

आ ग्रंथ मञ्जवानुं ठेकाणुं :—

वर्तमान मोहनलाल हिमचंद—पादरा (गुजरात.)

बदोदरा—शिवापुरामो, मुहाणामित्र म्दीम प्रेममां, विदुषमाद् आशाराम ठक्करे
ता. १-१०-१९१९ ना रोज प्रगटकर्ता माटे छापी प्रसिद्ध कर्युं.

નિવેદન.

ધ્રીમદ્ સુદિસાગર સુરિજી મંપમાઝાના ઓગળમણામણા મળજા તરીકે ધ્રીમદ્ દેવચન્દ્ર પ્રથમ ભાગ ઉપાસા પઠી શોઢ વેરે આ ધ્રીમદ્ દેવચન્દ્ર પીઝો ભાગ ચહાર પડે છે. ધ્રીમદ્ દેવચન્દ્રજી મહારાજના તમામ કંધો ઇકત્ર કરી ઉપાસવાની યોજના ઝેનાચાપ ધ્રીમદ્ સુદિસાગર સુરિજીની મેરણાવી અને ઉપદેશાવી કરારે અને વેલી રીતે થઈ, તેમજ કયા કંધો કર્યાંથી વેલી રીતે મર્યા તે સર્વે દર્શાવત ધ્રીમદ્ દેવચન્દ્ર પ્રથમ ભાગની પ્રસ્તાવનામાં વિગતવાર જણાવેલી હોવાથી તે પરીપી અરે જણાવેલ નહી. પ્રથમ ભાગની ૫૦૦ નજલો ઉપાસી હવી તેમાંથી ઝેન પુસ્તક મંદારે તથા સાહાય્ય કરનાર વિગેરેને મેટ આપવામાં ૧૫૦ નજલો તેમજ વેપાળમાં ૨૦૦ નજલો મળી એકંદર ૩૫૦ નજલો રહી છે જો કે માગણીઓ વળીજ આવે છે છતાં નજલો ધોટી હોવાથી ઉપયોગ પ્રમાણે આપવામાં આવે છે.

ધ્રીમદ્ દેવચન્દ્ર પીઝા ભાગનાં એકંદર ૫૪ ૧૨૦૦ ના આકારે છે અને તેની વળ ૫૦૦ નજલો ઉપાસી છે, કંપતું કદ મારે ધવાથી વળતો નજલો બે વડકે શંખડામાં જારી છે તે વેલી પટેલા વડકામાં વિદ્યાર્થી કંપ અને શરૂના કંધો વીલા વડકામાં આવ્યા છે. શરૂની ૨૦૦ નજલો જાણી શંખડામાં આવેલો તે પુસ્તકાટનો કંધેરેને આવવામાં આવેલો ની પડે.

ધ્રીમદ્ દેવચન્દ્ર પીઝા ભાગનાં તે તે કંધો ઉપાસા છે

તેની વીગતવાર યાદી અનુક્રમણિકા ઉપરથી વાંચકો જોઈ શકશે. શ્રીમદ્ દેવચન્દ્ર પ્રથમ ભાગની પેઠે આ વીજો ભાગ પણ જૈનો તેમજ જૈનેતરોને અત્યંત ઉપયોગી થઈ પડે તેમ છે. યુરોપીય વિગ્રહના સમયમાં આ ગ્રંથ છપાવવામાં આવેલો હોવાથી સસ્ત મોઢવારીના લીધે કાગળો-છપામગી-થંધાઈ વગેરેનો છટ્લો વધો સ્વર્ચ થયો છે કે એક નકલની પડતર કી. રૂ. ૬-૦-૦ ના આશરે થાય છે તેમજ કદ વધી જવાથી બે કડકે ચાંબેલ છે છતાં તેની કીમત માત્ર રૂ. ૨-૮-૦ રાહી છે. બે કડકા સાથેજ આપવામાં આવશે.

श्रीमद् देवचन्द्र प्रथम भाग तथा वीजा भागमां मदद
करनार जैन ग्रहस्पोनां नाम नीचे प्रमाणेः—

रु.५०१ शा. म्होझाल नाथाभाई-पादरा.

२०० डा. ग्दोद्दाल नरोत्तमदास-रुणु (पादसा)

२०० शा. श्वेताभाई भगवानदास-कावीटा (चोरसद)

१०१ श्रीपुन श्रेष्ठी अमरचंदजी बोयरा बालुचर (मुर्शिदाबाद)

३१ श्रीयुत श्रेष्ठी वुयसिंहजी बोयरा " "

६१ " " जगतपतिसिंहजी दुग्ड " "

५१ " " हरखचंदजी नाहटा " "

२५ " " गुलाबचंदजी मूरा " "

૧૮૬ શા. હીરાલાલ ઓટાલાલ-પાદરા

२५०. वाइ स्तन शा. चुनीलाउ कहानदासनी विधवा इटोला
(वडोदा)

१०१ बर्कट. मोहनलाल हीमचंद-पादरा

२९ सा. बाद जन्नां. वरिाल मोहनलाल क्षीमचंदनां पत्नी „

૫૧ શા. હીરાચંદ્ર કેશવજી	ગંમીરા
૨૫ શા. ઝંવાલાલ આશારામ	"
૨૫ શા. માણેકલાલ કેશવજી	"
૧૦ શા. જેચંદ્ર કેશવજી	"
૧૧ શા. પ્રેમચંદ્ર દલસુખભાઈ	પાદરા
૧૦ શા. નર્ગીનલાલ મોતીલાલ	"
૧૦ શા. હીરાલાલ લલુભાઈ	"
૧૦ વાઈ પરસન તે વક્તીલ દલપતભાઈ લલુભાઈની વિધવા પત્ની,	
૧૦ વાઈ સમરત તે શા. કાસુર દીપચંદનાં સૌ. પત્ની	"

૩૩૨૦

૧૦૧ ડ. શ્રી સુમતિ સાગરજી મહારાજના ઉપદેશથી હા.
પીચાલાલ મુંચડ.

૧૫ શ્રીયુનુ સાલમચંદ ગુલેઝા વીકાનેરવાલા, ચૈંગલોર.

શ્રીમદ્ જૈનાચાર્ય બુદ્ધિસાગર સ્વરજી૯ શ્રીમદ્નાં પુસ્તકો સુચારવામાં-પ્રસ્તાવના લખવામાં-તેમજ ઘેને ભાગ્યુ કામ પુરુ થતાં સુધી દરેક પ્રસંગે ઉપયોગી સૂચનાઓ આપવામાં જે આત્મભોગ આપેલો છે તે ઉપકાસનો વડલો કોઈ રીતે વર્જી શકે તેમ નથી છુટ્તુંજ નહીં પણ આ કાર્ય તેઓશ્રીના સ્વાસ્થ ઉપદેશ અને પ્રેરણાથીજ ઉપસ્થિત થયું હોવાથી આ કાર્યથી જૈન સમાજને તથા મને પોતાને જે લાભ થયો છે તે સર્વના નિમિત્તમૂત તેઓશ્રીજ છે તેથી તેઓશ્રીનો જેટલો ઉપકાર મારીણ તેટલો ઓછો છે.

શ્રીમદ્ દેવચન્દ્રજી મહારાજનાં પુસ્તકો મેઝવીં આપવામાં લે લે મુનિ મહારાજાઓ, તથા અન્ય ગ્રંથસ્થોપ મદદ કરેલી છે તેમજ લે લે ગ્રંથસ્થોપ દ્રવ્ય સ્થાપ કરી છે તેમનો અને મારા સહાવ્યાની ચંદુ માનેકલાલ વરજીવનદાસ, મંગલભાઈ લક્ષ્મીચંદ (ચંદુ) પ્રેમચંદ દલમુખભાઈ તથા ભાઈલાલ તુનીલાલ વગેરે જેમને આ કાર્યમાં ઘની મદદ કરી છે તે સર્વનો પ્રથમ ભાગમાં ઉપકાર માનવામાં આવેલો છે તેમજ આ બીજો ભાગ છપાવી પૂર્ણ કરતી વચ્ચે પગ પરીયા ઉપકાર માનવામાં આવે છે.

શ્રીમદ્ દેવચન્દ્રજી મહારાજના ગ્રંથો વહાર પાડનાર અમો તેમજ આ કાર્યના મુખ્ય ઉત્પાદક શ્રીમદ્ સુદ્ધિસાગર મુરિજી મહારાજ ઇ સર્વે મોટા ભાગે તપગચ્છના છે, છતાં શ્રીમદ્ના ગુણાનુરાગી તેમના ગ્રંથો છપાવવામાં અહોભાગ્ય માર્તાણુ છીણુ તેજ પ્રમાણે સ્વગ્નર ગચ્છના મુનિરાજો તથા શ્રાવકો શ્રી તપાગચ્છના મુનિજો ડર ગુણાનુરાગી બની તેમના બનાવેલા ઉત્તમ ગ્રંથો વહાર પાડી ચંદ્રે ગચ્છવાળા પરસ્પર સહકાર્યથી પ્રપત્ન કરશે તો જૈન કોમને ઘણો લાભ થશે.

સં ૧૯૭૫ ના વૈશાખ સુદિ ૬ ના દીવસે પાદરામાં શ્રી શાંતિનાથજી મહારાજના દેરાશરના ધ્વજા દંડારોપણ મહોત્સવના વચ્ચોડામાં જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ સુદ્ધિસાગરમુરિજી મહારાજના ઉપદેશથી શ્રી કલ્પમુખ, મહોપાધ્યાય શ્રીયશોવિજયજી મહારાજના ગ્રંથો તથા શ્રીમદ્ દેવચન્દ્ર ભાગ પહેલો તથા શ્રી આનંદવનપદ-ભાવાર્થ સંગ્રહ ઇ ગ્રંથોને લેઈ ચહુમાન પુર્વક સ્વાસ

एक हाथी उपर बेसवानो चढावो बोलतां वडुना शा. मणी-
लान लक्ष्मीचंदे मारे रक्तमनो चढावो बोली श्रीमद् देवचंद्र
पदेनो भाग लेइ हाथीपर बेठेला. आ उपर्यी श्रीमद्ना ग्रंथो
प्रत्येनो अपूर्व भक्तिभाव जणाइ आवे छे. जैन कोममां पूर्वा
प्रायोजना ग्रंथो गुरेखर आगमोनी पेटे मनाप छे. श्रीमद्ना
घरे भागो छपाईने बहार पडवायी अमोने घणोज आनंद
घयो छे. आ ग्रंथोमां शुद्धि कर्पा छतां जे मुलो रही गणुली
जणादो ते बीजा आरुतिमां सुचारी लेवामां आवसो.

श्रीअन्यात्म ज्ञान प्रसारक मंडळ तरफ्यी घणां पुस्तको
पट्टनर किंमते अने केटलांक पडतय्यी पण ओछी किंमते
बहार पाडवामां आवे छे. माटे आ संस्थानी कदर करनार सखी
ब्रह्मचर्यो मंडळ तरफ्यी पुस्तको छपावामां सहाय करसो
तो मंडळ ब्यारे उत्साह्यी प्यी पण ब्यारे उपयोगी कार्य
बजावसो.

बीजा आरुति छपावना पहेलां आ ग्रंथो संवर्धी जे जे
महाशयो योग्य मूचनाओ करसो तो बीजा प्रसंगे ते उपर
पूनु ध्यान आवामां आवसो.

इत्येवं ॐ अहं शान्तिः३

मु० पदम-आश्रित }
मुद्र २ सं. १९७१ } बकाल मोहनलाल होमचंद

શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર ભાગ ૨.

વિભાગ યોજો.

અનુક્રમણિકા.

વિષય	પૃષ્ઠ
૧ અધ્યાત્મ ગીતા.	૪૩૯-૪૭૭
૨ દ્રવ્ય પ્રકાશ.	૪૮૧-૫૪૫
૧ પ્રથમ ચાર અર્જીવદ્વાર.	૪૮૧
૨ ધીરું પુટ્ટલદ્વાર.	૪૯૭
૩ ધીરું જીવદ્વાર.	૫૦૪
૩ વર્તમાન ચોવીશી શાલાવચોથ.	૫૪૭
૧ શ્રી રુપભજિન સ્તવન લેમાં પ્રીતિની રીત ચતાવી છે.	૫૪૭
૨ શ્રી અજિતનાથ સ્તવન લેમાં કારણ કાર્યે ભાવની સાવનના ચતાવી છે.	૫૫૪
૩ શ્રી સંભવજિન સ્તવન લેમાં મોક્ષનું કારણ ક્યારે ને કેવી રીતે નીપજે તે દર્શાવ્યું છે.	૫૬૬
૪ શ્રી અમિનંદનજિન સ્તવન લેમાં હ દ્રવ્ય નિશ્ચયનયવી કોઈ કોઈવી પ્રલ્લતાં નયી તે ચતાવેલ છે.	૫૭૨
૫ શ્રી સુમતિજિન સ્તવનમાં સામાન્ય વિ-શેષ ધર્મનું તથા સત્તભંગીનું સ્વરૂપ વર્ણવ્યું છે.	૫૮૩

- ૬ શ્રી પદ્મપ્રભજિન સ્તવનમાં નયના મેદ-
વડે પ્રમુદર્શન જણાવ્યું છે. ૫૧૧
- ૭ શ્રી સુપાશ્વજિન સ્તવનમાં જ્ઞાનદર્શન
ચારિત્રાદિ જુદા જુદા ગુણનું લક્ષણાદિ
વર્ણન છે. ૬૦૬
- ૮ શ્રી ચંદ્રપ્રમુના સ્તવન મળ્યે ચાર નિ-
ક્ષેપા તથા સાન નયવડે ઝડપે અપ-
વાદ સેવનાના મેદ વર્ણવ્યા છે ૬૧૮
- ૯ શ્રી મુનિધિનાય જિન સ્તવનમાં આત્મ-
સમાધિ આદિ ગુણ તથા તે પ્રગટ
કરવાની રીતિ વર્ણવી છે. ૬૩૪
- ૧૦ શ્રી શીતલનાથ જિન સ્તવન મળ્યે
સિદ્ધના ગુણોની અનંતતા તથા દ્રવ્યનું
અલ્પ બહુત્વ તથા દ્રવ્યપ્રજા ભાવપ્રજાની
અગત્ય વર્ણવી છે. ૬૪૩
- ૧૧ શ્રી શ્રેયાંસજિન સ્તવનમાં કરુણ ક્રિ-
યાને કાર્પરુષ વિભંગીય જ્ઞાનાદિ ગુણો
પરિણમે છે તેનું વર્ણન છે. ૬૫૬
- ૧૨ શ્રી વામુપગ્ય જિન સ્તવનમાં દ્રવ્યપ્રજા
ભાવપ્રજાનું ચારે નિદોષે વર્ણન કરી
પ્રશસ્ત ભાવપ્રજા તથા પ્રશસ્ત રાગનાં
લક્ષણ વર્ણવ્યાં છે. ૬૬૬
- ૧૩ શ્રી વિમલનાથજીના સ્તવનમાં અ-
સ્તિતા નાસ્તિતાની અનંતતાનાં લક્ષણ
વર્ણવેલ છે. ૬૭૬

- ૧૪ શ્રી અનંતનાયજીના સ્તવનમાં પ્રભુ
દર્શનથી સાધક જીવના આત્મગુણની
પુષ્ટિ ધાય છે વિગેરે કથન છે. ૬૮૨
- ૧૫ શ્રી ધર્મનાયજી સ્તવનમાં સામાન્ય સ્વ-
ભાવ તથા વિશેષ સ્વભાવના ભેદ વિસ્તા-
રથી વર્ણવ્યા છે. ૬૮૭
- ૧૬ શ્રી શાંતિનાથજીના સ્તવનમાં સાતનવે
પ્રભુ સ્થાપનાનું વર્ણન તથા સ્થાપના તે
મોક્ષનું નિમિત્ત કારણ સાતનવે છે તે
સમજાવ્યું છે. ૬૯૯
- ૧૭ શ્રી કુંડુનાથજીના સ્તવનમાં પ્રભુ દેશ-
નાના વર્ણન પ્રસંગે અર્પિતાનર્પિન
નયનું તથા સમભંગીનું સકલાદેશિ
વિકલા દેશિ ભાંગા સદિત વર્ણન છે. ૭૦૯
- ૧૮ શ્રી અરનાથ જિન સ્તવનમાં ઉપા-
દાન, અસાધારણ, નિમિત્ત તથા અપેક્ષા
કારણનું સ્વરૂપ તથા તે કારણતા પ્રગટ
કરવી એ કર્તાને વ્રણ છે વિગેરે
વર્ણન છે. ૭૨૦
- ૧૯ શ્રી મહિજિન સ્તવનમાં હ કારકની
સાધકતા સાધકતા તથા સુદ્ધતાનું વિ-
સ્તારથી વર્ણન છે. ૭૩૨
- ૨૦ શ્રી મુનિસુવ્રત જિનસ્તવનમાં પુષ્ટ તથા
અપુષ્ટ નિમિત્તનું સ્વરૂપ તેમજ પુષ્ટ
નિમિત્તવડે સિદ્ધતારૂપ કાર્ય નિપજા-

વવા પ્રસંગે ૩ કારક કેવી રીતે હોય
તેનું વર્ણન છે. ૭૪૪

૨૧ શ્રી નમિનાથ જિન સ્તવનમાં પ્રભુ સે-
વાને મેઘની ઉપમા ઘટાવી છે. ૭૫૩

૨૨ શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવનમાં રાજિમ-
તીએ પ્રભુ પ્રત્યેનો કામરુપ અશુદ્ધ
રાગ ટાલી પ્રશસ્ત રાગ કયો તેનું
વર્ણન છે. ૭૫૯

૨૩ પાર્શ્વજિન સ્તવનમાં પરિણતિ તથા પ્રવ-
ત્તિની એકતા દર્શાવી પછી શુદ્ધતા,
એકતા, તીક્ષ્ણતાના અર્થ કહ્યા છે. ૭૬૫

૨૪ શ્રી મહાવીર જિન સ્તવનમાં સંસાર
પાર પામવા વિનતી કરી છે. ૭૭૪

૨૫ કલશરુપ સ્તવનમાં જિન સ્તુતિનું ફલ
તથા કર્તાની ગુરુપરંપરા વર્ણવી છે. ૭૮૦

૪ વીસ વિહરમાન જિન સ્તવન. ૭૮૭-૮૦૬

૫ અતીત જિન ચોવીસી. ૮૦૯-૮૪૯

૬ સ્નાત્રપૂજા. ૮૫૧-૮૬૮

૭ નવપદપૂજા. ૮૬૮-૮૭૨

૮ એકવીસ પ્રકારી પૂજા. ૮૭૩-૮૮૩

૯ અષ્ટ પ્રકારી પૂજા. ૮૮૪-૮૯૧

૧૦ વીર જિન નિર્વાણ ઢાળ્યો. ૮૯૩-૯૦૯

૧૧ શ્રી પદ્મનાભ જિન સ્તવન. ૯૧૦

૨ શ્રી સીમંધર સ્વામિ વિનતી સ્તવન. ૯૧૧

१३ } १४ } १५ } १६ }	श्री सिद्धाचलजीनां स्तवनो.	९१३
१७	दीपादीप्तं स्तवन.	
१८	नवानगर आदि जिन स्व०	९१९
१९	ध्रुवपद स्तवन.	९२१
२०	समवसरण स्त०	९२२
२१	कुंभस्थापना स्त०	९२१
२२	सहस्रकूट स्त०	९२३
२३	अजितनाथ जिन होरी.	९२४
२४	ज्ञान बहुमान नमस्कार.	९२५
२५	सिद्धाचल स्तुति.	९२६
२६	विसंस्थानक "	९२७
२७	गिरनार "	
२८	बड़ी सायु वंदना.	९२९-९५०
२९	सायुनी पंचभावना (टवार्थ)	९५१-९९२
	(१) श्रुतभावना.	९५३
	(२) तप "	९५९
	(३) सत्त्व "	९६३
	(४) एकत्व "	९७४
	(५) तत्त्व "	९८१
३०	अष्टप्रवचन माताजी सझायो	९९३-१०२१
३१	प्रभंजनानी सझाय.	१०२२
३२	टंण मुनिनी "	१०२८
३३	समकितनी "	१०३१

३४ गजसुकुमालनी ”	१०३१
३५ पंचेन्द्रिय विषय त्याग पद	१०३६
३६ आत्म पद.	१०३६
३७ मुनि गुणस्वाध्याय.	१०३७
३८ साधु पद स्वाध्याय.	१०३७
३९ साधु पद स्वाध्याय ट्यो.	१०३९
४० श्री बाहुजिन स्त० ट्यो.	
४२ } कागळो ३.	१०७३- ८०
४३ }	
४४ }	
४५ श्रीमद् बुद्धिसागरमूर्च्छित श्री महावीर प्रभु जन्मगीत, पारणं.	१०८१

॥ ॐ ॥

अथ श्रीमद् पाठक देवचंद्रकृत

॥ अध्यात्मगीता प्रारंभः ॥

राग ॥ बाल भमर्गानानि ॥

प्रणमिण विश्व हित जैन बाणि ।

महानंद तरु सिंचवाअमृत पाणी ।

महा मोहपुर भेदवा वज्रपाणी ।

गहन भवपंद छेदन कृपाणी ॥ १ ॥

अर्थः—विश्व कहेतां जे जगत तेने हित के० कल्याणनी
करनारी पाणी । जैन के० भी बीतरागनी बाणी जे तेने प्रणमी
के० नमस्कार करीए लीए, बली जिनबाणी कहेवी छे । महा
आनंदरूप नर के० एकर तेहने सिंचवा अमृत रुपी पाणीज
होइने तेहवीज छे, बली जिनबाणी कहेवी छे । मोहोत्रे एहको
मोहगजा तेनुं मुक्त के० नगर तेने भेदवा के० भागवाने वज्र
सर्पिणी एहवी, बली ते बाणी केवी छे गहन के० अतिर-
क्त भव जे संसार तेनो पंद के० बंधन तेने छेदवाने कृपाणी
के० नगरानी धाम सर्पिणी ॥ १ ॥

॥ धार. ॥

द्रव्य अनंत प्रकाशक भासक तत्त्व स्वरूप ।

आत्म तत्त्व विबोधक शोधक सच्चिद्रूप ॥

નય નિક્ષેપ પ્રમાણે જાણે વસ્તુ સમસ્ત ।

ત્રિકરણ જોમે પ્રણમું જેનાગન સુપ્રસસ્ત ॥૨॥

અર્થ:—ઘડી જિનવાણી કહેવી છે ? ઘણા પુદ્ગલાદિક સંયે જે દ્રવ્ય તેને પ્રગટ કરી દેઘાડવાચાત્રી પૂર્ણી, ઘડી તત્ત્વ આત્મતત્ત્વ જે આત્માનું સ્વરૂપ તેને ચોધ કે. સમજાવવાચાત્રી ઘડી વિદ્રૂપ કે. ચેતનરૂપ પૂર્ણું જે આત્મસ્વરૂપ તેને શોધ કે. પ્રગટ કરી દેઘાડે પૂર્ણી, ઘડી જિનવાણી કહેવી છે નય કે. નૈગમાદિક સાત નય તથા નામાદિ ઘ્યાર નિક્ષે તથા પ્રત્યક્ષ પરોક્ષ પ્રમાણે કરી સમસ્ત વસ્તુ પદાર્થની જાણણી કરણહારી છે, અન્યમનિનાં શાસ્ત્ર છે તે અપ્રસસ્ત દે અને જિનમતનાં આગમ છે તે પ્રસાસનીય છે, પૂર્ણો જિનાગ તેહને ત્રિકરણ યોગે કરી મનોશક્ત્યાપયોગે કરી પ્રણમું છું ? નમસ્કાર કરું છું હિનિ ભાવ: ॥ ૨ ॥

જિણે આત્મા શુદ્ધતાયે પિઠાપયો ।

તિણે લોક અલોકનો ભાવ જાણ્યો ॥

આત્મ રમણિ મુનિ જગ વિદીતા ।

ઉપદિસી તિણે અધ્યાત્મ ગીતા ॥ ૩ ॥

અર્થ:—હવે સર્વ દ્રવ્યનો જ્ઞાપક જે જીવ દ્રવ્ય સર્વદ્રવ્ય મત્તે તે આત્મદ્રવ્યનો લક્ષણ કહીયે, માટે પ્રથમ આત્મદ્રવ્યના જાણને સાવક કહિયે તે કહે છે. તે જિણે આત્મા કે. જે જિવ સમક્ષિત પ્રમુખે આત્મા છે તે શુદ્ધતા છે. મૂલ સત્તાસ્વરૂપ પિઠાપ્યો કે. ઓલસ્યો તેણે લોક તથા અલોકનો ભાવ સર્વ

જાણ્યો જે આધારાંગ મૂલે કયું છે “જે પુરંજાણસે સઘંજાણડ”
તે જાત્ય કે. આત્મસ્વરૂપમેંજ રમે ઇહવા મુનિ જગમુમાંદિ
મસિદ્ધ છે, તેણે અત્યાત્મગીતાનો ઉપદેશ કયો છે પણ કરના
કહે કે હું નથી કરતો इतिभावः ॥ ૨ ॥

દ્રવ્ય સર્વના ભાવનો જાણગ પાસગ એહ ।

જ્ઞાતા કર્તા ભોક્તા રમતા પરિણતિ ગેહ ॥

ગ્રાહક રક્ષક વ્યાપક ધારક ધર્મ સમૂહ ।

દાન લાભ લલ ભોગ ઉપભોગનણો જે વ્યૂહ ॥૪॥

અર્થ:—દ્રવ્ય સર્વના કે. ધર્માસ્તિકાયાદિક ૫૬ દ્રવ્યના
ગુણવર્ણય તથા આદ્યિકાદિક ભાવના મિત્ર ૨ કરી જાણ્યા
છે, તથા દીટા છે એહવો આત્મા છે, જ્ઞાતા કે. સ્વપત્નો
સ્વરૂપ જાણે છે જ્ઞાને કરીને કર્તા કે. શુભાશુભ વિભાવ
દશાનો કર્તા નથી અને પોતાના જ્ઞાનાદિ અનંતગુણરૂપ લક્ષ્મી
તેહનો કર્તા છે અને પોતાના જ્ઞાનાદિ અનંતગુણરૂપ જે વ-
ર્ણય તેહનો ભોક્તા છે, રમતાપરિકે. સ્વપરિણતિરૂપ જે ઘર
તેહને વિષે સદાકાલ રમે જ્ઞાતા તથા કર્તા તથા ભોક્તા તથા
રમતા इत्यादિક પરિણતિના ગેહ કે. ઘર છે, ગ્રાહક કે.
જ્ઞાનાદિ ગુણવર્મ સમૂહ તેહને ગ્રહે તે ગ્રહી ગ્રાહક તે ધર્મનો
રાક્ષણહાર તથા સ્વધર્મને વિષે વ્યાપી રહ્યો છે, સ્વપરિણતિને
ઘરે તે ધારક પટ્ટે ગ્રાહક, રક્ષક, વ્યાપક, ધારક, સ્વધર્મનો
સમૂહનો છે, પૃથ્વિજ આત્મ દાન લાભ કે. દાનાદિક પાંચ
લલ્લિના સમૂહ મગધ્યા છે, દાનલલ્લિ તે દાનાંતરાય કર્મજપ

ગયે દાન પોતાના જ્ઞાનાદિ અનંતગુણને વિષે દીધે છે તે દાન-
લઙ્ઘિ, ૧ લાભાંતરાય ક્ષયગયે પોતાના સ્વરૂપનો લાભ થયો તે
લાભલઙ્ઘિ ૨ ભોગાંતરાય કર્મ ક્ષય થાય ત્યારે પોતાના જ્ઞા-
નાદિ અનંતગુણના પર્યાય તેહને સમયે સમયે ઉપભોગ કરે છે
તે ઉપભોગલઙ્ઘિ ૪ વીર્યાંતરાય કર્મ ક્ષય ગયે પોતાના અનં-
તજ્ઞાનાદિકને વિષે અનંતો વીર્ય ફોરવે છે તે વીર્યાંતરાયલઙ્ઘિ
૫ તથા જિહાં આત્મા જ્ઞાન દર્શન રૂપગુણ વૈમયિજ કહે છે,
તિહાંનો વીર્યાદિક ગુણ સિદ્ધમાં નથી. કહેતા અને જિહાં અ-
નંતગુણી ધ્યાન કરે તિહાં કહે છે પૃથ્લે અસંરૂપાત પ્રદેશી,
અરૂપી, અસ્થંડ જ્ઞાનદર્શન ગુણમયી ઉપયોગ લક્ષણ કર્તા,
ભોક્તા સહજ પરિણામે જીવદ્રવ્ય જાણશે. જીવભાવ દ્રવ્ય પ્રાણે
કરીને સદા જીવે તે જીવ, ચેતે-જાણે તેમાટે ચેતન કહિયે,
તથા નવા નવા પર્યાયને પમાડે માટે આત્મા કહે છે ઇત્યાદિક
અનેક નામ છે. ॥ ૪ ॥

સંગ્રહે એક આયા વચ્ચાળ્યો ।

નૈગમે અંશથી જે પ્રમાણ્યો ॥

દુવિધ વ્યવહાર નય વસ્તુ વીહચે ।

અશુદ્ધ વલિ શુદ્ધ ભાસન પ્રપંચે ॥ ૫ ॥

અર્થ:—સાતે નયે કરી જીવનો સ્વરૂપ ઓલખાવે છે.
સંગ્રહે એક આત્મા વચ્ચાળ્યો, સંગ્રહનયના મતવાલો સત્તાનો ગ્રહણ
કરે છે પૃથ્લે એ સર્વે જીવ ચેતના સમૂદાય જોતેથકે એક સ-
રીલા છે, એ સંગ્રહનયનોમત. નૈગમનયના મતવાલા એક અંશ
ગ્રહીને સર્વ વસ્તુનો પ્રમાણ કરે પૃથ્લે જીવના આઠ રુચક

પ્રદેશ કર્મે લેપાતા નવી સદા ડવાડા છે, તેણે કરી આત્મા સિદ્ધ સમાન જાણવો. વ્યવહારનય મતે થે પ્રકારે જીવ કહે છે, અશુદ્ધ તે અષ્ટ કર્માશ્રિત સંસારી જીવ, અને શુદ્ધ તે અષ્ટકર્મ રહિત સિદ્ધ, એવં થે પ્રકારે વહેંચે, એક સકલ્લ કર્મ ક્ષય કરી લોકામે વિરાજમાન તે સિદ્ધ, ધીજા સંસારી તેહના થે મેદ-
 એક સયોગી ધીજા અયોગી इत्यादિક જે મેદ તે વ્યવહારનયના મતવાલો તે વસ્તુના ગુણ પર્યાયથી પ્રવર્તિને ગ્રહે છે, તે પ્રવર્તિ થે પ્રકારની=જે દ્રવ્યના ગુણની શુદ્ધતા લેવી નિપજે તે પ્રવૃત્તિ તે સાધન શુદ્ધ વ્યવહાર ? અને જે પ્રવૃત્તિ કરતાં દ્રવ્યધર્મની અશુદ્ધતા નીપજે તે પ્રવૃત્તિને અશુદ્ધ વ્યવહાર કહીયે ૨।૫

અશુદ્ધપણે ષણસય તેસઠી મેદ પ્રમાણ ।

ઉદય વિભેદે દ્રવ્યના મેદ અનંત કહાણ ॥

શુદ્ધપણે ચેતનતા પ્રગટે જીવવિભિન્ન ।

ક્ષયોપશમિક અસંખ્ય ક્ષાયિક એક અનુન્ન ॥૬॥

અર્થ:—અશુદ્ધ વ્યવહારનયને મતે જીવના પાંચસે વેશઠ મેદનો પ્રમાણ જાણવો. અશુદ્ધ ઔદયિક ભાવને યોગે કરી જોતાં તો જીવદ્રવ્યના મેદ અનંતા કહ્યા છે, અને શુદ્ધ વ્યવહારનય મતે જીવની ચેતનતા નીપજે અને વિભિન્ન તે અમેદાત્મપણે જાણવો. પુદ્ગલથી જીવ જૂદો જાણે લેહને ઘણો ક્ષયોપશમ તેને અધિક કહિયે લેહને ઘણો ક્ષયોપશમ તેહને ઓછો કહિયે તે ચેતના પ્રગટી ક્ષયોપશમભાવે અપચા ક્ષાયિકભાવે પ્રગટે. ક્ષયોપશમિક સમક્ષિતતા અસંખ્યાતા મેદ છે. ક્ષાયિક-ભાવનો એક મેદ છે ધીજો મેદ નહીં ॥ ૬ ॥

નામથી જીવ ચેતન પ્રવુદ્ધ ।

ક્ષેત્રથી અસંખ્ય પ્રદેશી વિશુદ્ધ ॥

દ્રવ્યે સ્વગુણ પર્યાય પિંડ ।

નિત્ય એકત્વ સહજે અસંદ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—નામથી જીવને ચેતન કહિયે. ચેતનાલક્ષણો જીવ: ધેનના તે જ્ઞાનદર્શન ચારિત્ર તપ ઉપયોગ વીર્ય લક્ષણ દ્રવ્યાદિ તથા ધીજો અર્થે, નામ નિશ્ચેપે જીવ અથવા ચેતન અથવા પ્રવુદ્ધ કહિયે, ય જાણનાં યજ નામ કહીયે, ક્ષેત્રથી જીવનો સ્વસ્ત્રરૂપ અગત્ય પ્રદેશાત્મક અને વિશુદ્ધ તે અત્યંત નિર્મલ છે, દ્રવ્યથી નિજ દ્રવ્ય પોતાના ગુણ જ્ઞાનાદિ સ્વપર્યાય તેહનાજ વિદ્ય સમુદાયરૂપ છે ને દ્રવ્ય કહીયે, અને નિત્ય તે સત્ત્વ શાશ્વતો છે, કેવલ કષો નથા અને એકત્વ તે નિશ્ચય નયમતે જીવ સદાચર પોતાના સ્વરૂપમાં એકત્વગણે છે, સહજ અસંદ તે સ્વંત્ય નદિ, અભેદી અભેદી છે. ॥ ૭ ॥

ક્રતુમુયે વિકલ્પ પરિણામે જીવ સ્વભાવ ।

વર્તમાન પરિણિતમય વ્યક્તે પ્રાહ્લક ભાવ ॥

શબ્દનય નિજ સત્તા જોનાં દ્વિહતો ધર્મ ।

શુદ્ધ અત્મથી ચેતન અણપ્રદતો નવ કર્મ ॥ ૯ ॥

અર્થ:—ક્રતુમુવનયને મને જીવ વિકલ્પરૂપ પરિણામિક ભાવ પ્રદે છે, છત્તે વર્તમાન મયને જીવને જેતો ઉપયોગ દ્વોય તેને પ્રગટ કરી ચોડતો, ક્રતુમુવ નયમત્રાલ્લો યથાસથિત્

धादः सामायिके स्थितोऽपिमनोभावाद्गृहेगतस्तदाकेनाऽपिपृष्ठ-
धादः कुशगतः एवं पृष्ठे सन्वपिअवुना भणितं ममस्वामी
गृहेगतः एम कपुं अने-शब्दनयमवे पोतानी आत्मसत्ताने
जोतो ज्ञानदर्शन धारिवादिक अनंतो धर्म पोतानी आत्म-
सत्ताने विपे रहो हे, तेहने प्रगट करवा इहतो-चांउतो थको
शुद्ध निर्मल अरूपी पुट्टलादि विभावदशा रहित चेतना लक्षणो
पोताना क्षयोपशमयी स्वगुणने साधकपणे प्रवर्ततो ते शब्द-
नयजीव कहाए, इहां लेट्टी आत्मप्रवृत्ति नवाकर्मने न प्रदे
अबंधक थाय तेट्टो जीवपणो गरेन्ने एट्टले एहवा जीवने ले
समये उपयोग होय ते समये नवा कर्मनो ग्रहणे न करे ॥८॥

इणिपरे शुद्ध सिद्धात्म रूपी ।

मुक्त परशक्ति व्यक्त अरूपी ॥

समकिति देश यति सर्वविरति ।

धरे साध्यरूपे सदा तत्त्व प्रीति ॥ ९ ॥

अर्थः—एणिरिते शुद्ध सिद्धात्मरूपी शुद्ध ले सिद्ध भग-
वान् ते सरीखो निज आत्मा ध्यावनो आत्माभावे विधरनो
आत्मस्वरूपी हे. ए मुक्त के० परपुट्टलादिक विभावयी दृक्क्षणी
हे पर के० उद्गृहशक्ति के० आत्म सामर्थ्यता व्यक्त के०
प्रगटपणे तेने अरूपीभावना साधक समकिति, देशविरति तथा
सर्व विरति ते जीवने साध्यपणे तत्त्वनी प्रीति बाण्हाय हे,
एहवा जीवतेहनं शब्दनने जीव कहाये० पोतनो आत्मनय
निगारण करारूप ले बेटो हे तेहने विवेक तेहनी मंति
लागे, परस्मिन्ने विवे नहि. ॥ ९ ॥

સમભિરૂઢ નયે નિરાવરણિ જ્ઞાનાદિક ગુણ મુખ્ય ।
 ક્ષાયિક અનંત ચતુષ્ટયો ભોગી મુગ્ધ અલક્ષ્ય ॥
 એવંભૂતે નિરમલ સકલ સ્વધર્મ પ્રકાશ ।
 પૂરણ પર્યાય પ્રગટે પૂરણ શક્તિ વિલાસ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—સમભિરૂઢનયમતે શુદ્ધવ્યાનરૂપ અગ્નિવેકરી ઘાતી કર્મને ક્ષયે નિરાવરણપણે જ્ઞાનાદિ અનંતગુણ રૂપ લક્ષ્મી પ્રગટે પટલે મુખ્ય લક્ષ્મી પ્રગટે અને ક્ષાયિકભાવે અનંત ચતુષ્ટય પ્રગટ્યા અનંતજ્ઞાન ૧ અનંતદર્શન ૨ અનંતચારિત્ર ૩ અનંત વીર્ય ૪ તેહના ભોગી તેરમે ચૌદમે ગુણટાણે કેવલી ભગવાન્ જાણવા. તેહનો જાણપણો મોલા અજાણ જીવ ન જાણે, એવં મૂતનયમતે કર્મ મલ્લ રહિત નિર્મલ સકલસંપૂર્ણ પોતાનો જ્ઞાનાદિક સ્વધર્મ આત્મસત્તાને વિષે પ્રકાશ કરે પ્રગટ કરે છે એવો ધર્મનો પ્રકાશ પ્રગટ્યો પટલે એક એક પ્રદેશે અનંતા જે પર્યાય તે સંપૂર્ણ પ્રગટ્યા છે સકલ ગુણના પર્યાય પોતાને કાર્ય કરવે પ્રવર્તે છે તેવારે પૂર્ણ પર્યાય પ્રગટે છે તે સંપૂર્ણ શક્તિનો વિલાસ ભોગવવો પ્રગટે. इत्यर्थ. સાદિ અનંત ભાંગે કરી એવં-મૂતનયે સિદ્ધત્વં સ્વરૂપ વસ્ત્રાણ્યું. ॥ ૧૦ ॥

एस नय भंग संगे सनूरो ।

साधना सिद्धतारूप पूरो ॥

साधक भाव त्यां लगी अधूरो ।

साध्य सिद्धे नहि हेतु शूरो ॥ ११ ॥

અર્થ:—દમ નૈગપાદિ સમનપતું રૂપ મંગને સંગે કરી
 દીપતો છે. સાવકતા લે થોપા ગુણટાળાથી માંડી અયોગી લગે
 ઘડી સિદ્ધ ભાવ કરે છે પૂગે છે. શુદ્ધ વ્યવહારનપને મટે
 થોપા ગુણટાળાથી માંડી યાવનુ તેરમા ગુણટાળાલગે સાવક-
 ભાવ છે. નિશ્ચયનપમટે કાર્ય સિદ્ધ નિપજે તિવારે જીવને પૂગે
 કદિયે. જ્યાં ત્યાં સાવકભાવ છે તિહાં લગણ અધૂગે છે. સા-
 ધકભાવ શત્તરનપ સપમિરુદ્ધ નપમટે દેશવિરતિ સર્વવિરતિરૂપ
 સાવકભાવે ત્યાંલગે જીવને અધૂગે કદીયે અને લેવારે સાધ્ય
 લે કાર્ય સિદ્ધ નીપજ્યો તેવારે પછી હેતુ કે. કરણ સાવક-
 પગાનો પ્રવર્તન તે શૂગે કે. ઘટ્યન નહિ પટ્ટકે કાર્ય સિદ્ધ
 કારણનો ઘટ નહિ ॥ ૧૧ ॥

કાલ અનાદિ અતીત અનંતે જે પરરક્ત ।

સંગાંગિ પરિણામે વર્તે મોહાસક્ત ॥

પુત્રલ ભોગે રિજ્યો થારે પુત્રલ સંધ ।

પરકર્તા પરિણામે વાંધે કર્મના વંધ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:—લેવારે પૂગે આત્મા છે તેવારે સંમાર કિમ ઘાપ
 તે કરે છે. લે આત્મા અનાદિકાલ અતીત કે. ગપો છે
 અતીતકાલ અનંતાં પુત્રલ પગવર્તન પદાં પરમાર લે પૌંટલિક
 સુરવને તેહના સંધના ગુપ વર્તારિય. તેહને રિયે રક્ત કે.
 રાગીવનો શાલી પપો ૧ તે કરે છે. સંગાંગી કે. પુટ્ટકે દીપા
 અંગ તેનો જીવે કર્યો સંગ પુટ્ટકે અંગી કે. પુટ્ટકે લે પરમાર
 તેનો સંગ નીટવો અને આત્મા તેહને અંગી કરી તેહનો સંગ
 કરે પુટ્ટકે તેહના મંગને પરિણામે કરી કર્તના મોહમાં જાનત.

સમભિરૂઢ નયે નિરાવરણિ જ્ઞાનાદિક ગુણ મુખ્ય ।

ક્ષાયિક અનંત ચતુષ્ટયો ભોગી મુગ્ધ અલક્ષ્ય ॥

एवंभूते निरमल सकल स्वधर्म प्रकाश ।

पूरण पर्याय प्रगटे पूरण शक्ति विलास ॥ १० ॥

અર્થ:—સમભિરૂઢનયમતે શુદ્ધચ્ચાનરૂપ અગ્નિચેકરી ધાર્તી કર્મને ક્ષયે નિરાવરણપણે જ્ઞાનાદિ અનંતગુણ રૂપ લક્ષ્મી પ્રગટે પૃથ્ઠે મુખ્ય લક્ષ્મી પ્રગટે અને ક્ષાયિકભાવે અનંત ચતુષ્ટય પ્રગટ્યા અનંતજ્ઞાન ૧ અનંતદર્શન ૨ અનંતચારિત્ર ૩ અનંત વીર્ય ૪ તેહના ભોગી તેમજ ચાંદમે ગુણટાણે ફેવલી ભગવાન જાણવા. તેહનો જાણપણો મોલા અજાણ જીવ ન જાણે, એવં મૂતનયમતે કર્મ મલ્લ રહિત નિર્મલ સકલસંપૂર્ણ પોતાનો જ્ઞાનાદિક સ્વયં આત્મસત્તાને વિષે પ્રકાશ કરે પ્રગટ કરે છે એવો ધર્મનો પ્રકાશ પ્રગટ્યો પૃથ્ઠે એક એક પ્રદેશે અનંતા લે પર્યાય તે સંપૂર્ણ પ્રગટ્યા છે સકલ ગુણના પર્યાય પોતાને કાર્ય કરે પ્રવર્તે છે તેવારે પૂર્ણ પર્યાય પ્રગટે છે તે સંપૂર્ણ શક્તિનો વિલાસ ભોગવ્યો પ્રગટે. इत्यर्थः. सादि अनंत भांगे करी एवं-मूतनये सिद्धतुं स्वरूप वखाण्युं. ॥ १० ॥

एन नय भंग संगे सनूरो ।

साधना सिद्धतारूप पूरो ॥

साधक भाव त्यां लगी अनूरो ।

साध्य सिद्धे नहि हेतु शूरो ॥ ११ ॥

परलाभे परभोगने योगे पर कर्तारः ।

एह अनादि प्रवर्त्ते बाधे पर विस्तारः ॥ १४ ॥

अर्थः—आत्मगुण ते ज्ञानादिगुण ते कर्मरूप आवरणे
अवरागा तेवारे आत्मानो धर्म ज्ञानादि कीहांयी ग्रही शके ?
ज्ञानादिगुण न आदरे अने ग्राहक शक्ति छे तेवारे शुं ग्रहे ?
पुटल खंचना सर्व शेष पुटल जोडवा मांड्या प्रयोगे करी एटले
पुटलनो भोगी थयो त्वारे ते शुभाशुभ पुटलना खंच मेळा
कर्या ते पर पुटलने लाभे लाभपणो मान्यो ? अने शुभाशुभ-
पर पुटलनो दान देइने दान मान्यो २ शुभाशुभ पुटलनो भोग
मिळे भोग मान्यो ३ अने शुभाशुभ परपुटलनो उपभोग मिळे
उपभोग मान्यो ४ एम दानादिक च्या लब्धिने वरी वीर्य
शक्ति फोर्वा तेहने योगे करी परनो कर्ता थयो. कोइ एछे
के ए जीवपर कर्तापणो किरये काळे पाम्यो ? तिहां कहे छे
ए अनादिनी प्रवृत्ति छे, एहवी रीते अनादिकाळनी जीवने
अवधी प्रवृत्ति थइ तेयी परभावनो विस्तार एम-कर्मनो विस्तार
पाम्यो छे तेणे करी संसार खटनो नयी. ॥ १४ ॥

एम उपयोग वीर्यादि लब्धि ।

परभाव रंगी करे कर्म वृद्धि ॥

परदयादिक यदा सुह विकल्पे ।

तदा पुण्य कर्ममतणो बंध कल्पे ॥ १५ ॥

अर्थः—एहवी रीते वीर्यादि पांच लब्धिने विने जीवने
अवलो उपपोग वर्यो, त्वारे पोताना स्वभावतुं वीर्यपुं

થયો તેવારે જીવને રૂપો વિગાડ થયો ? તે કહે છે. જીવ પુદ્ગલને ભોગે રીડ્યો થકો પુદ્ગલના સંવને ધરાવતી ઇચ્છા ઉપજે પૃથ્લે પુદ્ગલને ભોગે રીડ્યો રૂપો પામ્યો થકો પુદ્ગલના સંવને ધારે-રાખે, પુદ્ગલનું ગ્રહણ કરે છે અને પરનો કર્તા પોતે થાય છે ત્યારે કર્મના સંવ પોતે માંધે છે ॥ ૧૨ ॥

બંધક વીર્યકરણે ઉદરે ।

વિપાકિ પ્રકૃતિ ભોગવે દલ વિલેરે ॥

કર્મ ઉદયાગતા સ્વગુણ રોકે ।

ગુણ વિના જીવ ભવોભવ ઢોકે ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—જે કર્મ બંધપણે પ્રવર્તતો જે વીર્યને બંધક વીર્ય કહીયે. તે બંધક વીર્યકરણે સત્તાગતકર્મને ઉદયે જીવ નવીન કર્મસંવ માંધે, રોળે કરીને ? કરણ જે ઇન્દ્રિય તેહનો વીર્ય જે પરાક્રમ તેહની પ્રેરણાપૂ કરી શુભાશુભ પ્રકૃતિરૂપ વિપાકનાં દલિયાં સત્તાયે રહ્યાં તે ઉદય આપ્યે ભોગવીને વિલેરે તે લેરે અને તેહને વિષે રાગદ્વેષ પરિણામરૂપ મનની ચિત્તગતતાઈં નવાં કર્મ માંધે છે, તે કર્મ જ્યારે ઉદય આવે ત્યારે આત્માના સ્વગુણ રોકે આવરે ગુણ ટંકાણા પૃથ્લે જીવ ગુણ વિના થયો ત્યારે જીવ, ભવ વ્યારગતિમાંહે રહ્યાલ્લો ફિરે છે પૃથ્લે રાગદ્વેષે પ્રાણમ્યો જીવ નિર્ગુણ થકો વ્યારગતિ મધ્યે અનાદિકાલનો આત્મા ભવ પ્રમાણ કરે છે. ॥ ૧૩ ॥

આત્મ ગુણ આવરણે ન ગ્રહે આત્મ ધર્મ ।

ગ્રાહક શક્તિપ્રયોગે જોડે પુદ્ગલ શર્મ ॥

परलाभे परभोगने योगे पर कर्तार ।

एह अनादि प्रवर्त्ते वाधे पर विस्तार ॥ १४ ॥

अर्थ:—आत्मगुण ते ज्ञानादिगुण ते कर्मरूप आवरणे
अवराणा तेवारे आत्मानो धर्म ज्ञानादि कीहांयी ग्रही शके ?
ज्ञानादिगुण न आदरे अने ग्राहक शक्ति छे तेवारे शुं ग्रहे ?
पुटल खंचना सर्व दोष पुटल जोडवा मांडचा प्रयोगे करी एटले
पुटलनो भोगी थयो त्यारे ते शुभाशुभ पुटलना खंच मेळा
कर्या ते पर पुटलने लाने लाभपणो मान्यो ? अने शुभाशुभ-
पर पुटलनो दान देइने दान मान्यो २ शुभाशुभ पुटलनो भोग
मिळे भोग मान्यो ३ अने शुभाशुभ परपुटलनो उपभोग मिळे
उपभोग मान्यो ४ एम दानादिक च्यार लब्धिने वर्त्ती वीर्य
शक्ति फोरवी तेहने योगे करी परनो कर्ता थयो. कोइ पछे
के ए जीवपर कर्तापणो किरये काळे पाम्यो ? तिहां कहे छे
ए अनादिनी प्रवृत्ति छे, एहवी रीते अनादिकाळनी जीवने
अवर्त्ती प्रवृत्ति यइ तेयी परभावनो विस्तार एम कर्मनो विस्तार
पाम्यो छे तेणे करी संसार छूटतो नयी. ॥ १४ ॥

एम उपयोग वीर्यादि लब्धि ।

परभाव रंगी करे कर्म वृद्धि ॥

परदयादिक यदा सुह विकल्पे ।

तदा पुण्य कर्ममतणो बंध कल्पे ॥ १५ ॥

अर्थ:—एहवी रीते वीर्यादि पांच लब्धिने विपे जीवनो
जवलो उपयोग कर्यो, त्यारे पोताना स्वभावने वीर्यपयं दल्युं

ત્યારે જીવ પાશાનો રંગી થયો ત્યારે તે જીવ નરના કર્મની શ્રદ્ધિ કરે, કર્મની શ્રદ્ધિ કરવા માંડી જિતારે પુત્રો જે પરપા-
દિત્ત કરે અગત્યા કરે પુત્રો જે શુભ નિશ્ચય ઉપજે શુભ
પરિણામ તેહની રૂપ થાય ? તેતારે પુણ્ય કર્મ વેનાય તેહથી
પણ આત્માનો ગુણ ન પ્રગટે. ॥ ૧૫ ॥

તેહોજ હિંસાદિક દ્રવ્યાશ્રય કરતો ચંગલનિત્ત ।
કદુક તિપાકિ ચેતન મેલે કર્મ દિનિત્ત ॥

આતમ ગુણને હણતો હિંસક ભાવે થાય ।

આતમ ધર્મનો રક્ષક ભાવ અહિંસ કહાય ॥૧૬॥

અર્થ:—તે જીવ હિંસાદિક દ્રવ્યાશ્રય કરતો વિત્ત કે-
મનની ચંગલ પરિણામિ જીવને પુત્રો જે હિંસાદિકનો નિશ્ચય
ઉત્તો, કોયને ટગતાઓ પરિણામ ઉત્તો, તેવી રૂપ થાય ?
તાના કદવા તિપાકનો કેવ થાય, પણ કદવા કર્મની નિશ્ચિ-
વતા વેનાય પુત્રો આશુભ પરિણામે અશુભ કર્મ જીવ મેલો
મેલો કરે, યુ દ્રવ્ય દયા દ્રવ્ય હિંસા તેહનો વલ વેનાયો છે,
જે નિશ્ચય પરિણામે પ્રગમીને આત્માના ગુણને હણતા તે ભાવ
હિંસા અપમગ્ન જે હજાય તે ભાવ હિંસા છે, તા જીવ હ-
જાતાં તે આપમગ્ન હજાતા નથી તે નિશ્ચયી હિંસા નથી,
જો આપમગ્ન હજાય છે વળી હિંસા થતી નથી તેહિ પણ
તેવે વળી હિંસા કહીવે. આપ હિંસાની વળ વળી નથી
પુત્રો આપ થયેવે ત્યે છે તે માત્ર અહિંસા કે- મુતી નવા
પ્રાપ્તિદિક દુરમે અપમગ્ન જીવ અશોક કારણ આપમગ્ન
હજાય મદ્દિ તે વળ અહિંસા કહીવે ॥ ૧૬ ॥

आत्मगुण रक्षणा तेह धर्म ।
 स्वगुण विध्वंसणा ते अधर्म ॥
 भाव अध्यात्म अनुगत प्रवृत्ति ।
 तेहपी होय संसार छिन्ति ॥ १७ ॥

अर्थ:—आत्मगुण के० पोताना आत्माना गुण ले शा-
 दिक वेहने छद्म उपयोगने विरे प्रवृत्तिने स्वस्व ठेदिक
 धर्म छे, स्वगुण विध्वंस के० पोताना आत्माना गुण
 शानादिक हणाय अवसाय अशुद्ध उपयोगे सामान्य अनु-
 यी प्रवृत्तिनां ठेदिक अधर्म करीए. हरे अध्यात्मना रक्षा
 करे छे, नाम अध्यात्म १ रक्षणा अध्यात्म २ द्रव्य
 रक्षाय ठेने करीये जेहदी भाव अध्यात्म उरजे, सगुण
 अध्यात्मना जान तेहनी सेवा भक्ति विनयदिक करीने
 रक्षामना स्वरूपनी सुरगमनी ओठरखाय करे, अदवा अ-
 न्याय दारखनो अभ्यास करे, तथा ध्यानिनु स्वरूप सुरगमनी
 रीने प्रथम अध्यात्म व्यवहारनी बगडा बाँडे दृष्टादिक द्रव्य
 रक्षाय छे भाव अध्यात्म प्रगट करवातुं कारण छे. ए द्रव्य
 रक्षाय साधन ३ हरे भावअध्यात्म करे छे एहरो आत्मा
 ओठरो छे अध्यात्म ज्ञान पडुं होय छे ओठरो जे
 भाव अध्यात्म छे मोक्षतुं कारण छे, भाव अध्यात्म तेहने
 रीने शानादिक छद्म उपयोगने अशुद्धी सगुण प्रवृत्ति ले
 भाव अध्यात्म करिदे. एहरो आत्मने गुण पदो छिन्ने
 छिन्ने हरो छद्म निरजे १ ले संसार मनुष्यो छोड करे एहरो
 भाव पडवे तेही पदो कारणो निरिहरो ॥ १७ ॥

एह प्रबोधना कारण तारण सद्गुरु संग ।

श्रुत उपयोगी चरण नंदि करि गुरुरंग ॥

आत्म तत्त्वालंबि रमता आत्म राम ।

शुद्ध स्वरूपने भोगे योगે જસુ વિશ્રામ ॥૧૮॥

અર્થ:—એહવું જે આત્મજ્ઞાન પૂર્વે કરું તેહના બોધના કારણ કે. સંસાર સમુદ્રથી આત્મસ્વરૂપનો પ્રતિબોધ દેહ ઓલવાળા કરાવીને કોણ તારે મલા જે સદ્ગુરુ તેહનો સંગ ભક્તિ કરતાં બોધવ્રાજ જે સમકીર્તિ મધ્ય જીવને કરાવીને સંસાર સમુદ્રથી તારે તે ગુરુનો વર્ણવ કરીએ છીએ; ગુરુ કેવા હોય? તે કહીએ છીએ. ભાવ શ્રુતજ્ઞાનના ઉપયોગને વિષે સદા રમે છે. ચરણાદિ કે. ચારિત્રને વિષે રમે છે. સદા આનંદપણે વર્તે છે. પ્રથા ગુરુ સંવાધે રંગ કરવો તે ગુરુની સેવા કરવી જેવી અવ્યાત્મજ્ઞાન પામીએ, વલી ગુરુ કેવા છે? જેમ આત્મા પ્રગટ થાય તેહનો ઉદય છે, રમણીય તે આત્મામાં રમી રહ્યા છે, આત્મસ્વરૂપને અવલંબી રમણ કરે છે. સદા એહવા આત્મારામ આત્મસ્વરૂપને વિષે રમે તે આત્મારામ કહીએ, વચ્ચી ગુરુ કેવા છે? જેહને શુદ્ધ સ્વરૂપના ભોગની ઇચ્છા છે તેહનો ભાવ યોગ જે જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર એ વળ રે યોગ સાધે છે, જસુ કે. યોગને વિષે વિશ્રામપણે વર્તે છે એવા ગુરુ મીલે તો અન્યાત્મ સ્વરૂપ જાણીએ ॥ ૧૮ ॥

सद्गुरु योगधी बहुल जीव ।

कोइ वली सहजधी थइ सजीव ॥

આત્મ શક્તિ કરી ગંઠી ભેદી ।

ભેદ જ્ઞાની થયો આત્મવેદી ॥ ૧૯ ॥

અર્થ:—વગા જીવ એવા શુદ્ધગુરુની ઘોષ પાને, પૃથી રીતે શુદ્ધગુરુની સંગ-સેવા કરી વગા જીવને સમક્ષિતની પ્રાપ્તિ હોય, એક ઘડી ગુરુની યોગવાદ વિના મરણસ્થિતિ પાત્રી હૃદ તો કોઈક જીવ સહજર્થી ઘોષ પાને એટલે કોઈક જીવ સહજર્થી ઘોષ પાને એટલે કોઈક જીવ સહજર્થી ઘ્યાર મન્યેક બુદ્ધાદિકની પેરે સમક્ષિત પાને ગુરુના ઉપદેશ વિનાજ દુષ્ટપર્ય: જીવ પોતાના આત્માની રાગદ્વેષ પરિણામ ભાવકર્મની ગાંઠ આત્માને પુદ્ગલ હું સમસ્તતા પૂર્ણમૂત તે ગાંઠ જે અનાદિની છે. તે પોતાની શક્તિ કરીને ભેદ, જ્યાં કંઈક ભેદ કરવો ત્યાંનો પોતાની આત્મ-શક્તિ અપૂર્વ કરણ કે પહેલા કદિ ન આપ્યા એવા પરિણામ તે અપૂર્વ કારણરૂપ પોતાના વીર્યોલ્લાસે કરીને રાગદ્વેષની ગાંઠ ભેદે તો સમક્ષિતની પ્રાપ્તિ પાને, ગુરુના યોગ વિનાયે સેવારે શ્યો ગુણ નિપજે ? તે કહે છે, ભેદજ્ઞાન જે શરીર આત્માનો ભેદ વિવેક નિષ્ઠતા વેચગરૂપજ્ઞાન થયું. શરીર જડ છે અચેતન છે, આત્મા ચેતન છે. એવો ભાવથી મ્યારો ઓ-લ્લરૂપો તે ભેદ જ્ઞાન થયું, ત્યારે આત્માની ક્રદ્ધિ હવી તે જાણી સેવારે આત્મસ્વરૂપનો વેદી-જાય થયો. ॥ ૧૯ ॥

દ્રવ્ય ગુણ પર્યાય અનંતની થઈ પરતીત ।

જાણ્યો આત્મ કર્તા ભોક્તા ગઈ પરમીત ॥

શ્રદ્ધા યોગે ઉપન્યાં ભાતન સુનયે સત્ય ।

સાધ્યાલંબી ચેતના વલગિ આત્મ તત્ત્વ ॥૨૦॥

અર્થ:—આત્મસ્વરૂપને ઉપયોગે વર્તે તેવારે એક દ્રવ્યને વિષે અનંતાગુણ છે તે મત્તે એકેકા ગુણમે અનંતા પર્યાય છે. જે જીમ હતા તેમ પરતિત થઈ તેવારે શું થયું? આત્મા પોતાના સ્વભાવનો કર્તા ભોક્તા થયો. પરભાવના કર્તાદિકની મૂલ મટી ગઈ, ઇચ્છે નિર્ભય થયો ઈવી શ્રદ્ધાને યોગે પ્રતીત પ્રગટી ત્યારે જાણપણું પોતાનું હતુ થયું, જેવારે ઓઠ્ઠરૂપો તેવારે તેહનું આલંબન કરવા માંડયું ત્યારે ચેતના વછળી આત્મતત્ત્વ જે જ્ઞાનાદિકને વિષે ॥ ૨૦ ॥

દ્વંદ્વ ચંદ્રાદિ પદ રોગ જાણ્યો ।

શુદ્ધ નિજ શુદ્ધતા ધન પિછાંણ્યો ॥

આત્મ ધન અન્ય આપે ન ચોરે ।

કોણ જગ દીન વઢી કોણ જોરે ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:—ઇચ્છું જ્યારે સ્વરૂં માસન થયું ત્યારે દ્વંદ્વની પદવી ચક્રવર્તિપણું વાસુદેવપણું એ ઔદયિક સિદ્ધિ દ્વંદ્વિયજાનિત પૌદ્ગલિક સુખ એ સર્વ રોગ જાણ્યા, શુદ્ધનિજ કે શુદ્ધ નિર્મલ પોતાના આત્માનો શુદ્ધતાપણો જે જ્ઞાનાદિક ધન જે પોતાની ભાવક્રાદિ હવી તે જાણી ઓઠ્ઠસી પોતાના આત્માની શ્રદ્ધિ જે અરૂપી ધન જ્ઞાનાદિક માવ ટશ્મી સ્વગુણ પર્યાયરૂપ તો સ્વાધીન છે. કોઈયી આપી અપાતી નથી ઇચ્છે અરૂપી વસ્તુ કોઈયી આપી જાય નહિ, કોઈની લેવાય નહીં, ત્યારે માંગવાનું દીનપણું ટશ્ચું અને જગત્તે વિષે કોઈ ઇચ્છો દીન નથી જેહને, આપે અને કોઈયી આત્માની શ્રદ્ધિ લેવાય નહીં, ઇચ્છો

કોઈ જોરાવા નયી લે રેંચી છે, પૂત્રો ઓટલ્યો તેવારે પોતાની
બ્રાહ્મિનો ભયપણ ટક્કીજ ગયો. ॥ ૨૧ ॥

આત્મ સર્વ સમાન નિધાન મદા મુલ્ય કંદ ।

સિદ્ધતણા સાધર્મી સત્તાયે ગુણવંદ ॥

જેહ સ્વજાતિ તેહથી કોણ કરે વધ વંધ ।

પ્રગટ્યો ભાવ અહિંસક જાણે શુદ્ધ પ્રવંધ ॥૨૨॥

અર્થ:—આત્મ કે० આત્મા સર્વ સરીલા છે, કોઈનો
ન્યૂનપાધિક છે નહીં, નિધાન કે० નિધે મહામુલ્યરૂપ છે, જે
મુલ્યની કિંદાંડ ઉપમા નદી છે મુલ્ય સિદ્ધ ભગવાનને પ્રગટ
પયું છે અને સંસારી જીવને પૂ મુલ્ય સત્તામાં રયું છે, ધીજી
પરે અર્થ સર્વ જીવ સત્તાયે એક સરીલા સામાન્યપણે જાણવા.
નિશ્ચય નયને મતે સર્વ જીવ જ્ઞાનદર્શન ધારિત્રરૂપ નિધાને કરી
યુક્ત છે. નિશ્ચયની સર્વ જીવ સત્તાપૂ મહામુલ્યનાં કંદમૂલ છે,
સિદ્ધ કે० સિદ્ધના જીવ તથા સંસારી જીવ સરીલા સાધર્મીપણે
ગણે છે, પણ સત્તાયે બેના ગુણ બરાબર છે, તેવારે પોતાની
બરાબરીના સરુલ્લ જીવ થયા, તથા ધીજી રીતે નિશ્ચયનયની
સર્વ જીવનો ધર્મ સત્તાયે સિદ્ધ સમાન એક સરીલો છે, જેનો
સરીલો ધર્મ હોય તેને સાધર્મી કહિયે, સર્વ જીવ સત્તાયે જ્ઞા-
નાદિ ગુણના વંદ-સમૂહ છે, તેવારે સર્વ જીવ એક જાતિના
થયા, હુદ્વંથ થયું તેવારે તેની હિંસા કિમ થાય ? તેવારે તેહને
દુઃસ્વ કિમ દેવાય ? તેહનો વધ વંધ કુળ કરે ? એવી રીતે
ઉપારે દયા પ્રણમે તેવારે ભાવ અહિંસકરૂપણે પ્રગટ થાય તેવારે
જિનશાશન શુદ્ધ સ્વરૂપનો પ્રવંધ જાણ્યો, તે જ્ઞાતા કહિયે

॥ यतः ॥ ययाममप्रियाः प्राणास्तया तस्यापि देहिनः इति मत्त्वान
कर्त्तव्यो घोरः प्राणिवधो बुधैः ॥ २२ ॥

ज्ञाननी तिष्ठणना चरण तेह ।

ज्ञान एकत्तना ध्यान गेह ॥

आत्म तादात्म्यता पूर्णभावे ।

तदा निर्मलानंद संपूर्ण भावे ॥ २३ ॥

अर्थः—पृष्ठे ज्ञान दर्शन चारित्र्यरूप निक्षपणय ज्ञाननी
तिष्ठणना के० पृष्ठय ज्ञ तिष्ठणनापणे निर्मल आत्मज्ञानना
उपयोग तेहिज चारित्र्य कहीये. जे पोनाना आत्मस्वरूपना
ज्ञानमें एकत्तपणे रूकं ते ध्यानरूपा घर कहीये, पृष्ठयो जे
आत्मा आत्मानो आत्मताने ज्ञानादिक पूर्ण भावने पावे, तदा
कहेतां निवार निर्मल आनंद संपूर्ण पावे. ॥ २३ ॥

चेतन अस्तिभावमें जेह न भावते भाव ।

तेहपी भिन्न अरोचक रोचक आत्म स्वभाव ॥

समकित भावे भावे आत्म शक्ति अनंत ।

कर्म नाशानो चिंतन नाणे ते मतिमंत ॥ २४ ॥

अर्थः—चेतन के० आत्मानो अग्नि स्वभाव आपनी
शक्ति आत्ममें रूढ़ि छे स्वभावना लाम परी क्रियारे छे नहि
ते अग्नि स्वभाव कहिदे. निश्चयी पोनानी आत्म-सत्ताने
विदे ज्ञानादिक अनंत गुण निर्मल अग्नि स्वभावे रूढ़ा छे
तेहनो कोद वाते नहिस्तिष्ठनो नदी, वाती जे परभाव आ-

તમારી જે ક્રોધિ હુદી તે પોતાપણે જાણે નહિ તેહથી અલગો રહે તેહની રુચિ પણ રાખે નહિ. અરુચિભાવે પૌદ્ગલિક વસ્તુની ઉપાધિયાં અંતરંગ ન્યારો પ્રવર્તે છે, ત્યારે રુચિ કિહાં છે ? તે કહે છે, રોચક કે. પોતાના આત્મ સ્વભાવની ક્રોધિ જ્ઞાનાદિકની રુચિ રાખે જે પોતાની શ્રદ્ધા પ્રગટી છે તે સમક્તિ ભાવે અનંતિ શક્તિ પોતાની જાણી છે તેહની રુચિ કરે તેહને ઘ્યાવે છે, તેના ઘ્યાનમાં લપટીન થયો ધકો પ્રવર્તે છે, કર્મ ટાલવાનો વિકલ્પ કદી આવે નહીં પૂહવી શ્રદ્ધા પ્રગટી છે, પોતાનું સ્વરૂપ ઓલરૂપું છે, તેહથી કર્મ તે ઈની મેલે ટલી જાય તે કર્મ ટાલવાની બુદ્ધિ રાખે નહિ તેહને મોટી બુદ્ધિના ધની કહિયે, કારણપણો ન લાવે જે માદરા કર્મ કિવારે રહે હમ કાપર ન થાય. ॥ ૨૪ ॥

સ્વગુણ ચિંતનરસે બુદ્ધિ ઘાલે ।

આત્મસત્તા મળી જે નિહાલે ॥

શુદ્ધ સ્વાદ્વાદ પદ જે સંભાલે ।

પરધરે તેહ મતિ કેમ ઘાલે ॥ ૨૫ ॥

અર્થ:—તિવારે શું ચિંતવે તે કહે છે. સ્વગુણ કે. પોતાના આત્માને વિષે જ્ઞાનાદિ અનંતા ગુણ રહ્યા છે તે ગુણની ધીતવજાને રસે કરીને હુક્ત પુટ્ટે જ્ઞાનાદિકનો આત્મા સ્વીયો થાય તેહમે બુદ્ધિ ઘાટે કે. પ્રવર્તવે, તેવારે શોગુણ થાય ? તે કહે છે, તે જીવ પોતાના આત્માની સત્તા જે જ્ઞાનાદિક ગુણ મળી નિહાવે-દેસે પુટ્ટે આત્મ સ્વરૂપને અંતરંગ દ્રષ્ટિ કરી જોઈ શુદ્ધ સ્વાદ્વાદ કે. શુદ્ધ સ્વાર્થ સ્વાદ્વાદ પદનો જે

રુચિવંત થયો તેહને જોવે-સંગાલે, અંતરંગ દ્રષ્ટિયે કરીને પરવેર
કે० તે પરમાવમાં પોતાના આત્માની ચિત્ત નિમિત્ત જે બુદ્ધિ
તેહમાં ઘાલે નહિ છૂટે પરપરિણતિમાં પેસે નહિ, તે જીવ પો-
તાના સ્વભાવરૂપ ધરમાં બુદ્ધિ પ્રવર્ત્તાવે રૂપે રહસ્ય. ॥ ૨૫ ॥

પુણ્ય પાપ થે પુદ્ગલ દલ ભાસે પરભાવ ।

પરભાવે પરસંગત પામે દુષ્ટ વિભાવ ॥

તે માટે નિજ ભંગી યોગીસર સુપ્રસન્ન ।

દેવ નરક તૃણ મણિ સમ ભાસે જેહને મદ્દ ॥૨૬॥

અર્થ:—પુણ્ય પાપ કહેનાં જે પુણ્ય પાપ છે તે થે પુદ્ગ-
લનાં દલીયાં છે, પાપ છે તે કડવા વિપાક છે અને પુણ્ય છે
તે મીઠા વિપાક છે. એ થે જેને મન સરસા જાણ્યા છે.
પુણ્ય પાપ એ મુનિને મન પરભાવ ભાસે છે, આત્મિક ધર્મ
નહી, પુદ્ગલનાં દલિયાં છે તે માટે પરભાવ ભાસે છે, વહી
પૃથ્વું વિચારે જે પરભાવ જે વિભાવદશા, ણના સંગયી ચ્પાર
ગતિમાં રજલું થાય છે, તિણે કરી પુણ્ય પાપ થેદુ દુષ્ટ
વિભાવ છે, આત્મધર્મ નહિ, તયા યોગી અર્થ કહે છે, પરમાવ
રૂપ વિભાવદશા તે પરસંગ તિણેકરીને દુષ્ટ વિભાવ જે મોહા-
દિક પામે આત્મસ્વરૂપ ન પામે, તિણેકરી સંસારમાં પરનાં
અનેક પ્રકારે કર્મ વિટંબના રૂપ દુઃસ્વવિપાક ભોગને, પર સંગ
ધર્મ, તે માટે કે० તે કારણે નિજ મોગી કે० પોતાના આ-
ત્મસ્વભાવના મોગમાં રહે છે તેહને યોગીસર સુમુનિરાજ કહિય,
યોગ જે આત્મસ્વભાવના જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રરૂપ છૂંદે માવયોગ
નેનાંદિ જેવું મન સુપ્રસન્ન કે० અકલ્પિતવિત્તે સંકલ્પ વિકલ્પ

हर्ष विषाद रहित समभावे निर्विकल्पपणे चित्त प्रसन्नपणे रहे
छे तेहने मुनिराज कहिये. ते मुनिराज केवा छे ? देवताना
सुखने विषे तथा नरकना दुखने विषे सम भावे छे, तृण
के० अणखलू तथा मगितल ए वे सरिखा जाणे छे; ए सर्व
पौद्गलिक विभाविक सुख दुःख जाणी समभाव चित्ते जे मुनि
वर्षे छे. ए सर्व शुभाशुभ पुटल छे ते विनाशिक भाव छे,
माहरा गुणतो अंश नयी एहउं मुनिराज जाणे. ॥ २६ ॥

तेह समता रसी तत्त्व साधे ।

निश्चलानंद अनुभव आराधे ॥

तीव्र घनघाति; निज कर्म तोडे ।

संधि पडिलेहिने ते विछोडे ॥ २७ ॥

अर्थ:—ते मुनिराज एवी रीते शुद्ध जाणपणे करी स्वा-
भाविक समभाव जे अचल समताना रसीया घाये ते पोताहुं
तत्त्व के० ज्ञानादिक आत्मतत्त्व साधे के० संपूर्ण भाव निप-
जावे, निश्चल ले अचल आनंदने. उपार्जे, कोइ दहाडे ए
आनंद मटे नहीं एहवो जे आनंदमयी अनुभव अप्रतरूप
सदाकाल जे आत्मधर्मनो भोग आस्वादन करे, आराधे तेवारे
आकरां घनघाती कर्म छेते आत्मगुणना घातकारी छे, ते
आत्मप्रदेशयी दूदा करे कोनीपरे ? कटीजारानी परे ते कटी-
आराना. हाथमां कुहाडो तिखो छे, ने लाकडं सामुं छे तेनी
संधि जाणे छे, ते लाकडाने चीरतां वार लागे नहि, तिम
मुनिराज एवी शुद्ध किर्यारूप जे कुहाडो तेजे ले जाणपणा
सहित क्रिया करे तेजे करी कर्म दूदा घाय ॥ २७ ॥

सम्यक् रत्न त्रयी रस राच्यो चेतन राय ।

ज्ञान क्रिया चक्रे चकचूरे सर्व अपाय ॥

चक्र स्वभावथी साधे पुरण साध्य ।

करता कारण कारज एक थया निराबाध ॥२८॥

अर्थः—सम्यक् के० सम्यक्ज्ञान ? सम्यक् दर्शन २ सम्यक् चारित्र्य ३ ए जे वण रत्नत्रयी रस राच्यो के० साध्याने रीझ उपनी चेतन राजानी तेवारे ज्ञान के० स्वपरतुं जाणवणुं ते आत्मिक ज्ञान, ज्ञानना वे भेद बाह्यज्ञान शास्त्र पटनरूप ते द्रव्यज्ञान ? भावज्ञान आत्मिकज्ञान क्रिया के० क्रिया ये भेदे, योगक्रिया शुभाशुभ बंधरूप आश्रयरूप. उपयोग क्रिया ते २ स्वरूपने विषे स्मरणरूप चारित्र्यगुणने विषे योग्यायणं टरनाए वने—आत्मव्यापक एकत्वपणे परिणमे ते क्रिया मोक्षनी आपनारी पूर्वी ज्ञान क्रियारूप थनेकरी भाव शशु कर्मरूपने थकचूर करे, सर्व कष्ट टाळे कारक के० ए पद-कार्यरूप थके करी पोताना संपूर्ण कार्य प्रते साधे करे, कर्ता ते जीव ? कारण ते सम्यक्त्व २ कार्य ते करवो केवलज्ञान-रूप ३ अपादान ते कर्मक्षयरूप ४ संप्रदान ते गुणधेनि वृद्धि-रूप ५ अधिकरण ते आवागमन केवलज्ञान रूप ६ कार्यमां ए छने ममाय इति ॥ कर्ता ? कर्म २ थकरणं ३ संप्रदानं ४ नृदत्तय, अपादान ५ अधिकरण ६ मिथ्यादिकारकाणि पद, कर्ता चेतन ? कारण ज्ञानादिगुण २ कार्य केवलज्ञानदि अनेक संप्रदाए छना आत्मस्वभावने अनुपायी थाय तेवारे संपूर्ण मिथ्याने साधे निवडने एवं व्रज्य एकत्र थाय त्वारे अवात्रा दितरणे निवडे छे.

स्वगुण आयुधधकी कर्म घूरे ।
 असंख्यात गुणी निर्जरा तेह पूरे ॥
 टळे आवरणथी गुण विकासे ।
 साधनाशक्ति तिम तिम प्रकाशे ॥ २९ ॥

अर्थ:—स्वगुण के० पोताना ज्ञानादि गुण ते रूप ले
 हयीआर हाथमां आव्युं ते हथियार कर्म चूरे ते धर्मी समये २
 असंख्यातगुणा कर्मनां दलियोने आत्मप्रदेशयी खेरवी नाखे,
 तेवारे शुद्ध उपयोगयी स्वगुणे करी आत्माने पूरे, भाव निर्ज-
 राए करीने एवी निर्जरा पुष्ट करे, ते धर्मी तिम २ असं-
 ख्यातगुणा कर्मदल खेरये तिम २ आवरण टळे तेयी गुण
 विकासेज प्रगट करे ते गुण प्रगटे तिम सावननी शक्ति वधती
 जाय, पोतावुं आत्मगुण रूप कार्य साववुं तेने विषे निश्चलता
 रूप परिणामनी शक्ति वीर्य उल्लास वधनो जाय २ प्रकाश
 वधतो जाय. अप्रवि विववत् ॥ २९ ॥

प्रगट्या आत्म धर्म थया सवि साधन रीत ।
 बाधक भाव ग्रहणता भागी जागी नित ॥
 उदय उदीरणा ते पण पूरव निर्जरा काज ।
 अनभिसंधि बंधकतानिरस आत्ममराज ॥ ३० ॥

अर्थ:—प्रगट्या आत्मधर्म के० तेवारे शक्ति जागी ते-
 वारे प्रगट्यो के० अनंत आत्मधर्म प्रगट्यो, आत्मधर्म प्रगटे
 धके पांच शक्ति अनादिकाटनी पर अनुयायिपने ले अवर्ज

પ્રણમી હતી તે તિહાં થકી નિવારીને પોતાના સ્વરૂપ અનુયાયિ સાધનપણે પરિણમાવી તે કહે છે. આત્માની કર્તૃત્વ શક્તિરૂપ તે અનાદિકાલની પરકર્તાપણે અવર્ચી પ્રણમી હતી તિહાંથીકી નિવારીને પોતાના સ્વરૂપ કર્તારૂપ સાધનપણે પ્રણમાવી, અને આત્માની ભોક્તૃત્વરૂપ શક્તિ અનાદિકાલની પર પુદ્ગલાદિ વિભાવ દશાના ભોગને વિષે પ્રણમી હતી ત્યાં થકી નિવારીને પોતાના સ્વભાવ ભોગીપણે પ્રણમાવી ૨ અને આત્માની રક્ષકત્વરૂપ જે શક્તિ તે અનાદિકાલની પરપુદ્ગલાદિ વિભાવ-દશાના રક્ષકપણે પ્રણમી હતી તિહાં થકી નિવારીને પોતાના સ્વભાવ રક્ષકપણે પ્રણમાવી ૩ અને આત્માની વ્યાપકતારૂપ જે શક્તિ તે અનાદિકાલની પર સ્વભાવરૂપ વિભાવદશાને વિષે વ્યાપી રહી હતી તે તિહાંથી નિકાલીને પોતાના સ્વભાવ વ્યાપકપણે પ્રણમાવી ૪ અને આત્માની ગ્રાહકત્વરૂપ જે શક્તિ તે અનાદિકાલની પરગ્રાહકપણે પરિણમી હતી તે ત્યાં થકી નિવારીને પોતાના સ્વભાવ ગ્રાહકપણે પરિણમાવી ૫ પૂવી રીતે ૬ પાંચ શક્તિ અનાદિકાલની પર અનુયાયિપણે અવર્ચી પ્રણમી હતી તે તિહાં થકી નિવારીને પોતાના સ્વરૂપ અનુજાડરૂપ સાધનપણે પ્રણમી ત્યારે બાધકભાવ કે० અનાદિકાલનો પર સ્વભાવરૂપ વિભાવદશા જીવને બાધકભાવરૂપ ગ્રહણતા કે० પૌદ્ગલિક વિભાવમેં પેસીને ગ્રહણ કરતો હતો તે હવે વિભાવના ગ્રહણપણામાં ચેતના પેસતી નવી તે વિભાવનો ગ્રહણપણો હતો તે ભાગ્યો. પરપરિણતિરૂપ અનિત્ય ગ્રહણ ભાવ ટલ્યો, જાગી કે० જાગ્યત્ થયો સ્વરૂપ ગ્રહણરૂપ નિત્યતાપણો પ્રગટ્યો જાગ્યત્ થયો ઉદય કે० સ્થિતિપાકે ઉદય ભાવને યોગે જે કર્મ ઉદયે આદ્યો તે ભોગવીને નિર્જેરા કરે અને જીવની સત્તાયે બંધરૂપ

નનાં પુટલ લાગ્યાં છે તે રેંઘી ઉડેલી ઉડયજાગી પૂર્વ કર્મને
ગરીને નિર્જે પુટલે ઉડય ઉડીતગા પણ પૂર્વ કર્મ નિર્જરાને
ને હેતુ છે, અનમિસંધિ કે. અગ્રઉપયોગ વીર્ય અનમિસંધિ
અનુપયોગવીર્ય અનેક કર્મદ્રવ્ય કરતો હતો તે નિરસ કે.
મના કરાવના રસડી આત્મા લગ્નો થયો, અનુપયોગે કર્મ-
દ્રવ્ય કરતો હતો તેડી લગ્નદાણને અંતરંગડી ગ્યારો થયો તે-
રે આત્મસ્વરૂપનો આત્મા રાજા જાગ્યો. ॥ ૩૦ ॥

દેશપતિ જવ થયોનીતિ રંગો ।

તદા કુળ થાય કૃનય ચાલ સંગી ॥

યદા આતમા આત્મભાવે રમાવ્યો ।

તદા વાધક ભાય દૂરે ગમાવ્યો ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—દેશપતિ કે. અમરુદ્યાન પ્રદેશરૂપ દેશ તેને વિદે
ગાણો પુટલે ગમગાણમાં રંગ લાગ્યો, તદાકુળ કે. ત્રિશરે
કુળપાપ, જનક કે. નિષ્કામ જે માટાનય અર્જુનિ માર્ગનો
ગાલનામે ન થાય છેહનો મંગ ન કરે, કૃનય જે મમકિતનો
માર્ગ સ્વભાવ ધર્મ તેમાં સમય કરે જે માર્ગ પોતે થાટે તેહિજ
અપરેશ દે તેની મંગદરે અને પાસપિણતિરૂપ જમાને થાટે તેજાનો
સંગ ન કરે; યદા કે. ત્રિશરે પોતાનો અપ્ના અપ્નભાવ કે.
જ્ઞાનદિક અનેન મુલ્લ રૂપ અપ્નભાવનેશિને મગલપો—અપ્ન
જગ્યો, તદા કે. ત્રિશરે અનદિકાપ્નો કાચક ભાવ કે.
વાયભાવ રૂપ વિભાવજ્ઞાનકરકરકર ભાવનો દ્રવ્યરનો હતો
કે જા મગાણો પુટલે રંગનો થયો. ॥ ૩૧ ॥

सहेज क्षमा गुण शक्तिथी छेयो क्रोध सुभट ।
मार्दव भाव प्रभावथी भेयो मान मरट ॥

माया आर्जव योगे लोभ ते निस्पृह भाव ।
मोह महा भट ध्वंसे ध्वंस्यो सर्व विभाव ॥३२॥

अर्थः—सद्वज के० स्वाभाविक क्षमागुण अकृत्रिम शक्ति
के० आत्मवीर्यथी छेदायो के० हृण्यो, मोह राजाना क्रोध
सुभटने हृण्यो निर्मूल क्यों मार्दव के० मानरहितपणं सुकुमाल
परिणामि ने नर्मशपणं आत्मधर्मने विने नमत्तो भाव ते मार्दव
गुणने प्रभावे करी मान जे अहंकार सुभटनो मरट जे मो-
टाइपणं उन्मली नालुं. माया के० कपट तेने आस्रय के०
सगल परिणामी द्रव्यभाव शायणा रहित ने आर्जवगुणे करी
करी माया सुभटने हृण्यो. निर्लोभना सर्व द्रव्यनी अमिलाया
रहित एक शुद्धात्म द्रव्यग्राही मोक्षामिलायी पण संसारामिलायी
नही एवो निर्लोभ भाव तेणे करी मोहराजाना लोभ सुभटने
हृण्यो. मोह के० मोहरूप महामुभट जे सर्व अवगुणने विने
राजा मुख्य तेने ध्वंसे के० हडमेळी नाली दूर करे. सर्व
विभाव दशावयव जे पण्यभाव अनादिकालना जीवने शत्रुमून
यद् लाग्या छे ते ध्वंसाणा जे नाश पाप्माज एउके समकिने
निव्यावने हृण्यो. शीघ्रसुभटे कंदर्प सुभटने हृण्यो एम कहे
छे. ॥ ३२ ॥

इम स्वभाविक थयो आत्मवीर ।

भोगवे आत्म संपद सुधीर ॥

जेह उदयागता प्रकृति बळगी ।

अव्यापक धको खेरवे तेह अळगी ॥३३॥

अर्थ:—इम स्व के० पृथी रीते आत्मानो वीर्य पराक्रमे करी शूरीर यपो अनन धरुनो धनी कर्म शत्रुने जीर्तने पर परिणतिदी निरूप्यो. आत्म स्वभावे सम्य करीने शूरीर यपो भोगवे के० आत्मानो ज्ञानादिक संसरा शूरीर के० निर्भय पद भोगवे. जे उदय आवी प्रकृति आत्माने बळगी छे, अव्यापक के० निर्लेप न्वाणे धको उदय आवी कर्म प्रकृति बळगी छे तेने भोगवी खेरवे अळगी करे, समभावपणे. ॥ ३३ ॥

धर्मध्यान डक तानमें ध्यावे अरिहा सिद्ध ।

ते परिणतिथी प्रगटी तात्त्विक सहज समृद्ध ॥

स्वस्वरूप एकत्वे तन्मय गुण पर्याय ।

ध्याने ध्यातां निर्मोहीने विकल्प जाय ॥३४॥

अर्थ:—धर्मध्यान के० पोतानो आत्मिक धर्म सनातनने-विदे अनंतो रह्यो छे, ते धर्मे ओटसी प्रसिद्ध करी तेहना ध्याने विदे प्रवर्ते ते धर्मध्यानना शुद्ध शुद्धध्यान रूपार्थित परिणामरूप एकत्वने अरिहंन सिद्धना गुण ते पोताना आत्म तुल्य गतिने ते ध्यावे, नागमन्त्ररूप ओटगने ध्यावे, ते शुद्ध परिणतिपर्यं प्रगटी निरनी नच के० तद्वपने जेवी छत्ताप हवी तेवी अहम्भिम महस स्वाभाविक समृद्धि के० ज्ञानादि लक्ष्मी प्रगटी नेवारे स्वस्वरूप के० पोताना आत्मिक धर्मध्यान

ये पुरुष के० एकत्वपणे सन्मय उपयोगे लयजीन थाप,
ताना आत्मगुण अने आत्मपर्यायना ध्यानने विषे तेहवा
गानने विषे एकत्वपणे प्रवर्ते तेवारे ते जीव निर्मोही मोह
देत वयो तेवारे सर्व विकल्प दूर जाय, विकल्प मटे तिवारे
गुण थाप ? ते कहे छे ॥ ३४ ॥

यदा निर्विकल्पी थयो शुद्ध ब्रह्म ।

तदा अनुभवे शुद्ध आनंद शर्म ॥

भेद रत्न त्रयी तिष्ठताये ।

अभेद रत्न त्रयीमें समाये ॥ ३५ ॥

अर्थः—यदा के० जेवारे संकल्प विकल्प रहित निर्वि-
ल्प आत्मा थयो, तेवारे शुद्ध ब्रह्म के० शुद्ध ज्ञानमयी थयो
त पृच्छे पोताना आत्मस्वरूपना शुद्ध ज्ञानमयी थयो, तदा
० तेवारे अनुभवे के० भोगये, शुद्ध निर्मल आनंदमयी
स्वरूप अनुभवीपणे भोगये. आत्मिक सुखप्रते भेद रत्नययी
० ज्ञान १ दर्शन २ चारित्र्य ३ ते भेदपणे ते ज्ञान ज्ञान-
ने जाने १ दर्शनने दर्शनरूपे जाने, श्रद्धा सद्वृत्तिरूपे २
ने जाने, तेवी कर्माणु भेद रत्नययीरूप तीक्ष्णज्ञानी वृत्तिपु-
री अनेद रत्नययी के० अन्योन्य सहाय विना ते अभेद
रत्नययी ते मुज्ञानतुं जाणवतुं ज्ञानतुं श्रद्धान ज्ञाननी दिवना
मना पुरता ? दर्शनतुं जाणवतुं ध्यान दिवना रमणना
मना २ चारित्र्यतुं जाणवतुं श्रद्धान दिवना रमणना ३ प-
रमणी पुरुषना ते अनेद रत्नययी करीये ॥ ३५ ॥

दर्शन ज्ञान चरण गुण सम्यग् एक एकना हेतु ।
स्वस्व हेतु यथा समकाले तेह अभेदता स्वेतु ॥
पूर्ण स्वजाति समाधि घनघाति दल छिन्न ।
क्षायिकभावे प्रगटे आत्म धर्म विभिन्न ॥३६॥

अर्थः--दर्शन के० सम्पददर्शन १ सम्यग्ज्ञान २ सम्यग्चारित्ररूप ३ जे गुण एउठे दर्शन छे ते जीवने सामान्य उपयोग गुण ज्ञान छे, एउठे दर्शन तथा ज्ञान ए बेने विषे धिरतारूप एकाग्रता पने उपयोगे वने ते चारित्र जाणवो, माटे ए वण परस्पर एक के० एक एकना हेतु कारणरूप जाणवो. स्वस्व के० पोतपोताना एक समये हेतु यथा ज्ञान १ दर्शन २ चारित्ररूप ३ रत्नत्रयी ते एकतापने प्रणसि तेमज स्वक्षेत्र के० आत्माना असंख्याता प्रदेशरूप क्षेत्रने विषे भेद भाव रहित अभेदपने प्रणम्या एकरूप यथा तेवारे केयो धयो, घनघातिपा कर्मना समूहनां दक्षीयां आत्मप्रदेशनेविषे लाग्यां हतां, ते छिन्न के० छेदी नाख्यां तेवारे पूर्ण के० संपूर्ण पोतानी जाति जे ज्ञानादि गुणनी समाधि ध्यान वेने करी घनघाती कर्म छेद्यां, क्षायिकभाव के० क्षायिकभावे प्रगटे थके एउठे सत्तागतने विषे अनंतो आत्मिक धर्म शक्तिपने रह्यो हतो ते व्यक्त के० प्रगटपने क्षायिकभावे प्रगट्यो तेवारे विभिन्न के० अभेद आत्मपने लोकालोकना भाव जाण्यो थका विचरे ॥३६॥

पछे योग रुंधि धयो ते अयोगी ।

भाव शैलेसता अचळ अभंगी ॥

पंच लघु अक्षरे कार्य कारी ।

भवोपग्रहीकर्म संतति विडारी ॥३७॥

अर्थ:—तेरमा गुणठाणाने विषे छेले समये योगत्रिक मन-
वचन काया ए वण योग रुंधीने सूक्ष्म क्रियाप्रतिपाती शुद्ध
ध्याननो प्रीजो पायो ध्याना चउदमे गुणस्थानके चढे, तिहां
प्रथम बादर मनोवाङ्माय रुंधे, पछे सूक्ष्मयोग रुंधि अपोर्गी
शुद्ध. भाव के० स्वभावे शैलेसता के० मेरु पर्वतनी परे अकंप
अडग अचळ थिरताभावे अडग थपो एवो स्वभाव अचळ
थपो, पंचलघु के० चउदमे गुणस्थानके जीव, अ, इ, उ, ऋ,
लृ, ए पांच लघु अक्षररूप उच्चार करे एउलांमां स्वसिद्ध कार्य
निपजाये, भवोपग्रहीक-भवने आश्रयी जे अवातीकर्म पुद्गलनी
श्रेणिअवशेष के० थाकतां रक्षां हुनां ने विडारी, ध्यानाग्नि
शुद्धध्यानना चोया पायाने ध्याने करी कर्मक्षय करे तेवार
पछी ॥ ३७ ॥

समश्रेणे एक समये पहोता जे लोकांत ।

अफुसमाण गति निर्मळ चेतन भाव महान्ति ॥

चरम त्रिभाग विहीन प्रमाणे जसु अवगाह ।

आत्मप्रदेश अरूप अखंडानंद अवाह ॥३८॥

अर्थ:—समश्रेणे करी एक समयने विषे चौदराज लोकने
अंते लोकाग्रभागे अजरामर स्थानके जे क्षेत्रे अनन्ता सिद्ध
परमात्मा विराजमान वत्ते छे, ते सिद्धक्षेत्रे पोहता सिद्धपणे
अफुसमाण के० आकाशरूप क्षेत्रना प्रदेश प्रथम फरस्या छे

તેહજ આકાશ પ્રદેશની સમશ્રેણીએ વર્તતા સિદ્ધિ પામ્યા, સિદ્ધિ વર્યા, કર્મરૂપ મલ થકી રહિત નિર્મલ થયા, તેવારે શુદ્ધ જ્ઞાનાદિઆત્મસ્વભાવે ક્ષાયિકભાવે સદાકાલ શાશ્વતા રહે. સિદ્ધ ક્ષેત્રમે ધામ કે० છેલ્લા શરીરનો ત્રીજો ભાગ ઘટાર્દીને અવશેષે કે० યાકતા ઘે ભાગના શરીર પ્રમાણે આત્મપ્રદેશનો ઘન કરી તે પ્રમાણે અવગાહના કરી સિદ્ધ ક્ષેત્રને વિષે વિરાજમાન થયાં. આત્મપ્રદેશ કે० આત્મપ્રદેશ અરૂપી છે. અલંકાર અનંદમયી અચાદ કે० અચાવા કે० પીડા રહિત સ્વક્ષેત્રે વ્યાપ્યા છે, આત્મસ્વભાવમે રહ્યા છે ॥ ૩૮ ॥

જિહાં એક સિદ્ધાત્મ તિહાં છે અનંતા ।

અવન્ના અગંધા નહિ ફાસમંતા ॥

આત્મગુણ પૂર્ણતાવંત સંતા ।

નિરાવાય અત્યંતસુખાસ્વાદવંતા ॥૩૯॥

અર્થ:—જિહાં એક સિદ્ધાત્મ કે० જિહાં એક સિદ્ધ પા-
માત્મા છે, તે ક્ષેત્રને વિષે અનંતા સિદ્ધ મેલ્યા મઝીને રહ્યા
છે, તે સિદ્ધ કહેવા છે ? અવન્ના કે० પાંચ વર્ણ રહિત, અગંધા
કે० વેગંધ રહિત, નહીં ફાસમંતા કે० આટ ફાસરૂપ
થકી પણ રહિત છે, વર્ધી સિદ્ધ કહેવા છે ? આત્મગુણ કે०
પોતાના આત્માના ગુણ જ્ઞાનાદિ અનંતગુણની પૂર્ણતા હતા ભાવ
પ્રગટ્યા છે, વર્ધી નિરાવાય કે० સર્વ પ્રકારે અચાવા પીડા
થકી રહિત સિદ્ધ છે, અત્યંત સુખાસ્વાદવંતા કે० દ્યોતની
કાપના દેવતાના હંદિય અનિન પાંદ્રલિક લે સુખ તે યને
કાલનો મેટો કરી અનંતગુણે વર્ગ સર્ગિત કરીપે પણ સિદ્ધ

ત્મિક સુખ અનુભવે છે, પોતામા પરિણામિક ભાવે વર્તે છે. અપ્રયાસી પરિણામે રહ્યા છે, ઉપાદાન કે० સ્વજ્ઞાનાદિ અનંતગુણ કારણરૂપ પ્રગટ્યા છે અને અનેકજ્ઞેય પદાર્થ જાણવા દેશ્વરારૂપ પર્યાયનો ઉત્પાદ વ્યય સમયે થઈ રહ્યો છે, તે કાર્ય પોતાના આત્મસ્વરૂપને વિષે નિવાસ કર્યો છે. છૂટે એ પ્રણે એકતાપણે પરિણમે છે. શુદ્ધ કે० નિર્મલ ચાર નિષ્કેપે કરી શુક્ત છે સિદ્ધ એહવો નામ પ્રણેકાલે એકરૂપ શાશ્વતો વર્તે છે ? અને થાપના સિદ્ધ તે વિભાગે શરીર પ્રમાણે ક્ષેત્ર અવગાહી રહ્યા છે ૨ દ્રવ્ય સિદ્ધ તે સિદ્ધતાદિ ગુણરૂપ છતાં પર્યાય વસ્તુરૂપ પ્રગટ્યા છે તે દ્રવ્ય સિદ્ધ ૩ સામર્થ્ય પર્યાય પ્રવર્તનારૂપ અનંતો ધર્મ પ્રગટ્યો તેણે કરી નવ નવા શેષની વર્તનારૂપ પર્યાયનો ઉત્પાદ વ્યય સમયે ૨ અનંતો થઈ રહ્યો છે, તેણે સિદ્ધ અનંતો સુખ ભોગવે છે, તે ભાવ સિદ્ધ ૪ એ ચાર નિષ્કેપે કરી સદા રક્ત પ્રવર્તે છે. આત્મિક આનંદસુખ ભોગવે છે, કેવલનાણી કે० એહવા સિદ્ધનો સ્વરૂપ પ્રત્યક્ષપણે કેવલજ્ઞાની જાણે દેશે અને સિદ્ધ પરમાત્માને અનંતગુણના સમૂહ પ્રગટ્યા છે તેહને વિષે અનંતો સુખ ભોગવે છે, તે કેવલજ્ઞાની ગમ્ય છે, પણ હ્રસ્વસ્થ મુનિના જાણવામાં ન આવે. ॥ ૪૨ ॥

એહવિ શુદ્ધ સિદ્ધતા કરણ ઇહા ।

ઇન્દ્રિય સુખ થકી જે નિરીહા ॥

પુદ્ગલી ભાવના જે અસંગી ।

તે મુનિ શુદ્ધ પરમાર્થ રંગી ॥ ૪૩ ॥

અર્થ—પૃથ્વી કે० લે પૂર્વે વચ્ચાની શુદ્ધ નિર્મલ સિદ્ધતા કે० સિદ્ધ પામાત્માની સંપદા છે, તેહવી સિદ્ધ સંપદા પ્રગટ કરવાની લે મુનિને રૂઢા કે० વાંછા છે, તે મુનિ કહેવા છે? રૂદ્રિય કે० પાંચ રૂદ્રિયના ત્રેવીસ વિષય મુલ પૌદ્ગલિક તેહનો વાંછા રહિત વર્તે છે, વર્તી મુનિ કેવા છે પૌદ્ગલિક કે० સ્વ સ્વરૂપની મિત્ર કે० હુદા પૃથ્વી શુભાશુભાવિભાવ દશારૂપ લે પૌદ્ગલિકભાવ તેહના સંગતી રહિત ન્યારા લે મુનિ પ્રવર્તે છે, તે અસંગી તે મુનિરાજ નિર્મલ બુદ્ધિના ઘડી અને લે સાધ્ય એક અને સાધન અનેક પૂર્વી રીતે સત્તા ગમના ધર્મને સાધે તે મુનિ, પામાર્થ સાધવાના રંગો છે. ॥ ૪૩ ॥

સ્વાદ્વાદ આત્મ સત્તા રુચિ સમકિત તેહ ।

આત્મ ધર્મનો ભાસન નિર્મલ જ્ઞાની જેહ ॥

આત્મ રમણી ચરણી ધ્યાની આત્મ લીન ।

આત્મ ધર્મ રમ્યો તેણે ભવ્ય સદા સુખ પીના ॥૪૪

અર્થ—સ્વાદ્વાદ કે० નિત્ય અનિત્યાદિ આઠ પક્ષે કરી અનેકાંતનપરૂપ માર્ગ તે સ્વાદ્વાદે કરી આત્મસત્તા રુચિને ઓલસીને પ્રકટ કરવાની રુચિ પ્રવૃત્તિ તે મુનિ, શુદ્ધ ભાસનરૂપ સમકિત ભાવ સદિત જાણવા. આનન્દધર્મે કે० આત્મા શુદ્ધ નિશ્ચય નવેકરી જોતાં તો પોતાની આત્મસત્તાને વિષે જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણ રૂપ ધર્મ રહ્યો છે, તેહનો ભાસન પ્રવૃત્તિ પ્રગટી તિવારે નિર્મલ જ્ઞાની થયો નિર્મલ જાણપરું થયું ત્યાં આત્મ કે० તે મુનિ સદાકાલ સ્વઆત્મ સ્વરૂપ રમગ કરે તેહને શુદ્ધ ધરિયનો ઉપયોગ વચ્ચો, તિવારે આત્મસ્વરૂપના ધ્યાનને લીન-

पणे प्रवृत्त्यों, तिवारे निर्मल शुद्ध ध्यानी थयो जाणवो, ते
आत्मधर्म कारणे हे भव्य जीवो ते आत्मधर्ममें रमो, तेणे करी
सदाकाल पुष्ट सुख उपजे ॥ ४४ ॥

अहो भव्य तुम्हें ओलखो जैन धर्म ।

जिणे पामीयें शुद्ध अध्यात्म मर्म ॥

अल्पकाले टले दुष्ट कर्म ।

पामीयें सोय आनंद शर्म ॥ ४५ ॥

अर्थ—अहो भव्य जीवो ! अहो देवातुप्रिय तुम ओलखो
जैनधर्म, श्री क्रीनगणे ममोमणने विपे घेसीने भाख्यो, निश्चय
आत्मिक धर्म जानादिक शुद्ध उपयोग लक्षण धर्म अनरंग
सत्तागते रखो छे, तेहनी तुमे ओलखाण करो, तेहयी सुख
थाप, जिणे वस्तु स्वभाव ओलखायी आत्मा पामे शुद्ध अ-
ध्यात्मनो मर्म रहस्य जे आत्म स्वरूप प्रगटे तेहयी जीवने
शुं गुण थाप ! जे वर्गी थोडा कालमांदे दुष्ट दुःखदाइ ज्ञाना-
वर्णादि आठ कर्मनो नाश यद् आनंद जे पोतानो निर्यानंद
परम सुख तेहनो स्थानक जिहां अनंतागिद वसे छे एवो
स्वस्थानरूप घर घने पामे. ॥ ४५ ॥

नय निक्षेप प्रमाणे जाणे जीवाऽजीव ।

स्वपर विवेचन करनां थाये लाभ सदीव ॥

निश्चय ने व्यवहारे विचरे जे मुनिराज ।

भवसागरना नारण निर्भय नेह जिहाज ॥ ४६ ॥

અર્થ:—નય કે० નૈગમાદિ સાતનયનામાદિ ચ્યાર નિક્ષેપે
અને પ્રત્યક્ષ પરોક્ષ પ્રમાણે કરી જીવ, અજીવોદિ નવતત્ત્વ પદ-
દ્રવ્યનો સ્વરૂપ જાણે, સ્વપર કે० સ્વજીવ ચેતનાવંત જ્ઞાનાદિક
ગુણ પર જે અજીવ પુટ્ટલવંત સડળ પડળ વિત્ત્વંસળ ધર્મ પૂર્વી
રીતે સ્વપરની ચેતણ કરતાં ધર્મ સદા સ્વરૂપનો લાભ હુવે,
નિશ્ચય કે० નિશ્ચય નયતે આત્મ સ્વરૂપને વિષે દૃષ્ટિ રાહી
ઓલટાને વ્યવહાર શુદ્ધ વિચર, શુદ્ધ ક્રિયા આચરણાં મવતે
જે મુનિરાજ તે મુનિરાજ નિશ્ચય નય વ્યવહાર નયનો ઉપદેશ
દે, નિશ્ચય ધર્મ નિર્જા હેતુ છે, યાત્ર વ્યવહાર ધર્મ પુણ્ય-
મંથનો હેતુ છે. પૃથ્વી ઉપદેશ રૂઢને ભવ સમુદ્રથી તારવાને
જિહાજ સમાન જાણવા. નિર્ભયપણે ભયરહિત જિમ જિહાજ
આલંબી સમુદ્રને તરે, તિમ આત્મજ્ઞાની મુનિરાજ ને આલંબી
ભય યાત્રી સંસારનો પાર પામે. ॥ ૪૬ ॥

વસ્તુ તત્ત્વે રમ્યા તે નિગ્રંથ ।

તત્ત્વ અભ્યાસ તિહાં સાધુ પંથ ॥

તિણે ગીતાર્થ ચરણે રહિજે ।

શુદ્ધ સિદ્ધાંત રસ તો લહિજે ॥ ૪૭ ॥

અર્થ—વસ્તુવર્મ કે० આત્મવર્મને વિષે રમ્યાતે નિગ્રંથ,
તત્ત્વ કે० આત્મતત્ત્વના અભ્યાસને વિષે સદાકાલ નિરંતરપણે
જેહનો ઉપયોગ વતે તિહાં સાધુપંથને સાધુનો માર્ગ કહીએ,
મોક્ષ માર્ગનો સાધનારો તે સાધુ કહીએ. દ્રવ્ય ચારિત્ર તે, હિંસા-
દિક પાંચ આશ્રવનો ત્યાગ, પાંચ મહાવ્રત ધરણ સિત્તરિ કરણ
સિત્તરિ પાડે, ચેતાલીસ દોષ રહિત આહાર છે, સર્વ સિદ્ધાંત

भणे वांचे संभळावे एवाये पण आत्म स्वरूप ओळख्यो नयी.
 शुद्ध उपयोगे न वर्तते द्रव्य चारित्र्या कहिए. ? भाव चारित्र
 ते आत्म स्वरूपमां एकत्व थावुं, ते आत्मस्वरूपनी धिरता,
 आत्मस्वरूपनुं रमण, आत्मस्वरूप निश्चलता आत्मस्वरूप भोगी
 परभाव अभोगी ते भाव चारित्र २ तेणे गीतार्थ के० आत्
 स्वरूपना जाण एवा गीतार्थ मुनिना चरण कमळ सेवी
 मोक्षामिलार्थी मुनिने सेव्यायी शुं नीपजे ! शुद्ध के० शु
 निर्मल यथार्थ निःसंदेहपणे सिद्धांत जे आगम संबंधी या जि
 वाणीना ज्ञानरस प्रते चाखी जे गुरु कृपायकी तथा आगम
 रहस्य ते इयाने कहीए ? यतः आत्माराम अनुभव भजो, तज
 परतणिमाया, एह छे सार जिनवचननुं, वळी एह शिवछाया
 श्री परमात्माए थिगडे घेसी एहवी प्ररूपणा करी अहो भ
 जीवो ! आत्माने आराम के० रमावे एवो अनुभव भजो सेव
 एटले आत्मानो अनुभव करजो, पर के० पुढल परभावनो त्या
 कवो एह जिनवचननुं सार छे, वळी शिव तरुनी छाया हे
 संसारतापनी टाळणहारि छे. इत्यर्थ ॥ ४७ ॥

श्रुत अभ्यासी चोमासि वासी लिंगडी ठाम ।

शासन रागी सोभागी श्रावकनां बहु धाम ॥

खरतरगच्छ पाठक श्री दीपचंद्र सुपसाय ।

देवचंद्र निज हरखे गायो आत्मराय ॥ ४८ ॥

अर्थः—सिद्धांत शास्त्रना अभ्यासी लिंगडी गामनेवि
 चोमासुं रहिने ए ग्रंथ रच्यो, जैन शासनना रागी सौभाग्यवं
 श्रावकनां घणां घर छे, खरतरगच्छने विषे दीपचंद्र ना

उपाध्यायजीने प्रतापे देवचंद्र नामा उपाध्याये पोताने हर्षे करी
आत्म राजाने गायो, आत्मस्वरूप ययार्य वर्णवायो. ॥ ४८ ॥

आत्मगुण रमण करवा अभ्यासे ।

शुद्ध सत्ता रसीने उलासे ॥

देवचंद्रे रची अध्यात्मगीता ।

आत्म रमणि मुनि सुप्रतिता ॥ ४९ ॥

अर्थ:—भग्य जीवने आत्मगुण रमण करवा अभ्यासे
ज्ञानादि गुणवडे रमण करवा स्वरूप जाणवा. अभ्यासने अर्थे
शुद्ध आत्म सत्ता ज्ञानादि चेतमनी वेहना रसिया जे आर्थिने
उल्लास करवाने अर्थे देवचंद्र उपाध्याये अध्यात्मगीता रची,
पोताना आत्म रमण करवाने अर्थे अने अध्यात्म ज्ञानवंत
मुनिने प्रतीतकारी छे, ए ग्रंथ रचना कीची स्वरूपने अर्थे
॥ ४० ॥ इति पाठक देवचंद्रकृत अध्यात्मगीता संपूर्णा ॥
॥ शुभं भवतु ॥

॥ इति श्री अध्यात्मगीता देवचंद्रकृता

॥ संपूर्णा शुभं भवतु ॥

॥ ॐ नमः सिद्धं श्रीगुरुभ्योनमः ॥

॥ अथद्रव्यप्रकाशभाषालिख्यते ॥

॥ दोहा ॥

अज अनादि अक्षयगुणी, नित्य चैतनावान् ।
प्रणमु परमानन्दमय, शिवस्वरूप भगवान् ॥ १ ॥

॥ अथस्यादादभावको नमस्कार ॥

॥ सर्वथा इक्ष्वासा ॥

जाके निरखन संते दियनासु भाव धरे, वरे निज मोक्षपद
हरे भवतावको, करमको धंव वारे मोहको विडारडारे सारे निज-
सक्ति वयारे ज्ञानदावको; एकानेकरूप जानि नित्यानित्यभाव
टानि आपा पर भेदकरी ग्रहे स्व मुभावको, अक्षर विगुण इंद्र
कर्मजालसो अफंद नमनहे देवचंद स्यादवादभावका ॥ २ ॥

॥ अथभग्यात्ममाहात्म्यकथनम् ॥

॥ सर्वथा इक्ष्वासा ॥

अव्यात्मभावको प्रभाव कहो कहा ताहि जाको महिमान
ज्ञान जगतने गायोहे, यादिको सभाव तहि आपा पर भेद गाहि
सम्पत्सुभावमहि घोषिपीज बायोहे; घानकी जदानी भेद कर्मको
मूढ छेदि वेद-निजभावको परमभाव आयोहे, त्रिभदेवाधिदेव
अव्यात्मभाव सेव असत अवंद निज केवटको पायोहे ॥ ३ ॥

॥ ॐ नमः मिदं श्रीगुणभ्योनमः ॥

॥ अथद्रव्यप्रकाशभापालिख्यते ॥

॥ दोहा ॥

अज्ञ अनादि अक्षयगुणी, नित्य येननाशान् ।
प्रणमु परमानन्दमय, शिवस्वरूप भगवान् ॥ १ ॥

॥ अथस्यादादभावशो भमस्कार ॥

॥ सर्वथा इक्षणीमा ॥

जाके निरखन संते यिनामु भाव धर, बरे निज मोक्षपद
हरे भवतावको, कर्मको धंय धरे मोहको विडारडारे सारे निज-
सकृति धरारे ज्ञानदावको; एकानेकरूप जनि नित्यानित्यभाव
टाने आपा पर भेदकी अहे स्वसुभावको, अक्षर विगुण इंद्र
कर्मजालसो अखंड नमनहे देवचंद्र स्यादवादभावका ॥ २ ॥

॥ अथअध्यात्ममाहात्म्यवचनम् ॥

॥ सर्वथा इक्षणीमा ॥

अव्यात्मभावको प्रभाव कहो कहा ताहि जाको महिमान
ज्ञान जगनमे गापोहे, यादिको सभाव लहि आपा पर भेद गाहि
सम्पदसुभावमाहि बोधिधीज चापोहे; घातकी अवाती भेद कर्मको
मूल छेदि वेद-निजभावको परमभाव आपोहे, रिपभेदवाधिदेव
अव्यात्मभाव सेव अमल अखंड निज केवलको पापोहे ॥ ३ ॥

॥ अथमोहविलासकथन ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

लहोते आरिजकुल गुरुको संजोग वलि पूर्वके पुण्यबल
एसो जोग लहोहे, अव्यातमग्रंथसार सुणो कान धरी प्यार पीयो
ताको रस निज तत्त्वशुद्ध ग्रहोहे; तौमी यह तैरो जीव चाहत
विशेष दीव भोगकी ममत्वतासौ माचिराचि रहोहे, जगको जीवन-
हार एतो सब मोहभार मोहकी मरोमें जगत लहलहोहे. ॥४॥

॥ अथप्रथमद्वार ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

प्रथम धर्मद्रव्य, दूसरो अवर्मद्रव्य, बीसरो आकाशद्रव्य,
लोकालोकमानहे, चौथो कालद्रव्य एक पुत्रलद्रव्यरूपी निजनिज-
सत्तावन अनंत अमानहे; पांचोह अचेतनजं चेतनासरूप लीये
छटो ज्ञानवान द्रव्य चेतन मुजानहे, स्पादवादभाव लीये तीनुं
अधिकार माके ग्रंथको आरंभ कीनो ग्रंथज्ञान भानहे. ॥५॥

॥ कयिलघुनाई ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

कोउ बाल मंदमति चित्तसो करे उकति नमके प्रदेश सब
गनि देखे करसे, कोउ जन छीन तन पुरातन वयातीत वचन
सो कहे एसो लुद्ध करो हरिमे; मूधर वामन सो सकति विनु कहे
एसो लंघीकरि मूजा मेनो मेरुचलापरसौ, तैसे में अलपबुद्धि
महाबुद्ध ग्रंथ मड्यो पंडित हसेगे निज ज्ञानके गहरसौ. ॥६॥

॥ ग्रंथअधिकारीवर्णन ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

परम धर्म जानि करम मरमं भानि नरम सभाव लहि धाम सौ

उदासी है, आत्मके विसरामी ज्ञानके अंतरजामी बाधासौ विरमिनि राधाधामवासी है; जालसौ जगतजाके माल सब मेल ऐसी अमल अखंड निज ब्रह्मके बिटासी है, ऐसे समकीत धारी शुद्ध नयके विचारी वंदनदे देवचंद ज्ञानके प्रकाशी है. ॥७॥

॥ अथ दंशविरनि वरणन ॥

॥ नवैया इकतीसा ॥

अभक्ष्यके त्यागी है परम रस यागी ऐसे परसा निरागी जिनधर्मके विनीत है, आत्मिक सुख लहि समनासु घोर गदि विषय कषाय मोह रससौ विनीत है; परम घोरज धरि आत्मीक घट करि समकित धरि करि मिट्यासौ अजीन है, मिष्ट मित दोष भापी सिद्धसुख अमिलपी इक्कीस गुण धारी भावक पुनीत है ॥ ८ ॥

॥ दोहा ॥

साधक सिवको साधुमुनि, ताके भेद चियार,
जिनवर आचारिजप्रवर, उपाध्याय अनगार ॥ ९ ॥

॥ अहंतकीद्वयस्वयना ॥

॥ सर्वया इकतीसा ॥

जाकी देहदृति अति सोमित अनंतवेषु जाकी तन चतुराई नाही ध्यान ओर है, ताही जिनराजके वचनको बिटास मानो, क्षिप्रुरा राह शुद्ध अनुभव कोर है; जाके अतिसे अमंद, वंदे देवदेवी वंद जाकी धर्मशासन परम सुख टौर है, जाहीके दरससेति सुखकी परसौहत ऐसी जिन देवचंद विश्वसिर मौर है ॥१०॥

॥ दोहा ॥

द्विंशस्तवनानां यकी, करतां पुन्यप्रकाश,
आनन्दके गुन गावतां, केवलज्ञान विलास. ॥११॥

॥ अथ भावस्थयनं ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

लोकालोक भासक अनंत ज्ञानदृष्टि जाकी वीरज अनंतमुख
उपरै कर्मकंदजू, चरण अनंतवर लोकालोक भाववर पुन्य
पापसौ ध्यतीत सुख सुख वंदजू; वेद कौन भेद तीनौ जोग
कौन खेद तहां चेतन प्रकाश भयो कर्मसौ अफंदजू; ऐसे
जिनराज निज ज्ञानमे विराजमान अमल अखंड नित ध्यावे
देवचंदजू. ॥ १२ ॥

॥ आचार्यस्थयनं ॥

॥ सर्वथा तृतीसा ॥

पंचाचार पाळे निज ब्रह्मको संभाळे भाळे-टाले परभाव
सच शुद्धभाव भावे हे, परमवर्म गहे समता सभाव वहे रहे
न सराग वित्त नित्त लित्र लावे हे; दुविच दयाके धार कीनौ
नारि परिहार परिग्रह दूर डारि नीरलोमी दावे हे; परध्याधि
दूर टारे रागद्वेष मोह वारे ऐसे आचारज जिको देवचंद ध्यावे हे
॥ १३ ॥

॥ अथ उपाध्याय व्ररणन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

नित्य सो अनित्यरूप एकानेक कोशरूप सदसदभाव

रयादवादको सहाय है, द्रव्य अभेद नय परजाय भेदनय सग-
नैगमादिनै असंख भेद पाय है; द्वादशांगी सूत्रसार पठावै
सपरिवार साधे शुद्ध कारज जे मोक्षके उपाय है, पंच महाव्रत
पाछे दोष सवहिको टाछे पूजनीक भव्यजीको ऐसे उपाख्याय
हे ॥ १४ ॥

॥ अथ साधु स्तुति ॥

॥ सर्वथा श्रुतीसा ॥

आत्मारामके आत्मी निज मुख बीसरामी पुन्यके अकामी
पापदृष्टिसे न काज हे, इंद्रि सुखकी न जास रहे जगसा उदास
परिग्रह हीन भी अजाचि महाराज है, निष्पास्यो विमुख निज
ज्ञान भावही के रख मोक्ष सनमुख सिद्धमुखके समाज है,
कर्म उद्विक्सेती कर्म हे क्रियाकर्म सत्तावीस गुणधारी ऐसे
मुनिराज है ॥ १५ ॥

॥ दोहा ॥

अविरत आदि अजोग, लगी यहे सिद्धको हेत,

जो गुन जहां पुरन हुने, सोइ सिद्धको खेत. ॥ १६ ॥

॥ अथ निष्पादष्टिदेष कथन ॥

॥ सर्वथा श्रुतीसा ॥

आपकी न जाने परभावहिको आपा माने गहिके एकांत
पक्ष मात्पोहे गहलने, भरनमे परनो रहे पुन्यकर्महिको चहे
वहे अहंशुद्धिभाव थंभ ज्युं महलने; कुगतिसे उरे सद्गतिहिकी
इडा करे करनीने धीर होके घाहे मोक्ष दीलने, रयादवाद
भाववितु एसो जो निष्पाद्व भाव हेपरसी कछो ज्ञानभावके
अदलने ॥ १७ ॥

॥ अथ ग्रंथारंभको नमस्कार ॥

॥ दोहा ॥

छहोभाव स्यादवादको, जामे अरथ विलास,
समकित कारण ग्रंथ यह, नामे द्वयप्रकाश. ॥ १८ ॥

॥ शिष्य प्रश्न ॥

॥ दोहा ॥

ज्ञानरूप आदेयजो, जानौ चेतन सोय,
जे अजीव फुनि ह्य है, उन जाने क्या होय. ॥ १९ ॥

॥ अथ गुरुउत्तरकथनं ॥

॥ सबैया तेवीसा ॥

चेतन द्वय अनंत गुनाश्रित ध्येय आदेय स्वभाव धरे
है, आप विसारि वसे भवकीधमे आप लखे शिवभाव धरे है,
इने यह जीव पराड कुसंगति चंचलभाव लिये विधरे है,
शिष्य संदेह निवारन कारन त्याग स्वरूप बखान करे है ॥ २० ॥

॥ दोहा ॥

त्यागे परको जानिके, गहे आपनो जान,
या ते दोउं भावको, पंडित करे बखान. ॥ २१ ॥

॥ भेदज्ञान धरणन ॥

॥ दोहा ॥

भेदज्ञान शिवमा गहे, ज्ञानगेय इहिमांदि,
ध्यान ध्येयकी शुद्धता, भेदज्ञान विनुं नाही. ॥ २२ ॥

॥ भेदज्ञान उभयमूल नयवरणन ॥

॥ सर्वथा इक्षणीता ॥

सुच नय निहचे जयारय सरूपी सत्य व्यवहार क्रिया नय ताते विपरित है, भेदज्ञान कारन न होय विवहारनय ज्ञानके निहात्ये पाको त्याग वैही नित है; वस्तुको पीछाने निज हादिको विशुद्ध गने शुद्ध नैसरूप एतो सम्यक्को भीत है, रतन बितपको सामी देवको अंतरजामी एतो शुद्धनयसो हमारी धीर भीत है ॥ २३ ॥

॥ पुनःचंद्रायणः ॥

बाज लिंग यह नय विवहारा, तत्त्वहीन क्रिया आचारा;
गहण जोग नय शुद्ध कहन विवेकमे, त्यागयोग विवहार ज्ञानकी
देकमे. ॥ २४ ॥

॥ शुद्धनय महिमा ॥

॥ दोहा ॥

परिमुक्त यह आत्मा, चिन्मय चंदसमान,
आदि मध्य नहि अंत तस्य, द्योतक निहचे ज्ञान. ॥ २५ ॥

॥ शिष्य प्रश्न ॥

॥ दोहा ॥

कहो हेय व्यवहार नय ज्ञानहीन पर मोह,
तो कहु कैसे वरणयो, जिनशासनमे एह. ॥ २६ ॥

॥ अथ शुरुउत्तरकथन ॥

॥ सौरा ॥

जाणण आत्म तत्त, निम्ने नय व्यवहार है,
तीर्थ प्रवृत्ति निमित्त तिण, दोनय जिनवा कहा. ॥ २७ ॥

॥ भेदज्ञान माहानमकथन ॥

॥ सर्वथा इकर्तासा ॥

जे ते केई भव्य जीव लीन ज्ञानमे सदैव करमके बंधको
उखारे एक पलमे, ताको मूल हेत एक भेदज्ञानहीकी ठेक
छेकते विवेकको विचार जोयुं दीलने; बंधको विलासमे मगन
जेऊ आहुं जाम परे कर्मबंधमांहे रूले जगजालमे, तेतो भेद-
ज्ञान विहुं निहचे पिछान्यो देव करमको गाढवाढे अज्ञानकी
चालमे ॥ २८ ॥

॥ अथ ज्ञानविलास कथन ॥

॥ सर्वथा इकर्तासा ॥

आपा पर भेद लीन आनमा स्वज्ञान पीन करमके पुंजको
न आने निज देसमे, वसि निज गुनवाम भासे आप रूप रास
विराजे अखंडरूप आनम प्रदेशमे; अगादि अज्ञानके घटावसि
गड्योहे ज्ञानभान जैसे दवि रछो घटाके प्रवेशमें, तेसे ए
पुराणदेव तत्त्वको पीछाने नाही करमको करतार भयो परदे-
शमे ॥ २९ ॥

॥ आनमाभकर्ताकथन ॥

॥ सर्वथा इकर्तासा ॥

सहज स्वभाव अप शुरूके बंधन सेती जान्यो निज तत्त्व
तव जाग्यो जीवराय है, भेतो परद्रव्य नाहि परद्रव्य मेरो नाही
ऐसी सुद्ध भासि तव बंध कैसे थाय है; देखी जानी गहो तुम
परम अनन्य पद जाके पद आगे और पद न मुहाय है, प्रमाण

निश्चेप नय जाके तेज आगे अस्त ऐसो निज देव गुद मोक्षरो
उपाय है ॥ ३० ॥

॥ अथ आत्मा मुक्तरूपचरणन ॥

॥ दोहा ॥

बंधोदय दीरण प्रमुख, ए सब पुद्गल युक्त;
इनसो पर निज तेजमय, मैदु कर्म विमुक्त. ॥ ३१ ॥

॥ आत्माधिरभावनाकथन ॥

॥ सर्वथा इकगामा ॥

पवनके धंभसो सुभाव रीर रहे जल तेसो जाना जीव होइ
करम वियोगसो, जे ते ज्ञान नाथके लगेहे परभाव साथ तेवे
परजानि बर करे ज्ञानयोगसो, खपेम् चेतनरूप अमल अनंत
मूप ताको धिर ध्यान धरो त्यागना तो लोगसो, आक्षेप विनास
होवे संवसरूप भयो ताको चंच गखे कौन करम अभोग
सो ॥ ३२ ॥

॥ दोहा ॥

वरणादिक परभाव ए, है सब तनके अंग;
नव नव रंग गहे फकिव, पश्युं उपाधिके संग. ॥ ३३ ॥

॥ आत्मवदितवृष्टान्तकथन ॥

॥ सर्वथा इकगामा ॥

जैसे मणिफटिक सभाव निरमलरूप तैसे धिर चेतन सदाइ
निरमल है, तौभी राग दोष मोह आपनी उपाधिसेती बरसो
हे संसारमें अज्ञान सो विकल है, नौभी नैज नाहि कय अपनो

॥ भेदज्ञान माहानमकथन ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

जे ते केइ मध्य जीव लीन ज्ञानमे सदैव करमके बंधको
उखारे एक पलमे, ताको मरु हेन एक भेदज्ञानहीकी ठेक
छेकते विवेकको विचार जोएं दीलमे; बंधको विलासमे मगन
जेऊ आहुं जाम परे कर्मबंधमांहे रुले जगजालमे, तेतो भेद-
ज्ञान विहुं निहचे पिछान्यो देव करमको गाढवाढे अज्ञानकी
चालमे ॥ २८ ॥

॥ अथ ज्ञानविलास कथन ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

आपा पर भेद लीन आनमा स्वज्ञान पीन करमके पुंजको
न आने निज देसमे, वसि निज गुनवास भासे आप रूप रास
विराजे अखंडरूप आत्म प्रदेशमे; अनादि अज्ञानके बढावसि
गडघोहे ज्ञानभान जैसे दवि रह्यो घटाके प्रवेशमें, तेसे ए
पुराणदेव तत्त्वको पीछाने नाही करमको करतार भयो परदे-
शमे ॥ २९ ॥

॥ आनमाभकर्तारुथन ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

सहज स्वभाव अथ गुरुके वचन सेती जान्यो निज तत्त्व
तथ जाग्यो जीवराय है, भेतो परद्रव्य नाहि परद्रव्य मेरो नाही
ऐसी बुद्ध भासि तव बंध कैसे थाय है; देखी जानी गहो तुम
परम अनंत पद जाके पद आगे और पद न सुहाय है, प्रमाण

निक्षेप नय जाके तेज आगे अस्त ऐसी निज देव गुह्य मोक्षरी
उपाय है ॥ ३० ॥

॥ अथ आत्मा मुक्तरूपवरणन ॥

॥ दोहा ॥

बंधोदय दीरण प्रमुख, ए सब पुटल युक्त;
इनसो पर निज तेजमय, मैहु कर्म विमुक्त. ॥ ३१ ॥

॥ आत्माधिरभावनाकथन ॥

॥ सर्वथा इकतीमा ॥

पवनके थंभसौ सुभाव थीर रहे जल तेसो ज्ञाना जीव होइ
करम वियोगसी, जे ते ज्ञान नाथके लगेहे परभाव साध तेते
परजानि बर करे ज्ञानयोगसी, स्वयंमू चेननरूप अमल अनंत
मूय ताको धिर ध्यान धरो त्यागना तो लोगसी, आस्रव विनास
होते संवरसरूप भयो ताको बंध गखे कौन करम अभोग
सा ॥ ३२ ॥

॥ दोहा ॥

वरणादिक परभाव ए, हे सब तनके अंग;
नव नव रंग गहे फकिव, पडयुं उपाधिके संग. ॥ ३३ ॥

॥ आत्मफटिकदृष्टान्तरूपन ॥

॥ सर्वथा इकतीमा ॥

जैसे मणिफटिक सभाव निरमलरूप तैसे धिर चेतन सदाइ
निरमल है, तौमी राग दोष मोह आपनी उपाधिसेती वरयो
रे संसारमें अजान सा विकल है, तौमी तजै नाहि कव अपनो

स्वभाय द्रव्य, मूष न कहावे बडु कंचन सकल है, तम पक्ष
राह संग चंद्र राहु योग भयो चंद्र कहा तम होइ नित्य जो
विमल है ॥ ३४ ॥

॥ संसारीआत्माकथन ॥

॥ कवित ॥

पर पग्नति निज मानी शुद्ध परनति पर जानै रागादिक
संजोग आत्मपर भावहि ठानै, रागी रोपी अहं एहु विकल्प
मल मिलीयो करे कर्मको बंध फीरे जगमेहुल फलीयो जिम
मृत छाय सुत पुरुष निज मृतभावको इक कहेत्यो जीव एहु
अज्ञानयमि विविध कर्म बंधन लहे ॥ ३५ ॥

॥ दोहा ॥

चेतन परके जोगमाँ, परको करता होय,
या ते परको पर लखे, नजे अकर्ता सोय. ॥ ३६ ॥

॥ निजउपादेशपरहेषकथन ॥

॥ दोहा ॥

चेतन त्रिनुं जे ते द्रव, ते अशुद्ध परहेष,
शुद्ध चेतना संजुगत, नित्य जीव आदेय. ॥ ३७ ॥
पंच द्रव्य जड हेय है, नामी कहीये शेष;
नात बगवानो प्रगट, स्यादुवाद नय लेय. ॥ ३८ ॥

॥ अथद्रव्यलक्षण ॥

॥ दोहा ॥

उभजे विनमे यिर रहे, यह सद्वलक्षण जान;
सत्त्वशनकृं जो धरे, सोइ ऋष्य परकन. ॥ ३९ ॥

॥ द्रव्यचतुष्टयस्वरूप ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

धरम अघरम द्रव्य नभ काल घ्यारो द्रव्य अरूपी अखंड
जड भाव लीये वरते, तामे तिन अस्तिकाय काल विनु जिन
कहे गहे गनघार तीन पद अनुसलै; घ्यारो निज गुणवान
लहान निधान नित निज निज काज साजे मिले कौन परते,
घ्यारो सौ विमुक्त नित अधिपितन भवत जीव तत्त सिद्ध होय
समुद्र तरते ॥ ४० ॥

॥ कालद्रव्य विनुं नीन द्रव्यभाय ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

धरम अघरम नभ तीनोको इकेक खंव अकिरीय निंतर
जैनमें बरखाने है, धरम अघरम दोनुं असंख्य प्रदेशवंत लोक
असमान मान अचल कहामे है, नभ अंस है अनंत लोकालोक
मानवंत गुण परजायवंत अजुत पिडाने है, एते उनसम तोमी
ज्ञान विनुं छेय नाहि छेय एक जीव जो तो लोकालोक
जानेहै ॥ ४१ ॥

॥ अथ द्रव्यलक्षण ॥

॥ दोहा ॥

जीतो पुट्ट जीवको, चलन सहार्इ होय;
आप अचल अक्रियनिच, धर्म द्रव्य है सोय. ॥ ४२ ॥

॥ अथ शिष्य प्रश्न ॥

॥ दोहा ॥

शिष्य कहे सङ्गुरु मुनो, यह हम मनमें भर्म;
जगमें पुट्ट जीवको, कैसे भरे धर्म. ॥ ४३ ॥

॥ गुरु उत्तर कथन ॥

॥ दोहा ॥

जैसे जलचर जीवकं, चलनमहाई नीरः
तैसे पुटल जीवको, चलन सहाए वीर ॥ ४४ ॥

॥ अधर्म द्रव्य लग्नन ॥

॥ दोहा ॥

अधर्म द्रव्य जो थिर करे, जीव पुटलको साहि,
मव्य दीह ग्रीपम समे, ज्युं पंथी नरुछांही. ॥ ४५ ॥

॥ आकाश द्रव्य लक्षण ॥

॥ दोहा ॥

जो देवं अवगाहना, सो आकाश कहेवाय,
गुणपरजयजुन जा ममे, पांचौ द्रव्य समाय. ॥ ४६ ॥

॥ अथ सामान्य अष्ट गुण कथन ॥

॥ कवित ॥

पहिलो अस्ति सभाव वस्तु सभावता बीय गिन तीजो
द्रव्य सरूप गुन चतुर्य परमेय परमान पंचम अगुरु लघुत्व
छठो सप्रदेश कहीजे, मत्तम चेतनहीन आत्मो अरूप लहीजे,
ए आठ द्रव्यके जाति गुन कदाकाल नाविभचरै, धर्मादि द्रव्य-
प्रय नीत्य ए आठौ गुन नित्यप्रत्ये धरै ॥ ४७ ॥ गति हेतु
कह्यो धर्मधिन हेतु है अवर्म अवगाह दैन तौ अकाशहीको
गुन है तिनौ ए विशेष गुन कहै तिनौ द्रव्यहीके अत्र गुन
तीनवीध कहिवेको मन है, द्रव्यको विशेष गुनयहै असाधारन

हे भगवान् गुन सारदाको बतन है, अनेकन भय निर नृपक
गुन यही गुणगदीस जय हानयेन मंदे ॥ ४८ ॥

॥ दशमपादोऽथ वचन ॥

॥ सर्वदा हरनाम ॥

सुमये विराजत जय गते लिनगत सदाय विराजत
गति नोय मंद है गुणगदीस ॥ अथ लखे विराज हानि
द्वयमवतारे बगद विमंद है जय जय सदाय भग हानि
गुणगति गुनी लही हानि लही सदाय अनेक है, एनी पादाय
लही द्वादसी भगन भय ली पादाय गुन गुनन ली है ॥ ४९ ॥

॥ दिभानगताय वचन ॥

दाहा ।

गद धान गी नंद ल बहना बचन विनाम,
पादपाद धमादिथ ५५ ५५५ आकाश ॥ ५० ॥

॥ आकाशद्विषय वचन ॥

॥ दाहा ।

मो आकाश द्विषय भयो, दयनि है दृष्ट संद,
लोच अत्रोवर्तते सये, बहो दृष्ट संद ॥ ५१ ॥
प्रथ अत्रोवर्तते संद, लही दृष्ट अत्रोवर्तते,
गति अनेन अत्रोवर्तते संद, लही दृष्ट अत्रोवर्तते ॥ ५२ ॥
जाने गुणगदीस दय ली दृष्टोवर्तते,
अथ अत्रोवर्तते संद, लही दृष्टोवर्तते ॥ ५३ ॥

॥ अथ शिष्य प्रश्न ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

धर्मलोकाकाश मान अधरमताकेमान असंख्य प्रदेशी एक जीव सुं अनंत है, लोकालोक नभसम पुद्गलअणु द्रव्य कालके गुणमसमें वस्तना अनंत है; आधार लोकाकाससो प्रदेश ते असंखरादि यास ध्यान तुल अरु आवेय महंत है, ताते कैसे ए समाप कहो सामी को उपाय द्रव्य रिती यिति काँतो हम मन प्रांति है ॥ ५४ ॥

॥ अथ गुरु उत्तर ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

जैसे एक जलवाउं तदमित जलभूत तामे तदुचित सरकरा गलि जाय है, तामे छुणका करकी गारिडारे बारडारे तामे सूइकी समूह पोमे टहराय है; जैसे एक गउंमांदि पांचो वस्तु टहगदि जलादिक तहकीक भगट दीसाय है, तेसे लोकाकाश-मांदि पांचो द्रव्यमाय जाहि अवगाह गुनकी समकि कहयाय है ॥ ५५ ॥

॥ अन्यमति प्रश्नोत्तर कथन ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

अन्यमति पक्ष गदे कहै यही ध्यान सब धर्म अधर्म द्रव्य जगमांही नाही है, परतस दीमे नाही अनुमान ज्ञान नाही उपमान शब्दमांही एनी न कहाही है; ताते जैन कदेव न अनुमान लेकै यदा इंदी अमृहीन मात्र जगमांदि होही है, गतिरेन सो उदेन दधिकृत घनगनू तमे अरुनी निन्य द्रव्य जगमांदि है. ॥ ५६ ॥

॥ अन्यमति प्रश्नोत्तर ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

कालवादीकी उक्ती गत यिती रीत इत कालके अधीन दीन हीन मत पीन है, बुध कहे कालगुन नव पुरातनपन दोष क्रिया एक द्रव्य कयहु न कीन है; पंचभूत वादी कहे गति वाउ भूत छति यितिरीन समसत्त प्रपची अधीन हे, बुध कहे याष्टुभूमि जीव पुद्गलदल बाकी बल और याको बल तीन चीन हे ॥ ५७ ॥

॥ दोहा ॥

या ते पुद्गल जीवको, गति यिति हौत सदीव;
धर्म अयमं दो द्रव्यजड, इनको ज्ञाता जीव. ॥ ५८ ॥

॥ कालद्रव्य लक्षण ॥

॥ दोहा ॥

वरतन परणति जागु नित, क्रियापरा परवान;
नव जीवनको हेतु जो, कालद्रव्य सो जान. ॥ ५९ ॥

॥ कालद्रव्य गुणपर्याय कथन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

अस्ति आदि अष्टगुन युत अमदेशी नित समेकी मीलन विनुं नादि अस्तिकाय है, वरतना हेतुए विशेष गुन कहे जिन अगुरु लघुत्व भेद याके पर्याय हे; आवली प्रमुखपर परजाय हे अनंत उन्पाद व्यय ध्रुवमंत कही वाय हे, सो तो द्रव्य एक कहे समय अनंतवंत नरखे नमित वरतनाको उपाय हे ॥ ६० ॥

॥ शिष्य प्रश्न ॥

॥ चोपाई ॥

शिष्य कहे तुम काल प्रधाना, मनुज खेतमित कल्लो सुजाना;
उत्पादादिक मय जगमांही, समैगमैमें क्युं कहवाही ॥ ६१ ॥

॥ अथ गुरु उत्तर ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

मय आचारिज एक गहि जिनमन इक कहे एसि घात
परान पक्ष गहिके, नखेन समे मिनकालमांही तीनो हीहि
छहो द्रव्यमांही नीन देणे ज्ञान लहीके; ताते उपदेशमांदि
कहे जिन येन एग गहं गन्याग मग्यान मुख गहिके, देख्यो
मुं अनंत ज्ञान देख्यो अनंतफनि देखत हेमी अनंतज्ञान
सगहिके ॥ ६२ ॥

॥ अन्य आचारिज वचन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

कहे और गुरु काल द्रव्य हे अमंग्य विर रेणुका लो-
पदेश पग्यान हे, एकाएक रेणुकमै अनंत प्रगट होत समय
सग्व समे काज पग्यान हे; निज निज काज करे अनमिलपने
मदाप हे अग्निकायका कदापि न कहान हे, अनंत अनीन
काल लेतो अनागतकाल अप्रदेशी परिणामी कालद्रव्य मान
हे ॥ ६३ ॥

॥ निश्चयकादमंग्य वचन ॥

॥ दोहा ॥

मनुज खेतमित जो कही, मो व्यवहारीकाल;
निहने पांचो द्रव्यका, दादागुना जाल ॥ ६४ ॥

कालद्रव्य उपचारहे, पंच अस्तिकी घाली;
ओर कपन सब शास्त्रके, सो उपचारि भालि. ॥६५॥

॥ हेयउपादेय विवेचन ॥

॥ सवैया इकतीसा ॥

उत्पाद द्रव्य घुवपनै जीवसम एमी अगुरुलुख वै पर-
जायमी समान हे, अरूपी अखंड अज अनादि अनंतसंन
अनमिल औरसे तीलोकके प्रधानहे; इत्यादिक गुनसोस मान
तौमी ए अजान तार्ति ध्यानल्येयमां ल्येय ज्ञानवान् है, अनंत
त्रिगुणसाथ देवचंद्र गुणनाथ ल्येय उपादेय ब्रह्म ज्ञानको नि-
धान हे ॥ ६६ ॥

॥ इनि द्रव्यप्रकाशको प्रथम अधिकार ॥

॥ दोहा ॥

बाने व्याप्तो द्रव्यपर, जेह अरूप अजान;
अब बरनी संश्लेषसौ, रुपी जड परमान. ॥ १ ॥

॥ अथ आनमाकरमयोगको दृष्टान्त ॥

॥ सवैया इकतीसा ॥

जैसे नीरनिधि नीर समीरकी भीर भेती उठरे उतंग अति
चंचलता विससे, डौलतनदीकोनाथ चपलकलोलसाथ रंचनसु
धिर होइ आकुलता निलसे; तैसे ए चैननमूप अमल अडोल-
रूप अखंड अनंत ज्ञान सुद्धर समेवसे, सोइ जीव कर्म प्रेयो
मोहके पवन घेयो फेयो फीरे रुमतासो क्षोभ भाव क्रोय
सौ ॥ २ ॥

॥ पुनः दृष्टांत ॥

जैसे माटी जलसंग-घट दीपकादि चंग-नवनव भाव धरे मृदरूप वोड़ है, तैसे कर्मजल जोग-जीव च्यारगति रोग-लहेयें अखंड घुव चेतनत्व सोई है; ऐसो निज गुणवंत-अमल अखंड संत-ताहिको सरूप गहि सिद्धरूप जोइ है, कहे देवचंद्र वंदि ऐसे चिदानंद विनु मोक्षको साधक भइया और नही कोइ है ॥ ३ ॥

॥ पुद्गल द्रव्य लक्षण ॥

॥ दोहा ॥

पूरण गलणन सभावधर, अस्तिकायमूर्त्तिक,
फरसं धरण रसगंघमय, पुद्गलद्रव्य सु ठीक ॥ ४ ॥

॥ अथ पुद्गलगुणपर्याय कथन ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

जाके मूल गुणगनि रूपी अचेतन भनि अस्तिपन आदि खट आठे ओव गुन हे, पुरनगलनरूपी अतुंकौ विसेस गुन यहै असाधारनके उरमांही जैन हे ॥; हानिबुद्धिपटविघ मूल परपाय याके द्रष्टुक प्रभुखखंध परजायआने है, एकवर्ण एक गंध एक रस द्वै फरस पांचो गुन याके मूल परीयैयजाने हे ॥ ५ ॥

॥ पुद्गल द्रव्य सरूप ॥

॥ दोहा ॥

अन्यखंघसौ मिलनकी, यामे सकति सदाय,
याते परनासी प्रगट्, अस्तिकाय कहेवाय. ॥ ६ ॥

पुटल द्रव्य अनंत है, सब नम अस समान,
ताके खंच अनंत है, नरदपास संग्रान. ॥ ७ ॥
सो पुटल है दोय विध, एक जगु बजो खंच,
खंच हविध एक जीव, विनु धीय कर्मको खंच. ॥ ८ ॥

॥ पुटलखंच स्वरूप ॥

॥ सर्वपा इकर्नासा ॥

छुटे अनुहे अनंत तेमी खंचमे मिलत जगुके सकंच
होय खंच अनु होय है, जे ते अनुहे अनंत ते ते खंच होय
नाहि ऐसी बात कहे सोतो मुख अग्रोह है; तासि कहे
द्रव्य पुटल परावर्तकाल मिले कैसी भांति जाकी पुटल सोहदे,
अनुगति जीवसम रीतिहे अर्मातनिन कही अनुवात अब खंच-
धको प्रशोहदे ॥ ९ ॥

॥ पुटलपर्याय कथन ॥

॥ दोरा ॥

छापा आतप तेजतम, सबदखंच लघुपुल,
विष्टान मिलन प्रकाहगति, इनकी पुटलमूल ॥ १० ॥
केइ इंद्री गम्य है, केइ अगम्य निरवार,
संखअसंख अनंतअनु, त्रिधा खंच विस्तार. ॥ ११ ॥
ज्ञानहीन जडहेय सब, उपादेय जीउ सार,
अब बरनौ निज ज्ञानहित, कर्मबंध विस्तार. ॥ १२ ॥

॥ अथ कर्महेतु कथन ॥

॥ सर्वपा इकर्नासा ॥

पंचनिष्ठ्याको अविरत बारसंच पंचविस संपराय योग पंच

दस हे, एतै सगवन हेतु कर्मबंधहीके खेत ताके भेद चौ प्रकृति थितिरस देस है; प्रकृति समावयिति कालठहरा वरस चिकणाई दल समुदाय परदेस हे, करे निजनिज काज भाव-कर्मके समाज मोदकको दृष्टान च्यारोमे अवस हे ॥ १३ ॥

॥ कर्म अष्टप्रकार कथन ॥

॥ सवैया इकनांसा ॥

प्रथम ज्ञानावरणीय ज्ञानको अछादलेय आंखपर पट जैसे याको सब दाव हे, भेदमति आदि पंच पांच्यो निज गुण बंधे क्षायकक्षपोपशम यामे दोय भाव हे; दरसन उछेदक दरसना यलीय प्रतिहारसम ध्रुवबंधी ठहराव हे, दंसनावरन च्यार निंद पांच परकार यामे दोय भाव मोहद्रष्टिको उपाव हे ॥ १४ ॥ वेदनीकरमभर अघ्यावाध रसहर ताके दोय भेद एक सातामी असाता हे, असानाको पाप हेतु साना हेतु पुण्य होत मधु-लेपयुत असिधारासी घटात हे; मोहनीके भेद दोय दंसनके तीन भेद जगमे कहात हे, मिथ्यामोह मिश्रमोह समकित कंखामोह तिनाई प्रकृति निज गुनकेरे घात हे ॥ १५ ॥

॥ मिथ्यामतथरणन ॥

॥ सवैया तेवीसा ॥

देहसां प्रांत प्रतीत अनीत सौ पून्यकी रीत सौ जाकी मिताई, जीव अजीव विवेककी ठेक न जानत नां कछु आप पराई; करे बहिरंग दयादि क्रियाफुनि अंतर ज्ञान भगति न पाई, चंद कहे जिनचंद कृपावसि ऐसी मिथ्यामति जाई पुलाई ॥ १६ ॥

॥ मिश्रदृष्टिवरणन ॥

॥ दोहा ॥

वीतरागके वचनपे, नाहि राग नाहि द्वेष;
फलभङ्गीनर अज्ञस्युं, मिथमोहसे छेख. ॥ १७ ॥

॥ सम्पकृष्टदृष्टिलक्षण ॥

॥ सर्वथा इक्ष्णीसा ॥

ज्याको तन भीति नांदि सात्तापर भिती नांदि ज्ञानरीति
छीपो निज नीत माही वसेदे, निसंकादि अष्ट सिष्ट इष्ट निज
गुननिष्ट अनसंग बहिरंग संतरस टसेदे; इंद्रो मुखसु विमुख
सिद्ध मुख सनमुख निज ज्ञान रूपसौ बलुष भाव नसे दे,
बस्ते धरमराग देवादिकपे सराग याते समकीत मोह राग संग
हसे हे ॥ १८ ॥

॥ दोहा ॥

दिप्यामोह अशुद्ध दल, सुद्ध तो समकीत नाम;
भद्रा सुचि रुचि तो सही, जति थार पत्ताम. ॥ १९ ॥

॥ चारिघ्रमोहनीयेभेद ॥

॥ चोपाई ॥

बलमोहके द्वे प्रकार, तिहां कदापक बहु विस्तार;
नोकथापकी नवविध धारा, अब बली टठन पाधारा. ॥ २० ॥

॥ आयुर्कर्मभेद ॥

॥ दोहा ॥

भवविपत्तिगड लेटतम, अनवगाहको खेद;
नानारक निग्न अमर, आउक्रम धामेद. ॥ २१ ॥

॥ नामकर्मभेद ॥

॥ दोहा ॥

नामकर्मके भेद बड्ड, वरणन बडे गरंय;
ताते वरनौ नाम कखु, जासे कछु अरय. ॥ २२ ॥

॥ सबैया इकतीसा ॥

पैसठि प्रकृति पीड अठावीसहे अपीड सब मिल्यां नामभेद
तिरावु कहानहे, तनपंचदशमांहि पांचको गहन कीजे वरनादी
वीसमांही च्यारोइ गहनहे; तब सडसठी भेद भये बंधमांही
गहे उदय उदीरनामे इनहुको मानहे, सचाके सरूपमांही श्रान-
वेकोहे उछाही देवचंद कर्ममुक्त सदा सुखथान हे. ॥२३॥

॥ अथगोत्रकर्मभेद ॥

॥ दोहा ॥

उंच नीच दो भेदको, गोतकरम जड जान;
मुंदे निजगुन अगुरुलवु, कुंभकारसम जान. ॥ २४ ॥

॥ अंतराय पांच भेद ॥

॥ दोहा ॥

दान लाभ बल भोगको, वली उपभोग प्रकार;
इन पांचोको मुदले, अंतराय सो धार. ॥ २५ ॥

॥ अष्टकर्म उत्कृष्टथीति कथन ॥

॥ दोहा ॥

ज्ञानदर्शनावरण अरु, वेदनीय अंतराय,
इनफि कोडाकोडी यीति, सागर तीस कहाय. ॥२६॥

सित्तरी कोडाकोडी थीति, मोहनीपके बीस;
सागर कोडाकोडी थीति, नामगोतके बीस ॥२७॥

॥ अष्टकर्म जघन्यथीति ॥

॥ दोहा ॥

पंचकर्मकी जघन्य थीति, एक महुस्त होय;
परमदेव अरु नरककी, सागर तेवीस जोय ॥ २८ ॥

॥ अथ रसपंच कथन ॥

॥ दोहा ॥

सर्वधाति उत्कृष्टरस, देस धातको मध्य;
गुन जघावीको दीनरस, जागमभांदि प्रसिद्ध ॥ २९ ॥
वर्णगंध अरु परस ते; रस अनंतगुण होय;
कर्ममांही रस अनंत विनु, कर्म न बंधे कोय ॥ ३० ॥

॥ अथ प्रदेशपंच अष्ट वरगना सरूप कथन ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

उदारिक वैक्रिय आहारक तेजससौ भासा सासोस्वास मन
कारमण अंतदे, एकाग्रक आदि छ अमय जीवसौ जन्तु
उदारिक अगहन गहन अनंतदे; वैकरीकी अगहन दाई नौ
अनंत तासो वैक्रिय गहन वरगना अनंत हे, जलदे जल
पुष्टदल इदमंत इनसौ विमुक्त देवचंद महासंतदे ॥ ३१ ॥

॥ अथ कर्मदल विमंजन कथन ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

परपो मोहकर्मपास बंधे जाट कर्म कर्म कर्म
अथ आउके वस्त्रमीये, ताउे नामगोतके बीस बीस बीस

ज्ञानदंस आवरन अंतराय ठानीये; ताही ते अधिकमोह कर्म
परमाणु होत ताहिके अधिक वेदनीयके पीछानीये, याते तुछ
अणुदल वेदनी प्रगट नांहि सरस निर सरूप भोजन ज्युं
जानीये. ॥ ३२ ॥

॥ दोहा ॥

सर्व घाती परमाणु अति, देसवानके हीन;
बीभजे बंधसमे तुरन, सक्ति जीवकी पीन. ॥ ३३ ॥

॥ जीयमहिमा कथन ॥

॥ दोहा ॥

इत्यादिक गृह कर्मदल, इनमे लपट्यो जीव;
लहे विविधविध बंधको, तौभी मुक्त सदीव. ॥ ३४ ॥

॥ आनममहिमा ॥

॥ सर्वपा इकतीसा ॥

पुद्गल हे प्रगट चेतन हे गुप्तरूप अणु मुरतीक ठीक जीव
मुरतीन हे, पुद्गल हे अजान जीव लोकालोक जान ज्ञाना-
दिक गुनधान धिरतामे लीन हे; चिरकाल कर्मसंग रड्यो तौभी
कर्ममुक्त विवहारपक्ष गहे कर्मके अवीन हे, अक्षर त्रिगुणइंद
देवचंद ज्ञानचंद अक्षर सभाव लीये अक्षरस पीनहे. ॥ ३५ ॥

॥ इति श्री द्रव्यप्रकाशको द्वितीयद्वारं संपूर्णम् ॥

॥ दोहा ॥

वरण्यो पुद्गल द्रव्यको, संक्षेपे अधिकार;
अव वरनी संक्षेपसौ, जीवद्वार सुविचार. ॥ १ ॥

॥ जीयलक्षण ॥

॥ दोहा ॥

तिहुं काल जयवंत जो. चेतनता गुनखानि,
लिपे न परके लेपसौ, सोउ जीव बखानि. ॥ २ ॥

॥ जीवस्वभाव कथन ॥

॥ सर्वैया इफनासा ॥

कर्मको करता न भोगना न कर्मको आत्म धर्मवंत परम
अफंद हे, असंख्य प्रदेशपर चेतना रमणीवर अस्मिआदि खट-
पर कारगुन कंद हे; परभाव भावितर्प सदाई अपरभाव निज
परभाव भवमीतीसु अपंद हे, अनंत अमोदवंत संतसत्तावंत
संत सदा देवचंद है ॥ ३ ॥

॥ जीयद्रव्यके चार पर्याय कथन ॥

॥ सर्वैया इफनासा ॥

मूल परजाय है अगुरुलघुको विकार खट हानि वदिरूप
द्रव्यको सरूप है, परपरजाय न नरकादि अवधार मति आदि
परजाय ध्वंजन अनूप है; स्वभाव द्रव्यध्वंजन ए परजेचर
मतसु ताते म्यून सिद्ध अवगाहना अरूप है, अनंत चतुष्क
गुण ध्वंजनके परजाय निजकाज करता निजगुण मूप है ॥ ४ ॥

॥ एक द्रव्य एक क्रिया करे यह कथन ॥

॥ चोपार्द ॥

दोय द्रव्य एक क्रिया न करे, दोय क्रिया इक द्रव्य सिद्ध धरे;
एक वस्तु एक क्रिया गने, यह यथार्थ जिनराज बखाने. ॥ ५ ॥

॥ शिष्यप्रश्न ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

निहचे असुद्धनय व्यापरागादिक चय ताहीको व्यापक होय कर्मसौ कारतुहे, सोई व्यवहार लई वेदक सभाव गहि गतसमय कृत क्रिया फलको गहतु हे; कृतकर्म भोगता हे श्रुतनको कारता हे एक समे एक जीव क्रिया दौ धरतु हे, हमकुं संदेह एह कहो गुरु गुनगेह तुंदारे सिद्धांत बीचीके सो अभिमतुहे. ॥ ६ ॥

॥ अथ गुरुउत्तर कथन ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

सुद्धपने अपने गुनको करता यह जीव जपारय एही, ज्ञान सरूप अतुप सवे गुण रासि बधे गतरोष अनेही; भावत कर्म करे पर योग विभाव संजोग अज्ञानको गेही, ताही ते द्रव्यत कर्म उपाधि लगे जीउको किरिया द्रव्यकेही ॥७॥

॥ दोहा ॥

विदुष रागादि पर, कीने ताके रोष;

द्रव्यकर्मको रोष हे, ताते निर्मल बोध. ॥ ८ ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

ज्ञानरूप ज्ञानमांहि क्रोध भाव क्रोधमांहि ज्ञान क्रोध पृक्तान होय कहुं वातमे, ज्ञानरूप आतमामे रागदोष मोह नाही वस्तुको स्वभाव भेद शुद्धताके ध्यानमे; एसो ज्ञान धरे सोतो कर्म कोन बंध करे वरे न अशुद्ध मोह जग्यो भेद ज्ञानमे, चेतनाहे जीव वस्तु कर्म पुद्गल वस्तु वस्तु गुण कृति भेद जिनके वस्तानमे. ॥ ९ ॥

॥ संवरहेतुकथन ॥

॥ दोहा ॥

आन्यो आत्म ज्ञानसो, आत्म आस्रव भेदः
तत्र आस्रव संवर भयो, गयो कर्मको खेद ॥१०॥

॥ अथ ज्ञानाजीवपरणन ॥

॥ सबैया इकनीसा ॥

काहुं एक संत जीव निज गुन गहि छीने पर गुन त्याग
जोग पर जानी त्यागे है, विरम्यो विरुद्ध सेवी रम्यो निज
गुन रेवी मोहके सुभट जेते ते ते दूर भागे हैं; रात्री निज
आत्मासो दूर छोड़ो हेतमांसो विमुख होय ज्ञान ध्यान लागे
है, ऐसे सुख जीव देव करे नहीं कर्म देव सुखता सुधाह
पाये संतरस पागे है ॥ ११ ॥

॥ उपदेशकथन ॥

॥ सबैया तेवीसा ॥

मूलत जीव धरे चित्तमे बद्धा जल्प विकल्प सश दुखदाई,
ध्यावहु मग्न सदा अति उज्जड दूर तजो सर सोज पराई;
दर्शन लाभ यहै जगमे वर जीवको काल अनंत सदाई, वदे
देवचंद रहो हम सो ध्रुव अक्षर प्रथ गुण प्रीति सदाई ॥१२॥

॥ रागादिकसौशिष्यप्रभनगुरुउत्तरकथन ॥

॥ सबैया ॥

कोउ कहे रागादिक चेतनसो नित नाहि आदि विहुं
सदा काल एरुही सभाव है, दैसे अश्वरामी नाही रागी कहो

जीवहीको या ते जीव रागादिक तादात्म्यता दाव हे; संत
कहे बंध्ये विजुं छुटो कहनो असत्य रागादिक एक माने
मुक्तिको अभाव हे, या ते यह तहकीक कही देवचंद्रवात
रागादिक पर द्रव्य कर्मको विभाव हे. ॥ १३ ॥

॥ आत्मशिक्षा कथन ॥

॥ चोपाई ॥

सदा अनंत विकल्पजल्पकौ धारते कहा बंधतहो; कर्म नीकशी
निज कार तेजो; विकल्प विजु एक नित्य निज अनुभवो, तो
न करो पर बंध धरो न भय नवो. ॥ १४ ॥

॥ अथ ज्ञान महिमा ॥

॥ दोहा ॥

यह परमात्म ज्ञान गुन, भवतर छेदनहार;
व्येयरूप आदेय फुनि, मुनिजन मन आधार. ॥ १५ ॥

॥ शिवभवहेतु कथन ॥

॥ दोहा ॥

जिनवर जन सुखकर कटो, यह उपदेश उदार;
शिव धानक निज गुन गहन, निज गुन त्याग संसार. ॥ १६ ॥

॥ जायमहिमा ॥

॥ सवेया इकतीसा ॥

जामे इंद्रि पंचनाही कर्मको प्रपंच नाहि मनको न रंच
जामे तनको न अंगहे, नाहि कर्म हेतु खेद मार्गनाको भयो
छेद ध्यानव्याता भेद नत वचन तरंग हे; शांत घुव निरूपाधि

छित पर क्रिया व्याधि पर द्रव्य न असेस हेत न अनंग हे,
ज्ञान जोविमा समान स्तन त्रितयको जान ऐसो सुध नित्य
देव मेरे घट संगहे ॥ १७ ॥

॥ भेदज्ञानमहिमा कथन ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

ऐसे कोउ जैनना भेदज्ञान भावघरि जीवकर्म भेद कीनो
हुंसझीर नीर ज्यौ, मोरको विनास कीनो आत्मगुन गहैलीनो
भीनो शुद्ध धरामांदि जैसे जयवीर ज्यौ, आपविषे धीर भयो
आपही आनंदरूप सुदृस्वाय ध्यानन्येय व्याता होय धीर ज्यौ,
सुदुबुद वषों इनो मुनी भयो कर्मधुर कनो कीनो रागदोष
पायो भववीर ज्यौ ॥ १८ ॥

॥ स्यादद्यादशुद्धचेतन स्वरूप कथन ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

जामे उत्पत्त व्यय ध्रुव धारा तीनो एक समे दिची होइ
रही घुमपर्यें ज्ञानमें, एक है अनेक है कि करता अकरता ते
भोगता अभोगता बतान्यो जितयानमें, शुद्ध शिव मझारूप
मतिचेतनासरूप पुरन प्रकाश भये जिन जैन ध्यानमें, ऐसो
शुद्धचेतन तन दितन संगतिसौ नट जैसे बाजी खेले भवके
भोगानमें ॥ १९ ॥

॥ शिष्य प्रश्न ॥

॥ ओश ॥

शिष्य कहे रुद्रशरु गुनो, यह हम मन संदेह,
जातिभेद ते क्युं भयो, अदचेतनको नेह ॥ २० ॥

॥ गुरु उवाच ॥

॥ श्लोकः ॥

विषं पशुन पशो करे, यदिरागे प्रमत्ताः
 पपकरो भाव्यं एव, नान्यथा पशुत दातुः ॥ २१ ॥
 एव ज्ञानावस्थादि नन, मीतक जीवति तोर
 कश्चि विवद मज्जनयो, केरे भाषी शीरः ॥ २२ ॥

॥ विनय वचन गुणः ॥

॥ श्लोकः ॥

इ एवापि अपाङ्गमने, यदि मीतक न होय
 जीव ज्ञानना दूरी, नान्यथा गुण शीरः ॥ २३ ॥

॥ गुरु उवाच कथन ॥

॥ श्लोकः ॥

एतत् पुमान् न च मज्जनना शीर विवद कर विवदार्थे,
 इति विदुः पशुत दातुं न शीर दातुं विवदार्थे, यमन
 करे विदुः पशुत दातुं न शीर दातुं विवदार्थे, यमन
 पशुत दातुं न शीर दातुं विवदार्थे, यमन ॥ २४ ॥

॥ श्लोकः ॥

इति विदुः पशुत दातुं न शीर दातुं विवदार्थे,
 यमन पशुत दातुं न शीर दातुं विवदार्थे, यमन ॥ २५ ॥

॥ श्लोकः ॥

॥ श्लोकः ॥

इति विदुः पशुत दातुं न शीर दातुं विवदार्थे,
 यमन पशुत दातुं न शीर दातुं विवदार्थे, यमन ॥ २६ ॥

ताहीकी विनाश दोनुं पुद्गलमे लसेहे; अनादिता कहे याको
प्रसंग अनंत होत जेसे हा। दोन ती दोन सदा वसेहे, एते
दोषवंत वानि तुम कहि कहु जानि शुद्धजी हमारो पित
संसर्गमांही घसेहे ॥ २६ ॥

॥ शुद्ध उत्तर कथन ॥

॥ दोहा ॥

मिछे हेतु विगसे जने, वस्तु अनादि ज्युं सांत,
कर्मभण्यके पुनसै, कनक भैर दृष्टान. ॥ २७ ॥
आत्म करे निजभावसो, न करे परपरनाम,
स्वस्वभाव फिरीया वरे, सो पावे शिर टाम. ॥ २८ ॥
असङ्गमून नीहचे वरे, भावकर्म ए जीव;
द्वयकर्मकी फुनिमदे, नयन्यद्वार सदीव. ॥ २९ ॥

॥ शिष्य प्रश्न ॥

॥ सर्वथा इफल सा ॥

व्यापक अरु व्यापकको भाव इह क्यो शिष्ट करता
कर्मकी या निरपहीकी रितहे, ताहीके अभाव कैसे द्वय कर्म-
पुद्गल करेगो चेननराम तासो जो व्यतीत हे; व्याप अरु
व्यापकता तनमय गुणसंग परभावसंग ताको कहीचो अनीत हे,
तदमे अभाव होत कर्मकी करतार अनादि अनंत जीव कही-
नेकी भीति हे ॥ ३० ॥

॥ शुद्ध उत्तर कथन ॥

॥ सर्वथा इफल सा ॥

कर्मके निमित्त कहे आत्माके परिणाम आत्म परिणामको
निमित्त एवं कर्म है, यावे दुहुभावहीको हेतु हेतुमंत भाव

लगी रखो परभाव भेरो एतो भर्म हे; जेसे लोह प्रमको निमित्त
कह्यो चमकको चमककी शक्तिको निमित्त लोहकर्म हे, ऐसे
जीव कर्मको संयोग लगी रखो तोमी निहचे विचारे भिन्न
कर्म जीव धर्म हे ॥ ३१ ॥

॥ अथ मीमांसकमन कथन जैन उत्तर सहित ॥

॥ सबैसा इक्कीसा ॥

मंद कहे सुखदुःख भाव सिव आदिककी करता प्रकृति
एक जीव ब्रह्म न्यारो हे, करता न काहुको हे भोगता न होय
काको करता दिवाको सय प्रकृतिको प्यारो हे; तासो कहे बुद्ध
भैया शिव भेद दासुं किया एक करे ऐसो शोध कहा सौ
विचारयो हे, सुखदुखकी निमित्त प्रकृति कहासो सत्ता ताको
काके कारिजको कर्नाभोक्ता धारयो हे ॥ ३२ ॥

॥ जिनवचन ॥

॥ दोहा ॥

करता भोक्ता ज्ञानको, निहचे ब्रह्म सदैव;
करे भोगवे कर्मको, विवहारेय जीव. ॥ ३३ ॥

॥ ब्रह्मवादीमत कथन ॥

॥ सबैया इक्कीसा ॥

ब्रह्मवादी कहे ब्रह्म एकहे अखंड सो तो ध्रुवज्ञान मुद्रा
घरि वैकुण्ठमे रहे हे, ताके सय अंस ए ते दीमे जगमांहि जे
ते जडज्ञाता नवनव सय वास लहेहे; पूर्ण नित्य ब्रह्म ज्योति
ताकी इछा जब होत तब ताही अंसको मी वैकुण्ठमे गहे हे,
ऐसे सुद्ध ब्रह्म देवचंद निजार्थीन वशे ताको कर्मवसि सुखी
दुःखी कोन कहेहे. ॥ ३४ ॥

॥ ताको जैनउत्तर कथन ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

जैन कहे ब्रह्म रीत इडाभावसौ अतीत गतदोष मोक्षमय
इडा दोष गर्नाये, असंख्यप्रदेशी भी अखंड त्रिहुं काल सदा
ताके खंड करि बेको हेतु कौन जानीये; ताते जीव हे अनंत
निज ज्ञान गुणवंत नित्यानित्य भावमंत शुद्धनै बखानीये,
समै जे विभाव बसी ते ते भद्रवासी कहे जे ते कर्ममुक्त
ते ते सिद्ध बुद्ध मानीये ॥ ३५ ॥

॥ अथ यौटमनकथन ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

बुद्ध कहे प्रथम समे मे जोउ जीव हुनो दुतीय समेमे
सोउ जीव वस्तु नाहीहे, कर्ता हे कर्मकु जो सो तो भोगना
न होय करे और लहे और मेरे मत मांही हे; जैसे जीव
तैसे और वस्तु सब सुही माने जाने न सरूप शुद्धबुद्ध रीति
सोही है, परजे सभावको सर्वथा द्रव्य कहे रहे मर मत निज
धोष धारा डाही हे. ॥ ३६ ॥

॥ जैनकथन ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

जैन कहे वस्तुरीत्य नीयन दरब नय नित्य निराबाध पर
जायने अनित्य हे, समै समै नयो होय तब कमे एसी बात
जाने यह मेरो कौनो यह मेरो कृत्य हे; बालपने कौनो काम
रुचने पाद आवे एकांत अनित्य पक्ष, गहवै अमन्य हे; ताते

उत्पात व्यय द्रुव धारा तीनों सदा एक सभे एक वस्तु वीचि
कही सग्य हे ॥ ३७ ॥

॥ न्यायमति ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

ऐसे बानी सुनी मनमांही न सुहानी तब न्यायमति बोल्यो-
निज पक्षको पकरीके, नारी विनुं होय कैसे संतानके उपज
न भोजनको करे कौउ पाक विनुं करेके; उद्यमके कीये विनुं
कैसे कार्यसिद्धी होन उद्यम प्रधान पाते कदो और हरिके,
पाते कग्नार जीव कल्लो विश्वनाथ ऐसे वीरजको फोरि निज
उद्यमको धरिके ॥ ३८ ॥

॥ नाकां जैन उचार कथन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

जैन कहे एनो बान कही हे एकंतनय स्यादवाद यादी
ऐसी बान नाही कहे हे, घेननको वीरज जागे भागे परभाव
सब पाते यह उद्यम व्योहारमांही गहेहे; कर्म उदे उद्यम सो
गुन प्रप वहेहे, कर्मको स्वामित्वपनो भेदज्ञान भाव विनुं अहं
शुद्धि भाव बसि घेननजी लहेहे ॥ ३९ ॥

॥ जियमति कथन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

जियमति कायवादि कायप्रस गहे गहे, कहे सब जगयात
कायमन पीन हे, कायकमि बालक सो युवा होय वृद्ध होय
कायसाय वस्तु जो नहीन सोइ छीनहे; कायकमि रितु किरं

कालपाप पात्र रिपे जनममल वान कान्दुमे लीन है, पावे
मुखहुत्त रासी क्षिप्रगत भववास रवि दशि उदे जन्म कटके
आधीन है ॥ ४० ॥

॥ जैनउत्तर कथन ॥

॥ सर्वथा इक्ष्वासा ॥

जैन कहे सुनो भईया जेनी कही तुम पात ठेकी सब
साखी ये एकांत नाहि गहना, स्वभाव नियत पूर्व कृत पुनी
उद्यम सो पंचमो तो समवाय कटवसि रहना; पांच समवाय
मिळे पळे तत्र शिवकाज समवाय मिळो पितुं काज नाहि
सरनो, मनपक्षपात हरी स्यादवाद भाव धरी नय भंग भेद
हुन एसो ज्ञान धरनो ॥ ४१ ॥

॥ सर्वमम एकत्वाकरण जैनमन स्थापन ॥

॥ सर्वथा इक्ष्वासा ॥

मीमांसक कर्ममांनि विवहार पक्ष गहे वेदपात्री ब्रह्म मानी
दर्श नय गहतुहे, शोध छित्त भंग कहे परजाय नय जाय
मति कहे करताय उद्यम गहतुहे; शिवमति कालवादी सर्व
कालाधीन मानी पांचो समवाय तजि टेकमे रहतुहे, एनै
सब अंतवादी अंगगळ रीति गहे स्यादवादि सर्व ए अनेकता
कहतुहे ॥ ४२ ॥

॥ अथ पट्टदर्शन जैनके अंशमप कथन ॥

॥ सर्वथा इक्ष्वासा ॥

विवहार नय गहे प्रकृतिहे मुख्य रूप निदृषे स्वभाव

ब्रह्म नित्य ज्ञान धाम है, परजायने अनुव सुक्ष्म सभाव धर
उदिम सभाव लीये करतार राम है; कालचाल है प्रवाह पर
नाम चक्रगति सुं अनेक अंगपान जीव पर नाम है, एक
अंग तजि सरवंग गहे सो सुबुद्धी एक अंगरंग रागि सो
कुबुद्धि खाम है ॥ ४३ ॥

॥ अथ स्यादवादसरूप कथन ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

आपने चतुष्कगुन हेसो नाहीं परगुन या ते दोनुं बात
सम कथन रहतुहे, है मी नाही कछो जाय नाहि नाहि कछो
जाय, कछो जाय हेहत न कछो सर्व नयमै कहतु है;
नित्य हे अनित्य हेकी सत्य हे असत्य हेकि अवक्तव्य वक्त
तद्य सब असिमितु है, एसो प्रभु विदानंद ज्ञानादि त्रिगुन
योग देवचंद पद पाय आनंद लहतुहै ॥ ४४ ॥

॥ सविकल्पनिर्विकल्पज्ञानकथन ॥

॥ दोहा ॥

नय नय गुनमय जीव कछो, यह सविकल्प ज्ञान;
नास कर्म कर एकमय, निर्विकल्पको ध्यान. ॥ ४५ ॥

॥ निर्विकल्पमहिमाध्यान कथन ॥

॥ सर्वैया इकतीसा ॥

अनादि अज्ञान लीये रागदोष मद पीये मोह महातम सो
महातम ववारयो है, जीव लोक जीत लीयो ज्ञानगुन मुद
दीयो कीयो निज राज परभावको पसारयो है; ताको पर-

ताप तोरी कर्म दोरको भरोरी भोरी परभाव राज ज्ञानराज
घारयो हे, ऐसो निर्विकल्प ध्यान ताको महिमान मान जाने
देवचंद औरको कहनहारो हे ॥ ४६ ॥

॥ अथ निर्विकल्पध्यानहेतु कथन ॥

॥ सवैया तेवीसा ॥

ज्ञानको गेह अछेह आनंदको फंदके कंदको छेदनहारो,
वीर्यशक्ति अनंतको मायक लापक क्षायक भाव उजारो;
घायक मोहको धायक सौहको सोजलीये निजबोधि पसारो,
ध्यान पृक्त्वको हेतु हे आत्म यातम तापको तालनहारो ॥ ४७ ॥

॥ अथ तनहेय कथन ॥

॥ दोहा ॥

जोति अनादि अनंतवर, परकरता निज मानी;
भयो गेह अज्ञानको, स्वरूप गुणभानि. ॥ ४८ ॥
ज्ञानदृष्टि छुटे भइ, तन परिचे तन मांति;
परक्रिय करता भ्रम भयो, मतवाला दृष्टांति. ॥ ४९ ॥
जैसे इंद्रा भोगपरि, हे तेरो अनुराग;
तैसो आत्म ज्ञानछे, धरि चित यह शिवमाग. ॥ ५० ॥
जो रूपी सोहे नही, में अरूप चिदुप;
याते तजी परभाव सब, आत्मरूप भजी अनुप. ॥ ५१ ॥
जा तनकी ममता गये, आत्मतत्त्व दृढ होय;
ताको जो अपनो विने, मूढ बृद्ध हे सोय. ॥ ५२ ॥
तन ए पुद्गल पिंड जड, तुं चेतन अमलानी;
ऐसो अमिल मिलाप सब, जुओं कीसि विधि आनि. ॥ ५३ ॥

मांस अस्थि रुधिरादिको, करे दुगंडा पेखी;
तन्मय तनको निज गने, यह अज्ञानता देखी. ॥५४॥

॥ सर्वथा तेवीसा ॥

देहको नेह तजो तुम चातुर आतुर भाव सदाईन पांही,
व्यंतरके पुरसी छिनभंगुर रूपकी सोम सो बादर छांही;
घणा (१) दिनके सयसि दुगंडके दुपन गेह वदी इनमांही,
या तनकी ममता न तजो तो (लौ,) आत्मज्ञान जगे
तुम नांही. ॥ ५५ ॥

॥ दोहा ॥

देहादिकको मित्र गणी, गहि आत्म शीवकुल;
परमें निज अभिमानना, यह भव प्रमणा मूल. ॥५६॥

॥ निस्पृहताभाय कथन ॥

॥ सर्वथा इकर्तामा ॥

अवरम घाती शिव मारगको संघाती एसो रंच नाही पक्ष-
पाती अघ्पानम राव हे, पग्न नरमवर मेदज्ञान भाववार हरि
पक्षोप कर्म नासको उपाव हे; तन मन त्रिषा घन योयनादि
पा गिने मोहद्रोहर्म नैम न जीनकेको दाव हे, नरकर्ता भीत
नांदि सुखद प्रीति नांदि भरतीति रित्यो पेसा निस्पृह भाव
हे ॥ ५७ ॥

॥ दोहा ॥

म्व स्वरूपग्न दृष्टिको, नाहि मकपद थाहि;
स्व स्वरूपग्न दृष्टिको, लखुपद नदे उठाहि. ॥ ५८ ॥
पग्न ज्योति सुखम्वदग्न, योगी जोग विरत;
वृदिन अत्र ज्युं राग विरुं, आ नहि विषय अनित्त. ॥५९॥

आत्म अनुभव सुखस्रो, अष्ट भये दुःखदि;
विषयन रति चित्तमें करे सुकर कादम सुद्ध. ॥ ६० ॥

॥ आत्म स्वरूप वर्णन ॥

॥ सर्वथा वेचीसा ॥

सुद्ध सुन्द अरुंद अमंद अनंदको कंद सदा सुख घारी,
ऐसी अनोपम आत्मज्ञान सुचावर कुंडमें जील अपारी; अनादि
अज्ञानके भर्म लग्यो यह कर्म कलंको मेल पखारी, संत लहे
निरवानको ध्यानक दर्शनज्ञान धरित्रसे भारी ॥ ६१ ॥

॥ दोहा ॥

स्व स्वरूप आलंब विहं, दिवपथ और नहीज;
भुक्ति स्त्री वश करनको, सोहं ध्यान सुवीज. ॥ ६२ ॥
जेसे पंखजदल अमट, रहे कर्मसौ मित,
रही आत्म स्व सभावमप, कर्मखेदनिर्वित ॥ ६३ ॥

॥ एतिरुत्तरद्वय कथन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

जग इंद्रि मुख लेवे ते से सब दुखरूप कयहुं न समना.
रे ममता अनंत हे, जेसे पंजी मरुदेश घीपम समे प्रवेश
मध्य दीन नीर पितृ भोजन करन हे; कामभोग रतिमति
उचित न तोरे राम पामवाज जेसे दुख राजीमे महंत हे,
पाग ज्युं दुख देय निहृषे तरूप हेय मेय योग उनादेय
मागने जरंत हे ॥ ६४ ॥

॥ दोहा ॥

उत्तम पद ते तुं पछे, मो विभाव अनुभाव;
तोमी वादि मेरमें, कष्टाहो गुनगव. ॥ ६५ ॥

॥ सर्वथा तैरीमा ॥

यह शरीर हे पीरको पीहर्द पर आत्मनि हरहेरी, घेरी
करेरी परी यह ज्ञायक काई अनेरी रही नहीं सेरी; ज्ञान
सरूपमपी भजि घेनन ए तनये मन प्रीति उवेरी, ज्ञानको
मोगर लेहर आत्म नोरि तुं मोह जंजीरकी जेरी ॥ ६६ ॥

॥ उगीर कथन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

मेनो ननवारी नांहि एनो नन मेगे नांही मेनो ज्ञान
गुणवारी कामग्यो ग्यागे हे, मेनो घेनना सरूप एनो जड
भावरूप मेगे पाको कोन नेह एह न विचारयो है; मेनो
नित्य ए अनित्य प्रगट अगुविग्वानि हानियान एसो देह
मोको कैमे प्यागे हे, मोहके विद्वध घेग्यो भयकाल दिन
प्रेग्यो गेमो भेदज्ञान मे नो वितमे न धाग्यो है ॥ ६७ ॥

॥ गरहेगभ्रानमाउपादेश कथन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

गुरु दृष्टि गमनिकी प्रहृते विग्नचिन कामको कन्तन कद्दो
कद्दो ज्ञान हे, मिय्यादृष्टि श्रूमनि एगंग राख्यो संतो पर
हुन करहुँकी भोगता कहान हे; निज परको विरोध करे भेद-
ज्ञान टेक टेक इरिके अनेह यह जैन बात हे परमुक्त
गुणवृत्ति मुक्ति विनु मुक्तिरान एमो निज घेननको देवधंद
रान हे ॥ ६८ ॥

॥ मनसंकल्प कथन ॥

॥ दोहा ॥

विकल्प जाल कल्लोल करि, धनल मनोजलरुंद;
चित्तह पेतनता बरि, ज्युं वादरमें चंद. ॥ ६९ ॥

॥ आनमामोक्षहेतु ॥

॥ सर्वथा नेकीमा ॥

आनम आनमभाव घरघो घुव चैननता गुनज्ञानको सार्ह,
घ्यायकत्येय अनेद विदाकर घ्यावहुं त्याग कैसो जपराइ;
धंयल भाव तजो भजि एवता चित तरंग अनंग हराई,
सादिजनंत महंत अमीत सो पावहु मोक्ष प्रधान सवाई. ७०॥

॥ दोहा ॥

परगुण संमुख ज्ञानसो, चैनन परवश होय;
निज गुण संमुखना लहे, लहे आत्म गुण सोय. ॥ ७१ ॥

॥ ज्ञानधीरीकरण ॥

॥ दोहा ॥

चित्त प्रीति ज्युं देहपै, र्युं चेतनपै होय;
वीह काठ भी कर्मको, ब्रवन लहे न सोय. ॥ ७२ ॥

॥ आत्मा अर्थ कथन ॥

॥ सर्वथा इकनीसा ॥

जडता सुभाव लीये मोह मद पान कीये, एतो परद्रव्य
सो तो मेरो घुन नांही हे, मेनो याको नाथ नाहि मेनो नाथ

चेतनाको ज्ञानादि अभंगरंग जाके संग याही हे; अंतरंग बहिरंग अंग परसंग भंगि इंद्रिकी उमंग तजी जामे परछाहि हे, होय जो चेतन एगो जैसो नो समाव तेसो तोए कर्मबंध पुंज तोडून कहाही हे. ॥ ७३ ॥

॥ आत्मसात्क्रिय कथन ॥

॥ दोहा ॥

निश्चिय लोहक्रिया लहे, अयस्कांत मणि योग;
त्युं निःक्रिय सक्रिय ह्ये, जीव कर्मके रोग. ॥ ७४ ॥

॥ परमात्मात्मरूप कथन ॥

॥ सर्वथा इक्ष्वात्मा ॥

शुद्धबुद्ध चिदानन्द निर्वन्द मी मुकुन्द अरुन्द अमोदकन्द अनादि अनंत हे, निर्मल परब्रह्म एगन परम ज्योति परम अगम अक्षरिय महासंत हे; अविनामी अज्ञ परमात्मा युजान जिन निगंजन अमलान सिद्ध भगवंत हे, एसो जीव कर्मसंग संग जग्यो ज्ञानमूर्ति कस्तुरमृग उपुं भुवनमे रतन हे. ॥ ७५ ॥

॥ आत्मज्ञान लाभहेतु कथन ॥

॥ चौथाई ॥

कर्मकर्मकी रजमो व्याग, जे घ्याहि चेतनकि घारा;
लहे निष्पद तेद अनंत, स्यादवादयुन संत महंत. ॥ ७६ ॥

॥ दोहा ॥

ज्ञानशक्ति शरियमय, एह शुद्ध निन्दोष;
नमस्कार एकर भक्ति, कष्टि कर्मकी सीय. ॥ ७७ ॥

॥ शिष्य प्रश्न ॥

॥ दोहा ॥

एक द्रव्यमे तीन गुण, कैसे रहे एकत्र;
यह हम मन संदेह है, कदो गुरु परमपवित्र. ॥७८॥

॥ अथ गुरु उत्तर कथन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

जैसे पीत स्निग्धगुरु तीनों गुण भेद विभुं निरंतर आदि
लेके कंचनमे रहो है, दहन पघन कुनि तपन ॥ तिन
गुण अगनिमे एकसमे जिनवर कहे हे; शीतल प्रतल वळि
निरमल जटविचि तीनों गुण एकसमे स्वभावसे बहे हे, तैसे
जीव द्रव्यमादि ज्ञानादि विगुन रहे निहचेसु भावसे अमेद
रूप गहेहे ॥ ७९ ॥

॥ ज्ञानगुन भेदाभेद कथन ॥

॥ धोपाई ॥

जो विचारीये नय विप्रहाता, नो ज्ञानादि जीवसु ग्यारा;
राहसीस जैसे यह लीजे, देअ भेदमे भेद कहीजे. ॥८०॥

॥ भेदज्ञान महिमा कथन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

कामभोग टालवी दे सब जीव बची कौने मीने मोहरसमे
निरंतर विरुठ है, तारि ठाक दरहरि आप पर भेद करि
ऐसो भेद ज्ञानगुन अदोष अमल हे; घातवाही रीत लीये
तासो धरेसो मुमुक्षु करमके मोहनरो वासन सचलई, अरुन
सकल विभुं सकल जगन परि रहे सिद्धईके जेने तोयने
कमलहे ॥ ८१ ॥

॥ आत्मबुद्धि उपादेश कथन ॥

॥ श्लोक ॥

आत्मबुद्धि शिखो हरे, देहबुद्धि संसार।
ना ते भवति व्यापके, कति निजमुनयो प्यार ॥८२॥
एष वायु शीत पतति, हे पृथ्वी हो मंत्रः।
हवाय आत्मबुद्धि भी, देह बुद्धयो वंश ॥ ८३ ॥

॥ शिख्य प्रश्न ॥

॥ श्रीगो इहानीया ॥

यद्यभाय वायवेण सद्यभाय पृथ्वीदेव यो दोष कर्मपादि
देवनेऽभाय, वायु ईदं स मयादा पृथ्वी उदे होय साना यो
ऽयं पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि ॥८४॥

॥ अथ गुरु उवाच कथन ॥

॥ श्रीगो इहानीया ॥

एव ईदं वायु पृथ्वी दोष कर्म मयादा देव सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि ॥८५॥

॥ अथ गुरु उवाच कथन ॥

॥ श्रीगो इहानीया ॥

एव ईदं वायु पृथ्वी दोष कर्म मयादा देव सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि
देव पृथ्वी सानेऽभाय, वायवो देव पृथ्वी सद्यपि ॥८६॥

कुगतिसुं धरेहै, करतामे कारजको कीनोमें कारज एसो अहंबुद्धि
मातो विपरीति धरेहै; आपको न पहिचाने टाने प्रमभाव मन
तन घन निजगुन कर्मको करेहै, कपटको आसन अज्ञानको
विकासन हे एसो मिथ्यामति भवसागरमे परेहै ॥ ८६ ॥

॥ पुनः मिथ्यामनि कथन ॥

॥ सर्वेषा इकींसा ॥

आपकौ न जाने वित्त परहिको माने वित्त टाने प्रम-
भाव रत करम कहरमे, वित्तमांही धरे बांरु सुखहीकी कांक्ष
राखे डोटतनिसांकरां कूम्हतज्युं सहरमे; हानि थान मल-
खानि जाने न गिटानि आनि राखे तामे अतिविष वेदज्युं
जहरमे, उलट अटल नित्त छोटन कष्टतरज्युं सुलटल नाहिकव
मिथ्याकी लहरमे ॥ ८७ ॥

॥ पुनः मिथ्यादृष्टि कथन ॥

॥ सर्वेषा इकींसा ॥

करगत जीवनज्यो जीवन घटल नीत विन छीन छीन
तन मन मी बढतु हे, कालकी न बात जाने करे बहुकाठ
तात तात भात भात संग सातहुं बढतु हे; धरम मरम विनु
भरमके घेर पायो ज्ञान विन क्रियारत पुन्यको रटतुहे, इतनेमी
सुख पुरुष निज रुख नाहि सुख सुखभयो नित्त दुःखने
अटतुहे ॥ ८८ ॥

॥ पुनः मिथ्यामनि कथन ॥

॥ सर्वेषा तेकींसा ॥

ग्रंथ पडे न बडे कष्ट ज्ञान, अज्ञानमे छीनज्युं पांपासे,

मीन रहे ग्रहे जोग जुगतिसहि बंधबंधनहे स्वरसे; आसन मंडि
आशा सब छंडि पवनके सावकहै हरसे, इति करतुति करे
विशु ज्ञान जे मूढमिथ्यामती नरसे. ॥ ८९ ॥

॥ मिथ्यामनि कथन ॥

॥ दोहा ॥

मिथ्या मति अपराधीनी, परगुन चाहे आप;
ज्युं ज्युं परसंपनि व्रै, त्युं त्युं होय संताप. ॥ ९० ॥

॥ परवस्तु हेय आत्मा उपादेय ॥

॥ सर्वथा इकर्तासा ॥

वचन जुगति चित्त तनहुति मनथिनि हित अनहित रति
अरतिकी रतिहै, अंतेउर पुनर असन वसन वनवस्तु गन
अनजहा नयनकी गतिहै; पुण्य पाप आदि देय मेय येय हेय
सब संपोग वियोग थिनि जामे निन्य प्रनिहै, अक्षर त्रिगुन
साथ देवचंद गुननाथ उपादेयरूप एक आत्मा अमितहै ॥ ९१ ॥

॥ पुण्य पाप हेय कथन ॥

॥ सर्वथा इकर्तामा ॥

पुण्य पाप पुटल मलहे अखिल दल खलगुलदल मान
व्यक्ति भेद धरेहे, याते पुण्य पाप सेव कीने निज ओच सोधि
व्यापकी समाधि राग रोष (दो) जरेहे; इंचन अमाय जेसे
अग्नि उद्योत नांदि बीजके अभाव जेसे वृक्षदि टरेहे, तेसे
भाव कर्म नाश ज्ञानचेतना प्रकाश परम अनन्यपद देवचंद
बरेहे. ॥ ९२ ॥

॥ आत्मशिक्षा कथन ॥

। सर्वेया नेवीना ॥

करम उपाधि अनादिके बंधन प्रीति लगी तुम्ह चापरसौ,
रागरुं रोसको रंग लग्यो जीउ नीलको रंगज्युं कापरसो; पारकी
संपत्ति आपनी थापि के थापन दाचनको तरसौ, भयो तुम
ब्रह्मकरमके कारक मूरख रास लगे परसौ. ॥ ९३ ॥

॥ बंधविधि कथन ॥

॥ दोहा ॥

बंवे अपनी लालसौ, कुलीया बरतीरपंच;
रुं असुद्ध निज भावसो, बंवे आत्म खंच. ॥ ९४ ॥

॥ मिथ्यामनि गुरुउत्तर कथन ॥

॥ सर्वेया इकनीसा ॥

ईश्वरकी रत्न इन आत्मा कहत नित ज्ञान रित मत रत्न
मदमत वारेहे, ईश्वरकी इछा करि नर फिरे बहूपरि नरग सरग
तिरजग योनि धारे है; एते परि जैन कहे आत्मा अक्रिय
संत अरुपी दिगादिवन् अलिपत सारे है, कुगानि सुगाति पावे
आनि कोउ नाहि देत निजकृत कर्मफल भोगत विचारेह ॥ ९५ ॥

॥ अज्ञानमहिमा कथन ॥

॥ दोहा ॥

मे अज्ञान वीरजसो, विविध कर्मका आय;
करता भोगता ताहिको, सात धातु मल साथ. ॥ ९६ ॥

॥ आत्माएक क्रिया कथन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

एक एक कारजके करनार हे अनेक एक एक करताके कारीज अनेक हे, ऐसे कहे जीव करनार होय परहीको पर करनार चिदानंदकोभी एकाहे, एक करनार एक कारजको तद्-कीक स्यादवाद मनमांदि इहे थिर टेकहे ॥ ९७ ॥

॥ दोहा ॥

चेतन हुरगतिमे परे, पुरस्कृत सर्वथ;
जुं विश्रुत कूपमें, परे मत्त जन अंध. ॥ ९८ ॥

॥ पृथेजानयल वर्णन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

आनमाको ज्ञान ध्यान मुक्तिको हे निदान आत्मज्ञान विनुं शिव कबहु न ज्ञानीये, दान दया नप जप उपसम यम दम ज्ञान विनुं एति क्रिया तुछ फल मानिये; पाते दोहुं व्याप्ति जानि आत्मा एकंन आनि मन तन वा निरोधी सिद्धसोधी आनिये, यहै निरायन थान यहै हे केवलज्ञान आनकर कुति-वानि दोषमे श्रवणीये. ॥ ९९ ॥

॥ अथ आत्ममहिमा ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

धरम अधरम द्रव्य एक असंख्यातदेश उपचार काल नम अनंत प्रदेश हे, जीवहे अनंत ताते पुद्गलहे अनंत द्रव्य द्रव्यमे अनंत गुणकी प्रवेशहे; गुण गुणमे अनंत परजाय परिणति जाना मत्र भावको परम गेयदेश हे, अनादि अनंत निर-द्वंद्व महानंदरं महोदयी एसो मेरो आनमा हमेस हे ॥ १०० ॥

॥ परमात्ममहिमा कथन ॥

॥ सर्वथा इक्षतीसा ॥

नवतत्त्वेके विकल्प तीनुयोगके संकल्प तमै रहे नित्य वै
निरागी असपृष्टहे, ज्ञानावरणादिक अड कर्ममांही रह्यो तौमी
चेतनाको मूष निज रूपहीमै निष्टहै; सुमतीसु, थाह साही
कुमतिको अंस नाही निज वित्त रत्न परसौ न लष्ट पष्ट है,
पाम अखंड ज्योति नित्य संन हे अनिन देवचंद तत्त्वपर
जिनजीको इष्ट है ॥ १०१ ॥

॥ आत्मा अनेकरूप कथन ॥

॥ सर्वथा इक्षतीसा ॥

नित्य हैकि अनित्य हैकि एकहै अनेक हैकि तदसद-
भावज्ञान के तेन उपायो है, मूषमसुं मूषम है धृष्टसुं अनीयपल
अरूपी अगंध जिन कंपनमै गायो है, लोकालोक तीन काल
उत्पत्त ध्रुव नाम जाकी ज्ञानजोनिमांही जगन समापी है,
ऐसो परमानम आनम महानम धारी एगम आनंदकंद देवचंद
पायो है ॥ १०२ ॥

॥ दोहा ॥

पूर्वकृत निज कर्मकट, रहै भोगवै जीव;
तौमी ज्ञान विराग घट, बंधन विना सदीव. ॥ १०३ ॥

॥ शिष्य प्रश्न ॥

॥ सर्वथा इक्षतीसा ॥

काम भोग भोगतेमी अव्यक्त बल्लो ज्ञाना एनो वान
हम मनमांही ॥ सुहानीहे. ब्राह्मन्निम एते क्रिया करं मय

जेति तेति फल वीनुं वीनुं काजकी कहाँनि है; दान दपा
तप जप दम उपसम भाव तजैगे कठीन बात जेते जग
प्रानी हे, रहेगे प्रमादस्त निरबंध अंब जेसे ज्ञान मत बंधके
अबंध मति ठानी हे ॥ १०४ ॥

॥ अथ गुरुउत्तर वचन ॥

॥ मर्वाया इकतीसा ॥

जेसे विषवेद नर विषको विकार जाने कार ताको उप-
चार विष अपहरे है, सोइ आप विष भखे तोमि कछु नाहि
लखे मृगछा न पावे सो नौ लोक विष हरे है; जेसे नाग
मंत्रघर नागमे गहावे अंग आपनिःसंग रहे नागहीसो लरेहै,
तेमे ज्ञानपूर्व कर्म जोग भोग भोगवेप रहे अलिप्त ताने
बंध नाही बरे है ॥ १०५ ॥

॥ पुनः गुरुवचन ॥

॥ मर्वाया इकतीसा ॥

जैम कही दावानल जल अतिही चपल झाले पुर यन जामे
पिरिकूट जल है, तब कोउ मंत्रवादी मंत्रकी सरुतीसेती,
आग्निशक्ति बंध रखे तब नाप डले है; सोनो मंत्रघर यर तामे
कुंदकुंदपरे फीरेघारे इनउन तोभी नाही बले है, तेसे ज्ञाता
बोधशक्ति बंधशक्ति रोवकिनी भोगवेपे भोग तोभी कर्ममे न
लिहें है ॥ १०६ ॥

॥ शिष्य प्रश्न ॥

॥ मर्वाया इकतीसा ॥

शिष्य कहै स्वामी तुम कही एति वान सावि तोमि हम

मनमांदि संदेहतो रह्यो है, मूढ़ जैसे भोगरीत समझिती भोगये
हे तोभी तुम धेनमे अवंव रीत बदै है; जैसे कोउ मत्तनर
मदये आरति नाहि रति साही बाही कहे गंव नाही गहे है,
तेसे ज्ञाता द्रव्य भोगयेपे राग त्रितुं अभिनव कर्मको तो बंध
नाहि छहे है. ॥ १०७ ॥

॥ जिनमन कथन ॥

॥ दोरा ॥

सर्व भाव निज रूप गत, यह जिनशरी की धानि;
ताते कर्ता कर्मको, कृपा फिरेस बरवानि. ॥१०८॥

॥ मूढमनि कथन ॥

॥ चोपाई ॥

सर्वभाव निजभाव निहारि, परकारजको कोप न धारे;
ताते मूढ़ अहंघी राख्यो, सदा रहे परगुनसु माख्यो. ॥१०९॥

॥ ह्योपादेय कथन ॥

॥ सर्वपा तेवीसा ॥

कर्मके भरण परयो यह चेतन पुननपे मन भीति ब्यारे,
ज्ञानमयी कर तुति करि जगदेहकी भीति अनीति उतारे;
राग निवारिके द्वेषकुठारिके निर्मम भाव सदा उर धारे,
ज्ञान निधान स्वरूपको जानकें आत्माति मुनि आत्मनिहारे. ॥१०॥

॥ आत्मकर्मक्षयहेतु कथन ॥

॥ सर्वया इकर्ताभा ॥

ऐसे भेदज्ञान धरि आपा पर भेद करि परिहार परभाव

तापे प्रीति टारीकें, अखंड अनंत ज्ञानवंत निज आतमामें
चित्त थीर आंनी जीव औरकुं विसारिकें; ज्ञान जोर कर्मकोरी,
भोरी माया डोरी तोरी मोरीकें मनोरी निज ज्ञानकु पसारिके,
भानिको विकार आनी पायो निरवान थान जाको महिमान
असमान सम धारिके. ॥ १११ ॥

॥ आनमासिद्धसम कथन ॥

॥ दोहा ॥

अष्ट कर्म वन दाहिके, भये सिद्ध जिनचंद;
ता सम जो आपा लखे, नाको वंदे चंद. ॥ ११२ ॥

॥ मोक्षपरंपरा कथन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

प्रथम ग्रंथि भेदीकरी उपसम भाव धरि क्षायक अंकुर
भयो मिथ्या डर गयो हैं, उनेकी ने है कषाय ज्ञान गुन दोनु
पाप बन्धो गुनयान ध्यान श्रेणिथान आयो है; सूक्ष्मसंपराय-
चीन छीन मोह लयलीन छीन कीन कर्मतीन केवलको पायो
हैं, ज्ञानादि त्रिगुन राय देवचंद पद पाय ध्यान ध्याता द्येय-
भेद भूते गवायो हैं. ॥ ११३ ॥

॥ गुनःमोक्षपरंपरा कथन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

सूक्ष्मक्रिय छिन्नक्रिय ध्यानक्रिय ज्ञान पीय छिय निरवान
पद आपनीजो आधि है, अष्ट कष्ट नष्टभये इष्ट अष्ट गुन गहे
वहे महानंदको अनादिको जे साय है; जामे लोकरीति नाहि
हार जानि भीति नाहि भीत प्रीति नीत नाहि ज्ञानको समाध

॥ आत्मनसिद्धिना कथन ॥

[सर्वथा इच्छनीयः]

महान् जगत्पतिः सर्वं विदुषोऽप्यहं यः स्वयंभुवः सः
निर्गतः सितः सः, सर्वस्य जगत्पतिः विदुषोऽप्यहं सः सः
विदुषोऽप्यहं सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः
प्रगोदः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः
निदानः निदानः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः
सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः

॥ पुनः आत्मनसिद्धिना कथन ॥

[सर्वथा इच्छनीयः]

महावत् न न न न न न न न न न न न न न न न न न
जगत्पतिः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः
जगत्पतिः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः
जगत्पतिः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः
जगत्पतिः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः
जगत्पतिः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः

॥ विद्वानसिद्धिना कथन ॥

[सर्वथा इच्छनीयः]

महान् जगत्पतिः सर्वं विदुषोऽप्यहं यः स्वयंभुवः सः
जगत्पतिः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः
जगत्पतिः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः
जगत्पतिः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः
जगत्पतिः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः
जगत्पतिः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः सः

॥ अशुद्धजीव कथन यहिरात्मीकि निंदा ॥

॥ सर्वथा तेवीसां ॥

ग्रंथ भने सब सासनके अभिमान धरै विचरै जगजेतै,
आपकौ पंडित मुख्य कहायकरै नित्य वाद विवाद अचेतै;
आत्म बुद्धि तजे न शरीरसौ क्या पट्टिके शुद्धके समजेतै,
पाठ पढ्यो गुन कारन नां कछु रामहिराम जपत ज्युं तो ते. १२५॥

॥ जिनधर्मप्राप्ति कथन ॥

॥ सर्वथा तेवीसां ॥

मैं बहुकाल अज्ञानकी चालमें आपके लक्ष्मी भाव भुलानो,
सो निजरूप लक्ष्मी सुलहो अब मैं सदा भवसौसु लजानो;
चेतनवंत सदा अतिउज्जल संत अनंतसुज्ञानी मिलानो,
ज्ञानकौ बीज असीज निरंजन सज्जन श्रीजिनधर्म पीछानो. १२६

॥ आत्मपाठ स्तुति कथन ॥

॥ सर्वथा तेवीसां ॥

आत्मसुं मधि आत्मज्ञानको भाव उद्योत ज्युं जोति बढेहैं,
वासको काठघटात ज्युं आपमें आपसु ज्युं दशदावकठेहैं;
याहिते आत्म मग्नमती विरति सुवति शिवमाग चढेहैं,
आत्मज्ञान विना सरनौन न साधकआत्मपाठ पढे है. ॥१२७॥

॥ चोपाई ॥

जेसे रजु सरप भ्रम माने, त्युं अज्ञान मिथ्यामति ठाने;
देहबुद्धिको आत्म विचारे, याते भव भ्रमहेतु पसारें. ॥१२८॥

॥ अश्मनविलास कथन ॥

॥ सर्वैया सेवीसा ॥

मे बहु बेर अज्ञानके फेरमें औरकीओरति हेरनवायो,
घर्यो भवलोह विमोहकी निंदमे ज्ञायक दृष्टिको तेज दबायो;
आत्म बुद्धि भइ परै हरै अपै निज मित कहायो,
चंद कहे गुणचंद लहे विनुं काल अनंत ममंत गमायो॥१२९॥

॥ ज्ञानजागृनदशा ॥

॥ सर्वैया इकनीसा ॥

याहीके पीछान्यो अतिअतिसे चेतनसत्ति जागे जामे तिन-
लोक अलोक समाने है, याहिके सरूप जान्यो जाने खट भाव
सब एते खट भावके पिछानकु कहाने है; अतिहीनि सतिमति
शास्त्रके विचितताइ जाके जानपने विनुं धमरूप टानेहे, जैसे
कन विनुं तुम खंडनहे निकारन तैसे ज्ञान विनुं सब काज
निफलाने है. ॥ १३० ॥

॥ पुनः ॥

जाके अनुभवसेती भागे सबमीत निज परतीत सो अनित
नित २ जागी है, जैसे भानके उद्योत सब अग ज्योति होत
भासे घट पट भाव अंधकार भागे है; तैसे जाके तेज आगे
राग द्वेष मंयी भागे लागे न करम नव शिव जाके आगे है,
परम आनंदकंद देवचंद सुखकर धरमी ब्रती सुनीस जाके
ध्यान लागे है.

॥ दोहा ॥

आत्म आत्मध्यान गत, न भजे और उपाय;
जैसे पावक काठ विनुं, सहजे उपशम पाय. ॥१३१॥

॥ पुनः आत्मगुण कथन ॥

॥ छप्पय ॥

परम सुखी श्रौथान नाहि को दुजो याते, निरभय पद
पु मुख्य और सब जनकी वाते, यह संतरस जान मोय
मारगमी एही, कर्मवृक्षके छेदय हे फरसीज अयेही, इह ज्ञान-
यान भगवान वर ज्ञानादिक गुन वय वहे, यह भजो रमो
जानो इहे सर्वमां इह दुरगम इहे. ॥ १३२ ॥

॥ अथ चेतनगुण कथन ॥

॥ सवैया तेवीसा ॥

ज्ञान अज्ञानके हेतु भए तुम आपनही भमते भवमांही,
कारक बुद्धि भई पगसो तगसो चित्तमें सुख संपत्ती पाही;
आपको जानीके ध्यानमे आनिके सुद्ध मुनि निरवानको जाही,
आपको वायक आपही चेतन चेतनना गुनज्ञानको चाही. ॥ १३३ ॥
भोग संजोगहुं भोगके गेह ते नेह तेयाभव ते विचे जे,
भावही आत्म आनमते वर आनमज्ञान कला आचे जे;
मोहकी जेलको छेलके ते नर या भवके सुख नां परचेजे,
सम्पक ध्यानहियो निज आनिके कर्मको भर्म सही स्वरचेते. ॥ १३४ ॥
रोग विना जन तिरक कसाय ज्युं ओषधस्युं चित्त प्रीति उतारे,
आतुरता विनुं चातुर ते नर देहकी सार करे दिनसारे;
दर्शन मोह विना चिन मुनि चेतन चेतनमुख संभारे,
भोग संयोगको जोगकरे नहुं साधु सदाचित्त ज्ञानको धारे. ॥ १३५ ॥

॥ पुनः चेतनगुण कथन ॥

॥ सवैया तेवीसा ॥

अंतर तब विरोधी कीया जीम भावुं उदै सब वस्तु प्रकाशे,
रहे जगमे जग रीति धरे नही आप गुने करी उज्जल भासे;

मोहकी निंदमें प्रमित चेतन देखत स्वप्ना भवादि उलासे,
आपमे आप समाप रहे घुब शुद्ध निरंजन भावअम्पासे ॥ १३६ ॥

॥ ज्ञानविलास कथन ॥

॥ सर्वथा तेवीसा ॥

ज्ञान विलास अम्पास काया विनु कर्मको भर्म सदीउ वधारे,
इंद्राय पंच प्रपंच करे वित या रस प्यार अपार संभारे;
फौर भवमें नव वेस करे निन भावीत कर्म उपाधि ले लारै,
सो निज धान घसे जब देव ए हर्ष प्रकर्षकि नेन वधारे ॥ १३७ ॥

॥ पुनः परमात्म धरणन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

ज्याकी ज्ञानज्योतिहीमूं फुरत परम रस सरस घरस विनु
जामे रस एनहे, लोकालोक लोकलकुं अमल विमल तेज
योगादिक क्रिया विनु ज्याका आराधन हे; मूलसे दलित
अतिमोह गलके पटल अखिल विज्ञानवंत संत गुन धन है,
एसौ देवचंद इंद विगुण आनंदकंद ताहीसो प्रतिति प्रीति थीर
मेरे मन है ॥ १३८ ॥

॥ सम्यक्भात्मघर्षन ॥

॥ सर्वथा इकतीसा ॥

जाके उर अंतरमें राग दोष मोह नांहि आपमे समाप
रहैं आपही अनंत है, और द्रव्यसु न प्यार समें सार ध्यान
घार घरीके संभार सार संत रस संत है; टंक सौ उकेरयो जैसो
रतन अभंग जोति तैसो परब्रह्म निज ज्ञानसो महंत है,
निर्द्वंद है अवंच चेतनाकी खंव संत अमलान ज्ञानगुन सन-
मयवंत हैं ॥ १३९ ॥

॥ आत्माअवयव कथन ॥

॥ दोहा ॥

जे थीर आत्म ध्यानमे, आत्म ज्ञानविलीन;
जे निजगुन थिरता लहै, गहे न कर्म नवीन. ॥१४०॥
नव नव भव तरु छेदकी, यह शीत शास्त्र उदार;
ध्यान पवित्र मुनिसकौ, रहै ध्येय गुन घार. ॥१४१॥
हुरगम पद पथ अगम ए, लहि ऐसो निज योग;
वृथा बाझ करनी करे, दंडे तीनो योग. ॥ १४२ ॥

॥ करनी सरूप कथन ॥

॥ दोहा ॥

करनी निज गुनक तरनी, धरनी दोष अपांहि;
दुखमै या भवसमुद्रकी, तरनी धरनी नाही. ॥१४३॥

॥ सर्वैया तेवीसा ॥

या करनी धरनी परनितमे मोह मदीपतिकी तरनी है;
या करनी धरनी तलकी फीरनी करनी धरनी सरनी है;
या करनी धरनी गुनकी अरनीदुर संवरकी तरनी है;
या करनी करे निच सभावको कोह महादवकी अरनी है. ॥१४४॥

॥ दोहा ॥

करनी करता करमकी, इनमे चेतन दीन;
जब चेतन समता मिले, तब लहे सुखपीन. ॥१४५॥

॥ परमात्मास्तुति ॥

॥ सर्वैया इकतीसों ॥

परम निधान हैकि निखान यान हैकि असमान ज्ञानवान

सदा अमलान है, खंघ निखंघ निखंघ कर्म हीन पीन छीन-
मसकीनभाव भावसो अदीन है; चित्तमे चेतन खान दासन
भासमान अनुभव ज्ञान जान अनगुन हीन है, अश्रु त्रिगुण
हृद देवचंद महानंद परम अमृत संतपद टप लीन है ॥ १४६ ॥

॥ झुंझलीयो ॥

ऐसो चेतन मझवर, समता नारि वियोग, चित्त धिरता
न दहे कहं, पाशहि बहुविधि सोग, पावहि गहुविधि सोग जन्म
मरण निखेद, अति भव भवमरण भर्मंत, जह रज्जु विरह चित्त,
क्षणभंगुर गुन हीन झुंझो आत्म करण तन, निज प्रिय विनु
महु भर्म मझवर एसो चेतन ॥ १४७ ॥

॥ आत्म ममता वियोग ॥

॥ सर्वथा तेवीसा ॥

नित्त विहीनमें दीन भयो अति मोचीन सौधिरता न दहे है,
यह जगमे दीन राति निरंतर अंतरते धिरता न गहे है;
आत्म भातके मुख वियोगसु ह्रस्व परसो मुखकु ज चहे हैं,
सो मुख तो निज ज्ञानके आगम जो कबहु परकुं न वहे है ॥ १४८ ॥

॥ पुनः आत्माके विशुद्धगुन कथन ॥

॥ सर्वथा तेवीसा ॥

आधिरता धिरता समतादही जौरके टोरतो नाहि स्तेगे,
चित्त प्रभुतिको अति निरुत्तमे दा गुन ज्ञानमे ठीक बूडेगे;
ज्यां लगे चेतन्ता मुजमे धिरता टपिया गुन बयन मूडेगे,
देवकडे निजदेवकी सेव सो दा भवदेवकी बुर छिडेगे ॥ १४९ ॥

॥ चेतनता समताप्रीति कथन ॥

॥ दोहा ॥

चेतन चेतनता सहित, परम धरम गुनधान;
पावे वर निखान पद, समता प्रीति निधान. ॥१५०॥

॥ अथ कवि निज लघुनाह कथन ॥

॥ सर्वैया तेवीसा ॥

मे जिनआगमते जो उलंघिके जो कुछ बात विरुद्ध वखानी,
सो तुम सोधिके भाखहु पंडित पंडित जाहीकी मोह नीसांनी;
गहो गुनमी मुनिके तुम सज्जन शास्त्रको अर्पसु तत्त्व पीछानी,
बोधिसु बोधक ग्रंथ गहो बुधडारिके संपति एह विरानी. १५१

॥ अथ पूर्व कविसरके गुन ॥

॥ सर्वैया इक्तीसा ॥

पाठक सुपाटहीके निवारन आठहीके हंसराज राजपति
नामे हंसराजहे, ताके कीनेहेसलस शत अडवीस ज्युत ज्ञान-
हीके जान अरुंदसनके राज है; तत्त्वके पीछान जान ताहिको
निधान मान विमल अमल सब ग्रंथ सिर तांज है, ओंपा पर
मेद कर परब्रह्मभाव भर सुद्ध सरधान घर नेस्ताके काज है.
॥ १५२ ॥

॥ दोहा ॥

हिंदु धर्मवीकानया, कीनीमुख चौमास;
तिहां ए निज ज्ञानमे, कीनी ग्रंथ अम्यास. ॥१५३॥

॥ अथ कविसरके गुरुके नाम कथन ॥

॥ सर्वैया इक्तीसा ॥

वर्तमान काल थीत आगम सकल बीति जंगमे प्रधान

ज्ञान वान सब कहैं हैं, जिनवर धर्मपरि जाकी परतीति धिर
और मत बात चितमादि नाहि गहै है; जिनदत्तसुरीवर कही
जो क्रियाप्रवर खरतर खरतर मुद्ध रीति वही है; पुण्यके प्रधान
ध्यान सागर सुमतिहीके साधुरंग साधुरंग राजसारलहे है ॥१५४॥

॥ दोहा ॥

सब पाटक सिरसेहरो, राजसार गुनवान;
विधरे आरीजदेशमे, भवि जन छत्र समान. ॥१५५॥

॥ सबैया इकतीसा ॥

ताके शीश है विनीत परमानसो वितीत साधुरीत नीत
धारी गुन अभिराम है, आत्मज्ञान धर्मवर वाचक सिधंतवर
अतिउपसंत चित्त ज्ञान धर्मनाम है; ताके शिष्य राजहंस
राजहंस मानसर सुप्रधान उद्यमादि गुन गन धाम है, अंतेवासी
देवचंद कीनो ए गांथ घर अपनो चेतन राम खेळिवैकुं ठाम है
॥ १५६ ॥

॥ दोहा ॥

कीनो यहाँ सहाय अति, दुर्गदास शुभचित्त;
समजावन निज भिनकी, कीनो ग्रंथ पवित्त. ॥१५७॥

॥ अथ शास्त्रके श्रोता निनके नाम. ॥

॥ सबैया इकतीसा ॥

आत्म सभाव मित्र गल्लकौ पहारी दिठो मेरुदास मेउदास
मुलचंद जान हैं, ज्ञानलेख राजवर पारस स्वभाव घर सोमजीव
तत्त्वपरि जाकी सरधान है; ज्ञानादि विगुनमंत अच्चात्म
ध्यानमंत मुलतांन थांन वासी श्रावक मुजान है, ताकी धर्म

प्रीति मन आनिकै ग्रंथ कीनो गुनपरजाय घर जामे द्रव्य-
ज्ञान है ॥ १५८ ॥

॥ दोहा ॥

अध्यात्मसेखी सरस, जे मानन सौ जैन;
ते वार्धेगें ग्रंथ यह, ज्ञानामृत रस लेन. ॥ १५९ ॥
गुन लच्छन पहिचानिकें, हेयवस्तु करि हेय;
चिदानंद चितमय अगम, शुद्ध ब्रह्म आदेय. ॥ १६० ॥
परमात्म नय सुद्ध धरि, शिवमार्ग एहीज;
यहै मोहमें नव भमें, यहै ग्रंथकी बीज. ॥ १६१ ॥

॥ संवत् कथन ॥

॥ दोहा ॥

विक्रम संवत्मान यह, भय लेदयाके भेद;
सुद्ध संयम अलंमोदिके, करि आश्रवको छेद (१७६७) ॥ १६२ ॥
ता दिन या पोयी रची, कव्यों अधिक संतोष;
सुभ वासर पूरन यह, प्रथम जिनेसर मोष. ॥ १६३ ॥

॥ अध ग्रंथ महिमा ॥

॥ सर्वथा इक्षणीमा ॥

गुनकी निधान हैकि मानो निखान है कि साची जिन-
वान यामे अधिक उदाह है, मानी मद भंजन है मिथ्या मति-
भंजन है ज्ञानदृष्टि अंजन शिलाका गुस्तेकारहे; रामको रमन है
कि हृष्टकोदमन हैकि परकोवमन है अपार पारावार है, संतको
स्वाद हैकि शुद्ध स्वादवाद यामे औरको विषादनाहि ज्ञानि
उदाहर है. ॥ १६४ ॥

॥ दोहा ॥

स्यादवादयुत द्रव्य पद, जहां बखाने ठीक;
नाम द्रव्य प्रकाशयो, ज्ञानग्रंथ तद्वकीक ॥ १६५ ॥

॥ पुनः ग्रंथमदिमा ॥

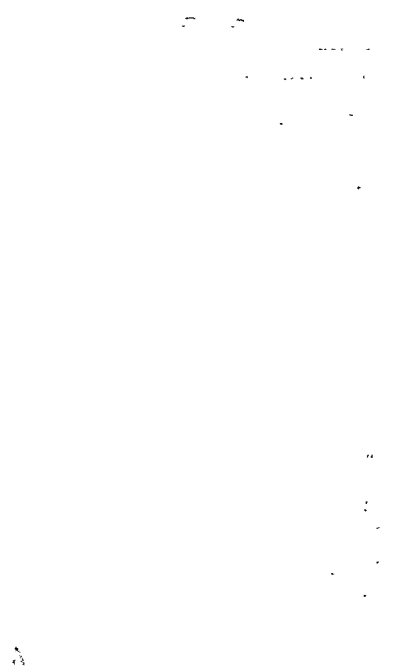
॥ सर्पया श्फर्तीता ॥

फस प्रतीत नाहि पुण्य पाप भीति नाहि रागद्वेष रिति
नाहि आत्म विलास है, साधककी सिद्धि है कि बुद्धि है
बुद्धि है की रीजवैकी सिद्धिज्ञान भानकी विकास है; सजन
मुहाप हुज चंद ज्युं चदाव है कि उपसमभाव याम अधिक
उदाय है, अन्यमनसों अरुंद वंदनहैं देवचंद ऐसे जैन आग-
ममें द्रव्यकी प्रकाश है ॥ १६६ ॥

॥ दोहा ॥

ज्ञान स्थान सुरवधान यह, यह मुगनिको पंथ;
जीवद्वार नभय है (नव यह है) पुन भयो गंथ ॥ १६७ ॥

॥ इति श्री देवचंद्रमुनि विरचिते द्रव्यप्रकाश (वज्र) भाषाग्रंथे
तृतीयं जीवद्वारं समाप्तम् ॥

॥ ॐ ઔર્વર્દમાનાય નમઃ ॥ શ્રીગૌતમાય નમઃ ॥

અથ શ્રીદેવચંદ્રજીકૃત

આદિનાથપ્રમુખ ચોવીશ તીર્થકરની
સ્તવનાગીત, ચોવીશીનો વાલાવવોધ
સહિત પ્રારંભ કરિયે છૈયે.

તત્ર પ્રથમ પીઠિકા.

ए संसारी जीव, देवतत्त्व, गुरुतत्त्व, धर्मतत्त्वनी मूलें
नादिनो संसारधक्रमांहे भर्मी रह्यो छे, शरीर इंद्रियमुख परि-
ह तेने हितकारी मान्या छे, अने पोतानું आत्मस्वरूप, अनं-
निंदमय विसारी मूरखुं छे, ते संभारतोज नयी, पण संज्ञी
चेंद्रियपणुं पामीने, जो पोतानो शुद्धधर्म तथा शुद्ध धर्मनां
आरण सेवे नही, तो आत्मा, स्यान् संपदा केम पामे ? तेमाटे
प्रकारी, जगन् हितकारी, श्रीवृत्तराग, परमात्मा, परमपुरुषोत्तम,
इवा श्रीजरिहंतनी स्तवना तथा सेवना करवी, पण राग विना
प्रभुनी सेवना घाय नही, ते कारण्वा प्रथम श्रीरूपभदेवजीनी
स्तवना करतां श्रीवृत्तराग उतर प्रीति करवी, ते रीत कहे छे.
प्रथम धर्मनां चार आचरण कहां छे. १ प्रीति, २ भक्ति, ३
वचन, ४ असांग. तेमां प्रथम प्रीतिनुं उल्लेख, षोडशकटीकादी
जाणवुं. “ यथावृष्टानुः आदप्रपलातिशयोस्ति प्रीतिश्च अमिरुद्धि-
रुपाहित उदपोपरपाः सा तथा भवति कर्तुः अवृष्टानुः शेषायां

ત્યાગેન ચ તત્કાલે યદ્ય કરોતિ તદેકમાવનિશ્ચયા તત્પ્રીત્યનુ-
 ણનં શ્લેષમિતિ. ” જિહાં આચરણ કરવાવાલાનું અતિ આદર
 સહિત ઉદ્યમનું અનિશયપણું હોય, તે પ્રીતિ જાણવી, તે પ્રીતિના
 વિલાસ વિના ઘાલે નહીં, માટે તેહના રુચિ અમિલાપી જીવે,
 યીજાં સર્વે કાર્ય નર્જીને તેહજ કરવું. તથા તિહાંજ એક નિશ્ચ
 પ્રતીતિ કરવી, તેને પ્રાંનિઅનુશાન જાણવું ॥ इति भावार्थः ॥
 તે પ્રીતિ સંસારી ભાવયાં સર્વ જીવોને છે, પણ તે પલ્લડાવીને
 ગુણીયી કરવી, તે કહે છે.

॥ अथ प्रथम श्रीऋषभजिन स्तवन ॥

॥ निद्रां वरुण हृद रहीं ॥ ए देशी ॥

ઋષભ જિણંદશું પ્રીતડો,

કિમ કીજેં હો કહો ચતુર વિચાર ॥

પ્રભુજી જડ અલગા વશ્યા,

તિહાં કિણેં નવિ હો કોડ વચન ઉચાર ॥ ૧ ॥

અર્થ:—શ્રીનામિકુલધરની માર્યા, શ્રીમરુદેવી સ્વામિનીની
 કુક્ષિનેવિપે ઉત્પન્ન થઈને જેણે અગ્રાર કોડા કોડી સાગરોપમ
 સુધી, નિર્વાણ માર્ગનું વિદ્ય હતું તે નિવાર્યું, એવા શ્રીઋષભદેવ
 પ્રથમ તીર્થંકર, સગદ્રેષ સહિતતાયી જિન કહિયેં, તથા ઉપ-
 કારસંપદા, અને અતિશય સંપદામેંકરિ વિરાજમાનતાયી જિણંદ
 કહિયેં. તેનાયી પ્રીતિવિલાસ કરવાનો અર્થો મધ્ય જીવ, મોક્ષા-
 મિલાપી વિચારે છે જે, નીરામી ઋષભ પુરુષોત્તમ સાથે શી રીતે
 કીજેં ? એ વીતરાગયી પ્રીતિ, માદારા આત્માયેં પહેલાં

અનુભવી નથી, તે ઇમેંગાર્થી પ્રાપ્તિનો અર્થો પ્રાપ્તિની
અજાણતો પટે છે, જે હે ધનુ ડાલા જ્ઞાની આચાર્યાદિક
! અપમા પોતાનો અપમા તે જાને ધનુર છે, તેહને
છે, કે તે પ્રાપ્તિનો વિષય તહો જે નજીક હોય, તેવી
વને, પણ પ્રશુજી નો પ સર્વે અટગા રહ્યા છે. પ્રથમ
તે હું અશુદ્ધપરિણામ-તોગના, રના હુવ.યો, પુટલભાવભોગી,
અશુદ્ધ દ્રવ્ય છે. અને શ્રીકૃષ્ણમજિન નો શુદ્ધપરિણામી,
નિરાવરણસ્વભાવી. નિ રના, અનંત અક્ષયજ્ઞાનાદિસ્વગુણ-
મી, તેવી શુદ્ધદ્રવ્ય છે. યાનુ ક્ષેત્રેક્ટી હું સંતાર ક્ષેત્રી,
તોરાવગાહી છું, અને શ્રીકૃષ્ણમજિન નો સોકાંતક્ષેત્રે રહ્યા છે,
શરીર, સ્વપ્રદેશાવગાહી છે. તેવી ક્ષેત્રે કરી મિત્ર છેવે.
નજ પ્રાણ કાલે પગ મિત્ર છેવે. અને ભાવ્યા હું રાગી, દ્વેષી,
પા અગાર પાપસ્થાનકે મર્ષો છું. અને શ્રીદેવાધિદેવ તો નીરાગી,
વર્વપાપસ્થાનરહિત છે, માટે પ્રાપ્તિમુજી, હમણાં તો સર્વ રીતે
જીવી વેગલા વસે છે. યજ્ઞ અટગાને પણ વચનાદિકે મળિયે,
ગ શ્રીકૃષ્ણમજિન સિદ્ધ થયા, તિહાં સિદ્ધ અવસ્થામાં કોઈ વચ-
નું ઉદ્ધારણું નથી, ત્યારે પ્રાપ્તિ કેન કરાય ? ॥ શ્લોકાર્થ : ॥૧॥

કાગલ પણ પહોંને નહીં,
નવિ પહોંચે હો તિહાં કો પરધાન ॥
જે પહોંચે તે તુમ સમો,
નવિ માંચે હો કોઈનું(નો)વ્યવધાન ॥૨॥

અર્થ:—તયા છૂક વીજો પણ પ્રાપ્તિ કરવાનો ઉપાય છે,
તે કાગલ વડે પ્રાપ્તિ થાય છે, પણ સિદ્ધને વિષે કાગલ પણ

પહોંચે નહીં. ત્યાં કાગલ નહીં પહોંચે તો કોઈ માણસ મૂકીયે, પણ તિહાં સિદ્ધાવસ્થાને વિષે કોઈ પ્રવાન પણ પહોંચે નહાં; કે જેની સાથે વિનતિ કહાવિયે. ઇહાં કોઈ જીવને સંશય ઉપજે કે રત્નવર્ષી આરાધીને અનેક જીવ મોક્ષે જાય છે, તો કોઈ ન પહોંચે છુમ કેમ કહો છો ? તે ઉપર કહે છે, જે તિહાં સિદ્ધાવસ્થાને વિષે જે પહોંચે તે નમ સમો, તુમ જેવો પ્રમુતામય, વીતરાગ, અપોગી, અસંગી, સકલજ્ઞાયક, પણ વચનરહિત, છૂટે અર્પાતુ તે પણ પરમપૂજ્ય તે કોઈનું વ્યવધાન કહેતાં આંતરો મેદ કહે નહીં, માટે પ્રીતિના ગ્રણ ઉપાય માંહેલો કોઈ ઉપાય દીસતો નથી, તેમાટે શ્રીયુગાદિદેવ સાથે પ્રીતિ કેમ કરિયે ? ॥ ઇતિ ॥ ૨ ॥

પ્રીતિ કરે તે રાગીયા.

જિનવરજી હો તુમેં તો વીતરાગ ॥

પ્રીતડી જેહ અરાગીથી,

મેલવી તે હો લોકોત્તર માગ ॥ ૪૦ ॥૩॥

અર્થ:—હવે વકી કહે છે કે સંસારી જીવ મુજ સરીલા તપા સમ્પગદાશિ પ્રમુક્ષ પણ જે શ્રીસર્વજ્ઞ ત્રેલોકીતિલકથી પ્રીતિ કરવા ઘાહે તેનો રાગી રાગ સહિત છે, અને હે જિનવરજી ! તુમેં તો વીતરાગ છો, રાગરહિત છો, રાગીને અનેક રીતે રીક્ષ-વીયે, પણ જે પોતે રાગી નહીં, તે કેમ રીક્ષ પામે ? ઇહાં કોઈ જીવ કહેતો જે તેવો વીતરાગથી પ્રીતિ ન કરવી ? તિહાં કહે છે. જે અરાગી રાગ રહિત તેટલો જે પ્રીતિ મેલવવી, તેનો લોકોત્તર માગ છે, છૂટે છુમ જાણયું જે રાગીથી રાગી.

અરિહંત ઉપર રાગ કરવો, તે નિર્વિપ કરવો, જેમાં વિષયા
લાયપણું નહીં, ઘર્ષાદિકની રીક્ષા નહીં, તથા રૂઢલોક, પરલોક
ઇન્દ્રિયસુખામિલાપ નહીં, પ્રમદના જ્ઞાનાદિક ગુણ છે તે
આપે, એવી અમિલાગા નહીં. એક અરૂપી, અજ, અવિનાશ
અકૃત્રિમ, શુદ્ધજ્ઞાનાદિક ગુણ મકટ વ્યક્ત થયા, સ્વરૂપમો
સ્વરૂપમણી, સ્વરૂપાશ્રિત, ૫૫ ગુણનો રાગ, એકલો ગુણ પ્ર
કરવા ઘાસ્તે કરવો તે રાગ, નિર્વિપ જાણવો, તે નિર્વિપ પ્ર
કરવાની મુશ્કેલીમાં તો શક્તિ નથી, તે ગાટે હવે પૂરવાનું કેમ ક
હે અકારી પુરુષો ! તે તમે કહો ॥ શ્લોક ચતુર્થગાથાર્થઃ ॥

પ્રીતિ અનંતો પરપક્ષો,
જે તાંડે હાં તે જોડે એહ ॥

પરમ પુરુષથી રાગતા,

એકસ્વતા હાં દાસી ગુણ મેહ ॥ પ્રૌ ॥ ૫

અર્થઃ—હવે ચતુર પુરુષ, ઉપાય કહે છે, પ્રીતિ કાં
રાગ અનંતો પરપક્ષો એટલે પુરુષનાવધી અવધા શરીરી જીવ
છે, તે સર્વે જે જીવ નોડે રહેતાં થાશે, તે જીવ પૂરુ
અરિહંતાદિકથી પ્રીતિ જોડે. એટલે સર્વે પરમાવધી રાગ ત
તે ગુણીગમ કરી શકે. તથા કાંઈ પછડો જે ગુણી અ
રિહંતાદિકથી ગુણે મળે, તેમ પણ ના પાપમ્પાનક છે, તે શા
કરિયે ? તિહાં કહે છે કે. પરમ પુરુષ, વીતરાગથી રા
કહેતાં રાગીપણું તે પણ ગુણત્વ થઈ શકે છે, અને શ્રીઅરિહં
દિકથી ગુણે એકસ્વદ્યાને મળવું, તે પણ ગુણત્વ મેહ કહું
તેમણે પણ એકસ્વદ્યાને મળવું, તે પણ ગુણત્વ મેહ કહું

પ્રમુજીને અવલંબતાં,
નિજ પ્રમુતા હો પ્રગટે ગુણરાસ ॥
દેવચંદ્રની સેવના,
આપે મુજ હો અવિચલ સુખવાસ ॥૨૦॥૬॥

અર્થ:—૧ રીતે પ્રમુજીને અવલંબનાં કહેતાં આશ્રયતાં પોતાની પ્રમુતા અનંતગુણપર્યાયરૂપ પ્રગટે, નિરાશ્રય થાઉ, ગુણનો રાક્ષિ સમૂહ, સર્વ વ્યક્ત થાય, તેમણે દેવ જે ધાર નિકાપના દેવના અપવા નરદેવાદિકમાંહે ચંદ્રમા સમાન શ્રીઅરિહંત દેવ, તેહની સેવના ભક્તિ, દ્રશ્યી તથા ભાવ્યી કરવી, તે આપે કહેતાં દે, મુને અવિચલ સુખ, અધ્યાત્મ સુખ, તેહનો વાસ કહેતાં રહેવું, છૂટે ભાવાર્થ ૧ જે, ધ્યાન-માત્મા, પરમપુરુષોત્તમ અરિહંતની સેવના અસંયમ આશ્લક્ષ્યાગ, સંયમ સંવરરૂપપરિણમન, તે સેવના કહિયે ॥ ઉક્તં ચ ॥ આ-ળાકારી ભક્તો, આળા છેડેઓ સો અભક્તોતિ ॥ ઇતિ ॥ તથા અરિહંત પ્રમુ પોતે તો પોતાની સેવનાના અર્થો નથી, પણ સર્વ જીવોને સ્વહિત કરવા વાસ્તે પહીજ કરવું છે, અને અરિહંત આજ્ઞા તે કોઈનો હુકમ મનાવવો નથી, પણ શ્રીઅરિહંત દેવે કેવલ જ્ઞાને દીધું, જે સર્વ જીવોને પોતાનાં જ્ઞાન. રૂઝ. ચારિત્ર, તે પરમાનંદહેતુ છે, તેમણે જે રીતે જ્ઞાન. રૂઝ. ચારિત્ર નીપજે, તે માર્ગ ઉપદેશો, તે પ્રમાણે વર્તે તે અરિહંતની સેવના કરતાં નિશ્ચય મોક્ષપદ, સર્વ જ્ઞાન સ્વ પાને, માટે પ્રમુજીની સેવા, તે અવિચલ સુખ જ્ઞાન. તે કર્યે સર્વ મન્ય જીવે સકલ સંસાર કાર્ય તર્જા સ્વ પદ્મવતિ નિર.

પડેને, એક પરમોપકારી, તત્ત્વોપદેશી, ધર્મનાયક, શ્રીઅરિહંત
દેવની સેવના કરતી ॥૬॥ ઇતિ શ્રીરૂપભજિનસ્તવનં સમાપ્તમ્ ॥

॥ અથ દ્વિતીય શ્રીઅજિતજિનસ્તવનં ॥

॥ દેવો ગતિ દેવની રે ॥ ૧ દેશી ॥

જ્ઞાનાદિક ગુણસંપદા રે, તુજ અનંત અપાર ॥
તે સાંભલતાં ઝપની રે, રુચિ તેણે પાર ઉતાર ॥
અજિત જિન તારજો રે, તારજો દીન દયાલ ॥
અજિત જિન તારજો રે ॥ ૧ ॥

અર્થ:—દેવે શ્રીઅજિતનાથ સ્વામીની સ્તવના કરે છે.
કારણ કાર્યભાવની સાધનતા દેખાડે છે, જે કારણ મળે, તે
કાર્ય નીપજે, તે કારણના બે ભેદ છે. એક નિમિત્ત કારણ,
પીઠું ઉપાદાન કારણ, પણ ઉપાદાન કારણની કારણતા નિમિત્ત
મળ્યાં પ્રગટે, તે નિમિત્ત કારણની પુષ્ટતાયે થાય, અને મોક્ષરૂં
નિમિત્ત કારણ, શ્રીદેવતત્ત્વ છે, તે કારણે કાર્ય નિપજે, તે
પરિપાટી દેખાડે છે, સકલ પંચાસ્તિકાય ગુણપર્યાયાદિ વિશેષ
ધર્મ, પ્રત્યક્ષ ભાસન, ત્રિકાલાવબોધ, તે કેવલ જ્ઞાન તથા સ-
કલ સાધાન્યગ્રાહક તે કેવલ દર્શન અને સ્વરૂપ એકત્વ તે
પરમ ચારિત્ર, વલી અરૂપી અવ્યાગ્રાધ પ્રમુખ ગુણની સંપદા,
દે પ્રમુખી ! તુજ કહેતાં તુમારે અનંત છે, અપાર છે, જેયની
સર્વ દ્રવ્યની, સર્વ દ્રવ્યના પ્રદેશ અનંત ગુણા, સર્વ પ્રદેશની
એક દ્રવ્યના ગુણ અનંતગુણા, સર્વ ગુણની આસ્તિ નાસ્તિરૂપ
વપર્યાય અનંત ગુણા, આસ્તિપર્યાય તે પણ વસ્તુનો સ્વધર્મ

छे. तथा नास्तिपर्याय ते पण वस्तुनो स्ववर्म छे, भी विरो-
पावदयकमांहे श्रुतज्ञानाधिकारे कणं छे.

॥ एवं उक्ते सति परः प्राह ॥ जइ ते परपञ्चाया, न
तस्त अह तरत न परपञ्चाया ॥ जं तं मिय संबद्धा, तो
परपञ्चाय ववणसो ॥ १ ॥ इह स्वपर्यायाणामेव तत्पर्यायना
युक्ता ये चार्मी परपर्यायास्ते यदि घटादीनां तर्हि नाज्ञास्य
तथाज्ञास्य ते तर्हि न घटादीनां ततश्च यदि परस्य पर्या-
यास्तर्हि तस्य कथं ? तस्य चेत्परस्य कथमिति विरोध स्तद-
युक्तमभिप्रायापरिज्ञानाद्यस्मात् कारणान् तस्मिन्कारेकाराद्यक्षरे
घटादिपर्यायाअस्तित्वेनासंबद्धास्ततस्तेषां परपर्यायव्यपदेशोअ-
न्यथा व्यावृत्तेन रूपेण तेऽपि संबद्धाण्येत्यतस्तेषामपि व्यावृत्त-
रूपतया पारमार्थिकण्वपर्यायत्वं न विरुध्यते अस्तित्वेन तु घटा-
दिपर्याया घटादिष्वेव प्रतिबद्धा इत्यक्षरस्य ते परपर्याया व्यप-
देश्यते इति भावः ॥ द्विविधं हि वस्तुनः स्वरूपं, अस्तित्वं
नास्तित्वं च ततो ये यथास्तित्वेन प्रतिबद्धास्ते तस्य स्वपर्याया
उच्यन्ते, येतु यत्र नास्तित्वेन संबद्धास्ते तस्य परपर्यायाः प्रति-
पाद्यन्ते ॥ इति निमित्तभेदरूपापनपरावेव स्वपरशब्दौ, नत्वेकेषां
तत्र सर्वथा संबन्धनिराकरणपरं ॥ वस्तुसहस्रावंप्रदंतं सपरपञ्चाय-
भेषजो मितं ॥ तं लेग जीवभावो, मिता इत उग्वडायाया
॥ १ ॥ वस्तुस्वभावं प्रति यथावस्थितं वस्तुस्वरूपमाभित्य त-
दपि केवलज्ञानं अकाराद्यक्षस्वन् स्वपरपर्यायभेदतो मितमेव
॥ ननु यपोक्तनीत्या स्वपर्यायान्वितमेवेति भावः ॥ कृतः ?
इत्याह ॥ येन वासुपेन तत्केवलज्ञानं जीवभावप्रतिनिधितो जीव-
पर्यायो न घटादिस्वरूपं, तथापि घटादयस्तत्त्वभावाः किंतु ततो

मित्रा इति ते ज्ञायमाना अपि ते कथं तस्य स्वपर्यायाभवेयुः ? सर्वसंस्कारैकत्वादिप्रसंगान्तरस्मादमूर्तत्वचेतनत्वसर्ववेतृत्वामृतिप्राप्तिं च निरावरणत्वादयः केवलज्ञानस्य स्वपर्यायावदादिपर्यायास्तु व्यावृत्तिमाश्रित्य परंपर्यायाः ॥ अन्ये तु व्याचक्षते ॥ सर्वद्रव्यगतान् सर्वानपि पर्यायान् केवलं ज्ञानं जानाति येन च स्वभावेनैकं पर्यायं जानाति न तेनैवापरमपि किंतु स्वभावभेदेनान्यथा सर्वं द्रव्यपर्यायैकत्वप्रसंगान्तरम्मान् सर्वं द्रव्यपर्यायगणितुल्याः स्वभावभेदलक्षणकेवलज्ञानस्य स्वपर्यायाः सर्वं द्रव्यपर्यायास्तु परंपर्यायाः इत्येवं स्वपर्यायाः परंपर्यायाश्चोभयेऽपि परस्परं तुल्याः केवलस्येति ॥ इत्यादि अधिकारं सर्वं माहात्म्यं जाणजो, ते अग्निं पर्यायं ते जीवद्रव्येना सर्वं अनन्तगुणां छे, ते सव प्रभुर्जी तुमारा निरावरणं यथा, ते अनन्तगुणमयी परमानन्दमयदा नमारी आगममांयी सांभलतां मुज्ञानं पण ए रुचि उपना, जे पृथ्वी सिद्धना माहरे प्रगटे, पृथ्वी अभिलाष उपनो नेयी कद्दु छ के हे परमपुरुष ! मुझ अनाय दीन कर्मवशं भवभ्रमनाने भवसमुद्रयी पार उतार, संसारयी पार उतारवानी विनति तुम विना बीजा कोण आगल कट्टं ? जे भवभार पाण्या ते आगल भवपार पामवानी विनति करं ? ते भगी स्वामी ! भुज्जने संसार निस्तार करो, ए विनति जे जीव, भवयी उद्विग्न मोक्षामिलायी थयो, ते आतुर थुने कट्टे छे के हे अजिन जिन ! भुने नारजो, संसारयी पार उतारजो, नारजो हे प्रभुर्जी तुम दीनदणाल छो, हे स्वामी ! परमभावकल्याणा कल्याण छो ॥ इति प्रथमगाथायः ॥ १ ॥

जे जे कारण जेहनुं रे, सामग्रीसंयोग ॥

मल्लनां कारज नीपजेरे, करतातणे प्रयोग ॥ अ० ॥ २ ॥

અર્થ:—હવે જે કાર્યનું જે કારણ છે, તે કારણ તથા સામગ્રી એ ઘેનો સંયોગ મળતાં કાર્ય નીપજે, જેમ ઘટરૂપ કાર્ય, તેહને દંડ, ઘઠ, ચીર, નિમિત્ત કારણ છે, તથા મૃત્તિકા ઉપાદાન કારણ છે, અને કુંભકાર કર્તા છે, જે કાર્ય અમેદ તેહનો તેહવો, કર્તા પણ અમેદ, જે કાર્ય કર્તાથી મિત્ર, તેનો કર્તા પણ નિત્ર; છુટે ઘટકાર્ય તે પરવસ્તુ છે, તેહનો કર્તા કુંભકાર પણ નિત્ર છે. અને સિદ્ધતારૂપ કાર્ય આત્માથી અ-મિત્ર છે, તો તેહનો કર્તા આત્મા પણ અમિત્ર છે.

હવે આત્મા કર્તાને સકલસ્વર્ગમ્વ્યક્ત રૂપ જે સિદ્ધતા, તે કાર્ય, તેહને દેવ ધ્વી અરિહંત દેવાધિ દેવ તથા ગુરુનિર્ગ-ધાદિક તે નિમિત્ત કારણ મળ્યાં, અને સામગ્રી કર્મ મૂમિ સા-ધર્મિકાદિક સંયોગ મળ્યાં મોક્ષરૂપ કાર્ય નીપજે, માટે માહરું મોક્ષરૂપ કાર્ય તેના નિમિત્તકારણ ધ્વી વીતરાગ તુમે છો, તેથી તમને આશ્રપતાં મોક્ષરૂપ કાર્ય નીપજે, પણ કારણ સર્વ મળ્યાં, અને કર્તા જે આત્મા તે જો તેમ પ્રયોગસાધનનો વ્યાપાર ન કરે, તો કાર્ય નિપજે નહીં, કેમકે અરિહંતાદિકના નિમિત્ત પાર્શ્વને પણ અનેક ઝીવ આત્મા સાધ્યાવતંત્રી તથા સાધન-પરિણતિ થયા વિના મોક્ષકાર્ય નિપજાયા વિના હજી સંસારમાં ભમતા દીસે છે, તેમાટે કર્તા જે આત્મા તે જો મોક્ષ-સાધનરૂપ પ્રયોગ કહેતાં વ્યાપાર કરે, તો સિદ્ધતારૂપ કાર્ય નીપજે ॥ ઇતિ ॥ દ્વિતીયગાથાર્થ: ॥ ૨ ॥

કાર્ય સિદ્ધિ કર્તા વસુ રે, લહિ કારણ સંયોગ ॥
નિજપદકારક પ્રભુ મળ્યા રે, હોય નિમિત્તહ ભોગ ॥

અ૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—માટે કાર્યસિદ્ધતાની નિષ્પત્તિ તે કર્તાને હાથ છે, જેમ દંડરૂપ કારણ તેને જો કર્તા ઘટરૂપ કાર્ય કરવાને પ્રવર્તાવે તો ઘટરૂપ કાર્ય કરે, અને તેજ દંડ જો ઘટવંસને પ્રવર્તાવે તો ઘટવંસ કરે, તે માટે નિમિત્તની પ્રવૃત્તિ તે કર્તા જે કાર્ય કરવાને પ્રવર્તાવે તે કાર્ય કરે, માટે કાર્યની સિદ્ધિ તે કર્તાને હાથ છે, પણ કારણનિમિત્તાદિક તેનો સંયોગ મળ્યાં કાર્ય નિપજે, એ પદ્ધતિ છે. માટે કોઈ સંસારી આત્મા નિજ કહેતાં પોતાનું આત્મિક પદ પરમાનંદ મહોદયરૂપ તેહનો કારક કહેતાં કરવાવંત તેને મોક્ષના પુષ્ટકારણ પ્રમુખી શ્રી અરિહંત મળ્યાં થકાં અવદય નિમિત્તનો ભોગ થાય, છૂટે જે જીવ સંસારીયો ઉભર્યો મોક્ષામિલાપી થયો, તે મોક્ષના નિમિત્ત શ્રી તીર્થંકર દેવ પામીને, હર્ષનો ભોગ આસ્વાદન પામે ઘણો વિલાસ ઉપજે કાર્યોથી કારણની પુષ્ટતા વાંછે, એ નીતિ છે એવું ॥૩॥

અજકુલગત કેસરી લહે રે, નિજપદ સિંહ નિહાલ ॥
તિમ પ્રમુખકે ભવિ લહે રે, આતમશક્તિ સંભાલ ॥

અ. ॥ ૪ ॥

અર્થ:—તે ઉપર દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ કોઈ કેસરી સિંહ જન્મકાલથી ચક્રાના ટોલામાં વધ્યો છે તો તે એમ જાણે જે ચક્રાનો ટોલો તેજ માહેરું કુટુંબ છે, ત્યાં કિવારે યીજો સિંહ આવે, તેવારે ચક્રા સર્વ નાસે, અને પોતે પણ નાસે, એમ કરતાં કિવારે સિંહનો આકાર દેરીને પોતા સામું જુએ, ત્યારે તે પોતાનો સમાન આકાર જોઈને વિચારે જે એહનું નામું તો સુલ્પપણું દીસે છે, ને હું પણ સિંહ છું, પછી નિર્ભય થાય.

ए रीते अज केनां बकरानां एल केनां दोलामांहे नन केनां
रलो ले मिह, ते सिंहपणुं मूलां गयो, ने वीजा सिंहने दे-
सीने पोतावुं मिहपणुं संभारे, तिन केहनां ते रीने प्रभुनी
भक्ति कर्तां भाग्यजीव लरे, करेतां पाने. पोतानी आत्मश-
क्तिनी संभाल करेतां ओलखाग पाने, जे वीनराग देव देसीने
तेनी भक्ति कर्तां तथा सेवनां यकां उरजे जे वस्तुस्वरूप-
सत्तायें हें पण धीतराग निःकर्मां शुद्धस्वरूपां छुं, ए पण
परेलां संसारी जीवद्वय हता, परी सिद्ध यया, नेन हें पण
प्रथमदी संसारी छुं, पण जो साधुं, नो सिद्धरूप पाउं. ए
सर्व ओलखाग, प्रभुसेवना कर्तां निपजे ॥ ४ ॥ इति चतुर्थ
गाथायः ॥

कारण पद कर्तापणें रे. करी आरांण अभेद ॥

निज पदार्थी प्रभुधकी रे, करे अनेक उमेद ॥अ०५॥

अर्थः—नेहो वीई वहेरो जे अरिहंन देव नो अन्य
जीवना मोक्षकर्ता नही. नो अरिहंनदेव पाथें मोक्ष मागो हो ?
तेने उत्तर करे छे, के कारणपद जे अरिहंनादिक ते अति-
शुद्धलेशन छे, माटे जे कारण तेनेज अनेदकर्तापणें आरोप
करिने निज कहेतां पोतावुं पद जे शुद्ध सिद्धना, तेहनो
अर्थी जे भग्य जीव, ते प्रभु धीवीर्षकर देवरी अनेक स-
म्पत्त्यादिक शुभनी उमेद करेतां जाशा करे, जे हे प्रभुजी!
मुउने मोक्षनां कारण तथा मोक्ष तमें आपो. एटछे निमित्त
कारणने कर्तापणे आरोप करी स्तुति करी ॥ ५ ॥

अहवा परमात्म प्रभु रे, परमानंद स्वरूप ॥

स्याद्वादसत्ता रसी रे, अमल अखंड अनूप ॥अ०६॥

અર્થ:—હવે જે નિમિત્ત પામીને ઉપાદાન સમરે, પટ્ટણ પામે, તે રીત કહે છે, અથવા પ્રમુ પરમાત્મા તેહનું સ્વરૂપ કહે છે. આત્મા વળ પ્રકારના છે, એક બહિરાત્મા, થીજો અંતરાત્મા, થીજો પરમાત્મા. તિહાં જે શરીરાદિક ઔદયિકભાવ-કર્મજનિતને આત્મપણે ગણે, તે બહિરાત્મા કહિયેં, અને જે શરીરાદિક ઔદયિકભાવથી આત્મા અસંરૂપાત પ્રવેશી, ચેતનાલ-ક્ષણજ્ઞાનાદિ અનંતગુણ પર્યાય સહિત અરૂપી મિત્ર પટ્ટણે આત્મા અરૂપી, શરીર રૂપી, આત્મા સહજ અકૃત્રિમ, શરીર સંયોગી કૃત્રિમ, તેમાટે કર્મયોગે શરીરાદિમલ્યે રહ્યો, પણ મિત્ર છે, પુહવો મેદજ્ઞાનવંત, સમક્તિન ગુણટાળાથી માંડી ક્ષીણમોહ ગુણટાળાના ચમ્મ મમય પર્યંત અંતરાત્મા જાણવો, તથા જ્ઞાનાવરણી, દર્શનાવરણી, મોહની, અંતરાય, પુ ચાર કર્મ ક્ષય ગયાં, કેવલજ્ઞાની ને મયોગી અને અયોગી કેવલી તથા અકર્મમુક્ત મિહ્યાત્મા, તે પરમાત્મા જાણવો, પટ્ટણે શ્રીઅજિતનાથ અરિહંત એવમૂતનયે પરમાત્મા છે, પ્રમુ છે, સર્વ સિદ્ધ વસ્તુ-ગતે પોતાના ગુણપર્યાયરૂપ સંપદાના પ્રમુ છે, કોઈ દ્રવ્ય, અગ્ન્યદ્રવ્યનું સ્વામી હોયજ નહીં, જ્યાં સુધી જે દ્રવ્યના વિ-તનમાંદે પણ પદ્રવ્યનું સ્વામિપણું છે, ત્યાં સુધી તે દ્રવ્ય શુદ્ધ નહીં, તેમાટે શ્રીઅજિત અરિહંત પોતાના સ્વભાવના પ્રમુ છે, અને ઉત્તમ જીવ પોતાને કર્મવશ પડ્યા મોહે મુંઝ્યા જાગી, પોતાને સ્ક મમાન ગણે, અને અમોહી સ્વાર્થીન થયા તેહને પ્રમુ કહે, અને અમોહીને અવરંધ્યાં પોતે સ્વમંદાના થની થાય માટે જેહના કાળગદનાથી પોતાનું પ્રમુત્વપણું પામીયેં, તેહને પ્રમુ કહીયેં, સ્ત્રીયેં, જગત્માંદે પુટ્ટણા મંયોગે જે મુત્ત કહેવાય છે, તેનો અગેવમાય છે, પટ્ટણે જાતે મુત્ત નદી

॥ ઉક્તં ય વિશેષાવદયકે ॥ જત્તોવિય પચ્ચક્કં, સોમ્મ સુહં
 નત્તિય દુક્કલમેવેકં ॥ તપ્પડિયાર વિમત્તં, તો પુત્તફલંતિ દુક્કલંતિ
 ॥ ૧ ॥ હે સૌમ્ય ! 'પ્રભાસજ્ઞાનાવલોકનેન' યુ સર્વ દૃશ્યમાન
 તે સુખ નથી, જે કાંઈ યુ સંસારમાંહે, સ્વગ્ચંદનઅંગના સંયો-
 ગથી ઉપનાં જે સુખ, તે સર્વ દુઃખજ છે, વિષયથી ઉત્સુક-
 તાથી ઉપની જે અસતિ, તેહની યુ પ્રતિકાર છે. પૃથ્વે દુઃખ
 તેનેજ તત્ત્વના અજાણપગાથી, સુખદુઃખરૂપ મેરું વેહેવું છે,
 પગ જાતે એક જ દુઃખરૂપ છે ॥ યથા ॥ શ્લોક ॥ ઔન્સુક્ય
 માશ્મવસાદપતિ પ્રતિષ્ઠા, દ્વિદનાતિલ્લ્યપરિપાલનશક્તિરેવ ॥ નાતિ-
 શ્મપગમનાય યથા ધનાય, રાજ્યં સ્વહસ્તવૃત્તદંડમિવાતપત્રમ્
 ॥ ૧ ॥ જે પુણ્યફલ તે સર્વ નષ્ટથી દુઃખરૂપ છે ॥ ઉક્તં
 ય ॥ વિસયસુહં દુઃખં વિય, દુક્કલપડિઆઓ નિગલ્લથ ॥
 તે સુહસુવધારાઓ, ન ઉપચારો વિના તત્ત્વ ॥ ૧ ॥ વિષયસુખ ને
 તત્ત્વથી દુઃખજ છે. લેમ રોગીને ક્ષાપપાન છેદન દંભનાદિ
 ચિકિત્સાની પૈ દિત્ત માત્રે છે. પણ દુઃખવશું છતું છે, માત્ર
 ઉપચારે સુખ માત્રે છે, અને જે ઉપચાર ને તપ્પ પારમાર્થિક
 સુખ નહીં, સુખ તે મુક્ત આત્માને નિરૂપચરિન સ્વાભાવિક
 નિઃપ્રતિકારરૂપ આત્મિક આનંદ છે, તેજ સુખ છે, તથા
 જ્ઞાતાનો ઉદય, તે પગ દુઃખ, અજ્ઞાતાનો ઉદય તે પગ દુઃખ,
 કારણકે જ્ઞાતા તે કર્મ છે, અને કર્મનો વિપાક તે શુભ રોચક
 છે, સ્વગુણનો રોચ તેહને સુખ યોગ કહે ॥ ઉક્તં ય ॥
 સાપાસાયં દુક્કલં, તવિરહંમિ ય સુહં જજો નેયં ॥ દેહિદિય
 સુદુક્કલં, સુદુક્કલં દેહિદિયામારો ॥ રુતિ ॥ નેમાટે સંસાર સર્વ
 દુઃખરૂપ છે, અને સર્વ પરમાવના સંગથી રુદિન, સ્વાભાવિક
 જે આનંદ; તેને પરમાનંદ કહીયે, તે પરમાનંદ, શ્રીજાનિતના-

થતું સ્વરૂપ છે, જીવાદિ ષડ્ દ્રવ્ય છે, તેમણે પંચાસ્તિકાપ તે પરમાયે દ્રવ્ય છે, તથા છટ્ટો કાલ તે ઉપચારદ્રવ્ય છે. એ ચર્ચા, નત્વાર્ય, વિશેષાવદયક નયા ધર્મમંથરણી મત્વેયી જોવી. તેમણે એક એક દ્રવ્યને વિષે અનંતા ગુણ, અનંતા પર્યાય છે, તે અનેકતા જાણવી, અને એક દ્રવ્યને વિષે એક સમયે સ્થાનિત્યં સ્યાદનિત્યં, સ્યાન્ એકં, સ્યાન્ અનેકં, સ્યાન્ આસ્તિ, સ્યાન્ નાસ્તિ, સ્યાન્ મિત્રં, મ્યાન્ અમિત્રં, સ્યાન્ વક્તવ્યં, સ્યાન્ અવક્તવ્યં. એ સર્વ સ્વભાવ, સમકાલે વર્તતા પાર્મીયે છીયે, પુટલા ધર્મ સમકાલે જેમાંહે વસ્તે, તે ધર્મની અનંત પ્રશ્તિને સ્યાદ્વાવાદ કહિયે ॥ સ્યાન્ इति पदं अनेकांनोधोनकं एहवी स्याद्वादमयी जे आत्मानી गुणपर्यायरूप सत्ता છે, તેના રસી કહેતાં રસીયા છો, પુટલે સ્યાદ્વાદમયી આત્મસત્તા, તેહના ભોગી છો, તથા અમલ કહેતાં કર્મમલ રહિત છો, અઘંડ કહેતાં કિયોરે ઘંડ ન પામો, અનુપ કહેતાં જેહની ઉપમા નથી, એ-હવા પ્રમુ દેહીને માહારે લાભ થયો ॥ ૬ ॥

आरोपित सुख भ्रम टल्यो रे, भास्यो अव्याबाध ॥
समस्यो अभिलाषीपणो रे, कर्त्ता साधन साध्य ॥ अ० ७

અર્થ:—એહવા પ્રમુજી આત્માનંદ ભોગી, આત્મસ્વરૂપ ર-મણી, તત્ત્વવિલાસી, તેમને જોડને માહારે અનાદિ કાલતું ઇન્દ્રિયમુખને વિષે જે સુખતું ભાસન તે આરોપિતસુખમ્મ હતો, તે ટલ્યો, અને અવ્યાવાધ, આત્મિકઆનંદ સુખ તે માસ્યું. જિહાં સુધિ વિષય સુખ ઉપર સુખબુદ્ધિ હતી, તિહાં સુધિ વિ-ષય સુખનો અભિલાષ હતો, તે હવે તો સર્વ વિષય રહિત, અવ્યાવાધ સુખી શ્રી પ્રમુજી દીટા, તેથી તે મધ્ય જીવને પણ

व, ते अग्यावाध छे. एहवो निर्वार थयो, तेवोरें अमिताप
अग्यावाध सुखनो थयो, माटे अमितापीपणुं समर्थ, ते-
स्वरूपातुपापी थयो, एट्टा काल सुधी विषय सुखने
मिलोपें, आत्मा विषयसुखनो कर्त्ता हतो, ते जिवोरें एहने
अग्यावाध सुखनो अमिताप थयो, तेवोरें कर्त्ता पण तेहवांज
ट्टे, अने साध्य पण तेहीज होय, एट्टे आज सुधि साध्य
पणसुखनुं हतुं, तेदी साधन पण विषयसुखनां मेलवतो हतो,
वे प्रभु श्री अजिननाथ निर्विकारी दीठा, तेवोरें ते अग्या-
वाध सुख साध्य थयो, एट्टे साध्य साधन समर्थ ॥ ७ ॥

ग्राहकता स्वामित्वता रे, व्यापक भोक्ताभाव ॥

कारणता कारजदशारे, सकल ग्रहणुं निज भाव॥अ०८॥

अर्थः—एट्टा काल सुधि ए जीव विषयसुखनो ग्राहक
होतो, हवे एह अग्यावाध सुखी परमेश्वर देखीने ए जीव,
अग्यावाध सुखनो ग्राहक थयो, एट्टा काल सुधि मूलनो
ग्राहो विषयसुखनां हेतु ले धन, स्त्री, वस्त्र, आहारादिक पर-
भाव, तेनुं स्वामिपणुं करतो हतो, हवे ज्ञानादिक अनंत
पण संपदाना स्वामी श्री देवाधिदेव देखीने ए जीवने पण
अनंत ज्ञानादिक स्वसंपदानुं स्वामिपणुं थयुं एट्टे ग्राहकभाव
तथा स्वामित्वभाव समर्थो. एट्टा काल सुधि ए आत्मा विष-
यादिक परभावमत्वे व्यापक हतो, ते हवे आत्मानंद मत्वे
तथा तेना साधनमत्वे व्यापक थयो, तथा अनादि काल सुधी
परभावनो भोक्ता हतो, हवे परमप्रभु स्वभावभोगी देखीने,
ए पण स्वभावनो भोक्ता थयो, एट्टे व्यापकता तथा भो-
क्तापणुं समर्थ. एट्टा काल सुधि भुटें पड्यो ए आत्मा, सं-

થતું સ્વરૂપ છે, જીવાદિ ૫૪ દ્રવ્ય છે, તેમજ્યે પંચાસ્તિશાય તે પરમાયે દ્રવ્ય છે, તથા છટો કાલ તે ઉપચારદ્રવ્ય છે. એ ચર્ચા, તત્વાર્થ, વિશેષાવશ્યક તથા ધર્મમંચદ્વળી મત્ત્યેયી જોવી. તેમજ્યે એક એક દ્રવ્યને વિષે અનના ગુણ, અનના પર્યાપ છે, તે અનેકના જાણવી, અને એક દ્રવ્યને વિષે એક સમયે સ્થા-
ત્રિત્વ્યં સ્થાદનિત્યં, સ્યાન્ એકં, સ્યાન્ અનેકં, સ્યાન્ અસ્તિ, સ્યાન્ નાસ્તિ, સ્યાન્ મિત્રં, સ્યાન્ અમિત્રં, સ્યાન્ ચત્તત્ત્વ્યં, સ્યાન્ અચત્તત્ત્વ્યં. એ સર્વ સ્વભાવ, સમકાલે વર્તના પામીયે છીયે, પૃથ્વા ધર્મ સમકાલે જેમાંહે વગ્તે, તે ધર્મની અનંત પ્રવૃત્તિને સ્વાદ્વાસાદ રહિયે ॥ સ્યાન્ હનિ ૫૪ અને છાંનોયોનકં પૃથ્વી સ્વાદ્વાદમયી જ આત્માની ગુણવર્ણવસ્થા સત્તા છે, તેના રસી કહેનાં રમીયા ઝો, પૃથ્વે સ્વાદ્વાદમયી આત્મગતા, તેજના ભોગી છો, તથા અમલ કહેના કર્મમલ ગદિત ઝો, અગ્નિ કહેનાં કિર્તો સ્વંદ ન પામો, અન્ય કહેના જેજની ઉપમા નવી, પૃ-
થ્વા પ્રમુ દેખીને માહારે લાભ વપો ॥ ૬ ॥

આરોપિત મુખ્ય શ્રમ ટલ્યો રે, ભાસ્યો અવ્યાયાધ ॥
સમમ્બો અભિલાષીપણોરે, કર્ત્તા સાધન સાધ્ય ॥ અ૦ ૭

અર્થ:—પૃથ્વા વધુજી આત્માનંદ ભોગી, આત્મસ્વરૂપ ર-
મી, તન્વરિયામી, તેમને જોડને માહારે અનાદિ કારણું કું-
દ્રિયગુણને વિષે જે મુખ્યનું માગન તે આગેનિત્યગુણમ દત્તો,
તે ટલ્યો, અને અપ્પવાન, આત્મિકઆનંદ ગુણ તે માગું.
જિહાં મુખિ વિષય મુખ્ય આ મુખ્યરૂઢિ હતી, તિહાં મુખિ વિ-
ષય મુખ્યને અભિલાષ હતો, તે હવે નો મને વિષય રહિત,
અપ્પવાન મુખ્ય શ્રી વધુજી કીયા, તેથી તે મન્ય જીવને વગ

सुख, ते अघ्यावाय छे. एहरो निघोर थयो, तेवोर अमिताप
रण अघ्यावाय सुखनो थयो, माटे अमितार्पापउं समर्थ, ते-
वोर स्वरूपावुपानी थयो, एटला काल सुर्वा विषय सुखने
अमितार्पे, आत्मा विषयसुखनो कर्ता हतो, ते जिवोर एहने
अघ्यावाय सुखनो अमिताप थयो, तेवोर कर्ता पण तेहवांज
मेलवे, अने साध्य पण तेहीज होय, एटले आज मुधि साध्य
विषयसुखउं हनुं, तेदी साधन पण विषयसुखनां मेलवतो हतो,
हवे प्रभु श्री अजिननाव निर्विकारी दीया, तेवोर ते अघ्या-
वाय सुख साध्य थयो, एटले साध्य साधन समर्थ ॥ ७ ॥

ग्राहकता स्वामित्वता रे, व्यापक भोक्ताभाव ॥

कारणता कारजदशारे, सकल ग्रहणं निज भाव ॥ अ०८ ॥

अर्थः—एटला काल मुधि ए जीव विषयसुखनो ग्राहक
हतो, हवे शुद्ध अघ्यावाय सुखी परमेश्वर देखीने ए जीव,
अघ्यावाय सुखनो ग्राहक थयो, एटला काल मुधि मूलनो
बाह्यो विषयसुखनां हेतु ले धन, स्त्री, वस्त्र, आहारादिक पर-
भाव, तेहुं स्वामिपणं करतो हतो, हवे ज्ञानादिक अनंत
गुण संपदाना स्वामी श्री देवाधिदेव देखीने ए जीवने पण
अनंत ज्ञानादिक स्वसंपदाहुं स्वामिपणं थपुं एटले ग्राहकभाव
तथा स्वामित्वभाव समर्थो. एटला काल मुधि ए आत्मा विष-
यादिक परभावमत्वे व्यापक हतो, ते हवे आत्मानंद मत्वे
तथा तेना साधनमत्वे व्यापक थयो, तथा अनादि काल सुर्वा
परभावनो भोक्ता हतो, हवे परमप्रभु स्वभावभोगी देखीने,
ए पण स्वभावनो भोक्ता थयो, एटले व्यापकता तथा भो-
क्तापणं समर्थ. एटला काल मुधि मुटें पड्यो ए आत्मा, सं-

સારમાં આઠ કર્મરૂપ ઉપાધિનું ઉપાદાન કારણ હતો, હવે શુદ્ધ સ્વરૂપી, નિઃકર્મા, તત્ત્વદેવ દેહીને પોતાના શુદ્ધ સ્વરૂપનું ઉપાદાન કારણ થયો, ઇટલા કાલ મુધિ ઇ આત્મા આઠ કર્મ રૂપ કાર્યનો કર્તા હતો, હવે પરમદેવની શ્રદ્ધા પામીને સંવર નિર્જરા રૂપ કાર્યનો કર્તા થયો; માટે હે પરમેશ્વર ! હે જગ-દાધાર ! હે દીનબંધો ! તુમારે અનુયાયી મારી ચેતના પ્રવૃત્તી તેથી કારણ તથા કાર્ય દુન્યાદિ વીઝી પણ અનંતી આત્મશક્તિ, તે સર્વ સમરવા લાગી, ઇટલે સર્વ આત્માની શક્તિ આત્મભાવ પ્રદ્યો, અને પરભાવ તજવા માંહ્યો ॥૮॥ શ્રી અષ્ટમ ગાથાર્થઃ ॥

શ્રદ્ધા ભાસન રમણતા રે, દાનાદિક પરિણામ ॥
સકલ થયા સત્તા રસી રે, જિનવર દરિસણ પામ
॥ અ૦ ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—ઇટલા કાલ મુધિ ઉદેક પુણ્ય પ્રકૃતિ તેનો વિ-
પાક જે શાતાવેદની પ્રમુખ ગુણોચક તત્ત્વવિમુક્ત તેના સ્વાદ,
જીવને મીઠા લાગતા હતા, તેથી તે પુણ્યના ઉદપને મુખ માનતો
હતો, તે હવે ઈર્વા શ્રદ્ધા થઈ જે અગ્યાશય નિઃકર્મ પદ, તે-
હીજ મારું સાધ્ય છે, તથા જે વસ્તુની યથાર્થતાનું જ્ઞાન થયું.
તે ભાસન કેતાં જાણપણું તે પણ સમર્થ, અને રમણ જે મુદ્ર-
લના વર્ણાદિકમાં હતું, તે સર્વસ્વરૂપનું રમણ થયું, તથા ૧
દાન, ૨ લાભ, ૩ ભોગ, ૪ ઉપભોગ, ૫ વીર્ય. ઇ પાંચેનો
ક્ષયોપશમ તે, ઇટલા કાલ મુધિ દાન મુદ્રલનો હતો, લાભ
પણ મુદ્રલનો માનતો હતો, તથા ભોગપણ મુદ્રલનો, ઉપભોગ
પણ સંસારમાં મુદ્રલનો હતો, અને વીર્ય પણ બાલવીર્ય, તે મુદ્રલ

મહાન ગ્રંથન પ્રમુખ આઠ કરગપને પ્રવર્તતો હતો, તે સર્વ સત્તાપર્ગે પોતાના જીવદ્રવ્યના મૂલ્યર્થ જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણ-
ર્થીય રૂપ તેના ગ્માંયા થયા, પૃષ્ઠે પુષ્કલાશ્યાપિના તર્જાને,
શુદ્ધ સ્વરૂપાશ્યાપી થયા, પૃષ્ઠે સ્વસત્તા તે માહારો ધર્મ, પૃથ્વી
શ્રદ્ધા ધર, અને સ્વગુણ જે પોતાનો ભાવનિશ્ચેષો તે સાર છે,
પૃથ્વી ભાસન થયું, તથા રમણ તે, આત્મધર્મ ક્ષમાદિકર્મા થયું,
અને સહકારરૂપ તે દાનગુણ, ગુણગ્રાણભાવ રૂપ તે ટામ, ભોગ
સ્વગુણનો ઘયો, ઉપભોગ સ્વવર્ણપનો, વીર્ય તે પંડિત વીર્ય ધરને,
સંવર દેતુ નિર્જ્ઞાનરૂપ ઘયો. તે સર્વ હે વીતરાગદેવ ! હે જિન-
વાર ! તમારું દર્શન પામીને પૃષ્ઠે પ્રમુ દીઠે માહારા પુષ્કલા
ગુણ સમર્પા ॥ ૧ ॥ હિતિ નવમ ગાપાર્યઃ ॥

તેણે નિયામક માહણો રે, વૈદ્ય ગોપ આધાર ॥

દેવચંદ્ર સુખ સાગરુ રે, ભાવ ધર્મ દાતાર ॥અ૦॥૧૦॥

અર્થઃ—તેમણે હે પ્રમુ ! તમે સંસારસમુદ્રનો પાર પમાડનાર
પૃથ્વી જે ચારિત્રધર્મરૂપ જ્ઞાહાજ, તેને ઘટાવવાને નિર્ધામક સ-
માન છો. તથા તત્ત્વધર્મ પને પોતે પરિણમ્યા, તેવી દ્રવ્યહિસા
તથા ભાવહિસાથી રહિત છો, અને પરમ અહિંસક ધર્મના ઉપ-
દેશક છો માટે માહુણ છો, તથા આત્મઅશુદ્ધતા રૂપ ભાવ-
રોગ તેની સમ્યક્જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રરૂપ ભાવચિકિત્સા, તેને
દેસ્વાહવાના વૈદ્ય છો, તથા ભાવથી જ્ઞાનાદિગુણ અને દ્રવ્યથી
હકાપ રૂપ જીવની રક્ષા કરવાને પરમ ગોપ છો, વડી મધ્વ-
અટ્વીમાંહે મમતા પ્રાણીપોને હે પ્રમુ તમે આચાર છો, સર્વ
દેવમાંહે ચંદ્રના સમાન પોતાના સુખના સાગર પૃથ્વી હે શ્રી
અજિતનાથ પરમેશ્વર, તમે ભાવધર્મ જે જીવદ્રવ્યને વિષે વ્યા-

પ્રકાશને રહ્યો જે સમ્યક્ જ્ઞાન, સમ્યક્ દર્શન, સમ્યક્ ચારિ-
ત્રરૂપ ભાવધર્મ તેના દાતા છે. પૃથ્વી હે પ્રભુ ! તુમ દીર્ઘ
ભાવધર્મ સાંભરે, તમે ભાવધર્મના ઉપદેશક છો, સર્વ જીવને
ભાવધર્મના દાતા છે ॥૧૦॥ ઇતિ શ્રી અજિતજિનસ્તવનમ્ ॥

॥અથ તૃતીય શ્રીસંભવજિન સ્તવન પ્રારંભઃ॥

॥ ઘણરા ઢાંલા ॥ ૧ દેશો ॥

શ્રીસંભવ જિનરાજજી રે,
તાહરું અકલ સ્વરૂપ ॥ જિનવર પૂજો ॥
સ્વપરપ્રકાશક દિનમણિ રે,
સમતારસનો ભૂષ ॥ જિ० ॥ ૧ ॥
પૂજો પૂજો રે ભવિકજિન પૂજો,
હારે પ્રભુ પૂજ્યાં પરમાનંદ ॥ જિ० ॥

અર્થ:—હવે શ્રીસંભવનાથ જિન કહેતાં શ્રુતકેવડી, અ-
ધિજ્ઞાની, મન:પર્યવજ્ઞાની પ્રમુખમાંહે રાજા સમાન, પૃથ્વી હે સંભવ
પ્રભુ ! તાહરું કહેતાં તમારું અકલ કહેતાં કોઈપણ કલ્યાણ
નહીં પૃથ્વી સ્વરૂપ છે, પૃથ્વી જિનવરને પૂજો. અહો મન્યો !
તમે પૃથ્વી પરમ પૂજ્ય પર્મશરને પૂજો; વડી પ્રભુ કેહવા છે !
જે સ્વ કેતાં પોતાનો ધર્મ અને પર કેતાં ધર્માસ્તિકાપાદિકનો
ધર્મ, તેને પ્રકાશવાને દિનમણિ કહેતાં મૃત્યુ જેવા છે, તપા
સમતા જે સર્વને વિષે રાગ દ્વેષ રહીતપણું, તેહના મૂલ કેતાં

છે, પૃથ્વા તત્ત્વપ્રકાશક અરિહંતને પૂજો, વારંવાર પૂજો,
 એક કેતાં મોક્ષ યોગ્ય મોક્ષરુચિ જીવ, તમે પૂજો, એ સ્વરૂપ-
 ગી, નિર્મલાનંદમયી, અજ, અવિનાશી, અક્ષય, અણાહારી,
 શરીરી, અનંતજ્ઞાનમયી, અનંતદર્શનમયી, શુદ્ધસ્વરૂપી, દેવ-
 વને પૂજ્યાં પરમાનંદ થાય. લે પુદ્ગલયોગ્યી સુખ ઉપજે, લે
 આસુખ માટે લે પરમાનંદ નહીં, અને લે આત્માનું સહજ
 વિનાશી, અવયાસી, સ્વરૂપનું સુખ અન્યાચાલરૂપ લેને પર-
 નંદ કહીયેં, લે સુખ, અરિહંત દેવને પૂજ્યાં પામીજે. યદ્યપિ
 રિહંત દેવ, કોઈ અન્ય જીવના અધ્યાચાલદિ ગુણના કર્તા
 ની, પણ લે ભગ્યજીવ, પોતાનું શુદ્ધપારિણામિક પરમસિદ્ધતા
 રૂપ સાધ્ય કરીને વીતરાગ પરમાત્માને સેવે, અવલંબે, લે નિ-
 ના પોતાનું તત્ત્વ પ્રગટ કરે, નિયામિક કારણ માટે, પૃથ્વી
 રૂપ પ્રગટ થાય એમજ ધાર્યું ॥ ૧ ॥ ઇતિ પ્રથમગાથાર્યઃ ॥

અવિસંવાદ નિમિત્ત છો રે,
 જગત જંતુ સુખકાજ ॥ જિ૦ ॥
 હેતુ સત્ય ઘટુમાનથી રે,
 જિન સેવ્યાં શિવરાજ ॥ જિ૦ ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—યત્રી દે પ્રમુજી ! તમે અવિર્નવાદિ કેતાં વિસંવાદ
 નિર્ધાર નહીં લે, અને તમે નિશ્ચય નિર્ધાર કર્પને કરો,
 માટે અવિસંવાદનિમિત્ત કારણ છો ॥ નિમિત્ત દક્ષ્યં ॥ કાર્ય-
 મેત્ત્વે સતિ કર્તૃત્વવ્યાપારવત્ત્વે સતિ હેતુનિમિત્તભિનિ ॥ માટે
 પ્રમુ ! તમે જગતના જીવ લેના આન્મિક સુત્તરૂપ કાર્ય નિ-
 શાવવાને પ્રધાન નિમિત્ત હોજી. માટે હેતુ કેદેનાં કારણ લે

સત્ય કેહેતાં સાચું તેને बहुमान કેહેતાં માહામોટમપણે સેવતાં જે મુજ સરિखो मोहवश पडयो, तृष्णाये ग्रस्यो, पुट्टलनो रागी, असंयममयी, मिथ्यात्वे मूल्यो भाव, ते निसाधार, अशरण एहवो हुं, तेने श्र्वातीर्थकर देव, परमनच्चमय, त्रैलोक्योपकारी, जेना नामयी परम कल्याण थाय, एहवा परमेश्वरनो योग मल्यो, माटे मारे ए वेला, ए घडी, धन्य. एम असंख्यात प्रदेशें निःकर्मा, निःसंगी, स्वरूपभोगी देवनचचनु बहुमान करतो थको जे जिन केतां वीनरागने सेवे, ते जीव, परम कल्याणमयी पोतें थाय. इहां सत्यपद वेने जोडनुं, हेतु सत्य ते अरिहंत देव आपणा मोक्षरूप कार्यना हेतु छे, तेनुं सत्य केहेतां साचुं बहुमान करनुं, एटले इहलोक, परलोक, इंद्रियसुखनी आशंसा टालीने अद्भुत वर्ण, गंध, संस्थानानिशय, वचनातिशय, प्राति-
 हार्ये प्रमुख सर्व शुद्ध बहुमान कारण माटे बहुमान करवा योग्य छे, ते द्रव्यबहुमान पण जे अरिहंतना शुद्ध ज्ञानादि गुण अनंतानुं सकल पुट्टलातीतपणानुं परम अरूपी अनीन्द्रिय-
 पणानुं बहुमान ते सत्यबहुमान कहिए. एटले जिनशासनमन्वे १ नाम, २ धापना, ३ द्रव्य, ए वर्ण निक्षेपा ते कारण छे. अने चोयो भावनिक्षेपो, ते कार्यवस्तु छे, माटे जिहां सुधी प्रमुना अतिशयादिकना योग विकल्प तिहां सुधी द्रव्यबहुमान छे, अने जे दर्शनगुणें प्रमुनानुं भासन थपायी तत्त्वप्राग्भा-
 वनुं जे बहुमान, ते भावबहुमान कहिए. अने नामादिक वर्ण निक्षेपा 'ते' भावना कर्ता छे, अथवा भावामिलापी छे, तो ते पण 'सत्यबहुमान' जाणनुं. ते सत्यबहुमानयी जे जिनसेवना तेज प्रमुनी आज्ञायें परभाव त्याग स्वभाव ग्रहण करतां शिव-
 निरुपद्रव जे सिद्धपण, ते राज पामीयें. एटले सांसारिक शिव

તે ઉપધારી અન્યકારી અને માન્યનારૂપ છે, માટે તે નિઃકર્મા-
પણે સર્વસ્વરૂપ પ્રાણભાવ, તે નિરુપચરિત, અતિનાશી શિવ
કહિયું ॥ ૨ ॥ इति द्वितीय गाथादः ॥

उपादान आत्म सहारे, पुष्टालंवन देव ॥जि०॥

उपादान कारणपणे रे, प्रगट करे प्रभु सेव ॥जि०॥३॥

અર્થ:—હવે આત્મનિષ્પત્તિવિષે તો ઉપાદાન કારણ મળ
છે, તોપણ નિમિત્ત કારણ વિશેષ છે, તે દેશાંડ છે. જે કાળ
તેજ કાર્યપણે અનેક પરિણમે તે ઉપાદાન કારણ જાગવું, અને
જે કર્તાના વ્યાપાર કાર્યને નિપજાવવાનું સહકારી થાય, તેને
નિમિત્તકારણ કહિયું. એ નિમિત્તકારણ તે કાર્યથી મિત્ત હોય.
જ્યાં કોઈ પુત્રે જે ઉપાદાન કારણમાં તથા નિમિત્તકારણમાં જે
કારણ ધર્મ છે, તે ધત્તુમાં હતો પર્યાપ છે કે અટતો ઉપજે
છે ? તેને ઉત્તર કરે છે. જો કારણ પર્યાપ ધત્તુવર્મ હોય તો
સિદ્ધ ભગવાનમાં પણ ઉપાદાન કારણ વામ્પો જોડ્યે ? તેતો
નર્પી દેશાંડ, કેમ જે સિદ્ધમાં કારણપણે હોય તો કાંદી કાર્ય-
પણ નિપજાવું જોડ્યે તે કાર્ય તો સંપૂર્ણ નિપવું છે. તથા
નિગોદાવસ્થાવિષે પણ ઉપાદાન કારણ માનવું પડે, તે પણ સંભ-
વવું નર્પી, કેમ જે નિગોદાવસ્થામાં ઉપાદાન કારણ માનિયે,
તો આત્મસિદ્ધિરૂપ કાર્ય પણ ધત્તું જોડ્યે. તે કેમ ? જે કાર-
ણ, તે નિપમા કાર્ય કરે, અને કારણશલ, કાર્યશલ, તે
નિપમા અનેદ છે, તે વિશેષાવધકમાં મતિજ્ઞાનાધિકારી જોડ
છેજો. તેમાટે કારણપર્યાપ તે સ્પષ્ટ છે, તે કાર્ય સંપૂર્ણ થવે
કારણતાનો અભાવ છે, અને લેની સાદિ હોય તેનોજ અંત
થાય, માટે કારણપર્યાપ તે સાદિ સાંત છે, જ્યાં કોઈ કરેતો

જે ઉપવ્રતપાત્ર તે કેવો ઉપનો ? ત્યાં કહે છે, કે જેવો
 કર્તા કાર્યરુચિ થાય, તે જો કારણતા ઉપજે, છૂટે મધ્ય તથા
 અમધ્ય સર્વ જીવ સંપૂર્ણ સિદ્ધતાનાં ઉપાદાન છે, પણ સર્વ
 સિદ્ધતા નિપજાવના નથી, શ્યા માટે ? જે કારણપણું નથી, જો
 કારણપણું પ્રગટે, તો કાષે નિપજે, માટે સર્વ આત્મા પોત
 પોતાના ગુણભાગભારૂપ સિદ્ધતા કાર્યના ઉપાદાન અવશ્ય છે,
 પણ શ્રી જિઘ્રસદેવ શુદ્ધતત્ત્વને અવલંબને કારણતા નિપજાવે,
 માટે પુષ્ટ કહેનાં નિયામકી મોડું આલંબન અરિહંત દેવ છે,
 જેમાટે સંલંબન વિના આત્મા અનાદિ દોષથી નિશ્ચિત્તે તત્ત્વને
 આશ્રી શકે નહિ, માટે અરિહંત દેવનો તીર્થંકર નામકર્મનો
 વિપાક, તેહથી ઉપનાં સમવસરગાદિ જે આશ્ચર્ય, તેને આલંબ્યાં
 સંસારી જીવ પોતાનો આત્મધર્મ નજીક કરે, તો જગત્ જી-
 ઘના અધાર શ્રી તીર્થંકરની સ્વરૂપ સંપદાને આલંબ્યાં થકાં
 આત્મધર્મ અવશ્ય નિપજે, માટે અરિહંત દેવ, તે મધ્ય જીવને
 પોતાની શુદ્ધતત્ત્વા પ્રાગભાવે કરતાં મુખ્ય આલંબન છે, હવે
 શ્રી વીતરાગદેવ પુષ્ટઆલંબન કેવી રીતે છે ? તેનું કારણ કહે
 છે, જે આત્માને વિષે ઉપાદાનપણું અનાદિનું છે પણ તે આ-
 ત્મસિદ્ધતારૂપ કાર્યને કરતું નથી, શા માટે ? જે ઉપાદાન
 કારણપણું થયું નથી, તે શ્રી જિનવર વીતરાગની જે સેવના, તે
 ઉપાદાન કારણપણું પ્રગટ કરે છે, છૂટે અરિહંત દેવની દ્રશ્ય
 ભાવથી ભક્તિ કરનાં સંસારી આત્મા મોક્ષનો સાધક થાય,
 તેમાટે શ્રીજગદ્ગાહ, કમલોગના ભાવવૈદ્ય, મિથ્યાત્વરૂપ અંધકાર
 ટાલવાને સૂર્યસમાન, મમકારરહિત, પૂર્વા શુભી પ્રમુખે સેવતાં
 આત્મા મોક્ષરૂપ કાર્ય નિપજાવવાનું કારણપણું પ્રગટ કરે, તેથી
 પ્રમુખી પુષ્ટઆલંબન આગમ ॥ ૩ ॥ इति तृतीयगा० ॥

કાર્યગુણ કારણપણે રે, કારણ કાર્ય અનૂપ ॥જિ૦॥
સકલ સિદ્ધતા તાહરીરે, માહરે સાધન રૂપ ॥જિ૦॥૪॥

અર્થ:—હવે અનાદિ વિષ્ણુદષ્ટિ જીવને શરીર, ઇન્દ્રિય, વિ-
ષય, કષાયરૂપ કાર્ય કરતાં અનંતો કાલ ગયો, તે જેશોરે
સમ્યગ્દષ્ટિ ગુણ પ્રગટ્યો, તેશોરે રત્નપી જે સમ્યક્ દર્શન,
સમ્યક્ જ્ઞાન, સમ્યક્ ધારિય, તે પોતાનું કાર્ય જાણ્યું. પછી
શ્રીઅરિહંત સેવના આગમશ્રવણાદિ કારણ સેવીને રત્નપીનો
ક્ષયોપશમ પ્રગટ કર્યો, છટ્ઠે યથાર્થ તત્ત્વશ્રદ્ધાન, તત્ત્વભાસન
તત્ત્વમણ, પરમાત્મત્ત્વ ત્યાગરૂપ મેદરત્નપી જેટલી પ્રગટી,
તે પહેલાં કાર્યગુણે ધરી, પછી તેજ, ક્ષાયિક અમેદ રત્નપી-
રૂપ સ્વકાર્ય કરવાને કારણપણે પ્રવૃત્તિવે, તેશોરે જે કાર્યપણે
હતું, તે કારણરૂપ થાય, પછી તેહીજ કારણરૂપ, મેદ રત્નપી
તે ક્ષાયિક ભાવરૂપ કાર્યરૂપે પરિણમે, માટે જે કારણ, તેહીજ
કાર્ય થાય. યુ ઉપાદાન કારણ કાર્યરૂપ પદ્ધતિ વહી, હવે
નિમિત્તપણે કહે છે. હે પ્રમુજી ! તમારું શુદ્ધ સ્વરૂપ તેહીજ
તમારો કાર્યગુણ છે, પણ તે મધ્ય મોક્ષરુચિ જીવને કારણપણે
છે, કેમકે જે ઉપાદાનને ત. ૧. ૧ શુદ્ધ ગુણ તેને કારણપણે
અવલંબી તમારા જેવી સત્તા પ્રગટ કરી, તે કાર્ય છે, છટ્ઠે
જે કારણ તેહીજ કરવાને સંકલ્પે કાર્ય છે, માટે હે પ્રમુજી !
તુમારી સકલ પેતાં સંપૂર્ણસિદ્ધતા સકલ પ્રદેસો નિઠાવણતા
સર્વસ્વધર્મ પ્રાગભાવતા તે માહરે સાધનરૂપ છે, છટ્ઠે તુમારી
શુદ્ધતાનું જે સાધન છે, તેને જેશોરે માહરો આત્મા પરમ પ્રમુ-
તારૂપ સંપદાને અવલંબે, તેશોરે પરમાત્માની યજ્ઞ, સ્વપ્ના-
વલંબી થાય, તેશોરે માહારી સિદ્ધતા નિજી, મા. તમારો સિ-

હના નિપજે, માટે તમારી મિદના તે માહારે સાધનરૂપ છે, તેથી હું જે માદ્ધરૂં સ્વરૂપ પ્રગટ કરું, તે ઉપકાર તમારો છે, તેથી માહારે તો આચાર, ગાળ, શાળા, મર્વ હે દેવ ! નમેજ જો ॥ ૪ ॥ इति चतुर्थ माध्याह्निकः ॥

एकवार प्रभुवन्दना र, आगम रीतें थाय ॥

कारणसत्यं कार्यनी र, सिद्धि प्रतीत कराय ॥ जि० ५ ॥

અર્થ:—માટે શ્રીઅરિહંત અનંતજ્ઞાની, અનંતદર્શની, શુદ્ધ-
ચારિત્રી, અવિકારી, અકલામી, સ્વરૂપભોગી, સ્વરૂપમગી, સ્વ-
રૂપવિદામી, ત્રિલોક્યાજ્ય, ત્રિલોક્યઉપકારી, ચાલના ભાવમૂર્તિ,
કર્મભોગના મદ્ધાવેષ, પરમેશ્વર, પરમોપકારી, તેને પુરુષાર પળ
જે રીતે આગમ કહેતાં સિદ્ધાંતમાં કહ્યું છે, તે રીતે જો વંદન
થાય, છટ્ટે અનુગ્રાહ વર્જીને ગુણવદ્માને અદ્ભુતના, આશ્ચર્યના,
તદ્વિદ્યતાનાયે જો થાય, નો માદ્ધરૂં મોક્ષરૂપ કાર્ય નિ-
પજે, છટ્ટી પ્રતીત કરાય, શા માટે ? જે કારણસત્તે કરેતાં
છતે કારણ અથવા કારણ મયે કાર્યની સિદ્ધિ છટ્ટે નિષ્પ-
ત્તિની પ્રતીત કરાય, અને કાર્ય પણ નિપજે, છટ્ટે શ્રીપ્રભુ
પરમમને વિધિયું વંદના કરતાં ઉપાદાન જે આત્મા, તે ગુણ-
ત્તમગી થયો, નો નિમિત્ત તથા ઉપાદાન થેટું કારણ સાચાં
સ્વરૂપદર્શી કાર્ય પણ માધુ નિપજે, જેમ સ્ત્રી, ધન, વિષય-
દિક અનુભ નિમિત્ત થટે તેણે આત્મા અનુભ ઉપાદાની થાય.
તેથી સંસાર અનુદતારૂપ કાર્ય નિપજે છે, તો શ્રીવૈત્તનગ શુદ્ધ
નિમિત્ત થટેથી ઉપાદાન જે આત્મા તે શુદ્ધપરિણામી થાય.
તેથી શુદ્ધ મિદ્ધનારૂપ કાર્ય નિપજેજી, અનુદિકાલ સંસારમાં

भमतां न आयुं एहं अरिहंत बद्धमान ते जो एकवार आवे,
तो कार्य निपजवानी प्रतीति पाय ॥५॥ इति पंचम गाथार्थः॥

प्रभुपणे प्रभु ओलखी रे, अमल विमल गुणगेह ॥जि०॥
साध्यदृष्टि साधकपणे रे, वंदे धन्य नर तेह ॥जि०॥६॥

अर्थः—हवे शुद्धसत्ता परिणामिपणे संसार तथा परजीवनी
सिद्धिना अकर्ता अने सेष्पां सिद्धि प्रगटे, वर्ज अमल कहेतां
राग द्वेषादि आवरणादि भल्यो रूप, विमल कहेतां भाव
उज्ज्वलतावंत, गुणगेह कहेतां ज्ञानादि गुणना घर, एवी रीते
प्रभुने जे रूप छे, तेने ओलखीने साध्यदृष्टि एट्ठे पोतानो
आत्मा परमानंद रूप छे, तेनी सर्व संपदा प्रगटाववा रूप
साध्य नजरमां राखीने एट्ठे तत्त्वकार्य आलंबनी यइने साधक-
पणे कहेतां पोतें साधक यइने, जे पोताना ज्ञानादिक गुण
क्षयोपशमी छे, ते सर्व गुण निर्मल करवारूप कार्य करवापणे
प्रवर्तावनां ले शुद्धानंदी, परमज्ञानी, निर्मोही देवने वांदे, नम-
स्कार करे, ते नर धन्य, कृतपुण्य जाणवा ॥ उक्तं च ॥ जे
पुण तिलोपनाहो, भक्तिभर परिपुण हीययेण ॥ वंदंति न
मंसंति, ते धन्ना ते कफथा य ॥ ६ ॥ इति षष्ठागार्थः ॥

जन्म कृतारथ तेहनो रे, दिवस सफल पण तास ॥
जगत शरण जिन चरणे रे, वंदे धरीय उल्लासा ॥जि०७॥

अर्थः—ते जीवनो जन्म कृतार्थ जाणवो, वर्ज ते दिवस
पण तेहवोज सफल जाणवो. जगन्ना जीव, मोहें मुंज्याने,
भव अस्वीमत्वे पड्याने, मिथ्यात्वे संश्रुताने, परमशरण प्राण

આધારમૂત્ત એહવા શ્રીજિન કહેતાં વીતરાગના ચરણને જે ઝલ્લાતા
કહેતાં હર્ષ ધરિને વંદે, કહેતાં વાંદે, તેનો જન્મ કૃતાર્થ ॥૭॥

નિજ સત્તા નિજ ભાવથી રે, ગુણ અનંતનું ઠાણ ॥
દેવચંદ્ર જિનરાજજી રે, શુદ્ધ સિદ્ધ સુખલાણ ॥જિ૦૮

અર્થ:—તે પ્રમુ નિજ કહેતાં પોતાની સત્તા અનંતગુણ
પર્યાય રૂપ તે નિજ ભાવથી કહેતાં પોતાને ભાવ સ્વભાવેથી
થયા છે. એહવા જે ગુણજ્ઞાનાદિક અનંત તેનું ઠાણ કહેતાં
ઠેકાણું છે. સર્વ દેવમાં ચંદ્રમા સમાન જિનરાજ, તે કહેવા છે?
શુદ્ધ સિદ્ધ કહેતાં નિષ્પન્ન ગુણની લાણ છે ॥ ૮ ॥ इति
संभवजिनस्तवनं ॥ ३ ॥

॥ अथ चतुर्थ श्रीअभिनंदनजिनस्तवनम् ॥

॥ ब्रह्मचर्यपद पूजीये ॥७॥ देशी ॥

કયું જાણું કયું વની આવશે,
અભિનંદન રસ રીતિ હો નિત્ત ॥
પુદ્ગલ અનુભવ સ્વાગથો,
કરવી જસુ પરતોત હો મિત્ત ॥ કયું૦ ॥ ૧ ॥

અર્થ:—હવે શ્રીઅભિનંદન પ્રમુની સ્તુતિ કહે છે. કોઈ
ભવ્ય જીવને શ્રીવીતરાગદેવથી પુરુષવર્ણને મલવાનું મન થયું,
પણ પ્રમુર્જને મલવાની શક્તિ પોતામાં અણ દેખતો વિચારે
છે, જે એહવા પરનોટ્કટ દેવતત્ત્વની કેમ મિલાય ? તેનો વિર-

वत थको बोले छे. ले ए प्रभुजीयी शुं जाणीये केम बनी
 वरो ? ते परम बल्लभयी मलवानुं मन छे, पण मलवुं
 रंभ. देखाने बोले छे, ले हे प्रभु ! श्रीअमिनंदन देव !
 मयी माहरे शुं जाणीये केम बनी आवरो ? अमिनंदन क-
 तां संवर राजाना पुत्र, सिद्धार्थ राणीनी कुक्षिये उत्पन्न, गर्भे
 तंभ्यापी जिहां सुधी गर्भे रखा, तिहां सुधी नित्य इंद्र
 वादीने मुखपूछा पछी, तेयी अमिनंदन पछुं नाम थयुं, अ-
 वा अति समस्त पणे आनंदमयी तेयी अमिनंदन नाम
 थयुं, ते प्रभुयी रस करेतां रसीली एकरचना रीति केम बने ?
 इलना घर्ण, गंध, रस, परसनो अनुभव करेतां भोगवधुं,
 हुना त्याग्यी करी, लेहनी प्रतीति पुरछे सर्व पुद्गलनो
 नादिनो अगुद्रभोग तज्जाने जेवों ले बत्तें. तेवों तेने प्र-
 यी मछि शकवानी प्रतीति थाय, पण पुद्गलभोगीने ते शुद्ध
 स्वीदी एकरवता न थाय, जे स्वरूपभोगी थयो, तेहने ए
 रीति बनी, ए ॥ प्रजिन थाय, माटे पोताना आत्माने कहे
 , ले हे मित्र ! ए कार्य केम बनरो ? ते ॥ विचारी जो
 ? ॥ इति प्रथमगाथायः ॥

रमातम परमेस्वर, वस्तुगते ते अलिप्त हो मित्त ॥
 रूपे द्रव्य मले नहिं, भावे ते अन्य अव्याप्त हो
 मित्त ॥ क्युं० ॥ २ ॥

अर्थः—प्रभु तो निःकर्मा वेदनी परमात्मा छे, तथा
 तय करेतां अहंता ईश्वर छे, पछे अनंरूपान प्रदेशों पारि-
 तामिरूपने गहा जे अनंता गुणरसोय, तेहना ईश्वर अव्याप्तः

સર્વ પ્રકારે સ્વાધીન, નિર્દોષી તેથી પરમેશ્વર વડી કહેવા છે? જે યશ્નુગતે કહેનાં મૂલવસ્તુઓએ અલિપ્ત છે, છૂટે સર્વ જીવ-
દ્રવ્ય શુદ્ધસંગ્રહનેએ અલિપ્ત છે, પણ કોઈ અન્યદ્રવ્ય તથા સ-
ગાદિ અશુદ્ધ પરિણતિથી ભેષાય નહીં, અને અમિનંદન પ્રમુ-
તો સર્વનેએ વિશુદ્ધ થયા છે, ટંકોત્કર્ણન્યાએ પ્રાગ્ભાવ્યમી
થયા છે, તે સર્વ રીતે પર્યાય અલિપ્ત છે, છૂટે જે ભેષાય, તે
મળે, પણ જે ભેષાય નહીં, તે કેમ મળે? હવે છ દ્રવ્ય છે,
તેનાં નામ કહે છે. ૧ અમંસ્થાન પ્રદેશી, લોકપ્રમાણ, અરૂપી
અક્રિય, અચલ, અચેતન, ચેતન તથા જીવ અને પુદ્ગલ પૂં બે દ્રવ્ય,
ગતિપરિણામી છે તેને ગતિનો સહાયી થાય, તે ધર્માસ્તિશાય
દ્રવ્ય જાણવું. ૨ અમંસ્થાનપ્રદેશી, લોકપ્રમાણ, અરૂપી, અ-
ચેતન, અક્રિય, સ્થિતિપરિણામી, છૂટે જે જીવપુદ્ગલને સ્થિર
રહેવાનું સહાય આપે, તે અવર્માસ્તિશાય, ૩ અનંતપ્રદેશી,
લોકાલોકપ્રમાણ, અરૂપી, અચેતન, અક્રિય, અને સર્વ દ્રવ્યના
પોતે અવગાહક પરિણામી, તેને અવગાહનાનું દેવું, તે આકા-
શ્મિશાય દ્રવ્ય, ૪ પુદ્ગલપ્રમાણ, અનંતારૂપી, અચેતન, સક્રિય,
પૂર્ણગલનધર્મમયી, ૧ વર્ણ, ૨ ગંધ, ૩ રસ, ૪ સ્પર્શપુક્ત; પૃથ્વ
પૃથ્વ પરમાણુ, પૃથ્વના અનંત પરમાણુ તે સર્વલોકમાંદે જાણવા,
પણ લોકથી કાઢે નહીં, તે પુદ્ગલાસ્તિશાયદ્રવ્ય, ૫ ચેતનાલક્ષણ,
૧ જ્ઞાન, ૨ કર્મ, ૩ ચારિત્ર, ૪ તપ, ૫ વીર્ય, ૬ ઉપયોગ-
લક્ષણ તથા અરૂપી, સ્વભાવનું કક્ષાં, અમંસ્થાન પ્રદેશી, પૃથ્વું
પૃથ્વ જીવદ્રવ્ય, તેજના અનંત જીવ, તે જીવાશ્મિશાયદ્રવ્ય કહિયે,
૭ પાંચ દ્રવ્યને પ્રદેશનો સંગ્રહ છે, માટે અસ્તિશાય કહિયે.
૮ તથા છઠું અપ્રદેશી, અરૂપી, ચેતનાલક્ષણ, નિશ્ચયનપદી
ધર્માશ્મિશાયની ધર્મનાશ્મય અને વ્યવહારે ઉપચારી ય્વોનિધ-

તે જ્યોત્ ઓત્પ્રકાશ, તે કાલદ્રવ્ય, ૫ ૩ દ્રવ્યનાં નામ જાતો.
 માં ૧ ધર્માગ્નિશાય, ૨ અધર્માગ્નિશાય, ૩ આકાશાગ્નિશાય,
 ૪ કાલ, ૫ જ્વાર દ્રવ્ય, અગ્નિજાતી જોડની મિટે નહીં, અને
 જીવ, ૨ પુટલ. ૫ ૫ દ્રવ્ય પરિણામી, પૃથ્વે અન્યદ્રવ્યની
 મિટે, તેમાંટે પુટલદ્રવ્ય માંહોમાંટે સંચરણ પામે, અને વગર-
 નાથી દેતુપને પરિણમ્યો તે જીવ, તેને પ્રદેશો જર્મરને કારણે,
 તેમજ એક જીવથી ઘાસો જીવ મને નહીં અને પુટલ નો સમાવી
 શીથળી મટે, પણ માહાગ અમિનંદન વાયેશ્વર નો મિદ્ધ થવા
 ને, મિદ્ધાગ્નિશાય દેતુની મુક્ત થવા છે, તેને પુટલ છામી
 નહે નહીં, ૫ સ્વરૂપ છે, માટે દ્રવ્યની દ્રવ્ય મટે નહીં, પૃથ્વે
 પુટલ જીવ તે અનુદ જીવની મટે નહીં. ધર્મ તેમજ મુક્તને
 જોડ દ્રવ્ય જોડ દ્રવ્યની મટે નહીં. તે દ્રવ્યે નો મલતું નથી,
 વ્યાપિ કદાચિનુ ભાવે મટે સોપન ભાવ કરેના વસ્તુની મુલ-
 પરિણતિ પ્રવૃત્તિદ્રવ્ય તેવી અન્યજીવ નથા અન્ય પુટલને અ-
 ન્યપ્રાપ્તપણ છે, પૃથ્વે વ્યાપે નહીં, તે વ્યાપાપરના તે ઊપાધિની
 છે, અને પ્રભુ ધ્વીઅમિનંદન દેવનો આર્યર્મ તે વામ નિર્મલ
 વ્યો છે, સર્વેશ્વરને અનુચારી થયો છે, પૃથ્વે કર્ણા, મોત્તા,
 માહવતા, વ્યાપરતા, આધાના, સ્મરણના, અવસ્થાનતા, કૃત્વા-
 દિક સર્વ સ્વરૂપને નિપનાં છે, તે વેગ અન્યદ્રવ્યને આપે ૧
 તેવી પ્રભુજીનાં ૧ દ્રવ્ય, ૨ ક્ષેપ, ૩ કાલ, ૪ ભાવ, સર્વ શુદ્ધ-
 થમી છે, ૫ દ્રવ્યાદિ ધર્મ સ્વરૂપ ધરે છે ॥ ગાથા ॥ દવે
 ગુણસમુદાયો, ત્વિતં ઓગાહ વદુળા કાલો ॥ ગુણપજ્ઞાય પ-
 વૃત્તિ, ભાવો નિઝ થત્યુચ્ચમ્મો સો ॥૧॥ હ્નિ આગમચનાન્ ॥
 ગુણપર્ચાયનો સમુદાય તે દ્રવ્ય તથા પ્રદેશાવગાહના તે ક્ષેપ,
 અને ઉત્પાદ, વ્યવની વર્તના, તે કાલ, તથા દ્રવ્યના પોત.

પોતાના ગુણપર્યાપની પ્રવર્તિ તે માત્ર, એમ દ્રવ્યાદિ ચારની
પરિણતિ તે વસ્તુધર્મ છે, માટે તે પ્રમુ કેમ મળે ? ॥ ૨ ॥
इति द्वितीय गायार्यः ॥

શુદ્ધ સરૂપ સનાતનો, નિર્મલ જે નિઃસંગ હાં મિત્ત ॥
આત્મ વિભૂતે પરિણમ્યો, ન કરે ને પરસંગ હો મિત્ત ॥

॥ ક્યું ॥ ૩ ॥

અર્થ:—વહી શ્રીવીતરાગદેવ કહેવા છે ? શુદ્ધ કહેતાં સર્વ-
દોષરહિત, પૂરું સ્વરૂપ જેહું સનાતનો કહેતાં નિત્ય છે,
યયપિ પર્યાપે અનિત્ય છે, પણ इहां કૂટસ્થ નિત્યતાપે નિત્ય
છે, નિર્મલ જ્ઞાનાવરણાદિ મલ ગહિત, વહી નિઃસંગ કહેતાં સં-
સંગ રહિત, જેહનો અમંર્યાનપ્રદેશમયે દ્રવ્યથી કોઈ પરમા-
માત્ર રહ્યો નથી, અને માત્રથી જેહની પરિણતિમાંદે રાગી દ્વેષી
પણે કાંઈ અગ્ય માત્ર નથી, પૂરું નિઃસંગ છે તે પરમેશ્વર
વહી આત્મવિમૂતિ કહેતાં પોતાની શુદ્ધસ્વાદારૂપ, અનંત, અમ-
અવિનાશી, અલંકાર, સ્વયમે પરિણમ્યો છે, પૂરું જે પરમેશ્વર
તે પર-કહેતાં ધીજા દ્રવ્યનો સગ પડે સંબંધ કરે નહીં, પ-
ડે સત્તાપે જીવદ્રવ્ય પમંગી નથી, વિભાવે પરંગી થયો છે
પણ જે સમ્પદ્ સ્વયથી રૂપ સાધનપણે પરિણમીને શુદ્ધ-
દ્રવ્ય તે કોઈ રીતે પગો સગ કર નહીં, તો પૂરું પ્રમુદ્ય
કેમ મળાશે ? માટે હે પ્રમુ ! તુમને મળ્યા વિના મુજને શુદ્ધ
કેમ થાશે ? ॥ ૩ ॥ इति तृतीय गायार्यः ॥

પણ જાણું આગમ વળે, મિલ્યું તુમ પ્રમુ સાથ હો મિત્ત
પ્રમુ તો સ્વસંનિમયી, શુદ્ધ સ્વરૂપનો નાથ હો મિત્ત
ક્યું ॥ ૪ ॥

अर्थः—एम् विचारतां उपयोग आण्यो ते कहे छे, पण-
जाणुं आगमवले केहेतां जे आगममांहे कशुं ते गुरुमुखें सां-
भल्युं, तेना बल्यकी जाणुं छुं, जे हे भव्यजीव ! प्रभुश्री
वीतराग सायें आपणे मलबुं छे, जेहने गरज होय, ते मळे,
एइले पोतानी संपदा प्रगट करवानो रुचिवंत मळे, प्रभु तो
स्व कहेतां पोतानी संपत्ति जे स्वश्रेष्ठ असंख्यात ॥ प्रदेश-
विषे ध्यापकपणे रक्षा जे अनंतज्ञानादिक गुण, ते संपदामयी
छे, शुद्ध स्वरूपनो नाय कहेतां घणी छे, माटे निष्पत्तपरमा-
नंदभोगी शुद्ध स्वरूपां ते कोइयां मळे नही ॥ ४ ॥ इति
चतुर्थ गायार्थः ॥

परपरिणामिकता अछे, जे तुझ पुद्गलयोग हो मित्त ॥
जड चल जगनी एंठनो, न घटे तुझने भोग हो मित्त ॥
क्युं ॥ ५ ॥

अर्थः—हवे कोई पुठरो जे सर्वद्रव्यमांहे परयी मलवानी
शक्ति नयी, तो साधकलुं जीवद्रव्य पण, वस्तुधर्मे शुद्ध छे,
तेने प्रभुयी मलबुं, ते पण तेनी सत्तामां तो नयी, तो हवे
केवी रीतें निळे ? त्यां कहे छे. जे अनादि अवीतकाल ए
संसारी जीवतुं आत्मिक सुख सर्व अवराणुं अने भोगधर्मे,
क्षयोपशमी छे, ते कांडक भोगव्यो जोइयें, ते स्वरूपने अण
पामवे, पुद्गलना वर्ण, गंध, रस, फल, जे अभोग्य छे, तेने
भोगवतो यको परभोगी ययो, परपरिणामी ययो, ए परपरि-
णामिकतांनी चाट ते अनादिनी टेव छे, एइले कर्ता परनो,
भोक्ता परनो, रमण पाने विषे, ग्राहक परनो, एम् सर्व, पर-

ભાવમયી થયો છે. इहां कोई पूछे जे शुद्ध द्रव्यधर्मों, ते परपरिणामी केम थाय ? तेने कहे છે. जे पुद्गलना योगે पुद्गलावલેથી ચેતના થઈ, एट्ठे कहे છે जे हे जीव ! पुद्गलने योगે जे तारी परपरिणामिकता ते अनादिनी अशुद्धता विजातीयपणे છે, दोषरूप છે, અને आत्माने सर्व अवष्टित છે, કેમ જે પુદ્ગલ તે જડ છે, તથા चल कहेतां विनाशी છે જગત્ની ઇંડ છે, તે પુદ્ગલ દ્રવ્ય દ્રવ્યે ઘુવ છે, અને पर्याये अशुब છે, वर्णादिक, स्वन्धादिक पर्याय सर्व पलटे છે, અને सर्व संसारी एकेका जीवें एकेको पुद्गलपरमाणु, તેને શરીર-પણે, માયાપણે, મનપણે, આહારપણે, અનંતી વાર લડ લડને મૂક્યો છે, તે માટે ए पुद्गल ते सर्व, जीवोनी इंड છે અને जीवद्रव्य ते स्वरूपभोगी છે, માટે हे चेतन ! तुने ए पुद्गलनो भोग घटतो नथी, કેમ જે હંસ કેવોરે કચરામાં ઘાંચ ઘાલે નહીં ॥ ૫ ॥ इति पंचम गायार्यः ॥

શુદ્ધનિમિત્તી પ્રભુ મહો, કરી અશુદ્ધ પર હેય હો મિત્તા ॥
આત્માલંબી ગુણ લયી, સહુ સાધકનો ધ્યેય હો મિત્તા ॥
વ્યું. ॥ ૬ ॥

અર્થ:—માટે પરમોગીપણું અશુદ્ધ નિમિત્ત જે પુદ્ગલાદિક, તેને તર્જાને શુદ્ધ, નિઃકર્મા, પૂર્ણાનંદરૂપ પ્રમુને અવલંબો, एट्ठे ए आत्माने विषे परानुयायितापणું છે, તે ટાલવાને માટે પ્રથમ અશુદ્ધાલંબન તર્જાને અરિહંતાલંબની થવું, તેથી શુદ્ધનિમિત્તી જે નિમિત્ત નિયામકી કારણ છે, તે પ્રમુને મજો, સેવો, પણ सर्व परवस्तु अशुद्ध ते हेय कहेतां तजवारूप करीने एट्ठे

सर्व परभाव त्याग करीने प्रभुने भजो. ते प्रभु केहेवा छे ?
जे आत्मालंबी. केहेतां सर्वपणे पोतानी आत्माने अवलंब्या
छे, एउठे पोताना आत्माने विषेज तन्मयं यया छे, तथा
गुणलपी कहेतां गुणने विषे लय कहेतां विभ्राम लेहनो छे
वडां श्रीवृत्तागनच केहेछुं छे ? सर्वमोक्षने निपजावनाता
साधक एहवा जे सम्पगृहाष्टि, देशविरति, सर्व विरति, भेगिना
वासी, ध्यानारूढ जीवो तेने ज्येय छे, एउठे सर्व आत्माने
श्री सिद्ध परमात्मा ज्येय छे. ध्यान ये प्रकारतुं छे, एक
सालंघन, पीतुं निरालंघन. तेमां जे अरिहंतसिद्धतुं तत्त्व
स्वरूप अवलंबीने ध्यान करतुं, ते सालंघन ध्यान छे तेणे
श्रीअमिनंदन प्रभु सर्वने ध्यायवा योग्य छे ॥ ६ ॥ इति
षष्ठ गायार्थः ॥

जिम जिनदर आलंबनें, वधे सधे एकतान हो मित्त॥
तेम तेम आत्मालंबनी, ग्रहे स्वरूप निदान हो मित्त॥
कयुं० ॥ ७ ॥

.. अर्थः—इम करतां जेम जेम साधक जे आपणो जीव,
ते श्रीजिनवरदेवनी तत्त्वप्रभुताने आलंबने ववे, केहेतां सर्व-
क्षयोपशमी चेतना वीर्य रमण अरिहंतनी शुद्धतामां तन्मय-
पणे धाय, एकतान केहेनां एकस्वपणं सवे निपजे, एउठे
सकलपरभाष्यी स्त्रीने एक निष्कल परमात्माने स्वरूपे चेतना
ध्याय धाय, तेम तेम ए साधक जीव, पोतानो आत्मा कर्प-
रूप तेहेने स्वरूपने आलंबे, उपादानस्मरण चिंतन ध्यानरूप
धाय, तेवों एक स्वरूपतुं निदान कहेतां मूलकारण ग्रहे,
अंगीकार करे ॥ इति ॥ ७ ॥

स्वस्वरूप एकत्वता, साधे पूर्णानंद हो मित्त ॥

रमे भोगवे आत्मा, रत्नत्रयी गुणवृंद हो मित्त ॥

क्युं० ॥ ८ ॥

अर्थः—ते जेवोरें स्वस्वरूपएकाग्रता ज्ञान, दर्शन, चारि-
ग्ररूप ग्रहे, तेवोरें परिणामिक परमनस्वने विषे एकस्वता शुद्ध-
स्वरूपरमण, शुद्धस्वरूपभोगी थाय, तेयीं सवे कहेतां निपजे,
पूर्णानंद कहेतां संपूर्ण, आत्यंतिक, एकांतिक, अनंतातिशय,
अबाधक, केवलनिराबाध, स्वाधीन आत्मसुख निपजे, पछी ए
आत्मा पोतानी रत्नत्रयी आदिक गुणवृंदने विषे रमे, तेहनेज
भोगवे, तन्मय, तद्विलासी, स्वभावआनंदी थको रहे, सादि
अनंतोकाल, स्वपरिणामिक प्रगटपणे वर्ते ॥ ८ ॥ इति अष्टम
गाथार्यः ॥

अभिनंदन अवलंबनें, परमानंद विलास हो मित्त ॥

देवचंद्र प्रभुसेवना, करी अनुभव अभ्यास हो मित्त

॥ क्युं० ॥ ९ ॥

अर्थः—ए रीतें श्रीअभिनंदन प्रभुने अवलंबनें परमानंदनो
विलास थाय, सर्वदेवमांहे चंद्रमा समान जे अरिहंत देव,
तेहनी सेवना, अथवा स्तुतिकर्तातुं नाम पण देवचंद्र तेमाटे
पोताने संवोधनें हे देवचंद्रप्रभु ! तमारी सेवना करे, पण
अनुभवना अभ्यासयीं एट्ठे अनुभवयुक्त करे. एहीज आत्मा
निपजाववातुं परम कारण छे, माटे एहने सेवो, आदरो ॥ ९ ॥
इति ॥

॥ અય પંચમ શ્રી સુમતિજિન સ્તવનં ॥

॥ કટગ્યાની દેખી ॥

અહો શ્રી સુમતિજિન શુદ્ધતા તાહરી,

સ્વગુણ પર્યાય પરિણામરામી ॥

નિત્યતા એકતા અસ્તિતા દૂતર યુત,

ભોગ્યભોગી ધરો પ્રભુ અચામી ॥ અ૦ ॥૧॥

અર્થ:—અહો હવે આશ્ચર્ય, હે શ્રી સુમતિજિન ! પાંચમ પામેશ્વર ! તાહરી શુદ્ધતા આશ્ચર્ય રૂપ છે, તે શુદ્ધતા શરે છે ? ત્ર પેનાં પોતાના ગુણ જ્ઞાનતરિકા નથા પર્યાય તે દ્રવ્યપર્યાય, ૨ ગુણપર્યાય, ૩ દ્રવ્યઅંશનપર્યાય, ૪ ગુણઅંશનપર્યાય, ૫ સ્વભાવપર્યાય. ત્યાં સહભવિશ્વધર્મ તે ગુણ કહિયે અને ક્ષમભવિ તે પર્યાય કહિયે, નથા શ્રી ઉત્તરાવ્યવન શ્રી ॥ શાપા ॥ ગુણાનામમઝો રહે, પુનઃકલ્પિયા ગુણા ॥ સ્વક પદ્મરાગં શ્રી, ઉમઝો નિમિષતા મયે ॥ ૧ ॥ પૃથ્વી સ્વગુણ પર્યાયરૂપ મંવદામલે રમી રતા હો, પામાશ્વરી નિરત્તોનિ પેનાં રમે રમ્યા હો. શ્રી હે શુદ્ધતા પેહરી છે ? તે નિચન સહભાવશ્વધર્મ નિર્ધરે તે નિચતા, નથા એકતા, નથા અનિચિત્ત હતા શરેનાં પોતા મેઢ અનિચિત્ત, અનિચિત્ત, નમિત્ત, પુલ્લ ધર્મમની છે. તે નિચિત્તેહીત્ત અનિચિત્ત, તે પુલ્લ તેહીત્ત અનિચિત્ત તે અનિચિત્ત, તેહીત્ત અનિચિત્ત. શરે આશ્ચર્ય રૂપ છે. શ્રી પેહરી છે ? એવર તે પેહરના ગુણ પર્યાય, તેહીત્ત એવર છે, તે પર અચામી રહે સ્વગુણો એવર રૂપ રામ્યા (રામ્યા

વિના મોગવે છે, માટે અકામી છે, છૂટે સ્વશેષથી વેગલો
 જે પુત્રલના વર્ણ, ગંધ, રસ, ફરસનો મોગ, તે યાંછવો પડે,
 તેને કામના કદિયે, પણ તેનો મોગી આત્મા નથી, આત્મા
 તો જ્ઞાનાદિક ગુણ જે સ્વશેષશ્યાપકણે પ્રગટમોગ તેહનો
 મોગી છે, તે ભોગવનાં કામના ન જોડ્યે, માટે કામના વિના
 મોગી છે, ૫ અપરજા જાણવું ॥ ૧ ॥ इति प्रथमं गायार्यः ॥

ऊपजे व्यय लहे सहवि तेहयो रहे,
 गुण प्रमुख बहुलता सहवि पिंडी ॥
 आत्मभावे रहे अपरता नवि ग्रहे,
 लोक प्रवेश मिन पण अखंडी ॥ अ० ॥२॥

અર્થ:—હવે નિર્ગુણાદિક ધર્મ કહિ સમજાવે છે. સર્વદ્રવ્ય
 છે છે, તેમણે કાલ તે ઉપચાર દ્રવ્ય છે, તથા ધર્માસ્તિકાપાદિ
 પાંચ દ્રવ્ય અસ્તિકાપ છે, તેમાં ૧ ધર્માસ્તિકાપ, ૨ અધર્મા-
 સ્તિકાપ, ૩ આકાશાસ્તિકાપ. ૫ ગુણ એકેક દ્રવ્ય છે, જીવ
 અનંતા દ્રવ્ય છે, પુત્રલ અનંતા દ્રવ્ય છે, દ્રવ્યનું અગુરુદ્વય-
 પાંચનું પદગુણ દ્વાનિ શ્દિકપ ચક્ર. એકનું જલાપર્તની પે-
 વે, તે એકદ્રવ્ય, જેનું ચક્ર મિત્ર પડ્યું તે મિત્રદ્રવ્ય, તે સર્વ
 દ્રવ્ય, ઉપાદ, વ્યય, વ્યયુક્ત છે, તેમાટ નિર્યાનિર્ય છે ॥ ઠર્ક
 ચ વિરોધાવરકભાષ્યે ॥ નં જદ્દ ઝીનો નાસો, તે નાસો હોટ
 સવસો નરિય ॥ એ સો ઉપાવચય, શુચ ધર્માગંન પજામો
 ॥ ૧ ॥ પ્રનઃ ॥ સર્વત્રિ ચ પદમયં, ઉપજાદ નાસયં નિર્વ
 ચ ॥ ૧ ॥ પૂર્વે ચેત ચ મુદ્દુઃકસ કંચ મોક્ષસાદ સમ્માતો ॥૨॥
 દ્વાં યુક્તિનો સમુદ્ધ, માદ્વામાધ્યવી જામમો. ૫મ, જીવનો

નિત્યાનિત્ય સ્વભાવ છે, તે કહે છે, અમિનવપર્યાય ઉપજે છે, પૂર્વપર્યાય વ્યય થાય છે, યયા એક પ્રદેશે અગુરુલ્લુપર્યાય અનંત ગુણો છે, ધીજે પ્રદેશે તેવી અનંતભાગદાન છે, શીજે પ્રદેશે અસંખ્યાત ગુણ થયતો છે, શોયે પ્રદેશે સંખ્યાત ગુણ શદ્ધિ છે, એમ અસંખ્યાત વિભાગ છે, તે પ્રતિસમય પારવર્તરૂપ છે, તે લિદ્ધાં અનંતગુણ તિદ્ધાં અસંખ્યાત ગુણ પાપ, તેવી લે પ્રદેશે અનંત ગુણપણે ટલ્યું, તે વ્યય થયો, અને અસંખ્યાત-પણાં ઉપજણું થયું, તે ઉપાદ થયો, નયા અગુરુલ્લુ સનૂપને છો, તે ધ્રુવ જાણવો, તથા જોયું જાણવું, એ જ્ઞાનનો ધર્મ છે, તે જોયને પલટવે જો જ્ઞાન નિત્ય હોય, નો જણાય નહીં. જેમાટે વિવક્ષિન સમયને વિષે કેવલજ્ઞાન અનંતા અતીત ધર્મ થયા, તેને જાણે, વર્તમાને અનંતા ધર્મ છે તેને જાણે, નયા અનાગત અનંતા થાશે તે પણ જાણે; થયપિ થયા છે થશે એ ધર્મ, જોયના છે, પણ તે સર્વને જાણવાનો ધર્મ, જ્ઞાનમાંહે છે. અને પરજોયને જાણંગપણે જ્ઞાન પરાવર્યાયી થાતું નથી " વિષયમેદાન્ વિષયિણોઽપિ મેદઃ જોયમેદાન્ જ્ઞાનમેદઃ, પુનઃ જ્ઞાનં યાવંતોહિ જોયસ્ય પર્યાયા-સ્તાવંતસ્તદેવભાસકલ્પેનાસ્પાન્નેષ્ટ્યાદિતિ શ્રુત્વાભાષ્યે " તથા જે જ્ઞાન વર્તમાનપણે જાણતો, તેહને અતીતપણે જાણે, અને જે અનાગત તેહને વર્તમાનપણે જાણે, એ જ્ઞાનના પર્યાય ભાસન-વેત્તાદિક તે સર્વ એવી રીતે પલટે, તેવી પૂર્વપર્યાયનો વ્યય, ઉત્તરપર્યાયનો ઉત્પાદ, અને જ્ઞાનપણે ધ્રુવ, એમ દર્શન, ચારિત્ર, સર્વ ગુણ જાણવા, માટે હે ધીસુમતિનાથ પ્રમુ ! તમારી શુ-દ્ધતા કેહવી છે ! જે સમય ઉપજે, તે સમયેજ વ્યય પામે છે, અને તદ્વિ કહેતાં તો પણ તેહવો રહે કેતાં મૂલ્યુવવર્મ ન મૂકે, એટલે ઉપજે, વિગણે, તે અનિત્યતા. અને ધ્રુવ રહે,

તે નિત્યતા. ૬ એ સ્વભાવ કદ્દા. તથા એક આત્માને વિષે જ્ઞાનગુણ, દર્શનગુણ, ચારિત્રગુણ, વીર્યગુણ, દાનગુણ, ઠામગુણ, ભોગગુણ, અરૂપીગુણ, અગુરુલ્લુગુણ, અન્યાયાગુણ. इत्यादिक अनंता गुण છે, તે સર્વ ગુણ મિત્ર મિત્ર છે, તેવી અનેકતા છે, તથા તે સર્વગુણ સમુદાયરૂપ છે, પણ કેવોરે મિત્રક્ષેત્રી ન થાય, તે અનંત ગુણપર્યાયનો એકપિંડ એહવો આત્મા છે, માટે એકરૂપનો, વલી પ્રમુજી તમે કેહવા છો ? જે સ્વદ્રવ્ય, સ્વક્ષેત્ર, સ્વકાલ, સ્વભાવપણે અસ્તિ છે, તે અસ્તિભાવ કોઈ વોર ટલતો નથી, તેણે હે પ્રમુ ! તમે આત્મભાવે રહો છો, પણ કોઈ વોર અપર કેતાં યીજા દ્રવ્યનો ભાવ કેતાં ધર્મ લેના નથી, માટે સ્યાત્અસ્તિપણે છો, પોતાના ધર્મે રહો છો, પર દ્રવ્યનો ધર્મ સ્યાત્નાસ્તિપણે છે, તે કોઈવોરે તેમે (તેમાં) તે પણે પરિણમતા નથી, માટે સ્યાન્અસ્તિનાસ્તિરૂપ છો. હવે इहां रासभंगी उपजे, તે કહે છે. ૧ સ્વદ્રવ્ય તે પોતાના ગુણ અને પર્યાયનો સમુદાય તથા સ્વક્ષેત્ર, તે પોતાનો અગુરુલ્લુ સ્વભાવ, વિભાગીકૃત અસંખ્યાતપ્રદેશે, સ્વકાલ તે ઉત્પાદ વ્યયરૂપ પ્રવર્તના સ્વભાવ તે અનંતા જ્ઞાનના પર્યાય, અનંતા દર્શનના પર્યાય, અનંતા ચારિત્રના પર્યાય, અનંતા અગુરુલ્લુ પર્યાય, તેણે સ્યાત્અસ્તિ ૬ પહેલો ભાંગો થયો. ૨ પદ્દ્રવ્ય, પરક્ષેત્ર, પરકાલ, પરભાવપણે સ્યાત્નાસ્તિ ૬ ધીજો ભાંગો. ૩ તથા અસ્તિ, નાસ્તિ, ૬ એ વસ્તુધર્મે રહ્યા છે, માટે સ્યાત્અસ્તિ, સ્યાત્નાસ્તિ, ૬ ધીજો ભાંગો થયો. ૪ એહવો ધર્મ એક વસ્તુમાં એક સમર્થ છે, અથવા વસ્તુમર્થે અનંતા ધર્મ, વર્તને ગોચર નહીં એહવા અવત્કલ્પ્ય છે, તેવી સ્યાત્ કથંચિત્પણે અવત્કલ્પ્ય ૬ ચોથો ભાંગો થયો. ૫ તે અવત્કલ્પ્યપણું અસ્તિ-

ધર્મનું પગ છે, માટે સ્વાત્જાસ્તિ અવત્કત્વ્યં ય પાંચમો માંગો થયો. ૬ તે અવત્કત્વ્યપદનું નાસ્તિવર્મનું પણ છે, તે માટે સ્વાત્-
નાસ્તિ અવત્કત્વ્યં ય છટો માંગો. ૭ એહવો વસ્તુવર્મ સમુદાય
પર્યાયપર્ણે સ્વાત્જાસ્તિ નાસ્તિ યુગપન્ અવત્કત્વ્યં ય પદાર્થ ધર્મ
છે, ય સાતમો માંગો થયો. ૮ સામાન્યે સત્તભંગી કદી, વેમજ
નિત્ય તથા અનિત્યની સત્તભંગી, એક અનેકની સત્તભંગી, વ-
ત્કત્વ્ય તથા અવત્કત્વ્યની સત્તભંગી તથા ગુણપર્યાયની સત્તભંગી,
તથા દ્રવ્યાસ્તિક પર્યાયાસ્તિકની સત્તભંગી, એમ અનંદી સત્તભંગી
વસ્તુધર્મે છે, તે સત્તભંગીયે સર્વ પદાર્થ પોતાના સ્વભાવને પલ-
ટ્યા નથી, તે કારણે હે પ્રભુજી ! તુમે અસ્તિનાસ્તિપને છો,
સ્વધર્મપર્ણે રહો છો, પરધર્મ ગ્રહણ કરતા નથી. વહી હે પ્રભુ !
તમે કેહેલા છો ? તોકે ઘડ રાજલોકના જેટલા આકાશપ્ર-
દેશ છે, તેટલા તમારા આત્મપ્રદેશ છે, પણ તે અસંસ્થાત-
પ્રદેશનું જે સ્વરૂપ, ષડ્ગુણ હાનિશ્ચિરૂપ, અગુરુદ્વયપર્યાયનો
તરતમયોગ, વિભાગપને રહેવું. શંખલાઅવયવની પરે જ્ઞાનાદિ
ગુણોનું અવસ્થાન ક્ષેત્ર, ક્ષયોપશમ કાળે કાર્યામ્યાસે તરતમતા,
તેહનું સ્વરૂપ કલ્મસપટ્ટી વિષે યોગસ્થાન અધિકારે તથા
બહુત્કરૂપભાષ્યમધ્યે સંયમબ્રેજિઅધિકારથી જાણજો, તથા ક્ષાપિ-
કમાત્રે સર્વગુણની સામાન્યતા, પરંતુ અગુરુદ્વયપર્યાયનું તારતમ્ય
સદા છે, તેથી પ્રદેશવર્મ છે, અથવા સર્વગુણ પર્યાય તુલ્ય-
વિભાગે અસંસ્થાતપ્રદેશને વેહેવાય પણ કોઈ શરે જુદા સ્વ-
હાતા નથી, માટે અતંદ્રરૂપ છો, એટલે અસંસ્થાતા પ્રદેશરૂપ
અવયવતા છે, પણ ભિન્ન થાય નહીં, તે આશ્ચર્ય જાયવું॥૨॥
॥ इति द्वितीय गाथायः ॥

કાર્યકારણપણે પ્રણમે તહવો ધ્રુવ,
કાર્યભેદે કરે પણ અભેદી ॥

કર્તૃતા પરિણમે નબ્યતા નવિ રમે,
સકલ વેત્તા થકો પણ અવેદી ॥ ૩ ॥

અર્થ:--વહી ઉત્પાદ્યરૂપ ધર્મ કહે છે. જીવદ્રવ્યને વિષે જેટલા ગુણ છે, તે સર્વ પોતાનું કાર્ય કરે છે, અને ઉપાદાનરૂપ કારણ તેહીજ કાર્ય થાય છે. इहां कोई कहेशे जे पूर्वकालें कारण, पश्चात्कालें कार्य, एतो जमालीनो मत છે, જો કારણકાલ, કાર્યકાલ મિત્ર હોય, તો કારણકાલ વિનાશે તદનંતર કાર્યકાલે કારણ વિના કાર્યોત્પત્તિ થાય, અને કારણ વિના કાર્ય માનતાં અનેક દોષ થાય, તેવારે ઘટે પડે કાર્ય થાય, પડે ઘટકાર્ય થાય, માટે કારણ વિના કાર્ય નથી, પૂરે કારણભાવ, તથા કાર્યભાવ, એ બે એક સમયે છે, એ જૈનની શ્રદ્ધા છે, શ્રીવિશેષાવશ્યકમધ્યે ઘણું વસ્તુઓ છે, જો બાહ્ય ઉત્પન્ન કારણ કાર્યવિષે એક કાલતા છે, તો સહજ અકૃત્રિમ કારણ કાર્યતા એકસમયેજ હોય, તેમાટે જીવનો કેવલજ્ઞાનગુણ, તે વિશેષભાવ સર્વ જાણે છે, તિહાં સર્વનું જાણવું, તે કાર્ય છે, અને જ્ઞાનગુણ, જાણવા રીતે પ્રવર્તે, તે કારણ છે, તેહજ સમયે કારણ કાર્યપણે પરિણમે છે. અને જ્ઞાનગુણ પણે સદા દ્રવ્ય છે, તેમ કેવલ દર્શનાદિ ગુણ અનંતા છે, તે સર્વ એ રીતે પરિણમે છે, કારણતા વ્યય, તિહાંજ કાર્યતા ઉત્પાદ, કાર્યતાવ્યય, તિહાંજ કારણતા ઉત્પાદ, ઇમ સર્વ દ્રવ્યને વિષે, ઉત્પાદવ્યય ધર્મ છે. इहां कोई कहे छे जे उत्पादव्यय स्वतः

નયી, પરપ્રત્યયી છે, એમ કહે છે તેની મૂલ છે, તે પરપ્રત્યયી ધર્મ, તે દક્ષણ ન થાય, દક્ષણ તે સ્વધર્મનુંજ થાય, તિહાં શ્રીષ્ટેતાંય ગતી તત્ત્વાર્થદીક્ષાકાસ્તી સાલ્વ છલે છે ॥ અથ પે દ્યાદ્યદ્યતે વ્યયોત્પાદૌ ન સ્વતો વ્યોમ્નઃ કિંતુ પરપ્રત્યયાજ્ઞાપેતેડવગાહકસતિથાનાદત્તાણ્વપાદધ્મયાવિતિ તેપાં કથમલોકાકાસેડવગાહકાભાવાત્ અદ્વૈવશતં ચ સત્તોલક્ષણં દક્ષણરપ સાધ્યાડ્વ્યાપિતં કેપ્યતે સ્થિત્યુત્પાદબ્ધપત્તનિનિ. અગ્રોપ્યતે પ एवं महात्मानस्तर्कयन्ति स्वबुद्धिबडेन पदार्थस्वरूपं तेऽत्र निष्पण्तरमनुयोक्तव्याः कथमेतन् वयं तु विस्रसापरिणामेन सर्ववस्तूनामुत्पादादियदमिच्छामः प्रयोगपरिणत्या जीवपुद्गलानामित्थं तावदस्मदर्शनमविरुद्ध्यसिद्धान्तसद्भावं अस्मदुक्तार्थानुगुणमेव च भाष्यकारेणाप्युच्यते ॥ ए वचन जोइ अज्ઞા યદાર્થ કરત્રી, માટે દે પ્રમુર્જી ! તમારા ગુણ, કાર્યપને પરિણમે છે, તેવી તેવી ઉત્પાદ બ્ધ છે, અને ગુણનો અભાવ થતો નથી, તે ધ્રુવધર્મ છે, તેવી સ્યાન્નિત્યં, સ્યાન્અનિત્યં, એ સ્વરૂપ છે, તે અચરિજ જેહું છે. કાલની અપેક્ષાપે પરપણો કહે તેહને કહીયે જે કાલતો પંચાસ્તિકાપર્વા મિત્ર નદી તે માટે પરપણો રૂપાને કહો છો. વડી જીવદ્રવ્યમધ્મે જેટલા ગુણ છે, તે સર્વ મિત્રપણે પોતાતું કાર્ય કરે છે, દર્શન તે દેશ્વવાન્પ કાર્ય કરે છે, સમ-ક્ષેત્ર તે નિર્ધારકાર્ય કરે છે, ચારિત્ર તે ધિરાનારૂપ કાર્ય કરે છે, અનૂર્તગુણ, અરૂપાપણે કાર્ય કરે છે, એમ સર્વ ગુણપોતાના કાર્યના કર્તા છે, છૂવો કાર્યમેદે કહેતાં હુદા હુદા પળે કરે, તે વસ્તુમાં અનેકતા સ્વભાવ છે, તેવી મેદ સ્વભાવ છે, પણ તે કાર્યધર્મનું કારણ કોઈ દ્રવ્યે તથા ક્ષેત્રે હું થતું નથી, તેવી અમેદરૂપ છે. જેમ સુવર્ગમત્યે પીતતા, ગુસ્તા, સ્નિગ્ધતા

ए कार्यमेदं ऋण धर्मं पामीये छैये, परंतु केवारे मित्र थाता नयी, तिम जीवना अनंतगुण मित्र मित्र कार्य करे छे, परंतु वस्तुधर्म मित्र नयी. कार्य तो सर्व मेदं कहेतां मित्रपणे करे छे, पण अवेदी कहेनां मेदरहित छे. वली प्रतिसमय कर्तृतापणे छे, एटले पंचास्तिकायमव्ये चार अस्तिकाय ते अकर्त्ता छे, अने एक जीवास्तिकाय स्वयंशकर्त्ता छे, ते स्वाधीनपणे कारणावलंबी थइ कार्यने निपजावे, ते कर्त्ता, तथा जेम पर-कार्य घट, तेनो कर्त्ता कुंभकार तेम ज्ञानादि कार्यनो कर्त्ता जीव छे, माटे कर्तृतापणे परिणमे छे. पण कांड नश्यपणे नयी रमतो, एटले जे प्रतिसमये पर्यायने करे, पण कांड नशो नयी करतो, अस्तिधर्म छे, तेमज रहे छे, वली सकल कहेतां सर्व द्रव्य छ तेहना गुणपर्याय स्वभाव, तेना उत्पादरूप, व्ययरूप, ध्रुवरूप, अतीत अनागत वर्त्तमानकाल सर्व ऋणे कालना वेत्ता कहेतां जाण छो, ए सर्वने जाणो छो, पण अवेदी कहेतां पुरुष, स्त्री, नपुंसकरूप वेद रहित छो, माटे वेत्ता घका पण वचनधर्म अवेदी छो, ए अचरिज जाणवुं ॥ ३ ॥ इति तृतीय गाथार्थः ॥

शुद्धता बुद्धता देवपरमात्मता,

सहज निज भावभोगी अयोगी ॥

स्वपर उपयोगी तादात्म्यसत्ता रसी,

शक्ति प्रयुजतो न प्रयोगी ॥ अ० ॥ ४ ॥

अर्थः—वली शुद्धता ते सकलपुद्गलरूप संकरता रहित, शुद्धता कहेतां केवल ज्ञानदर्शनरूप संपूर्णबोधरूप छो, देव

તાં પોતાં સ્વરૂપ તેજે દિશ્યતિ કરેતાં રમણશીલ તે દેવ
 હૈયે, પરમાત્મતા કરેતાં પોતાનો આત્મા જ્ઞાનાવર્ણાદિકર્મચા
 હત છે, માટે પરમાત્માપણું સંપૂર્ણ ભોગવો છો, પરમાત્મનિષ્પન્ન
 આત્મા, તે ભાવ પામ્યા છો, વહી સહજ કરેતાં સ્વભાવના
 કૃત્રિમ એવા નિજ કરેતાં પોતાના ભાવ તે જ્ઞાનાદિક અનં-
 વર્મ તેહના ભોગી કરેતાં ભોગ આસ્વાદનવંત છો, વહી કહેવા
 । ૧ કે અયોગી કરેતાં મન વચન કાપારૂપ યોગ તેથી રહિત
 ।, અને ક્ષુપોપશર્મા ધીર્ય, તેહને ચલનપણે વર્તે, તે યોગ
 દિયે, તિહાં માપવર્ગના, શરીરવર્ગના, તથા મનોવર્ગના, તે
 ત્યાં અવદંભદેતુ છે, તે દ્રવ્યયોગ કહિયે, અને તે અવદંભ
 ત્રહક ધીર્યપરિણામ તે પડેલો પરિણમન, ધીજો અવલંબન, ધીજો
 હણરૂપ, પૂ ત્રણ શક્તિને ભાવયોગ કહિયે, પૂહવું જે યોગ-
 રિણમન, તેથી રહિત છો, કારણ કે યોગ જે છે તે આશ્રવ
 ।, અને સિદ્ધ આત્મા તો સંપૂર્ણ સંવરમની છે, વહી પ્રમુજી
 જે કહેવા છો । જે સ્વ કરેતાં પોતાં આત્મનત્ત્વ તેહના
 અયોગી કરેતાં જાણ તથા પર આત્મા તે ધીજા અનંતા
 રીષ તથા સર્વ પુત્ર, તથા ધર્મ, અધર્મ, આકાશ અને વાત,
 । સર્વના જાણ હો પૂટે સ્વ તથા પર પૂ વેના જાણ પમ
 તાદાશ્ય કરેતાં તત્ત્વમને મૂલો જે પોતાનો સત્તાધર્મ, તેહના
 સ્ત્રી કરેતાં સ્ત્રીયા છો. આસ્વાદી છો, પૂટે જાગંઘ સ્વ પર
 વેના છો, પમ ભોગી પૂક આશ્રવર્મનાજ છો, હાં કોઈ
 કરેલો જે જાગંઘ વેના છે તો ભોગી વેના વેમ નહીં ।
 અને કરેલું જે પરમાશ્રવર્મ ભોગવર્મ નહીં, માટે આત્મા
 પરમાશ્રવનો ભોગી નહીં સ્વભોગીજ છે, પરશ્રેયે સ્ત્રી જે ધર્મ,
 । ભોગવાય નહીં, સ્વશ્રેયે ધર્મ ભોગવાય. વહી પ્રમુ તમારો

અનંતી શક્તિ છે, તે સર્વમાં જીવની સર્વ શક્તિ દર્શાવી છે, અને તેમ સાધ્ય સાધક ભાવ કરીને સર્વ કર્મપડલને દલવે કરીને સર્વ શક્તિ પ્રગટ કરી છે અને તે સર્વ શક્તિની ભિન્ન ભિન્ન પ્રવૃત્તિ છે, તે સર્વ શક્તિને પ્રયુજતા હો એટલે સર્વ કર્તૃત્વ, ભોક્તૃત્વ, જ્ઞાયકત્વ, પારિણામિકત્વ, ગ્રાહકત્વ, આવા-સ્ત્વાદિ શક્તિ પ્રવર્તે છે, પણ કોઈ શક્તિ અળ પ્રવર્તી રહેતી નથી, તથાપિ ન પ્રયોગી કહેતાં શક્તિ પ્રવર્તાવતાં કોઈ જાતિનો પ્રયોગ કહેતાં પ્રયાસ ઉદ્યમ ચિત્કલ્પ કરવો પડતો નથી, એટલે સર્વ શક્તિ સહેજે પ્રવર્તે છે ॥૪॥ इति चतुर्प-
गाथार्थः ॥

વસ્તુ નિજ પરિણતે સર્વ પરિણામિકો,

એટલે કોઈ પ્રભુતા ન પામે ॥

કરે જાણે રમે અનુભવે તે પ્રભુ,

તત્ત્વસામિત્વ શુચિ તત્ત્વ ધામે ॥ અ૦ ॥૫॥

અર્થ:—હવે ૧ નિત્ય, ૨ અનિત્ય, ૩ એક, ૪ અનેક, ૫ અસ્તિ, ૬ નાસ્તિ, ૭ મેદ, ૮ અમેદ. શ્રુત્યાદિક, અનંત-ધર્મ પ્રમુખાં છે તે માટે પરમેશ્વરપણું છે તેની ઝલ્લિયાણ કર-ધાને કહે છે. જે નિત્યાનિત્યાદિક ધર્મ તો સર્વ દ્રવ્યમાં છે. એટલે વસ્તુ કેતાં જીવાદિ પદાર્થ તે નિજ પરિણતિયે કેતાં પોતાની સ્પાદાદ પરિણતિયે સર્વ કેતાં સમસ્ત દ્રવ્ય પરિણા-મિકી કેતાં પરિણામી છે. એટલે નિત્યાનિત્યાદિક ધર્મપણે સર્વ દ્રવ્ય પરિણામી છે, પણ તેથી કોઈ પરમેશ્વરપણું ન પામે, સર્વ દ્રવ્ય સાધારણધર્મી માટે એમાં શી અધિકાઈ ? એટલે કેતાં

દ્રવ્ય, કોઈ કેનાં દ્રવ્ય, તે પ્રમુના કેતાં મોટાદ્રવ્ય, ન
 પામે કેતાં પામે નહી, તો કેમ પામે ? તે કહે છે. કરે કેતાં
 પોતાના ધર્મને કર્તાપણે કરે, છૂટે ધીજા અજીવાદિ પાંચ
 દ્રવ્ય તે સર્વ ઉપાદ વ્યય દ્રવ્યને પરિણમે છે, પણ તે કર્તા
 નથી, અને જીવદ્રવ્ય તે કર્તા છે, તે જા માટે ! જે ધીજા
 સર્વ દ્રવ્યના ધર્મ પ્રતિપદેશો છે, અને તે પ્રદેશો પ્રદેશો પ્રવર્તે
 છે, પણ એક પ્રદેશને ધીજા પ્રદેશનું સદાપ એમ એકનું પ્રવ-
 ત્તન નથી, અને જીવદ્રવ્યને પ્રદેશો પ્રદેશો ધર્મ અનંતા છે, અને
 તે તે પ્રદેશો રહ્યા પ્રશ્નિ કરે છે, પણ તે સર્વ પ્રદેશો સમુ-
 દાય મલીને એકડી પ્રશ્નિ છે. માટે જીવદ્રવ્ય કર્તા છે, તેથી
 સ્વસ્વધર્મને કરે છે, એ કર્તાપણું તે હંશરના છે, તથા અજીવ-
 દ્રવ્યમત્તે પણ અનંતા ગુણ અનંતા પયાંય છે, પણ તે દ્રવ્ય
 પોતાના ગુણને જાણતા નથી, અને આત્મા જ્ઞાનાદિક અનંતા
 આત્મગુણ તથા અનંતા પદ્ધત્તે તેથી અનંતગુણા પરગુણ, તે
 સર્વને જાણે છે, માટે જાણપણું તે અસાધારણ ધર્મ છે, તથા
 સ્વચારિષ્ઠગુણે કરી આત્મા પોતાના ગુણનેવિદે રમે છે, અને
 અજીવદ્રવ્ય તે સ્વધર્મે રમી શક્તા નથી, તથા આત્મા સ્વભાવ
 ધર્મને ભોગવે છે, તેથી સ્વરૂપાનુભવી છે, માટે જે કર્તા હોય
 તે ભોક્તા હોય, પણ જે કર્તા નથી, તે ભોક્તા નથી, તેથી
 અનુભવધર્મ, તે આત્માને વિષેજ છે, માટે જે કર્તા તે જ્ઞાતા
 જે ચારિત્રી, જે ભોક્તા, તે પ્રમુ કેતાં તેને પરમેશ્વર જાણવો,
 છૂટે દર્શનાંતરી પરમેશ્વરને અકર્તા કહે છે તે પણ મિથ્યા છે,
 અથવા પરમાત્મા કર્તા કહે તે પણ મિથ્યા, કેમ જે પરમેશ્વર
 નિઃકર્મા તે સ્વભાવના કર્તા સ્વભાવના ભોક્તા છે. હવે એમ
 કેદેનાં સંસારી તથા સિદ્ધ સર્વ પરમેશ્વરપણું પામે ? તે ઉપર

કહે છે. તત્ત્વ કેતાં વસ્તુનો મૂલધર્મ, સ્વામિત્વ કેહેતાં તેનું સ્વામિપણું તે પરમેશ્વર પણું શુચિ કહેનાં પવિત્ર કર્મ રહિત નિર્મલ તત્ત્વ સિદ્ધતાનું ધામ કહેતાં ઘર તે નિષ્પન્ન સિદ્ધાવસ્થા તેજ પરમેશ્વર પણું છે, ચાકી સર્વસંસારી જીવ, સત્તાર્યે પરમ-ગુણી છે, પણ જેના ગુણ પ્રગટ થયા, તે પૂજ્ય જાણવા માટે શ્રીપશોવિજયજી ઉપાધ્યાયે કહ્યું છે ॥ ગાથા ॥ જે જે અંશે રે નિરુપાધિકપણું, તે તે કહીયેં રે ધર્મ ॥ સમ્યગ્દષ્ટિ રે ગુણ-ટાળા થકી, જાવ લહે શિવશર્મ ॥ ૧ ॥ માટે જે પરમ પૂજ્ય તે સિદ્ધ છે ॥ ૫ ॥ इति पंचम गाथायः ॥

જીવ નવિ પુગ્ગલી નૈવપુગ્ગલ કદા,

પુગ્ગલાધાર નાહીં તાસ રંગી ॥

પરતળો ઈંશ નહિં અપર ઐશ્વર્યતા,

વસ્તુધર્મે કદા ન પરસંગી ॥ અ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—હવે જીવનો જે મૂલ ધર્મ છે, તે શ્રીમુમતિનાથ અરિહંતને નિપજ્યો છે, તે કહે છે. જે જીવ નવિ પુગ્ગલી કહેનાં જીવ તે કોઈ વારે પુદ્ગલી નવી અનંતો કાલ સંસાર-વસ્થાએ પુદ્ગલ્યાં એકટો રહ્યો, પણ કેવોરે પુદ્ગલરૂપ થયો નહીં, તથા જીવ તે પુદ્ગલનો આધાર નથી, કારણ જે ક્ષેત્રીદ્રવ્ય તો આકાશ છે, ધર્મે, અધર્મે, જીવ, પુદ્ગલ, ॥ સર્વ આકાશદ્રવ્ય મન્યે રહ્યાં છે, પણ જીવના પ્રદેશે પુદ્ગલનું રહેલું, તે જીવની ભાવઅશુદ્ધતાર્યા થયું છે, કેમ જે સર્વ સંસારી જીવોને મોગ તથા ઉપમોગ ગુણનો સંદાકાલ ક્ષયોપશમ પામીયે પણ સ્વ-મોગની પ્રગટતા નથી, તેથી પરમોગી થયો છે, વીર્યાતિરાયનો

ક્ષયોપશમ પામીયેં તે વીર્યે પગ પરાનુયાયી થયું, તથા કર્તા,
માહકતા, વ્યાપકતા, મોક્ષાપણું સદા નિરાવરણ છે, અને કાર્ય,
દ્રાણ, વ્યાપ્ય, ભોગ, આવરણાં છે, તેથી પુદ્ગલદ્રાણ, પુદ્ગલાનુયાયી
પ્રવૃત્તિ તે કાર્ય, પુદ્ગલભોગપણે તેહના વર્ણાદિકમાં વ્યાપક થયો,
પુદ્ગલને ગ્રહે છે, પછી લેને ભોગવ્યો, તેનીજ હોંશ ઉપજે,
પુદ્ગલે પુદ્ગલનો રુચિ તે પછી પુદ્ગલને ગ્રહે, તથા ભોગવે, તેથી
આત્મપ્રદેશ પુદ્ગલ રહ્યા છે, આત્મપ્રદેશ તે સ્વગુણવર્ણપણું ક્ષેત્ર
છે, પણ પરપુદ્ગલદ્રવ્યનું ક્ષેત્ર નથી, તથા મુલવસ્તુધર્મે પુદ્ગલનો
રંગી નથી, સ્વર્ગમના આત્માદન વિના એ પુદ્ગલનો રંગી થયો
છે, પણ વસ્તુરીતે વિચારનાં અને પુદ્ગલથી રૂપો સંબંધ છે ? થઈ
આત્મા પરમાવનો સ્વામી નથી, પરમાવે એની વૈશ્વર્યતા કહેતાં
ટકુરાઈ નથી, પુદ્ગલે વસ્તુધર્મે કદા કહેનાં કોઈ વેલા પરવસ્તુનો
સંગી નથી, જીવદ્રવ્યનો સત્તાધર્મ એવો છે, માટે માહારો
સુમતિનાથ પરમેશ્વર શુદ્ધદેવ, તે પુદ્ગલનો આચાર તથા રાગી
કેમ હોય ? સર્વ પુદ્ગલાતીત છે ॥ ૬ ॥

સંમહે નહીં આપે નહીં પરભણી,

નવિ કરે આદરે ન પર રાણે ॥

શુદ્ધસ્વાદ્વાદ નિજભાવ ભોગી જિકે,

તેહ પરમાવને કેમ ચાણે ॥ અ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—વર્ણ સુમતિનાથ પરમાત્મા કેહેવા છે ? જે પર-
ભણી કહેતાં પરવસ્તુ ભણી માહારાપને સંબંધે નહીં, તે પરવસ્તુ
કોઈ ધીજાને આપે નહીં, પરવસ્તુને કરે નહાં, પરવસ્તુને આ-
દરે નહીં, પરવસ્તુને પરિગ્રહ ધનપણે રાણે નહીં, એ શુદ્ધદ્રવ્ય-

નો ધર્મ છે, તથા શુદ્ધ કહેતાં નિર્દોષ સ્વાદ્વાદ કહેતાં અનંત-
 ધર્માત્મક નિજ કહેતાં પોતાનો, માત્ર કહેતાં ધર્મ, અનંત
 જ્ઞાન દર્શનાધિક, તેહના જે ભોગી આસ્વાદી પૃથ્લે સ્વભોગ્ય-
 ના જે ભોગી થયા, તે પરમાત્મ જે રાગદ્વેષાદિક અયસા પુદ્ગલ-
 યોગાદિક, તેહને નિષ્પત્તપરમાત્મા કેમ ચાલે કહેતાં આશ્ચર્ય ?
 માટે પરમાત્મા તે પરમાત્મને ચાલે નહીં, સ્વરૂપભોગીજ હોય
 ॥ ૭ ॥ હિન

તાહરી શુદ્ધતા માત્ર આશ્ચર્યથી,
 ઉપજે રુચિ તેણેં તત્ત્વ રૂપે ॥
 રંગી થયાં દોષથી ઉભવ્યાં,
 દોષત્યાગે ઢલેં તત્ત્વ રૂપે ॥ અ० ॥ ૮ ॥

અર્થ:—હવે સાધન ધર્મ વહે છે. નિહાં શ્રીગુપ્તિનાય
 પોતે મુક્ત થઈ કૃત કર્ય થયા, તે પરજીવની મુક્તિના કર્યો
 નહીં, તો જા વાગે સ્તવો છો ? નમો છો ? ત્યાં વહે છે,
 જે તારંગ કહેતાં હે પ્રભુ ! તુમારી શુદ્ધતા, નિઃકર્મતા, અનંત-
 ગુણ પ્રગટતા, તેહનું જેમાં ભાગન કહેતાં જાણવું થાય, તે
 જેમ જેમ ગુણની ઘોષણા કરે, તેમ તેમ ગુણનું ભાગન થાય,
 તેવી આશ્ચર્યતા ડાળે, જે અહો પ્રભુનું જ્ઞાન ! પ્રભુ લોભગ્રસ્ત
 પદ્મવ્ય પ્રભુ વાત પગપાત્રિ મહિન વૃક્ષ ગમયેં જાને, તેમજ
 અહો પ્રભુનું દર્શન ! અહો પ્રભુનું ચારિત્ર ! સ્વતઃ પુદ્ગલ અ-
 ભોગી ! અહો પરમાત્મ ! કૃપાદિક આશ્ચર્યથી આશ્ચર્ય ડાળે,
 તેમ પોતને તેહની પરમાત્મા દશ નિપજાત્રી રુચિ ડાળે,
 તેહ ડાળે. વર્ણ તે મોહાશ્ચિ મોહ વિદ્યે જે કેવળે માહાત્મે

આત્મા કર્મરહિત થાય ? કેવારે માહારો શુદ્ધ પારિણામિકભાવ
પ્રગટે ? કેવારે માહારા ગુણ હું મોગવું ? અને અનંતા જીવોની
પૃંઠ જે પુદ્ગલ તેને તજી પોનાનો ધર્મ હું કેવારે મોગવીશ ?
એહવી રુચિ ઉપજે પડી તે રુચિવંત જીવ તત્ત્વની રૂંઢા કરતાં
કાલ ગમાડે, તે લેમ લેમ તત્ત્વની રૂંઢા કરે, તેમ તેમ તત્ત્વ-
નો રંગ પ્રગટે, લેમ લેમ તત્ત્વનો રંગો પાય, તેમ તેમ રાગ,
દ્વેષ, અઙ્ગાર પાપસ્યાનાદિ દોષથી ઉભગે, કરેતાં નિવૃત્તે, તેમ
ઠગે કેહેતાં તે પને પરિણમે, તત્ત્વ છીંદે, કહેતાં તત્ત્વ માર્ગે
પૃટ્ઠે સ્વભાવપરિણામી થાય. એ સર્વ કાર્ય પ્રમુખત્યે અવલંબ્યાં
થાય ॥ ૮ ॥

શુદ્ધમાર્ગે વધ્યો સાધ્યસાધન સધ્યો,
સ્વામિપ્રતિષ્ઠે સત્તા આરાધે ॥
આત્મનિષ્પત્તિ તેમ સાધના નવિ ટકે,
વસ્તુ ઉત્સર્ગ આતમ સમાધે ॥ અ૦ ॥ ૯ ॥

અર્થ:—એ રીતે પારિણામિકપણે સમર્પો એ આત્મા, શુદ્ધ
મોક્ષસાધનમાર્ગે વધ્યો, સાધ્ય જે પોનાનો પરમાત્મભાવ, તેહના
સાધનનો ઉપાય સધ્યો થકો સ્વામી જે શ્રીસુમતિ જિન, તેહને
પ્રતિષ્ઠે કરેતાં તેહના લેવી પોનાની સત્તા છે તેને આરાધે,
કરેતાં નિષ્પાવે, પ્રમુખી લેવી સત્તા પ્રગટ કરે, નિઃકર્મો
નિર્મલ શુદ્ધાનંદ પદ મોગવે, પડી આત્મા લેમ લેમ નિષ્પત્તિ
કેહેતાં નિષ્પજે તેમ તેમ સાધના કેહેતાં કાર્યપણું ટકે નહો,
પૃટ્ઠે લેમ કાર્ય નિષ્પજે, તેમ કાર્યતા ટકે, કાર્યાન્વિધી કારણ
છે, કારણ કાંડ વસ્તુધર્મ નવી, જે વસ્તુ કાર્યને સમુદ્ધ પાય,

સ્વરૂપ નિર્વાર, સ્વરૂપ સ્વચિરૂપ પ્રગટ્યો, તો આત્મા મોહમ-
લ્લયી રહિત થાય, માટે પરમ પવિત્ર છે ॥ ઉક્તં ચ ॥ સમ્મ-
ત્તેણં મુદ્ધો, સચ્ચસુ કિચ્ચો હવદ્ધ સિવહેઝ ॥ સંવસુદ્ધી તહ
નિજ્જરા ય, ધમ્મમૂલં ચ સમ્મત્તં ॥ ૧ ॥ મૂલં દારં પડ્ડાણં,
આહારો ભાયણં નિહિ ॥ હુસુક્કં સાવિવમ્મસસ, સમ્મત્તં પરિકિ-
ત્તિયં ॥ ૨ ॥ વ્હી દર્શન કહેતાં હે પ્રમુજી ! તાહરું દેખવું
અથવા શુદ્ધબદ્ધા તે જે જીવ, શબ્દનયે કરે, તે જીવનો જે
સર્વજીવસંગ્રહનયે સિદ્ધ સમાન છે, તે જેવો પોતાના સર્વ
આવરણક્ષય કરી સંપૂર્ણસિદ્ધ થાય, તેવો પૂર્વમૂતનય સિદ્ધ
કહિયે. તે માટે સંગ્રહ તે પૂર્વમૂત થાય, હ્યાં નયવું સ્વરૂપ
સંક્ષેપ કહિયે છેયે. “ સત્તાગ્રાહી સંગ્રહઃ ” વસ્તુની સત્તાને ગ્રહે,
તે સંગ્રહનય કહિયે. અને વસ્તુના નામપદનો જે અર્થ, તેણે
પરિણમ્યો, વેચ સંવેદ્યપદે ભાવનિશ્ચેયે તે શબ્દનય કહિયે. વ્હી
સકલપર્યાયપરિણામિકતારૂપ પ્રગટ્યો સંપૂર્ણ વસ્તુ, તે પૂર્વમૂત
નય કહિયે. પૃથ્લે તાહરું દર્શન જે દેખવું, તે અંતરંગ અરિ-
હંતના સ્વરૂપભાસન આસ્વાદન સહિત પ્રમુતાવું અવલોકન તે
શબ્દનયે પ્રમુવું દેખવું થયું. ૧ યોગની ચપલતા, તયાં ઉપ-
યોગ અન્યકાર્પનો, માત્ર એકવું ચશુદ્ધિયે કરી પ્રમુમુદ્રાવું
જોવું, તે નૈગમનયે પ્રમુ દીટા. ૨ વંદન, નમન, આશાતના
વર્જનપણે જે પ્રમુમુદ્રા તથા પ્રમુના શરીરવું દેખવું, તે સ્વ-
દ્વાનયે પ્રમુ દીટા. ૪ યોગ તથા વિકલ્પરૂપ ઉપયોગ પ્રમુના
ગુણનો, અને સર્વેન્દ્રિયે પ્રમુને જોવે, સ્તવે, પૂજાય કરે, ચન-
લ્તા મટાવે, તથા હૃદય સહિત પ્રશસ્તગગની મુરુપતાયે જોવે
સ્તવે, તે શશુમુચ્ચનયે પ્રમુ દીટા. ૫ અંતરંગ પરિણામ પરિ-
ણતિ ચેતનાવું આકર્ષણ તથા શ્રીવીનગગની વીનગમનાયે યોગ

ચિદાનંદ સુવિલાસતા રે લાલ,
વાધે જિનવર જાણ રે ॥ વા० ॥ તુ० ॥૪॥

અર્થ:—સર્વ જગત્વાસી જીવ આહાર, ત્રિપય, પરિગ્રહ મેલવવારૂપ કાર્યના રુચિ કહેતાં અમિલાપી છે, ઇટલે પોત પોતાના કાર્ય કરવા રૂપ પરિણામ સર્વ જીવોને છે, પણ સૂર્ય ઉદ્યોતરૂપ નિમિત્ત પામ્યા વિના કાર્ય કરી શકે નહીં. સૂર્ય ઉદ્યોતરૂપ નિમિત્તકારણ પામે, તેવારેં સર્વલોક કાર્ય કરવા લાગે, એ રીત પ્રગટ દેશ્વાય છે, તેમ માહારી આત્મા ચિદ્ કહેતાં જ્ઞાન, આનંદ કહેતાં અન્યાચાધસુખ અથવા સકલજેય જ્ઞાપકતા રૂપ જે જ્ઞાન તેહનો જે આનંદ, તેને ચિદાનંદ કહિયે, તેની સુવિલાસતા કહેતાં શુદ્ધપણે વિલાસ ઇટલે ભોગ-વધું, તે આત્માનંદ ભોગીપણું તે યથાપિ સત્તાનેવિપે છતું છે, તો પણ જેવારેં શ્રીજિનરાજનો વર કહેતાં પ્રધાન અનુગ્રાનદોષ, તથા એકાંત દોષ, તથા અર્ધાપત્તિદોષ રહિત ધ્યાન કરિયે, તેવારેં આત્માનંદ પ્રગટે, ઉપાદાન છે પણ હે પ્રભુ ! તમારા જેવું નિમિત્ત મળે પ્રગટ થાય. માટે માદારે પ્રભુસમાન ઉપ-કારી કોઈ નહીં, તે કારણેં હે પરમેશ્વર ! તાહરું દર્શન મને વ્હાણું છે, જે અનંતા ભવ ભયતાં ન પામ્પો તે જો મળે, તો માહરું અંતરાંગનું અનંતું અનંતું અનંતા કાલતું દરિદ્ર જાય ॥ ઉક્તં ચ ॥ નૂનં ન મોહતિમિરાત્તલોચનેન, પૂર્વ વિભો સદૃદપિ પ્રવિલોકિતોઽસિ ॥ મર્માવિધો વિચુરયંતિ હિ મામનર્તાઃ પ્રોથ-ત્ત્વચંધગતયઃ કથમન્યયેતે ॥ ૧ ॥ ઇટલે પ્રમુતું દર્શન હુર્લભ છે, તે તેહની પ્રાપ્તિના અર્ધો જે જીવ, તેને દ્રષ્ટ હોય ॥૪॥

कहेतां प्रगट कर्मावर्ण रहित जे गुणी अरिहंत तेहना गुण-
ग्राम करतां, स्मरण करतां, आपणो आत्मा गुणानुयायी यद्,
संपुणे गुणीपणुं पामे, तेवरें सत्ता प्रगटे. इहां कोई पूछो जे
निमित्त विनाज सिद्धपणुं केम म पामे ? तेने उत्तर कहे छे.
जे आत्मा अनादिनो पुद्गलरूप परनिमित्त पामीने बंधपदनि
करे छे, ने जो पुद्गलरूप परनिमित्त मूके, तो मुक्त थाप, ते
पुद्गलरूप परनिमित्त तो अरिहंतरूप शुद्ध निमित्तने अवलंब्या
विना उळे नहीं. माटे श्री वीनरागदेवरूप शुद्ध निमित्त पामेयी,
आपणुं तत्त्व प्रगटे ॥ ६ ॥

आत्मसिद्धि कारज भणी रे लाल,
सहज नियामक हेतु रे ॥ या० ॥
नामादिक जिनराजनां रे लाल,
भवसागरमहासेतु रे ॥ या० तु० ॥७॥

अर्थ:—तेमाटे आत्मसिद्धिरूप जे कार्य, ते करवाने सहज
अटुविम नियामक केतां निर्वाह, हेतु केतां कारण जे श्रीवी-
तगग देव तेने पामीने निश्चै भव्य जीवने मोक्ष नीपने, म
निर्वाह यपो. नामादि केतां नामनिश्चेषादि ते अरिहंत पदपुं
नाम तेने श्रवणें, उच्चारणें, स्मरणें करी पण अनेक जीव
गुणावर्णें यद् समर्पित प्रमुख गुण पामीने सिद्ध यपा. तथा
श्रीअरिहंतनी स्थापना जे मुद्रा समनानी समुद्र, निपद्विहार
रहित, अविशयसंघ, एनी जिनदायना देसी योग यमें गु-
णने अरहंतें सद्गुणावर्णें यद् अनेक जीव सिद्धि पाव्या,
तथा श्रीराम प्रमुखो द्रव्य निश्चै ते विधानां दर्शयारी

જિનરાજ, તેહના વિપ્રહાર ઉપદેશ સમવસરગ દેસી અદ્ભુતતાને
અવલંબી, ગુણાવલંબી ઘડ અનેક જીવ સ્વર્ગમંસપદા વરી સિદ્ધિ
પામ્યા તયાં અરિહંતનો માનનિક્ષેપો તે અરિહંત દ્રવ્યના ગુણ
જે કેવલજ્ઞાનાદિ તયાં પર્યાય તે અગુરુલ્લુપ્તાદિ તેહની અનંત
પરિણતિતું જે ભાસન, શ્રદ્ધાન તયાં સ્મય કેતાં પોતાનું તત્ત્વ
તેને અવલંબનાં અનેક જીવ મોક્ષરૂપ દર્શની પામ્યા; માટે
૫ શ્રી અરિહંતના જે નામાદિ ચાર નિશ્લેષા છે, તે ભવરૂપ
મહા સમુદ્રમત્તે સેતુ કેતાં મોહોદ્ધી પાજ સમાન છે. માટે
પ્રમુના નામાદિ ચાર નિશ્લેષાને અવલંબીને આત્મસિદ્ધિ કરવી
॥ ૭ ॥ इति सप्तमं गाथापः ॥

સ્થંભન ઇન્દ્રિય યોગનો રે લાલ,

રક્તવર્ણ ગુણ રાય રે ॥ વા૦ ॥

દેવચંદ્ર ઇન્દ્રે સ્તવ્યો રે લાલ,

આપ અવર્ણ અકાય રે ॥ વા૦ ॥ તુ૦ ॥ ૮ ॥

અર્થ:—વહી શ્રીપદ્મમંજિ સ્વામીનું રક્તવર્ણ શરીર જે
જીવના ઇન્દ્રિય તયાં યોગનું સ્થંભન છે, પૃથ્વી ઇન્દ્રિયે
દિકને અવલંબીને રહે માટે પ્રમુખી રહે વર્ણ છે.
યાદિક તેહના રાજા છે, દેવ જે ધર્મ દેવ જે
તે ચત્રવર્તી, ભાવદેવ તે ભવનપતિ પ્રમુખ, દેવ જે
માન, વહી ઇન્દ્ર ગણચરાદિક તેહના ઇન્દ્ર જે
સ્તવ્યા, પણ પ્રમુખ કેહવા છે ? સ્તવ્ય જે
પ્રમુખ અકાય છે. શરીર રહિત છે.
નોકર્મરહિત છે. સર્વલ પુત્રલાભ જે

તે મને આધારમૂળ છે, પરમશરણ છે, એના નિમિત્તે પરમપદ
નીપજે ॥ ૮ ॥ इति अष्टम गाथार्यः ॥ इति षष्ठ पुद्गलभजिन
स्तवनं संपूर्ण ॥

॥ अथ सप्तम श्री सुपार्श्वजिनं स्तवनं ॥

હવે શ્રીસુપાર્શ્વ પ્રભુને સહજવર્મરૂપ તત્ત્વ સંપદાપણે સ્તવે
છે. જગન્ના જીવ પુદ્ગલાનંદી છે, તે નવા પુદ્ગલને છેવે કરી
આનંદ પામે છે, પણ તે પુદ્ગલસંયોગજન્યસુખ, તથા દુઃખ, તે
આત્મહિત નહીં વિભાવ છે માટે, અને જે આત્માનું સહજ
સુખ તે આત્મધર્મ છે, એ રીતે આગમમત્ત્વે ઉપદેશ છે, તે કહે
છે જે આત્માના અનંતા ગુણ છે, તે ગુણગુણનું સુખ જુદું જુદું
છે, અને એક અધ્યાવાય સુખરૂપ આત્મધર્મ જૂદો છે, એક
એહવી વ્યાख्या છે તથા આત્માના જ્ઞાન દર્શનરૂપ ગુણ, તે
મૂલગુણ છે, અને વીર્યાદિક સર્વ તે ગુણની પ્રવૃત્તિરૂપ ધર્મ છે.
એક એવી પણ વ્યાख्या છે. અને ૧ જ્ઞાન, ૨ દર્શન, ૩
ચારિત્ર, ૪ દાન, ૫ લાભ, ૬ ભોગ, ૭ ઉપભોગ. इत्यादिक
अनंतगुण आत्माने विषे છે, તથા વિશેષાવરણક્રમાંહે કહ્યું છે.

ક્ષાપિક સમ્યક્ત્વ કેવલજ્ઞાન કેવલદર્શન સિદ્ધત્વાનિ પુનઃ
સિદ્ધાવસ્થાપામપિ ભવંતિ । अन्ये तु दानादिलब्धिपञ्चकं चारि-
त्रंसिद्धस्यार्पीच्छन्ति तदावरणस्य तत्राप्यभावात् आवरणाऽभावेपि
च तदसत्त्वे क्षीणमोहादिष्वपि तदसत्त्वप्रसंगात् ततस्तन्मते
चारित्रादीनां सिद्धावस्थापामपि सिद्धावःपुनस्तत्त्वार्थे पुनरप्यादि-
ग्रहणं कुर्वन् ज्ञापयति ॥ अत्राऽनन्तधर्मात्मकतयाऽशक्याः प्र-
स्तारयितुं सर्वे धर्माः प्रतिपदमप्रवचनज्ञेन तु पुंसा यथा संभ-

वमापोजनीयाः क्रियावत्त्वं पर्यायोपयोगिता प्रदेशाद्व्यतिथ्यत्वा
एवं प्रकाराः सन्ति भुपांसः । अपि समुच्चये । एवं प्रकारा
अनादिपारिणामिका भवन्ति जीवस्य भावाः । इहां जीवने विषे
अनंता धर्म जुदा जुदा कदा, तथा रत्नाकरावतारिकामल्ये सम-
भंग्यधिकारे । नन्वेकस्मिन् जीवादी प्रतिवस्तुन्यनंतधर्मात्मकत्वे-
नानंतधर्मवत्त्वमेव । स्याद्वादस्माक्रे । एकस्य वस्तुन्येकैकधर्म-
पर्यायानुयोगवशाद्विरोधेन व्यस्तयोः समस्तयोश्चविधिनिषेधयोः
स्यात्कारांकितः समथा शक्त्ययोगः समभंगीति । नन्वेकस्मिन्
जीवादिस्तुन्यनंनाविधीयमाननिषिद्धमानानानाधर्माः स्याद्वादीनां
भवेयुः । वाच्येयता यत्तन्वा द्वायकेयतायाः ततोविरुद्धैव सम-
भंगीति प्रशागं निरस्पति । एकस्य वस्तुनि विधीयमाननिषिध्य-
मानानंतधर्माऽभ्युपगमेनानंतभंगी प्रशांतैव समभंगीति न चे-
तसि निषेधमिति अत्र हेतुमाह ॥ विधिनिषेधप्रकारापेक्षया
प्रतिपर्यायवस्तुन्यनंनामपि समभंगीनामेव संभवादिति तपाच्ये-
कैकपर्यायमाश्रित्य विधिनिषेधविरुद्धाभ्यां न्यस्तसमस्ताभ्यां सतैव
भंग्यः संभवति न पुनरनंतास्तत्कथमनंतभंगीप्रसंगादिसंगमनं
समभंग्याः समुद्भाष्यते कुतस्तथैव भंगाः संभवेतीत्यत्राहुः ।
प्रतिपर्यायं प्रतिपद्य तु पर्यायानुयोगानां सपानामेव संभवादिति
अनंतधर्मापेक्षया समभंगीनामानंत्यं यदा याति तदभिमतमेव ॥

एतथे वस्तुविषे धर्म अनंता छे. इहां कोइ कहे ले धर्म
तथा गुणवस्तु जुदी छे, ते अजाण छे, केमके नाम भेद
अंशभेदपरं तो शब्दादिक नय सर्व माने छे, घटकुंभादिकने
विषे एक वस्तुना स्वमपीपर्यायमां पण नामभेदे भेद कहे छे,
ए रीतिं गुणशब्द तथा धर्मशब्दनो भेदार्य छे, पण विशेष रीतिं

ગુણ અને ધર્મ એ બેદુ એકજ છે, શ્રીવિરોધાચર્યકે " જહ
સો વિસેસ ધર્મો, ચેષણ તહ મયા કિરિયા " इहां चेतना-
गुणने धर्म कही बोलाव्यो છે.

કલી ભાષ્યને વિષે । આહ નનુ ગુણસ્વભાવયોર્ભેદપૂર
તદ્વેદનિયંચન-ધર્મેદાભાષાગ ॥ इत्यादि ॥ હવે ભેદ ગુણના
ભાંત્રીજોં, તિહાં અસ્તિકતા નહિયેં જી ॥ એ પાઠ દ્રવ્યગુણ-
પર્યાયના ગમમાં યશોવિજયજી ઉપાધ્યાયેં પણ અસ્તિકતા ધર્મને
ગુણ કહી બોલાવ્યો છે. વલી સિદ્ધાંતમાં પણ ઉપયોગાદિક
અત્યાચાર તથા અવજ્ઞેઆદિક અનેક ગુણ કહ્યા છે, તથા
તત્ત્વાર્થમાં મુક્ત આત્મા નિર્ગુણઃ તથા ક્ષાયિકમરુપસ્વરૂપ-
મિદ્વન્નગંજાનજાનગત્યતિર્કઃ મંયુક્તોનિર્વૃત્તેનાપિ સુરોન તથાડ-
ગ્નિશાયકગુણસ્વાનાદિશ્ચામરુપેયવદગવત્ચનિર્ગુણ્યાદયઃ સંત્યેય
જીયમ્ય.

પરંપિ મગરની મુદ્રમાં સિદ્ધને શ્રીયો તથા અચારિકીયા
કહ્યા છે. નવો નગ્નરુપ ચતુર્વીરની અપેક્ષાએં કહ્યા, પણ
તેહીજ શ્રીઅનુયોગ દ્વારમાં શાયિકરુપિ અધિકારેં તથા પત્ર-
વગામુદ્રમાં વીરેં ને જીવલક્ષણ છે. એમ કયું છે. તથા પારિષ
મુદ્રતિરુપની ના છે, પણ સ્થિતારુપપારિષ ને નો જીવનું
સ્વલક્ષણ છે, ને ઉત્પાદ્યવનના અટવાલીગમા અટપવનવી જોડું,
તથા વસુદેવદિદમયે, વરી શ્રીગાઠ્ઠાગ્નિમયે મિદ્વન્નુનિ અધિ-
કારેં કરું છે ॥ ગાવા ॥ એ જન ગુણા દુગુણા, દુગતિમ ગુણા
ય અદ્વય અદ્વ ગુણા ॥ મિદ્વાગંત જગદ્વા, ને મિદ્વા દિતુ મે
મિદ્વિ ॥ ? ॥ તથા વદ્વત્સ્વભાવે ॥ રુણેજ જીવલક્ષ. મંગા-
નીતરે સમેગાડે ॥ કાંડે અગાડનિદ્વા, મનેગાગાડ્યા જના ॥ ? ॥

એમ દ્રવ્યાર્ણવ તથા આત્મમીમાંસાદિક અનેક ગ્રંથોમાં કહ્યું છે, માટે આત્માની જેવોરે મેદવ્યાख्या કરિયે, તેવોરે ગુણ અનંતા, એક એક ગુણને વિષે અવિભાગ અનંતા, એક એક અવિભાગને વિષે અનંતા પર્યાય, એ કમ્પપર્દાને વિષે વ્યાख्या દેવાય છે, અને તેજ અવિભાગ તથા પર્યાયનું એકપણ પળ ધ્રીભગવતીની ટીકામાં દેવાય છે, અને સંશ્લેષ વ્યાખ્યાયે ગુણ-પર્યાય બેટુને એક પર્યાયાસ્તિક કહી ચોલાધ્યા છે. એમ મતિ-વિષમ ટાલીને શ્રદ્ધા રાખવી. इहां श्रीअरिहंत द्रव्यने विशेषें ओलखाववा निमित्तें गुणगुणनी जुदी जुदी व्याख्या जणाववा माटे तपा पोतानी सत्तानी रुचि प्रगट करवा माटे गुणगुणनो जुदो जुदो धर्म कही स्तवना करियें छैयें. ए प्रशस्ति थइ.

॥ हो सुंदर तव सरिखुं जग कोइ नहीं ॥ ११ ॥

શ્રી સુપાસ આનંદમે,

ગુણ અનંતનો કંદ હો ॥ જિન જી ॥

જ્ઞાનાનંદે પૂરણો,

પવિત્ર ચારિત્રાનંદ હો ॥ જિ૦ ॥ થી૦ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—શ્રી સુપાર્શ્વપ્રમુ આનંદમયી છે. શુદ્ધ આનંદ તે એને વિષે છે, જેમાંહે પાનો મેલ નથી, સ્વરૂપ સુખ છે, વહી સુપાર્શ્વપ્રમુ કેહવા છે ? કે ગુણ જે સહભાવી અપજા ‘દ્રવ્યા-શ્રિતા ગુણા:’ છુટ્કે દ્રવ્ય જે સમુદાય તેહને આશ્રિ રજા તે ગુણ, પણ તેમાં અન્ય ગુણપણું નહીં, ગુણમત્તે તો પર્યાય છે. ॥सत्ये सपञ्चाश गुणा इति कल्पभाष्यवचनान्॥ तथा अपञ्चाशे

જાણના નાથિયે इति આવડયકનિર્ણયવચનાન૥ માટે ગુણને વિષે પર્યાય છે, પણ ગુણને વિષે અન્ય ગુણ નથી, શ્રીનયચક્રમાં કહે છે, જે ગુણને વિષે અન્યગુણ પણ હોય તો ગુણ તે દ્રવ્યપણું પામે, તેમાટે ગુણ તે નિર્ગુણ છે, છૂટે સુપાસ પ્રમુરૂપ દ્રવ્ય છે, તે જ્ઞાનાદિક અનંત ગુણનો કંઠ છે છૂટે મૂલ છે. તિહાં જ્ઞાન જે આત્માનો વિશેષાવયોગરૂપ સકલ વિશેષ ધર્મ ગુણ-પર્યાય, તેહની અનંતી પરિણતિ તેહનો જ્ઞાયક નિત્યાનિત્યાદિક અનંત ધર્મહું જ્ઞાયકત્વ, વેત્ત્વ, અમુરૂલયુત્વ, અનંતપર્યાયનો પિંડ, તે જ્ઞાનગુણ તે લોકાલોક સકલ પ્રત્યક્ષરૂપ સર્વપ્રદેશ-નિરાવરણરૂપ તેહને આનંદે કરી પાવનો કહેતાં પવિત્ર છે, પૂર્ણ છે. વલી કયાય તથા પુટલ ફલ આશારૂપ દોષરહિત પૃથું સ્વરૂપ સ્થિરતારૂપ જે ચારિત્ર, અનંતપર્યાયાત્મક, અક-પાયતા, અવેદતા, અસંગતા, પરમજ્ઞમા, પરમમાર્દવ, પરમનિર્લો-મતારૂપ, સ્વરૂપ પુરૂષત્વરૂપ પાસ પ્રમુ ! તાહારે વિષે છે, છૂટે ચારિત્રાનંદમયી છો, તે માટે પવિત્ર નિર્મલ છો ॥ ૧ ॥ इति પ્રથમ ગાથાર્થઃ ॥

સંરક્ષણ વિના નાથ છો,

દ્રવ્ય વિના ધનવંત હો ॥ જિ० ॥

કર્તા પદ કિરિયા વિના,

સંત અજેય અનંત હો ॥ જિ० ॥ શ્રી० ॥૨॥

અર્થઃ—વલી હે પ્રમુ ! તમે સંરક્ષણ વિના નાથ કહેતાં ઘળી છો, છૂટે કોઈ અન્ય જીવની તથા અન્યદ્રવ્યની રક્ષ-વાળી કરતા નથી, કેમ જે સંરક્ષણ પણું કરવું, એ તમારો

ધર્મે નવી, માટે કોઈના જુએ રક્તક નવી, પણ શારણ શ્રાણ
આધારરૂપ હો, મોક્ષના દેતુ હો, વેર્યાં નાય હો. વડી દ્રવ્ય
લે ધન, કંચન, પરિજન, ગણ. મંદિરાદિ, સર્વ પરિગ્રહ રહિત
હો, તો પગ જ્ઞાનાદિ સ્વગુણ પર્યાયરૂપ અનંતું ધન, શ્રીમ-
મુતી પાસે છે, માટે ધનવંત હો, વડી હે પ્રમુ ! તમારે વિષે
કર્તા પદ, કહેતાં કર્તાપિતૃં છે. પણ ગમન પરિતર્પણાદિક
ક્રિયા વિના કર્તા હો. છૂટે પીજાને કર્તાપિતૃં તે ક્રિયાયત્ની
હોય છે, અને તમે તો અક્રિય છતાં ગમન પરિતર્પણાદિક
ક્રિયા વિના' પણ કર્તા હો. મુક્તઆત્માનિઃક્રિય. એમ તત્ત્વાર્થ-
ટીકામાં કયું છે. વડી હે પ્રમુજી ! તમે સંન હો, ઉત્તમ હો,
તત્ત્વપરિણામ રહિત હો. અજેય કહેનાં રાગદ્રેષ પરીતહ વૈરીણું
કરી અજેય હો. વડી કોઈ કાલે વિગતો નહીં, માટે અનંત
હો, અપશ અનંતપર્યાય માટે અનંત હો ॥૨॥ इति द्वितीय
गाथायः ॥

अगम अगोचर अमर तं,

अन्वय ऋद्धि समूह हो ॥ जि० ॥

वर्ण गंध रस फरस विष्णु,

निजभोक्ता गुणव्यूह हो ॥ जि० ॥ ३ ॥

અર્થ:—વડી હે પ્રમુ ! તમારું સ્વરૂપ તુચ્છ જ્ઞાની જાગી
શકે નહીં, માટે અગમ હો. વડી હે પ્રમુ ! તમે ઇન્દ્રિયગોચર
હો. વડી આયુઃકર્મના ક્ષપ્યતી પ્રાણવિયોગ થાય, તેને મરણ
કહિયે, તે તમે પ્રાણ તથા મરણ રહિત હો, માટે હે પ્રમુ !
તમે અમર હો, વડી હે પ્રમુ ! તમે અન્વય કહેતાં લે સદ-

જના વ્યાપક પોતાના જ્ઞાપકાદિક ગુણ, તેની પ્રવૃત્તિ સહિત જે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્યાદિક ગુણ, અન્વયી ગુણ વહિયે, તેહીજ કદ્દિ કહેનાં સંપદા તેહના સમૂહ છે, અને કષાપાદિ દોષને રૂલવે કરી જે અકષાપાદિક ગુણ ઉપના, તે વ્યતિરેક ગુણ વહિયે, તથા સતિ સદ્ભાવો પૃથ્લે જે છતે પામિયે, તે અન્વયી ગુણ વહિયે, તેહના સમૂહ છે. ચત્રી વર્ણ, ગંગ, રસ, ફારસ, તે પુદ્ગલધર્મ છે, તેવી તમે સહિત છો, અને નિજ કહેનાં પોતાનો જે સ્વરૂપધર્મ, તેહના ભોક્તા છો, ગુણના વ્યૂહ કહેનાં સમૂહ છે ॥ ૩ ॥ इति ॥

अक्षय दान अचिंतना,

लाभ अयलें भोग हो ॥ जिन० ॥

वीर्य शक्ति अप्रयासता,

गुह्य स्वगुण उपभोग हो ॥ जि० ॥ श्री० ॥ ३ ॥

અર્થ:—વત્રી હે પ્રમુજી ! તમાગ અનંતા ગુણની પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે છે ? તે કહે છે. વીર્યગુણ તે સર્વગુણને સહજા દિને છે, તેમ જ્ઞાન ગુણના ઉપયોગ વિના વીર્ય પર્ગી શકે નહીં, તેવી વીર્યને સદ્વાય જ્ઞાનગુણનું છે, તથા જ્ઞાનમાં રમણ તે ચારિત્રનું સદ્વાય છે, અને પગમણ ન કરે, તે ચારિત્રને જ્ઞાનનું સદ્વાય છે. પણ પુદ્ગલને અનંત ગુણનું સદ્વાય છે. હવે જે ગુણ સદ્વાય દિશે છે, તે તો આપમાના ગુણમાં દાન-ધર્મ છે, પૂન હે પ્રમુજી ! તમે વતિમમદ અનંત સ્વગુણસદ્વાય-રૂપ દાન ને અનંતું છો છો, પણ કેવરેં કાચ પાનો નહીં. પોતા જગદ્ધર્મ દાનના આપનાર કેટલે કારં મદ્ જાણ અને

તમે સાદિ અનંત કાલ સ્વાધીન પને સ્વગુણરૂપ પાત્રને
અનંતું દાન અજ્ઞપાને ઘો હો, પગ કેવારે ક્ષીણ ન થાઓ
માટે અજ્ઞય થકા દાન આપો હો. ઇહલો દાનગુણ તમારે વિપે
હે, અને લે ગુણની સદાયરૂપ શક્તિની પ્રાપ્તિ, તે લાભ
હે, યાજાને લે ચિત્તરે, તે લાભ ધાપ તે પણ નિર્વાર નહીં,
અને હે પ્રમુડી ! તમારે વિપે ચિત્તના વિકલ્પરૂપ લે લાભ-
ધાપું તે નહીં, તોપણ લાભ અનંતો હે, માટે અણચિત્તા
લાભના ધની હો, ઇહલો લાભગુણ હે. વડી હે પ્રમુડી ! તમે
પોતાના પર્યાપને પ્રતિસમયે ભોગલો હો, પણ પ્રયાસ વિના
ભોગલો હો, માટે તમે યત્નવિના પ્રયત્નવિના ભોગમણી હો,
જાંવના તરે ગુણની જે પ્રશ્તિ છેતું સદાય લે વીર્ય, તે અનંતું
અન્યસદાય વિના ફરી રણું હે, પગ તે વીર્યની ફરજા, વિના
પ્રયાસે ઇટલે ઉદ્યમ વિના વીર્ય ફરે હે, વડી શુદ્ધ સ્વગુણ
કેનાં સ્વાભાવિક જે સ્વગુણ તેહનો ઉપભોગ હે, એ પાંચ
અંતરાપની પ્રકૃતિના ક્ષય થયાદી પાંચ ગુણ પ્રગટ્યા હે,
ઇટલે હે પ્રમુડી ! તમને સ્વરૂપતું દાન, સ્વરૂપનો લાભ,
સ્વપર્યાપનો ભોગ, સ્વગુણનો ઉપભોગ, સ્વસર્વપરિપ્પાને સદૃશ
શક્તિ, તે વીર્ય, એ શિવે ધર્મ પ્રગટ થયા હે ॥૪॥શ્લોકી॥

एकांतिक आत्मंतिको,

सहज अकृत स्वाधीन हो ॥ जि० ॥

निरुपचारित निर्द्वंद्व सुख,

अन्य अहेतुक पीन हो ॥ जि० ॥ श्री० ॥ ५ ॥

અર્થ:—વડી હે પ્રમુડી ! તમને જે સુખ પ્રગટ્યાં હે,
તે સુખ કેહવાં હે ! જે એકાંતિક કેનાં એકલું સુખ, જે

જના વ્યાપક પોતાના જ્ઞાયકાદિક ગુણ, તેની પ્રશ્નિ સહિત જે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્યાદિક ગુણ, અન્વયા ગુણ કહિયે, તેહીજ ઋદ્ધિ કહેતાં સંપદા તેહના સમૂહ છે, અને કષાપાદિ દોષને ટલવે કરી જે અકષાપાદિક ગુણ ઉપના, તે વ્યતિરેક ગુણ કહિયે, તથા સતિ સદ્ભાવો ઘટ્ટે જે છતે પામિયે, તે અન્વયા ગુણ કહિયે, તેહના સમૂહ છે. વલી વર્ણ, ગંધ, રસ, ફરસ, તે પુદ્ગલધર્મ છે, તેવી તમે સહિત છે, અને નિજ કહેતાં પોતાનો જે સ્વરૂપધર્મ, તેહના ભોક્તા છે, ગુણના વ્યૂહ કહેતાં સમૂહ છે ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥

અક્ષય દાન અચિંતના,

લાભ અયલે ભોગ હો ॥ જિન૦ ॥

વીર્ય શક્તિ અપ્રયાસતા,

શુદ્ધ સ્વગુણ ઉપભોગ હો ॥ જિ૦ ॥ શ્રી૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ:—વલી હે પ્રભુજી ! તમારા અનંતા ગુણની પ્રશ્નિ કેવી રીતે છે ? તે કહે છે. વીર્યગુણ તે સર્વગુણને સહકાર દિયે છે, તેમ જ્ઞાન ગુણના ઉપયોગ વિના વીર્ય ફરી શકે નહીં, તેવી વીર્યને સહાય જ્ઞાનગુણનું છે, તથા જ્ઞાનમાં રમણ તે ચારિત્રનું સહાય છે, અને પરામણ ન કરે, તે ચારિત્રને જ્ઞાનનું સહાય છે. ઇમ એક ગુણને અનંત ગુણનું સહાય છે. હવે જે ગુણ સહાય દિયે છે, તે તો આત્માના ગુણમાં દાન-ધર્મ છે, ઇમ હે પ્રભુજી ! તમે પ્રતિસમય અનંત સ્વગુણસહાય-રૂપ દાન તે અનંતું છો છો, પણ કેવોરે ક્ષય પામો નહીં. વીજા જગત્માં દાનના આપનાર કેટલે કાલે થઈ જાય અને

તમે સાદિ અનંત કાલ સ્વાધીન પળે સ્વગુણરૂપ પાત્રને
અનંતું દાન અક્ષયપળે છો છો, પણ કેવરે ક્ષીણ ન થાઓ
માટે અક્ષય થકા દાન આપો છો. એહવો દાનગુણ તમારે વિષે
છે, અને જે ગુણની સહાયરૂપ શક્તિની પ્રાપ્તિ, તે લાભ
છે, યાજાને જે ચિંતે, તે લાભ થાય તે પણ નિર્વાર નહીં,
અને હે પ્રમુજી ! તમારે વિષે ચિત્તના વિકલ્પરૂપ જે લાભ-
ર્થપણું તે નવી, તોપણ લાભ અનંતો છે, માટે અણર્થિત્યા
લાભના ધર્મી છો, એહવો લાભગુણ છે. વર્જી હે પ્રમુજી ! તમે
પોતાના પર્યાયને પ્રતિસમયે ભોગવો છો, પણ પ્રપાસ વિના
ભોગવો છો, માટે તમે યત્નવિના પ્રપત્નવિના ભોગમપી છો,
જીવના સર્વ ગુણની જે પ્રવૃત્તિ તેનું સહાય જે વીર્ય, તે અનંતું
અન્યસહાય વિના ફૂટી રહું છે, પણ તે વીર્યની ફુરળા, વિના
પ્રપાસે પડે છે ઉદ્યમ વિના વીર્ય ફૂરે છે, વર્જી શુદ્ધ સ્વગુણ
કેતાં સ્વાભાવિક જે સ્વગુણ તેહનો ઉપભોગ છે, એ પાંચ
અંતરાયની પ્રકૃતિના ક્ષય થયારી પાંચ ગુણ પ્રગટ્યા છે,
પડે છે હે પ્રમુજી ! તમને સ્વરૂપનું દાન, સ્વરૂપનો લાભ,
સ્વપર્યાયનો ભોગ, સ્વગુણનો ઉપભોગ, સ્વસર્વપરિણતિ સહકાર
શક્તિ, તે વીર્ય, એ રીતે ધર્મ પ્રગટ થયા છે ॥૪॥ઈતિ॥

एकांतिक आत्यंतिको,

सहज अकृत स्वाधीन हो ॥ जि० ॥

निरुपचारित निर्द्वंद्व सुख,

अन्य अहेतुक पीन हो ॥ जि० ॥ श्री० ॥ ५ ॥

અર્થ:--વર્જી હે પ્રમુજી ! તમને જે સુખ પ્રગટ્યાં છે,
તે સુખ કેહવાં છે ? જે એકાંતિક કેતાં યુક્તું સુખ, જે

પાછો દુઃખ પામે નહીં, વળી આત્યંતિકો કેતાં જૈયી ધીરું
 વધારે સુખ કોઈ નથી, છૂટે સર્વથી અધિક તે પળ સહજ
 કેતાં સ્વભાવનું અકૃત કેતાં અળકીરું પળ કોઈનું કરેલું નહીં,
 વળી તે પોતાને સ્વાર્ધાન પોતાને વશ પળ પરાધીન નહીં.
 વળી નિરુપચરિત કેતાં જે ઉપચારરૂપ નહીં, અછતા આરોપને
 ઉપચાર કહિયેં, તે ઇ સુખમાં કાંઈ ઉપચારપણું નથી, સંસારમાં
 શાતાવેદનાં સુખ, તે ઉપચરિત સુખ છે, કેમકે શાતામલ્યે
 સુખધર્મ નથી, પળ અજ્ઞાન મૂલે, સંસારી આત્મા, સુખ માને
 છે, પળ વડેરા ઇને સુખ કહેતા નથી, જે સંસારામિનંદી મોહે
 મૂઢ પરમાર્થને અજાણતા વિષયવૃદ્ધ થકા ઇન્દ્રિયદેહજનિત
 વિષયસુખને સુખ માને છે, તે જાતે સુખ નહીં ॥ યતઃ ॥
 વિસપસુહં દુઃખં ચિય, દુઃખ પડિયારઓ તિગચ્છંથ્વ ॥ તં
 સુહુમ્બવપારાઓ, ન ઉવપારો વિળા તથં ॥ ૧ ॥ ઇતિ વિશેષા-
 વચ્ચકે ॥ તથા શાતાનો ઉદય, તે પળ સ્વધર્મરોચક છે, અને
 પુદ્ગલ કર્મનો વિપાક છે માટે તે સુખ નહીં ॥ સાપાસાયં દુઃખં,
 તથિરહંમિ ય સુહં જઉત્તેળં ॥ દેહિંદિયેસુ દુઃસ્ખં, સુખં દેહિં-
 દિયા ભાવો ॥ ઇતિ ॥ ૧ ॥ એમ ઔદયિક સુખ, તે સુખ
 નહીં, અને જે સિદ્ધનિરુપમ અનંત આત્મસ્વભાવ પ્રાણભાવ
 ભોક્તાપણે તેજ સુખ જાણવું. વળી નિર્દ્વંદ્વ કહેતાં જેમાંદે અન્ય
 જીવ તથા અર્જીવ દ્રવ્યનો સંયોગ નહીં, છૂટે પરવસ્તુનો મેલ
 નથી. કદાપિ પરવસ્તુનું કારણ પામીને ઉપનું હોય ? તિદાં
 કહે છે. જે તે સિદ્ધસુખ કહેવું છે, કે અન્ય કેતાં ધીજાં
 દ્રવ્યનું હેતુપણું જેમાં નથી. વળી પીન કેતાં વુદ્ધ છે, પ્રવલ
 છે, માટે શ્રીસુપાર્થજિનનું જે આત્મિક સુખ તે મહાનંદ છે.
 ॥ ૫ ॥ ઇતિ પંચમં ॥

एक प्रदेशों ताहरे,
अव्यावाध समाय हो ॥ जि० ॥
तसु पर्याय अविभागता,
सर्वाकाश न माय हो ॥ जि० ॥ श्री० ॥ ६॥

अर्थः—बली हे प्रभु ! तमारा आत्माना एक प्रदेशने विपे अनंत गुण, अनंत पर्याय छे, तेमांहे हे प्रभुजी ! ताहारे एक प्रदेशों जे अव्यावाध गुण समाइ रखो छे, ते अनंतो छे, ते अव्यावाध सुखना पर्याय तेना अविभाग ते केवलीनी प्रज्ञायें जेहना एक खंडना बे खंड न थाय, तेने अविभाग कहियें, ते अविभाग लोक तथा अलोकाकाशना एकेका प्रदेशों एकेको सुखनो अविभाग राखियें, तोपण सर्वाकाश कहेंतां लोक अलोक रूप सर्व आकाशमां समाय नहीं, एटले आकाशना प्रदेशयी पण तमारे एक प्रदेशों रयें जे अव्यावाध सुख, तेना अविभागी अनंत गुणा छे ॥ यतः ॥ खित्ताओ भावधम्मा अणंतगुणा ॥ इति ॥ सदा क्षेत्रधर्मयी भावधर्म अनंत गुणा छे ॥ ६ ॥ इति ॥

एम अनंत गुणनो धणी,
गुण गुणनो आनंद हो ॥ जि० ॥
भोग रमण आस्वादयुत,
प्रभु तूं परमानंद हो ॥ जि० ॥ श्री० ॥ ७॥

अर्थः—एम केतां ए सितें हे प्रभुजी ! तमें अनंत गुणना धनी छो, ज्ञान, दर्शन, चारित्र, वीर्य, अव्यावाध, अण-

તૃતા, અશુભલુ, દાન, લાભ, મોગ, ઉપમોગ, કર્તા, મોક્તા, પારિણામિકતા, અચલ, અવિનાશી, અનંત, અજ, અનાશ્રયી, અશરીરી, અળાહારી, અયોગી, અલેશી, અવેદી, અક્રપાચી, અસંખ્યમદેશી, અચલ, અક્રિય, શુદ્ધસત્તાપ્રાગ્ભાવરૂપ, નિત્ય, અનિત્ય. ઇક, અનેક, સત્, અસત્, મેદ, અમેદ, મધ્યત્વ, અમધ્યત્વ, સામાન્ય, વિશેષ, કૃત્યાદિ અનંત ગુણ પર્યાયરૂપ ધર્મના ધણી છો. તે ગુણનો જુદો જુદો આનંદ છે, તિહાં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ સંસારી જીવને ધનનું સુખ મિત્ર છે, રૂપનું સુખ મિત્ર, ભોજનનું સુખ મિત્ર, દેખવાનું સુખ મિત્ર, સ્થાનકનું સુખ મિત્ર છે, તેમ સિદ્ધ આત્માને પણ ગુણ ગુણનું સુખ મિત્ર મિત્ર છે, તેથી અનંતો અનંત રીતે આનંદ છે, છૂટલા સર્વ ગુણનો આનંદ છે, તે સર્વનો મોગ પણ છે, કેમ કે મોગવ્યા વિના આનંદ થતો નથી, છૂટે અનંતા ગુણના આનંદનો મોગ અનંતો છે, તેમજ તે સર્વ ગુણને વિષે અનંતું રમણ પણ છે, તેમ અનંતો આસ્વાદ પણ છે, કેમ કે અનંતા ગુણને આસ્વાદીને મોગી થયો થકો આનંદને વિલસે છે, માટે અનંતો આસ્વાદ પણ છે, તેથી હે પ્રમુ ! તમે પરમાનંદ છો. કહ્યાં ગુણગુણીનો અમેદ ઉપચાર ચોલાડ્યો, જે પરમાનંદમયી તેહીજ પરમાનંદ, એહવા પરમ દેવ છો ॥ ૭ ॥ કિતિ સપ્તમ ગાથાર્થઃ ॥

અવ્યાવાધ રુચિ થઈ,

સાધે અવ્યાવાધ હો ॥ જિં ॥

દેવચંદ્ર પદ તે લહે,

પરમાનંદ સમાધ હો ॥ જિં ॥ શ્રી ॥ ૮ ॥

अर्थः—एहं परमानंदरूप अद्यावध सुख श्रीपरमात्म-
प्रभुने विपे छे, ते में निर्धार करयो, तेवोरें जाणुं के लेवुं
अद्यावध सुख श्री गुणार्थ प्रभुने विपे छे, एहं सुख सुख
माहारे विपे पण छे, एहं जाणपणं प्रगटुं. तेयी भव्य
जीवने उपयोग आव्यो, ले हूं पण ज्ञानादि अनंत गुणी छूं,
हवे माहारो शुद्धानंद भोग केवोरें प्रगटे ? एहवा उपयोगें ले
जीव ज्येष्ठ महिनामां जेम धर्यो नृपातुर थइने घरसादने
अमिलोपें घरते, तेनी परें ले जीव, अद्यावध सुखनो रुचि
अमिलोपी थइने पुष्टलसंयोगजन्य ले सुख तेनो विपभक्षण
समान आत्मस्वरूपनां घानक जाणीने तेयी उभरयो थको एक
आत्मानंद केवोरें प्रगटे ? एवो थको वेंते, पछी तेहना साधक
ले मुनिराज तेनां चरण सेवनां उदासीन थइने गावे, केनां
निपजावे, आत्मिक अद्यावध सुख प्रत्ये. एहले उत्तम जीव
स्याद्वाद आगम श्रवण करी, पांच आश्रयकी विरमी शुद्धसंपत्ती
थइ, देहनिस्पृही थको मोक्षने सावे ॥ उक्तं च ॥ यतः ॥
पंचासय विरक्ता, विसय विमुक्ता समाहि संपत्ता ॥ राग दोष
विमुक्ता, मुनिगो साहंति परमत्वं ॥ १ ॥ आउस्त स्त्रीणमाण,
गुण्पाणवियोगेति ले समाहिपया ॥ सावय दद्वययावि हु, मु-
निगो साहंति परमत्वं ॥ २ ॥ एहवा मुनिराज विकाल विप-
यना अवांछक, तत्त्वगवेपी, तत्त्वसिया, तत्त्वानंदरुचि, पोनाहुं
तत्त्व, अनादिरुं कर्मसंगें दयाणुं ते प्रगट करवा माटे सकल
गुह्यउभावयी विरक्त थइने ले आत्मा निपजावे छे ते जीव,
निमित्तावलंबनी थइ स्वरूपावलंबन करतां स्वरूपमध्यें एकरव
पामीने क्षपकत्रेणि आरोहण करी घनवाति कर्म खपार्थने
रायोगी केवली थइ, पछी शैलेशीकरण करी निःकर्मा थइने

થયા છે, તેજ જીવ ભવ કેતાં ચાર ગતિરૂપ સંસાર તેહનો
લે ભય, જન્મ મરણ સ્વરૂપરોધક કર્માર્ચીનતારૂપ, તેહથી
ટલ્યા છે, છુટ્ટે ચપાર્યે રીતે લે પરમાત્માને સેવે, તે અવશ્ય
અસંસારી થાય. તેમણે ટલ્યા યોગ્ય થયા તે ટલ્યા. એ ચાર્યે,
હર્ષનું વધન છે, જો કારણ મળે, તો કાર્ય નાંખજે. તેમ ઉત્તમ
જીવ અરિહંત સેવન પરિણમ્યા પ્રભુ મળ્યાના હુપે સંસાર સમુ-
દ્રને ગોપદસમાન માને છે ॥ ૧ ॥ इति प्रथम० ॥

દ્રવ્યસેવ વંદન નમનાદિક,
અર્ચન વલી ગુણગ્રામો જી ॥
ભાવ અભેદ ધાવાની રૂંહા,
પરભાવે નિઃકામો જી ॥શ્રી૦॥૨॥

અર્થ:—તે સેવના ચાર પ્રકારની છે. ૧ નામસેવના, ૨
સ્થાપનાસેવના, ૩ દ્રવ્યસેવના, ૪ ભાવસેવના. તેમાં નામ તથા
સ્થાપના, એ ઘે સેવના તો સુગમ છે, અને દ્રવ્ય નિર્લેપના
ઘે ભેદ છે. એક આગમ્યી દ્રવ્યનિર્લેપો, અને ધીજો નોઆ-
ગમ્યી દ્રવ્યનિર્લેપો, તિહાં લે આગમ્યી દ્રવ્યનિર્લેપો, તેતો લે
સેવનાપદનો અર્થ વિધિ જાને, પણ તે કાલે તે અર્પનો ઉપ-
યોગ નથી, તે આગમ્યી દ્રવ્યનિર્લેપો વહિયે. અણુવઓગો શ્વં ।
इति अनुषंगदशवचनात्" હવે ધીજો નોઆગમ્યી દ્રવ્યનિર્લેપો,
તેહના ઘડી થળ ભેદ છે. એક જશરીર, ધીજું મન્યશરીર, ધીજું
તદ્વ્યતિરિક્ત શરીર. તિહાં લે લે સેવના ભાવરૂપે પરિણમ્યા
હતા, પણ પ્રાગ્મુક્ત થયા, તેહનાં શરીર, તે જશરીર દ્રવ્ય-
નિર્લેપે છે, એ પહેલો ભેદ. તથા લે જીવ હમણાં તો સેવના-

પણે પરિણમ્યા નથી, પણ અનાગતકાલે ભાવસેવનાપણે પરિણ-
મશે, તે ભવ્યશરીર દ્રવ્યનિર્લેપો કહિયે, એ સર્વ દ્રવ્યનિર્લેપો તે
નૈગમનયને મને છે, તે ટીજો મેદ. તથા જે મેવનાની પ્રગતિ
અનાગમ માસમયનાને કાળગણને વગે, તે તદ્વ્યતિરિક્ત દ્રવ્ય-
નિર્લેપ ગણના કહિયે એ ટીજો મેદ કહ્યો.

તેમાટે જે યોગની વદન નમનાદિક પ્રગતિ, તે વ્યવહાર-
નય દ્રવ્યમયના અને તે અનાગમ ચિત્તલેખે ચતુમાનાદિક, તે
દ્રવ્યમયનય દ્રવ્યમેવના. એ રીતે દ્રવ્યમેવનાને સ્વરૂપ વર્ણ,
પૃથક તે અરિહંતના ચાર નિશ્ચયરૂપ કાળગ દૃષ્ટિગોચર, શ્રવણ-
ગોચર, સ્પર્શગોચરગણ વાર્તાન જે ઝીવ, વંદન, કરજોડન,
ભગન માનક નમાવક. દ્રવ્યાદિક અમ્બુધાન અંજલિ, આધિ-
નતાદિકગણ. વદન દ્રવ્યાદિકે કરાને અર્ચન, વધી ગુણગ્રામ જે
મુગ્ધા મુગ્ધ નિય ગુણ કહયા, તે દ્રવ્યમેવા જાણી, અને
જે અરિહંત ગણા પગડમુગ્ધ અરિહંતના ગુણનુ અર્ચન ચતુમાન,
અમ્બુધાન પ્રદેશ અરિહંતના અરિહંતનાની આશર્વના, અદ્ભુ-
તના, તથા અરિહંતનિમિત્તના વિગ્દે અશમતા, અને અરિહંત
દ્રવ્યરૂપ પરિણામ તેથી અમેદગણ થવાની ભાષણે નિતજા-
વાતી દેહ, તે દ્રવ્યમેવા લેમે છે, પરંતુ ભાવરૂપિણા વિના
દ્રવ્યદ્રવ્યનિ તે શાસ્ત્રક્રમ સમાન છે, તેમાટે દેહો કળો જે ભાવ
તેથી અને થવાની દેહા મહિત જે મેવા તે દ્રવ્યમેવા જાણી, *
દ્રવ્યદ્રવ્યનિ વિના પૃથક ભાવરૂપને પણ તથાચર્યદીક્ષામાં આ-
વકે ગણન કરું છે. તથા સમ્મતિપ્રેરે । જગ્મ કર્મ પદાના,
મારક કર્મકર મુદ્ધાસાગ ॥ જગ્મદ્રવ્યમ્મ સાં, નિવય પ

* તેથી દ્રવ્યદ્રવ્યનિ માત્રે મેવનાગણ છે.

सुखं न पाप्मंति ॥ १ ॥ नाणाहिओवरतरं, हीणोवि ह पवयणं
पभावंतो ॥ नयदुक्करं कंतो, मुहुवि अप्पागमो पुरिसो ॥२॥
इत्यादिक वचनें भाववर्म ते मुख्य छे. द्रव्य विना भाव ते
गुणकारि छे, पग भाव साध्यरुचि विना एकलं द्रव्य ते का-
मतुं नयी, ए परंपरा छे, बली परभाव जे आत्मवर्मयी अन्य
पुण्यबंध शुभकर्मनो विपाक तेहनी कामना अभिलाषा विना
जे द्रव्यसेवना, ते कामनी जाणवी. ॥ २ ॥ इति द्वितीय
गाथायः ॥

भावसेव अपवादें नैगम, प्रभुगुणने संकल्पें जी ॥
संग्रह सत्ता तुल्यारोपें, भेदाभेद विकल्पें जी ॥

श्री० ॥ ३ ॥

अर्थः—हवे भावनिक्षेपाना वे भेद छे, ते कहे छे. एक
आगम भावनिक्षेपो, वीजो नोआगम भावनिक्षेपो. तिहां भाव-
सेवनाना पदना अर्थने जाणतो थको तेवा उपयोगे प्रवृत्ते, ते
पुरुषने आगमयी भावसेवना कहिएं, ए आचाराचेयनो अमेद
मही, निक्षेपो कळो, तथा जे जीव भावसेवनार्ये परिणम्या,
तेहनी भक्ति, साधना, परिणति, ते नोआगमयी भावसेवना
कहिये. इहां मूढ वस्तुधर्मे विचारातां आत्मद्रव्यने विषे सेव्य-
सेवक भाव नयी, सत्तार्ये सर्व द्रव्य समान छे, अने कोइ
द्रव्य कोइनो धर्म लेतां देतां नयी, पण जे संसारी जीव ते
ते अनादिनो अठार पापस्थानके परिणम्यो, विभावभावित थको
कर्ममयी भईने संसारी पुट्टनो मिखारी, तत्त्वनो चूरयो, मो-
हने वंदीखाने दुःखमयी थयो छे, ते जेवों स्वरूपने पामे,
तेवों सिद्ध परमेश्वर थाय. तेतो श्री अरिहंत निःकर्मा तत्त्व-

ભોગીને યૂજ્યપણે અવિલંબતાં નીપજે, માટે સ્વકાર્ય કરવાને જે પરમાત્મા નિષ્પત્ત સિદ્ધ તેહને નિમિત્ત કારણપણે અવલંબીને અંતરંગપરિણતિયી સેવે, તે જિહાં સુધી ણી શુદ્ધસત્તા સંપૂર્ણ પદે ન થાય, તિહાં સુધી એ સેવક અને સંપૂર્ણ શુદ્ધાનંદમયી થયા, તે સેવ્ય જાણવા, એ નિમિત્તાવલંબી સેવા, તે અપવાદ સેવા, અને તે સેવા કરતાં પોતાનું સાધ્ય નિપજાવવું, તે ઊત્સર્ગ સેવા કહિયે ॥ ઉક્તં ચ ॥ ઉક્તોસો ઊત્સર્ગો, જસ્ય સંપુણ મમ-લસન્માલો ॥ અવવાઓ તસ્માહણ, તદ્વુદ્દિકરો અણેગવિહો ॥ ઇતિ ॥ ૧ ॥

જે જેહનો ઉત્કૃષ્ટો સંપૂર્ણ નિર્મલ નિર્દોષ સ્વભાવ થયો, જેવી આગલ ધીજી અવસ્થા કાંઈ નહીં, તે ઊત્સર્ગ કહિયે, અને એ ઊત્સર્ગને નિપજાવવા માટે કારણરૂપ જે માર્ગ અંગીકાર કરવો, તે અપવાદ કહિયે. ઇહાં સેવા મધ્યે જે આત્મસાધન થયું, તે ઉત્કૃષ્ટ અને તે આત્મસાધન નિપજાવવાને જે કારણ અવિલંબ્યાં જોડે, તે સર્વ અપવાદે જાણવું. તેમાં અરિહંતની સેવના તે આત્મસાધનનું કારણ છે, તેવી એ અપવાદ સેવના છે, તે સાત નયે કરી સાત મેદે છે, તે સાત નયનું સંક્ષેપે સ્વરૂપ બતાવે છે.

૧ અનેકે ગમાઃ સંકલ્પારોપાંશાશ્રયાદ્યા યદ સ નૈગમઃ ।
જિહાં અનેક નામાદિક ગમા ગ્રહવાયે તથા સંકલ્પે, આરોપે,
અને અંશેષણ વસ્તુને માને, તે નૈગમનય કહિયે.

૨ સંગૃહ્ણતિ વસ્તુસત્તાત્મકં સામાન્યં સ સંગ્રહઃ । જે
સર્વને સંગ્રહે, સર્વનું ગ્રહણ કરે, વસ્તુની છતી સામાન્યપણે ગ્રહે,
તે સંગ્રહનય કહિયે.

૩ સંગ્રહગૃહીતં અર્પણિરોપેણ વિભજનીતિ વ્યવહારઃ । મંદહ-
નયે દ્રવ્યં જે સામાન્ય, તેહને અંશ અંશભેદે અહં ચરુ વેદ્યે,
તે વ્યવહારનય કહિયે.

૪ ક્રતુ અતીતાનાગતચક્રત્વપરિહારેણ ક્રતુ સત્ત્વં વર્તમાનં
મુષપતીતિ ક્રતુમુષઃ । જે ક્રતુ સત્ત્વ વર્તમાન અવરપાને પ્રદે,
અતીત અનાગતની ચક્રત્વનાને ભેદો નહિ, તે ક્રતુ મુષનય
કહિયે.

૫ શબ્દાર્થરૂપં તદ્વર્મરૂપપરિણતિઃ इति શબ્દઃ । પ્રકૃતિ
પ્રત્યયાદિક વ્યાકરણ વ્યુત્પત્તિષુ સિદ્ધ થયેલો શબ્દ, તેહમાં જે
પર્યાયાર્થ થોળે, તે પળે પરિણમે, વસ્તુને વસ્તુ માને. તત્ત્વાર્થ-
વર્તી શબ્દશબ્દાર્થનિપત્તિરિતિ શબ્દનયથ શબ્દાત્મકયં અર્થ-
મિચ્છતિ । તે શબ્દનય કહિયે.

૬ સમ્યક્ પ્રકારેણાર્પણપર્યાયવચનપર્યાયનઃ સકલમિત્ત ધ-
ચન મિત્તમિત્તાર્થત્વેન તત્સમમુદાપયુક્તે ગ્રાહક इति સમમિરુ-
નયઃ । જે વસ્તુના વિદ્યમાન પર્યાય તથા જે નામના યાવન્
વચનપર્યાય છે, તે સર્વ શબ્દે મિત્ત છે. યથા ઘટ કુંભ इत्याદિ,
જે શબ્દે મિત્ત તેહનો અર્થ પણ તદ્ભાવરૂપપણે મિત્ત છે, તે
સર્વ વચનપર્યાયરૂપપરિણમતી વસ્તુને વસ્તુપણે ગ્રહે, તે સમમિ-
રુદનય કહિયે.

૭ સર્વ અર્થપર્યાયે સ્વક્રિયાકાર્યપૂર્ણત્વેન एवं યથાર્થતણ
મૂતઃ एवंમૂતઃ ॥ સર્વ અર્થપર્યાય અનંતા તે સ્વધર્મે સંપૂર્ણ
પોતાની ક્રિયા કાર્યપૂર્ણ જે વસ્તુનો ધર્મ છે, તે તેમ સંપૂર્ણપણે
થયો, તે એવંમૂત નય કહિયે.

इहां श्रीजिनभद्रगणेशमाधमणें १ नैगम, २ संग्रह, ३

વ્યવહાર, ૧ ક્રતુમુવ. એ ચાર નયને દ્રવ્યાર્થિકપણે દ્રવ્યનિશ્લેષે માન્યા છે, અને શબ્દાદિક ગ્રણ નયને પર્યાયાર્થિકપણે ભાવનિશ્લેષે માન્યા છે, તથા ક્રતુમૂવાદિક ચાર નયને ભાવપણે કહ્યા છે, તેનો આશય કહે છે જે વસ્તુની અવસ્થા ગ્રણ છે, ૧ પ્રવૃત્તિ, ૨ સંકલ્પ, ૩ પરિણતિ, એ ગ્રણ મેદ છે. તેમાં જે યોગવ્યાપાર સંકલ્પ, તે ચેતનાના યોગ સહિત મનના વિકલ્પ, તેને શ્રીજિનભદ્રગણિશ્વમાશ્રમણ પ્રવૃત્તિવર્મ કહે છે. તથા સંકલ્પધર્મને ઉદેક મિશ્રપણા માટે દ્રવ્ય નિશ્લેષે કહે છે, માત્ર એક પરિણતિ ધર્મને ભાવનિશ્લેષો કહ્યો છે.

અને સિદ્ધસેનદિવાકરે વિકલ્પ તે ચેતના માટે ભાવનય ગવેષ્યો છે, અને પ્રવૃત્તિની સીમ, વ્યવહારનય છે, અને સંકલ્પ તે ક્રતુમુવનય છે, તથા એક વચનપર્યાયરૂપ પરિણતિ તે શબ્દનય છે, અને સકલ વચન પર્યાયરૂપ પરિણતિ તે સમમિરુદ્ધનય છે, તથા વચન પર્યાય અર્થ પર્યાય રૂપ સંપૂર્ણ તે એવંમૂત નય છે, માટે એ શબ્દાદિક ગ્રણ તે વિશુદ્ધનય છે, ભાવધર્મમયે મુખ્યભાવને ઉત્તર ઉત્તર મૂક્ષમનાના ગ્રાહક છે, એ રીતે નયનો અધિકાર સંક્ષેપે કહ્યો. હવે એ સાતે નયે કરી અપવાદ ભાવસેવનાના સાત મેદ કહે છે.

૧ શ્રીઅરિહંતરૂપ સ્વજાતિ અન્યદ્રવ્ય તેહના સ્વરૂપને ચિંતવે જે ચેતનાનો અંશ પ્રમુના ગુણને અનુયાયી સંકલ્પ પહેલાં કેવો ન થયો હતો, તે સંકલ્પવિષયાદિકથી નિવારીને પ્રમુગ્ધને જોહ્યો, એ નિમિત્તાવલંબીપણા માટે અપવાદ અંતરંગ પરિણામ તે ભાવસેવના સંકલ્પરૂપ એક ગમે માટે નેગમનયે અપવાદ ભાવસેવના જાણવી. એ આત્મસિદ્ધિ નીપજાવવાનું કારણ છે.

૨ થી અરિહંતદેવની નિપક્ત અસંખ્યાત પ્રદેશે નિતાવણ સર્વ સ્વશક્તિને ચિત્તરે પોનાની સત્તા પગ તેહવી વિધારે, ઉભયનો તુલ્યારોપ કરે, અને અગ્નિનિપનાનો પદ્માસાપ કરે, નિપનાનું પરમાત્મવર્મનું ઘટુમાન કરે, તથા ભેદ કરેલાં દ્રવ્યથી દ્યેવર્ચ, કાલવી, ભાવવી, થીપ્રમુર્જી તથા માહરું દ્રવ્ય મિત્ર છે, અને સત્તાસાયમે અમેદ છે, પૃથ્વી સાપેશપને જે ઘટુમાન યુક્ત સત્તા પ્રગટ કરવાની રુચિવંત પૂરો ચિકિત્સ તે સંગ્રહનરે અપવાદ ભાવસેવના કહિયે ॥ ૬ ॥ શ્લોક ગાથાર્ય:

વ્યવહારે ઘટુમાન જ્ઞાન નિજ,

ચરણે જિનગુણ રમણા જી ॥

પ્રમુગુણ આલંબી પરિણામે,

શ્રુતુપદ ધ્યાન સ્મરણા જી ॥ થી૦ ॥૪॥

૩ અર્થ:—પોનાના ક્ષયોપશમભાવિ લે જ્ઞાન, દર્શન, વીર્ય, તેમચ્ચે પ્રતિસમયે ભાસન શ્રીઅરિહંતની શુદ્ધ સ્વરૂપ સંપદા, કેવલ જ્ઞાનાદિક. અને ઉપકારસંપદા જે વેશના ધર્મકથન, તે શુદ્ધઉપકારીપણું છે. તથા ચોત્રીશ અતિશય, પાંચીશ વચનાતિશય, આઠ પ્રાતિહાર્યરૂપ સંપદા, તિહાંજ ઉપયોગ રાલે, અને કેવારે શ્રીપ્રમુર્જીની પ્રમુતા વિસારે નહી. ઘટુમાનમચ્ચે શ્રીવિતરાગ તે સર્વથી અધિક મોટાપણે સદહે, વીર્ય તે જિન-ભક્તિને વિષે ફોરવે, તથા ધણ કહેનાં ધારિત્રને શ્રીઅરિહં-તના ગુણને વિષે રમણ પુરુષ તન્મયતાપણું પામીને રહે, હાં જે ક્ષાયોપશમી આત્માગુણની પ્રવૃત્તિ ભાસનાદિક. તે સર્વ શ્રીઅરિહંત અનુયાયી ઘટ, તે માટે પુ વ્યવહારનરે અપવાદ ભાવસેવના કહિયે.

૪ પ્રમુ શ્રીપરમાત્મા અપોગી અલેક્ષી, તેના ગુણને અવલંબીને આદરીને પરિણામ જે અંતરંગ આત્મદ્રવ્યની ક્ષયોપશમી પરિણતિ સામાન્યચક્રભાવરૂપ, તેમજ્યે તન્મયપણે જે નહીં વીસરે યુવા સ્મરણપણે તદુપયોગે રહે, તે જિહાં સુધી ધર્મદ્યાનરૂપે આલંબી સાધે, તિહાં સુધી, રુઝમુઝનયે અપવાદભાવસેવના કહિયે. ૫ પણ આત્મમાનનરૂપ ઝસર્ગભાવસેવા તેનું કારણપણું છે, તેથી ૫ અપવાદસેવા કહી ॥૪॥ ઇતિ ચતુર્થ ગાયાર્થઃ॥

શબ્દેં શુક્લ ધ્યાનારોહણ,

સમભિરૂઢ ગુણદશમે જી ॥

વીય શુક્લ અવિકલ્પ એકત્વેં,

एवंभूत ते अममे जी ॥ श्री० ॥ ૫ ॥

૫ અર્થઃ—હયે શ્રીપ્રમુરૂપ શુક્લદ્રવ્યને આલંબીને જે જીવ ભાવમુનિત્ત્વરુચિ થઈ દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર, ૫ ત્તન-યીમયી પરિણમીને જે પ્રથક્ત્વવિતર્ક સપ્રવિચારરૂપ શુક્લ વ્યાનપણે પરિણમ્યો, તેવારે ૫ જીવ શબ્દનયે ભાવસેવનાવંત થયો, પડહે રુઝમુઝનયમાં તો પ્રશસ્તઝર્ક સહિત અરિહંત ગુણની હૃદતાદિક પરિણામને સદ્ધર્કોરે હતો, અને જિહાં શબ્દનય થયો, તિહાં પ્રશસ્તાલંબનનું કાર્ય પડે નહીં. સાચક જે ભક્ત્યજીવ, તેહના ગુણ તે સર્વપ્રમુગુણ્યી ઇકત્વ થઈ સ્વરૂપ ઇકત્વના પામ્યા શુક્લદ્યાનની શુક્લતાને પરિણમ્યા, તેવારે શબ્દનય, અપવાદભાવ સેવના કહિયે. ઇહાં પણ નિમિત્તધર્વક મંડાળ છે, તેનાટે અપવાદે ભાવસેવના કહી, અપવા સાચનપણા માટે અપવાદ કહિ બોલાયો.

૬ જેવારે સાધક જીવ દશમે સુશ્મસંપરાય ગુણટાણે
 ઘડ્યો શુદ્ધધ્યાનના પ્રથમ પાયાને અંતે આવ્યો, પરમનિર્મલ-
 ભાવ થયો, તે વેલાપુ જેટલી આત્મગુણની સાધના કરતાં
 યોગવીર્યની સહાયે સાધકના ઘાય, તે સર્વ અપવાદે છે, અને
 ઉત્સર્ગમાર્ગે તો યોગધર્મ પણ આત્માને તજવા યોગ્ય છે, તે
 પણ તેકાલે સાધનારૂપ છે, તેમાટે इहां કારણિક યજ્ઞો, પણ
 સ્વરૂપમત્યે નહીં. અને જેટલું કારણરૂપ લહિયે, તે સર્વ અપ-
 વાદ છે, માટે દશમે ગુણટાણે સમમિરુદ્ધનયે અપવાદ ભાવસે-
 વના છે, એ પણ સાધકનાં આસન છે.

૭ જેવારે શુદ્ધધ્યાનને ધીજે પાયે એકત્વવિતર્ક અપ્રવિ-
 ચારરૂપે ઘડ્યો ભાવમુનિ નિર્વિકલ્પ સમાધિ ધરપો, સ્વરૂપપુ-
 કત્વે પરિણમ્યો, તેવારે સાધનાનું પૂર્ણપણું થયું. તે માટે એવંમૂ-
 તનપ સેવના થઈ. તો કોઈ પૂછે જે અયોગી ગુણટાણા સુધી
 સાધના છે, તો इहां ક્ષીણમોહગુણટાણે સેવનાનો એવંમૂત કેમ
 કહો છો ? તેને ઉત્તર કહે છે જે અયોગી સુધી તો ઉત્સ-
 ર્ગસાધના છે, અને इहां તો અપવાદસાધનાનો અધિકાર છે,
 તેવી અપવાદસાધના इहां પૂરી થઈ. વડી કોઈ પૂછે જે અમમ
 નિર્મોહ અવસ્થામાં શું અપવાદપણું છે ? તેહને ઉત્તર. જે
 શુદ્ધ ધ્યાનનો ધીજો પાયો પણ હજી સચેતનાનું એક આત્મ-
 ધર્મે રાખયું, તે પ્રયોગ છે. હજી સયોગવીર્ય ઉદ્ધાતુગતનું
 સહાય છે, તથા શ્રુતજ્ઞાનનું આટંચન છે, અને ક્ષયોરશર્મા
 શ્રુત તે ઉત્કૃષ્ટ ઉત્સર્ગે મૂલ આત્મિક વસ્તુયમે નયો અને તેહનું
 આલંબન છે, તિહાં સુધી અપવાદ છે. તે માટે નિર્મોહી
 ચારમે ગુણધ્યાનને એવંમૂતનયે અવગરે ભાવનેવા જાગવી. એ

અપાર માત્ર સેવનાના સાત નર્પે કરી સાત ભેદ કયા ॥૧॥
 હિતિ પંચમ ॥

ઉત્તરે સમકિતગુણ પ્રગટ્યો,

નૈગમપ્રભુતા અંશે જી ॥

સપ્રહ આનમ સત્તાલંબો,

મુનિપદ માત્ર પ્રશંસે જી ॥ શ્રી૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—હવે ડગમંગલે માત્રસેવનાના સાતનર્પે કરી સાત
 ભેદ કરે છે. દુહા મંટયુ આત્મધર્મરૂપ સ્વસ્થર્થ નીપજે છે,
 તે ડગમંગલ કહિયે, પુરુષે કાયા યોગ્ય જે કાર્ય તે ડગમ
 કાયા, પણ તેમા મટલી ડગના હોય, તેમાટે નવકયાયા
 ઓદ્યે, તે કયાની રૂપાય છે

૧. જોઈ આત્માનો શકાદિયાચ અતિયા સદિત ક્ષાયિક
 આત્મિક તત્ત્વ નિર્ધારક ગૃહમમકિતરૂપ ગુણ પ્રગટ્યો, તેથી
 યુ માત્ર આત્માનો એક અંશે પ્રભુતાનો ગુણ પ્રગટ્યો, તેથી
 આત્માનો એક અંશે કાર્ય થયું, તેમાટે નૈગમનય ડગમ
 માત્રસેવા પદ. દુહા સોડ ૧૫૫ જે ગુણ નિષ્કર્યો તેને મેતા
 કૈવલ કહો છો ? તેને ઉપા જ, નમવળ, ઘડ રેહડું પૂત
 મેતાનો અર્થ છે. તે દુહા નમવળ થયું છે, અત્રા જો
 પત્ર ગુણ તે પ્રગટ્યો ૧૫૫ દુહી આત્માના અર્થના ગુણનો
 સ્વરૂપ છે મેટે પૂરે મેતા કરી છે. પ્રેમડે આત્માના
 નર્પે મેટે ડગમંગલ છે, તેમાટે પૂરે ડગમંગલેના મેટે
 છે. ડગ ૫ ૧ આત્માનો ગુણ ૧. ડગમંગલે ડગમંગલે । નિર્ધાર

समववाय सुद्धदेवोचि ॥ ए टीकामय्ये छे, तेयी उपादाननि-
प्पत्ति ते उत्सर्गसेवा जाणवी. इहां आत्माना अनंत गुण छे,
तेमांयी एक समकित्त गुण प्रगट्यो, ते आत्मानो एक अंश
प्रगट्यो, तेयीज ए नैगमनयें उत्सर्गभावसेवा थइ, अने एहीज
उत्सर्ग आत्मगुणप्रभुता पण प्रगटी.

२ जेवोरें ते भावमुनियें यद्यपि पोतानी आत्मसत्ता आवरी
छे, तो पण जे छती हती तेने निर्धार करीने भासनगत करी,
ते हवे स्वसत्तालेयी शुद्ध धर्मपयी थपो, तेहीज आत्मसत्ता-
भासन रमण, एक्कवसत्तासन्मुख थको रहे, एट्ठे ए जीव
आज मुची स्वसत्तालेयी थपो हतो नही, ते थपो. एट्ठं
उपादान समर्थ, माटे संग्रहनय उत्सर्गभाव सेवा कहियें.

३ जेवोरें ते साधक जांव, अप्रमत्तमुनिराज अवस्था
पामीने उपादान कारणता सर्वस्वरूपालेयी करी, ते अवस्था
आत्माणी परिणामप्रशस्ति ग्राहकता, व्यापकता, भोक्तृता, कर्तृता
आदिक सर्व स्वरूपें बटगी, तेवोरें अंतरंग वस्तुगत जे व्यव-
हात, ते वस्तुस्वरूपें थपो, ते व्यवहारनय उत्सर्ग भावसेवना
कहियें. ए मुनिपदनो जे भाव, तेहने प्रशंसे कहेतां वखाणे
॥ ६ ॥

ऋजुसूत्रें जे श्रेणिपदस्थें, आत्मशक्ति प्रकासे जी ॥
यथाख्यात पद शब्दस्वरूपें, शुद्धधर्म उल्लासें जी ॥

श्री० ॥ ७ ॥

४ अर्थः—जे आत्मा क्षपकश्रेणिपदे रह्यो थको पोतानी

आत्मिक शक्ति प्रकासे केतां प्रगट करे, तेने ऋतुमुत्रनय उत्सर्ग भावसेवना केंदिये.

५ जेवों आत्मानें यथाख्यान क्षायिकचारित्र प्रगट धयुं, तेवों जे चारित्र सहकारी आत्मशक्ति प्रगटे, शुद्ध अकपायी, असंगी, निस्पृहरूप शुद्ध धर्म उल्लास पावे, चारित्र सहकारी जे वीर्यादिक तेपण जे कषायानुयायी फरता हुता, ते सर्व आत्मरमणी थया, ए धर्म जेटलो उल्लास पावे, ते सर्वशब्दनयें उत्सर्ग भावसेवना जाणवी. इहां स्वरूपरमणी असहायी थपो, ते जेटलुं अन्य असहायीपणुं नीपण्युं, तेजलुं उत्सर्गसेवन जाणवुं ॥ ७ ॥ इति

भाव सयोगी अयोगीशेलेंसे,

अंतिम दुग नय जाणो जी ॥

साधनताए निजगुण व्यक्ति,

तेह सेवना वखाणो जी ॥ श्री० ॥ ८ ॥

६ अर्थः—जेवों ए आत्मायें सर्व घनघातिकर्म क्षय करीने अनंत ज्ञान, अनंत दर्शन, अनंत चारित्र, अनंत वीर्य, ए चार मोठां अनंतक प्रगट कर्या, ए चार गुणने संकर तथा सहकारें जे बीजा वक्तव्य तथा अक्तव्य अनंता स्वयमोगुण प्रगट थया, आत्मिक आनंदी थया, तेवों सममिच्छदनयें उत्सर्ग भावसेवना यत्.

७ जे काळें ईश्वरीहृग्य करे, अन्तप्रदेशनो घन करे, अयोगीकवरीयुं याव, तेवों एवमनयें उत्सर्ग भावसेवना

જાણવી. હાં કોઈ પૂછશે જે પૂર્વમૂલ મોક્ષને વિષે કેમ કહેતા નથી ? તેને ઉત્તર. જે મુક્ત આત્મા તો સિદ્ધ છે, તેને નહું કોઈ નીપજાવું નથી, અને અપોર્ગને તો સિદ્ધતા નિપજાવવી છે, માટે જેટલું કાર્ય અધુરું, તેટલું સાધન વહીયે. અને જે સાધના તે સેવા છે, માટે સાધનાનો અંત અપોર્ગકેવડી ગુણઠાને છે, પૂરે સાધનાનો પૂર્વમૂલ અપોર્ગકેવડી છે, તેથી ઉત્સર્ગ ભાવસાધના તે અપોર્ગકેવડી ગુણઠાને વહી, અને સિદ્ધનો પૂર્વમૂલ તે મુક્ત આત્મા છે. એ રીતે સાધના ઓઢાવાળી. એ ઉત્સર્ગ સેવનાના સાન નય કહ્યા.

હવે પૂરું સ્વરૂપ ધનાવે છે, જે એ સાધનતા કહેતાં સાધના કરતાં જે નિજગુણ કેનાં પોનાના આત્માના ગુણ તેટું વ્યક્તિ કેતાં પ્રગટપણું, તેહ સેવના કહેનાં આત્મસેવના, વાલાણી કેતાં કહો, પૂરે જેટલી સાધના તેટલી અપવાદસેવા, જાણવી, અને તે સાધના કરનાં કરનાં જેટલી જેટલી નવી આત્મશક્તિ પ્રગટવાળી કારણના સહિત જે આત્મશક્તિ પ્રગટે, તે ઉત્સર્ગભાવસેવા જાણવી, અને શુદ્ધનિષ્પત્ત સિદ્ધ અવરણા તે સાધ્ય છે, અને જે પ્રગટશુદ્ધ આત્મધર્મપને આત્મસંપૂર્ણતાને કારણપને થવી સેવા, તે ઉત્સર્ગભાવસાધના જાણવી. જે ઉત્સર્ગભાવસાધના તે કાર્ય છે, અને નિનિતાલંબી અપવાદ ભાવસેવા તે કારણ છે, તેષ સર્વ દ્રવ્યસેવનાનું કારણ છે. એ રીતે કારણ કાર્યભાવ ઓઢવો ॥ ૮ ॥ હનિ જટન ગાધાર્યઃ ॥

કારણભાવ તેહ અપવાદે,
કાર્યરૂપ ઉત્સર્ગે જી ॥

આત્મભાવ તે ભાવદ્રવ્ય પદ,
વાહ્યપ્રવૃત્તિ નિઃસર્ગે જી ॥ શ્રી૦ ॥ ૯ ॥

અર્થ:—હાં જેટલો કારણભાવ, તે સર્વ અપરાધે જાણવો, અને જેટલું કાર્ય જે સ્વગુણનિષ્પન્નિ, તેટલો ઉત્સર્ગ જાણવો. પણ ઉત્સર્ગ તથા અપરાધનાં લક્ષણ તથા ફલાણી સર્વ જ્ઞ-ત્કલ્પમાણ્યમાંથી તથા તેની ટીકાથી વિસ્તારણે જોડે લેજો, અને જેટલું વાહ્યપ્રવૃત્તિ તે દ્રવ્યનિષ્કેષો જાણવો. પૃથ્વી શ્રી ચંદ્રમમસ્યામીની સેવાયે જે હલિયા, તે આત્મધર્મ સંપૂર્ણ થશે ॥ ૯ ॥ इति नवम गाथायः ॥

કારણભાવ પરંપર મેવન,
પ્રગટે કારજભાવો જી ॥
કારજ મિહં કારણના વ્યય,
શુચિ પરિણામિક ભાવો જી ॥ શ્રી૦ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—હવે કારણભાવ જે શ્રી અરિહંતદેવ તેહની પાં-પાયે દ્રવ્યમાવના કાનાં ધર્મો માવમેવા પ્રગટે, અને માવ-સેવાથી ઉત્સર્ગ ધર્મ પ્રગટ, અને ઉત્સર્ગ ધર્મ પ્રગટ્યો, તેવાં પોતાનું કાર્ય શુદ્ધસ્વરૂપ અનુભવસ્વરૂપ પ્રગટે, અને કાર્ય જે શુદ્ધ સિદ્ધતારૂપ તે સર્વે કેનાં નીપજે, તે કાર્ય નીપજે કાર-ણતા જે હતી તેહનો વ્યય કેનાં નાશ થાય, કેમકે કાર્યની ઊંચતાયે કારણતા છે, પરંતુ કાર્ય નીપજે કારણધર્મ રહે નહીં, તેમજે શું રહે ? તે કહે છે. જે શુચિ કેનાં પરિવ ભાવન, દ્રવ્યધર્મ, નોદર્મ કય હેતુમદ્ભાવકય મદ રહિત જે અપ્રમાનો

પારિણામિક ભાવ છે, લેપને છૂંતું મૂલ લક્ષણ છે, સ્વદ્રવ્ય,
સ્વક્ષેષ, સ્વશાલ, સ્વભાવરૂપ તેપણું રહે, પરમાનંદ અવિનાશી
અસ્થા ધરે ॥ ૧૦ ॥ इति ॥

પરમગુણી સેવન તન્મયતા,

નિશ્ચય ધ્યાનં ધ્યાવે જી ॥

શુદ્ધાતમ અનુભવ આસ્વાદિ.

દેવચંદ્ર પદ પાવે જી ॥ શ્રો ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—પૃ સૈને પરમ કેનાં ઝકૂટ ગુની જે શ્રી અરિહંત
શુદ્ધદેવ તેહની સેવા અતિ હુલંભ છે. તે પાર્મીને તેહમાંહે તન્મય
ધર્મને જે જીવ નિશ્ચય કેનાં નિર્ધારે. અથવા નિશ્ચય કેનાં પોતાને
સ્વરૂપધ્યાનં એકત્વના રૂપે જે ધ્યાવે, તે જીવ, શુદ્ધ નિષ્કલંક જે
આત્મા ચિદાનંદ ધન, તેહનો જે અનુભવ કેનાં યથાર્થ જ્ઞાન વેદ્ય
સંવેદ્ય પદ સદિત તેહને આસ્વાદિને દેવ જે નિર્મય અથવા
મુવનપતિ પ્રમુખ ચાર નિકાપના, તેહમાં ચંદ્રમા સમાન ભાવ
ઉદ્યોત સમતા શીતલતાનાં કારણ જે અરિહંત તે રૂપ પદ-
સ્થાનક તે પ્રત્યે પામે, છુટે અહો ભગ્ય જીવો ! જો તમે
પોતાના આત્મસુખના ઇચ્છક થયા હો, અને શુદ્ધાનંદને વિ-
લસો, એવી અમિટાયા તમને છે, તો શ્રીચંદ્રમભસ્વામી શુદ્ધ-
દેવ, અશરણના શરણ, લગદાવાર, જગત્ત્રીવિના પરોપકારી,
મોહ વિનિનનો છંસ કરવાને ભાવમૂર્ત્ય લેહવા, કર્મરોગના પરમ
વેદ્ય, મહા માહુણ, મહા ગોપ, મહાનિર્ધારક, મહાસાર્યવાહ,
સમ્યક્દૃષ્ટિ જીવના જીવનપ્રાણ, દેશચિરતિને તો મહામંત્રની પે
અથવા યોગ્ય, સાચું નિર્મય તેહની આજ્ઞાપે પાડે છે, અસંખ્યા-

યના હૃદયરૂપ સત્વરના હંસ, આચાર્યજીના નાપ, ગંગાવંતો
સાક્ષાત્ મોક્ષહેતુ અને સ્વાદ્વાદર્શનના ઉપદેશક, પુહવાં શ્રી
અરિહંતદેવ તેની સેવા કરો, પુહજ આવાર છે, એ શ્રીચંદ્રમ-
ભની સેવા જિહાં સુધિ તમારી સંપૂર્ણ સિદ્ધતા ન થાય, તિહાં
સુધિ અલંકાર રહેજો, પુહીજ સાર છે ॥ ૧૧ ॥

॥ અથ નવમ શ્રી સુવિધિનાથજિન સ્તવનં ॥

ધારા મહેલા ઉપર જરુસે ઘોજલી હો લાલ ॥ જરુસે ॥ ૧ ॥
ઘોઠો સુવિધિ જિણંદ, સમાધિરસેં મયોં હો લાલ ॥ સ ॥
માસ્યો આત્મસ્વરૂપ, અનાદિનો ઘોસયોં હો લાલ ॥ અ ॥
સકલ વિભાવ ઉપાધિ, થકી મન ઓસયોં હો લાલ ॥ થ ॥
સત્તાસાધન માર્ગ, મળી એ સંચયોં હો લાલ ॥ મ ॥ ૧ ॥

અર્થ:—હવે શ્રી સુવિધિનાથપરમાત્માની સ્તુતિ કરે છે.
કોઈક મધ્ય જીવ અનાદિકાલનો મિથ્યાત્વ, અસંયમ, કષાય-
યોગ રૂપ દ્રવ્યભાવ હેતુપણે પરિણમ્યો, એકેન્દ્રિય સૂક્ષ્મ, વાદર,
તથા પેંદ્રી, તેંદ્રી, ચૌત્તેંદ્રી, પંચેંદ્રીપણે અનંતા મત્ર સુધી મત્ર-
શક્તિમાં પરતો અનેક કુદેવની વાસનાયે વાસિત થકો કુદેવને
દેવગુણો માનતો અથવા સુદેવ જે શ્રીવીતરાગ તેહને કર્તૃત્વ
પ્રમુખ દોષ માનતો થકો કોઈ કાલે શ્રીવીતરાગ પ્રમુની પ્રમુતા
દીઠી નહી, તે કેવારેક મત્રસ્થિતિનો પરિપાક કરી, કોઈક
પુણ્યના ઉદયે શ્રીસુવિધિનાથ પરમેશ્વરની મુદ્રા દીઠી, તે પણ
અરુપી અનંતગુણ પ્રમુતાપણે શ્રદ્ધાન માસન ગોચર પડે. તે

શ્રી અરિહંતની પ્રમુતા દેહીને ઉદ્દસિતવિત્તે તે મધ્યજીવ શ્રી
 વીતરાગની ઉપકારતા પામ્યો, તેવારે તે પ્રોત્તે હર્ષયી ચોઠે છે, જે
 દીટો કેતાં માસનપણે પ્રતીત સહિત સુવિધિનાથ પ્રમુર્જી દીટો,
 પણ તે કેહવો દીટો ? જે સમાધિ કેતાં આત્મગુણતું વિપરી-
 તપ્રવર્તન તે ઉપાધિ, અથવા વિષય કષાયને અનુમાપિ જે
 પ્રવર્તન, તે પણ ઉપાધિ, તથા જે તત્ત્વ ઉદ્ભવ વક્રતા પરિણા-
 માદિક, સર્વવિભાવ તે પણ ઉપાધિ તેને નિવૃત્તે સકલગુણ
 સ્વરૂપ પરિણામી થયે જે આત્મગુણની વસ્તુગતે સ્થિરતા તે
 સમાધિ તેહનો રસ, તેણે કરી ભર્યો કેતાં સંપૂર્ણ પૃથ્થે પરમ-
 સમાધિમયી શ્રીસુવિધિનાથ દીટો, તે દીટાયાં એક મોટો લાભ
 થયો, તે શું લાભ થયો ? તોકે માસ્યો કેતાં જાણપણામાં
 આપ્યો, પોતાના આત્માતું સ્વરૂપ તે શુદ્ધચિદાનંદલક્ષણ જાણ્યું,
 જે અનાદિ અતીત કાલનો વિસર્યો મૂલી ગયો હતો, તે
 શ્રીપ્રભુ દીટાં માસ્યું તેથી સકલ કેતાં સર્વ જે વિભાવ દોષ
 આત્મિક અશુદ્ધતારૂપ જે ઉપાધિ તેહયકી મન કેતાં વિત્ત
 ઓસર્યો કેતાં પાડો હૃદ્યો, જે એ વિભાવ પરિણતિ હું નહીં
 તથા વિભાવ પરિણતિનો હું કર્તા પણ નહીં, એ દુનં વરતું
 ભોગવતું પરિગમતું ઘટે પણ નહીં, તે જેઝી કાનોશમી
 આત્મપરિણતિ તે સર્વે રાગ દ્વેષ અસંયમયી નિવૃત્તિ લાગી,
 અને સત્તા કેતાં જે અનંતગુણરૂપ આત્માની સત્તા તેહના
 સાચનની રીત કેતાં ચાલ (માગ) તે સમ્યક્જ્ઞા, સમ્યક્-
 દર્શન, સમ્યક્ચારિત્રરૂપ જે આત્મિક કાર્ય, તે માગ્યો એ
 મધ્યજીવ પરિગમ્યો, પૃથ્થે જેથી આત્મસત્તા પ્રગટ થયે, તે
 માર્ગ મળી એ આત્મા સંચર્યો કેતાં પ્રવર્ત્યો ॥ ૧ ॥ શ્રી
 પ્રથમ ગાપાર્થઃ ॥

પના હૃદયરૂપ મોડગના હંમ, આચાર્યજીના નાવ, ગળવાના
સાક્ષાત્ મોક્ષહેતુ અને સ્વાદાદિધર્મના ઉપદેશ, પૃહવા શ્રી
અરિહંતદેવ તેની સેવા કરો, પૃહજ આચાર છે, પૃ શ્રીચંદ્રમ-
ળની સેવા જિહાં સુધિ તમારી સંપૂર્ણ સિદ્ધતા ન થાય, તિહાં
સુધિ અગ્વંડ રહેજો, પૃહીજ સાર છે ॥ ૧૧ ॥

॥ અથ નવમ શ્રી સુવિધિનાથજિન સ્તવનં ॥

ધારા મહેલો ઉપર જરુલે થાંજલો હો લાલ ॥ જરુલો ॥ ૧૦૦૦૦
દોઢો સુવિધિ જિણંદ, સમાધિરસંં ભર્યો હો લાલ ॥ સ૦ ॥
ભાર્યો આરમમ્બરૂપ, અનાદિનાં થીસર્યો હો લાલ ॥ અ૦ ॥
સકલ વિભાવ ઉપાધિ, ધકી મન ઓસર્યો હો લાલ ॥ ધ૦ ॥
સત્તારાધન માર્ગ, મળી ૯ સંચર્યો હો લાલ ॥ મ૦ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—દુવે શ્રી સુવિધિનાથપરમાત્માની સ્તુતિ કરે છે.
કોટ્ક મધ્ય જીવ અનાદિકાલનો મિત્ત્યત્વ, અમંપમ, કાપ-
યોગ રૂપ દ્રવ્યભાવ હેતુપણે પરિણમ્યો, પૃદ્દેશિય સૂક્ષ્મ, ચાર, ત્રણ
તેડી, તેડી, થોમિડી, પૃનેડીણે અનંતા મા ગુચી મ-
વક્રમાં વળતો અનેક તુલેની શાળાએ શામિત ધકો તુલેને
દેવતા, નાના ગવડા તુલે જે શ્રીકૃષ્ણ તેલેને તુલેને
પ્રમુલ તોપ માળતો ધકો કોટ્ક કાંઈ શ્રીકૃષ્ણના મમુની મમુના
દોડી નહીં, તે વેશવેદ અગ્નિવિનિનો પરિણામ કરી, કોટ્ક
પુષ્પના ઉપરે થાં ગુરુવિનાયક વામેશની મુડા દોડી, તે વળ
અગ્નિ અનંતગુણ મમુનાણે અગ્નિન મામન મોશ ધકો તે

શ્રી અરિહંતની પ્રમુખતા દેહીને ઉદ્દસિતચિત્તે તે મધ્ય જીવ શ્રી
 વીતરાગની ઉપકારતા પામ્યો, તેવાં તે પ્રીતે હર્ષથી બોલે છે, જે
 દીડો કેતાં માસનપણે પ્રતીત સહિત સુવિધિનાથ પ્રમુખી દીડો,
 પણ તે કેહવો દીડો ? જે સમાધિ કેતાં આત્મગુણહં વિપરી-
 તપ્રવર્તન તે ઉપાધિ, અપવા વિષય કષાયને અનુપાધિ જે
 પ્રવર્તન, તે પણ ઉપાધિ, તથા જે તત્ત્વ ઉદ્ભવ વક્રતા પરિણા-
 માદિક, સર્વવિભાવ તે પણ ઉપાધિ તેને નિષ્કર્તે સકલગુણ
 સ્વરૂપ પરિણામી થયે જે આત્મગુણની વસ્તુગતે સિધતા તે
 સમાધિ તેહનો રસ, તેણે કરી ભર્યો કેતાં સંપૂર્ણ પૃથ્થે પરમ-
 સમાધિમયી શ્રીસુવિધિનાથ દીડો, તે દીડાથી એક મોટો લાભ
 થયો, તે શું લાભ થયો ? તોકે માસ્યો કેતાં જાણપણામાં
 આપ્યો, પોતાના આત્માનું સ્વરૂપ તે શુદ્ધવિદ્યાનંદલક્ષણ જાણ્યું,
 જે અનાદિ અવીત કાલનો વિસ્તર્યો મૂઠી ગયો હતો, તે
 શ્રીપ્રમુ દીડાં માસ્યું તેથી સકલ કેતાં સર્વ જે વિભાવ દોષ
 આત્મિક અશુદ્ધતારૂપ જે ઉપાધિ તેહથી મન કેતાં ચિત્ત
 ઓસર્યો કેતાં પાડો હુલ્યો, જે એ વિભાવ પરિણતિ હું નહીં
 તથા વિભાવ પરિણતિનો હું કર્તા પણ નહીં, એ દુનં વરહું
 ભોગવહું પરિગમહું ઘટે પણ નહીં, તે જેટલી સ્વાતંત્ર્યમી
 આત્મપરિણતિ તે સર્વ રાગ દ્વેષ અસંયમથી નિહત, લાગી,
 અને સત્તા કેતાં જે અનંતગુણરૂપ આત્માની સત્ તેહના
 સાચનની રીત કેતાં ચાલ (માગ) તે સમ્પરજ્ઞા, સમ્પર-
 દર્શન, સમ્પરચારિત્રરૂપ જે આત્મિક કાર્ય, તે માગની એ
 મધ્યજીવ પરિગમ્યો, પૃથ્થે લેથી આત્મસત્તા પ્રગટ થયે, તે
 માર્ગ મળી એ આત્મા સંચર્યો કેતાં પ્રવર્ત્યો ॥ ૧ ॥ શ્રી
 પ્રપમ ગાથાર્થઃ ॥

पना हृदयरूप सतीवसना हंस, आचार्यजीना नाथ, गणवेशना
साक्षात् मोक्षहेतु अने स्यादादवर्मना उपदेशक, एहवा श्री
अरिहंतदेव तेनी सेवा करो, एहज आचार छे, ए श्रीचंद्रप्र-
भनी सेवा जिहां सुधि तमारी संपूर्ण सिद्धता न थाय, तिहां
सुधि अखंड रहेजो, एहीज सार छे ॥ ११ ॥

॥ अथ नवम श्री सुविधिनाथजिन स्तवनं ॥

धारा महेला उपर जरुखे बीजली हो लाल ॥ जरुखे ॥ ए देशी
दीठो सुविधि जिणंद, समाधिरसें भर्यो हो लाल ॥ स० ॥
भास्यो आत्मस्वरूप, अनादिनो बीसयो हो लाल ॥ अ०
सकल विभाव उपाधि, थकी मन ओसर्यो हो लाल ॥ य०
सत्तासाधन मार्ग, भणी ए संचर्यो हो लाल ॥ भ० ॥ ११ ॥

अर्थः—हवे श्री सुविधिनाथपरमात्माजी स्तुति करे छे.
कोइक भव्य जीव अनादिकालनो मिथ्यात्व, असंयम, कषाय-
योग रूप द्रव्यभाव हेतुपणे परिणम्यो, एकेंद्रिय सूक्ष्म, बादर,
तथा बेंदी, तेंदी, चौरिंदी, पंचेंद्रियपणे अनंता भव सुधी भव-
चक्रमां परतो अनेक कुदेवनी वासनाये शसित थको कुदेवने
देवगुटि ॥ माननां जयवा सुदेव जे श्रीवीरगग तेहने कर्तृत्व
प्रमुख दोष मानतो थको कोइ काले श्रीवीरगग प्रभुनी प्रभुता
दीठी नही, ते केवारेंक भवस्थितिनो परिपाक करी, कोइक
पुण्यना उदये श्रीसुविधिनाथ परमेश्वरानी मुद्रा दीठी, ते पण
अरुपी अनंतगुण प्रभुतापणे श्रद्धान भासन गोघर थई. ते

श्री अरिहंतनी प्रभुता देखीने उद्भसितचित्ते ते भव्य जीव श्री
 वीतरागनी उरकास्ता पाम्पो, तेवारे ते प्रीते हर्षयी जोडे छे, जे
 दीटो केतां भासनपणे प्रवीत सहित सुविधिनाथ प्रभुजी दीटो,
 पण ते केहवो दीटो ? जे समाधि केतां आत्मगुणहुं विपरी-
 तप्रवर्तन ते उपाधि, अपवा विषय कषादने अनुपायि जे
 प्रवर्तन, ते पण उपाधि, तथा जे तत्त उद्भूत वक्रता परिणा-
 मादिक, सर्वविभाव ते पण उपाधि तेने निश्चिंत सकलगुण
 स्वरूप परिणामी द्ये जे आत्मगुणनी वस्तुगते रिपता ते
 समाधि तेहनो रस, तेणें कही भरणो केतां संपूर्ण पृष्ठे परम-
 समाधिभवी श्रीसुविधिनाथ दीटो, ते दीटायी एक मोटो लाभ
 द्यो, ते हुं लाभ द्यो ? तोके भास्यो केतां जाणपणामां
 आप्यो, पोताना आत्माहुं स्वरूप ते शुद्धचिदानंदलक्षण जाण्युं,
 जे अनादि अतीत कालनो विसरणो मूली गयो हतो, ते
 श्रीप्रभु दीटां भास्युं तेयी सकल केतां सर्व जे विभाव दोष
 आत्मिक अशुद्धतारूप जे उपाधि तेहथकी मन केतां चित्त
 ओसरपो केतां पाडो हव्यो, जे ए विभाव परिणति हुं नही
 तथा विभाव परिणतिनो हुं कर्ता पण नही, ए पुन काहुं
 भोगवहुं परिणमहुं घटे पण नही, ते जेऽली कानोशमी
 आत्मपरिणति ते सर्व तग द्वेष असंयमयी निश्चित । लागीं,
 जने सत्ता केतां जे अनंतगुणरूप आत्माणी स तेहना
 साधननी रीत केतां चाळ (माग) ते सम्पन्नज्ञा , जे अक-
 दर्शन, सम्पन्नचारित्र्यरूप जे आत्मिक कार्य, ते माग ।णी ए
 भव्यजीव परिणम्यो, पृष्ठे लेवी आत्मसत्ता प्रगट तव, ते
 मार्ग भयी ए आत्मा संचरणो केतां प्रवर्त्यो ॥ १ ॥ इति
 प्रथम गाथार्थः ॥

તુમ પ્રભુ જાણગ રીતિ, સર્વ જગ દેખતા હો લાલ ॥સં॥

નિજસત્તાયેં શુદ્ધ, સદુને લેખતા હો લાલ ॥સં॥

પરપરિણતિ અદ્વેષ, પળે ઉઘેચતા હો લાલ ॥પં॥

ભોગ્યપળે નિજશક્તિ, અનંત ગચેચતા હો લાલ

॥ અ૦ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—કરી દે પ્રમુજી ! તુમેં જગત્પટાત્મક તેને કેવ-
લજ્ઞાન, તથા કેવલદર્શનેં કરી દેખો છો, પણ જાણંગ રીતેં
પટ્ટણે તમ દ્વેષ ગદિન જે ઇક આત્માનો જાણંગ ગુણ છે,
તેથી સર્વભાવ જાણો છો, પરંતુ તેમા શુભપરિણામી ધનુના
ગ્રાહક નથી, અને અશુભપરિણામી ધનુના દ્વેષી નથી, યાર્ય
રીતેં જગત્ના જાણ છો, કનાપણ, મોક્ષાપણ, ગ્રાહકપણ સ્વા-
મિપણ પટ્ટણા થાના ધરન અદ્વેષદિ ગદિન સર્વભાવના જાણંગ
છો, કરી દે પ્રમુજી ! તમેં કેહવા છો ? જે સર્વદ્રષ્ટને પોતાના
સત્તાયમેં શુદ્ધ, નિર્દોષ, નિઃશય લેખો છો, પટ્ટણે પંચાગ્નિરૂપમાં
થળ અગ્નિકાય નો પગગ વિના છે, અને પુટલનું સંપોગીયનું
તે મેદમંચાત્મક છે, પણ કનાપણ નથી, જાનેં સ્વગતાને
લોપતો નથી, અને જીવન યથાપિ અનાદિ વિભાવ છે, પરંતુ
મનારૂપેં મુલ્યમેંજ છે, તે પ્રમુજી ! તુમેં જીવનનું મુલ્યતાપેંજ
લેખો છો, તેમા પરપરિણતિ ભાવઅશુદ્ધતા, જાનાવળાદિ
કર્મ, કામચોકડિક મારેં અંદરપણે અટમચરમેંડી મિત્ર માટે
લેખો છો તેનો અટક કરના નથી દ્વેષે જે નજે, તેને ત્યાગ
ન કરિયે, મનના માટે ત્યાગ કરાવો છે, કેમ કે મનના
મામલિક છે, દ્વેષાવળે તો પરપરિણતિ છે, કરી દે પ્રમુ !

તુમે ભોગપને પોતાનો ભોગ ભોગવો હો, નિજશક્તિ જે અનં-
તગુણપર્ણિય રૂપ, પરમચેતન્યરૂપ, પરમાનંદરૂપ, સહજસુખરૂપ,
एवी જે અનંતી તત્ત્વવિલાસતા તેને ભોગ્યપને ગણો હો, સ્વ-
ધર્મનેજ ભોગ્ય જાણો હો, માટે હે સુવિધિ પરમેશ્વર ! તમે
પરમાત્મતારૂપ પરમ ધર્મના ભોગી હો જી ॥ ૨ ॥ इति
द्वितीय गाथायः ॥

દાનાદિક નિજ ભાવ, હતા જે પરવશા હો લાલ ॥હ૦॥
તે નિજસન્મુખ ભાવ, પ્રહી લહી તુજ દશા હો લાલાપ્ર૦
પ્રમુનો અદ્ભુત યોગ, સરૂપતણી રસા હો લાલ ॥સ૦॥
. ભાસે વાસે તાસ, જાસ ગુણ તુજ જિસા હો લાલ
॥ જા૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—દાનાદિક આત્મધર્મ જે ક્ષયોપશમી છે, તે સર્વ
પરાતુષાની છે, પુટ્ટાતુષાની છે, તે અનાદિના પરવશ થઈ
રહ્યા છે, તે સર્વ, હે પ્રમુ ! તાહી શુદ્ધ વીતરાગ દશા લઈ
કેત્રાં પાર્મણે તે ક્ષયોપશમીભાવ સર્વ આત્મ સત્તાનો સન્મુખ
પનો પ્રે, આત્માવલંબની થાય, છુટ્ઠે અરિહંતાવલંબની થયા
પણી પૂર્ણજ સર્વગુણ તે સ્વસ્વરૂપાવલંબની થાય, ગુણાવલંબની
થાય અને હે પ્રમુજી ! તાહી યોગ કેત્રાં મ્લચવીના સ્વરૂ-
પની રના કેત્રાં મ્લચી તે અદ્ભુત છે. નિર્વિકાર, નિઃસહાય
નિઃપ્રવ્ત્ત, નિર્મલ, નિર્ભર, સકટાવચોચક જ્ઞાનપત્રું તે જ્ઞાન
અને યદ્યપિ મર્ચતાનેશ અવિનિપને સકલ પરાધને નિર્ધાર
કરનો તે દર્શન તથા નીરાળ, નિઘટ, નિરાનય, તત્ત્વૈક્યરૂપ
વિતાવરિપ્દામ તે ચારિય ધર્મ, એ સ્ત્રવની તે અનંત સ્વભાવ

અનંત પર્યાય ઉત્પાદ, વ્યય, ઘુવ્ર, મેદામેદ, અસ્તિ નાસ્તિરૂપ
સ્વરૂપને લીધે વર્તે છે, એહવી સ્ત્રવપી, હે પરમેશ્વર ! તાહારે
વિષે પરિણમી છે, તેહની પ્રતીત તે વાસના તથા ઓલસાણ
તે ભાસન તે તેહને થાય, જેહને તુજ કેતાં તુમાર જેઝા
શુણ પ્રગટ્યા હોય, પટલે હે નાય ! હે સર્વજ્ઞ ! હે ત્રેલોક્ય-
દીપક ! તાહરી સ્ત્રવપી તે તુજ સમાન શુણી હોય, તેહનાજ
ભાસનમાં આવે ॥ ૩ ॥

મોહાદિકની ધૂમિ, અનાદિની ઉતરે હો લાલ ॥અ०॥
અમલ અલંકાર અલિસ, સ્વભાવજ સાંભરે હો લાલ ॥સ્વ०
તત્ત્વરમણશુચિ ધ્યાન, મળી જે આદરે હો લાલ ॥મ०॥
તે સમતારસ ધામ સ્વામિમુદ્રા વરે હો લાલ ॥સ્વા०॥૪॥

અર્થ:—હે પ્રભુ ! તાહરી મુદ્રા તે પરમ સમતાઈ ધામ
છે, એવી ધીજી કોઈની ન હોય, કેમ કે એહવી સકલ પરભાવ
રહિત પરિણામિ, તો જેણે એમ કયું હોય, તેનેજ નિપજે, તે
કહે છે, મોહ જે મુંજતા પરિણામ, તેહની ધૂમિ જે સ્વરૂપ
અગ્રાહકતા, પરભાવગ્રાહકતા, પરભાવરમણનારૂપ વિભાવતા તે
અનાદિ કાલની આત્માને વિષે છે,

इहां प्रश्न. जे ए विभावना अनादिनी छे, ते आत्मानो
स्वपरिणाम के किंवा परपरिणाम छे ? जो स्वपरिणाम छे,
तो विभाव शा या ते कहो छो ? अने जो परपरिणाम छे
तो अनादि केन कहिये ? तेहने उत्तर. जे आदि केतां पेहो
जीव अने एही कर्म कहिये तो पेह्यासिद्ध पछी कर्म लागे,
अथवा पेह्ला कर्म अने पछी जीव, एम कहिये तो कर्ता

વિના કર્મ કેમ સંભવે ? એ પદ્મ ઉપજે, તે માટે અનાદિ સહજાતસંયોગ છે. તિહાં કોઈ પૂછે જે ઉભય સંયોગ એકઠો કહો, તો કારણ કાર્યનો સંબંધ કેમ રહે ? તેહને ઉત્તર જે, ઉપાદાન ધર્મે એક સમયમાં એકઠીજ કાર્યકારણતા છે, જેમ સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાનને છે, તેની પેરેં इहां પણ શ્રી વિશે-
ષાશ્વદપ્રકાશી જાણજું,

યદુક્તં ॥ ગાથા ॥ નવ કમ્પસ્ત ય પુર્યં, કત્તુરભાવે
સમુપ્પન્નવો હુત્તો ॥ નિક્કારણઝો સોવિય, તહ જુગચ્છુપત્તિ
ભાવે ય ॥ ૧ ॥ इत्यादि गाथादी जाणवो. કોઈ પૂછશે જે
અનાદિનો મહેલો તેનો વિયોગ કેમ થાય ? તેહને કહિયેં ॥
ગાથા ॥ જહ ચેહ કંચગોશ્વલ, સંયોગો ણાઈ સંનય ગમોવિ ॥
બુદ્ધિશ્ચંદ્ર સોવાયં, તહ જોગો જીવ કમ્માયં ॥ ૧ ॥ इति पूज्य-
वाक्यात्. પૂટે એ વિભાવપરિણામ યદ્યપિ અનાદિનો છે, પણ
પ્રકૃતિક છે, સ્વરૂપ નથી, માટે એનો વિયોગ તે કીયો થાય.
તેવારેં કોઈ કહેશે જે ૫ વિભાવનું કર્તાપણું કેમ છે ? તેને
કહે છે. જે આત્મા સ્વરૂપકર્તા તેહને સ્વરૂપઆવર્ણે પરભાવ-
સંયોગે પરકર્તાપણું થયું છે, તે વિભાવમોહની ધૂમિ ઉતરે,
મિષ્પાત્વની મુટ ટહે, તેવારેં અમલ કેતાં રાગદ્વેષ રહિત
અસંદ કેતાં કેશરેં રવંડાય નહીં, અલિપ્ત કેતાં પાસંગના
હેપાદિત પુહવો પોનાનો સહજસ્વભાવ સાંભરે, મમન ગોચરમાં
આવે, યદ્યપિ કર્મે હેનાનો છે, તો પણ સ્વભાવે અલિપ્ત છે,
નિરામય છે, કર્મસંબંધ છે પણ કર્મથી ન્યાયો છે, નિઃસંગ છે,
પુહવો આત્મા તેવારેં ઓલ્લાગમાં આવે, પછી તેહજ સાધક
આત્મા પોતાનું તત્ત્વ જે શુદ્ધનિશ્ચયનયની વસ્તુસ્વભાવ તેહમાં
રમે, અનાદિ પૌટલિક અશુદ્ધવર્ણાદિરમણ તલિને, પોતાના

ज्ञानि अननगणमा गमे, एहज नच चारितना प्रगटे, पश्री
गुचि केना पावित निमेल न्यानने प्रथम अरिहतादि गुणीना
गुण स्वस्वमा स्वमयता स्वस्वमयान ध्यायीने पोताना
अनंता पयपना पयिगानि पयभाय अनभवेक्य मनागत
तिगेभानीन् भासन एहज एहज्यान भणी न पुरण आदो,
केना जगत्कार हर, न एहज मने विभाय अय रुगीने परम
ममतामयना गम एहज स्वामी श्री जिनउ देव, नेहनी मुद्रा
पाम, एहले वीनगगावस्था गमे निमेल पणानदी धाय ॥४॥

प्रभु छो त्रिभुवन नाथ, दाम ह नाहगं लाल ॥ दास० ॥
करुणानिधि अर्भलाप, अछं मुझ ए स्वगं हो लाल ॥ अ० ॥
आनमचम्पु स्वभाव, मदा मुझ मांभगं हो लाल ॥ स० ॥
भासन वामन एह चरण न्यानं भगं हो लाल ॥ च० ॥ ५ ॥

अय — हव प्रभुवा विनति करी पोतानो मनोरथ कहे
छे, हे प्रभु । तम त्रिभुवनना नाथ छो, गम्यगर्जनादि गुण
पमाटवाना तथा स्ववाटवाना परम कारण छो, अने हूँ ममागे
दाम ए, इहा श्री वीनगगनु दामरण तो ममकिरी, देशागिरी,
तथा सर्वविगिन विने छे, एण इहां तो भद्रकरणां उदगा
वचन छे, माउ हे करुणानिधि ! हे करुणाना समुद्र । मुझने ए
मगे अनिराग छे, ते कहूं छे, जे माहगे आत्मनो परमुखाभाय
“ मोग दूदेग दुमंग वहुंग, मोग दूदेग दूमंग
मिदंग मीदेग लोदीपुंग ॥ मोग दूदेग दूमंग
मिदंग कदुंग कदुंग ॥ मोग दूदेग दूमंग
मिदंग कदुंग कदुंग ॥

પુરિસેણ અમહાપરિણેસજે ઉપમાજવિજ્ઞાતિ અરૂવી સત્તા અપયસ્ત
પયં નત્યી સેણં સદેણં રુવેણં ગંધેણં ફાતેણં ઇતિ આચારા-
ગોત્તં " તથા શુદ્ધસ્વસત્તા સ્વરૂપી, અનંત જ્ઞાન, દર્શન, ચા-
રિત્ર, વીર્ય, અનંત સ્વરૂપકર્તા, સ્વરૂપભોક્તા, સ્વરૂપપરિણામી,
અસંસ્કૃત્યપ્રદેશી, પ્રતિપ્રદેશે અનંતપર્યાપી નિત્યાનિત્યાદિ અનંત-
સ્વમાવી, સ્વક્રીયકારકચક્રપરિણામીરૂપ માહારો સ્વભાવ, તે સંશ
નિરંતર મને સાંભરો, ભાસનમાં હો, વાસના, પ્રતીત, ભાસન,
જ્ઞાન, ચરણ, તેમાંહે રમણવ્યાન તેહજ સ્વભાવમાં તન્મયતા ધરો.
પુ મનોરપ સદા માહને છે, સાવકભાવે સાવક રીતે સિદ્ધાવ-
સ્થાવે સિદ્ધઈતે તદા રહેજો પુ અમિટાવ છે ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

પ્રમુમુદ્રાનો યોગ, પ્રમુ પ્રમુતા લલ્લે હો લાલ ॥પ્ર०॥
દ્રવ્યતણે સાધર્મ્ય સ્વતંપત્તિ ઓલલ્લે હો લાલ ॥સ્વ०॥
ઓલલ્લતાં વહુ માન, સહિત રુચિ પળ વધે હો લાલ ॥સ૦
રુચિ અનુયાયી વીર્ય, ચરણધારા સધે હો લાલ

॥ ચ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—હાં કોઈ પૂછે જો તું નાહરા આત્મચર્મનો રુચિ-
વંત યપો, તેવો પ્રમુજીનું શું કામ છે ? તેને ઉત્તર જો,
આત્મસ્વભાવ વિસરી, પરમાવરંગી થઈ, પુ માહારો આત્મા શરી-
રસંગી, ઘ્યાસંગી, અનંગી, કુલિંગી, તથા લિંગીપણે મમનાલિંગી
થઈ રહ્યો છે. સ્વસત્તા ચર્મ વિસરી ગયો છે, તે હવે અનંત-
જ્ઞાની, પરમ અમોહી, પ્રમુની મુદ્રા, થાપનાનિદ્રોપરૂપ તેહનો
યોગ મટે, તેવો અનંતગુણ રૂપ, સકલ જ્ઞાપક, શુદ્ધાત્મરૂપ
પ્રવી શ્રીપ્રમુની પ્રમુતા તેને લલ્લે, કેનાં ઓલલ્લે, તે ઓલલ્લ્યા

પત્રી જીવદયારણના સાધમે કેતાં સરસાપણે જે સિદ્ધ થયા,
 તે પણ જીવ અને હું પણ જીવ મોટે સતારે સરિલા છેપે.
 ગુણપર્યાય સ્વભાવે નુન્ય ક્રિયે. નો જેની સંપદા શ્રીગુણિધિનાય
 પરમેશ્વરને પ્રગટ વડુ છે, નેટલીજ મંપદા માહરી સતારાં પણ
 છે, તેવી હું પણ ને પમ્મેશ્વર જેટલી મંપદાનો ઘણી છું, ધમ
 ઓછા પટ્ટા ને મંપદા ઉપર વદુમાન આવે, તેવી તે સંપદાની
 રુધિ પ્રગટે, ને પૂઠ્ઠી મંપદા માહાર કેયારં નીપજશે ? અને
 જેની રુધિ હોય, તેહનો ઉચ્ચમ થાય, તેયારં વીર્યગુણનું સ્ફુરણ
 તે પણ રુધિને અનુપાવી છે, અને જે દિશં વીર્ય સ્ફુરે, વૈદ-
 માંજ સ્મણ વાય. પટ્ટા નેટલીજ નીપજણનું આચરણ થાય,
 પટ્ટા પ્રમુ રીટે પ્રમુની પ્રમુતા મામે, ને પ્રમુતા પોતામાં જાય
 પટ્ટા ને મગ્ન સ્માના રુધિ રાને જેવી રુધિનું વીર્ય તથા
 ચારિત્ર ને સ્મણ, ને પણ ને દિશા મળે, તેયારં તે સિદ્ધતા
 પ્રગટે, તેવા જિનમુદાનો યોગ ને જનુ માથન છે, વૃ મામે
 કહ્યો ॥ ૬ ॥ રૂનિ જનુ માથન ॥

ક્ષાયોપદામિક ગુણ સર્વ, થયા તુજ ગુણરસો હો લાલાપ
 મના માથન રાનિ, વ્યક્તતા ડાહમી હો લાલ ॥ ૮૫ ॥
 હવે સંપૂર્ણ મિદ્ધિ, મળી ગી ચાર છે હો લાલ ॥ ૮૬ ॥
 દેવચંદ્ર જિનરાજ, જગત્ર આધાર છે હો લાલ

॥ જ ॥ ૭ ॥

અર્થ — પત્રી ક્ષાયોપદામિક ગુણ સર્વ, રાનાદિ તાં,
 જેમાં સુષુ કેવળ જગત્ર સુષુષુ જગત્ર વગર, નેતરો તે નિપજ-
 રણ મામે નેટલીજ વદુમાન અનંતગુણરસ મના નેટલીજ માથન

નિપજાવવાની આત્મશક્તિ ડંકાગી હતી, તે વ્યક્ત કેતાં પ્રગ-
ટપ્પે ઝલ્લસી કેતાં ઝલ્લાસ પામી. હવે નિમિત્ત કારણ મહે
ઠપાદાન કારણ પ્રગટે, આત્મા તત્ત્વરુચિ, તાત્ત્વિક, તત્ત્વાલંકી
ધ્યાય, તો સંપૂર્ણ અવિનાશી સિદ્ધતા નિપજતાં શી વાર છે ?
પટ્ટે પુસ્કારણે નિયમા કાર્ય નિપજે, તેમાટે દેવચંદ્ર સ્તુતિ
કર્તા, અપવા સર્વદેવમાંહે ચંદ્રમા સમાન તે જિનરાજ, ધ્રીવી-
તરાગ, તે સર્વજીવના આધાર છે, પટ્ટે જિનમુદ્રાને આલંચને
અનંત જીવ સિદ્ધિ વાપા, તેથી અરિહંતાલંચને સિદ્ધતા નિપજે,
પૂ નિયામક છે, વાસ્તે અરિહંતસ્મારણ, વંદન, નમન, સ્તવન,
સ્થાન કરો. હે ભગ્ય જીવો ! તમને પૂર્વાજ આધાર છે ॥૭॥
હતિ શ્રીસુવિધિજિનસ્ત૦ ॥

॥ અથ દશમ શ્રીશીતલનાથજિન સ્તવનં ॥

॥ આદર જીવ ક્ષમાગુણ આદર ॥ ૫ દેશી ॥

શીતલ જિનપતિ પ્રભુતા પ્રભુની,

મુક્તધી કહોય ન જાય જી ॥

અનંતતા નિર્મલતા પૂર્ણતા,

જ્ઞાન વિના ન જણાય જી ॥શી૦॥ ૧ ॥

અર્પ:—હવે દશમા પરમેશ્વર શ્રીશીતલનાથજીની સ્તવના
કરો છે. શ્રીશીતલનાથની અનંત અવિનશ્વર આત્મિક પ્રભુતા
તે પ્રત્યક્ષ તો કેહીને ગમ્ય છે, અને સમ્યગ્દ્રષ્ટિ તત્ત્વરુચિને
તો ભદ્રામાં છે, તે કહે છે. હે શીતલ જિનપતિ ! તુમને

કયાય, તૃણા, નોકયાય, તાપરહિત પરમ વીનસગતા, નિસ્પૃ-
હતા, પરમ પરમાવ અમોગ્યતા રૂપ, શીતલતા પ્રગટી છે
અને પતિ કેતાં ક્ષીણમોહી પ્રમુચ્ચના પતિ તેની પ્રમુખા ઠકુરાઈ
અનંત સહજ સંપદાતેમુજ અપ્પજાનીયી તો કહી ન જાય,
કેમ જે સિદ્ધના અમિલાપ્ય, અનમિલાપ્ય, સર્વપર્યાય નિરાવરણ
પ્રગટ થયા છે, તેમાં અનમિલાપ્ય પર્યાય શ્રીકેવલી જાણે,
પણ વચન અગોચર છે, માટ કહિ શકે નહીં, અને અમિ-
લાપ્ય પર્યાય અનના છે, તે પણ વચનનો ક્રમ પ્રવર્તન છે
માટ. મિત આડચંદ્ર કહેચાય નહાં. તિહાં અનંતા જીવદ્રવ્ય,
તે એકેકા દ્રવ્યના પ્રદેશ અમર્યાના છે, તે ઘલી એકેકા
પ્રદેશે જ્ઞાનાદિ ગુણ જનના છે. તે સ્થા એકેકા ગુણના પર્યાય
અનંતા છે તેમ-યે પરમાવ જનના છે ॥ ઉક્તં ચ ॥ જીવા-
પુગલ સમયા, સ્વરૂપમા ય રક્ષિત ચ ॥ યોગાંતરાંતરં
વિસેસમહિષા હુવળાતા ॥ ? इति तथा निमज्जना ते प सर्व
पर्याय निगवरण, निःसग निःस्पृहाय છે. અને પૂર્ણના કેતાં
સર્વ શક્તિ પ્રગટભાવે પૂર્ણ છે, તે સર્વ કેવલ જ્ઞાન વિના જણાય
નહીં ॥ ? ॥ इति प्रथम गायार्थः ॥

ચરમ જલધિ જલ મિળે અંજલિ,

ગતિ ક્ષીપે અતિવાય જી ॥

સર્વ આપાદા આલંબે ચરણે,

પણ પ્રમુખા ન ગણાય જી ॥ ગી. ॥ ૨ ॥

અર્થ:—જ્યાં જ્ઞાન, જેમ ધમ્ય કેતાં છેલ્લો તેની
ગાયિક તોન મુદ્દા, કદા પરિધિ છે, પદ્યો જલધિ કેતાં
સર્વપરમા સમુદ્ર તદ્દત પ્રવર જલ, તેને કોઈ અંજલિયે માની;

શકે અથવા કોઈ પૃથ્વો પણ હોય લે અત્યંત મસખ કાલ ના મોહોડા વાયરાની ગતે ઘાટે, તથા કોઈ અનંતા છોકાલોક મડી સર્વ આકાશ તેને ધરણે કેતાં પગે કરી ઝોલંધે:પૃથ્વો તો કોઈ હોય નહીં, પરંતુ દણંત માત્ર દીવો છે, લે પૃથ્વો શક્તિમંતરી પણ નિષ્પક્ષ શ્રીસિદ્ધપરમેશ્વરની જે પ્રભુતા છે ક્ષાયોપશમ શક્તિવાલાદી ગંગી જાય નહીં, અને શ્રીવીતરાગ સર્વજ્ઞની પ્રભુતા સંપૂર્ણ જ્ઞાની જાણે. પરંતુ તે પણ ઘડનયોગે કહી શકે નહીં, તેમાટે અનંત છે ॥ ૨ ॥ इति .द्वितीय गायार्पः ॥

સર્વદ્રવ્ય પ્રદેશ અનંતા,

તેહથી ગુણપર્યાય જી ॥

તાસ વર્ગથી અનંત ગુણું પ્રભુ,

કેમલ જ્ઞાન કહાય જી ॥ શી૦ ॥ ૩ ॥

અર્પ:—હવે તે અનંતતા કહે છે. સર્વ જીવદ્રવ્ય તથા અજીવદ્રવ્ય અનંતા છે, તેથી સર્વદ્રવ્યના પ્રદેશ અનંતા છે, તેમાં આકાશ પ્રદેશની અનંતતા અતિ મોટી છે, તેહથી ઘડી ગુણની અનંતતા ધનીય મોટી છે, તેહથી ઘડી પર્યાય અનંત ગુણા છે, એ અધિકાર અલ્પ વદૃત્વપદવી જોડે લેજો, અથવા પર્યાય લે છે, તે મૂલ્યમે ગુણવી નિત્ર નર્દા, વસ્તુમાં પર્યાય પરિપાટી છે, તે પર્યાયનો સમૂહ મડી એક કાર્ય કરે, તે પ્રશક્તિને ગુણ કરે છે, પરંતુ પર્યાયનીય પ્રશક્તિ છે, અને દ્રવ્ય તે આધાર છે, પરંતુ સંસ્થા, સંસ્થા, લક્ષ્ય, કાર્યનેદે પર્યાયવી ગુણ ચિત્ર છે, તે માટે ગુણની નિત્ર વ્યાપ્ત્યા ઉત્તરાધ્યપનાદિ

સૂત્રે છે ॥ ઉત્તં ચ ॥ દધ્વાણય ગુણાણય, પજ્જાવાણ નાણેણં ॥
 નાણે નાણેહિં દંસિયં ॥ इति पुनः गुणाणामासओ दध्वं, एग-
 दध्वस्सिया गुणा ॥ लक्कण पज्जवाणंतु, उभओ निसिस्सिया
 भवे ॥ १ ॥ इत्यादिकर्या सिन्न व्याख्या છે, तिहां પત્રવણા-
 સૂત્રે કયું છે. એ સેણ મને જાણાણ પુગ્ગલાણં સધ્વદધ્વાણં
 સધ્વપપ્પસાણં સધ્વપજ્જવાણય કયર કયરેહિનો અપ્પા વા બહુયા
 વા તુલ્લાવા વિમેસાહિયા વા મધ્વ થોવા જીવા પુગ્ગલા અણંતગુણા
 અદ્દા સમયા અણંતગુણા મધ્વદધ્વા વિસેસાહિયા સધ્વપપ્પસા અણંત-
 ગુણા સધ્વપજ્જવા અણંતગુણા ॥ इति गणवरस्वाक्यात् एट्ठे
 श्रीप्रभुजीनो केवलज्ञानगुण तेनी अनंतना ते आवी रीतें છે
 કે છ દ્રવ્યના ગુણ પર્યાય સર્વ અસ્તિપણે રહ્યા છે, તે સર્વને
 જાણે, તથા તેની પરસ્પરના અપેક્ષાએ નાસ્તિપણું અનંતું રણું
 છે, તે સર્વને પણ શ્રીપ્રભુનો કેવલજ્ઞાનગુણ જાણે, તથા એ
 સર્વથી અનંત ગુણા વ્હી વીજા ભાવ હોય, નો તેને પણ
 જાણે, એમ અનંતી શક્તિ છે, તેમ દર્શનની પણ તેટલીજ
 શક્તિ છે, તેમણે દ્રવ્યના પ્રદેશ પર્યાય તેના વર્ગ કરિયે,
 તેહને વ્હી અનંતગુણો ગુણાકાર કરિયે એટલું હે પ્રભુ ! હે
 પરમેશ્વરજી ! તમારું કેવલજ્ઞાન કહેવાય છે. તે શ્રી ભગવતી
 સૂત્રે ॥ અમિયં નાણં કેવલિસ્સ ॥ એમ કયું છે ॥૩॥ इति
 तृतीय गाथार्थः ॥

કેવલ દર્શન એમ અનંતું,

ગ્રહે સામાન્ય સ્વભાવ જી ॥

સ્વપર અનંતથી ચરણ અનંતું,

સમરણ સંવર ભાવ જી ॥ શી૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ:—પૃથ્વા સર્વે ભાવ તે સર્વે સામાન્ય શુક્ત છે, તે સર્વે કેવલજ્ઞાનગમ્ય છે, અદ્યા સામાન્યાધર્મી છે, જે વિશેષ છે સામાન્ય વિના નહીં, અને સામાન્ય તે વિશેષ વિના નહીં. સર્વે પદાર્થ સામાન્યવિશેષ રૂપ છે ॥ ન સામ્ય તત્ત્વો નન્ધિ, વિશેષો રુદુષ્ણં વા ॥ તથાચ ॥ સંમતી ॥ દર્શ પક્ષર વિડઅં, દર્શ વિડતા પક્ષવા નન્ધિ ॥ ઉપ્પાદટિહ મંગા, હુવ્હ દરિપ હલ્લક્ષણં એવં ॥ ૧ ॥ હનિ ॥ તેમાટે સર્વે દ્રવ્યનેવિષે સામાન્ય ધર્મ અનંતા છે, તે સર્વે કેવલ દર્શનગુણે દેરે છે. તેવી પળ અનંત ગુણ સામાન્ય ધર્મને દેરતી શકે પરી શક્તિ છે, તેવી પૃથ્વા પર્યાપમય કેવલ દર્શન ગુણ છે.

ઉક્તં ચ વિશેષાવરણકે ॥ યાવંનોદિ શેષસ્ય પર્યાપા સ્તા-
વંતસ્તદવમાસકચ્ચેન જ્ઞાનસ્યાપ્યેહ્ય્યાઃ ॥ તથા ભગવત્પંગે ॥
અણંતા દંસણપક્ષવા હતિ ॥ વાસ્તે કેવલ દર્શન પળ અનંતું
છે, એ દર્શન, સર્વે પદાર્થના અસ્તિત્વ સત્ત્વ વસ્તુત્વ ક્રમેય-
ત્વાદિ સામાન્ય દ્રવ્યાન્નિક્કને દેરે છે. એમ ચારિત્ર ગુણ તે પળ
અનંતપર્યાપી છે, પોતાના આત્માના સર્વે પર્યાપ તે સર્વેસ્વ ધર્મ
છે તથા પોતાની નિજ અનંતા જીવ દ્રવ્ય તથા સર્વે અજીવ
દ્રવ્ય તેહના ધર્મ તે પરધર્મ છે, પૃથ્ણે સર્વેસ્વધર્મમાં રમણ, પર-
ધર્મમાં અરમણ, એ સર્વે પર્યાપ ચારિત્રના છે, પૃથ્ણે સ્વરૂપરમણ,
પરમાવનિશ્ચિતિ, એ ચારિત્રની પરિણતિ છે, અને અનાદિતું જે
પરમગ્નીપપશું મૂલ્યી થયું હતું, તે નિવારિને સ્વશક્તિ ચેતના-
વીર્યાદિકની પરિણતિ, તે પરમાવર્તી રોકીને સ્વરૂપ વિષે રાક્ષવી
એ સંવરભાવ તે ચારિત્રની અનંતતા છે. તે સંપમગ્નેની શ્રી વ્ય-
વહારમાર્થે કહી છે. જે સર્વે જીવની અનંતગુણા ચારિત્રના

મૂલધર્મે તે માત્ર, એ રીતે સર્વપરિણમન છે, એ શ્રી વીતરાગ નિષ્પન્નતત્ત્વી પ્રભુની રાજનીતિ ચાર પ્રકારની છે, વડી ધીપ્રમુની આજ્ઞા સર્વ દ્રવ્ય માને છે, પુટલે સ્તવનાપદે આરોપ માટે કહે છે. જે અન્ય રાજાની આજ્ઞા કોઈક માને. કોઈ ન માને. પણ હે પ્રભુ ! જે રીતે તમે તમારા જ્ઞાનમાં જાણો છો તે રીતે તમારું જ્ઞાન પરિણમે છે, તે રીતે સર્વ દ્રવ્ય પરિણમે છે, જે રીતે તમે પ્રરૂપણ કરો છો, તેજ રીતે સર્વ દ્રવ્યની પરિણતિ છે, માટે તમે કોઈને કહેતા નથી, તથા કોઈને શ્રાસ કરતા નથી, ભય પમાડતા નથી, પાંતુ તે તમારા જ્ઞાનની પરિણતિ છોડી ચાલતા નથી, આજ્ઞા લોપના નથી, પુહવી સહજ આજ્ઞા સમ્પગ્દાદિ, દેશવિરતિ, સર્વવિરતિને દૃષ્ટ છે, માટે નિઃપ્રયાસ અસ્વેદ આજ્ઞા છે ॥ ૫ ॥

શુદ્ધાશય ધિર પ્રભુ ઉપયોગે,

જે સમરે તુલ્ય નામ જી ॥

અવ્યાવાધ અનંતુ પામે,

પરમ અમૃતસુખ ધામ જી ॥ શી૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—હવે પ્રમુસેવાનું ફલ કહે છે. જે સાધક જીવ, શુદ્ધ નિર્વૃષ્ણ આશય કરીને શુદ્ધાદિક આઠ દોષને ટાળીને પુટલે શુદ્ધાદિક દોષ રહિત જે કરે, તે કાર્યનો સાધક થાય થાદરિભદ્રમૂરિયે કયું છે ॥ શ્લોક ॥ શુદ્ધો લોભરતિર્દીનો, મન્સરી ભયવાન્ શત્રુઃ ॥ અજ્ઞો મવામિનંદી ચ, નિઃકલારંભસાધકઃ ॥ ૧ ॥ તથા દગ્ધાદિક દોષ રહિત તથા વિષઅંતુશન જે રૂઢ લોક પાડની આજ્ઞા, અને ગરલાંતુશન જે પરમર્થે હૃદયસુખની વાંઠા, વડી અપોડન્ય

ધીજાની આજ્ઞા તો રાગે તથા મરવી વોડ માને, અને પ્રમુ
ધીઅરિહંતની આજ્ઞા તો સદેજે વોડ દ્રવ્ય લોપતું નથી, તથા
લે લૌકિક પ્રમુતાના ધની, તેનો પૌટલિક માનોપેત સંપદાના
ધની છે, અને ધીર્તાયેકર તો જગદુપકરિ અનંત સદ્ગત સંપ-
દાના હંકર છે, તેવી હંકરના અદ્વત છે. ધીજા રાજાદિક તો
માથ પોતાના સેવકોર્ગજ ભય પામે નહીં, પરંતુ પાપક તથા
મરણાદિ ભય સદિન છે. અને મહારો પરમેશ્વર નિર્મલાનંદ
કારણ શુદ્ધ દેવ તો સર્વકાલ સર્વભય સદિન છે, સ્વ અલંક
અવિનાશી સંરણ પરમનિર્ભયતાવંન છે, તથા જગદ્માં હંદ,
ચંદ્ર, ચંદ્રવર્તિ, તે તૃણાને ઉડે દૃષ્ટાદોષમયી છે, દૃષ્ટાદો
સંપદા અર્પણ છે, અને ધીર્ધાત્રાગ તો સ્વસંપદાપૂર્ણ પ્રાગભા-
વના ભોગી છે, તેવી સમસ્ત પરસંપદાને અર્ચાહે, માટે નિર્વ-
ચ્છક્તામયી છે. ઘડી ધીપ્રમુ પરમાત્મા તેહના જે માથ કેતાં
ભાવધર્મ શુદ્ધચિદાનંદાદિક, તે સર્વસ્વાધીન છે. પરાધીન નથી.
ઘડી તે અમ્યય કેનાં અવિનાશીપને ધ્વંસરહિત છે. ૫ રીતે
અનંતગુણ જે પૂર્વે ઘડા તેના રાજા છે ॥ઈતિ સત્તમ ગાથાર્યઃ॥

અવ્યાયાધ સુખ નિર્મલ તે તો,

કરણજ્ઞાને ન જણાય જી ॥

તેહજ યહનો જાણંગ ભોક્તા,

જે તુન સમગુણ રાયજી ॥ શી૦ ॥ ૮ ॥

અર્થ:—હે પ્રમુજી ! જે અવ્યાયાધ અતોદ્રિય સુખ તે
અનંતું સ્વભોગીપને તને ભોગશે છો, તે અવ્યાયાધ સુખતું
જ્ઞાન કેતાં જાણપણું તે કરણ કેતાં હંદિયોને આધીન જે

મતિજ્ઞાન તથા શ્રુતજ્ઞાન છે, તેણે કરી જણાય નહીં, તથા
અવધિ મનઃપર્યવજ્ઞાન તે યદ્યપિ ઇન્દ્રિયોને આર્થાન નયી, તો
પણ તે રૂપીભાવના જાણંગ છે, પણ જીવસ્વરૂપને જાણી
શકે નહીં, જે માટે ક્ષયોપશમજ્ઞાને અવ્યાયાધતું સ્વરૂપ
જાણ્યું ન જાય, પણ જે જીવ તુજ્ઞ સમાન ગુણના રાય કેતાં
સ્વામી થયા, તેહજ પરમાત્મા, એ અવ્યાયાધ ગુણતું સ્વરૂપ
જાણે, તથા ભોગવે, વીજાને પ્રગટ નયી, કેમ કે આત્મવર્મ
અતીન્દ્રિય છે માટે તેહના મોગી સિદ્ધ ભગવંત છે, વીજાયી
એ ભોગવાય નહીં ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

એમ અનંત દાનાદિક નિજગુણ,

વચનાતીત પંદૂર જી ॥

વાસન ભાસન ભાર્યેં દુર્લભ,

પ્રાપતિ તો અતિ દૂર જી ॥ શી० ॥ ૯ ॥

અર્થ:—એમ અનંતાદાનાદિક કેતાં દાન, લાભ, ભોગ, હપ-
ભોગ, વીર્ય, સિદ્ધત્વ પ્રમુખગુણ, હે પ્રમુજી ! તાહરે પ્રગટ
છે, તે વચનને ગમ્ય નયી, પંદૂર કેતાં મોહોટા છે, પૂહવા
આત્મગુણની વાસન કેતાં શ્રદ્ધા, ભાસન કેતાં જાણપણે, તે
પામતું દુર્લભ છે, તો પ્રગટપણે પૂહવી સિદ્ધતા પામવી સિદ્ધ-
તાની પ્રાપ્તિ થવી તેતો ઘણીજ વેગલી છે ॥ ઇતિ નવમ
ગાયાર્ય: ॥

સકલ પ્રત્યક્ષપણે ત્રિભુવનગુરુ,

જાણું તુજ્ઞ ગુણ ગ્રામ જો ॥

વીણું કાંહિં ન માયું સ્વામી,

एहि करो मुज काम जी ॥ शी० ॥ १० ॥

અર્થ:—હે ત્રિમુવનગુરો ! તાહરી ગુણસંપદા અનંતી તે સર્વે હું પ્રત્યક્ષપણે જાણું પૂર્ણજ માયું છું, પૂર્ણજ ઇચ્છા છે, માહરે પૂર્ણજ કામ છે, જે તાહરી સંપદા તે કેવલીને પ્રત્યક્ષ છે, માટે કેવલ જ્ઞાન માયું છું. પરંતુ હે પ્રમુજી ! હું વીણું કાંહિં પણ માગતો નથી ॥ ૧૦ ॥ इति दशम गागार्यः ॥

एम अनंत प्रभुता सर्वहतां,

अर्चे जे प्रभु रूप जी ॥

देवचंद्र प्रभुता ते पामे,

परमानंद स्वरूप जी ॥ शी० ॥ ११ ॥

અર્થ:—એમ અનંતી પ્રમુની પ્રમુતા, પરમાત્મતા, સર્વપ્રદેશ નિરાવરણતા અનંત પર્યાય, નિરાવરણતા સકલજ્ઞાનાદિ ગુણ નિરાવરણતા, તેને સર્વહતાં સમક્ષિત ગુણ પ્રગટે, તે પ્રમુના ગુણની બહુ માન સહિત પ્રવીત કરતાં જે જીવ શ્રીશીતલનાથ પ્રમુના યોગે પ્રમુને અર્ચે, તે પ્રમુને અર્ચવાનો અધિકાર શ્રીરાપ્પસેળી સુપ્રમત્યે કયું છે.

॥ अथेगद्या वंदणवत्तिपाए पृषणवत्तिपाए सक्कारवत्तिपाए सम्माणवत्तिपाए सुअं सुनिस्तानो वागरणं पुच्छिस्तामो अच्चे गद्या जिणभत्तिए धम्मोति अथेगद्या जीए मेपंति ॥ ए आटावार्ता टीकामां अर्य कर्णे छे, तथा प्रमुजानो योग न भवे तो प्रमुनी स्थापना ते पण ममु समान छे. जे

મતિજ્ઞાન તથા શ્રુતજ્ઞાન છે, તેળેં કરી જણાય નહીં, તથા
 અવધિ મનઃપર્યવજ્ઞાન તે યદ્યપિ ઇન્દ્રિયોને આધીન નથી, તો
 પણ તે રૂપીભાવના જાણંગ છે, પણ જીવસ્વરૂપને જાણી
 શકે નહીં, જે માટે ક્ષયોપશમજ્ઞાને અવ્યાવાધનું સ્વરૂપ
 જાણ્યું ન જાય, પણ જે જીવ તુજ સમાન ગુણના રાય કેતાં
 સ્વામી થયા, તેહજ પરમાત્મા, એ અવ્યાવાધ ગુણનું સ્વરૂપ
 જાણે, તથા ભોગવે, ઘીજાને પ્રગટ નથી, કેમ કે આત્મધર્મ
 અતીન્દ્રિય છે માટે તેહના ભોગી સિદ્ધ ભગવંત છે, ઘીજાયી
 એ ભોગવાય નહી ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

એમ અનંત દાનાદિક નિજગુણ,

વચનાતીત પંદૂર જી ॥

વાસન ભાસન ભાવેં દુર્લભ,

પ્રાપ્તિ તો અતિ દૂર જી ॥ શી૦ ॥ ૯ ॥

અર્થ:—એમ અનંતાદાનાદિક કેતાં દાન, લાભ, ભોગ, ઉપ-
 ભોગ, વીર્ય, સિદ્ધત્વ પ્રમુખગુણ, હે પ્રમુજી ! તાહરે પ્રગટ
 છે, તે વચનને ગમ્ય નથી, પંદૂર કેતાં મોહોટાં છે, પુહવા
 આત્મગુણની વાસન કેતાં શ્રદ્ધા, ભાસન કેતાં જાણવણું, તે
 પામવું દુર્લભ છે, તો પ્રગટવળે પુહવી સિદ્ધતા પામવી સિદ્ધ-
 તાની પ્રાપ્તિ થવી તેતો ઘણીજ વેગલી છે ॥ ઇતિ નવમ
 ગાથાર્થ: ॥

સકલ પ્રત્યક્ષવળે ત્રિભુવનગુરુ,

જાણું તુજ ગુણ ગ્રામ જી ॥

ધીજું કાંહિં ન માગું સ્વામી,

પ્રહિ કરો મુજ કામ જો ॥ શી૦ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—હે ત્રિમુવનગુરો ! તાહરી ગુણસંપદા અનંતી તે સર્વે હું પ્રત્યક્ષપણે જાણું પ્રહીજ માગું છું, પ્રહીજ હ્ચ્છા છે, માહરે પ્રહીજ કામ છે, જે તાહરી સંપદા તે કેવલીને પ્રત્યક્ષ છે, માટે કેવલ જ્ઞાન માગું છું. પરંતુ હે પ્રભુજી ! હું ધીજું કાંહિં પણ માગનો નથી ॥ ૧૦ ॥ इति दशम गाथायः ॥

પ્રમ અનંત પ્રભુતા સર્દહતાં,

અર્ચે જે પ્રભુ રૂપ જો ॥

દેવચંદ્ર પ્રભુતા તે પામે,

પરમાનંદ સ્વરૂપ જો ॥ શી૦ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—પ્રમ અનંતી પ્રભુતા, પ્રમાત્મતા, સર્વપ્રદેશ નિરાવગતા અનંત પર્યાપ, નિરાવગતા સકલજ્ઞાનાદિ ગુણ નિરાવગતા, તેને સર્દહતાં સમક્ષિત ગુણ પ્રગટે, તે પ્રભુતા ગુણની બહુ માન સદિત પ્રતીત કરતાં જે જીવ શ્રીશીતલનાથ પ્રભુના યોગે પ્રભુને અર્ચે, તે પ્રભુને અર્ચવાનો અધિકાર શ્રીરામપ્પસેળી સુયમત્યે કર્યું છે.

॥ અત્યેગદ્યા ઘંડણવત્તિયાપ્ પૂયણવત્તિયાપ્ સક્કારવત્તિયાપ્ સમ્માણવત્તિયાપ્ સુઅં સુગિસ્સામો વાગરણં પુચ્છિસ્સામો અચ્છે ગદ્યા ળિણમત્તિપ્ ધમ્મોત્તિ અત્યેગદ્યા ઝીય મેપંતિ ॥
પ આટાવાની ટીકામાં અર્થ કર્યો છે, તથા પ્રભુજીનો યોગ ન મહે તો પ્રભુની સ્થાપના તે પણ પ્રભુ સમાન છે. જે

જનવા, ઝાંઘાણે ગિત્તિયા વજ્જે ॥ ૧ ॥ અસુમ પરિણામ
દેહ, જીવાવાહો ત્તિતો મયા હિંસા ॥ જસ્સ ઘ નસો નિમિત્તં,
સંતોવિન તમ્સ સા હિંસા ॥ ૨ ॥ જીવ વચો અશુભપરિણામ
દેહુઃ તદા હિંસા યદિ અશુભપરિણામદેહુર્ન તદા હિંસા ન ઇતિ
॥ સદાદઓ રક્ષણ, નવિય મોહસ્સ ભાવમુદ્ધાઓ ॥ જહ તહ
જીવામાઓ, ન મુદ્ધમણસોવિહિંસાપ્ ॥ ઇતિ ॥

આગમપ્રમાણે દ્રવ્યહિંસા તે કારણરૂપ છે, તે વિષયકયા-
પના અર્પણે હિંસા છે, પરંતુ જિન ગુણનું બહુમાન કરનારને
જિનપૂજા કાલે પુષ્પાદિકની હિંસા તે હિંસાનું કારણ નથી,
ધીભગવતીમૂર્ષે પણ ક્રિયાને અધિકારે પૂમજ વસું છે, વનસ્પતિ
હળવાના પશુસ્ત્રાગીને પૃથ્વી खોદનાં ધકાં વનસ્પતિ હળાપ
તો પશુસ્ત્રાણ ભાંગે નહીં, તો જિનપૂજાપું જિનસ્વરૂપ અવ-
લંબન કરતાં મગુણ નિર્મલ કરે, ગુણીને સ્મરણે અનેક ગુણી
પયા છે, એવા જુમોદવા યોગ્ય જિનમક્તિ, રાવપ્પ-
સેણીમૂર્ષે સર્પામે ૧૨૬૪ વર્ષ પરંતુ ગૌતમાદિક ઇમણગણે દીઠું
તે સજ્જાય લેટલો લાભ હતો, તો તે સ્થાનકે થેટા રાદા,
તેવી જિનમક્તિ તે મોક્ષસાધન છે, એમ જે પ્રાણી જિનના
રૂપને અર્ચે, પૂજે, તે સર્વદેવમાં ચંદ્રમા સમાન ધીઅતિહંતુ દેવ
તેહની પ્રમુતા પૂર્ણાનંદમય સંપદા પાને, પૃષ્ઠ પરમાનંદનું કમ્પ
ધીશીતલનાથ પ્રમુનું સેવન છે, તે સર્વજીવ કરો, બને સુતે-
કર્તા પણ દેવચંદ્ર છે, તેણે પોતાનું નામ પદ દર્શાવે ૫
શીતલ પ્રમુ અનેક ગુણી છે, પરંતુ મદકમ્પને તે તે મુદ્ધ
જાપ્યા, તે તે ગુણી સ્તવના કરવી ॥૧૧॥ ઇતિ શીતલનાથ

॥ અથ એકાદશ શ્રી શ્રેયાંસજિનસ્તવનં ॥

॥પ્રાણી ઘાણી જિનતણી. તુમં પારાં ત્રિજ મજાર રે ॥૧૬૬શી॥

શ્રી શ્રેયાંસ પ્રભુતણાં.

અનિ અદ્ભુત સહજાનંદ રે ॥

ગુણ એક ત્રિધ ત્રિક પરિણમ્યાં,

એમ ગુણ અનંતનો ઘુંદ રે ॥

મુનિ ચંદ્રજિણંદ અમંદ દિણંદ પરેં,

નિત્ય દીપતાં મુખકંદ રે ॥૧૭૭

અર્થ:—શ્રીશ્રેયામ પ્રભુ પદમેશ્વર નિષ્પત્તિ નિરાવરણ સ્વ-
સ્વરૂપભોગીનો અતિ કેના અત્યંત ઉત્કૃષ્ટ અદ્ભુત કેતાં આ-
શ્ચર્યકારી સહજાનંદ કેતાં અકૃત્રિમ સહજ સ્વમાવનો આનંદ
છે. શ્રીશ્રેયાંસપ્રભુજી તે જીવદ્રવ્ય છે, સાધનસ્તનત્રપી પરિણમીને
સિદ્ધ થયા છે, તે સિદ્ધપણે અસંખ્યાત પ્રદેશી છે, અનંતગુણી
છે, અનંતપર્યાપી છે, તે પ્રભુનો એક એક ગુણ તે ત્રણ ત્રણ
પરિણતિરૂપ છે, સર્વદ્રવ્યનું અર્થ ક્રિયાકારીપણું તે ગુણપરિ-
ણતિયી છે, તેમજ અસાધારણપણું વિશેષગુણની મુખ્યતાર્યે છે,
અને સાધારણ ગુણની પરિણતિ પણ કર્તાદ્રવ્ય કર્તાને હાથ છે,
કર્તા કરે તો પ્રવૃત્તે, કર્તા ન કરે, તો ન પ્રવૃત્તે પાંચ અકર્તા
દ્રવ્યની ગુણપરિણતિ સદા પરિણમે છે, એ રીત છે, અને જીવ
દ્રવ્યની ગુણપરિણતિ, સિદ્ધ અવસ્થાયે સદા પ્રવૃત્તે છે, પણ
કારક ચક્રના વર્તનથી પ્રવૃત્તે છે, તેમણે આત્મદ્રવ્યના જ્ઞાના-

દિક જે ગુણ છે, તે વિવિધે પરિચમે છે. એ રીતે વિવિધતા તે કરણ, કાર્ય, અને વિચિત્ર, તે ગુણની તેહીજ ગુણમાં છે, એ ગ્રણ પરિણામનો કર્તા તે આત્મા છે, તિહાં ઉપાદાનપણે પ્રકૃષ્ટ કારણ તે કરણ અને તે કરણનું ફલ સાધ્ય તે કાર્ય તથા તે કરવારૂપ પ્રવૃત્તિ તે ક્રિયા, કર્તાનો વ્યાપાર તે સિદ્ધઅવસ્થાએ અમેદરૂપ છે, લેમ જ્ઞાનગુણ તે કરણ જાણવું, અને તે જ્ઞાનગુણથી જે જ્ઞેય પદાર્થોનું જ્ઞાન થાય તે પરિણામ સાધ્ય ફલ છે માટે એ કાર્ય જાણવું, તથા તે કાર્ય જાણવાને જે જ્ઞાનની સ્ફુરણા પડેલે પ્રવૃત્તિ તે ક્રિયા જાણવી, એ ગ્રણે અમેદ છે, એ વિવિધપરિણામે પરિણમ્યા, એવા અનંતગુણના શૂંદ છે, એ શ્રીભેયાંસ પ્રમુના સર્વગુણ વ્યક્તપણે સ્વકાર્યતાને કરે છે ॥ ઉક્તં ચ વિશેષાવદયકે ॥ જં કજ્જ કારણાઈ, પજ્જાયા વટુણો જમો તેણ ॥ અત્તેજ્જેગ મયા, તો કારણ કજ્જ મય-પેજ્જ ॥ ૧ ॥ इति वचनात् ॥

એમ કારણ કાર્ય ક્રિયાની અમેદતા પણ છે, તથા મેદતા પણ છે, કાલે અમેદતા છે, સત્વ, પ્રમેયત્વે અમેદતા છે, અને સંજ્ઞા સંરૂપા લક્ષણે મેદતા છે, માટે એવી વ્યાખ્યા છે ॥ મુનિચંદ્ર કેતાં મુનિ જે ત્રિકાલ અવિપચી તત્ત્વામગ્ની તેમાંહે ચંદ્રમાસમાન અથવા મુનિચંદ્ર જિગંદ તે જિન સામાન્યકેવડીમાં ચંદ્રના સમાન, ઘડી અમંદ કેતાં દેરીપ્પમાન દિગંદ કેતાં સુરે તેની પેરે દીપનું છે, તેજ લેવું તથા મુગ્ધચંદ્ર કેતાં મુગ્ધનો તમૂહ છે જેને પુઠવા શ્રી ભેયાંસ પ્રમુ તેહના સર્વ ગુણ વ્યક્ત-પણે સ્વકાર્યને કરે છે ॥ ૧ ॥

હવે આત્માના અનંતા ગુણ છે, તેમાંહે મુખ્ય ગુણ તે

पोતાના दर्शनगुणें करीने निज केतां पोતાंना दृश्य केतां देखवा योग्य ले सर्व अस्तिकायनी सामान्यता, अस्तित्वं, वस्तुत्वं, द्रव्यत्वं, प्रमेयत्वादि, नित्यत्वाऽनित्यत्वादि, सामान्यपणे ले जगीश केतां संपदा पृष्ठे आत्माने विषे अनंती सत्त्व द्रव्यत्वादि सामान्यसंपदा छे, तेने दर्शनगुणें देखे, ते " दर्शनेन दृश्यभावानां दर्शनं करोति आत्मा " इहां आत्मा ते देखण-हारो दर्शनगुणें करणमूनें देखवा योग्य ले पदार्थ, ते सर्वने देखे छे, पृष्ठे देखवुं ते कार्य, दर्शनगुण ते कारण, दर्शन-गुणनी प्रवृत्ति ते क्रिया, देखणहारो आत्मा ते कर्ता, ए दर्शनगुणतुं त्रिविध परिणमन जाणवुं ॥ २ ॥ इति द्वितीय गायार्थः ॥

निजरम्यें रमण करो,

प्रभु चारित्र्यें रमता राम रे ॥

भोग्य अनंतने भोगवो,

भोगे तेणें भोक्ता स्वाम रे ॥ भु० ॥ ३ ॥

अर्थः—हवे चारित्र्यगुणनी त्रिविध परिणति कहे छे. हे प्रभुजी ! हे परमेश्वर ! हे परमानंद पूर्णानंदी ! ताहारो अनंत आत्मधर्म ते तमने रम्य छे, रमवा योग्य छे, ते शुद्धात्मप-रिणतिरूप निजरम्यविषे तमें रमण करो छो. चारित्र्यगुणें करीने पृष्ठे चारित्र्य गुण करणें स्वरम्यने विषे ले रमण ते रूपकार्य अने चरणगुण प्रवृत्तिरूप क्रिया तेने करो छो, तेमाटे हे प्र-भुजी ! तमें रमता राम छो, पोतांना स्वरूपमां रमता छो, तेदी स्वरूपरमनी स्वरूपानुभवी स्वरूपविभ्रामी छोजी ॥

હવે મોગગુણની વિવિધતા કહે છે. મોગ્ય કહેતાં મોગ-
વ્યા યોગ્ય જે પ્રગટ આત્મસ્વરૂપ અનંતજ્ઞાનાદિ ગુણ, તેહને
તમે મોગગુણે કરી મોગયો છો, તે કેમ ? જે મોગાંતરણ
કર્મનો ક્ષય નખને પ્રગટ વયો, તે મોગગુણ તેજે કરીને તમે
પોતાની મોગ્યયોગ્ય જે અનંતાત્મ મંપદા તેહને મોગયો છો, માટે
હે સ્વામિન્ ! તમે માત્તા જાં, જે બીજાજીવ ક્ષયોપશમ મોગી
પુદ્ગલાદિ અશુદ્ધ પરિણામને મોગયે છે, તેનો અશુદ્ધમોક્તા છે, અને
તમે શુદ્ધ મોક્તા છો, છુટે મોગગુણકર્મે કરીને નિજમોક્તાપણા-
રૂપ કાર્યને કરો છો. મોગગુણની પ્રવૃત્તિ, તે ક્રિયાને કર્યે કરીને
છે. અત્તા સહાયમોદું, તે અસહાયઓ અત્તપરિણામા ॥ इति
વાક્યાન ॥ માટે મોક્તાગુણના સ્વામી છો ॥૩॥ इति-તૃતીયા॥

દેય દાન નીત દીજને,

અતિદાતા પ્રભુ સ્વયમેવ રે ॥

પાત્ર તુમેં નિજ શક્તિના,

પ્રાહ્લક વ્યાપકમય દેવ રે ॥ મુ० ॥ ૪ ॥

અર્થ:—હવે દાનગુણ, જે દાનાંતરણ કર્મના ક્ષયથી પ્રગટયો
છે, માટે તે દાન ગુણ તથા દાનગુણની વિવિધપરિણતિ કહે છે.
इहां दान ने मित्रतामा स्वगुणना प्रवर्तनने स्वस्वयंशक्तिक बीपनी
सहकारानु देव त दान अने सहकाराना प्राप्ति जे गुणने
छंदते लाभ, ए रीने दान तथा लाभ प्राप्ति छे, देय कहेतां
देय योग्य जे गुण तेहने सहकार मे दान, ते दान निष्प वेतां
मदा दीजने छंद हे परमेश्वर ! तुमे अति दाना छो, अनंतगुणने
सहकारमे अनंत दान दीपो छो, स्वयमेव कहेतां पोताम्य

પોતાને આપો છો, પૃથ્લે દાનગુણ તે કરણ, અને દાનગુણની પ્રવૃત્તિ તે ક્રિયા તથા સહકારરૂપ દાન દીધું તે કાર્ય, એ સર્વનો સ્વામી આત્મા તે દાતા છે, આત્માને એ શુદ્ધ દાન છે, તથા શુદ્ધ લાભ છે, અને જે પરમાત્મનું દેવું તથા છેવું તેતો વિભાવ છે, તે આત્માને ઘટતો નથી, ઘડી હે સ્વામી ! તુમ્ને નિજ કહેતાં પોતાની શક્તિ અનંતગુણપર્યાયરૂપ તેહના પાત્ર કેતાં આધાર છો, તથા તે આત્મશક્તિના ગ્રાહક તુમ્ને છો, અને એ આત્મશક્તિના વ્યાપક તન્મયનારૂપ અવસ્થાવંત પણ તમ્નેજ છો ॥ ૪ ॥ इति चतुर्थे गायार्थः ॥

પરિણામી કારણ તણો,

કર્તા ગુણ કરણે નાથ રે ॥

અક્રિય અક્ષય સ્થિતિમયી,

નિકલંક અનંતી આથ રે ॥ મુ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ:—વડી હે દેવ ! હે પરમેશ્વર ! તમારા અનેક અંશિ-
શાપ્ય તથા અનમિલાપ્ય ગુણ સર્વ પ્રાગ્ભાવ થયા, તેહની ગ્રણ
પરિણતિ કહે છે. પારિણામિકપણે જે અઘ્યાવાધાદિક અનંત
કાર્ય, તેહના કર્તા છો, ગુણરૂપકરણે કરીને પૃથ્લે ગુણ તે
કરણ અને તે કરણનું જે ફલ તે કાર્ય, તથા ગુણની પ્રવૃત્તિ
તે ક્રિયા, એ કરણ, કાર્ય, ક્રિયાના કર્તા હે નાથ ! તમે છો,
જે તુમારું સર્વ પારિણામિકપણું તેહના તુમ્નેજ કર્તા છો, વીજા
દ્રવ્યમાં કર્તાપણું નથી. વડી હે પ્રભુજી ! તમે અક્રિય છો.
ક્રિયા તે ઘટપોર્ણીપણે છે, અને સિદ્ધ તો અચલ છે તેવી
અક્રિય છો, વડી હે પ્રભુજી ! તમે અક્ષય સ્થિતિમયી છો,

સેવક સાધનતા વરે,

નિજસંવર પરિણતિ પામ રે ॥ મુ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—પ્રહવા પ્રમુની સેવનાનું જે ફલ થાય, તે કહે છે. પ્રમુ જે શ્રી શ્રેયાંસનાયનિષ્પન્નતત્ત્વી, નિરામયી, નિરાવરણી, તેહની પ્રમુતા અનંતજ્ઞાનમયી, સર્વસંવરી અનંતાનંદરૂપ પરમેશ્વરતા, અસહાયતા, સર્વશક્તિ નિરાવરણતા, અનંતપર્યાય સ્વકીયકાર્ય કર્તાપણારૂપ નિઃકર્મતા, નિઃસંગતા, પ્રમુત્વ, વિમુત્વ, દ્રાહકત્વ, વ્યાપકત્વ, આવારત્વ, કારકત્વ, કારણત્વ, કાર્યત્વ, इत्यादि પ્રમુના એક એક પ્રદેશે અનંતગુણ પર્યાય પ્રાગ્ભાવ પરિણમન રૂપ સ્વરૂપસંપદાને સંભારતાં, ચિત્તમાં સ્મરણ કરતાં, તથા ગાતાં, કેનાં, સ્વરયોગે ગાવતાં ગુણનો ગ્રામ સંગ્રહ કરતાં થતાં, સેવક તત્ત્વરુચિ આત્મસિદ્ધતાનો અર્થો તે નિષ્પન્ન ૫૨ શ્વરન થતાંની જીવ અનાદિનો વાયક, સ્વરૂપપરાહ્મુરુથ થઈ છે, તે જીવ સાધનતા તે આત્મસ્વરૂપ નિરાવરણ કરતા સ્વરાવરણ અવસ્થા, ઊત્તર્ગ અપવાદ સમક્ષિત્તવી માંઢી અયોગી ધર્મ સમયરૂપ ગુણસ્થનારોહણ, દોષત્યાગ, ગુણપ્રાગ્ભાવ અધિક ગુણની રુચિ, પૂર્ણ તત્ત્વની રૂંદારૂપ સાધનાંપણું પામે, તે નિજ કરેનાં પોતાની સંવરપરિણતિને પામી કરીને પૃથ્થે પ્રમુગુણઉપયોગે વર્તનો થકો ચેતના ગુણીના ગુણને અનુપાયા થાય, તેવો સ્વરૂપરૂંદારૂપ દર્શનગુણ પરિણમે, તેવી પોતાની સંવરપરિણતિને પામે, તે જીવ તત્ત્વતાને સાધે, અને સાધ્યપરતીની જે સાધકતા તે પરમાનંદનું કારણ છે ॥૭॥

इति सप्तमं गायार्यः ॥

ભાવનિક્ષેપાને ઝંતે તદેવં મિત્રવસ્તુષુ વિશેષતઃશિત્યમાનાનાં
નામાદીનાં પ્રધાનેતરભાવોદર્શિતઃ સામાન્યતઃ પુનઃશિત્યમાનાનાં
તર્કવસ્તુષુ પ્રત્યેકં ચતુર્ણામ્પ્યર્મીપાં સદ્ભાવઃ પ્રાપ્યતપ્તેતિ દર્શ-
યતાહ ॥ અહવા વત્થુનિહાગાં, નામં ટ્વણાય જો તપાગારો ॥
કારણવાસેદધ્વં, કક્ષપ વાં તયં ભાવો ॥ ૧ ॥ ૫ ગાથાં
ધાર નિક્ષેપા એક વસ્તુમાં કહ્યા, તથા ઘડી નામાદિ નયને
પરસ્પર વિવાદે નિષ્પાત્વાપયું પૂજ્યે કર્યું છે ॥ ૫૩ વિવરંતિ
નયા, નિષ્ઠામિનિવેસઓ પરોપ્પરઓ ॥ ૬૪ ૬૫ ૬૬ ૬૭ ૬૮ ૬૯ ૭૦ ૭૧ ૭૨ ૭૩ ૭૪ ૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦ ૯૧ ૯૨ ૯૩ ૯૪ ૯૫ ૯૬ ૯૭ ૯૮ ૯૯ ૧૦૦ ૧૦૧ ૧૦૨ ૧૦૩ ૧૦૪ ૧૦૫ ૧૦૬ ૧૦૭ ૧૦૮ ૧૦૯ ૧૧૦ ૧૧૧ ૧૧૨ ૧૧૩ ૧૧૪ ૧૧૫ ૧૧૬ ૧૧૭ ૧૧૮ ૧૧૯ ૧૨૦ ૧૨૧ ૧૨૨ ૧૨૩ ૧૨૪ ૧૨૫ ૧૨૬ ૧૨૭ ૧૨૮ ૧૨૯ ૧૩૦ ૧૩૧ ૧૩૨ ૧૩૩ ૧૩૪ ૧૩૫ ૧૩૬ ૧૩૭ ૧૩૮ ૧૩૯ ૧૪૦ ૧૪૧ ૧૪૨ ૧૪૩ ૧૪૪ ૧૪૫ ૧૪૬ ૧૪૭ ૧૪૮ ૧૪૯ ૧૫૦ ૧૫૧ ૧૫૨ ૧૫૩ ૧૫૪ ૧૫૫ ૧૫૬ ૧૫૭ ૧૫૮ ૧૫૯ ૧૬૦ ૧૬૧ ૧૬૨ ૧૬૩ ૧૬૪ ૧૬૫ ૧૬૬ ૧૬૭ ૧૬૮ ૧૬૯ ૧૭૦ ૧૭૧ ૧૭૨ ૧૭૩ ૧૭૪ ૧૭૫ ૧૭૬ ૧૭૭ ૧૭૮ ૧૭૯ ૧૮૦ ૧૮૧ ૧૮૨ ૧૮૩ ૧૮૪ ૧૮૫ ૧૮૬ ૧૮૭ ૧૮૮ ૧૮૯ ૧૯૦ ૧૯૧ ૧૯૨ ૧૯૩ ૧૯૪ ૧૯૫ ૧૯૬ ૧૯૭ ૧૯૮ ૧૯૯ ૨૦૦ ૨૦૧ ૨૦૨ ૨૦૩ ૨૦૪ ૨૦૫ ૨૦૬ ૨૦૭ ૨૦૮ ૨૦૯ ૨૧૦ ૨૧૧ ૨૧૨ ૨૧૩ ૨૧૪ ૨૧૫ ૨૧૬ ૨૧૭ ૨૧૮ ૨૧૯ ૨૨૦ ૨૨૧ ૨૨૨ ૨૨૩ ૨૨૪ ૨૨૫ ૨૨૬ ૨૨૭ ૨૨૮ ૨૨૯ ૨૩૦ ૨૩૧ ૨૩૨ ૨૩૩ ૨૩૪ ૨૩૫ ૨૩૬ ૨૩૭ ૨૩૮ ૨૩૯ ૨૪૦ ૨૪૧ ૨૪૨ ૨૪૩ ૨૪૪ ૨૪૫ ૨૪૬ ૨૪૭ ૨૪૮ ૨૪૯ ૨૫૦ ૨૫૧ ૨૫૨ ૨૫૩ ૨૫૪ ૨૫૫ ૨૫૬ ૨૫૭ ૨૫૮ ૨૫૯ ૨૬૦ ૨૬૧ ૨૬૨ ૨૬૩ ૨૬૪ ૨૬૫ ૨૬૬ ૨૬૭ ૨૬૮ ૨૬૯ ૨૭૦ ૨૭૧ ૨૭૨ ૨૭૩ ૨૭૪ ૨૭૫ ૨૭૬ ૨૭૭ ૨૭૮ ૨૭૯ ૨૮૦ ૨૮૧ ૨૮૨ ૨૮૩ ૨૮૪ ૨૮૫ ૨૮૬ ૨૮૭ ૨૮૮ ૨૮૯ ૨૯૦ ૨૯૧ ૨૯૨ ૨૯૩ ૨૯૪ ૨૯૫ ૨૯૬ ૨૯૭ ૨૯૮ ૨૯૯ ૩૦૦ ૩૦૧ ૩૦૨ ૩૦૩ ૩૦૪ ૩૦૫ ૩૦૬ ૩૦૭ ૩૦૮ ૩૦૯ ૩૧૦ ૩૧૧ ૩૧૨ ૩૧૩ ૩૧૪ ૩૧૫ ૩૧૬ ૩૧૭ ૩૧૮ ૩૧૯ ૩૨૦ ૩૨૧ ૩૨૨ ૩૨૩ ૩૨૪ ૩૨૫ ૩૨૬ ૩૨૭ ૩૨૮ ૩૨૯ ૩૩૦ ૩૩૧ ૩૩૨ ૩૩૩ ૩૩૪ ૩૩૫ ૩૩૬ ૩૩૭ ૩૩૮ ૩૩૯ ૩૪૦ ૩૪૧ ૩૪૨ ૩૪૩ ૩૪૪ ૩૪૫ ૩૪૬ ૩૪૭ ૩૪૮ ૩૪૯ ૩૫૦ ૩૫૧ ૩૫૨ ૩૫૩ ૩૫૪ ૩૫૫ ૩૫૬ ૩૫૭ ૩૫૮ ૩૫૯ ૩૬૦ ૩૬૧ ૩૬૨ ૩૬૩ ૩૬૪ ૩૬૫ ૩૬૬ ૩૬૭ ૩૬૮ ૩૬૯ ૩૭૦ ૩૭૧ ૩૭૨ ૩૭૩ ૩૭૪ ૩૭૫ ૩૭૬ ૩૭૭ ૩૭૮ ૩૭૯ ૩૮૦ ૩૮૧ ૩૮૨ ૩૮૩ ૩૮૪ ૩૮૫ ૩૮૬ ૩૮૭ ૩૮૮ ૩૮૯ ૩૯૦ ૩૯૧ ૩૯૨ ૩૯૩ ૩૯૪ ૩૯૫ ૩૯૬ ૩૯૭ ૩૯૮ ૩૯૯ ૪૦૦ ૪૦૧ ૪૦૨ ૪૦૩ ૪૦૪ ૪૦૫ ૪૦૬ ૪૦૭ ૪૦૮ ૪૦૯ ૪૧૦ ૪૧૧ ૪૧૨ ૪૧૩ ૪૧૪ ૪૧૫ ૪૧૬ ૪૧૭ ૪૧૮ ૪૧૯ ૪૨૦ ૪૨૧ ૪૨૨ ૪૨૩ ૪૨૪ ૪૨૫ ૪૨૬ ૪૨૭ ૪૨૮ ૪૨૯ ૪૩૦ ૪૩૧ ૪૩૨ ૪૩૩ ૪૩૪ ૪૩૫ ૪૩૬ ૪૩૭ ૪૩૮ ૪૩૯ ૪૪૦ ૪૪૧ ૪૪૨ ૪૪૩ ૪૪૪ ૪૪૫ ૪૪૬ ૪૪૭ ૪૪૮ ૪૪૯ ૪૫૦ ૪૫૧ ૪૫૨ ૪૫૩ ૪૫૪ ૪૫૫ ૪૫૬ ૪૫૭ ૪૫૮ ૪૫૯ ૪૬૦ ૪૬૧ ૪૬૨ ૪૬૩ ૪૬૪ ૪૬૫ ૪૬૬ ૪૬૭ ૪૬૮ ૪૬૯ ૪૭૦ ૪૭૧ ૪૭૨ ૪૭૩ ૪૭૪ ૪૭૫ ૪૭૬ ૪૭૭ ૪૭૮ ૪૭૯ ૪૮૦ ૪૮૧ ૪૮૨ ૪૮૩ ૪૮૪ ૪૮૫ ૪૮૬ ૪૮૭ ૪૮૮ ૪૮૯ ૪૯૦ ૪૯૧ ૪૯૨ ૪૯૩ ૪૯૪ ૪૯૫ ૪૯૬ ૪૯૭ ૪૯૮ ૪૯૯ ૫૦૦ ૫૦૧ ૫૦૨ ૫૦૩ ૫૦૪ ૫૦૫ ૫૦૬ ૫૦૭ ૫૦૮ ૫૦૯ ૫૧૦ ૫૧૧ ૫૧૨ ૫૧૩ ૫૧૪ ૫૧૫ ૫૧૬ ૫૧૭ ૫૧૮ ૫૧૯ ૫૨૦ ૫૨૧ ૫૨૨ ૫૨૩ ૫૨૪ ૫૨૫ ૫૨૬ ૫૨૭ ૫૨૮ ૫૨૯ ૫૩૦ ૫૩૧ ૫૩૨ ૫૩૩ ૫૩૪ ૫૩૫ ૫૩૬ ૫૩૭ ૫૩૮ ૫૩૯ ૫૪૦ ૫૪૧ ૫૪૨ ૫૪૩ ૫૪૪ ૫૪૫ ૫૪૬ ૫૪૭ ૫૪૮ ૫૪૯ ૫૫૦ ૫૫૧ ૫૫૨ ૫૫૩ ૫૫૪ ૫૫૫ ૫૫૬ ૫૫૭ ૫૫૮ ૫૫૯ ૫૬૦ ૫૬૧ ૫૬૨ ૫૬૩ ૫૬૪ ૫૬૫ ૫૬૬ ૫૬૭ ૫૬૮ ૫૬૯ ૫૭૦ ૫૭૧ ૫૭૨ ૫૭૩ ૫૭૪ ૫૭૫ ૫૭૬ ૫૭૭ ૫૭૮ ૫૭૯ ૫૮૦ ૫૮૧ ૫૮૨ ૫૮૩ ૫૮૪ ૫૮૫ ૫૮૬ ૫૮૭ ૫૮૮ ૫૮૯ ૫૯૦ ૫૯૧ ૫૯૨ ૫૯૩ ૫૯૪ ૫૯૫ ૫૯૬ ૫૯૭ ૫૯૮ ૫૯૯ ૬૦૦ ૬૦૧ ૬૦૨ ૬૦૩ ૬૦૪ ૬૦૫ ૬૦૬ ૬૦૭ ૬૦૮ ૬૦૯ ૬૧૦ ૬૧૧ ૬૧૨ ૬૧૩ ૬૧૪ ૬૧૫ ૬૧૬ ૬૧૭ ૬૧૮ ૬૧૯ ૬૨૦ ૬૨૧ ૬૨૨ ૬૨૩ ૬૨૪ ૬૨૫ ૬૨૬ ૬૨૭ ૬૨૮ ૬૨૯ ૬૩૦ ૬૩૧ ૬૩૨ ૬૩૩ ૬૩૪ ૬૩૫ ૬૩૬ ૬૩૭ ૬૩૮ ૬૩૯ ૬૪૦ ૬૪૧ ૬૪૨ ૬૪૩ ૬૪૪ ૬૪૫ ૬૪૬ ૬૪૭ ૬૪૮ ૬૪૯ ૬૫૦ ૬૫૧ ૬૫૨ ૬૫૩ ૬૫૪ ૬૫૫ ૬૫૬ ૬૫૭ ૬૫૮ ૬૫૯ ૬૬૦ ૬૬૧ ૬૬૨ ૬૬૩ ૬૬૪ ૬૬૫ ૬૬૬ ૬૬૭ ૬૬૮ ૬૬૯ ૬૭૦ ૬૭૧ ૬૭૨ ૬૭૩ ૬૭૪ ૬૭૫ ૬૭૬ ૬૭૭ ૬૭૮ ૬૭૯ ૬૮૦ ૬૮૧ ૬૮૨ ૬૮૩ ૬૮૪ ૬૮૫ ૬૮૬ ૬૮૭ ૬૮૮ ૬૮૯ ૬૯૦ ૬૯૧ ૬૯૨ ૬૯૩ ૬૯૪ ૬૯૫ ૬૯૬ ૬૯૭ ૬૯૮ ૬૯૯ ૭૦૦ ૭૦૧ ૭૦૨ ૭૦૩ ૭૦૪ ૭૦૫ ૭૦૬ ૭૦૭ ૭૦૮ ૭૦૯ ૭૧૦ ૭૧૧ ૭૧૨ ૭૧૩ ૭૧૪ ૭૧૫ ૭૧૬ ૭૧૭ ૭૧૮ ૭૧૯ ૭૨૦ ૭૨૧ ૭૨૨ ૭૨૩ ૭૨૪ ૭૨૫ ૭૨૬ ૭૨૭ ૭૨૮ ૭૨૯ ૭૩૦ ૭૩૧ ૭૩૨ ૭૩૩ ૭૩૪ ૭૩૫ ૭૩૬ ૭૩૭ ૭૩૮ ૭૩૯ ૭૪૦ ૭૪૧ ૭૪૨ ૭૪૩ ૭૪૪ ૭૪૫ ૭૪૬ ૭૪૭ ૭૪૮ ૭૪૯ ૭૫૦ ૭૫૧ ૭૫૨ ૭૫૩ ૭૫૪ ૭૫૫ ૭૫૬ ૭૫૭ ૭૫૮ ૭૫૯ ૭૬૦ ૭૬૧ ૭૬૨ ૭૬૩ ૭૬૪ ૭૬૫ ૭૬૬ ૭૬૭ ૭૬૮ ૭૬૯ ૭૭૦ ૭૭૧ ૭૭૨ ૭૭૩ ૭૭૪ ૭૭૫ ૭૭૬ ૭૭૭ ૭૭૮ ૭૭૯ ૭૮૦ ૭૮૧ ૭૮૨ ૭૮૩ ૭૮૪ ૭૮૫ ૭૮૬ ૭૮૭ ૭૮૮ ૭૮૯ ૭૯૦ ૭૯૧ ૭૯૨ ૭૯૩ ૭૯૪ ૭૯૫ ૭૯૬ ૭૯૭ ૭૯૮ ૭૯૯ ૮૦૦ ૮૦૧ ૮૦૨ ૮૦૩ ૮૦૪ ૮૦૫ ૮૦૬ ૮૦૭ ૮૦૮ ૮૦૯ ૮૧૦ ૮૧૧ ૮૧૨ ૮૧૩ ૮૧૪ ૮૧૫ ૮૧૬ ૮૧૭ ૮૧૮ ૮૧૯ ૮૨૦ ૮૨૧ ૮૨૨ ૮૨૩ ૮૨૪ ૮૨૫ ૮૨૬ ૮૨૭ ૮૨૮ ૮૨૯ ૮૩૦ ૮૩૧ ૮૩૨ ૮૩૩ ૮૩૪ ૮૩૫ ૮૩૬ ૮૩૭ ૮૩૮ ૮૩૯ ૮૪૦ ૮૪૧ ૮૪૨ ૮૪૩ ૮૪૪ ૮૪૫ ૮૪૬ ૮૪૭ ૮૪૮ ૮૪૯ ૮૫૦ ૮૫૧ ૮૫૨ ૮૫૩ ૮૫૪ ૮૫૫ ૮૫૬ ૮૫૭ ૮૫૮ ૮૫૯ ૮૬૦ ૮૬૧ ૮૬૨ ૮૬૩ ૮૬૪ ૮૬૫ ૮૬૬ ૮૬૭ ૮૬૮ ૮૬૯ ૮૭૦ ૮૭૧ ૮૭૨ ૮૭૩ ૮૭૪ ૮૭૫ ૮૭૬ ૮૭૭ ૮૭૮ ૮૭૯ ૮૮૦ ૮૮૧ ૮૮૨ ૮૮૩ ૮૮૪ ૮૮૫ ૮૮૬ ૮૮૭ ૮૮૮ ૮૮૯ ૮૯૦ ૮૯૧ ૮૯૨ ૮૯૩ ૮૯૪ ૮૯૫ ૮૯૬ ૮૯૭ ૮૯૮ ૮૯૯ ૯૦૦ ૯૦૧ ૯૦૨ ૯૦૩ ૯૦૪ ૯૦૫ ૯૦૬ ૯૦૭ ૯૦૮ ૯૦૯ ૯૧૦ ૯૧૧ ૯૧૨ ૯૧૩ ૯૧૪ ૯૧૫ ૯૧૬ ૯૧૭ ૯૧૮ ૯૧૯ ૯૨૦ ૯૨૧ ૯૨૨ ૯૨૩ ૯૨૪ ૯૨૫ ૯૨૬ ૯૨૭ ૯૨૮ ૯૨૯ ૯૩૦ ૯૩૧ ૯૩૨ ૯૩૩ ૯૩૪ ૯૩૫ ૯૩૬ ૯૩૭ ૯૩૮ ૯૩૯ ૯૪૦ ૯૪૧ ૯૪૨ ૯૪૩ ૯૪૪ ૯૪૫ ૯૪૬ ૯૪૭ ૯૪૮ ૯૪૯ ૯૫૦ ૯૫૧ ૯૫૨ ૯૫૩ ૯૫૪ ૯૫૫ ૯૫૬ ૯૫૭ ૯૫૮ ૯૫૯ ૯૬૦ ૯૬૧ ૯૬૨ ૯૬૩ ૯૬૪ ૯૬૫ ૯૬૬ ૯૬૭ ૯૬૮ ૯૬૯ ૯૭૦ ૯૭૧ ૯૭૨ ૯૭૩ ૯૭૪ ૯૭૫ ૯૭૬ ૯૭૭ ૯૭૮ ૯૭૯ ૯૮૦ ૯૮૧ ૯૮૨ ૯૮૩ ૯૮૪ ૯૮૫ ૯૮૬ ૯૮૭ ૯૮૮ ૯૮૯ ૯૯૦ ૯૯૧ ૯૯૨ ૯૯૩ ૯૯૪ ૯૯૫ ૯૯૬ ૯૯૭ ૯૯૮ ૯૯૯ ૧૦૦૦

॥ પંથડો નિહાલું રે યોજા જિન તળો રે ॥ ૫૪ દેવી ॥

પૂજના તો કીજે રે વારમા જિનતળી રે,

જહુ પ્રગલ્ભો પૂજ્ય સ્વભાવ ॥

પરહુતપૂજા રે જે ઇચ્છે નહો રે,

સાધક કારજ દાદ ॥ પૂ૦ ॥ ૧ ॥

અર્થ.—હવે વારમા થી વાસુપૂજ્ય સ્વાર્માનો સ્તવના વરે
છે. હે માય લીલો ! તમારે જો અત્માને શુભી કન્વાનું
મન છે, તો વારમા જિન વીનગન થીવાસુપૂજ્ય
પૂજના કીજે, જેટલે સમસ્તજીનિસદાસ, પરમશતિર્થી, ૬૮૫૫૫૫, ૬૮૫૫૫૫,

અયોગી, અમોગી, અલેશી, અમેદી, અસહાયી, અકૃપાપી, અરૂપી, શુદ્ધસ્વરૂપી જે સિદ્ધ, સકલપરમાવ અમોગી, પુત્રલો-
પચારહિત એહવો પૂજ્યમ્ભાવ જેહનો પ્રગટ્યો છે, તેહની
પૂજા કીજે, જે ભક્તિના ગમી નહાં, અને અભક્તિના દ્વેષી
નહીં, એહવા મવજ નેત્રીજ પજવા યોગ્ય છે ॥ ઉક્તં ચ
આત્મમીમાંસાયા ॥ દેવાગમનભોયાન, શામરાદિવિમુનયઃ ॥
માયાવિશ્વપિ રૂઢયને, અત મ્વમસિ નો મહાન્ ॥ ૧ ॥
સુશ્માંતરિતદગથા. પ્રત્યક્ષાઃ કસ્યચિન્ યથા ॥ અતુ મે
તત્ત્વનોજ્ઞાન, મિતિ મર્વજશંસિતમ ॥ ૧ ॥ અહસપ પાઙિહેરા,
સથ્ય કમ્મ ઉદયમંમુઆ ॥ તેણ ન વિમ્હઓ મે, વિમ્હઓ
વીયરાગને ॥ ૧ ॥

શ્લોકી પ્રમનં પૂજ્યપણં કહે છે. ને પમ્કૂત દેવના મનુષ્ય
ગુણરાગો ધકા અનેક પ્રકારના માંસ. ત્રા ફર છે, પરંતુ
પરમેશ્વર, કોહના ત્રા રૂ-ડના શકના નથી. રૂ-ડાદોષ મહિત
છે, માટે પમ્ભાવના મગ, નથા પમ્કૂતપજ્ઞાન શકના નથી, તે
પૂજ્ય જાણવા. અને સાધક જે મોક્ષના અર્પી, માર્ગાનુસારી,
સમક્ષિની, દેશવિરાતિ, સંવેગપક્ષી મુનિગજ, તેહનું કાર્ય, જે
સંપૂર્ણસિદ્ધતા, તેહના શાય કેનાં ઉપાય છે, તેટલીજ નિમિત્ત
યોગે અનંત સિદ્ધ નિગ્ધના, માટે પોતે પૂજાના અગાંઠક,
અને પૂજે તેહને પમ્માનદ પૂર્ણતા નિપજે ॥ ૧ ॥

દ્રવ્યથો પૂજા રે કારણ ભાવનું રે,
ભાવ પ્રશસ્તને શુદ્ધ ॥

પરમ દૃષ્ટ વહ્નમ ત્રિમુવન ધણી રે,
વાસુપૂજ્ય સ્વયં યુદ્ધ ॥ ૫૦ ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—તે પૂજાના થે મેદ છે, એક દ્રવ્યપૂજા, વીજી ભાવપૂજા, તિહાં ન્હવળ વિષેપનાદિક લે ગ્રાહ્ય ઉપચાર, યોગ સમારવાને કરિયે, તે દ્રવ્ય પૂજા જાણવી. તિહાં અદાર પાપ-સ્થાનક છે, તે સર્વ આત્માને દુઃસ્વહેતુ છે, તે સર્વ પલટાવવાને પૂજામાં પ્રશસ્ત રાગ કરિયે, તે આત્માને તજાતીય તજવા યોગ્ય લે કર્મ તે કર્મ નિર્જીરવાની નીતિ છે, માટે જિનપૂજા તે સંતર છે, તેવી અવધય કરવા યોગ્ય છે, તેમાં ગ્રાહ્યી લે ફૂલ, કેસર પ્રમુખની પૂજા તે દ્રવ્યરૂપ છે, તે ભાવપૂજા લે ગુણગુણી એકત્વતા રૂપ તેહનું કારણ છે, માટે દ્રવ્યનિક્ષેપો તે તેહનેજ કહિયે, કે લે ભાવનું કારણ હોય. હવે ભાવનિક્ષેપે પૂજા તે થે પ્રકારની છે. પ્રથમ પ્રશસ્તભાવનિક્ષેપે પૂજન, વીજું શુદ્ધભાવનિક્ષેપે પૂજન તેહમાં ભાવ તે આત્માની પરિણતિ, અને પ્રશસ્ત તે ગુણી ઉપર રાગ જાણવો ॥ ઉક્તં ચ ॥ ગાથા ॥ અરિહંતે સુપરાગો, રાગો સુમુગીસુ પવયણેસુ ય ॥ ૫ ॥ સુપસત્પો રાગો, ઇતિ વચનાત્ ॥ તથા ચત્સરણપયત્નામાં કયું છે ॥ સુકયાણ રાય સમુપ્પન્ન, પુત્ર પુલયં કુરુ કરાલો ॥ ઇતિ વચનાત્ ॥ હવે પ્રશસ્તનું સ્વરૂપ લિખે છે. તેમાં લે વિષય પરિગ્રહ ઉપર રાગ છે, તેવી તો કર્મચંચ ઉપજે, અને અનુકંપા તે શાતાવેદનીની હેતુ છે, તેતો સર્વનિર્ગુણી જીવ ઉપર પણ છે, તથા ગુણી ઉપર અનુકંપા કરવી, તે નિંદવા ગરહવા યોગ્ય છે ॥ ઉક્તં ચ આ-વધયકે ॥ સુહિણ્ણસુ અ હુહિણ્ણસુ અ, જા મે અસંજણ્ણસુ અનુકંપા ॥ રાગેણ વ દોસેણ વ, તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥ ૧ ॥ ઇતિ વાક્યાત્ ॥ તથા લે અરિહંતાદિ પંચ પરમેશ્વી અને આગમ, સાધાર્મિક ઉપર પક્ષપાત વિના ગુણીપણા માટે લે રાગ, તે પ્રશસ્ત રાગ જાણવો. તે યદ્યપિ પુણ્યચંચનો હેતુ છે, તથાપિ

વનનાથ તે પરમ કેતાં અત્યંત દ્રષ્ટ કેતાં રહિયામણા વહુમ
કેતાં વાલ્હા લાગે, તે પ્રદક્ષસ્તરાગરૂપ માવ પૂજા જાણવી ॥૨॥
-શ્લોક દ્વિતીય ગાથાર્થઃ ॥

અતિશય મહિમા રે અતિ ઉપગારતા રે,
નિર્મલ પ્રભુ ગુણરાગ ॥
સુરમણિ સુરઘટ સુરતરુ તુચ્છ તે રે,
જિનરાગી મહાભાગ ॥ પૂ૦ ॥ ૩ ॥

અર્થઃ—વહી પ્રદક્ષસ્તરાગીપણું ઓલવાવે છે. જે શ્રી અરિ-
હંત અતિશયના મહિમા ઉપર અદ્ભુતતા આશ્ચર્યતા તથા આઠ
પ્રાતિહાર્યની વિમ્મયના રૂપાદિ દેસીને અથવા સાંભળીને જે
રાગ ઉપજે, તે સર્વ પ્રદક્ષસ્તરાગ જાણવો, તથા જગતના જીવોને
મહામોહાંતર નિર્વાણરૂપ ધર્મદેશના દેઈને વિસરી ગયેલો જે
આત્મધર્મ, તેને નાકે સર્વ સંદેહ ટાકે એ ઉપગાર, માવ-
આર્જીવિકાના દાનાર, નત્તવડી મૂલે પડ્યા જીવોને તત્ત્વના
દેસાડનાર, પૂરું ઉપકારીપણું શ્રીઅરિહંતનું છે, તે ઉપકારીપણા
ઉપર જે દ્રષ્ટા, તથા નિર્મલ કર્મ આવરણે રહિત કેવલ જ્ઞાન,
કેવલ દર્શન, વીતરાગતા, અસંગતા, સ્વરૂપ ભોગી પ્રમુખ ગુણ
ઉપર રાગ તે પણ પ્રદક્ષસ્ત રાગ કહિયે. વહી સુરમણિ કેતાં
કામકુંભ તથા સુરતરુ કેતાં વલ્પવૃક્ષ તે તુચ્છ માણે,
કેમકે એનો રૂહલોકસુખના હેતુ, તથા માવઅશુદ્ધતાના વચા-
રવા વાટા છે, તેહને અસાર જાગીને તુચ્છ ગણે, અને શ્રીઅરિ-
હંતનો રાગ તે પરંપરાયે આત્મસુખનો હેતુ છે, આત્માના ગુણની
વૃદ્ધિ કરવાનું પ્રુષ્ઠ નિમિત્ત છે, તે માટે શ્રી જિનરાજ, પામદપાલ,

સ્વગુણભોગી, માહાગોપ, પરમોપકારી, માહારી તત્ત્વ સંપાદના ઉપદે-
શક, તે ઉપર જે જીવને સાચી ઓલખાણે રાગ પ્રગટે, તે જીવ
મહામાગ્યવાન, તથા પવિત્ર જાણવા, જે જીવ કામરાગ, દષ્ટિ-
રાગ, સ્નેહરાગની મીઠ ટાલીને, શ્રીપુરુષોત્તમ, પરમાનંદી શ્રીવા-
સુપૂજ્ય પ્રભુ ઉપર ગમી થયો, તેને ઘન્ય છે. તે મહંત જીવ,
મોહોટા ભાગ્યનો ધર્મી જાણવો, એ સર્વ પ્રશસ્ત રાગભાવ
પૂજા કહી ॥ इति तृतीयगाथाः ॥ ૩ ॥

दर्शन ज्ञानादिकगुण आत्मना रे,

प्रभु प्रभुता लयलीन ॥

शुद्ध स्वरूपी रूपं तन्मयोरे,

तसु आस्वादन पीन ॥ पू० ॥ ४ ॥

અર્થ:—હવે શુદ્ધભાવપૂજા કહે છે, તિહાં જે આત્માના
ક્ષયોપશમભાવી દર્શનગુણ, તથા જ્ઞાનાદિગુણ, તે સર્વ પ્રભુની
પ્રભુતાયી લયલીન થયા છે, ચઢ્ઠમાન શ્રીઅરિહંતનું છે, માત્ર
પણ અરિહંત ગુણની અનંતતાનું છે, રમણ શ્રી અરિહંત ગુણના
સ્વરૂપ માત્રનું છે. અનુભવ પણ અરિહંત ગુણના માત્રનનો
છે, એમ જેટલી આત્મશક્તિ પ્રગટી છે, તે સર્વઅરિહંત ગુણને
અનુયાયી કરીને, નમ્યનારૂપ કરે, તે શુદ્ધભાવ પૂજા જાણવી
તે આવી રીતે:—પ્રભુ નો નિસ્વારમાત્રનનું આસ્વાદન, તે
આનંદતાયે મગ્ન રહેવું, શુદ્ધસ્વરૂપી પરમાત્મા તેહનુંસ્વરૂપ જે
જે વસ્તુધર્મ, તેમવ્યે તન્મયી થઈને, તેના આસ્વાદને અનુભવે,
પીન કેનાં પુષ્ટ રહે, તે માવયી ભક્તિ જાણવી, તથા ધંદન
નમનાદિકતે યોગ ભક્તિ જાણવી તથા પ્રભુ ઉપર ઈશ્ના તે

રાગ ભક્તિ જાણવી. તથા હું સહુથી મોટો માહરે અરિહંતં
પરમેશ્વર લેવો ઘણો છે, હું મોક્ષના માર્ગને પામ્યો, અને
પોતાના આત્મગુણને પ્રમુની પ્રમુતાને અન્યાયીપણે વર્ત્યો,
પ્રહ્લોડીન થકો રહે, તેહને તત્ત્વભક્તિવંત કહિયું. પ્રહ્લા
સમક્રિતિ, દેશવિરતિ, સર્વવિરતિ, લેખે પેનાની મૂલપરિણતિ
પ્રમુતાવી મેલવી છે. આત્મપરિણતિરૂપજ્ઞસંગે પ્રમુની પ્રમુતાને
રમાવી રહ્યા છે, મહાભાવ છે, તે શુદ્ધભાવપૂજા જાણવી ॥૪॥
इति चतुर्थं गाथाय ॥

શુદ્ધતત્ત્વ રસ રંગી ચેતના રે,

પામે આત્મસ્વભાવ ॥

આત્માલંબી નિજગુણ સાધતોરે,

પ્રગટે પૂજ્યસ્વભાવ ॥ પૃ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ:—એમ શુદ્ધનિર્મલ તત્ત્વો થીઅરિહંતદેવ સિદ્ધ
ભગવાત્ તેહનારસે રંગાંગી થકી તેહના ગુણની ભોગી લેવારે
ચેતના થવી, અન્ય વિકરૂપ ટાલી અનુભવભાવના સહિત
પ્રમુસ્વરૂપે રસીલી થઈ તેવારે તે ચેતના પોતાના આત્મસ્વભા-
વને પામે, આત્મસ્વભાવરૂપિ, આત્મસ્વભાવોપયોગી, આત્મસ્વભા-
વમની, આત્માનુભવી થયો, પૃટલે ઉપાદાનાવલંબી અવસ્થા
પામે; અને લેવારે એ ભગ્યજીવ આત્માવલંબી થાય, તેવારે પો-
તાના ગુણને સાધતો નિપજાવનો, સમ્યક્ દર્શનાદિક ગુણને
પ્રગટ કરતો, ગુણસ્થાન ક્રમે દોષની હાર્ગી ગુણમાગ્ભાવ
સ્વરૂપેકાદ્ધ સ્વરૂપાનુભવી થતો થકો તત્ત્વનિર્મલને નિપજા-
વે પોતાનો બનાદિકાલનો સત્તાગતપૂજ્ય સ્વભાવને પ્રગટ

રાગ ભક્તિ જાણવી. તથા હું સદૃષી મોટી માહરે અરિહંતં
પરમેશ્વર લેજો ધર્મી છે, હું મોક્ષના માર્ગને પામ્યો, અને
પોતાના આત્મગુણને પ્રમુની પ્રમુતાને અન્યાર્થીપણે વર્તારી,
પ્રહરો લીન થવો રહે, તેહને તત્ત્વભક્તિવંત કહિયું. પ્રહરો
સમક્રિતિ, દેશવિરતિ, સર્વવિરતિ, લેજો પોતાની મૂલપરિણતિ
પ્રમુતાવી મેલરી છે. આત્મપરિણતિરૂપડસંગે પ્રમુની પ્રમુતાને
ભાવી રહ્યા છે, મહાનુભાવ છે, તે શુદ્ધભાવપૂજા જાણવી ॥૪॥
इति चतुर्थं गाथापं ॥

શુદ્ધતત્ત્વ રત્ન રંગી ચેતના રે,
પામે આત્મસ્વભાવ ॥
આત્માલંબી નિજગુણ સાધતોરે,
પ્રગટે પૂજ્યસ્વભાવ ॥ ૫૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ:—અમ શુદ્ધનિર્મલ તત્ત્વની થીઅરિહંતરેવ સિદ્ધ
ભગવાન્ તેહનાસે રંગાની થકી તેહના ગુણની મોટી લેશરે
પેતના થવી, અન્ય વિશ્વ ટાડી અનુભવમાદના સદિત
પ્રભુસ્વરૂપે રહીલી થઈ તેવારે તે પેતના પોતાના આત્મસ્વભા-
વને પામે, આત્મસ્વભાવરસિ, આત્મસ્વભાવેવલોગી, આત્મસ્વભા-
વરમની, આત્માનુભવી થયો, પ્રહરે ઉપાદાનાવલંબી અરણ્યા
પામે; અને લેશરે એ અપ્રજીવ આત્માવલંબી થાય, તેવારે પો-
તાના ગુણને સાધતો નિરજાવતો, સમ્પદ્ દર્શનાદિક ગુણને
પ્રગટ થતો, સ્વસ્થપાન ક્રમે દોષની દાની ગુણમાત્માવ
સ્વરૂપસ્વસ્થ સ્વરૂપદર્શી થતો દરો નર્ટીગતને નિરજા-
વો પોતાનો અનદિકાવલો સત્તાગતગ્ન સ્વમાદને પ્રગટ

ભક્તિ તેહીજ સિદ્ધતા નીપજવવાનો પૂર્ણ ઉપાય છે ॥ ૬ ॥
 इति षष्ठं गाथार्थः ॥

જિનવર પૂજા રે તે નિજપૂજના રે,
 પ્રગટે અન્વયશક્તિ ॥

પરમાનંદ વિલાસી અનુભવે રે,
 દેવચંદ્ર પદ વ્યક્તિ ॥ પૂ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—જે જિનરાજની પૂજા ભક્તિ કરવી તે પોતાના આત્માની પૂજના કરવી છે, આત્મગુણ વધારવા છે, આત્મસંપ-
 દાની પ્રાપ્તિ કરવી છે, કેમજે જિનસેવનાયકી પોતાના અન્વયી
 ગુણ જે સદ્ગુણજ્ઞાનાનંદિક અનંતશક્તિ તે પોપે, પ્રગટે,
 નિરાવરણ ધાપ તે જીવપરમાનંદનો વિલાસી થઈ, અનુભવે કેતાં
 ભોગવે, સર્વદેવમાં ચંદ્રમા સમાન જે પદ પરમાત્મના, પૂર્ણતા,
 નિરાવરણતા, નિરામયતા, તત્ત્વભોગના, સ્વરૂપાનંદનારૂપ, તેહની
 વ્યક્તિ કેતાં પ્રગટના જે કર્માર્થો અનાદિની આત્મ છે, તે
 કર્મશય ધરે અક્રિય, અનવચ્છિન્નતા, શક્તિ પ્રગટે, શુદ્ધ થાયે,
 તેમણે નિષ્કલ જિનની ભક્તિ તે પરમાત્મના રૂપ આત્મસિદ્ધ-
 તાર્થ કામ્ય છે, તેમણે જે મોક્ષાર્થી જીવો તમે શ્રીની ગણ
 અરિહંતનાં પૂજના તે વિધિ સદિન નિગમિલાયે તત્ત્વમાત્મનાયે
 કરો, એહજ ઉત્તમ ઉપાય છે ॥ इति श्रौतसप्तज्यजिन० ॥

કરે, છટ્ઠે પહેલાં હું પરમપૂજ્ય અનંતગુણી છું, એ નિર્વારૂપ સમ્યક્ દર્શન પ્રગટે, સ્યાદ્વાદસત્તાનું માસન થાયે, પછી જે સત્તા પ્રગટી, તેહનો સ્મરણ અનુભવરૂપ ચારિત્રગુણ પ્રગટે, પછી નિરાવરણ કેવલજ્ઞાન નીપજે, એ પરમપૂજ્ય શ્રીઅરિહંતને પૂજવાયી પોતાનો પૂજ્યમ્ભાવ પ્રગટે ॥ ૫ ॥

આપ અકર્તા સેવાથી હવે રે,

સેવક પૂરણસિદ્ધિ ॥

નિજધન ન દિએ પણ આશ્રિત લહે રે,

અક્ષય અક્ષર શ્રદ્ધિ ॥ પૃ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ—શ્રી વીનગગ પોતે પરજીવના મોક્ષના અકર્તા છે, કેમ જે પરકર્તાપણું જીવદ્રવ્યનો ધર્મ નથી, તેમાટે પોતે પરજીવની સિદ્ધિના અકર્તા છે, પણ શ્રીમદ્ભુજાની સેવાથી સેવક જે ભક્ત, તેહને હવે કેનાં થાય શુ થાય તો કે સંપૂર્ણ સિદ્ધિતા નિપજે, નિજ કેનાં પોતાનો ધન જે અનંત જ્ઞાનાદિકગુણ તે પ્રભુ કોઈ વીજાને આપના નથી, છટ્ઠે કોઈ પોતાનો ગુણ વીજાને આપે નહીં, અને તે ગુણ પણ પોતાના દ્રવ્યને મુઠ્ઠી વીજામાં વર્ને નહીં, અને કોઈ દ્રવ્ય કોઈ દ્રવ્યનો ગુણ ગ્રહે પણ નહીં, મર્વ દ્રવ્ય પોને પોતાની સત્તાના સ્વામી છે, તેમાટે અરિહંત પોતે કાંઈ આપનાજ નથી પરંતુ જે અરિહંતને આશ્રિત મેવે, તે નિથે અક્ષય કેતાં જેહનો ક્ષય ન થાય તથા જે વિનાશ ન પામે, તથા અક્ષર કેતાં સ્વરુપ જગતું જેહમાં નથી પૃથી અવિનાશી અક્ષર અનંત આત્મસંપદા પૂર્ણાનંદાદિક શ્રદ્ધિ ટહે કેનાં પામે, માટે જિન-

ભક્તિ તેહીજ સિદ્ધતા નીપજવવાનો પૂર્ણ ઉપાય છે ॥ ૬ ॥
 હતિ પદે ગાથાર્થઃ ॥

જિનવર પૂજા રે તે નિજપૂજના રે,
 પ્રગટે અન્વયશક્તિ ॥

પરમાનંદ વિલાસી અનુભવે રે,
 દેવચંદ્ર પદ વ્યક્તિ ॥ પૂ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થઃ—જે જિનરાજની પૂજા ભક્તિ કરી તે પોતાના આત્માની પૂજના કરી છે, આત્મગુણ વ્યારવા છે, આત્મસંપદની પુષ્ટિ કરી છે, કેમતે જિનસેવનાયક્ષી પોતાના અન્વયી ગુણ જે સહજજ્ઞાનાનંદિક અનંતશક્તિ તે પોષે, પ્રગટે, નિરાવરણ ધાપ તે જીવપરમાનંદનો વિલાસી ધર્મ, અનુભવે કેતાં ભોગરે, સર્વદેવતાં ચંદ્રમા સમાન જે પદ પરમાત્મના, પૂર્ણતા, નિરાવરણના, નિરામયના, તત્ત્વભોગના, સ્વરૂપાનંદનારૂપ, તેહની વ્યક્તિ કેતાં પ્રગટતા જે કર્માર્થે અનાદિની આવૃત્ત છે, તે કર્મક્ષય પદે અક્રિય, અનવચ્છિન્નના, શક્તિ પ્રગટે, શુદ્ધ ધાપે, તેમણે નિપ્પજા જિનની ભક્તિ તે પરમાત્મના રૂપ આત્મસિદ્ધતાનું કારણ છે, તેમણે જે શોક્ષાર્થી જોવા નમે ધર્મીયારાગ અરિહંતનોદ્ભૂતના તે વિધિ સદૃશ નિગમિતારે તત્ત્વનાવ્યક્તારે કરો, એહજ ઉત્તમ ઉપાય છે ॥ હતિ શ્રીવાસુપૂજ્યજિન૦ ॥

કરે, ઇટ્ઠે પહેલાં હું પરમપૂજ્ય અનંતગુણી છું, એ નિર્ધારરૂપ સમ્યક્ દર્શન પ્રગટે, સ્વાદ્વાદસત્તાનું ભાસન થાયે, પછી જે સત્તા પ્રગટી, તેહનો રમણ અનુમત્તરૂપ ચારિત્રગુણ પ્રગટે, પછી નિરાવરણ કેવલજ્ઞાન નીપજે, એ પરમપૂજ્ય શ્રીઅરિહંતને પૂજવાયી પોતાનો પૂજ્યસ્વભાવ પ્રગટે ॥ ૫ ॥

આપ અકર્તા સેવાથી હવે રે,
સેવક પૂરણસિદ્ધિ ॥

નિજધન ન દિએ પળ આશ્રિત લહે રે,
અક્ષય અક્ષર શુદ્ધિ ॥ પૃ. ॥ ૬ ॥

અર્થ:—શ્રી વીનરાગ પોતે પરજીવના મોક્ષના અકર્તા છે, કેમ જે પરકર્તાપણું જીવદ્રવ્યનો ધર્મ નથી, તેમાટે પોતે પરજીવની સિદ્ધિના અકર્તા છે, પણ શ્રીપ્રભુજીની સેવાથી સેવક જે ભક્ત, તેહને હવે કેનાં થાય શું થાય તો કે સંપૂર્ણ સિદ્ધતા નિપજે, નિજ કેનાં પોતાનો ધન જે અનંત જ્ઞાનાદિકગુણ તે પ્રભુ કોઈ વીજાને આપતા નથી, ઇટ્ઠે કોઈ પોતાનો ગુણ વીજાને આપે નહીં, અને તે ગુણ પણ પોતાના દ્રવ્યને મુક્તી વીજામાં વર્તે નહીં, અને કોઈ દ્રવ્ય કોઈ દ્રવ્યનો ગુણ ગ્રહે પણ નહીં, સર્વ દ્રવ્ય પોતે પોતાની સત્તાના સ્વામી છે, તેમાટે અરિહંત પોતે કાંઈ આપતાજ નથી પરંતુ જે અરિહંતને આશ્રિત સેવે, તે નિથે અક્ષય કેતાં જેહનો ક્ષય ન થાય તથા જે વિનાશ ન પામે, તથા અક્ષર કેતાં સર્વજં જગતું જેહમાં નથી ઇવી અવિનાશી અક્ષર અનંત આત્મસંપદા પૂર્ણાનંદાદિક શુદ્ધિ ટહે કેતાં પામે, માટે જિન-

ભક્તિ તેહીજ સિદ્ધના નીપજવ્વાનો પૂર્ણ ઉપાય છે ॥ ૬ ॥
 इति षष्ठं गाथार्थः ॥

જિનવર પૂજા રે તે નિજપૂજના રે,
 પ્રગટે અન્વયશક્તિ ॥

પરમાનંદ વિલાસી અનુભવે રે,
 દેવચંદ્ર પદ વ્યક્તિ ॥ ૫૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—જે જિનરાજની પૂજા ભક્તિ કરવી તે પોતાના આત્માની પૂજના કરવી છે, આત્મગુણ વધારણ છે, આત્મસંપ-
 દાની પ્રાપ્તિ કરવી છે, કેમજે જિનસેવનાપદની પોતાના અન્વયી
 ગુણ જે સદૃજજ્ઞાનાનંદિક અનંતશક્તિ તે પોષે, પ્રગટે,
 નિરાવરણ ધાય તે જીવપરમાનંદનો વિલાસી થઈ, અનુભવે કેતાં
 ભોગવે, સર્વદેવમાં ચંદ્રમા સમાન જે પદ પરમાત્મના, પર્યંતા,
 નિરાવરણના, નિરાનપના, તત્ત્વભોગના, સ્વરૂપાનંદનારૂપ, તેહની
 વ્યક્તિ કેતાં પ્રગટના જે કર્માણે અનાદિની આત્મ છે, તે
 કર્મશય પદે અક્રિય, અનવચ્છિન્નના, શક્તિ પ્રગટે, શુદ્ધ થાયે,
 તેમજે નિષ્પન્ન જિનની ભક્તિ તે પરમાત્મના રૂપ આત્મસિદ્ધ-
 તાત્વ ધારણ છે, તેમજે તે મોક્ષાર્થી સ્ત્રીશ નમે શ્રીશીવરાજ
 અરિહંતનીપૂજના તે વિધિ મદિન નિર્ગમિટાયે તત્ત્વનાત્મનાયે
 થયો, પદ્મજ ઉત્તમ ઉપાય છે ॥ इति श्रीवासुदेवजीन० ॥

કરે, પટ્ટલે પહેલાં હું પરમપૂજ્ય અનંતગુણી છું, એ નિર્વારૂપ સમ્યક્ દર્શન પ્રગટે, સ્યાદ્વાદસત્તાનું માસન થાયે, પછી જે સત્તા પ્રગટી, તેહનો રમણ અનુભવરૂપ ચારિત્રગુણ પ્રગટે, પછી નિરાવરણ કેવલજ્ઞાન નીપજે, એ પરમપૂજ્ય શ્રીઅરિહંતને પૂજવાયી પોતાનો પૂજ્યસ્વભાવ પ્રગટે ॥ ૫ ॥

આપ અકર્તા સેવાયી હવે રે,
સેવક પૂરણસિદ્ધિ ॥

નિજધન ન દિએ પળ આશ્રિત લહે રે,
અક્ષય અક્ષર શ્રદ્ધિ ॥ પૂ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—શ્રી વીનરાગ પોતે પરજીવના મોક્ષના અકર્તા છે, કેમ જે પરકર્તાપણું જીવદ્રવ્યનો ધર્મ નથી, તેમાટે પોતે પરજીવની સિદ્ધિના અકર્તા છે, પણ શ્રીમધુર્જીની સેવાયી સેવક જે ભક્ત, તેહને હવે કેનાં ધ્યાય શું ધ્યાય તો કે સંપૂર્ણ સિદ્ધતા નિપજે, નિજ કેતાં પોતાનો ધન જે અનંત જ્ઞાનાદિકગુણ તે પ્રભુ કોઈ વીજાને આપતા નથી, પટ્ટલે કોઈ પોતાનો ગુણ વીજાને આપે નહીં, અને તે ગુણ પણ પોતાના દ્રવ્યને મુઠ્ઠી વીજામાં વર્તે નહીં, અને કોઈ દ્રવ્ય કોઈ દ્રવ્યનો ગુણ ગ્રહે પણ નહીં, સર્વ દ્રવ્ય પોતે પોતાની સત્તાના સ્વામી છે, તેમાટે અરિહન પોતે કાંઈ આપતાજ નથી પરંતુ જે અરિહંતને આશ્રિત સેવે, તે નિથે અક્ષય કેતાં જેહનો ક્ષય ન પાપ તથા જે વિનાશ ન પામે, તથા અક્ષર કેતાં સ્વરૂપ જાણું જેહમાં નથી એવી અવિનાશી અક્ષર અનંત આત્મસંપદા પૂર્ણાનંદાદિક શ્રદ્ધિ ટહે કેનાં પામે, માટે જિન-

ભક્તિ તેહીજ સિદ્ધના નીપજવ્વાનો પૂર્ણ ઉપાય છે ॥ ૬ ॥
 इति षष्ठं गाथापः ॥

જિનવર પૂજા રે તે નિજપૂજના રે,
 પ્રગટે અન્વયશક્તિ ॥

પરમાનંદ વિલાસી અનુભવે રે,
 દેવચંદ્ર પદ વ્યક્તિ ॥ ૫૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—જે જિનરાજની પૂજા ભક્તિ કરવી તે પોતાના આત્માની પૂજના કરવી છે, આત્મગુણ વ્યવસ્થા છે, આત્મસંપ-
 દાની પ્રાપ્તિ કરવી છે, એમજે જિનસેવનાપત્ની પોતાના અન્વયી
 ગુણ જે સહજજ્ઞાનાનંદિક અનંતશક્તિ તે પોયે, પ્રગટે,
 નિરાશય થાય તે જીવપરમાનંદનો વિલાસી થઈ, અનુભવે કેતાં
 ભોગયે, સર્વદેવમાં ચંદ્રમા સમાન જે પદ પરમાત્મતા, પૂર્ણતા,
 નિરાશયતા, નિરામયતા, તત્ત્વભોગતા, સ્વરૂપાનંદનારૂપ, તેહની
 વ્યક્તિ કેતાં પ્રગટના જે કર્માણે અનાદિની આરત છે, તે
 કર્મક્ષય પદે અક્રિય, અનશ્ચિન્નતા, શક્તિ પ્રગટે, શુદ્ધ થાયે,
 તેમજે નિષ્કલ જિનની ભક્તિ તે પરમાત્મતા રૂપ આત્મસિદ્ધ-
 તાતું કારણ છે, તેમજે જે મોક્ષાર્થી જીવો નમે શ્રીશ્રીરાગ
 અરિહંતનાં પૂજના તે વિધિ મહિન નિર્ગમિતારે તત્ત્વમાત્મતાયે
 કરો, પૂજા ઉત્તમ ઉપાય છે ॥ इति श्रवस्तद्वसुजिन० ॥

કરે, ઇટલે પહેલાં હું પરમપૂજ્ય અનંતગુણી છું, એ નિર્વારૂપ સમ્યક્ દર્શન પ્રગટે, સ્યાદ્વાદસત્તાનું માસન થાયે, પછી જે સત્તા પ્રગટી, તેહનો સ્મય અનુભવરૂપ ચારિત્રગુણ પ્રગટે, પછી નિરાવરણ કેવલજ્ઞાન નીપજે, એ પરમપૂજ્ય શ્રીઅરિહંતને પૂજવાયી પોતાનો પૂજ્યસ્વભાવ પ્રગટે ॥ ૫ ॥

આપ અકર્તા સેવાથી હૂવે રે,
સેવક પૂરણસિદ્ધિ ॥

નિજધન ન દિણ પળ આશ્રિત લહે રે,
અક્ષય અક્ષર શુદ્ધિ ॥ પૂ. ॥ ૬ ॥

અર્થ:—શ્રી વીનરાગ પોતે પગ્ગીવના મોક્ષના અકર્તા છે, કેમ જે પરકર્તાપણું જીવદ્રવ્યનો ધર્મ નથી, તેમાટે પોતે પર-જીવની સિદ્ધિના અકર્તા છે, પણ શ્રીપ્રભુજીની સેવાથી સેવક જે ભક્ત, તેહને હૂવે કેનાં થાય હું થાય તો કે સંપૂર્ણ સિદ્ધતા નિપજે, નિજ કેનાં પોતાનો ધન જે અનંત જ્ઞાના-દિકગુણ તે પ્રભુ કોઈ વીજાને આપતા નથી, ઇટલે કોઈ પોતાનો ગુણ વીજાને આપે નહીં, અને તે ગુણ પણ પોતાના દ્રવ્યને મુઠ્ઠી વીજામાં વર્તે નહીં, અને કોઈ દ્રવ્ય કોઈ દ્રવ્યનો ગુણ ગ્રહે પણ નહીં, સર્વ દ્રવ્ય પોતે પોતાની સત્તાના સ્વામી છે, તેમાટે અરિહંત પોતે કાંઈ આપતાજ નથી પરંતુ જે અરિહંતને આશ્રિત સેવે, તે નિથે અક્ષય કેતાં જેહનો ક્ષય ન થાય તથા જે વિનાશ ન પામે, તથા અક્ષર કેતાં સ્વરૂપું જરૂરું જેહમાં નથી ઈર્વા અવિનાશી અક્ષર અનંત આત્મસંપદા પૂર્ણાનંદાદિક શુદ્ધિ લહે કેનાં પામે, માટે જિન-

ભક્તિ તેહીજ સિદ્ધતા નીપજવશનો પૂર્ણ ઉપાય છે ॥ ૬ ॥
 इति पञ्च गाथार्थः ॥

જિનવર પૂજા રે તે નિજપૂજના રે,
 પ્રગટે અન્વયશક્તિ ॥

પરમાનંદ વિલાસી અનુભવે રે,
 દેવચંદ્ર પદ વ્યક્તિ ॥ ૫૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—જે જિનરાજની પૂજા ભક્તિ કરવી તે પોતાના આત્માની પૂજના કરવી છે, આત્મગુણ વધારવા છે, આત્મસંપ-
 દાની પુષ્ટિ કરવી છે, કેમજે જિનસેવનાપક્ષી પોતાના અન્વયી
 ગુણ જે સદ્ગુણજ્ઞાનાનંદિક અનંતશક્તિ તે પોપે, પ્રગટે,
 નિરાવરણ ધાય તે જીવપરમાનંદનો વિલાસી થઈ, અનુભવે કેતાં
 ભોગવે, સર્વદેવમાં ધંદ્રમા સમાન જે પદ પરમાત્મના, પૂર્ણતા,
 નિરાવરગતા, નિરામયતા, તત્ત્વભોગના, સ્વરૂપાનંદનારૂપ, તેહની
 વ્યક્તિ કેતાં પ્રગટના જે કર્માવશે અનાદિની આરુઠ છે, તે
 કર્મજ્ઞપદે અક્રિય, અનશ્લિષ્ટનતા, શક્તિ પ્રગટે, શુદ્ધ થાયે,
 તેમજે નિષ્પત્ત જિનની ભક્તિ તે પરમાત્મના રૂપ આત્મસિદ્ધ-
 તાનું કારણ છે, તેમજે જે મોક્ષાર્થી જીવતા તને ધર્મીવરાગ
 અસિદ્ધિર્તર્તાપૂજના તે વિધિ સદિન નિગમિલાયે તત્ત્વનાત્મનાવે
 કરી, પદ્મજ ઉત્તમ ઉપાય છે ॥ इति श्रीवासुपूज्यजिन० ॥

॥ અથ ત્રયોદશ શ્રી વિમલજિન સ્તવનં ॥

॥ દાસઅરદાસ સીપરે કરે જી એ દેશી ॥

વિમલ જિન વિમલતા તાહરી જી,
અવર વીજે ન કહાય ॥

લઘુ નદી જિમ તિમ લંઘીયેં જી,
સ્વયંભુરમણ ન તરાય ॥ વિ० ॥ ૧ ॥

અર્થ:—હવે શ્રી વિમલનાથ પ્રભુજીની સ્તુતિ કહે છે હે વિમલજિન ! હે પરમેશ્વર ! તાહરી વિમલતા કેનાં તમારી નિર્મલતા કેહેવી છે ? જે સમસ્તદ્રવ્યકર્મ ભાવકર્મપરાનુજાપીતાદિ દોષ રહિત પणे છે એહવી નિર્મલતા તે અવર કેનાં ધીજા કોઈ છદ્મસ્થ જીવે ન કહાય કેનાં કહિ શકાય નહીં, સિદ્ધસ્વરૂપસ્ય અનંતત્વાત્ વાચ:કમપરિણતત્વાન્ આયુષ્યાપ્તત્વાત્, તેન ષક્તુંનશક્યતે કેન ઇતિભાગ્યવચનાત્, તેમાટે કહેવાય નહીં તેના ઉપર દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ લઘુ નદી કેનાં નાળી નદી તેને જેમ તેમ લંઘીયેં. કેનાં ઝનરિયેં, પણ અસલયાના કોઢી જો-જનનો સ્વયંભુરમણ નામા સમુદ્ર, તે કોટ પામર જનવી તપોં જાય નહીં, અને પ્રમુના ગુણ તો સ્વયંભુ રમણ સમુદ્રથી પણ અનંતગુણા છે, તે સર્વ વચને કહ્યો જાય નહીં ॥ ૧ ॥

સયલ પુરવી ગિરિ જલ તરુ જી,
કોઈ તોલે એક હથ્થ ॥

तेह पण तुझ गुणगण भणी जी,
भाखवा नहीं समरथ ॥ वि० ॥ २ ॥

अर्थ:—तथा सयल केतां सर्वं पृथ्वी, गिरि ते पर्वत,
जल ते पानी, तरु ते वनस्पति, ए सर्वेने कोइ एक हाथें
तोडे केतां उपाडे एहवो बलवंत पण ते बाल वीर्यवंत होय
वेदी वेपण प्रभुजी ! ताहरा गुणना गण केतां समूह तेने
भाखवा केतां केहवाने समर्थ नहीं, कारण तेहमां बालवीर्यनी
शक्ति छे, अने तमारुं निर्मल स्वरूप ते केवलज्ञानी क्षायक-
वीर्यवंतने गम्य छे, तेने पण सर्ववर्चने गोचर थापज नहीं,
तो बालवीर्यवंतदी केम केहेशय ! इति द्वितीय गायार्थः ॥२॥

सर्व पुद्गल नभ धर्मना जी,
तेम अधर्म प्रदेश ॥
तास गुण धर्म पद्वस सहजी,
तुझ गुण एकतणो लेश ॥ वि० ॥ ३ ॥

अर्थ:—सर्व पुद्गल द्रव्य तथा नभ केतां आकाश द्रव्य,
धर्म केतां धर्मास्तिकाय द्रव्य, तेमज अवर्मास्तिकायना प्रदेश,
एउछे ए पंचास्तिकायना प्रदेश अनंता तेहना गुण अनंता ते
गुणधर्म नित्यत्वादि ते पण अनंता तेहना पर्याय बडी तेहदी
अनंतगुणा छे, ते सर्व मंडी पण हे प्रभुजी ! ताहरो एक गुण
ले केवलज्ञानरूप तेहनो देशपात्र छे, केम ले ए सर्व पंचा-
स्तिकायना भाव वर्तमान काडे छे, अने केवडी तो ए सर्वना
जर्वीत, जनागत, अने वर्तमान, ए तणे काटना पर्याय उत्पाद

અમૂર્તત્વ, ચેતનત્વ, સર્વવૈતૃત્વાપ્રતિપાતિત્વ નિગમ્યગત્વાદયઃ કેવલ જ્ઞાનસ્વપર્યાયાઃ એમ કેવલ જ્ઞાનના સ્વપર્યાય અસ્તિરૂપ અનંતા છે, દ્વે કેવલ દર્શનાદિ અનંત ગુણના જે પર્યાય છે, તે સર્વ કેવલજ્ઞાનમાં નાસ્તિપણે રહ્યા છે, તે જેમ કેવલ જ્ઞાન અસ્તિનાસ્તિપણે છે, તેમજ કેવલ દર્શન તથા ચારિત્ર સુખ, અરૂપતા, અગુરુલ્હના, પરમદાનાદિ અનંતગુણ, તે સર્વ પોતાના એક દ્રવ્ય નિર્મિત અનંતગુણની નાસ્તિતાને લીધાયકા રહ્યા છે, તેમજ ધીજા જીવદ્રવ્ય તથા પુદ્ગલાદિક અજીવદ્રવ્ય તે સર્વના ગુણપર્યાયની પણ નાસ્તિતાને લીધાયકા રહ્યા છે, એમ સ્વપદે નાસ્તિતા તથા પરપદેપણ નાસ્તિતા છે, તે સર્વનાસ્તિતાપણે તે દ્રવ્યામાંહેજ અસ્તિતાપણે રહ્યો છે, નાસ્તિધર્મની અસ્તિતા તે દ્રવ્યમાંજ છે, તિહાં ભાવના કહે છે. જે જીવને વિષે જ્ઞાનાદિક ગુણની અસ્તિતા તેમ વર્ણાદિકની નાસ્તિતા છે. તે વર્ણાદિકનાં જીવમાં નથી પણ તેની નાસ્તિતા જીવમાં રહી છે, એમ તત્ત્વચિન્તા કર્યું છે ॥ “યદિ પરનાસ્તિતાજીવાદિષુ ન સ્થાન્ તદા જીવાદીનાં પરત્વપરિણતિઃ સ્થાન્ હતિ” માટે જીવમાં અસ્તિપણે તથા નાસ્તિપણે તે વેદુ અસ્તિપણે રહ્યા છે, ઉક્તં ચ વિશેષાવશ્યકે.

“દ્વિવિધં હિ વસ્તુઃ સ્વરૂપં અસ્તિત્વં ચ નાસ્તિત્વં ચ તત્તો વે યવાસ્તિત્વેન પ્રતિવદ્ધા સ્તે તસ્ય સ્વપર્યાયાઃ વેષુ નાસ્તિત્વેન સંવદ્ધાસ્તે તસ્ય પરપર્યાયાઃ પ્રતિપાદ્યંતે હનિ નિમિત્તનેદરજ્ઞાપનપરાવેચ સ્વત્ત્વશબ્દો નન્વેકેષાં તથ સર્વથા સંવદ્ધનિરાકરણપરૌ અતૌ અસ્તિત્વેન સંવદ્ધા હતિ પરપર્યાયા ઉચ્યંતે ન પુનઃ સર્વથા તે તથ ન સંવદ્ધાઃ નાસ્તિત્વેન તથ સંવદ્ધા હતિ વચનાન્”

भुना दीहवो स्वभाव निर्मल घाय, माटे हे प्रभो ! ए कोइ
अद्भुततान केतां तत छे जे अरिहत प्रभुनुं शुद्धस्वरूप
चितवतां ध्यान करतां, पोतानुं स्वरूप नीपजे, एहिज आश्चर्य
छे ॥ ५ ॥ इति पंचम गायार्थः ॥

तुम प्रभु तुम तारक विभूजो,
तुम समो अवर न कोय ॥
तुम दरिसणथकी हुं तयोंजी,
शुद्ध आलंबन होय ॥ वि ॥ ६ ॥

अर्थः—माटे हे श्रीविमलनाथ ! माहारा प्रभु अपिपति
तुमेज छो, बडी मुजने संसारमांयी नारवा वाला परमनिर्यामक
परमसामर्थ्यवंत तुमे छो, हे देव ! हे कृपासिंधु ! हे ज्ञानभाव
तुम समान माहरे धीजो कोइ नथी त्रिभुवन मांहे नमेज
दयाळ छो, हे जगन्नाथ ! ताहरो दर्शन केतां देखनुं अपवा
दर्शन ते समकित तेने पामे थके हुं तयों, संसार समुद्रने ओ-
लंगी पार थयो, ईहां कारण पामे थके भक्तिना हरये उपचार
वचन कपुं, एम शुद्ध निर्मल स्वरूपनो आलंगी थयो थको
हे नाथ ! ताहारा स्वरूपने अवलंबे, में माहारा स्वरूप ओल-
खुं, ते ओलख्यायी स्वरूप रुचिउफ्नी; पछी स्वरूपविभ्रामी
अनुभवच्यानी थवे तयों ए भारी कार्यनो वर्तमानारोप नैग-
भनयनुं वचन छे ॥ ६ ॥ इति षष्ठ गायार्थः ॥

प्रभुतणी विमलता ओलखी जी,
जे करे धिरमन सेव ॥

અર્થ:—હવે ધૌરમા પ્રભુ શ્રી અનંતનાથજીની સ્તવના કરે છે, હે અનંતનાથજિન્દ તાહરી કેતાં તુમારી મૂર્તિ કેતાં મુદ્રા ઇટ્ઠે આકાર તે માહારા નરને કેતાં નેવને વિપે વસી છે ! તે મુદ્રા કહેવી છે તો કે સમજા લે રાગ દેષ રહિતપણ તે રૂપ લે સ્ત તેનો કંદ છે. વડી સહજે પ્રપાસ વિના અનુભવ સ્વભોગીપણું જ્ઞાન તેહના સ્તર્ણા ઢાંન છે તન્મય છે ॥ ૧ ॥

ભવદય હો પ્રભુ ભવદય તાપિત જીવ,
તેહને હો પ્રભુ તેહને અમૃતધન સમી જી ॥
મિથ્યાવિષ હો પ્રભુ મિથ્યા વિપનીચીવ,
હરવા હો પ્રભુ હરવા જાંગુલી મનરમી જી ॥૨॥

અર્થ:—વડી ભવલે આત્મતિરૂપ સંતાર, તે રૂપ દય કેતાં દાવાનલના તાને કરીને ઘડી રહેલા આકુલિત જીવોને પરમ જીતલતા કરવાને તાહરી દૃષ્ટિ તે અમૃતના મેહ સમાન છે, ઇટ્ઠે સંમારનો તાવ નવારા દર્શનનો ઘટે છે, માટે ઘડી મિથ્યાત્વરૂપવિષ તેહનો ચીવ પેતાં પૂનિ-પૂર્ણ તેહને હાવાને જાંગુલી કેતાં મારુઢીના મંચ સમાન તાહરી દૃષ્ટિ છે ॥ ૨ ॥ શ્રી ॥

ભાવ હો પ્રભુ ભાવચિંતામણિ ઇહ,
આતમ હો પ્રભુ આતમ સંપત્તિ આપવા જી ॥
ઈહિજ હો પ્રભુ ઇહિજ શિવનુત્તર ગેહ.
તત્ત્વ હો પ્રભુ તત્ત્વાલંબન થાપવા જી ॥ ૩ ॥

॥ અથ પંચદશ શ્રી ધર્મનાથજિન સ્તવનં ॥

॥ સફલ સંસાર અવતાર ॥ હું ગણું એ દેશી ॥

ધર્મ જગનાથનો ધર્મ શુચિ ગાઈયે,

આપણો આત્મા તેહવો ભાવિયે ॥

જાનિ જસુ એકતા તેહ પલટે નહીં,

સુદ્ધ ગુણપજવા વસ્તુ સત્તામયી ॥ ૧ ॥

અર્થ:—હવે શ્રીધર્મનાથ ભગવાનની સ્તુતિ કરે છે અને આત્મદ્રવ્યને સાધકતા સાધકતાનો ઉપયોગ આને છે. તિહાં ધર્મ એહવે નામે પત્રમા તીર્થંકર જગદુપકારી પરમતત્ત્વી જગત્ના નાથ, તેહને પરમહિનકારી ધર્મ પ્રગટ્યો છે, તે આત્મ સ્વભાવી ધર્મ છે. ॥ ઉક્તં ચ ॥ સંગ્રહણ્યાં ॥ જો પુણ આપ સહાચો, ધમ્મોપગિરસાં દિશ્વાનિ અપવા ઉભયરૂપદેહાં દિશ્વાનિ પુનઃ ભાવચર્માધિકારે ॥ જીવણં ભાવધમ્મો, કમ્માભાવેણ જો સ્વહુ સહાચો ॥ દિશ્વાનિ ॥ કમ્મવિમ્મુક્કસરુચો, અગિદિયતા અત્થિજ્ઞમેજ્ઞાઓ ॥ રૂવાદિ વિરહતો વા, અણાદિ પરિણામ ભાવાઓ ॥ ૧ ॥ દિશ્વાનિધર્મસ્ય સ્વરૂપં ઉક્તં ॥

એહવો શ્રીધર્મનાથ સ્વામીનો ધર્મ શુચિ કેતાં પવિત્ર નિત્ય-વરણ પરાનુયાયીપણાસિદ્ધિ તેને ગાઈયે, સાંચાર સંભારીયે, તત્ત્વ-પ્રગટરૂપ તે સ્તવિયે, અને પોતાનો આત્માપણ તેહવોજ ભાવીયે, કેતાં વિચારીયે, છૂટે જેહવો ધર્મ નાથસ્વામીનો ધર્મ છે, તેહવોજ અમારો આત્માનો ધર્મ છે. તથા ચ સિદ્ધિપ્રા-

मृनटीकायां ॥ जारिससिद्धसहायो, तारसमायो हु सव जे ॥

तेणं मिद्वनरुद्ध, कायवा भवजीवेहि ॥ १ ॥ नग

धटीकायां ॥ जीवोजीवत्वावस्थः सिद्धः इ

ते जीवनी पोतानी अवस्था छे, ईहां के

संसारी सकर्मा, समोही, मिथ्यात्वी, अ

छो. वेहने कहे छे. जे वस्तुनी जान

घोरें पलटे नहीं. माटे जीव द्रव्यतुं

दिनो कर्मावर्त ययो तो पण

तो मारी तथा श्रीचर्मनाथ

श्रीठाणांगमा कसुं छे, पुगेअ

अत्यंत मोहतीअ अचोद्यमा

नये तेवोज छे शुद्ध निर्मल

छे, ते

" शुद्ध

उता य

एयं ॥ १

નિત્ય નિરવયવ વલી એક અક્રિયપણે,
સર્વગત તેહ સામાન્યભાવે ભણે ॥

તેહથી ઇતર સાવયવવિશેષતા,
વ્યક્તિભેદે પડે જેહની ભેદતા ॥ ૨ ॥

અર્થ:—હવે સામાન્ય વિના વસ્તુની છતી આવારતા નહીં, અને વિશેષવિના કાર્ય નહીં, પર્યાયપ્રવૃત્તિ નહીં, તે માટે પંચાસ્તિકાપ તે સામાન્યસ્વભાવ અને વિશેષસ્વભાવમયી છે, તિહાં સામાન્ય સ્વભાવનું લક્ષણ કહે છે. જે નિત્ય અવિનાશી તથા નિત્ય હોય, પણ આકાશની પેરે નિરવયવ હોય, તે માટે કહ્યો જે નિરવયવ જેહને વિભાગ અંશ નથી, તે પણ એકજ પણ જેમાં ઘેપણો નહીં સ્વજાતિમાં દ્વિવાભાવ નહીં તે એક, પણ જાણશરૂપ અપદ્મ પરસ્પરરૂપ ક્રિયા કરે નહીં, તેથી અક્રિય, તે પણ કોદ્વપર્યાયમાં ધ્યાપે, કોઈ પર્યાયમાં ન વ્યાપે, તેહવા નહીં પણ સર્વ પર્યાયમાં વ્યાપેજ એ લક્ષણ જેહમાં છે, તેહને સર્વજ્ઞ દેવે સામાન્યસ્વભાવ કહ્યો છે. એ સામાન્યલક્ષણ ધ્રીવિશેષાવરૂપકે કહ્યું છે. એમ નિષ્ઠ નિરવયવ, મક્રિય સર્વગં સામર્થ્ય ॥ એ ગાથાના વ્યાખ્યાનથી જાણવો. તિહાં ભાવના જે નિત્યપણું સામાન્ય ધર્મ છે તે પદાર્થમાં નિત્યપણું સદા છે, તે નિત્યપણાને પર્યાયપ્રદેશરૂપ અવયવ નથી, તે નિત્યપણું સર્વ એકજ છે, અને જાણવાદિક કોઈ ક્રિયા કરતો નથી, તેથી અક્રિય છે, તે નિત્યપણું પ્રદેશમાં, ગુણમાં, પર્યાયમાં, સર્વમાં વ્યાપક છે, તેથી સર્વગત છે, ઘટલા લક્ષણને પહોંચે, તે માટે નિત્યપણું જ સામાન્ય છે, એમ અનિત્યત્વાદિક પણ સર્વ સા-

નિત્ય નિરવયવ વલી એક અક્રિયપણે,
સર્વગત તેહ સામાન્યભાવે ભણે ॥

તેહથી ઇતર સાવયવવિશેષતા,
વ્યક્તિભેદે પહે જેહની ભેદતા ॥ ૨ ॥

અર્થ:-દેવે સામાન્ય વિના વસ્તુનાં છત્રી આવાસ્તા નહીં, અને વિશેષવિના કાર્ય નહીં, પદાંપચરિત્તિ નહીં, તે માટે પંચા-
સ્તિકાપ તે સામાન્યસ્વભાવ અને વિશેષસ્વભાવમયી છે, તિહાં
સામાન્ય સ્વભાવનું દર્શન કરે છે. જે નિત્ય અવિનાશી તથા
નિત્ય હોય, પણ આકાશની પેઠે નિરવયવ હોય, તે માટે કહ્યો
જે નિરવયવ જેહને વિભાગ બંદા નથી, તે પણ પુરુષ પણ
જેમાં વેપગો નહીં સ્વજાતિમાં દ્વિયાભાવ નહીં તે પુરુ, પણ
જાગત્વારૂપ અપવા પાત્સ્પરરૂપ ક્રિયા કરે નહીં, તેથી અક્રિય,
તે પણ કોઈપર્યાયમાં વ્યાપે, કોઈ પર્યાયમાં ન વ્યાપે, તેહશ
નહીં પણ સર્વ પર્યાયમાં વ્યાપેજ એ દર્શન જેદમાં છે, તેહને
સર્વજ્ઞ દેવે સામાન્યસ્વભાવ કહ્યો છે. એ સામાન્યદર્શન શ્રીદિ-
શેષાવલોકે કર્યું છે. એમાં નિષ્ઠ નિરવયવ, મક્રિય સર્વગં ચ
સામર્થ્ય ॥ એ ગાપાના વ્યાખ્યાનથી જાણ્યો. તિહાં ભાવના જે
નિત્યપણું સામાન્ય ધર્મ છે તે પર્યાયનાં નિત્યપણું સદા છે, તે
નિત્યપણને પર્યાયપ્રદેશરૂપ અવયવ નથી, તે નિત્યપણું સર્વ
પુરુષ છે, અને જાગત્વાદિક કોઈ ક્રિયા કર્યો નથી, તેથી
અક્રિય છે, તે નિત્યપણું પ્રદેશમાં, ગુણમાં, પર્યાયમાં, સર્વમાં
વ્યાપક છે, તેથી સર્વગત છે, છુટ્ટા દર્શનને પહોંચે, તે માટે
નિત્યપણું તે સામાન્ય છે, એમ અનિત્યવાદિક પણ સર્વ સા-

જહવિ પર ભાવથી હું ભવોદધિ વસ્યો,
પરતળો સંગ સંસારતાયે ઝસ્યો ॥ ૬ ॥

અર્થ:—હવે પુહવી અનંત ગુણ નિર્મલતા પ્રમુજીને લે
રીતે નીપની, તે રીત કહે છે, હે દેવ, હે પરમેશ્વર ! 'તુમે
પુદ્ગલાદિકનો સંગ સર્વથા પરિહાર કેતાં ત્યાગ કર્યો, તેહવી
નિજ કેતાં પોતાનું પરમપદ અવ્યાચાવાનંદરૂપ વિદ્રુપાવસ્થાન-
રૂપ લગું. કેતાં પામ્યો માટે તમે શુદ્ધ કેતાં નિર્મલ આરમિક
કેતાં લે આત્મ દ્રવ્યનો આનંદ અવ્યાચાવાદિકલે સંગ્રણું કેતાં લાવો
અને હે પ્રમુજી ! જહવિ કેતાં જો પળ હું પરભાવથી કેતાં પરભાવ
નિમિત્ત પામીને પરભાવરૂપ પરણમીને, વર્તમાન પરાતુપાપી ભવો-
દધિ કેતાં ભવસમુદ્રને વિષે વસ્યો છું, ભવનિવાસી થયો છું, તેથી
પુદ્ગલાદિકને સંગે સંસારતા ભાવથી નથું નથું અસ્પૃશ્યાપીપણું
પામીને દ્રવ્યથી ધારણતેરૂપ સંસારમાં સંસરવાપણે કરીને પુ
માહારો આત્મા ઝસ્યો છે. પટ્ટે પુ સંસારે મુક્તને ધાત કરી
લીધો છે, માટે હે દેવ ! તુમે અસંગી, હું સંગી, તુમે મુક્ત;
હું બદ્ધ, તુમે અકર્મા, હું કર્માધિત તુમે સ્વરૂપભોગી, હું પુદ્ગલ-
ભોગી, તુમે સ્વગુણપરિણામિ, હું પુદ્ગલાધિત રાગદ્વેષ પરિણામિ,
તેથી હે પ્રમુ ! માહારે તો માહરી મૂલથી કોઈક નથું લે
સત્તામાં કર્તાપણામાં, પરિણામિક્રતામાં ન હતો તે નીપનો, પુ
અશુદ્ધકર્તાપણું મેં કર્યું, તેહવી સ્વગુણ આવરી ને પુદ્ગલનો
ગ્રાહક થયો, તે પુદ્ગલને લેવાથી માહારો આત્મા પુદ્ગલભોગી
થયો, પટ્ટે તાહરે માહરે અંતર પડી ગયો, તેથી હું સંસારી
છું અને તમે સિદ્ધ ધ્યેય છો, ઇતિ ષટ્ ગાથાર્થ: ॥ ૬ ॥

તેવી પૂને નિવારીયે, તો જાણે તેવારે પૂ માહરો આત્મા સ્વ-
રૂપાવરિયત થાય, એમ વિચારી તેહનો ઉપાય ચિંતવે છે. જે
પૂ સંસારી આત્મા પરાનુગન થઈ રહ્યો છે, તેહને જો હમણાં
સ્વરૂપની જોડીયું, તો ટકી શકે નહીં, અને પરિજાતિયી
જોડ્યો થકો બંધને ક્યારે છે, માટે પરસ્વજાતિ જીવ જે અ-
મોહી, શુદ્ધજ્ઞાની તેવી જોડીયે, તો સ્વજાતિ સ્વરૂપ રંગી થાય.
પછી અરિહંતરું સ્વરૂપ તથા આપણા આત્માતું સ્વરૂપ તુલ્ય
છે, તેવી તેહના સ્વરૂપે રસિક થાય, નો પછી કર્મે આવયો
પણ, આત્મસ્વરૂપની રાત્રે ઉપજે, તે સુચિયી પોતાના સ્વરૂ-
પને તરફે, જાણે, રમે, ઉદય કરે, પરમાત્મ નજે પૂ અનુક્રમયી
સંપૂર્ણ સ્વરૂપ પામે, તેમાટે પરમાત્મા પ્રભુ ધ્યાનધર્મનાથજીના
મક્તિનો રંગી થઈને શુદ્ધ કારણને રમે આત્મા નત્વપરિણતિમાં
મગ્ન થાય, પોતાતું આત્મસ્વરૂપ જોરે, ધ્યાવે, સંભારે તથા
તેહનેજ પ્રગટ કરવાના યત્ન કરે, પૂર્વી રીતે જેવો આત્માનો
દ્રાહક થાય, તેવારે અનાદિની પરદાહવતા તજે, કેમ જે આત્મ-
સ્વરૂપનો દ્રાહક થયો, તે પરમાત્મે દ્રહે નહીં, જેટલી આત્મ-
પરિણતિ આત્મરમે દ્રાહક થઈ તે કર્માંદિક ન છે તેને સંત્રાપરિ-
ણતિ કહિયે, કટીનસ્વભોગી થયે, પરભોગીપણું ટણે, તેવારે
આત્માને ભોગવે ॥ ૮ ॥

શુદ્ધ નિઃશ્રયાસ નિજભાવ ભોગી થતા,
આત્મક્ષેત્રે નહીં અન્ય રક્ષણ નતા ।

એક અસહાય નિસ્તંગ નિર્દૈવતા,
શક્તિ ઉત્સર્ગની હોય સદૃ વ્યક્તના ॥ ૯ ॥

अर्थः—जेवारे शुद्ध पुढल संगरहित निःप्रयास निजभाव केतां आत्मभावनो भोगी ययो, तेवारे आत्मप्रदेशें अन्य केतां पुढलकर्म तथा रागादिकलं रक्षण केतां राखवो नयी, एडले स्वरूप ग्राहक चेतनानुं वीर्य थाये, तेवारे पुढल कर्म आत्म-प्रदेशें संवधीपणे रहे नही, सर्व पुढलखरीने आत्मा निःकर्मां थाय, तेवारे एक सर्वसंग रहित, असहायी, निर्द्वंद्व उत्सर्गनी शक्ति सहित व्यक्तता केतां प्रगटना निरावरणपणुं पामे ॥ ॥ इति नवम गाथार्यः ॥ ९ ॥

तेणें मुझ आत्मा तुझधकी नीपजे,
माहरी संपदा सकल मुझ संपजे ॥
तेणें मन मंदिरे धर्म प्रभु ध्याइयें,
परमदेवचंद्र निज सिद्धि सुख पाइयें ॥ १० ॥

अर्थः—तेयी हे देव हे श्रीवीतराग ! तुमारे निमित्ते माहारो तत्त्व नीपजे, वीजो कोइ उपाय देखानो नयी, माहारो आत्मानुं सिद्धपणुं ने ताहारा स्वरूपने अवलंबे नीपजे, माहारो अनंतगुणपर्यायरूप स्वकर्तापणुं स्वभोक्तापणुं स्वरूप ऐश्वर्य सर्व जे मोहाधीन कर्मावृत्त छे, ने मने संपजे, एडले हु माहारी अरूपी सत्तागन तत्त्वसंपदानो वगी तथा भोगी, अविनाशीपणे थाऊं, ए प्रभुजीनो परम उपकार जाणुं, ते कारणे मनमंदिरे विषे श्रीधर्मनाथ प्रभुने ध्याइपुं, क्षण एक वीजी उपाधिचिंतविपुं नही, ए प्रभुना गुण तथा उपगारतुं बहुमाने ध्यान करियें, नवा माचकने एहिज आधार छे, तेवारे परम उत्कृष्ट देव जे स्वरूपरमगी मुनि नेहमां चंद्रमा समान जे

परमात्मपदरूप निज केतां पोतानुं सिद्धि केतां निष्पन्नसुख,
अध्यावाधादिक तेने पाइये केतां पामिये, एहीज मोक्षनो उ-
पाय छे, तेमाटे श्रीजरिहंतनुं सेवन निरुद्धानपणे करवुं ॥१०॥
॥ इति श्री धर्माजिन स्तवनं संपूर्णम् ॥

॥ अथ षोडश श्री शांतिजिन स्तवनं ॥

॥ आंखडीये में आज सेयुंजो दीठां रे ॥ ए देशी ॥

जगतदिवाकर जगतकृपानिधि,
वाहाला मारा समवसरणमां वेठारे ॥
चउमुख चउविह धर्म प्रकाशे,
ते में नयणें दीठा रे ॥
भविक जन हरखो रे ॥
निरखी शांति जिणंद ॥ भ० ॥
उपशम रसनो कंद ॥
नहीं इण सरखो रे ॥ ए आंकणी ॥१॥

अर्थः—हृवे सोलसा जिन श्रीशांतिनाथ प्रभुना स्तवना
कहे छे. ते प्रभु केहवा छे ? जगतूने बिदे दिवाकर केतां
सूर्यना परे ज्ञानेकारी उद्योतना करनार तथा कृपाना निधि
एहवा प्रभुते भुझने परमवल्लभ छे. समवसरणमां विराजमान
थका चार मुखे करी चार प्रकारना धर्मने प्रकाशे केतां उ-
द्देश करता थका, एवा तीर्थकर देव श्रीशांतिनाथ प्रभु ते में

ધાપના કરી છે, તેમાટે એ સંગ્રહનય અરિહંત સિદ્ધરૂપ સ્થાપના છે.

૩ અરિહંતના આકારને વંદન નમનાદિ સર્વ ધ્યયહાર ધ્વી અરિહંતનો ધાપ છે, તેહનું કારણપયં એ ધાપનામાં છે, તે ધ્યયહારનય ધાપના કહિયે.

૪ એ પ્રતિમારૂપ ધાપના દેરી, સર્વ ભાષને મુદ્ધિનો વિકલ્પ એહવો ઉપજે છે, કે એ ધ્વીઅરિહંતગ્રી છે તે વિકલ્પેજ સ્થાપના કરી છે. તે ક્રમગ્રનય સ્થાપના છે.

૫ અરિહંતસિદ્ધ એહવો શબ્દ “ઈંપ્રકૃતિમત્યપસિદ્ધ” = ઇહાં પ્રવૃત્તિ છે, તે શબ્દનય સ્થાપના જાગરી.

૬ અરિહંતના પર્ણપ વીનગગ સર્વજ્ઞ વીર્પકર નાતક જિન પાંગન જિન પાંગન રૂપાદિક સર્વ પર્ણપની પ્રવૃત્તિ પગ સ્થાપના મલ્લે છે, તે સમન્નિરુદ્ધનય સ્થાપના પદ પાંતુ પેવલ-જ્ઞાન કેવલદર્શનગદિ મુત. ઉપદેશકતા તે ધર્મ, સ્થાપનામાં નવી માત્ર મુદ્ધકનમને ધર્મ. તે એ સ્થાપનામાં નવી, તેવી એ રૂવના પેનાં ધાપના તે કાર્ય કેનાં નિષ્પાતના, અરિહંત, સિદ્ધતરૂપ તે પદ કેનાં ઉ નવે છે, એક. પૂર્વમુતનવે નવી. પેમરે મુદ્ધનય તે ધ્વીઅરિહંત સિદ્ધને વિરેજ છે. તેમાટે કાર્યનો અરિહંત મલ્લે પગ ઉ નવ છે. ઇહાં સ્થાપના નિરો-પર્ણ ધ્વી વિરેજાવરવે આદિના જગ નવ કાળ છે, અને ઇહાં ઉ નવ કાળ તે ઉચ્ચ ભાવનાવે કાળ છે. સમન્નિરુદ્ધ રૂપ, વચ્ચનવર્ણનાર્થ છે, જે રૂપા ઇહાં પેહોવે છે, તે-માટે એ ઉ નવ કાળ.

તે એ ધ્વી જિનવર્ણનરૂપ સ્થાપના તે મનારિ, દેશ-

વિરંતિ, સર્વવિરંતિને મોક્ષસાધનનું નિમિત્ત કારણ છે, તે નિમિત્ત કારણ માન નયે છે. તે કારણનો ધર્મ કર્તાને વશ છે. તે નિમિત્તકારણપણ માન નયે છે, ને કહે છે.

૧ પહેલો મમાગનચાલ્યો જીવને એ જિનપ્રતિમા દીઠે અરિહંતન મ્મણ થાય છે, અથવા જિનવંદને જીવની સન્મુખતા થાય છે. તેમાં મન્મસ્વનાનો ને નિમિત્ત તે નૈગમનય નિમિત્ત કારણપણ છે.

૨ જિન પ્રતિમા દીઠે મવ ગુણનો સંગ્રહ થાય છે, સાધકતાનિ ચેતનાદિ મવનો મગ્રહ ને તત્ત્વની અદ્ભુતતાને સન્મુખ થાય છે, ને મગ્રહનય નિમિત્ત.

૩ વદન નમનાટિક માનક-પવદ્ધાન્ન નિમિત્ત તે વ્યવહારનય નિમિત્ત.

૪ તત્ત્વર્ણહારૂપ ઉપયોગ સમરવાના નિમિત્ત તે ક્ષુદ્રમૂવનય નિમિત્ત.

૫ સંપૂર્ણ અરિહંતપણાના ઉપયોગે જે ઉપાદાન એ નિમિત્તે તત્ત્વસાધને પરિણમ્યો, તે શબ્દનય, થાપનાનો નિમિત્ત છે, સમકિતી પ્રમુખને પુહવો છે.

૬ અનેક રીતે ચેતનાના વીર્યની પરિણતિ, સર્વસાધનતાને સન્મુખ થઈ તે સમમિરુદ્ધનય સ્થાપનાનું નિમિત્ત કારણપણું જાણવું.

૭ એ સ્થાપનાનું કારણ પામી, તત્ત્વરુચિ તત્ત્વમણી થઈને જે શુદ્ધ શુદ્ધધ્યાનમાં પરિણમે તે સંપૂર્ણ નિમિત્ત કારણતા પામીને, ઉપાદાનની પૂર્ણ કારણતા નીપતી, તે પવંમતનય નિમિત્ત

બોદ્ધશ્રી શાંતિજિન સ્તવનં.

કારણપણું છે, છૂટે નિનિત્ત કારણનો એ ધર્મ દાનને કારણપણે પમાડે, અને ઉપાદાન કારણ નીપજે. એ રીત છે.

તેથી જિનપ્રતિમા તે મોક્ષનું નિનિત્ત કારણ નિત્ત સાત નવે છે. તેમાં શાસ્ત્રમ્ભવાદિકને શાસ્ત્ર કારણ થયું, અને પુણ્યરુચિને સ્વવહારનય સાંન, કારણપણું થાય. તથા માર્ગાશ્રતારી મમકેતિની તે યોગદદિ સમુચ્ચયનાં કર્ણી છે. તેમાંની આદિની વાલાને જ્ઞાનુચ્ચય સાંન. નિનિત્ત કારણપણું થાય પુણ્યદ્વાદિકને એ જિનપ્રતિમા સંપૂર્ણ એવમૂનનયે રૂપ થઈ દેસાય છે. તેથી જિહાં ભાવનાયે એ થયું પનાને વિદે સંપૂર્ણ સાન નયરૂપ નિનિત્ત કારણના છે. કાર્યનો કર્તા જિહાં સુધી પહોંચે નીપજાયે, તેટલો તેથી એ સ્થાપના તે સગનય કેનાં સાતે નવે કરી કાર્ય કેનાં નિનિત્ત કારણપણું સ્થાપક છે. તે ધારના બ્રીજ પદના મુદ્દ તો દ્રવ્ય અને ભાવ એ બે નિરોપાવંત છે, નિનિત્ત કારણના ધાર નિરોપા માનનય સંપૂર્ણ છે. ઉત્તમ ॥ નિનિત્તસ્થાપિ સનમકાર્યનય પ્રકરણ નિનિત્તસ્થ દ્વિતીયભાવાનુ ॥ તપોપાદાનમ્પાપિ સનમકાર્યનય નપોપદેશા “ નો અનિહાસ્યમયં ” એવિ વચનાનુ ॥ નન્ધિનપુદ્ધિ વિદ્યુત્તં અન્ધોય વિષ્ણુદ્ધિ દિવિ ॥ આમજાત સોપાન, નવે નય વિસત્તજો જૂજા ॥ ૧ ॥ એવિ ॥ માટે નિનિત્તપણે સ્થાપના કેનાં જિનપ્રતિમા અને જિનજી કેનાં બ્રીજરેહન વેદુ સગનય કેનાં તુલ્ય છે. છૂટે વિચરના અરિહંત તથા તેની નય દર્શિ, તે વેદુ સગનય કેનાં ચોરુ છે.

પોડશ ધ્વી શાંતિજિન સ્તવનં.

॥ ગાથા ॥ આગારોમિપ્પાઓ બુદ્ધિકિરિયાફલં
જહ વિસદ્ ટવળાણ, ન તહા નાને ન દર્શિદે
આગારોચ્ચિપમર્દ, સદ્વન્ધુકિરિયામિહાણાઈ ॥ આ
અમગાગારા તપા નત્થિ ॥ ૨ ॥ इत्यादि तेमाटे
धापना ए बे निशेपा उपगारी छे, अने मोक्षसाय
निर्जरा करवाने नो बंदकनो भाव जे छे ते ग्रहव
ध्वांजरिहंतनो भावनिशेपो नो ध्वां अरिहंतने विपे
जो परजीवने नारे नो कोइ जीवने संसारमां रहेवुं
तेतो धानो नयी, पंतु आपणो भाव अरिहंतालंबन
तो मोक्षमार्ग सहिये. तेमाटे प्रभुनी धापना तथा
निमित्तपी पग सावकनो भाव समरे, तेया नाम तथा
ए बेज उपगारी छे, बडीसमवसरणमां विराजमान ध्वां
तेहवुं पग नाम तथा आकार, मव जीवने उपगारी प
तेहीज छद्मस्थने द्राष्ट छे, अवलंबिये तेमाटे नाम
धापना प्रमाण छे, निमित्तालंबी रूपी द्राहकने ध्वां
धापना ते पुष्ट निमित्त छे ॥ इति पष्ठ गाथायः ॥ ६

ठवળા સમોસરણે જિનસેંતિ ॥ વા૦ ॥
જો અભેદતા વાધી રે ॥

ए आत्माना स्वस्वभावगुण,
व्यक्तयोग्यता साधी रे ॥ भ० ॥ ७ ॥

અર્થ:—તે માટે ટવળા સનોસરણે પૃષ્ઠે પૃષ્ઠો સમોસ
રણ તો ધ્વી જિનરાજ વિચળા હતા તે કાલે તો એ માહો
જીવ, કોઈ મત્પંચનાં હતો, તે હમણાં

સાર્થકપણં થયું એહવા હર્ષસહિત દેવચંદ્રનામા મુનિ કહે છે,
જે માહાતા મનનો જે મનોરપ હતો, તે સકલ કેતાં સંપૂર્ણ-
પણે સીધો કેતાં સિદ્ધ થયો ॥ ૮ ॥ इति योडश श्री
शांतिजिन स्तवनं संपूर्ण ॥

॥ અથ સત્તદશ શ્રી કુંથુજિન સ્તવનં ॥

॥ ધરમ જિનેસરૂ ॥ એ દેશી ॥

સમવસરણ ઘેસી કરી રે,
ઘારહ પરપદ માંહે ॥
વસ્તુસ્વરૂપ પ્રકાશતા રે,
કરુણા કર જગનાહો રે, કુંથુ જિને સરૂ ॥૧॥
નિર્મલ તુજ મુખ વાણી રે,
જેશ્વરો સુણે, તેહિજ ગુણમણિલાણી રે,
॥ કુંઠ ॥ ૨ ॥ એ આંકળી ॥

અર્થ:—હવે સત્તરમા શ્રીકુંથુનાથજીની સ્તવના કરે છે,
જે શ્રીકુંથુનાથજી સમવસરણમાં ત્રિગડે ઘેસીને ઘારહ વર્ષદા
મત્તે વસ્તુ જે દ્રવ્ય તેહનાં મૂલસ્વરૂપને પ્રકાશતા, એટલે
જીવસ્વરૂપને જીવપણે, ॥૧॥ સ્વરૂપને અર્જીવપણે, ઉપાદાનકારણને
ઉપાદાનપણે, શુદ્ધકાર્યને શુદ્ધકાર્યપણે,
તે તે કારણરૂપ તથા
અને ભાવ સાધન પરિણતિ તે
તે કાર્યરૂપ તેહિજ

સાર્વકપણં થયું પૂહવા હર્ષસદિત દેવચંદ્રનામા મુનિ વડે છે,
લે માહારા મનનો લે મનોરથ હતો, તે સકલ કેતાં સાર્થ-
પને સંધો યેનાં સિદ્ધ થયો ॥ ૮ ॥ इति षोडश श्री
शांतिजिन स्तवनं संज्ञं ॥

॥ अथ सप्तदश श्री कुंडुजिन स्तवनं ॥

॥ धरम जिणेसरू ॥ ए देशी ॥

સમવસરણ વેસી કરી રે,
ઘારહ પરપદ માંહે ॥
વસ્તુસ્વરૂપ પ્રકાશતા રે,
કરુણા કર જગનાહો રે, કુંદુ જિને સરૂ ॥૧॥
નિર્મલ તુજ મુલ વાળી રે,
જેધ્રવર્ણે સુણે, તેહિજ ગુણમણિલાળી રે,
॥ કું૦ ॥ ૨ ॥ ए आंकणी ॥

અર્થ:—હવે સત્તરમા શ્રીકુંદુનાયજીની સ્તવના કરે છે,
લે શ્રીકુંદુનાયજી સમવસરણમાં વિગઢે વેસીને ઘારહ વર્ષદા
મર્થે વસ્તુ લે છે દ્રવ્ય તેહનાં મૂલસ્વરૂપને પ્રકાશતા, પૃથ્લે
જીવસ્વરૂપને જીવપને, અજીવસ્વરૂપને અજીવપને, ઉપાદાનકારણને
ઉપાદાનપને નિમિત્તકારણને નિમિત્તપને, શુદ્ધકાર્ણને શુદ્ધકાર્ણપને,
ઉપદેશ દેતા તથા દ્રવ્યથી શુભપરિણતિ તે કારણરૂપ તથા
ભાવથી શુભપરિણતિ તે કાર્યરૂપ અને આવ સાધન પરિણતિ તે
કારણરૂપ તથા આવસિદ્ધ પરિણતિ તે કાર્યરૂપ ઉપાદેય તેહિજ

કરવો. તેહની રુચિયું રેહેવું એહજ સાવન છે, એહવો ઉપદેશ-
કરતા તથા કરુણાકર કેતાં કૃપાના કરુણહાર જગન્નપના નાથ,
એહવા શ્રીકુંથુનાથ સ્વામી, તેહના મુખની નિર્મલ ઘાળી, ઉપ-
દેશાવનિ, તે જે પ્રાણી શ્રવણે સુણે, તેહિજ પ્રાણી, ગુણરૂપ-
મણિ રત્નની સ્વાણ છે, એહવા કુંથુનાથસ્વામીને નમો॥૩૨॥

ગુણપર્યાય અનંતતા રે,
વલિય સ્વભાવ અગાહ ॥
નયગમ ભંગ નિક્ષેપના રે,
હેપાદેય પ્રવાહો રે ॥ કું. ॥ ૩ ॥

અર્થ:—ગુણ તે જે વસ્તુના સહભાવિ ધર્મ “દ્રશ્યાર્થનપા-
નિર્ગુણાગુણા इति तत्त्वार्थे उक्तवान्” તે તથા કમભાવિ ઉમપા-
શ્રિત તે પર્યાય, અને દ્રશ્ય, ગુણ, પર્યાય, એ સર્વમા વને, તેને
સ્વભાવ કહીયે એટલે ગુણની અનંતતા, તથા પર્યાયની અનંતતા,
અને સ્વભાવની અનંતતા, એ સર્વ અગાહ કેતાં અગાધ છે,
જે અવગાહવાને સોહેલી છે. કહી નય કેતાં અનેક ધર્માત્મક
વસ્તુને વિષે એકધર્માત્મકત્વન તે નય કહીયે ॥ ઉક્તં ચ તત્યાર્થે ॥
અનેકધર્મકલંકોયેતસ્ય વસ્તુન એકેન ધર્મેણ ઉગ્રયનં અ-
ધાર્ણાત્મકં નિવ્યપ્ત્વં અનિવ્યપ્ત્વં એવનિધનપર્યવદેશમાર્જ્જવતિ ॥
એહવા મૂલ નય માન, અને ઉભય નયમાત્ર તથા પદ્મી વિગ્નય
ચદૃષ્ટ તે, તથા ગમ્યા ગમ્યને દ્વિતિ ગમ્યા: અંગનેદેન અન્ધયને-
અનેદેન વસ્તુનિરૂપણાત્મકવાક્યં ગમ્યાત્મકં ઉચ્યતે તથા ભંગ-
તથા સ્પાદાદોરદશા અસ્મિન્નકાલય: ભંગ:સ્પાદાદમાદેશ- સ્પાદ-
એ અગ્નિવમુચ્ય તથા નિક્ષેપનામાદિક તેહની અનેક પ્રાદ

સમદશ શ્રી કુંપુજિન સ્તવનં.

અનેક માતિના વસ્તુધર્મે, ઉપચારધર્મે કારણધર્મે સ્વભાવધર્મે તે કલ્પી દેવ ધર્મના, નય નિરોપા ભાંગા તે દેવરૂ અને ઉપાદેય ધર્મના નય નિરોપા, તે ઉપાદેયરૂપ પૃથ્વી શ્રીકુંપુનાથજીની દેશના છે, કલ્પી એક દ્રવ્ય અનંતા, પર્યાય અનંતા, સ્વભાવ અનંતા, ઉપદેશો, કલ્પા તે ગુણપર્યાયને આવરણ છે, સ્વભાવને આવરણ નથી, નિરુપવાદિક તે છે તે કલ્પે વિશેષસ્વભાવ વિગટે પણ સ્વસ્વભાવ વિગટે નહીં, તથા મર્ચધર્મ નય તથા ભંગા નિરોપ સદિન ઉપદેશો છે, પૃથ્વી શ્રીકુંપુજિનની દેશના ॥ ૨ ॥ इति कृतीय गाथा ॥

કુંપુનાથ પ્રભુદેશના રે,

સાધન સાધક સિદ્ધ ॥

ગૌણ મુગ્યતા વચનમાં રે,

જ્ઞાન ને નકલ નમૃત્તો રે ॥ કું० ॥ ૪ ॥

અર્થ:-કલ્પી શ્રીકુંપુનાથ પ્રભુની દેશના કેહેલી છે. કલ્પે સાધન કેનાં શ્રવણી દુર્ગ અનેકારૂપ નિપજાવવાનું ઉપાય તે જિનમુદ્રામેવન મુનિવંદન અનુકંપાદિકથી તરી મુદ્રા દ્વાન પર્યન કલા છે, તથા માર્ગાનુસારીની તરી શીખનોડી પર્યન અવગોં અને ઉત્તરોં અપોગી તરોં સાધક જીવ જાગરા, તેહનું નારતન્ય સોગ કરે છે, પરંતો માર્ગાનુસારી તે સમરેતને સાધે, અને સમરેતિ તે વિગતિને સાધે, વિગતિ તે મુદ્રાદ્વાનને સાધે, તથા મુદ્રાદ્વાની ક્ષાપિકગુણને સાધે, ક્ષાપિકગુણી સિદ્ધને સાધે, એ સાધકનો ક્રમ છે, તે સર્વ સાધકોને

કરવો. તેહની રુચિયું રહેવું એહજ સાચન છે, એહવો ઉપદેશ-
કરતા તથા કરુણાકર કેતાં કૃપાના કરુણહાર જગત્રપના નાથ,
એહવા શ્રીકુંયુનાથ સ્વામી, તેહના મુખની નિર્મલ વાળી, ઉપ-
દેશધ્વનિ, તે જે પ્રાણી શ્રવણે સુણે, તેહિજ પ્રાણી, ગુણરૂપ-
મણિ રત્નની સ્વાણ છે, એહવા કુંયુનાથસ્વામીને નમો॥ઈતિ॥૨॥

ગુણપર્યાય અનંતતા રે,
વલિય સ્વભાવ અગાહ ॥
નયગમ ભંગ નિક્ષેપના રે,
હેયાદેય પ્રવાહો રે ॥ કું. ॥ ૩ ॥

અર્થ:— ગુણ તે જે વસ્તુના સહભાવિ ધર્મ “દ્રશ્યાર્થનપા-
નિર્ગુણાગુણા ઇતિતત્ત્વાર્થે ઉક્તત્વાન્” તે તથા ક્રમભાવિ ઉભયા-
શ્રિત તે પર્યાય, અને દ્રશ્ય, ગુણ, પર્યાય, એ સર્વમા ગમે, તેને
સ્વભાવ કહીયે પડતે ગુણની અનંતતા, તથા પપાયની અનંતતા,
અને સ્વભાવની અનંતતા, એ સર્વ અગાહ કેતાં અગાધ છે,
જે અવગાહવાને સોહેલી છે. કત્રી નય કેતાં અનેક ધર્માત્મક
વસ્તુને વિષે એકધર્માવલંબન તે નય કહિયે ॥ ઉક્ત ચ તત્ત્વાર્થે ॥
અનેકધર્મકદંબકોપેતસ્ય વસ્તુનઃ એકેન ધર્મિણ ઉગ્રપતે અત્ત-
ધાત્માત્મકં નિન્યપ્ત્વ અનિન્યપ્ત્વ એવિચ્છેદનસ્યપદેશમાર્ગદત્તિ ॥
એહવા મુલ નય માન, અને ઉત્તર નયમાન સય પછી વિચ્છેદ
વટ્ટ તે, તથા ગમા ગમ્યને દ્વિ ગમા: અંગમેદેન અન્ધર્મ-
અમેદેન વસ્તુનિરુપગાત્મકવાસ્તવ્યં ગમાત્મકં ઉચ્યતે તથા ભંગ-
તથા સ્પાદાદોપદેશા અસ્તિત્વાદય: ભંગ:સ્પાદાદમાદેશ: સ્પાદ-
પ અસ્તિત્વમુચ્ય તથા નિષ્પ્રેરનામાદિક તેહની અનેક પ્રકાર

અનેક ભાતિના વસ્તુધર્મે, ઉપચારધર્મે કારણધર્મે સ્વરૂપે ઉપદેશે, તે વલી હેય ધર્મના, નય નિર્લેપા ભાંગા તે હેયરૂપ કહેતાં અને ઉપાદેય ધર્મના નય નિર્લેપા, તે ઉપાદેયરૂપ પ્રરૂપતા, પૃહવી શ્રીકુંડુનાથજીની દેશના છે, વલી એક દ્રવ્યમાં ગુણ અનંતા, પર્યાય અનંતા, સ્વભાવ અનંતા, ઉપદેશે, હિંદાં ભાવના જે ગુણપર્યાયને આવરણ છે, સ્વભાવને આવરણ નથી, અસ્તિત્વ નિત્યત્વાદિક જે છે તે મન્યે વિશેષસ્વભાવ વિગડે પણ સામાન્યસ્વભાવ વિગડે નહીં, તથા સર્વધર્મ નય તથા ભંગા અને નિર્લેપ સહિત ઉપદેશે છે, પૃહવી શ્રીકુંડુજિનની દેશના છે ॥ ૩ ॥ ઇતિ તૃતીય ગાથાર્યઃ ॥

કુંડુનાથ પ્રભુદેશના રે,

સાધન સાધક સિદ્ધ ॥

ગૌણ મુખ્યતા વચનમાં રે,

જ્ઞાન તે સકલ સમૃદ્ધો રે ॥ કું૦ ॥ ૪ ॥

અર્થઃ—વડી શ્રીકુંડુનાથ પ્રભુની દેશના કેહેવી છે. જે મન્યે સાધન કેતાં રત્નવપી પૂર્ણ અમેદતારૂપ નિપજાવવાના ઉપાય તે જિનમુદ્રાસેવન મુનિવંદન અનુકંપાદિકચી લહી શુદ્ધધ્યાન પર્યંત કહ્યા છે, તથા માર્ગાનુસારીચી લહી ક્ષીણમોહી પર્યંત અપવાદે અને ઊત્સર્ગે અયોગી છોં સાવક જીવ જાગવા, તેહરું તારતમ્ય યોગ કહે છે, પહેલો માર્ગાનુસારી તે સમકેતને સાધે, અને સમકેતિ તે વિરતિને સાધે, વિરતિ તે શુદ્ધધ્યાનને સાધે, તથા શુદ્ધધ્યાની ક્ષાયિકગુણને સાધે, ક્ષાયિકગુણી સિદ્ધને સાધે, એ સાવકનો ક્રમ છે, તે સર્વ પ્રભુ દેશનામાં કહે, તથા

કરવો. તેહની રુચિયું રેહેવું એહજ સાચન છે, એહવો ઉપદેશ-
કરતા તથા કરુણાકર કેતાં કૃપાના કરુણહાર જગન્નપના નાય,
એહવા શ્રીકુંયુનાય સ્વામી, તેહના મુલની નિર્મલ વાણી, ઉપ-
દેશવ્યનિ, તે જે પ્રાણી શ્રવણે સુણે, તેહિજ પ્રાણી, ગુણરૂપ-
મણિ રત્નની રાણ છે, એહવા કુંયુનાથસ્વામીને નમો॥હતિ॥૨॥

ગુણપર્યાય અનંતતા રે,
વલિય સ્વભાવ અગાહ ॥
નયગમ ભંગ નિક્ષેપના રે,
હેયાદેય પ્રવાહો રે ॥ કું. ॥ ૩ ॥

અર્થ:-- ગુણ તે જે વસ્તુના સહભાવિ ધર્મ “દ્રવ્યાર્યનપા-
નિર્ગુણાગુણા” ઇતિતત્ત્વાર્થે ઉક્તવાન્ ” તે તથા ક્રમભાવિ ઉભયા-
શ્રિન તે પર્યાય, અને દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય, એ સર્વમા ચે, તેને
સ્વભાવ કહીયે એટલે ગુણની અનંતતા, તથા પરાયની અનંતતા,
અને સ્વભાવની અનંતતા, એ સર્વ અગાહ કેતાં અગાધ છે,
જે અવગાહવાને દોઢેલી છે. કહી નય કેતાં અનેક ધર્માત્મક
વસ્તુને વિષે એકધર્માત્મલક્ષન તે નય કહિયે ॥ ઉક્ત ચ તત્ત્વાર્થે ॥
અનેકધર્મકલંકોપેતસ્ય વસ્તુનઃ એકેન ધર્મિણ ઉલ્લખનં અતઃ
ધારણાત્મકં નિવ્યપ્ત્વં અનિવ્યપ્ત્વં પૂર્વવિચિનયત્યપદેશમાત્મકંતિ ॥
એહવા મુલ નય માન, અને ઉપર નયમાન તથા પછી વિચિનય
મટ્ટ તે, તથા ગમા ગમ્યને હિનિ ગમાઃ અંગમેદેન અવ્યપ્ત-
અમેદેન વસ્તુનિરુપગાત્મકત્વાત્સ્યં ગમાત્મકં ઉચ્યતે તથા ભંગાઃ
તથા રચાદ્ગદોસ્તેશા અસ્તિત્વાદયઃ ભંગાઃચાદ્ગદમાતેશઃ સ્થાપ-
એ અસ્તિત્વમુલ્ય તથા નિક્ષેપનામાદિક તેહની અનેક પ્રકાર

અનેક ભાતિના વસ્તુવર્મે, ઉપચારવર્મે કારણવર્મે સ્વરૂપે ઉપદેશે,
તે ઘડી દેય ધર્મના, નય નિદોષા ભાંગા તે દેયરૂપ કહેતા
અને ઉપાદેય ધર્મના નય નિદોષા, તે ઉપાદેયરૂપ પ્રરૂપતા,
પૃથ્વી ધ્રીકુંડુનાયજીની દેશના છે, ઘડી એક દ્રવ્યમાં ગુણ
અનંતા, પર્યાય અનંતા, સ્વભાવ અનંતા, ઉપદેશે, इहां भावना
જે ગુણપર્યાયને આવરણ છે, સ્વભાવને આવરણ નથી, અસ્તિત્વ
નિત્યતાદિક જે છે તે મલ્લે વિશેષસ્વભાવ વિગડે પણ સામા-
ન્યસ્વભાવ વિગડે નહીં, નયા સર્વવર્મે નય તથા ભંગા અને
નિદોષ સહિત ઉપદેશે છે, પૃથ્વી ધ્રીકુંડુજિનની દેશના છે ॥
॥ ૩ ॥ इति तृतीय गाथायः ॥

કુંડુનાથ પ્રમુદેશના રે,

સાધન સાધક સિદ્ધ ॥

ગૌણ મુખ્યતા વચનમાં રે,

જ્ઞાન તે સકલ સમૃદ્ધો રે ॥ કું० ॥ ૪ ॥

અર્થ:—ઘડી ધ્રીકુંડુનાથ પ્રમુની દેશના કેહેવી છે. જે
મલ્લે સાધન કેતાં રત્નપી પૂર્ણ અમેદતારૂપ નિપજાવવાના
ઉપાય તે જિનમુદ્રાસેવન મુનિવંદન અનુકંપાદિકથી લઈ શુદ્ધ-
ધ્યાન પર્યંત કહ્યા છે, તથા માર્ગાનુસારીથી લઈ ક્ષીણમોહી
પર્યંત અપરાધે અને ઉત્સર્ગે અયોગી લગે સાવકુ જીવ જાણવા,
તેહતે તારતમ્ય યોગ કહે છે, પહેલો માર્ગાનુસારી તે સમકેતને
સાધે, અને સમકેતિ તે વિરતિને સાધે, વિરતિ તે શુદ્ધધ્યાનને
સાધે, તથા શુદ્ધધ્યાની ક્ષાયકગુણને સાધે, ક્ષાયકગુણી સિદ્ધને
સાધે, એ સાધકનો ક્રમ છે, તે સર્વ પ્રમુદેશનામાં કહે, તથા

અનેક ભાતિના વસ્તુધર્મે, ઉપધારધર્મે કારણધર્મે સ્વરૂપે ઉપદેશે,
તે ઘડી દેય ધર્મના, નય નિદોષા ભાંગા તે દેયરૂપ કહેતા
અને ઉપાદેય ધર્મના નય નિદોષા, તે ઉપાદેયરૂપ પ્રરૂપતા,
પૃથ્વી શ્રીકુંજુનાથજીની દેશના છે, ઘડી છૂક દ્રવ્યમાં ગુણ
અનંતા, પર્યાય અનંતા, સ્વભાવ અનંતા, ઉપદેશે, હાં ભાવના
લે ગુણપર્યાયને આવરણ છે, સ્વભાવને આવરણ નથી, અસ્તિત્વ
નિગ્ધવાદિક લે છે તે મત્તે વિશેષસ્વભાવ વિગટે પગ સામા-
ન્યસ્વભાવ વિગટે નથી, તથા સર્વધર્મ નય તથા ભંગા અને
નિદોષ સદિત ઉપદેશે છે, પૃથ્વી શ્રીકુંજુજિનની દેશના છે ॥
॥ ૩ ॥ इति तृतीय गाथायः ॥

કુંજુનાથ પ્રમુદેશના રે,

સાધન સાધક સિદ્ધ ॥

ગૌણ મુગ્ધતા ઘચનમાં રે,

જ્ઞાન તે સ્વકલ સમૃદ્ધો રે ॥ કુંઃ ॥ ૪ ॥

અર્થ:—ઘડી શ્રીકુંજુનાથ પ્રમુની દેશના પેદેલી છે. લે
મત્તે સાધન ધેનાં તપ્તવી પૂર્ણ અમેદનારૂપ નિવજાવવાના
ઉપાય તે જિનમુદ્રાસેવન મુનિવંદન અનુકંપાદિકથી તરી શુદ્ધ-
સ્થાન પર્યંત કલા છે, તથા માર્ગાનુસારીથી તરી શ્રીજીનેરી
પર્યંત અવશો અને જન્મે અયોગી ટમે સાધક લીંચ જાગરા,
ઠેરું તપત્ત્ય યોગ કરે છે, પેટો માર્ગાનુસારી તે સમરેતને
સાધે, અને સમરેતિ તે વિરતિને સાધે, વિરતિ તે શુદ્ધસ્થાનને
સાધે, તથા શુદ્ધસ્થાની સ્વધિક્ષુન્ને સાધે, જ્ઞાનશુભી સિદ્ધને
સાધે, પુ સ્વદેશનો પ્રમ છે, તે સર્વ પ્રમુદેશનાનો કરે, તથા

જે ઓતા તેહનો જેહવો અવસર હોયે, તયા ઓતાનો જેહવો
 ચોથ કેતાં જાગવણું હોયે, તેહવો વચનમાં અર્પિત કરીને ઉપ-
 દેશે, એટલે જ્ઞાન તો સર્વને એક સમયમાં જાણે છે, પાંતુ
 ઉપદેશકાલે કેવડી ભગવાન્ જેહવા ઓતા હોય, તેટલો કહે,
 તેડાં કેહેવામાં અર્પિત નય આગલ કરવાનો કામ પડે છે,
 તે અર્પિત તયા અનર્પિતનું સ્વરૂપ નત્વાર્યમાં કણું છે, “અનેક
 ધર્માંચ ધર્મોત્તમપ્રયોજનવશાન્કદાચિન્ કશ્ચિદ્ધર્મોવચનેનાર્પિતે વિવ-
 ક્ષિતે તન્ અર્પિતે સંતપિ વચનવિવક્ષિતે પ્રયોજનાભાવાન્ તન્ અન-
 ર્પિતં” इति ॥ જે ધર્મોપદાર્ય, તેહના અનેક ધર્મ છે, તેહને વિષે
 અવસરે જે ધર્મ, કહેવાનું પ્રયોજન ઉપજે, તે અવસરે તે ધર્મને
 વચનને વિષે અર્પિત કરીએ, વિવક્ષા કરીને ગ્રહિયે, તે અર્પિત
 જાગવો, અને જે ધર્મ સન્ કેતાં હતો છે નો પણ પ્રયોજન
 વિના તેને ગણે નહીં, શ્રદ્ધામાં અપેક્ષામાં છે તે અનર્પિત
 કદિપે, હઠ્ઠસ્થનું જ્ઞાન, તયા ચોલવો. તે અર્પિત અનર્પિત બે
 મલ્યાજ શુદ્ધ થાયે. અને કેવડીનું જ્ઞાન નો સર્વ એક સમયે
 છે, પાંતુ વચન તે અર્પિત અનર્પિત મલ્યા શુદ્ધ છે ॥ इति
 પંચમ ગાથાર્યઃ ॥ ૫ ॥

શેષ અનર્પિત ધર્મને રે.

સાપેક્ષ શ્રદ્ધા વોધ ॥

ઉભય રહિત ભાસન હોવે રે,

પ્રગટે કેવલ વોધો રે ॥ કુંઠ ॥ ૬ ॥

અર્થઃ—જે વચન ચોલવાની શેષ રહ્યા, તે અનર્પિત ધર્મ
 રહ્યા, તેહને સાપેક્ષ શ્રદ્ધા, મનપરમદહણા, રાગદવી, ધોવજ્ઞાન
 પત્ત રસરૂંડુ ણ હઠ્ઠસ્થ સ્મૃતિની, દેશવિરતિ, ક્ષીણમોહિપર્યંત

સુસ્તી છો. વહી છે પ્રભુ છે સર્વજ્ઞ ! છે સર્વાનંદમયી ! છે નાય ! છે સુધોષગારી ! તુમે કેહેવા છો ? જે સ્વ્ય કેતાં સ્મવા યોગ્ય જે અનંતાત્મસ્વરૂપ તેહમાં સ્મણ કેતાં સ્મવું તે ગુણના તુમે હંદ કેતાં સમૂહ છો ॥ ૭ ॥ इति सप्तम गाथार्थः ॥

નિજભાવે સીય અસ્તિતા રે,

પર નાસ્તિત્વ સ્વભાવ ॥

અસ્તિપણે તે નાસ્તિતા રે,

સીય તે ઉભય સ્વભાવો રે ॥ કું० ॥ ૮ ॥

અર્થ:—હવે સપ્તભંગીરૂપે પ્રમુના કહે છે. તિહાં કોઈક તો સપ્તભંગી ફક્લા પર્વાયાસ્તિક નયનીજ કહે છે, તેતો ઘટે નહીં, દ્રવ્યાસ્તિક પર્વાયાસ્તિક નય દ્વયમાત્ર વસ્તુ છે, તિહાં સ્પાન્ અસ્તિ, સ્પાન્નાસ્તિ, સ્પાન્અવક્તવ્યં, એ વ્રણ ભાંગા સકલાદેશી છે, તે દ્રવ્યાસ્તિકનયી છે, " एवं एते त्रयः सकलादेशा भाष्यानुसारिणः एवं संग्रहव्यवहारानुसारिणः आत्मद्रव्ये विकलादेशा श्रुत्वाः पर्यायनयाध्रया इति नित्यार्थे " શેષ ચાર તે વિકલાદેશી છે, તેહનો પમાર્થ એમ છે જે સ્પાન્અસ્તિ એ ભાંગામાં અસ્તિપણું થયું આર્પિત છે, વીજો નાસ્તિધર્મ, અવક્તવ્યધર્મ, તે સ્પાન્પણામાં આવ્યો, છુટે સ્પાન્અસ્તિ કહ્યારી થયું દ્રવ્ય ગ્રહવાય છે, તેમજ સ્પાન્નાસ્તિ તથા સ્પાન્અવક્તવ્યં એ ભાંગામાં પણ થયું દ્રવ્ય ગ્રહવાય છે, અને ? સ્પાન્અસ્તિ નાસ્તિ, ૨ સ્પાન્અસ્તિ અવક્તવ્યં, ૩ સ્પાન્નાસ્તિ અવક્તવ્યં, ૪ સ્પાન્અસ્તિ નાસ્તિ યુગપન્ અવક્તવ્યં, એ ચાર ભંગા તે વસ્તુના અંશને છુટે પર્વાયને ગ્રહણ કરે છે. તેહનો

સત્તદશ થોડુંચુજિન સ્તવનં.

દ્રવ્યપને રાજ્યારૂપ છે, નહીં તો કોઈ કાલે જીવ
તાને પામે, એ સ્યાન્ નાસ્તિ ધીજો ભંગો થયો.

૬ નદા અસ્તિધર્મ પળ વચને અગોચર છે, અને
ધર્મ પળ વચને અગોચર છે, તે વચનગોચર ધર્મ
અગોચરધર્મ અનનગુણ છે, તે માટે સ્યાન્કથંચિનપને
અવત્કથપણું છે. એટલે ઉભય નય યુગપન્ અર્પણ કરત
પદાર્થ અવત્કથપને છે, માટે એ વળ ભંગા સકલાદે
દ્રવ્યાસ્તિક નયપને જાણવા. એ વળે ભગામાં સંગ્રહ નય
હારનયની પ્રવૃત્તિ છે, એ સ્યાન્ અવત્કથપનામા ધીજો ભાંગો

૪ તદા જ્યોયો ભંગ સ્યાન્ અસ્તિનાસ્તિ છે. તે સ
યાશ્રયી સ્વદ્રવ્યાર્થ પર્વાયાર્યના અસ્તિનાપને તથા તેહિજ નિ
પયોગપને તે અતીત અનાગત પરિણામિકપને નાસ્તિતા
એ ઘે ધર્મ પોતાનાજ ગરેષ્યા છે.

૫ તદા જે વિવક્ષિત વચનગોચર દ્રવ્યાર્થ મુલ્ય આ
ધર્મને અપેક્ષાં અસ્તિ છે, તેહિજ આત્મદ્રવ્યનો સામાન્ય
શેષદ્રવ્યની મિત્રપ્રવૃત્તિ ધર્મ સમકાલે અંગીકાર કરતાં સ્યા
અસ્તિ અવત્કથ્ય એ પાંચમો ભંગો થયો.

૬ ઉદ્યો સ્યાન્નાસ્તિઅવત્કથ્ય એ એમજ પાંચમાંની પ
ભાવવો, એ પર્વાયની મૂઝમના અનનનાદર્શને કર્યો એ ઉદ્યો
ભંગ થયો.

૭ સાતમો સ્યાન્અસ્તિ સ્યાન્નાસ્તિ યુગપન્ અવત્કથ્ય
નામે ભંગો છે, તે કોઈકદ્રવ્યાર્થવિશેષ આશ્રી અસ્તિપર્વાય
વિશેષઆશ્રી જે નાસ્તિ તેહીજ સ્વદેશે મિત્રપને અવત્કથ્ય એ
સર્વપર્વાય તે નયની પ્રવૃત્તિ છે એ સાતમો ભંગ

ए सप्तभंगी ते नित्य अनित्य भेद अभेदादिक धर्मनी तथा
ज्ञान दर्शनादिक गुणनी सप्तभंगी धाय ते भावे છે. જ્ઞાન જે
છે તે જ્ઞાયક પરિચ્છેદકાદિ સ્વર્પણ્યે અસ્તિ છે, દર્શનચારિ-
યાદિ સ્વદ્રવ્યપર્યાયે તથા જડનાદિ પર્ણપર્યાયે નાસ્તિ છે, પ્રમ
અનંતની સપ્તભંગી મળે, તે બુદ્ધિએ ભાવતી, તથા તત્ત્વાયે
વૃત્તિને વિષે વક્ત્રી મમ્મતિગતિને વિષે વિસ્તારથી કહી છે, અને
સ્પાદાદવાકરે પૃથ્વુ સ્વસ્થ તથા ઉપરતિ, પ્રતિ, પરિપતિ,
તથા તર્પે વ્યાખ્યા છે. તિદ્વાયી જોડે ભેજો. હો ગાયાનો અર્થ
છલે છે.

નિજ કેતા પોતાને માત્ર, સ્વદ્રવ્ય, સ્વસ્થ, સ્વસ્થ, સ્વ-
ભાવણે માત્ર કેતા સ્થાન કવચિત્ત્વે અસ્તિ છે, અને તેથીજ
દ્રવ્ય, પદ્મ, સ્વસ્થ, સ્વસ્થ, સ્વસ્થ સમાવણ નાસ્તિ છે, તે
નાસ્તિત્વ દ્રવ્યમા માત્ર કેતા ક્ષતિગતિ છે, તરી રીય
કેતાં સ્થાન કવચિત્ત્વે ઉભય કેતા માત્ર સ્વસ્થ સમાવ
આદિ ભાંગો તથા અનંતો ભાંગો મમાવતા માત્ર મમા કેદેરાણા,
પૃથ્વી સ્પાદાદવચિત્ત્વે તે દે વામેશ્વર તુમે વચ્ચે જાને માત્ર-
દ્રવ્યની જાતને ઉદ્દેશ કર્યો, પૃથ્વી નાત્રી ગતી છે, પ
તિને શુદ્ધ અનંતતા, અનેસ્થ, મમ્મતા, માત્રતાદુષ્ટ. ધી
અસ્તિત્વનો ઉદ્દેશ છે ॥ ૮ ॥

अग्निश्चमात्र ज्ञे आरणां रे,

रन्दि वेगम्यममेव ॥

प्रनु मन्मुन्य वंदन कगी रे,

मागीज आनम हेमो ॥ ८ ॥ ९ ॥

સમદશ મીઠુંધુલિન સ્વનં.

અર્થ:—હવે પોતાનો મનોરથ કહે છે. પૃથ્વો જે
સ્વભાવ અનંત જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, અપ્રાચાલ, પૂર્ણાનંદ
માહરો સત્તાગન સ્યાદાદ ઉપયોગે દ્રલો તેહનો રુચિ
કરીને, વૈગન્ય જે સંમારવી ઉદાસીપત્રું પૂ સંસારીભાવ
પાધિ માહરે અવટની છે, તેટલે કેવોરે સર્વથી તણું, પૂ
મક્ષણ નથા નવલોહ પદ્મૃતિ સમાન જાગીને ઉદાસીન
કોક્ષામિલાવી કેવલજ્ઞાનાનંદને અમિલાયે દે મમુજી !!!
સન્મુખ ઉમો રહીને ઘંડના કર્ગને માગું છું, જે દે ના
મુજને નાર, નાર, ભવભમગાવી ઉગાર, પૂ સંસારજનિત
મુક્તી હવે સ્વમાતો નવી, જે માહરો અનંતો સ્વાર્ધીન
તે પગધીન થયો. અને હું પુટલદાદી થયો તેવી નત્વ
છું, પણ નત્વને જાણી શકતો નવી, આદયિક્કભાવરૂપ અહ
પર્યાયની બેનિમાં પટ્ટી શ્લો છું, અને હવે દે નાપ !
તાહરે જાણ જાણે. માટે મુજને માહરો અસ્તિસ્વભાવ મ
પૃથ્વો અગ્નિનાં ૧૨ મમગન દર્શનપુન્ન, ચારિષનો મસ
કરો, પૃથ્વો દે જેગ મગાશ નેહીજ દિન ધન્ય માની
પૃથ્વો મનોરથ કર્યો ॥ ૯ ॥ હવે નવમ ગાથાર્થ ॥

અસ્તિ સ્વભાવરુચિ થયી રે,

ધ્યાતો અસ્તિસ્વભાવ ॥

દેવચંદ્ર પદ ને લહે રે,

પરમાનંદ જમાવો રે ॥ કું. ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—માટે હવે ભગવાનો તમે જે મન

અર્થ:—હવે પોતાનો મનોરથ કહે છે. એહવો લે અસ્તિ-
સ્વભાવ અનંત જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, અગ્ન્યાચાવ, પૂર્ણાનંદતારૂપ, લે
માહરો સત્તાગત સ્વાદ્વાદ ઉપયોગે દ્રહ્યો તેહની રુચિ પીપાસા
કરીને, વૈરાગ્ય લે સંસારથી ઉદાસીપણું એ સંસારીભાવ વિભાવો-
પાધિ માહરે અવટ્ટી છે, તેહને કેવોરે સર્વથી તણું, એમ વિચ-
મણ તથા તમલોદ પદવૃત્તિ સમાન જાગીને ઉદાસીન થયો,
મોક્ષામિલાર્પી કેવલજ્ઞાનાનંદને અમિલાર્પે હે પ્રમુજી !!! તાહરા
સન્મુખ ઉભો રહીને વંદના કરીને માગું છું, લે હે તારક !
મુજને તાર ! તાર ! ભવમળગારી ડગાર, એ સંસારજનિત દુઃખ
મુક્તિથી હવે રક્ષાનો નર્પી, લે માહરો અનંતો સ્વાર્થીન આનંદ
તે પાર્થીન થયો, અને હું પુલ્લયાહી થયો તેથી તત્ત્વભોગી
છું, પણ તત્ત્વને જાગી શક્તો નથી, ઔદયિકભાવરૂપ અશુદ્ધ-
પર્યાયની શ્રેણિમાં પડી રહ્યો છું, અને હવે હે નાથ !!!
તાહરે શરમે આશો હં. માટે મુજને માહરો અસ્તિસ્વભાવ પ્રગટે
એહવો અગ્ન્યાનો હિન મમંકન દર્શનપુક્ત, ચારિત્રનો પ્રસાદ
કરો, એહવો હું લેશાં માર્ગીશ નેહીજ દિન ધન્ય માર્ગીશ
એહવો મનોરથ કરવો ॥ ૯ ॥ इति नवमं गायार्थः ॥

અસ્તિ સ્વભાવરુચિ થયી રે,

ધ્યાતો અસ્તિસ્વભાવ ॥

દેવચંદ્ર પદ તે લહે રે,

પરમાનંદ જમાવો રે ॥ કુંઠ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—માટે અહો ભવ્યજીવો તુમે જો સર્વ જીવ સુ-

પુ સમભંગી તે નિત્ય અનિત્ય ભેદ અભેદાદિક ધર્મની તથા જ્ઞાન દર્શનાદિક ગુણની સમભંગી થાય તે માટે છે. જ્ઞાન જે છે તે જ્ઞાયક પરિચ્છેદકાદિ ગુણયોયે અસ્તિ છે, દર્શનચારિ-
ત્રાદિ ગુણગુણયોયે નથા જડનાદિ ગુણયોયે નાસ્તિ છે, એમ અનની સમભંગી મળે. ૧ રાગરૂપ માયસી, તથા તદગાય
ગુણિને વિષે રૂપી ગમ્યભિગમન નીચે વિસ્તારથી કરી છે, અને
શ્યાદ્રાદશક્રાકર પદ્ધતિ સ્વરૂપ તથા રૂપાનિ, પ્રવૃત્તિ, પરિણતિ,
નય મય સંધાન્યા છે. તિદ્વાયા જોડી ભેજો. હવે ગાથાનો અર્થ
લઈ છે.

નિજ કેતા ગોનાને માય, સ્વરૂપ, સ્વસ્ત્ર, રાગરૂપ, સ્વ-
ભાવગણ મય કેતા શ્યાદ કયલિ-ગણ અસ્તિ છે, અને તેહીત
સ્વ, સ્વરૂપ, સ્વસ્ત્ર, સ્વસ્ત્ર, સ્વભાવગણ નાસ્તિ છે, તે
નાસ્તિ-ગણ સ્વમા નાસ્તિ કેતા સ્વભાવ મય છે, થકી મીય
કેતા શ્યાદ કયલિ-ગણ મય કેતા માત્ર-ગણ સ્વમાય પદ્ધતિ
આદિ માંગો તથા અનનો માંગો મમાના માટે મયા વેદેશના,
પદ્ધતિ શ્યાદ્રાદશક્રાકર તે જે વાસ્તવ્ય તુમે પ્રત્યક્ષ જ્ઞાને મય-
સ્વની જાણને અદ્વિત કર્યો, પદ્ધતિ તદ્વતિ થતી છે, પ
તિને શુદ્ધ અનતના અનતના, મમતા, મમતાપુત્ર. મી
અધિકૃતના અદ્વિત છે । ૮ ॥

અમ્નિસ્વભાવ જ આગળા ર,

મતિ વેગમ્યમમેત ॥

પ્રમુ મમ્મુગ વંદન કરી ર,

માતીગ આનમ દેવો ર ॥ ૧૦ ॥ ૧. ॥

અર્થ:—હવે પોતાનો મનોરથ કહે છે. એહવો જે અસ્તિ-
સ્વભાવ અનંત જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, અગ્ન્યાવાવ, પૂર્ણાનંદતારૂપ, જે
માહરો સત્તાગન સ્યાદ્વાદ ઉપયોગે દ્રહો તેહની રુચિ પીપાસા
કરીને, વૈરાગ્ય જે સંસાર્યા ઉદાસીપયું એ સંસારીભાવ વિભાવો-
પાધિ માહરે અવડતી છે, તેહને કેવો સર્વદી તયું, એમ વિષ-
મજ્જણ તથા તપલોદ્ધ પદપ્રતિ સમાન જાગીને ઉદાસીન થયો,
મોક્ષામિલાપી કેષલજ્ઞાનાનંદને અમિલાપે હે પ્રમુર્જી !!! તાહરા
સન્મુખ ઉભો રહીને બંદના કરીને માગું છું, જે હે તારક !
મુજને તાર ! તાર ! ભવભ્રમણાર્યા ઉગાર, એ સંસારજનિન દુઃખ
મુક્તિયી હવે રામાનો નયી, જે માહરો અનંતો સ્વાર્ધીન આનંદ
તે પરાર્ધીન થયો, અને હું પુટલગ્રાહી થયો તેવી તત્ત્વમોગી
છું, પણ તત્ત્વને જાગી શક્તો નયી, ઔદયિકભાવરૂપ અશુદ્ધ-
પર્યાપની શ્રેણિમાં પડી રહ્યો છું, અને હવે હે નાથ !!!
તાહરે શરને આગે ૯. માટે મુજને માહરો અસ્તિસ્વભાવ પ્રગટે
એહવો અત્માનો તિન મમકેન દર્શનયુક્ત, ચારિત્રનો પ્રસાદ
કરો, એહવો હું જેવાં માર્ગીશ નેહીજ દિન ઘન્ય માર્ગીશ
એહવો મનોરથ કરવો ॥ ૯ ॥ इति नवम गाथार्थः ॥

અસ્તિ સ્વભાવરુચિ થયી રે,

ધ્યાતો અસ્તિસ્વભાવ ॥

દેવચંદ્ર પદ તે લહે રે,

પરમાનંદ જમાવો રે ॥ કુંઠ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—માટે અહો ભગ્યજીવો તુમેં જો સર્વ જીવ સુ-

ચના અર્થો છો તો જે સત્તાગત અગ્નિવર્મ, તેહના રૂચિ અભિ-
લાષી થયીને જે અગ્નિમાભાવની અનંતતા તેહનેજ ઘ્યાતા
ઘ્યાન કરતાં થઈને મને દેવમા ચંદ્રમામમાન જે સિદ્ધિમાત્મ-
પદ ને લહે કેતા વામે. બ્રજગીતા, નિર્મલાનંદતા, નિઃસંગતા-
રૂપ પમાનદ સ્વાધીન પ્રાત્યતિક્રમ પ્રણાયામ સુમ્ય તેહનોજ
જેહમા ગમાર ડ. વચન કેતા પદપણ છે, પદ્યું પદ શ્રી
પ્રભુની મેવાથી વામે, નેમાર નન્વચરૂપા, અરૂપી, જ્ઞાનચરૂપી,
પદ્મવા શ્રીકૃષ્ણનાથના ચગ્ગન મેવન કરો, હે ભગ્યજીવો । પરીગ
પમ સુચનો દેતુ છે. ॥ ૧૦ ॥ કિતિ કૃષ્ણનાથ ॥

॥ અથ અષ્ટાદશ શ્રીબ્રહ્માજિનસ્તવનં ॥

॥ રામચન્દ્ર વાગ વાગા વાગ વાગ ॥ ૧૦ વેર્જી ॥

પ્રણમા શ્રીબ્રહ્માજિ, જિવપુર સાથ પમારી ॥

ત્રિભુવન જન આધાર, ભરનિસ્વાર કરોગે ॥૧॥

અર્થ—હવે અષ્ટાદશ શ્રીબ્રહ્માજિનની સ્વાના વાગતા
વો કર છે. પ્રણમો કેતા કરાવ નમાર કરો, શ્રીબ્રહ્માજિ
સ્વામીને, પદ્મજી અષ્ટાદશ રૂપરૂપ વાગા વોગ્ય છે, જિવ કેતા
નિસ્વાર જ મિટના કરા. રામાય વુ કેતા નમા પિટા
વોદોષાવન રૂપ વાગ છે, વડ માવડાની રામા શ્રીબ્રહ્મા-
જિનેજ છે, જ નિસ્વારે માવડાવોદી વાગ વડીને વોદ-
માવે નિવે વાગનારો વોદોકરે વડા વાગનારો શ્રીબ્રહ્માજિ
છે, વડે વાગ માવડા જાવે રામા છે, નિસ્વાર, અગ્નિ
વોદો વડીવે રામા વોદોમાવ છે, વડે વાગનારો મા

કેતાં સંતાર તેહમાંની ક્યેં તથા ભાવે નિસ્તારના કરગહાર છે ॥ શ્રી પ્રથમ ગાથાવ્યંઃ ॥

કર્તા કારણ યોગ, કારજ સિદ્ધિલહે રી ॥

કારણ ચાર અનૂપ, કાર્યાર્થી તેહ મહે રી ॥૨॥

અર્થ—હવે મોક્ષકાર્ય નિપજાવવા માટે કારણ કાર્યની નીતિ કહે છે. સર્વ કાર્ય છે, તે કર્તાના કીયા ધાય છે, તેમાં નિત્યકાર્યનો કર્તા પણ મિત્ત, જેમ ઘડનો કર્તા કુંભકાર મિત્ત છે, અને અનિત્યકાર્યનો કર્તા પણ અમિત્ત છે, જેમ જ્ઞાનનો કર્તા આત્મા છે, તેમ સંપન્ન સિદ્ધત્વનો કર્તા પણ આત્માજ છે, તે કર્તા જેવાં કારણની યોગવાની પામે. તેવાં કાર્યની સિદ્ધિ નીપજાવવાપરું તરે, ઘટ્ટે એકલો કર્તા તે કારણ સામગ્રી વિના કાર્ય કરી શકે નહીં. કારણ મામગ્રી મહેજ, કાર્ય નીરજારે તે કારણના ચાર મેદ છે, જે કાર્ય મીરજારવાનો અર્થ ધાય, તે ચાર કારણને મેદ. રૂઢાં ધન શાસ્ત્રોમાં તો કારણના યે મેદ કહ્યા છે. એક ઉપાદાન કારણ, યીજો નિમિત્ત કારણ, અને વિનિયોગવચકને વિષે સમવાચિકારણ, અસમવાચિકારણ એ નામ કર્યાં છે. તથા અનર્થીમાંમામા કારણ પણ કર્યાં છે, “સમવાચ્યસમવાચિ નિમિત્તમેદાશ્ચ” તેમાં સમવાચિ કારણ તે ઉપાદાન કારણ અને અસમવાચિ કારણ તે નાનાંનગ અમાદગ્ય કારણ કહેવાય છે. તથા નિમિત્ત કારણના યે મેદ કહ્યો છે તેમાં એક તો નિમિત્ત કારણ યીજું અપેલા કારણ તે નત્તાર્ય કી-કર્તા કારણ છે. તથા અપેલાકાર્યે પૂર્વનિષ્પન્નેન ઉપરે તથા ઘડનોઘડવારેભાગ્યને ઘડેલાદિ ઉપરે હવે ઉપેલા “હેનાટે

સ્વના અર્થો છો તો જે સત્તાગત અસ્તિત્વમ્, તેહના રુચિ અમિ-
 લાપી થયીને જે અગ્નિસ્વભાવની અનંતતા તેહનેજ ધ્યાના
 ધ્યાન કરતાં થકાં સર્વ દેવમાં ચંદ્રમાસમાન જે સિદ્ધપરમાત્મ-
 પદ તે લહે કેતાં પામે, અશરીરના, નિર્મલાનંદના, નિઃસંગતા-
 રૂપ પરમાનંદ સ્વાધીન આન્યતિક અધ્યાયાત્ર મુલ્ય તેહનોજ
 જેહમાં જમાવ છે, મયન કેના પૂર્ણપણું છે, પૂર્ણ પદ થી
 પ્રભુની મેવાયી પામે, તેમાટ નત્ત્વસ્વરૂપી, અરૂપી, જ્ઞાનસ્વરૂપી,
 પૂરૂવા શ્રીકૃષ્ણનાથના ચળ્લન મેવન કમે, હે મધ્યજીવો ! પૂરીજ
 પરમ સુખનો હેતુ છે. ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ કૃષ્ણનાથ૦ ॥

॥અથ અષ્ટાદશ શ્રીઅરનાથજિનસ્તવનં॥

॥ રામચંદ્રકે વાગ ચાંપા માંગ મ્યા મે ॥ ૧૦ વેણી ॥ .

પ્રણમો શ્રીઅરનાથ, શિવપુર માથ મ્વગેરી ॥

ત્રિભુવન જન આધાર, મધનિસ્તાર કરોરી ॥૧॥

અર્થ:—હવે અટારમા શ્રીઅરનાથ જિનની સ્તવનાં કારણના
 પળે કરે છે. પ્રણમો કેતાં વારંવાર નમસ્કાર કરો, શ્રીઅરનાથ
 સ્વામીને, પૂર્ણજ અમોહી પામેશ્વર વાંદ્યા યોગ્ય છે, સિદ્ધ કેતાં
 નિરુપદ્રવ જે સિદ્ધતા. નેહીજ અપારંય પુર કેતાં નગર તિહાં
 પોહોચાડવાને સ્વમે માથ છે, તેથી માયવાદની ઉપમા શ્રીઅરિ-
 હંતનેજ છે, જે નિઃસ્વાયે મધઅર્ધીમાંથી પાર કરીને મોક્ષ-
 નગરને વિષે પરમાનંદપદે પહોચાડે પૂરૂવા કામ્પાળે શ્રીઅરિહંતની
 છે, વડી મળ મુવનના જનને ઢાચાર છે, મિલ્યાન, અમંયમ
 ૩૩ દ્યપાયે પાડિતને આગા ઓટંમાપ્પ છે. વડી ચામ્પાવિરૂપ મ

કેતાં સંસાર તેહમાંની દ્રવ્યે તથા ભાવે નિસ્તારના કારણહાર છે ॥ इति प्रथम गायार्यः ॥

કર્તા કારણ યોગ, કારજ સિદ્ધિલહે રી ॥

કારણ ચાર અનૂપ, કાર્યાર્થી તેહ ગ્રહે રી ॥૨॥

અર્થ—હવે મોક્ષકાર્ય નિપજાવવા માટે કારણ કાર્યની નીતિ કહે છે. સર્વ કાર્ય છે, તે કર્તાના કીધા થાય છે, તેમાં મિત્રકાર્યનો કર્તા પણ મિત્ર, જેમ ઘડનો કર્તા કુંભકાર મિત્ર છે, અને અમિત્રકાર્યનો કર્તા પણ અમિત્ર છે, જેમ જ્ઞાનનો કર્તા આત્મા છે, તેમ સંપૂર્ણ સિદ્ધિસ્વનો કર્તા પણ આત્માજ છે, તે કર્તા જેવોરે કારણની યોગશાયી પામે, તેવોરે કાર્યની સિદ્ધિ નીપજાવવાપણું લહે, છૂટે એકલો કર્તા તે કારણ સામગ્રી વિના કાર્ય કરી શકે નહીં, કારણ સામગ્રી મહેજ, કાર્ય નીપજાવે તે કારણના ચાર મેદ છે, જે કાર્ય નીપજાવવાનો અર્થો થાય, તે ચાર કારણને ગ્રહે. इहां ध्या शास्त्रोमां तो कारणना ये मेद क्हा है, एक उपादान कारण, प्रीति निमित्त कारण, अने विशेषावश्यकने विषे समवायिकारण, असमवायिकारण ए नाम क्हां है, तथा आप्तर्मीमांसाમાં कारण वण क्हां है, " समवाय्यसमवायि निमित्तभेदान् " તેમાં સમવાયિ કારણ તે ઉપાદાન કારણ અને અસમવાયિ કારણ તે નામાંનર અસાચારણ કારણ કહેવાય છે, તથા નિમિત્ત કારણના યે મેદ કરીયે તેમાં એક તો નિમિત્ત કારણ વીતું અપેક્ષા કારણ તે તત્ત્વાર્થ ટીકામાં વચ્ચાણું છે, તથા અપેક્ષાકારણં पूर्वमित्यनेन उच्यते यथा घटस्योत्पत्तावपेक्षाकरणं व्योमादि उपेक्षते इति उपेक्षा " તેમાટે

માટી પૃથુષું નામ હતું પટ્ટી ઘટનામ થયું, માટી તે મૃદુતા,
દ્રવ્યનાયમવંત હતા, ઘટ તે જલાહરણ ધર્મવંત છે, માટે ભિન્નતા
છે, એ પ્રથમ ઉપાદાન કારણ બતાવ્યું. હિન તૃતીયમાપાર્થઃ॥૩॥

ઉપાદાનથી ભિન્ન, જે વિણુ કાર્ય ન થાયે ॥

ન હુવે કારજરૂપ, કર્ત્તાને વ્યવસાયે ॥૪॥

કારણ તેહ નિમિત્ત, ચક્રાદિક ઘટભાવે ॥

કાર્ય તથા સમવાય, કારણ નિયતને દાવે ॥૫॥

અર્થઃ—હવે નિમિત્ત કારણનું સ્વરૂપ કહે છે. તે કારણ
ઉપાદાન કારણથી ભિન્ન વેત્તાં હુદું છે, અને તેના મળ્યા વિના
કાર્ય થાય નહીં, ઘટી તેહને વિષે તે કારણપણું તે કર્ત્તાને
વ્યવસાયે વેત્તાં કર્ત્તાને ઉદમે છે. તે નિમિત્ત કારણ કહીયે,
તેમ ઘટભાવે ઘટશય છે તેહને ચક્ર, ચીર, દંડાદિક તે
નિમિત્ત કારણ છે. અને માટી ઉપાદાન કારણ છે. તે ઉપાદાન
કારણથી નિમિત્તકારણ તે પર પાંચદશાદિક છે તે સર્વ ભિન્ન
છે, અને એ નિમિત્ત મળ્યા વિના માટીનો ઘટ થાય નહીં,
તેમજ તે પરગદિક. જ્ઞાતિ કોઈકાદે કાર્યપણું પામે નહીં, અને
એ પરગદિકને જોઈને કર્ત્તા તે હુમકાર તે ઘટ કરવારૂપ
ધ્યાપોરે પ્રસ્તાવે, તેજોરે પૂને કારણ કહીયે, નહીં તો કારણતા-
પણું કરેવાય નહીં, તે પન મમકાપિકરણ વેત્તાં ઉપાદાનકારણ
તેહને નિમિત્તકારણે વેત્તાં વર્ત્તાં જોઈને ઉપાદાન કારણને કાર્ય-
રૂપે કમ્તો હોય, તેજોરે જે ઉપગમ્ય કાને સ્વરૂપ, તે સર્વ
નિમિત્તકારણ કહીયે, અને તેજ ઉપગમ્ય જોઈને કર્ત્તા કાર્યને
કમ્તો ન હોય, તેજોરે તેહને કારણ કહીયે નહીં, કારણનું

પ્રવર્તન નદી, તથા કર્તાને પણ તે મેલવવાનો પ્રયાત કરવો પડતો નદી, અને કાર્યની મિત્ર કેનાં હુદો છે, તથા નિપત કેતાં નિપમા નિશ્ચે તે જોડ્યે, અને વદુભાવી કેતાં અમેક થીજા સર્વ કાર્યમાં ભાવી છે, પરીતે કારગીક છે, તે અપેક્ષા-કારણ કહીયે, જેમ મૂર્તી તથા કાલ તથા આકાશ એ વિના કોઈ ઘટાદિ કાર્ય થતું નથી, અને મૂર્તી પ્રમુખ જેમ ઘટનું કારણ છે, તેમ અન્ય થીજા કાર્યોનું પણ કારણ છે, પણ ઘટનું કારણપણું પણ હતું છે, વહી કર્તા જેમ ઉપાદાન તથા નિ-મિત્ત કારણનો વ્યાપાર કરે છે, તેમ એનું પ્રવર્તન કરતો નથી ॥ ૭ ॥

પ્રહ અપેક્ષા હેતુ, આગમ માંહે કહ્યો રી ॥

કારણપદ ઉત્પન્ન, કાર્ય થયે ન લહ્યો રી ॥૮॥

અર્થ:—તેથી એ અપેક્ષા હેતુ કેતાં કારણ આગમમાં તથા તત્ત્વાર્થાદિક ગ્રંથોમાં કયું છે. " યથા ઘટસ્પોત્પત્તી અપેક્ષા-કારણં ઘ્યોમાદિ અપેક્ષતે તેન વિના તદભાવાભાવાન્ ॥ નિર્ગ્યા-પારમપેક્ષાકારણ મિતિતત્ત્વાર્પવર્ત્તા " ॥ તથા વિશેષાવદપકેઆશ-દ્યકેઅવધિજ્ઞાનાધિકારે " શ્દાં દ્વારભૂત સિલાતલાદિ દ્રવ્યાનુ-ત્પદ્યમાનસ્પાશ્ચિઃ સહકારકારણાનિ ભવંતિ અથ સહકારકારણમ-વેત્યં હિતિ " એ ચાર કારણનું સ્વરૂપ કયું. હવે કારણપદ કેતાં જેહમાંહે કારણપણું તે હતો મૂલગો ધર્મ નદી, પણ ઉત્પન્ન છે, અને તે જેવાં કર્તા તે કાર્યનો અર્થ થતો જે ઉપકરણ તથા મૂલપિંડ તે રૂપે કાર્યનો પ્રવર્તવિ, તેવાં તે તેહનું કારણ કહીયે એટલે જેમ કાશમાં દંડાદિક અનેક પદાર્થના ઉત્પા-પાની યોગ્યના છે, પણ કોઈ કર્તા, દંડનું કારણ ઉત્પન્ન કરે,

કોઈ પુનર્જનું કાળ ઉપજ કરે, તેમજ દંડાદિકને કોઈ ઘટ-
 સ્વંમણ પ્રવનાયે, તો ઘટસ્વંમ કરે તથા કર્તા જો દંડાદિકને ઘટ
 કરવાપણે પ્રવનાય તો તેહન કાળ થાય, માટે જે કારણપણું
 છે તે જ્ઞાન કયં થાય છે શ્રીવિશેષાચર્યકેં કહું છે, “યે
 કાર્કા કર્તૃગત્તા ઇતિ કાળ કાર્યોત્પાદકં તેન કાર્યોત્પત્તૌ
 કાળાન્વ નચકાર્કગ્” ને માટે કારણપણું તે ઉપજ છે.
 હવે કોઈ પ્રશ્ન ને રમ્તમા કોઈ કાર્યના કારણ તો છતા
 છે. તો ઉપજ છે એમ શાશ્વત્તે કહો છો ? તેહને ઉત્તર જે
 વિવક્ષિત કાર્યની કાળના ઉપજ છે, અથવા જે કાર્યતા જે
 કાલે ને કાર્યના કાળના પ્રયોગની છે, તેમાટે ઉપજજ છે,
 પણ કાર્ય નિપજ્યા પછી તેમણે કારણપણું ન પામીયે, જેમ
 અનાદિ મિથ્યાત્વા જાવ યદ્યપિ મત્તાવંત છે, તેમજ અભ્યજીવ
 પણ મત્તાવંત છે પરંતુ તેહનું ઉપાદાન સિદ્ધતાના કાર્યનું કરણહાર
 નથી. તેથી કાર્ય નાપજતું નથી. જેવારે કોઈક જીવનું ઉપાદાન
 અરિદંતાદિક નિમિત્ત પામીને, કાળનાપણે પરિણમે, તે કાર્ય કરે,
 માટે તે ઉપજ છે. જન ન કાર્ય સિદ્ધ થયા પછી તે કારણ રહે નહીં,
 જો સિદ્ધતામા ગત્યકતાની છત્રી માનીયે તો, સિદ્ધાવસ્થાયે પણ
 સાધકપણ રથ માનવ પડે ને સિદ્ધાવસ્થામાં સાધકપણું તો નથી
 માટે કાર્ય નાપણે. કાળના રહે નહીં, તથા નિમિત્ત જે દંડા-
 દિક ને પણ કાના મિત્ર કાર્યના વ્યવસાયે કારણતા કરે, તો
 તે મિત્ર કાર્ય થાયે. પરંતુ તેજ કાર્યની તે કારણતા રહે નહીં,
 એમ શાશ્વ ॥ ૮ ॥

કર્તા આત્મદ્રવ્ય, કાર્યસિદ્ધિપણો રી ॥

નિજમત્તાગત ધર્મ, ને ઉપાદાન ગણો રી ॥૧॥

અર્થ:—હવે સિદ્ધતારૂપ કાર્યના ચાર કારણ દેખાડે છે. સિદ્ધતારૂપ કાર્ય તે આત્માનું અમેદસ્વરૂપ છે, માટે પુરુષનો કર્તા આત્મા દ્રવ્ય પોતેજ છે, અને સિદ્ધપણું તે આત્માનું કાર્ય છે, જે આત્મા સિદ્ધતાને પરમાનંદપણે જાગે. તથા પુરુષજ માહરું હમણાં કરવાનું કાર્ય છે, એ કાર્ય કરવાની રુચિ વિના અનંતો કાલ સંસારમાં ભ્રમ્યો સ્વરૂપમ્મદ થયો, માહામોહેં મદ્યો. હવે મેં માહરો મૂલધર્મ શ્રદ્ધાભાસન ગોચર કર્યો તેથી એ કાર્ય કરવું એમ નિર્ધાર કરી તદતુલ્ય ચેતનારીયે કરીને સ્વસ્વરૂપ કરવાનો કર્તા થયો, તો સિદ્ધતાના કાર્યને નિપજાવે, તે આવી રીતે જે પ્રથમ તો અંશેકર્તા થાય, પછી ગુણવૃદ્ધિ થવે, સંપૂર્ણ કર્તાપણું પામીને કાર્ય નીપજાવે. હવે એ સિદ્ધતારૂપ કાર્યનો ઉપાદાન કારણ કહે છે, જે પોતાના સત્તાગત જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્યાદિક, અનંતગુણ છે, તેહિજ પોતાનું સત્તાગત ધર્મ તે સિદ્ધિરૂપ થાય છે, માટે તેહીજ ઉપાદાન કારણ જાણવું. ઉપાદાન તે વસ્તુનો મૂલ ધર્મ અરૂપી સત્તા તેહીજ સિદ્ધ થાય છે, એ સિદ્ધતારૂપ કાર્યનું ઉપાદાન કારણ દેખાડવું ॥૧॥

इति नवमं गाथार्थः ॥

योग સમાધિવિધાન, અસાધારણ તેહ વદે રી ॥

વિધિ આચરણા ભક્તિ, જિણે નિજ કાર્ય સધે રી ॥૧૦॥

અર્થ:—હવે સિદ્ધતારૂપ કાર્યનું અનાધારણ કારણ કહે છે. મન, વચન અને કાપાના યોગ તેહને દ્રવ્યથી નવા ભાવથી સ્વગુણસમન્નાં જતાગી, અદ્વેષીયને પ્રવર્તવિષું, તે આત્મ-સમાધિ કહીયે તેનો જે વિચાર કેતાં કરડો છૂટકે થોપા

નિમિત્ત હેતુ જિનરાજ, સમતા અમૃત રાણી ॥

પ્રભુઅવલંબન સિદ્ધિ, નિયમા એહ વચ્ચાણી ॥૧૨॥

અર્થ:—હવે આત્માને સિદ્ધનારૂપ કાર્ય કરતાં નિમિત્ત કારણ ધ્રીજિનરાજ વીનરાગ છે, ને વીનરાગ સર્વજ્ઞ કેહવા છે, સમતારૂપ અમૃતની રાણ છે, ઇષ્ટ અનિષ્ટના રહિત સમતાના ધની છે, શુદ્ધ ચરિત્ર પરિણામ તેહીજ અમૃત છે, તેહની રાણ છે, એહવા પ્રભુ પામેશ્વર પામ દયાલ, પરાત્મા, શુદ્ધત્વરૂપ ભોગી, પૂર્ણાનંદી, વિદ્યાનંદ જે ધ્રીઅરનાથ પ્રભુ તેહને અવલંબે પોતાનો ભાસન પ્રભુના તે ગુણ આપવાને જોડી એમ અનંતા ગુણ તે સર્વગુણના ભાસનની રીક્ષ તથા તે ઉપર વહુમાન એહવે આલંબને રહેવું, તેથી નિયમા સિદ્ધ નિવારણ થાય એમ આગમમાં વચ્ચાણ્યો છે, એહીજ મોક્ષનો ઉપાય છે. એ નિમિત્તકારણ કવું ॥ ૧૨ ॥ શ્લોક ॥

પુષ્ટ હેતુ અરનાથ, તેહને ગુણથી હલીયે ॥

રીક્ષ ભક્તિ વહુમાન, ભોગધ્યાનથી મલીયે ॥૧૩॥

અર્થ:—માટે પુષ્ટકેતાં નિયામક હેતુકેતાં કારણ તે જિનરાજ ધ્રી અરનાથ પ્રભુ તેહના ગુણ જે કેવલ જ્ઞાન, અનંતાનંદરૂપ તેહથી હલીયે કેતાં આપણો આત્મા તેદિસે જોડીયે, પ્રગટ્ગુણના ગુણથી આપણી ચેતના જોડવી, રીક્ષ કેતાં રાગનીમમતા, ભક્તિકેતાં સેવના, વહુમાન, આદર, મોટાઈ, ભોગકેતાં આસ્વાદન, ધ્યાનકેતાં ચિત્તની એકાગ્રતા, એ ધ્રી અરનાથ પ્રભુના ગુણની કરીને ધ્રીપ્રભુથી એકત્વપણે

તત્ત્વપ્રગટ કર્યું, તે પ્રમુની પ્રમુતા, શુદ્ધજ્ઞાયકતા, શુદ્ધસ્મરતા, શુદ્ધાવભવતા, અપૌત્રલિચ્છતા, અસંગતા, અપોમિતા, સકલ પ્રદેશ નિરાવરણતા, પ્રાગ્ભાવી શુદ્ધસત્તાભોગ્યતા, તેહને રંગે લે રંગાળા છે, તે સાધક સમ્પગ્દાદિ, દેશવિરતિ, સર્વવિરતિની અંતરંગ શક્તિ તત્ત્વપ્રાપ્તિભાવ કરવાની સાધક કારકતા, સાધક કર્તાપણું, પરમસંસ્કર પૂર્વક પરમ સક્રમનિર્જરા રૂપ શક્તિ, વિકરસ્કર થવે, પ્રગટ થવે, તે શક્તિથી સર્વકર્મ વિગમ થવે, સર્વ આત્મિક ધર્મને પ્રગટવે કરી, પરમાત્મા દેવમાદે ચંદ્રમા સમાન ધ્રીનિષ્પત્ત પરમેશ્વર તેહનો લે આનંદ, અગ્નિશાય, શિવ, અચલ, અરુહ, અવિનાશી, તેહનું લે અજ્ઞપ સ્વરૂપ, તેહનો ભોગ કેતાં અનુભવ તેનો વિલાસી આત્મા ધાય, પૃથ્લે સ્વસંપદા તત્ત્વતા આત્મશુદ્ધપરિણતિ, તેહને સાદિ અનંનો કાલ ભોગવે, અપદા દેવચંદ્ર લે સ્તુતિ કર્તા તે અજ્ઞપ આનંદના ભોગનો વિલાસી ધાય, માટે સ્વરૂપસિદ્ધ, અરૂની, ચિદ્રૂપ, ધ્રીપરમેશ્વર, તેહને સેવો, ધ્યાવો, નમો, ગાવો, તેહના ગુણ સંભારો, પૃદીજ મોક્ષ સાધનનું પુષ્ટિ નિમિત્ત છે, ઇ નિમિત્તે ઉપાદાનકારણરૂપ ઘડને અસાધ્યાગ્ન કાર્યનાણું ઘડનો મનુષ્યગ્ન્યાદિ અપેક્ષા કારણત્વને કરી તત્ત્વાનંદ રૂપ કાર્યને કરશે, તે માટે ઉપાદાનનિક્ક શ્રમે કાર્યની કાર્યતા નિમિત્તને અવતંત્રે પ્રગટે, તેમાં નિર્દોષરને આરાંનાદિ દોષ વર્જિતે શુદ્ધનિમિત્ત ને સેવે, તે સેવનની કર્તાનું નમ્ને અને કર્તાપણું સત્કરેથી સ્વચર કરે, માટે ધ્રીઅગ્નિચરિતા નક્તિ તે પરમાચાર છે ॥ ૧૫ ॥ કૃતિ ધ્રી અત્નાયલિનસ્તવનં ॥ ૧૬ ॥

મલિયે, સાધકને શુદ્ધદેવ તત્ત્વને અવલંબું તે પ્રધાન છે ॥
 इति त्रयोदशगाथार्यः ॥ १३ ॥

મોટાને ઉત્સંગ, વેઠાને સી ચિંતા ॥

તિમ પ્રભુ ચરણ પસાય, સેવક થયા નિર્ચિતા ॥૧૪॥

અર્થ:—નયા લૌકિક દૃષ્ટાંત કહે છે. જે મોહોટાને ઉત્સંગે
 કેતાં સ્વોલામાં ઘેટો તેહને કોઈ ચિંતાં નહીં, તે નિર્ચિત
 થયો, તેમ સેવક પણ પ્રભુજી નિરામય દેવ તેહના ચરણને
 સેવવે, ચિંતારહિત થયો, જે પરમોત્તમ, સર્વગુણભોગી, નિરા-
 લંબી, ચિન્મયી, અનંત જ્ઞાન, લાભ, ભોગ, ઉપભોગ વીર્યમયી,
 શ્રીજિનેશ્વર નિઃકર્મ દેવતત્ત્વ, પરમાવના અકર્તા, પરમાય
 અભોગી, પરાવુચાપીના રહિત, પૂરવો દેવ જો આદર્યો છે,
 તો મોહવું શું જોર છે ? સંસાર કોને છે ? કર્મની ધીક
 કોને છે ? જો પરમોત્તમ ધર્મી મેં માહર માયે કર્યો છે
 જેહના ધ્યાનથી માહારો મોક્ષ નીપજે, તે દેવનો યોગ મિલ્યો
 છે. તે માટે ચિંતા નથી ॥ ઉક્તં ચ શ્રીજિનચલ્લભપૂજ્યેઃ ॥
 પસરેડ તીપલોણ, તાવમોહંત્રયાગંભમડ્ જડ્ ॥ સિદ્ધંમનાથ મિચ્છતં
 સિદ્ધં ફુરડ્ ફુડ્ફુરંનાણં ॥ ૧ ॥ તંનાણંસ પૂરો, પયડપજીપસં-
 તીજ્ઞાણસુરો ॥ ૧૪ ॥ इति चतुर्दश गाथार्यः ॥

અર પ્રભુ પ્રભુતા રંગ, અંતર શક્તિ વિકાસી ॥

દેવચંદ્રને આણંદ, અક્ષય ભોગ વિલાસી ॥૧૫॥इति॥

અર્થ:—માટે શ્રી અસ્નાય પ્રભુ અગ્રામ્યા પરમેશ્વર જેણે
 તત્ત્વરુચિ ધડને તત્ત્વામિલાપિ તત્ત્વમાધક તત્ત્વવ્યાપી થડને

તત્ત્વમગટ કર્યું, તે પ્રમુની પ્રમુના, શુદ્ધજ્ઞાપરના, શુદ્ધમગતા,
 શુદ્ધાનુભવતા, અપૌદ્ગલિકતા, અસંગતા, અયોગિતા, સકલ પ્રદેશ
 નિરાવરણતા, માગ્યભાવી શુદ્ધસત્તામોગ્યતા, તેહને રંગે જે રંગાળા
 છે, તે સાધક સમ્પર્યદૃષ્ટિ, દેશવિરતિ, સર્વવિરતિની અંતરંગ
 શક્તિ તત્ત્વપ્રાપ્તભાવ કરવાની સાધક કારકતા, સાધક કર્તા-
 પણું, પરમસંવાર પૂર્વક પરમ સકામનિર્જરા રૂપ શક્તિ, વિકસ્વર
 થવે, પ્રગટ થવે, તે શક્તિથી સર્વકર્મ વિગમ થવે, સર્વ આ-
 ત્મિક ધર્મને પ્રગટવે કરી, પરમાત્મા દેવમાહે ચંદ્રમા સમાન
 ધ્મીનિષ્પત્ત પરમેશ્વર તેહનો જે આનંદ, અગ્નિવાય, શિવ, અચલ,
 અરુણ, અવિનાશી, તેહનું જે અન્નપ સ્વરૂપ, તેહનો ભોગ
 કેતાં અનુભવ તેનો વિલાસી આત્મા યાય, પૃથ્વી સ્વસંપદા
 તત્ત્વતા આત્મશુદ્ધપરિણતિ, તેહને સાદિ અનંતો કાલ ભોગવે,
 અપવા દેવચંદ્ર જે સ્તુતિ કર્તા તે અન્નપ આનંદના ભોગનો
 વિલાસી યાય, માટે સ્વરૂપસિદ્ધ, અરૂપી, ચિદ્રૂપ, ધર્માપરમેશ્વર,
 તેહને સેવો, ધ્યાવો, નમો, ગાવો, તેહના ગુણ સંભારો, પૂર્ણજ
 મોક્ષ સાધનનું પુરૂષ નિમિત્ત છે, એ નિમિત્તે ઉપાદાનકારણરૂપ
 થઈને અસાધારણ કારણતાપું થઈનો મનુષ્યગત્યાદિ અપેક્ષા
 કારણપણે કરી તત્ત્વાનંદ રૂપ કાર્યને કરશે, તે માટે ઉપાદા-
 નાદિક શ્રેણે કારગની કારણતા નિમિત્તને અચલેષે પ્રગટે, તેથી
 નિર્દોષપણે આશંનાદિ દોષ ધર્મને શુદ્ધનિમિત્ત ને સેવે, તે
 સેવનથી કર્તાપણું સમરે અને કર્તાપણું સમરેથી સ્વકાર્ય કરે,
 માટે ધર્માસ્નાનર્જીના નક્તિ તે પરમાવાર છે ॥ ૧૫ ॥ इति
 श्री अरजिनस्तवनं ॥ १६ ॥

॥ अथ षष्ठांशविंशति श्रीमद्विनाथ
जिन स्तवन ॥

दिक कारण, ४ माटीना पिंडने, नवा पर्यायनी प्राप्ति ते सं-
प्रदान, ५ पिंड रथात्तादि पर्यायनो व्यय ते अपादान, ६
घटादि पर्यायते आधारपणुं ते आधार, एम घटरूप कार्यमां
पद् कारक छे, तेमज आत्माने अनादि काटनां ए उ कारक
बाधक रूपे परिणम्यां छे, ते देखाडे छे.

१ आत्मा परविभाव रागादि ज्ञानावरणादि द्रव्यकर्मनो
कर्ता थयो छे.

२ भावकर्म द्रव्यकर्मने ले आत्मा करे, ते कार्य नामा
धीनुं कारक.

३ अशुद्धविभाव परिणतिरूप भावाध्व अने प्रागाति-
पातादि द्रव्याध्व, ए वे कारण्या कर्म थवापे, माडे ए करण
नामा धीनुं कारक.

४ अशुद्धनानो तदा द्रव्यकर्मनो लाभ ते संप्रदान नामा
धीनुं कारक.

५ स्वरूपसोय, क्षयोपशमनी हानि, तथा परातुषपादिता
ते अपादान.

६ अनंती अशुद्ध विभावना, तथा ज्ञानादिकादि कर्मने
रासना रूप ले शक्ति ते आधार नामात्ताहुं कारक जाननुं ते.

ए रीने ए उ कारकनुं धक अनादितुं अशुद्धरने बाधक-
तापने आत्माने परिणमी रहं छे, ते जेहो साधक ज्ञाना,
पेतलो स्वधर्म नीत्यज्ञावता पने परिणमते, तेहो ए उ
कारक साधक पने महत्त्वा शुष्की अन्न धर्मनी मायना करे.
ए रीने ए उ कारक साधक पने परिणम्या कार्य नीयने
शुद्ध स्वरूप थार. ए स्वरूपपरिणमिहता रूप स्वधर्म कारण

સંવંધ છે. ગ્રાહ્યદ્રાહ્યક સંવંધ છે, આધારાધેય સંવંધ છે, ઇ
 સર્વેનું આરપાન કેનાં તે કારણરૂપ ધ્યેય ને આત્મા છે, તે
 આરપનતા માટે આત્મા આધાર છે, ઇ આધારનામા છટું કારક
 જાણવું. ઇ છ કારક સાધકપણાના વર્ગો. હવે ઇ સાધકપણું
 એમ પામે ! ને કહે છે. સાધક જે પરમાત્મા તેહને અતુષ્ટાપી
 અતુષ્ટ કર્તાદિ કારકપણું મિલ્યાવ. અમંદમ, કયાપ રૂપ
 ભાવ અતુષ્ટનારૂપ સામાન્ય થક. અતુષ્ટમાધ્યાત્મગત અતુષ્ટ-
 કર્તાપણું તેહને નિશારવું, તે થક. સેકીને સ્વરૂપાતુગત કરવું,
 તેમાટે ઇ અનાદિની મૂલ ચલવી. જિહાં મુર્ષી કર્તા પરમાત્મા-
 કારક છે, તિહાં મુર્ષી કાંઈ માધ્યકતા નથી. જિહાં મુર્ષી કર્તા
 અતુષ્ટશરણાતુષ્ટાપી સામાન્ય થક છે. તિહાં મુર્ષી શુદ્ધમાધ્યકતાનો
 અંશ પણ ઉપયોગ નથી, ધ્યાનરૂપે વધું છે. જે આત્મા નત્ત્વરર્તા
 પને વધા વિના સર્વશુભ પ્રવર્તન છે કાલકાવચ્ચ છે, તેમાટે
 કારકપર સાધકતાની ધારીને. સાધકતાને અત્તરનીને તે કારક-
 થાને સમારવું સ્વરૂપાતુષ્ટાપી કરવું અને પોતાના આત્માને
 એમ કરેવું જે દે વેતન . તુ પરમાત્માનો વનાં તદા મોક્ષ
 અને દ્રાહક નહી, તુંનો મેઠ્ઠાનંદનો શુદ્ધચિત્તમાં હો, અને તું
 જે પરમાત્મામાં રતી થો હો. તદા પરમાત્માનો મોગી થઈ શકો
 હો ! ઇ તુજને ઘટે નહી, તારું કરવું. તો જનન મુગ
 સરિલાનિરૂપ સ્વરૂપરત્ના સ્વરૂપમોક્ષરત્નાં છે. તેમાટે દે
 ધન્યવંદન ! હવે તું વધારે જિનકાલીરૂપ અજ્ઞાન પાન કરીને,
 અનાદિચિત્તમાં વિષ કર્પને પોતાને તત્ત્વ મળાની સ્વત્ત વિરે-
 વનકારી થાને પોતાનો જે માનવનદ તેહને વગ. પૂર્ણ
 તારું કરવું છે, તું તેહવું અજ્ઞાન રૂપ મોક્ષનત્ત્વ તો, તેહનો
 મેઠ્ઠાનો હો. તું તારી મુક્તિવગ તારે મેઠ્ઠાને મળત કરવ.

वेतमें पेतां समवाय संबंधमां छे, पृष्ठे आत्मा आत्मभावनी
कर्ता छे, ए समवायसंबंधें मूलपने सादि अनंता कालपर्यंत
निजलेनमें पेतां पोताना असंख्याना प्रदेशरूप क्षेत्रमध्ये
आत्मधर्ममां निभत मिदनापने रहे, सिद्धिनी अदि छे, परंतु
अन नदी, माटे सादि अनंती काल स्वक्षेत्र स्वरूपरूपमां अत्मा
रहे ॥ ४ ॥ इति पनुपं गाथायः

परवर्तृत्य स्वभाव, कर तां लगे करे रे ॥ क० ॥
शुद्धे कार्य रुचि भास, धये नवि आदरे रे ॥ ५० ॥
शुद्धात्म निज कार्य, रुचे कारक फिर रे ॥ ६० ॥
तेहिज मूलस्वभाव, ग्रहे निज पद वरे रे ॥ ७० ॥ ५ ॥

अर्थः—ए पेतां जे भावधर्म, द्रव्यधर्म अने मोक्षधर्म,
तेहने कर्तापत्ताने स्वभावें करे, तिहां सीम तेहनेज करे,
पृष्ठे ए परवर्तितं अनादिवाक्यी करे छे, तिहां सुधी
पत्तो गामी, पत्तो भोगी, तिहां सुधि परवर्तितं ए आत्मा
करे, ए जेवों दृष्ट, निर्मल, निगलत, स्वयं प्रगट करी
रूप, वापसी रधि धार, तेवों परवर्तितं आदरे नही, शुद्ध
आत्मरूप, स्वदाद रीने परमेश्वरने भासन तथा रुचि
तेहीज करी पाठ्यवचनां कीज छे, ते माटे जे गुरु
इति, सगुरु इति, ते मोक्षतुं दृष्ट छे, दृष्टमननंदात्त,
इति, आनंदय सुखनी, अरुणी, सद्वर्तनंकर अर्थधर्म
समानाभाव, मनुष्य एवमावच्छिदेकी, अगर्भ, अहोरी, अक्षय,
अपेनी, अपेनी, अक्षयनी, अक्षयनी, दृष्टं दृष्टमंकर
स्वरूप, तेही रधि करे एजे करी एज जिने, तिहां

गुणने तथा पर्यायने आवरण છે, પાંતુ સ્વભાવને આવરણ નથી, સ્વભાવ તેહના કારણમૂત ગુણ ચેતના તથા વીર્ય તેને અવરાયે કર્તાપણની પ્રશ્નિ મંદ પડે, પાંતુ કર્તાપણું મૂલ્યું અવરાય નહો, તે ચેનનાવીર્ય વિપરીત પરિણમવે, પરભાવ કર્તાપણે પ્રશ્નો, તેહથી પોતાનું સ્વરૂપ અવરાપીજ ગણું, તે અવરાણું તેહથી સ્વસ્વભાવને કરી શકે નહો, અને અક્ષરનો અનંતમો ભાગ, ચેતના અને યોગસ્થાનરૂપ વીર્ય, ક્ષયોપશર્મા રહ્યો, પાંતુ તે અનાદિની ચાલ્યી પરમાશાનુયાયીજ છે, તેહથી સ્વરૂપકર્તાપણું નો થયું નહો, તેવારે કર્તાપણે પરભાવને કાર્યો, આશ્રવચંદ્રરૂપ કાર્યનો કર્તા થયો, પૂટલે અશુદ્ધકાર્ય કર્યું, પાંતુ અવરાણું નહો, તેહથી કર્તાપણું અના-
વૃત થકે કારક પણ અવરાણાં નહો, જો કારકનું થકુ અવ-
રાય, તો આશ્રવભાવ વંચપદ્ધતિ કોણ કરે ? તેહનો આદાતા અમિનવપર્યાયનો ત્યાગી પૂર્વપર્યાયનો આધાર, અશુદ્ધતાનો કોણ થાય ? માટે કારક નિરાવરણ છે, પાંતુ વિકારી થયાં, તેહથી મૂલસ્વરૂપથી જુવ્યાં એમ થયું. હવે પૂનું પલટણપણું પણ આત્મા કરે, તો થાય, તે કહે છે. લે ચેતન કેનાં ચેતના લેવારે સાકાર અનાકારને યથાર્થ ભાસન કરીને પોતાના શુદ્ધસ્વભાવને ઘટે, ભાસનપ્રતિ રુચિનું આચરણપણું અંગીકાર કરે, તેવારે પૂહીજ સકલ કેતાં ડાઉ કારક નિજ કેતાં પોતાનો સાધક-
ભાવ લે કર્મવિદારણ સ્વરૂપ પ્રગટ કરવારૂપ ભાવ, તેને લહે કેતાં પાને, પૂટલે પૂહીજ કારક તે ? સ્વધર્મકર્તા તે કર્તા, ૨ સ્વધર્મપરિણમન તે કાર્ય, ૩ સ્વધર્માનુયાયી ગુણપરિણતિ, ચેતનાવીર્ય શક્તિ, તે કરણ, ૪ સાધનગુણશક્તિનું પ્રગટનું, તે સંપ્રદાન, ૫ પૂર્વપર્યાયનું નિવર્તન તે અપ્રદાન, ૬ સ્વગુણનું

रूप नापजे, नेरों भव जीवने ऐनने
 शक्ति, ते श्रीजगद्विजयनी सेवनी
 क्यों छे, जे हे प्रभुजी ! कहते जे
 बाध मुख ते प्रगट कराने एतद्विषय
 आलम्बन केनां आधार ते श्रीमद्विषय
 मुनिजनना प्रागाधार, आधार
 भावविनामणि समान, मन्त्रिनी
 एतद्रूप, अनन गुणावर निरन्तर
 श्रीजिनराज, महागज, गुरुमन्त्र
 लयन छे, नेमाटे सर्व दंडादिक
 जे लिनधंड श्रीवीनगण अतिहा, नेद्विषय
 मानवा रूप, नदनुपायांशु नेद्विषय
 भक्ति मनमा धरो, भिया गयो, छे
 हे देवधंड । श्रीलिनधंडनी भक्ति
 धरो, तो अन्नाधार, छे
 रूप, जेहना अनन रूप ते रूप
 जेहनो छे नहीं, विनाश
 ते आदगे, एतके पाने, माट
 कतामां रने, सिद्ध धरो, एतद्विषय
 सिद्धमणि जीवो । मने
 निःकल, जगद्विजय, नेद्विषय
 प्रयनजी साधक जीवने एतद्विषय
 ॥ ७ ॥ इति मण्डितान्तर्गतः

॥अथ विंशतितम श्रीमुनिमुव्रतजिनस्तवनं॥

॥ओलंगडी ओलंगडी मुहंजी हो श्री अणामनी रे॥१० देसी॥

ओलंगडी ओलंगडी न। को जे

श्री मुनिमुव्रत स्वामीनी रे ॥

जेहथी निज पद सिद्धि ॥

केवल ज्ञानादिक गुण उल्लगे रे,

लहिणं सहेज समृद्धि ॥ ओ० ॥ १ ॥

अर्थ:—हवे श्रीमुनिव्रत परमेश्वर अद्भुत राक्षस परमात्मा,
आहिंसकनी स्तवना करे के, मुनि जे निर्द्वेष नेहना गुण
केतां भला व्रत एहवा श्रीमुनिमुव्रत प्रभु नेहनी भोगे
केतां सेवा एहले गुणग्राम करिये जेहती निजपद केतां पो-
तानुं पद जे परमानंद पद तेहनी मिटि केतां निःस्वार्थ
वरी केवल ज्ञानादिक गुण उल्लगे केतां प्रगटे
रसनो भोगी थाय, तथा सद्व्रत अश्रिम परमापद्धि
ए प्रभु सेवनुं फल हे ॥ १ ॥ इति ॥

उपादान उपादान निज परिमति

पण कारण निमित्त आशीन ॥

पुष्ट अमुष्ट दुग्धि ते उपदिश्यं

मादक सिद्धि आशीन ॥ ओ०

અર્થ:—હવે દહાં આત્મસાધના કરવામત્તે ઉપાદાન તે નિજ કેતાં પોનાની પરિણતિ ને વસ્તુનો મૂલ્યર્થ છે, છુટ્તે જે આત્મસત્તા છર્તા છે, તે ઉપાદાન કારણ છે, પણ તે નિમિત્ત કારણને આધીન છે, નિમિત્ત સેવન કર્તા ઉપાદાન કારણ સમરે, તે નિમિત્ત કારણના થે મેદ છે. એક પુષ્ટ નિમિત્ત વીણું અપુષ્ટ નિમિત્ત, તેને ગ્રાહક જે કાર્યનો કર્તા, તે જે વિધે કાર્ય થાય, ને વિધે કાર્ય ગ્રહી પ્રવર્ત્તાવે, નો તે નિમિત્ત કારણ કાર્યનો હેતુ થાય, પણ અવિધે ગ્રહણ કરે, તો નિમિત્ત કારણ કાર્ય કરે નહીં. જેમ કુંભકાર ચક્રને ફેરવે, તો માટીના પિંડને ઘટપને પમાડે, અને નહીં ફેરવે તો ન પમાડે. છુટ્તે શ્રીઅરિહંતજી મોક્ષના નિમિત્ત કારણ તો છે, પાંતુ જે રીતે આગમમત્તે કસું છે, તેવિધે આશાત્તના ટાલી, પુટ્ટલાશંસા રહિત કેવલજ્ઞાનાદિ ગુણની ઓલખાણ સહિત જો સેવે, તો મોક્ષનો નિમિત્ત કારણ થાય, પણ અવિધે સેવના, તે કામની નહીં, માટે ગ્રાહકને વિધિ સહિત કારણ ગ્રહણું, તો તે કાર્યને કરે ॥ ૨ ॥ इति द्वितीय गायार्यः ॥

સાધ્ય સાધ્ય ધર્મ જેમાહે હાંચે રે,

તે નિમિત્ત અતિપુષ્ટ ॥

પુષ્પમાહે તિલવાસક વાસના રે,

તે નવિ શ્રધ્ધંસક દુષ્ટ ॥ ઓ૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—હવે પુષ્ટનિમિત્તનું સ્વરૂપ કહે છે. સાધ્ય કેતાં કરવા યોગ્ય, જે કાર્યવર્ન, તે જે કારણમાં હોય, તે તેનું પુષ્ટ કારણ કરીયે. તે પુષ્ટ કારણ વિધિયે કાર્ય કરવાને અર્થે ગ્રહો

॥अथ विंशतितम श्रीमुनिसुव्रतजिनस्तवन॥

॥ओलंगडी ओलंगडी सुहेली हो, श्री श्रेयांसनी रे॥१ देश॥

ओलंगडी ओलंगडी तो कीजें,
श्री मुनिसुव्रत स्वामीनी रे ॥
जेहथी निज पद सिद्धि ॥
केवल ज्ञानादिक गुण उद्गसे रे,
लहिणं सहेज समृद्धि ॥ ओं ॥ १ ॥

अर्थ:—हये श्रीमुनिवर परमेश्वर अद्भुत स्वरूप परमेश्वर,
अहिंसकनी स्तवना करे छे, मुनि जे निर्णय नेहना गुण
केतां भला वन एहवा श्रीमुनिसुव्रत प्रभु सेहनी ओंकार
केतां सेवा एउछे गुणग्राम करिये जेहथी निजपद केतां पो-
तावुं पद जे परमानंद पद नेहनी मित्रि केतां निर्धारि पावे,
वही केवल ज्ञानादिक गुण उद्गसे केतां प्रगटे, ज्ञानाद-
रमनो भोगी थाय, तथा सहज अश्रित परमगुप्ति पावे,
ए प्रभु सेवतुं फल छे ॥ १ ॥ इति ॥

उपादान उपादान निज परिगति दानुनी रे,
पण कारण निमित्त आपोन ॥
पुष्ट अपुष्ट दुग्धि ने उपद्रियो रे,
घातक मित्रि आघीन ॥ ओं ॥ २ ॥

अर्थः—हवे इहां आत्मसाधना करामध्ये उपादान
निज केनां पानानी परिणति ने दग्नुनो मूल्यमं छे, पू
जे आत्ममत्ता कर्ता छे. ने उपादान काग्य छे, पण ते निमित्त
करणे आधीन छे, निमित्त मेवन कर्ता उपादान काग्य
मारे, ने निमित्त काग्यना ये नेद छे. एक पृष्ठ निमित्त धी
अनुष्ट निमित्त. नेने द्राहक जे कायनो कर्ता, ते जे विधि
कार्य धाय. ने विधि कार्य दही प्रवर्ताये. नो ने निमित्त कारण
कार्यनो हेतु धाय. पण अविधि दहण करे, नो निमित्त
काग्य कार्य कर नहं. जेम बुभवाय धक्के फंगे, तो मा-
रीना पिउने घटपन पमादे, अने नही फेरये नो न पमादे.
एट्ठे भीअरिहंनजी मोक्षना निमित्त काग्य नो छे, पांतु जे
रीने आगमनये कपुं छे, तेविधि आशानना दाली, पुट्टाशंसा
रतिन केवट्टजानादि गुणनी ओलखाय सहिन जो सेवे, तो
मोक्षनो निमित्त काग्य धाय, पण अविधि मेवना, ते कामनी
नही, माटे द्राहकने विधि सहिन काग्य दहवुं. नो ते कार्यने
करे ॥ २ ॥ इति द्वितीय गाथायः ॥

साध्य साध्य धर्म जेनाहे हांवे रे,
ते निमित्त अनिपुट ॥
पुष्पमाहे निलवासरु बान्ना रे,
ते नवि प्रप्वंतक दुष्ट ॥ ओ० ॥ ३ ॥

अर्थः—हवे पुष्टिनिमित्तनं दग्नुन करे छे. नात्य केनां
करा सोच, जे कार्यमं, ते जे करणनं सोच, ते तेनुं पुष्ट
करा करिसे. ते पुष्ट करण विधिने कार्य कराने अर्थ दहो

॥अथ विंशतितम श्रीमुनिसुव्रतजिनस्तावन॥

॥ओलंगडी ओलंगडी सुहेली हो, श्री श्रेयांमनी रे॥१ देगी॥

ओलंगडी ओलंगडी नो कीजें,
श्री मुनिसुव्रत स्वामीनी रे ॥
जेहथी निज पद सिद्धि ॥
केवल ज्ञानादिक गुण उद्यमे रे,
लहिणं सहेज समृद्धि ॥ ओं ॥ १ ॥

अर्थ:—हवे श्रीमुनिसुव्रत परमेश्वर अद्भुत शाल्य परमपूजा,
अहिमरुनी स्तवना कर छे, मुनि जे निर्णय नेहना गुण
केतां भव्य वन एहवा श्रीमुनिसुव्रत प्रभु नेहनी ओश
केतां सेवा पुरछे गुणग्राम करि वे जेहथी निजपद रे ॥ पो-
तानुं पद जे परमानंद पद नेहनी सिद्धि स्ता दि ॥ नि पावे,
वही केवल ज्ञानादिक गुण उद्यम स्ता प्रगट, ज्ञानादिक
रमनो मोगी पाव, तथा सहज अहिम परमपूजा पावे,
ए प्रभु सेवनुं कछ छे ॥ १ ॥ इति ॥

उपादान उपादान निज परिगति यस्तुनो रे,
पण कारण निमित्त आगोन ॥
पुष्ट अमुष्ट दुग्धि ने उत्तमिण्या रे,
प्रादक सिद्धि आधीन ॥ ओं ॥ २ ॥

अर्थः—हवे इहां आत्मसाधना करवामख्ये उपादान ते निज केतां पानानी परिणति ने वस्तुनो मूलवर्म छे, एउछे जे आत्मसत्ता छनी छे, ते उपादान कारण छे, पण ते निमित्त कारणने आधीन छे, निमित्त सेवन कर्ता उपादान कारण समरे, ते निमित्त कारणना बे भेद छे. एक पुष्ट निमित्त चीजुं अपुष्ट निमित्त, नेने ग्राहक जे कार्यनो कर्ता, ते जे विधे कार्य थाय, ने विधे कार्य ग्रही प्रवर्त्तावे, नो ते निमित्त कारण कार्यनो हेतु थाय. पण अविधे ग्रहण करे, तो निमित्त कारण कार्य करे नहीं. जेम कुंभकार चक्ने फेरवे, तो माटीना पिंडने घटपणे पमाडे, अने नहीं फेरवे तो न पमाडे. एउछे श्रीअरिहंनजी मोक्षना निमित्त कारण तो छे, पांतु जे रीने आगममख्ये कसुं छे, तेविधे आशातना टाजी, पुट्टलाशंसा रहिन केवट्जानादि गुणनी ओलखाण सहित जो सेवे, तो मोक्षनो निमित्त कारण थाय, पण अविधे सेवना, ते कामनी नहीं, माटे ग्राहकने विधि सहिन कारण ग्रहवुं, नो ते कार्यने करे ॥ २ ॥ इति द्वितीय गाथार्थ ॥

साध्य साध्य धर्म जेमांहे हांचे रे,

ते निमित्त अतिपुष्ट ॥

पुष्पमांहे तिलवासक वासना रे,

ते नवि प्रध्वंसक दुष्ट ॥ ओ० ॥ ३ ॥

अर्थः—हवे पुष्टनिमित्तनुं स्वरूप कहे छे. साध्य केतां करवा योग्य, जे कार्यवर्म, ते जे कारणमां होय, ते तेनुं पुष्ट कारण कहिये. ते पुष्ट कारण विधिये कार्य करवाने अर्थे ग्रहो

ਸਰਬਜਿਤ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

11-067 10-08-97 10-08-97 10-08-97 10-08-97 10-08-97 10-08-97

$\alpha_1 \neq 0$, $\beta_1 = 0$, $\gamma_1 = 0$

የቅርንጫፍ ምርት ለጥቅም አገልግሎት ለሚያገለግሉ ሰዎች

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥

一、目的
 二、意义
 三、范围
 四、对象
 五、方法
 六、结果
 七、结论
 八、讨论
 九、参考文献
 十、附录
 十一、致谢
 十二、其他

1951年10月1日

$\frac{1}{n} \sum_{j=1}^n x_j = \bar{x}$

1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2808

$\frac{1}{4} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{8}$

अर्थः—हवे इहां आत्मसाधना करवामत्यें उपादान ते निज केतां पानानी परिणति ने वस्तुनो मूलधर्म छे, एउठे जे आत्मसत्ता छवी छे, ते उपादान कारण छे, पण ते निमित्त कारणने आर्घीन छे, निमित्त सेवन कर्ता उपादान कारण समरे, ते निमित्त कारणना वे भेद छे. एक पुष्ट निमित्त वीजुं अपुष्ट निमित्त. तेने ग्राहक जे कार्यनो कर्ता, ते जे विधे कार्य थाय, ने विधे कार्य ग्रही प्रवर्त्तावे, नो ते निमित्त कारण कार्यनो हेतु थाय. पण अविधे ग्रहण करे, तो निमित्त कारण कार्य करे नहीं. जेम कुंभकार चक्रने फेरवे, तो माटीना पिंडने घटपणे पमाडे, अने नहीं फेरवे तो न पमाडे. एउठे श्रीअरिहंनजी मोक्षना निमित्त कारण तो छे, पांतु जे रीने आगममत्यें करुं छे, तेविधे आशातना ग्रही, पुद्गलाशंसा रहित केवलज्ञानादि गुणनी ओलखाण सहित जो सेवे, तो मोक्षनो निमित्त कारण थाय, पण अविधे सेवना, ते कामनी नहीं, माटे ग्राहकने विधि सहित कारण ग्रहण, नो ते कार्यने करे ॥ २ ॥ इति द्वितीय माध्याह्न्यं ॥

साध्य साध्य धर्म जेमाहे हांवे रे,

ते निमित्त अतिपुष्ट ॥

पुष्पमाहे तिलवासक वासना रे,

ते नवि प्रध्वंसक दुष्ट ॥ ओ० ॥ ३ ॥

अर्थः—हवे पुष्टनिमित्तनुं स्वरूप कहे छे. साध्य केतां करवा योग्य, जे कार्यधर्म, ते जे कारणमां होय, ते तेनुं पुष्ट कारण कहिये. ते पुष्ट कारण विधियें कार्य करवाने अर्थे ग्रहो

॥अथ विंशतितम श्रीमुनिसुव्रतजिनस्त्वर्न॥

॥ओलंगडी ओलंगडी सुहेली हो, श्री श्रेयांसनी रे॥१॥ देवी॥

ओलंगडी ओलंगडी नो कीजें,

श्री मुनिसुव्रत स्वामीनी रे ॥

जेहथी निज पद सिद्धि ॥

केवल ज्ञानादिक गुण उद्धमे रे,

लहिणं सहेज समृद्धि ॥ ओ० ॥ १ ॥

अर्थः—हवे श्रीमुनिव्रत परमेश्वर अद्भुत साक्षात् परमात्मा,
अहिंसकनी स्तवना करे छे, मुनि जे निर्गुण नेहना गुरा
केतां भला वन एहवा श्रीमुनिगुण प्रभु नेहनी ओश
केतां सेवा एखे गुणग्राम करिये जेहथी निजपद केतां पो-
तावुं पद जे परमानंद पद नेहनी सिद्धि केतां निःशेष पावे,
वही केवल ज्ञानादिक गुण उल्लेखे केतां प्रगटे, ज्ञानादिक
रसनो मोगी थाप, तथा सहज अश्रिम गुरुपदपदिक फले,
ए प्रभु सेवतुं फल छे ॥ १ ॥ इति ॥

उपादान उपादान निज परिणति वस्तुनो रे,
पण कारण निमित्त आधीन ॥

पुष्ट अपुष्ट दुविध ने उपदिश्यो रे,
ग्राहक विधि आधीन ॥ ओ० ॥ २ ॥

અર્થ:—હવે હહાં આત્મમાવના કરવામઁ ઉપાદાન તે નિજ કેતાં પાનાની પરિણતિ ને વસ્તુનો મૂલ્યર્થ છે, છુટે જે આત્મસત્તા હતી છે, તે ઉપાદાન કારણ છે, પણ તે નિમિત્ત કારણને આવીન છે, નિમિત્ત સેવન કર્તા ઉપાદાન કારણ સમરે, તે નિમિત્ત કારણના થે મેદ છે. એક પુષ્ટ નિમિત્ત થીજું અપુષ્ટ નિમિત્ત, નેને ગ્રાહક જે કાર્યનો કર્તા, તે જે વિવેં કાર્ય થાય. ને વિવેં કાર્ય ગ્રહી પ્રવર્ત્તવે, નો તે નિમિત્ત કારણ કાર્યનો હેતુ થાય. પણ અવિવેં ગ્રહણ કરે, નો નિમિત્ત કારણ કાર્ય કરે નહીં. જેમ કુંભકાર ચક્રને ફેરવે, તો માટીના પિંડને ઘટપગે પમાડે. અને નહીં ફેરવે તો ન પમાડે. છુટે શ્રીઅરિહંતજી મોક્ષના નિમિત્ત કારણ તો છે, પાંતુ જે રીતે આગમમઁ કયું છે, તેવિવેં આશાતના ટાલી, પુટ્ટાશંસા સહિન કેવલજ્ઞાનાદિ ગુણની ઓલસાણ સહિન જો સેવે, તો મોક્ષનો નિમિત્ત કારણ થાય, પણ અવિવેં સેવના, તે કામની નહીં, માટે ગ્રાહકને વિધિ સહિન કામ્ય ગ્રહણું, નો તે કાર્યને કરે ॥ ૨ ॥ इति द्वितीय गाथायः ॥

સાધ્ય સાધ્ય ધર્મ જેમાંહે હાંવે રે,

તે નિમિત્ત અતિપુષ્ટ ॥

પુષ્પમાંહે તિલવાસક વાસના રે,

તે નવિ પ્રધ્વંતક દુષ્ટ ॥ ઓ૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—હવે પુષ્ટનિમિત્તનું સ્વરૂપ કહે છે. સાધ્ય કેતાં કરવા યોગ્ય, તે કાર્યવર્ન, તે તે કાર્યમાં દોષ, તે તેનું પુષ્ટ કારણ કરીયે. તે પુષ્ટ કારણ વિવિધે કાર્ય કરવાને અર્થે ગ્રહ્યો

अर्थः—हवे इहां आत्मसाधना करवामव्ये उपादान ते निज केतां पोतानां परिणति ने वस्तुनो मूलवर्ग छे, एउछे जे आत्मसत्ता छी छे, ते उपादान करग छे, पण ते निमित्त कारणने आवीन छे, निमित्त नेवन कर्ता उपादान कारण समरे, ते निमित्त कारणना बे नेद छे. एक पुष्ट निमित्त वीजुं अतुष्ट निमित्त, तेने द्राहक जे कार्यनो कर्ता, ते जे विधे कार्य थाय, ते विधे कार्य इही प्रवर्तवि. नो ते निमित्त कारण कार्यनो हेतु थाय, पण अविधे ग्रहण करे, नो निमित्त कारण कार्य करे नहीं, जेम कुंभकार चकने फेरवे, तो माटीना पिंडने घटपणे पमाडे, अनं नहीं फेरवे नो न पमाडे. एउछे श्रीअरिहंनजी मोक्षना निमित्त कारण नो छे, परंतु जे रीने आगमव्ये कथुं छे, तेविधे आशानना टाडी, पुट्टाशंसा रहित केवट्जानादि गुणनी ओलखाग सहिन जो सेवे, तो मोक्षनो निमित्त कारण थाय, पण अविधे सेवना, ते कार्यनो नहीं, माडे द्राहकने विधि सहिन करग ग्रहवुं, नो ते कार्यने करे ॥ २ ॥ इति द्वितीय गाथायः ॥

साध्य साध्य धर्म जेमाहे हांवे रे,

ते निमित्त अतिपुष्ट ॥

पुष्पमाहे तिलवास्तक वासना रे,

ते नवि प्रध्वंसक दुष्ट ॥ ओ० ॥ ३ ॥

अर्थः—हवे पुष्टनिमित्तनुं स्वल्प करे छे. साध्य केतां करवा योग्य, जे कार्यवर्ग, ते जे कर्ममां होय. ते तेनुं पुष्ट कारण करिये. ते पुष्ट कारण विधिये कार्य कर्ताने अर्थे द्रष्टो

થકો કાર્યને કરે, પણ તે કાર્યનો ધ્વંસક ન થાય, તેહનો દષ્ટાંત કહે છે. જેમ તેલને મુગંધવાસના કરવારૂપ કાર્ય, તેહનું કારણ પુષ્પ છે, પરંતુ વાસના કરવી તે સાધ્ય છે, તે વાસના ફૂલમધ્યે છે, અને તે ફૂલ તે તેલ તથા તેલની વાસનાના ધ્વંસક નથી, તેમાટે તે પુષ્ટનિમિત્ત છે ॥ ઉક્તં ચ વિશેષાવરયકે ॥ કાર્યસ્ય આસન્નનિમિત્તં ઇતિ તદેવ પુષ્ટં, કુસ્તરં કારણનિમિત્તિકં તન્ અપુષ્ટં ॥ ઇતિ ॥ નથા ચ શ્રીસિદ્ધસેનગણ્યેઃ ॥ પુષ્ટેતુર્જિનેન્દ્રોપં, મોક્ષસદ્ધાવસાધને ॥ ઇતિ ॥ તેહથી શ્રીઅરિહંતદેવ તે મોક્ષરૂપ કાર્યના પુષ્ટ નિમિત્ત છે, જે માટે સાધ્ય જે નિગવણ, પગમામપદ તે શ્રી અરિહંતને વિષે છે, માટેજ શ્રી અરિહંત તે પુષ્ટ નિમિત્ત છે, જો વિધિયેં સેવન થાય, તો પૃથી મોક્ષકાર્ય નિપજે ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥

દંડ દંડ નિમિત્ત અપુષ્ટ ઘડાતળો રે,

નથિ ઘટતા તસુ માંહ ॥

સાધક સાધક પ્રધ્વંસકતા અછે રે,

તિળેં નહીં નિયત પ્રવાહ ॥ ઓ० ॥ ૪ ॥

અર્થ:—હવે અપુષ્ટનિમિત્ત દેખાડે છે, જેમ દંડ તે ઘડાતું અપુષ્ટ નિમિત્ત છે, કારણ કે જેમ ફૂલમાંદે મુગંધવાસના છે. તેમ ઘટના કેતાં ઘટણું તે દંડમાંદે નથી, કનનાં પ્રેમે કારણ છે, છું દંડ ઘટતું સાધક નિપજાવવાનું કારણ પણ છે, અને ઘટતું પ્રધ્વંસ કરવાનું કારણ પણ છે. જો ઘટ ધ્વંસકનાં તેહીજ દંડને ઘટ ધ્વંસ કરવાને પ્રસંગે નો ઘટ ધ્વંસ કરવાનું કારણ પણ તેહીજ દંડ થાય, માટે જ નિયત પ્રવાહ કેતાં નિર્ધેયી પૃથુ જાડનો નથી. જે નિર્ધેય ઘટ કર. છું ધ્વંસ પૃથમા

નર્પી, અને શ્રો અરિહંત પરમાત્માનું મેષન તે નિશ્ચે સિદ્ધતાનું કારણ છે, એહને સિદ્ધિકાર્યની રૂબે લે સેવે, તેહને નિયમાં સિદ્ધિ નિપજે ॥ ૪ ॥ इति ॥

પટ્ કારક પટ્ કારક તે કારણ કાર્યનું રે,
જે કારણ સ્વાધીન ॥

તે. કર્તા તે કર્તા સહુકારક તે વસુ રે,
કર્મ તે કારણ પીન ॥ ઓ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ:—હવે કારણની પુષ્ટતા કહેવા નિમિત્તે કારક કહે છે. ૧ કર્તા, ૨ કર્મ, (કાર્ય) ૩ કારણ, ૪ સંપ્રદાન, ૫ અપાદાન, ૬ અધિકરણ. એ છ કારક છે, તે હરેક કાર્ય, નિપજાવવાનાં કારણ છે. જિહાં કર્તા ક્રિયા કરે, તિહાં અનુ-ક્તપને (સહજપને) એ છ કારક જાણવાં, ઇહાં આત્મા પોતાનું સિદ્ધતારૂપ કાર્ય તેને કરવા રૂપ ક્રિયા કરે, તેવારે એ છ કારક સર્વ હોય, તિહાં કર્તા જે આત્મા તેહનું સિદ્ધિ-રૂપ કાર્ય અમેદ છે, તે માટે તેનાં કારક પણ અમેદ છે, અને મિત્રકાર્યનો કર્તા મિત્ર હોય, તેવારે કારક પણ મિત્ર હોય, એ નીતિ છે, પાંતુ નિમિત્ત કારણ તો સર્વકાર્યોમાં મિત્રજ હોય, માટે સિદ્ધરૂપ કાર્યનું નિમિત્ત કારણ શ્રોઅરિહંત છે, તેહને કારક અપાદાનપને સર્વ પહોંચે છે, એ નીતિ છે.

હવે છ કારકમાં પ્રથમ કર્તા નામે કારક છે, તેહનું તત્ત્વ કહે છે. જે કાર્ય નિપજવાનું સ્વાધીન કારણ એટલે સર્વકારક તેહને આધીન હોય તે કર્તા કારક કહીયે. સ્તવનં કર્તા, इति વચનાન ॥ કારણમહવા ઉદ્ધા, તત્ત્વસંતનોતિ કારણ

ક્તા ॥ શ્રીભાષ્યસુત્રાંશુવિચાર્ય ॥ સર્વકારક તે ક્તાને વર્ણ છે, આવીન છે. હવે વીરું કર્મનામા કારક, તે જે કારણે પુષ્ઠ થાયે અને કરું થાય, તે કર્મકારક કહીયે ॥ ઉક્તં ચ ॥ કર્મ કિરિયાકર્ણં હિતિ ॥

કાર્ય કાર્ય સંકલ્પ કારકદશા રે,

છત્તી સત્તા સદ્ભાવ ॥

અથવા તુલ્ય ધર્મને જોયવે રે,

સાધ્યારોપણ દાવ ॥ ઓ० ॥ ૬ ॥

અર્થ:-હ્રાં કોઈ ગણે જે કર્મ નો કાર્ય છે, પણ કારણ નથી, તેહને ઉત્તર કહે છે. ન ક્તાને પહેલાં નો કાર્યનો સંકલ્પ થાય છે, તે વચ્ચે ને ક્તા પહેલાં સંકલ્પ કાર્યને વિચારે, તે વાર પછી કાર્ય કરે, તે માટ કારણ કહીયે ॥ ઉક્તં ચં વિશેષાવદયકે ॥ સર્વાંડપિ મુઠ્ઠી સંકલ્પ કાર્ય કોતિ હિતિ ॥ વ્યવહારસ્તનો મુદ્રાવદ્યવમિતસ્ય કુમસ્ય ચિત્તિર્વિનો મૂળમયઃ કુંભ-સ્તુદ્ધાલંબનતયા કારણં ભવતિ ॥ અથવા સ્થાસાદિ કાર્ત તે ઘટ કાર્યનું કારણ છે, અને ક્તાને નો સ્થાસાદિ કાર્ય છે, અથવા જે કાર્ય નિરજાવવાનું મૃત્તિકાદિક મૂલ દયાદાન, તેહમાં જે કાર્યની છતિ સત્તાયે યોગ્યતાયે રહી છે, તે કાર્યનું સનામન તે પ્રાગમાર્તી કાર્યનું કારણ છે ॥ ઉક્તં ચ ॥ અથવા મંદો યોગ્યઃ સ્વરૂપસામ્યેનિ શક્ત્યુપાદયિતુમનઃ સુકમ્યાન્કાર્ય મન્યાન્મનઃ કાર્યામિત્યને અવદયં ચ કર્મણઃ કાર્યાલ્યમેદ્યં ॥ હિતિ ॥ સત્ત્વ માત્ર નર્તીરુપે જે કાર્ય ઉપદાન નિમિત્ત તે મર્ત્ત નર્તીરુપે કાર્યને અર્થે તે કાર્યનું માત્ર માત્ર

વિશતિનમ ધ્રી મુનિશુનનજિન સ્તવનં

છતાંપણું તે કાર્ય હુદિયે મેટવે, તે માટે કાર્યને
અપણા તુલ્ય ધર્મનું જોવું, તે મુજને પહણું કાર્ય
છે, જેમ કોઈ આત્મા મોક્ષ પુર્ણાનંદ કાઢવાને ઉદ્યમ
તે સિદ્ધરૂપનિષ્પાત તત્ત્વને જોડે, અને વિધારે લે
હરું પહણું તત્ત્વ નિયજાવણું છે, એમ સંકલ્પ ક
તુલ્ય ધર્મ જોડે કાર્યનો ઉદ્યમ ઘણો થાય, તે માટે
પણ કાળ કરેણું ॥ ઉક્તં ચ ધ્રી પૂર્વે: કિ. શ્દના ।
યથાસુત્તિનો ઘટ્ટે તથા મુધાયા: કર્મણ: કાળાન્ત્વં ધ
મ્પણા કર્મણો કાળાન્ત્વે ક્રોતિ ઇતિ કાળાભિનિ પળાં વ
ત્વાહુપરતિરેવ સ્યાદિતિ ॥ ૫ રીતે કર્મને વિષે કા
માનવું, એમજ કારકના છે, સાત્ત્વનું આગેપણ કરણું
કર્મને કારકપણું જાણવું ॥ ૬ ॥ ઇતિ ૫૪ ગાથાર્થ: ॥

અતિશય અતિશય કારણ કારક કરણતે
નિમિત્ત અને ઉપાદાન ॥

સંપ્રદાન સંપ્રદાન કારણ પદ ભવ નથી રે,
કારણ વ્યય અપાદાન ॥ ઓ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—અતિશય ઉત્કૃષ્ટપણે લે કારણ તે કારણનામ
તણું કારક કહિયું, તેહના બે મેદ છે. એક નિમિત્ત કારણ
પણું ઉપાદાન કારણ, તિહાં ઉપાદાન તે આત્માનો સત્તા ધર્મ
નિમિત્ત કારણ ઓઅરિહંતાદિક અને કારણ પદનું ભવન ધણું
પટ્ટે ઉપાદાન અધિક અધિક કારણતા પામે, તે કારણપર્યા-
યનો તાબ. તે સંપ્રદાનપણું જાણવું, જે ઉપાદાન કારણમાં નવો
નવો કારણ પર્યાય પામે, તે ચોથું સંપ્રદાનકારક કહિયું, અથવા

ક્તા ॥ શ્રીમાઘ્યસુત્રાંબુવિવાક્યં ॥ સર્વકારક તે કત્તનિ વશે
છે, આધીન છે. હવે વીજું કર્મનામા કારક, તે જે કારણે
પુષ્ટ થાયે અને કર્યુ થાય, તે કર્મકારક કહીયે ॥ ઉક્તં ધ ॥
કમ્મં કિરિયાકરણં હનિ ॥

કાર્ય કાર્ય સંકલ્પે કારકદશા રે,
છત્તી સત્તા સદ્ભાવ ॥
અથવા તુલ્ય ધર્મને જોયવે રે,
સાધ્યારોપણ દાવ ॥ ઓ. ॥ ૬ ॥

અર્થ:—હાં કોઈ પૂછશે જે કર્મ તો કાર્ય છે, પણ કારણ
નથી, તેહને ઉત્તર કહે છે. જે કત્તનિ પહેલાં તો કાર્યનો
સંકલ્પ થાય છે, તે વચ્ચે તે કત્તા પહેલા સંકલ્પ કાર્યને
વિચારે, તે વાર પછી કાર્ય કરે, તે માટે કારણ કહીયે ॥ ઉક્તં
ધં વિશેષાવદયકે ॥ સર્વોઽપિ બુદ્ધૌ સંકલ્પ કાર્ય કરોતિ ઇતિ ॥
અપ્પવહારસ્તતો બુદ્ધાવદ્વચસિતસ્ય કુંભસ્ય વિકીર્ણિતો મૃગ્મયઃ કુંભ-
સ્તદ્બુદ્ધ્યાલંબનનયા કારણં ભવતિ ॥ અથવા સ્થાસાદિ કાલ તે ઘટ
કાર્યનું કારણ છે, અને કત્તનિ તો સ્થાસાદિ કાર્ય છે, અથવા જે
કાર્ય નિપજાવવાનું મૃત્તિકાદિક મૂલ ઉપાદાન, તેહમાં જે કાર્યની
છતિ સત્તાયે યોગ્યનાપણે રહી છે, તે કાર્યપણું સત્તાગત તે
પ્રાગભાવી કાર્યનું કારણ છે ॥ ઉક્તં ધ ॥ અથવા મંચો
યોગ્યઃ સ્વરૂપલાભસ્યેતિ શક્યઉપાદયિતુમતઃ સુકરત્વાત્કાર્ય
મપ્યાત્મનઃ કારણમિષ્યતે અવદયં ચ કર્મણઃ કારણત્વમેષ્ટ્યં ॥
ઇતિ ॥ સન્ ભાવ નર્જીકપણે જે કારણ ઉપાદાન નિમિત્ત
તે સર્વ નર્જીક કરે, કાર્યને અર્થે તે કારણનું સન્ માવ

છતાંપણ તે કાર્ય શુદ્ધિયે મેટયે, તે માટે કાર્યને કારણ કહે
અથવા તુલ્ય ધર્મનું જોડું, જે મુજને પૂરું કાર્ય નિપજાવું
છે, જેમ કોઈ આત્મા મોક્ષ પૂર્ણાનંદ કરવાને ઉદ્યમી થયો,
■ સિદ્ધરૂપનિષ્પાત તત્ત્વને જોડે, અને વિચારે જે મને મા-
હકું પૂરું તત્ત્વ નિપજાવું છે, એમ સંસ્કૃત્ત કવો, તે
તુલ્ય ધર્મ જોડે કાર્યનો ઉદ્યમ ધણો ધાય, તે માટે કાર્યને
પણ કારણ કહેવું ॥ ઉક્તં ચ શ્રી પૂર્વ્યઃ કિં શ્રુત્વા ॥ યપા
યપાપુક્તિનો ઘટતે તથા મુધાયાઃ કર્મણઃ કારણત્વં વાચ્યમ-
ન્યથા કર્મણો કારણત્વે કરોતિ હિનિ કારણાભિનિ પળ્યાં કારક-
ત્વાદુપપત્તિરેવ સ્પાદિતિ ॥ એ રીતે કર્મને વિષે કારણપણું
માનવું, એમજ કારકતા છે, સાવ્યવું આરોપણ કરવું પૂરજ
કર્મને કારકપણું જાણવું ॥ ૬ ॥ હિતિ પટ ગાથાર્યઃ ॥

અતિશય અતિશય કારણ કારક કરણતે રે,
નિમિત્ત અને ઉપાદાન ॥

સંપ્રદાન સંપ્રદાન કારણ પદ ભવ નથી રે,
કારણ વ્યય અપાદાન ॥ ઓ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થઃ—અતિશય સ્ફુટપને જે કારણ તે કારણનામા
ધીનું કારક કહિયે, તેહના વે મેદ છે. એક નિમિત્ત કારણ
ધીનું ઉપાદાન કારણ, વિહાં ઉપાદાન તે આત્માનો સત્તા ધર્મ
નિમિત્ત કારણ શ્રીઅરિહંતાદિક અને કારણ પદનું ભવન ધયું
પટ્ટને ઉપાદાન અધિક અધિક કારણતા પામે, તે કારણપર્યા-
યનો લાભ. તે સંપ્રદાનપણું જાણવું, જે ઉપાદાન કારણમાં નવો
નવો કારણ પર્યાય પામે, તે ધોયું સંપ્રદાનકારક કહિયે, અથવા

કાર્યના નાશ નાશ પર્યાપ્તું પ્રગટ થતું, તે સંપ્રદાન કહિયે.
 છુટ્તે કાર્યપાત્રું ભવન તે સંપ્રદાન કહિયે, અને પાઠ્યા કારણ
 પર્યાપ્તો અથ કેનાં વિનાશ તે અપાદાન પાંચમું કારણ કહિયે,
 ઝીર્ણ કારણપર્યાપ્તો નાશ નથ્ય કારણતાતું નિપજતું, તે રીતે
 કાર્યની નિપ્પત્તિ છે ॥ ૭ ॥ इति सप्तम गावायें ॥

ભવન ભવન વ્યય વિષુ કારજ નવિ હોયે રે,
 જિમ દુષદં ન ઘટય ॥

શુદ્ધાધારશુદ્ધાધાર સ્વગુણનો દ્રવ્ય છે રે,
 સત્તાધાર મુતત્ત્ય ॥ ઓ० ॥ ૮ ॥

અર્થ:—કોટ્ટ કહેજે જે સંપ્રદાન તથા અપાદાન તેટલાં
 હી કારણતા છે : તેહને ઉત્તર કહે છે. જે ભવન કેનાં નાશ
 પર્યાપ્તું થતું, અથ કેનાં પર્યાપ્તો નાશ, વૃથા વિના
 કાર્ય નિપજે નહીં, જેમ માટીનો પિંડ, તે પિંડપર્યાપ્તો અથ
 સ્વામપર્યાપ્તું ભવન તથા સ્વામપર્યાપ્તો અથ, કોશપર્યાપ્તું
 ભવન, કોશપર્યાપ્તો અથ, કુશલ પર્યાપ્તું ભવન, કુશલ
 પર્યાપ્તો અથ, કપાલ પર્યાપ્તું ભવન, કપાલ પર્યાપ્તો અથ,
 ઘટપર્યાપ્તું ભવન, વૃથા કાર્યની નિપ્પત્તિ છે, તેમ મિત્રતાને
 નીવડાવવાને વિષે પણ મિત્રતાપર્યાપ્તો અથ, મિત્રતા પર્યાપ્તું
 ભવન. તેહના સારથકપર્યાપ્તો ક્રોધનો અથ, માનનો
 અથ, વૃથા કાર્યની નિપ્પત્તિ છે, પણુ ભવન તથા અથ
 વિના કાર્ય થતુ નહીં, જેમ દરજેગીરે રહતુ ન પણ,
 કદાચે રત્ન રહતુ નહીં અથા રત્ન, તે પણ રત્ન : (તા.
 જ્યો) તા ૫ અથ, રત્નપ્રકાર જે રત્ન : (તા.
 જ્યો)

યાય, કાર્યની સ્વમના પ્રાગભાવભોગીણનાં રુચિ-ઉપજે, તે રુચિ મોર્ષસિદ્ધતાનું મુખ્ય કારણ છે, તે રુચિ થયતી સાધન-ભાવ, ધ્યાનાવસ્થાપાલંબીને પ્રાણનંદના નિપજાવે, આત્માનો સમાજ કેનાં માત્રાજ્ય પ્રગટે, તેહવી મોક્ષનો કર્તા આત્મા સ્વમે પણ મોક્ષની રુચિ વિનાનું કર્તાણું પ્રગટે નહીં, અને તે રુચિ શ્રીઅરિહંતદેવને રીઝે નિપજે, માટે શ્રીઅરિહંતનું દર્શન, તે રુચિનું કારણ છે, અને રુચિ તે મોક્ષનું કારણ છે. પૃથ્વી રીઝે મોક્ષરૂપ કાર્યનું ધલકારૂણ શ્રીઅરિહંતજ છે, ને માટે માહારે મોક્ષ નિપજે, એ ઉપકાર નચ્છદિનના કરનાર; શ્રીઅરિહંતનો જ્ઞાણ ॥ ૯ ॥ દ્વિ ॥

ચંદન ધન નમન મંચન થલી પૂજના રે,
સ્મરણ સ્તવન થલી ધ્યાન ॥

દેવચંદ્ર દેવચંદ્ર કીજે જગદીશનુ રે,

પ્રગટે પૂર્ણ નિધાન ॥ ઓં ॥ ૧૦ ॥ :

અર્થ:—નેમાટે ધન કેનાં કર જોડન, નમન કેનાં ગીર્ણ નમાવવારૂપ, મેવના ને આજા માનવારૂપ, થલી પૂજના ને પુજાદિકની, નવા સ્મરણ ને ચાંચાર ગુણનું મંભાનું, જ્ઞાન કર્ષનું કરી ગુણન કવન, હર્ષથી કરું, નવા ધ્યાન ને પ્રધુ-ગુણે વિતતી પુરુષદત્તાનું કરું, છટયા મર્મે ડાપ છે, ને મર્મે દેવચંદ્ર સ્તુતિ કેનાં ને પોતાને કરે છે, જે વૈશ્વનાથ ને સંન્ય રીઝે, શ્રી જગદીશની વૈયોરુદ્રદાસની ને કરના મેરું કરે પ્રગટે કેનાં પ્રકાશ થવે, પૂર્ણ નિધાન, અર્ચનાદુષ્ટ, પ્રત્યક્ષ નાનિક, પામનંદરૂપ નિધાન પ્રગટે, છૂટે શ્રીઅરિહંતજ પદ્મચત્રી

सेवा कस्तां पोताली पूर्णपरमात्मता निपजे, अविनाशी धन
प्रकाश पामे, ए श्री मुनिमुवत देवाधि देवनो परम उपकार
हे. ॥ १० ॥ इति श्री मुनिमुनजिनस्तवनं संपूर्ण ॥ २० ॥

॥अथ एकविंशति श्रीनमिनाथ जिनस्तवनं॥

॥रोजोत्तारी पाद, उभा दोष राजबीरे ॥ ३० ॥ ए देवी ॥

धीनमि जिनवर सेव, घनाघन उनम्यो रे ॥ घ० ॥

दिठां मिथ्या रोख, भविकचित्तपी गम्यो रे ॥ भ० ॥

शुचि आचरणारीति ते, अश्र वधे बडां रे ॥ अ० ॥

आतमपरिणति शुद्ध, ते धीज झचूकडा रे ॥ ते० १ ॥

अर्थ:—हरे एकवीशमा जिनराज परमोपकारी तेहना
गुण स्तरे हे. उपकारसंनदाएं करिने श्री एकवीशमा नमि-
जिनवर ते नमिनाथ द्यापना ते शास्त्रादे ले नमगाईनो उच्छो
भाव हे, तेमाटे ते भीनमिनाथ जिन जे अकपापी, तेमाटे
बा पैनां प्रधान बीतराग, परमज्ञानी, परमात्मा, शुद्धस्वरूपमोगी,
पिशानंदधन, निर्विकारी देवने ओटखनुं तदा तेनो योग मल्लो,
पजोड हुलंभ हे ॥ उक्तं य ॥ इदं च जितं, सुखमि कल्प-
हमस बोटीणं ॥ लाभो सुलटो सुलहो, देसगो टिपनाहम् ॥
॥ १ ॥ तेमाटे भीजिनेधनुं दर्शन दुःखाय हे, ते संसार-
पत्रमां मुंजिन जीव, रश्मत्तवदी गतिन जीन रंरुनने जिन-
सेवना किहांपी नरे ॥ ते बोडक. पुण्यनवंदी पुण्यना उदपयी,
जीवने जिननेरुन प्रगटी. ते जीव दर्शन करे हे, ते श्री
नमि जिनवरुं मेवन. तेहीज घनाघन पैनां मेह उनम्यो.

अर्थः—मेहमां जेम वायु अनुकूल होय, तेम ए जिन-भक्तिरूप मेहने विषे जिनगुणनी बहुमान सहित जे भावना भावनी तेहीज सुवायु वाय छे.

वर्षादमां वण रेखा युक्त इंद्रवज्रुष्य शोभाकारी होय, तेम इहां मन, वचन, कायरूप वण योग ते भक्तिने विषे एक भना गया, ते इंद्रवज्रुष्य छे.

जेम मेहमां गर्जना होय, तेम इहां निर्मल उज्ज्वल प्र-भुना गुण तेमनी जे स्तवना घनि शब्द तेहीज घन केतां मेहनी गर्जना जागवी.

मेहयी ग्रीष्म उष्णकालना तार टले, तेम इहां प्रभुसे-वनयी तृष्णा पुट्टल मुखनी पीपासानो जे अनरंग ताप होय, ते टले पुट्टले आत्माने आत्ममुखनी ईहायें पर जे तृष्णारूप ग्रीष्म कालनो महाताप, ते मटे ॥ २ ॥

शुभ लेदयानि आलि, ते वग पंक्ति वनी रे ॥ते०॥
श्रेणीसरोवर हंस, वसे शुचि गुण मुनि रे ॥व०॥
चौगति मारगबंध, भविक निज घर रक्षा रे ॥म०॥
चेतन समता संग, रंगमें ऊमद्या रे ॥रं० ३॥

अर्थः—जेम मेहमां वगपंक्ति होय तेम इहां प्रशस्त शुभलेदया जे पद्मशुद्धलेदयाना परिणाम एहवी लेदयाशुभनी उज्ज्वलता ते वगपंक्ति छे.

वर्षादमां हंसपंखी सरोवरें वसे, तेम जिनभक्तिना योगें हंसपंखी जेहवा मुनिराज ते ध्यानारूढ थइ उपास तपा क्षपकरूप श्रेणीयें जइ वसे.

जेम वर्षादयी चार दिशिना मार्ग वंच थाय, तेम इहां जिनभक्तिना योगें चार गतिनो मार्ग वंच थाय एट्ठे सावा मनयी जे प्रभुसेवन करे, ते चार गतिना भ्रमणने टाळे.

वर्षाकालें सर्वलोक पोताने घेरें रहे. तेम इहां पण अनादिनो उद्धत परभावामिलायी आत्मा ते अनेक विषय विकाररूप भावमां रहेनो हनो, तेने श्रीनिःकर्मदेवने निमित्तें स्वरूपनी प्राप्ति थइ, चेतनसमनाने संगे रंगे केतां रीझ करीने ऊमझो थको समतामां रमी रहे, स्वात्म स्वभावमां अनुभव रंगे रमी रहे ॥ ३ ॥ इति तृतीय गाथार्यः ॥

सम्यग्दृष्टि मोर, तिहां हरखे घणुं रे ॥ति०॥

देखी अद्भुत रूप, परम जिनवर तणुं रे ॥प०॥

प्रभुगुणनो उपदेश, ते जलधारा वही रे ॥ते०॥

धर्मरुचि चित्त भूमि, मांहे निश्चल रही रे ॥मां०४॥

अर्थः—जिनभक्तिरूप मेह देखीने सम्यग्दृष्टि तत्त्वरुचिरूप मोर तेहने अत्यंत हर्ष आनंद उपजे, श्रीतीर्थकर देवनुं रूप केहवुं छे ? जो अत्यंत परमोत्कृष्टरूप सर्व देवता मर्जने विकुर्वे, तोपण श्रीअरिहंतना पगना अंगुठा समान रूप करी शके नहीं, एहवुं परमशीनल निर्विकारी परमेश्वरनुं रूप देखीने सम्यग्दृष्टि जीव वर्षाकालना मोरनी परें हर्ष आनंद पामे.

प्रभु श्रीतीर्थकर देव, तेनी भक्तिमां परिणम्या, पूवा तत्त्वरुचि जीव, ते पोताना वचनें उच्चार करीने प्रभुना गुणग्राम करे, ते प्रभुगुणगानरूप मेवनी जलधारा, यईने ते

जटधारा धर्मरुचि जीवना चित्तरूप भूमिकामांहे निश्चल रहे,
पटले तत्त्वरुचिवंत जीवना चित्तमां प्रभुना गुण समाइ रहे॥४॥

चातक ध्रमण समूह, करे तव पारणो. रे ॥क०॥
अनुभव रस आस्वाद, सकल दुःख चारणो रे ॥स०॥
अशुभाचार निवारण, तृण अंकूरता रे ॥तृ०॥
विरति तणा परिणाम, ते बीजनी पूरता रे ॥ते०५॥

अर्थः—प्रभुमेवनरूप जटधारा वरसनां ध्रमण निर्यप
तत्त्वामर्गा महामुनि तद्रूप जे चातक ते पारणुं करे छे, पटले
सम्यग्दर्शन कालें तत्त्वस्वरूपें पोताना अनुभवनी पीपासा थइ
हती, ते पीपासा धीजिनभक्तिरूप कारण पामीने आत्मस्व-
रूपतुं यथार्थ ज्ञान ते रूप अनुभव तेहना रसतुं आस्वादन
केतां भोगववापतुं ते रूप पारणुं करे, पण ए पारणुं कहेतुं
छे ? जे सकल सांसारिक विभाव जे कर्मभार उद्यता गुणा-
वारणतादिक तेनो चारणो केतां चारणहार छे, पटले तद्रूपदुः-
खतुं निवारण करे छे.

हवे वर्षाकालें नीटां तृण उजो, तेम जिनभक्तिरूप मेह-
मांहे पण अशुभाचास्तुं निवारण थयुं, ए तृणना नीटा अंकूर
प्रगट्या.

वर्षाकालें कर्षणी लोक धरतीमां धीज वावे, तेम इहां
आध्रवदी विमवारूप विरतिना परिणाम उपना, तेहीज बीजनी
पूर्णता थइ ॥ ५ ॥

द्वाविंश श्री नेमिनाथजिन स्तवनं.

अर्थः—एहवा एहवादाभा जिनेंद्र थो नमि
 दयालु, गुण समुद्र, जगत्प्रजीवना भावभास्कर,
 महावैद्य, तेहनुं ले दर्शन केनां मुद्रानुं जोवुं, अपवा
 अपवा दर्शन शब्दे समकित, तेहीज महावपांद्र. तेहने प्र
 पेसरे करीने परमानंद आत्मिक आनंदरूप सुभक्ष केन
 थपो, माहारा देश केनां अभंग्यान प्रदेशात्प क्षेत्र
 तेमाटे देवमांहे चंद्रमा समान अपवा देवचंद्र ले स्तु
 तेहनुं संबोधन हे देवचंद्र ! श्रीजिनचंद्र श्रीरीनगग,
 सर्वदर्शी, तेहना अनुभव गृणजानादिनं आभ्यादन को
 नाज गुण बहुमानमांहे लीन ग्हो. नो थोडा कालमां
 केतां लेहनी आदि छे, परनु अनंत केनां छेडो नयी,
 ले अविनाशी आत्मिक सुख. तेहने अनुमगे केनां प
 एट्ठे अहो भव्यजीवो ! नुमें धीनिर्मलानंदी मूर्णस्वरूपभो
 एहवा श्रीले ! अह तेहना गुणनुं बहुमान तथा तेहनी आज
 मानहुं, तेमरो रत्न. न पंसिद्ध अविनाशी, अक्षयजात्मि
 अनंत संवत्स पवन. . . . . प्रगट करानो ए निपमा ५
 उपाव छे ॥ ७ ॥ इति ध्यानमिनाथजिनस्तवनं नमः ॥ २१ ॥

॥ अथ द्वाविंश श्रीनेमिनाथजिनस्तवनं ॥

॥ पद्मप्रभजिन जइ अलगा पग्या ॥ ७ देशी ॥

नेमि जिनेस्तर निज कारज कर्युं,
 छांड्यो सरं दिनारो जी ॥

आतमशक्ति गवळ प्रफट करी
 आस्वायो निज भायो जी ॥ ने० ॥ १ ॥

पंच महाव्रत धान्य, तणां कर्पण वध्यां रे ॥त०॥
 साध्यभाव निज थापी साधननायें मध्यां रे ॥सा०॥
 क्षायिक दरिसण ज्ञान चरणगुण उपना रे ॥च०॥
 आदिक बहुगुण सम्य ज्ञानमय नोपना रे ॥आ०॥६॥

अर्थ — यथाशास्त्रा ये राज राया होय, ते उगीने वधे,
 इहां द्रव्य त्या भाव्या पांच महाव्रत "मना जो पाणाइयायाओ
 येरमाणे " इत्यादिक धान्य ऊमान ऊमगावरी महाव्रत ते
 निरतिचार थया, तेहीज ध्यानना कर्पण इद्रि राग्या, पण
 साध्यभाव केना साध्यपण निज केना पोनालो आत्मभाव ते
 साध्यपणे पावन पावन काय निजता ॥ १ ॥ अर्थ, तेवणे
 सध्या, पृथक् साधनरूप थया, मना ये आत्मानो सत्ता
 संपूर्ण प्राणभाव कथा पृथ्वी मना ॥ २ ॥ अर्थ, अग्नि-
 तिरूप साधनायें पारणम्या, साध्यज्ञानगण, गणन केवळ ज्ञान,
 केवळ दर्शन, यथास्थान चारित्र्य प्रमुख गुण उपना प्रगट
 थया. इत्यादिक ग्यगुणनी अनंतता तेहीज सम्य केनां धान्य
 ते जे अत्मा जिनमेवनमयी थयो हतो, तेहना घरे नीपना,
 आत्मप्रदेशमयें ज्ञान, दर्शन, चारित्र्यी पूर्णता पाग्या ॥ ६ ॥

प्रनुदरिसण महा मेह, तणे प्रवेशमें रे ॥त०॥
 परमानंद सुमक्ष थयो, मुज देशमें रे ॥थ०॥
 देवचंद्र जिनचंद्र, तणो अनुभव करो रे ॥त०॥
 सादि अनंतो काल, आननमुख अनुगरो रे ॥आ०॥७॥

अर्थः—एहवा एकवीशमा जिनेंद्र श्री नेमिनाथ, परम दयालु, गुण समुद्र, जगत्त्रयजीवना भावमारकर, कर्मरोगना महाविध्य, तेहनुं जे दर्शन केतां मुद्रातुं जोवुं, अथवा शासन, अथवा दर्शन शब्दें समक्ति, तेहीज महावर्षाद, तेहने प्रवेशें केतां पेसवे करीने परमानंद आत्मिक आनंदरूप सुभक्ष केतां सुकाल प्यो, माहारा देश केतां असंख्यान प्रदेशरूप क्षेत्रने विपे, तेमाटे देवमांहे चंद्रमा ममान अथवा देवचंद्र जे स्तुतिकर्ता तेहनुं संबोधन हे देवचंद्र ! श्रीजिनचंद्र श्रीवीनराग, सर्वज्ञ, सर्वदर्शी, तेहना अनुभव गुणज्ञानादितुं आम्बादन करो, तेहनाज गुण बहुमानमांहे लीन रहो. नो थोडा कालमां सादि केतां जेहनी आदि छे. परंतु अनंत केतां छेडो नयी, एहनुं जे अविनाशी आत्मिक सुख, तेहने अनुसरो केतां पामो, एट्छे अहो भव्यजीवो ! तुमें श्रीनिर्मलानंदी संपूर्णस्वरूपभोगी, एहवा श्रीजिनेश्वर तेहना गुणतुं बहुमान तथा तेहनी आज्ञातुं मानवुं, तेमध्ये रक्षा. न. र्णसिद्ध अविनाशी, अक्षयआत्मिक, अनंत संपदा पामे. र्णसिद्ध प्रगट करवानो ए नियमा पुष्ट उपाय छे ॥ ७ ॥ इति श्रीनेमिनाथजिनस्तवनं संपूर्ण ॥ २१ ॥

॥ अथ द्वाविंश श्रीनेमिनाथजिनस्तवनं ॥

॥ पद्मप्रभजिन जइ अमरा वस्या ॥ ए देशी ॥

नेमि जिनेसर निज कारज कर्युं,

छांड्यो सर्व विभावो जी ॥

आतमशक्ति सकल प्रकट करी,

आस्वाद्यो निज भावो जी ॥ ने० ॥ १ ॥

अर्थः—हवे बावीशमा श्रीनेमिनाथनी रतुति करे छे. जादवकुन्मां तिलक ममान, महाउपगारी, एहवा श्रीनेमिनाथ जिनेश्वर निज केतां पोनानुं कार्य करुं, क्याही पण आत्माने खरडवा दीयो नहीं. डांड्यो केतां नज्यो सर्व केतां सकल चार निश्रंषे विभाव ते अनंग नया बाह्य कारणयो सर्व विभाव नज्यो, आत्मानां शक्ति अयंन्यान् प्रदेशने विशेषे जे अनंतज्ञान, अनंत दर्शन, अनंत चारित्र्य, अनंत सुख, अनंत अगुरुलघु, अनंत दान, अनंत लाभ, अनंत भोग, अनंत उपभोग, अनंत वीर्य, अवरण, अगंव, अस्पर्श, परम असंगता, अपोगीतारूप पोनानुं प्रभुत्व, विभुत्व, कारणत्व कार्यत्व, व्यापकत्व, नित्यत्व, अनित्यत्व, अस्मिन्त्व, नास्मिन्त्व, मेदत्व, अमेदत्व, कारकत्व, पारिणामिकत्व, सत्त्व, प्रमेयत्व, द्रव्यत्व, ईश्वरत्व, सिद्धत्व, अखंडत्व, अलिप्तत्वादि ते उर्मर्ग आत्मसमाधिरूप सर्वशक्ति प्रगट करी, बड़ी ते निरावरण आत्मधर्म वेहने आस्थायो, स्वरूपभोक्तृत्वपणे निजभाव केतां पोताना भावपणे श्रीनेमिनाथ प्रभुयें भोग्यो ॥ १ ॥

राजुलनारी रे सारी मति धरी,

अवलंब्या अरिहंतो जी ॥

उत्तमसंगें रे उत्तमता वधे,

सधे आनंद अनंतो जी ॥ ने० ॥ २ ॥

अर्थः—बड़ी राजीमतिस्त्रीयें पण रुडी मति अंगीकार करी, सर्व परिग्रहना संगनो त्याग करीने श्रीअरिहंत देव उपर अरिहंतनो राग घरी उभगारीपणे गुणीने आदरे अवि-

દ્વાવિંશ શ્રી નેમિનાથજિન સ્તવનં.

લેખ્યા પૃથે ભર્તારિપણાનો અશુદ્ધ રાગ ટાળીં દેવત
આદર્યા, એમ વિચાર્યું લે ઉત્તમને સંગે ઉત્તમતા વ
ધારિત્રવંત સર્વજ્ઞ ધ્રુનેર્મીશ્વર મગશાન્ તે સર્વોત્તમ
પુતા સંગર્થી મહારી પળ ઉત્તમના પૃથે સિદ્ધતા પ
વલે, વર્લી સલે કેતાં નીપજે. આનંદ કેનાં આત્મ્યંતિક,
તિક, નિર્દ્વંદ, નિરામય સુત્ર થાય, તેમાટે તેહીજ કાર
એમ સર્વ ભગ્ય જીવોયે વિચારણું ॥ ૨ ॥ ઇતિ ત્રિતીયગાય

ધર્મ અધર્મ આકાશ અચેતના,
તે વિજાતિ અગ્રાહ્યો જી ॥

પુદ્ગલ મહવે રે કર્મકલંકતા,
વાધે વાધક વાહ્યો જી ॥ ને૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—હવે રાજીમર્ત્યે લે વિચાર્યું, તે કહે છે. સ
લોકમાં પંચાસ્તિકાય છે, અને કાલ તે છતી રૂપે દ્રવ્ય નર્ય
શ્રીભાષ્યકાર તથા અનુયોગદ્વારસૂત્ર જોતાં ઉપચાલ્ય છે વ
પંચાસ્તિકાયમાં ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય અને આકાશાસ્તિ
કાય, એ ત્રણ દ્રવ્ય અચેતન છે, તથા વિજાતિ છે. વર્લી
જીવદ્રવ્યની એ જાતિ નહીં, અગ્રાહ્ય છે, તે અપરિણામીપણા
તથા અચલપણા માટે જીવર્થી મહવાય નહીં, તેમાટે પૃથ્વી
પળ માહરે કામ નહીં, તથા પુદ્ગલ દ્રવ્ય સાથે ચિરકાલનો
પરિચય છે, તેહને જો મહીયે, તો પુદ્ગલ જડદ્રવ્યને મહવે
આત્માને નવાં કર્મ દેવાય, અને આત્મા કલંકતાદિત થાય,
અને વાધકભાવ, પરદર્શન, સ્વશુદ્ધોત્ક્રાન્તા, ચેતનાદિ ગુણની
વિવર્યાસના વાધે કેતાં શુદ્ધિ પામે, તે માટે પુદ્ગલને લેતાં

અનંતો કાલ થયો, પણ આત્મહિન થયું નહીં, તેમાટે એ પુટલના સંગથી ગાદ્યમીડ વધે, માટે ઉનમ જીવ, એહને ગ્રહે નહીં, એમ મનુલ વિચાર્યું, જે એને પણ ગ્રહવું નહીં. કેમકે એના ગ્રાહક નો અનંતા જીવ નિગોદમય પડ્યા છે ॥૩॥
 इति तृतीयमाध्यायः ॥

રાગીમંગેં રે રાગદશા વધે.

થાણે તિણે સંસારો જી ॥

નીરાગીથી રે રાગનું જોડવું,

લહિણં ભવનો પારો જી ॥ ને० ॥ ૪ ॥

અર્થ:—હવે પાંચમ જાવડુંય જે એક આત્મા છે, પલી સ્વજાતિ પણ છે, માટે તેહને ગ્રહા ગગ કમંચ, પરંતુ એક અવગુણ એહમા પણ ફીટો, તે કહે છે, જે ગગાગ જીવ નો રાગ દ્વેષ સંયુક્ત છે, માટે તેહનો મગ કાંચ નો આપણને પણ રાગ દશા વધે, અને રાગદશા નો અમિનવચંચનો દેતુ છે, અરિહંતદેવનાં આગમ જોનાં અને આત્મધર્મ જોનાં, રાગ નો તલવા યોગ્ય છે, રાગથી ચાર ગતિરૂપ સંસાર થાણે વધે, માટે એ પણ આત્મહિન નહીં, તે માટે નીરાગી, વીનરાગ, વગ્મચારિત્રી, સર્વભાવપરત્પાર્ગીયી, જો રાગ જોડીયેં, નો ભવનો પાર પાર્મીયેં, પરંપિ ક્ષય તો રાગનોજ કમ્વો છે, પણ પ્રથમ ગગ પન્દરા-શ્વનો એ ઉપાય છે, જે નીરાગીયી રાગ જોડીયેં, એટલે તે નીરાગી રાગ કરે નહીં, તેથી અનુક્રમે એ આપણો રાગ પણ ક્ષય પામે, તેવારે એ આત્મા વીનરાગભાવ મજે ॥ ૪ ॥ इति चतुर्थ माध्यायः ॥

અપ્રશસ્તતા રે ટાલી પ્રશસ્તતા,
કરતાં આશ્રવ નાસે જી ॥
સંવર વાધે રે સાધે નિર્જરા,
આતમભાવ પ્રકાસે જી ॥ ને૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ:—તે માટે કામરૂપ લે અપ્રશસ્ત રાગ હતો, તે ટાલી અરિહંનપનારૂપ પ્રશસ્ત રાગ કરવો, ગુણી ઉપર રાગ તે પ્રશસ્ત છે, તે સાધનકાલે કામનો છે, તે પ્રશસ્ત રાગ કરતાં અનુકર્મે આશ્રવ નાશ પામે, નવા કર્મ લેવારૂપ અશુદ્ધ પરિણતિ દહે, વડી પ્રશસ્તરાગી જીવ, તે ગુણને અવલંબ્યો રહે, તેહયી સ્વગુણની ઇક્ત્વતા વધે, તે સ્વગુણ ઇક્ત્વતા પરિણામયી સંવરપરિણતિ વધે, અને પૂર્વકૃત કર્મની નિર્જરા પરીસાદકરૂપ તે પણ સધે કેતાં નીપજે, તે સંવરનિર્જરાને પ્રગટવે આત્માનો ભાવધર્મ, અરૂપીશક્તિ પ્રકાશ પામે, નિરાવરણ ધાવ ॥ ૫ ॥ इति पंचम गायार्थः ॥

નેમિપ્રમુધ્યાને રે ઇક્ત્વતા,
નિજતત્ત્વે ઇક તાનો જી ॥
શુદ્ધ્યાને રે સાધિ સુસિદ્ધતા,
લહિયે મુક્તિ નિદાનો જી ॥ ને૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—રાજીમર્તાજી એમ વિચારીને શ્રીનેમિપરમેશ્વરનેજ અવલંબ્યાં કેમકે નેમિપ્રમુદને ધ્યાને ઇક્ત્વતા તત્ત્વપ કરવે કરીને નિજ કેતાં પોતાના તત્ત્વે આત્મસ્વરૂપે ઇક્તાન કેતાં

પ્રકૃત્યણં નીપજે, તે જેમાં સ્વરૂપે પ્રકૃત્યણં પામે, તેમાં
શુદ્ધધ્યાન પ્રગટે જે સ્વરૂપ પ્રકૃત્યણં તેહીજ શુદ્ધધ્યાન છે,
તે શુદ્ધધ્યાને તરી પોતાની સાધ્યતા સાચી કેતાં નીપજાવીને
તેહીયી મુક્તિ જે મહત્કર્મહીનપણ તેહનું નિશાન કેતાં મુક્તિ
કારણ લહીયે, કૃના વામીય ॥ ૧ ॥

અગમ અરૂપી રે અત્યવ અગોચર,
પરમાત્મ પરમીશાં જી ॥
દેવચંદ્ર જિનચરની સંચના,
કરતાં વાપ્રે જગીશાં જી ॥ ને० ॥ ૭ ॥

અર્થ — નમા ! મન મન વાતમાની અગામ મુલકપિ
પ્રકૃત નમન મન ૧ કદ ને અગમ કેતા નહન મમ નહી,
અથવા જેમાટે અજાણ આવવા પ્રાણ વાપ નહ, ૧ કી તેહને
કન, મન, વર્ણ, રમ, મધ્યાન નહી, તમારૂં અરૂપા, તમા અત્યવ
કેતાં શુદ્ધધ્યાનપી, પ્રકૃતપી, પ્રકૃત નિર્વાચિત, વૈરાગીય,
મોક્ષ મેમાંમિક, વૈરાગીય, શ્રદ્ધ, નામિક, તમા તે પ્રકૃત
દ્રવ્યદયાદિક વશપ્રાદી પ્રકૃત જિનશિષી રૂપાદિકની દળાવ
નહી, પ્રકૃત આગામ નહી, ૧ કી અગોચર કેતાં કૃતિપણ
નહી, અતિશય વચારે તે અતિશયવચારજાને માનેશ જા
કેતાં અગમની અગમપણે મોક્ષ છે, ૧ કી વામીય મન શિખા
શિખા અગમ મુક્તપ્રાપ્તપણ અગમ છે, ૧ કી વામીય કેતાં
૧ કી અતિશય મહત્ત્વ અતિશય વચારે વચારે રૂપ છે,
૧ કી વામીય રે વામીય, વામીય રે મુક્તપણ, વામીય, વામીય
શિખા, વૈરાગીય, મુક્ત મુક્તિપણ રે વામીય, મુક્ત વામીય ને

મુનિરાજ, જિનકલ્પો સ્પર્શિકલ્પી, પરિહારવિમુદ્ધિ, પઢિમાપડિવન્ન,
દુશ્મસંવરાત્ની, ઉપશાંતમોહી, ક્ષીણમોહી ઉગાધ્યાય, શ્રુતવર, દર્શવર,
જાત્યાર્ય, ગગન પ્રમુખ તે ધર્મદેવ, તે સર્વ મલ્લે ધંદમા સમાન
નાયક, શાસનના પતિ, માર્ગદેશક, એટલા જો જિનવર તેહની
સેવના આજ્ઞા માનવામ્બ વરતાં થકાં કાલે વેત્તાં શુદ્ધિ પાને,
સાચકમંડરા, તથા સિદ્ધતારુપ સંવદા, તેહવીં શ્રીર્વાર્ધકર તીર્થ-
પતિની સેવના તે પત્ન પ્રધાન છે. દ્રવ્યની ધંદન નમનાદિક
અને ભાવવીં ગુણનું મદુમાન, આજ્ઞાપ્રમાણના રૂપ સેવા કરતાં
અનંતા સિદ્ધ ધરા, વડી અનંતા સિદ્ધ ધરો, પૃથ્વી મોક્ષ-
મુક્તનો ઉગાર છે ॥૪॥ શ્રીનેનિનાથજિનસ્તવનં સંકર્ષ ॥૨૨॥

॥અથ ત્રયોવિંશ શ્રીપાર્શ્વનાથજિનસ્તવનં॥

॥ કાઠરાની દંડો ॥

સહજગુણ આગરો સ્વામી મુલ્લસાગરો,

જ્ઞાનવયરાગર પ્રભુ સવાયો ॥

મુદ્ધતા એકતા સીદ્ધતાભાવથી,

મોહરિપુ જિતિ જય પડહયાયો ॥ ૧ ॥

અર્થ:—હવે ત્રેવીસમા શ્રીપાર્શ્વનાથ પુરાણની પાંચમી
છાંદિ કરે છે. શ્રીપાર્શ્વનાથ પ્રમુખી કહેવા છે ! સહજ
અદ્વિતિય વસ્તુના મુલ્લ ધર્મ જ્ઞાનમોહદિક તેહના જગર છે,
અનંત અન્નગુણ ઉગાધ્યાયના ધાન છે, સ્વામી વેત્તાં સર્વ-
પરાતા અધિપતિ છે, મુક્તના સગર છે, પૃથ્વી જો અતીન્દ્રિય,

જનું; તે પણ નિકલંક પૃષ્ઠે એકાંતતા અચાર્યતા ઉગ્રતા અધિક્તા રહિત સમ્પ્રજ્ઞાન તેને શુદ્ધતા વહીજે, તથા પરિણતિ જે જીવનો શુદ્ધ મૂલ પરિણામ છે સ્વરૂપને વિષે એકત્વપણું પરમાવધાં પેસે નહીં, એ આત્માની પરિણતિ છે, અને સંસારી જીવને વિભાગ સંગીને તે મૂલ પરિણતિ તો ચોરિય મોહનીયે આશ્રિત છે, તેણે કરીને શક્તિ જે પ્રજ્ઞા તે રાગી દ્વેષી પુદ્ગલભોગીપણે પ્રજ્ઞા રહી છે, તે પ્રજ્ઞા તરીકે શુદ્ધ સ્વરૂપપર ભગી કરી, તે પ્રજ્ઞા તથા પરિણતિ બેહુનું એકજ પ્રવર્તન થયું જે પરિણતિ તેહીજ પ્રજ્ઞા રહી, પણ ઔપાધિક પ્રજ્ઞાનો અંશ પણ રહ્યો નથી, તે માટે પરિણતિ તથા પ્રજ્ઞા બેહુ એકપણે અભેદ કરી તેને એકતા વહીયે. વહી આવતાશાસ્ત્રના શક્તિ કેતાં જે વિભાવ તે તત્ત્વજ્ઞાના કેતાં તદુત્પતિસંબંધ છે, જ્ઞાનાવરણાદિ પુદ્ગલ કર્મ તે સંયોગ સંબંધ છે, અને શુદ્ધશાસ્ત્રિક વીર્યાદિક સ્વશુભ તે તાદાત્મ્યસંબંધ છે, તે તાદાત્મ્ય સંબંધની જે આત્મિક શક્તિ ક્ષાયિકવીર્યના ઇલાસથી તે આત્માવલં સંતતિયોગમાં સંનતિ કેતાં પરંપરાનો જે સંયોગકર્મ સંબંધ, તેહને ઉચ્છેદે, પૃષ્ઠે જ્ઞાનાવરણાદિ કર્મની પ્રજ્ઞા, સ્થિતિ, રસ, પ્રદેશનો બંધ, તેહનું સ્થિતિ પ્રમાણે રહેલું છે, પૃષ્ઠે જે કર્મને આત્મપ્રદેશ સાચે સંબંધ તે અસંસ્પર્શાતો કાટ ઉઝૂંચો સિત્તેર કોડાકોડી સાગરોપમનો છે, પરંતુ એકરૂંચ ભોગવતાં વીજા સ્થિતિવંચ પ્રતિસમયવંચાપ છે, વહી તે ભોગવતાં વીજા પ્રતિસમય અનેક વંચાપ છે, પૃષ્ઠે કર્મપુદ્ગલ તે એક સમય વંચ તેહનો સંયોગ તો સાદિ સાંન છે, પરંતુ અભિનવવંચની પરંપરાયે બનાદિ છે, જેમ પિતાવીર્ય, પુત્ર, પુત્રી વહી પુત્ર, પૃષ્ઠે તેનો તે મનુષ્ય તો પોનાના

સ્વાધીન, નિરામય, નિઃપ્રયાસ, અવિનાશી સુસ તેના સમુદ્ર
 છે, નિઃસંગ સુલના પાત્ર છે, કેવલજ્ઞાનરૂપ થપા કેતાં થવ
 તે હીમે તેહના આગર છે, સદા સર્વેદા પ્રમુ તમે સત્તાપા
 છો, એ શ્રીપાર્શ્વનાથ સ્વામીનો શુદ્ધતા, જ્ઞાનની થપાર્થના,
 નિર્મળતા, પૂજના, ન ચારિત્રનો સ્વરૂપ નમ્મપના, સીધળતા,
 તે વીધેના નાનના, સપના સીધળતા તે ધારા છે, અને
 ચારિત્રના પૂજના । સુલયા પ્રમ્ણા છે, નથા જ્ઞાન તે પ્રજ્ઞાસ
 દેખાડળ હા છે, ન માટ એ મહેજ મોક્ષ છે. કોડ કહેશે
 જે સમ્યક્દર્શન જાં ન કણ ! તેહને જ્ઞાન. જે જ્ઞાન તે દર્શન-
 મુક્તનેજ કહે છે. પુરુષે જ્ઞાનમયે દર્શનનં પૂજણ છે, તપા
 તપ તે વીધેના પૂજના કહી છે, રક્ત થ આવશ્યકનિરુપ્તી
 ॥ નાળ સમ્યગ્ જોદળો ૩ નવી સપમો ૩ મુતિરો ॥
 નિમ્ધાન મમામીનો મોમ્કી ટિંગમમળ મળિમો ॥ ૧ ॥
 પુરુષે શુદ્ધતા, પૂજના, સીધળતાથી મોદ્દાદિત્તે જો ટિને મર્પાનુ
 જ્ઞાન, ચારિત્ર, નથા નપના થદે મોદ્દાદિત્ત. કર્મને દગીને,
 જપનો પટ્ટો વજાઓ ॥ ૧ ॥ શ્રી પ્રથમ સાધાર્યઃ ॥

વસ્તુ નિજમાય અવિભાસ નિકલંકતા,
 પરિણતિ નૃતિના કરી અમેદં ॥

માત્ર નાદાત્મ્યતા શક્તિટાડાગથી,
 મંતનિ યોગને નું ટદ્દેદે ॥ સૌ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—દેવે શુદ્ધદિત્તનં મરપ કહે છે. વસ્તુ જે
 અવિદિત્ત. છ રૂપ, દેહના જે રિજ કેતાં દેહના મત્ર ને
 મુક્તનેજમ મરપ, તપ સીધળતાથી અવિભાસ કેતાં મ-

જાણું, તે પગ નિકલેલું છૂટે એકાંતતા અવધાર્યતા અત્યંતતા
અધિકતા રહિત સમ્યગ્જ્ઞાન તેને શુદ્ધતા વહીજે, તથા પરિ-
ણતિ જે જીવનો શુદ્ધ મૂલ પરિણામ તે સ્વરૂપને વિષે એક-
ત્વપણું પરમાવધાન પેને નહીં, પણ આત્માની પરિણતિ છે, અને
સંસારી જીવને વિભાગ રંગીને તે મૂલ પરિણતિ તો ધારિય
મોહનીયે આત્મ છે, તેણે કરીને શક્તિ જે પ્રાપ્તિ તે ગમી
દેવી પુણ્યભોગીયને પ્રશન્તિ રહી છે, તે પ્રશન્તિ તર્જાને શુદ્ધ
સ્વરૂપર ભળી શકે, તે પ્રશન્તિ તથા પરિણતિ બેહુનું એકજ
પ્રવર્તન ઘણું જે પરિણતિ તેહીજ પ્રશન્તિ રહી, પણ આપા-
ધિક પ્રશન્તિનો અંશ પણ રહ્યો નથી, તે માટે પરિણતિ તથા
પ્રશન્તિ બેદુ એકપણે અભેદે કરી તેને એકતા વહીયે. વહી
ભાવનાશમ્યના શક્તિ, યેનાં જે વિભાગ તે નાશાવ્યના યેનાં
તદુત્પતિસંબંધે છે, જ્ઞાનાવરણાદિ પુણ્ય કર્મ તે સંયોગ સંબંધે
છે, અને શુદ્ધતાવિક. ધીર્યાદિક. સ્વગુણ તે નાશાવ્યસંબંધે છે,
તે સાશમ્ય નેત્રની જે આત્મિક શક્તિ, દ્વાવિકારીયના
ઉત્પાદનની તે આત્માવલે સંવત્સિયોગનાં સંવત્સિ યેનાં પાંચગનો
જે સંયોગકર્મ સંબંધ, તેહને ઉચ્છેદે, છૂટે જ્ઞાનાવરણાદિ ક-
ર્મની પ્રશન્તિ, સિદ્ધિ, સમ, મદેશનો સંબંધ, તેહનું સ્થિતિ પ્રમાણે
રહેવું છે, છૂટે તે કર્મને આત્મમદેશ માર્યે સંસાર તે અમ-
રુદાનો કાચ ઉઝડો નિતરે ચોટાચોટી સમગોચરનો છે,
પણ એકરૂં ભોગનાં ધીરજ સિદ્ધિરૂં મહિમનવરૂં છે,
વહી તે ભોગનાં ધીરજ મહિમનવ અનેક સંસાર છે, છૂટે
કર્મજડને તે એક સમય સંસાર તેહનો સંસાર નો નહીં સંસાર
છે, પણ અભિનવરૂંની પાંચગને અભિનવ છે. તેમ વિનવી
ડક, ડકની વહી ડક, છૂટે તેનો તે મરણ નો વેગના

आयुष्य प्रमाणे धत्ते, पंतु संनाननी पंगरा अनंती यत्ते,
 तेम तेनां नेलीज कर्म नो स्थिति प्रमाणं रहे, पंतु पूर्वा-
 र्थने भोगयते, नानानो वय थाय, तेहने भोगानो, यकी वीजा
 मयानो वंन, एम संनाननी गणगण्ये ए अनादिनो छे. ते
 संनतियोग आत्मवीर्यरूप वीक्षणता वंन छे परमेश्वर ! तु
 उच्छेदे केना मयथा उच्छेद कर, एच्छे ज्ञान, दर्शन, शक्ति
 बीर्यना, वंन अनादि कर्मगकने तुमं विनाश कर्षो ए शक्ति
 प्रभुजी तुमागमाज छे, वीजामां नही, ए कार्य तमं कर्ष,
 निगद्यन् धया ॥ १ ॥ इति द्वितीय गाथायै ॥

दोष गुण वस्तुनी लघ्वीय यथार्थता,

लहो उदामीनता अपरभावं ॥

व्यंसि तज्जन्यता भावकर्तापणु,

परम प्रभु तु रम्यो निज स्वभावं ॥ ग० ॥ ३ ॥

अर्थः—हृये वरी एम वस्तुना, एवता, वीक्षणता ए
 वनेनो अर्थात्त कहे छे. वस्तु जे वस्त्र, धन, वनिता, शक्ति,
 आनन्द, विद्यादि, तेना दोष ते अगुम वर्णादि मया गुण
 ते शुभवर्णादिक, तेहन छी केना जाले, वस्तुवर्णो एच्छे
 अगुमदोष रहित वस्तुने अगुमदोषी रहित जाले ओ शुभ-
 गुणवर्त वस्तुने शुभ जाले, जः वस्तु जहाने जाले, तेना
 वस्तुने वेतनजाले जाले, ते वस्तुने स्वभावजाले जाले, ए
 वस्तुना कर्तव्ये, अने ते वस्तुने इच्छा, अनिष्ट रहितानी
 जाले, ते उत्तमवर्त वस्तुने एच्छे। उत्तमवस्तुने तेने वरी
 केना वस्तुने एच्छे छे। उत्तमवस्तु जे वस्तुने, तेने पर

પોતાનો આત્મા અસંલ્પાનપ્રદેવી તેહને વિષે વ્યાપ્ત્યાપક-
ભાવે રજા લે ગુણપર્યાય, તેહની અપર ભાવ કેતાં અન્યમા-
વને પુણે યાજા અન્ય કેતાં હુદા લે અનંતા જીવ તથા
અનંતા પુદ્ગલાદિક અજીવ પદાર્થ, તે સર્વયા ઉદાસપણે સ-
ર્વના અગ્રાહક, અમોગી, અતંગી થયા, એ સર્વ ચારિત્ર પરિ-
ણતિને એકતા કહિયે અને સ્વંસી કેતાં ઉચ્છેદીને નજાન્યતા-
ભાવે લે વિભાવકર્તાપણું તેહને છેદીને છેદકતા શક્તિ તે
તીક્ષ્ણતા જાણવી. એ કાર્ય કરવે હે પ્રભુજી ! તું નિજ કેતાં
પોતાને સ્વભાવે સમ્પો, આત્મસ્વભાવસમગી પપો ॥ ૩ ॥ इति
तृतीय गाथायः ॥

શુભ અશુભ ભાવ અવિભાસ તહકીકતા,
શુભ અશુભ ભાવ તિહાં પ્રભુ ન કીધું ॥
શુદ્ધપરિણામતા વીર્યકર્તા થઈ,
પરમ અક્રિયતા અમૃત પીધું ॥સ૦॥ ૪ ॥

અર્થ:—વડી એહીજ ત્રિભંગીનો અર્થાત્ત કહે છે. શુભ
કેતાં પ્રશન્ત અશુભ કેતાં અપ્રશન્ત લે ભાવ, તેહની લે
અવિભાસ કેતાં ઓત્સાહ, તહકીકતા કેતાં તેહને નિર્ધારિ
તે શુદ્ધતાપણે એ સર્વ તમે જાણું પરંતુ હે પરમેશ્વર !
તુમે તિહાં રાગદ્વેષીપણે શુભઅશુભ ભાવ પણ કર્યો નહી,
એહીજ એકતા, ચારિત્ર ધર્મની અરાગી, અદ્વેષી, પરિણતિ તે
એકતા શુદ્ધ નિરાવરગ પરિણામતા તે પારિણામિકભાવે લે
વીર્યગુણ, તેહના કર્તા થઈને પુણે રાગદ્વેષને અનુયાયીપણે
વીર્યનો વિકાર છે, તે રાગદ્વેષ શદિનપણે થયે, વીર્ય શુદ્ધ

थाय, नेवां स्वीकृत्यवले पारिणामिक कर्ता थइने, एउठे स्वपरी
णामिकताना कर्ता थइने परम केता उत्कृष्ट अक्षिपणारूप
अपनने पान नम कये एउठे विभाव कर्तना तथा साधकरूप
कर्तना नर्तने अक्षय, ... अक्षय हे परमेश्वर ! तमें
अक्षिप यथा ॥ ४ ॥ एते नवय गाथाय ॥

शुद्धता प्रभु नणी आत्मभावे रमे,
परम परमात्मना नाम थाए ॥
मिश्रभावे अछे त्रिगुणनी भिन्नता,
त्रिगुण एकत्व नुज चरण आए ॥स० ५॥

अर्थ एहवी शुद्धता, नन्दता, निगुणता, तथा अर्गन-
गुणभोगीपणानी ने प्रभुता ने आत्मभावे केतां पोनाने आत्म-
पण रमे, एउठे प्रभुता प्रभुता तेनो रंगी जे जीव, तेहने
परम उत्कृष्ट शुद्ध परमात्मापणु थाय, मिश्रभाव जे क्षयोपशम
भावे त्रिगुण ने सम्यग्दर्शन, ज्ञान, चारित्र्य, तेहनी भिन्नता
केता वेदमन्त्रवपी छे, साधक छे, पातु सविकल्प छे, ते त्रि-
गुण जे स्वयपी, तेहनं जे एकत्व केतां एकपणं अमेदपणं
ते थाय, नुज केतां नादृष्ट चरण पदावसान क्षाधिक चारित्र्य
आवे, प्रगट, एउठे श्रीजमोहगुमटाणें एकत्व विनई अपरीया
एहध्यान उरने, जे दर्शन निरांकरूप, तथा चारित्र्य शिष्टता-
रूप, ए वे धारा, ज्ञानवाग्यपी अमेद यई, एउठे प्रथम नि-
ष्पन्दकालें नो ज्ञान निरपांम रूपे इतुं ते सम्यग्दर्शन प्रगट
वयापंजन पयुं, नेवां ज्ञानरूप स्वकी थयो, फरि ते ज्ञान
स्वरूपमनी शिष्टतामात्रने भई, एम ध्यानाष्ट धनो, विनय

તજનો, પોતાના આત્માને તત્ત્વપરિણતિમયે નમ્યવના પમાડનો
પત્તી જ્ઞાનગુંજ રમણ, જ્ઞાનનોજ નિર્વાર, પૃથ્લે પર્યાપમેદે તે
પદ્મગુણે પૃથ્લવ પામે, એ અમેદગ્વરપીતું રૂપ, રૂપાનિગમ્ય
છે, પંથુ મૂલનયે આત્મા જ્ઞાન, દર્શન, એ ચે ગુણે સુદિન છે,
પૃથ્વી આમ્નાય છે, ડ્રોષ નિર્વારયિત્વાણં મર્ચ પેનના ગુણની
પ્રગતિ છે, તેમાટે એ જ્ઞાનમાંદેજ સ્થિત્યપરિણતિ તે અમેદના
કદેરી, પ્રથમ ક્ષયોપશમી ચલકીરનાણં પેનનાપર્યાપની પ્રગતિ
અસંરૂપમમપી હતી, તે માસનપ્રગતિ પત્તી ક્રમે કારણ કાર્યમાં
યિત્વાપરિણતિપું હતી, તે ક્ષીણમોદકાઠે રોચકને ક્ષણે સમજાત
અસંરૂપમમવી પ્રગતિ થઈ, તે કેવલજ્ઞાન ધરે નિરાશજનાયે
પૃથ્વમમપી થઈ, એ રીતે અમેદ ગ્વરપી વાય છે. એ ધ્રી મા-
થવી મમજરી ॥ ૫ ॥

ઉપશમ રસ ભરી સર્વ જન શંકરી,
મૂર્તિ જિનરાજની આજ મેટી ॥
પારણે કાર્યનિષ્પત્તિ ધરજ્ઞાન છે,
તેણે ભગ્નમણની મીઠ મેટી ॥સ૦ ૬॥

અર્થ:—ઉપશમ રસ જે કદાચનો અભાવ, તેહવી મરી
અને મરેલોઈને શંકરી કેવા કલ્યાણની કમળી પૃથ્વી મ-
મની વાસના કેવાં દર્શિ તેહની જ્ઞાન અશ્વત અસહનુદા, તે
આજ મેટી કેવાં મમજાન્યે મેલી. હવે કાળે કાર્ય નિષ્પત્તે,
પૃથ્વી મટા મર્યાદ છે, તેને મેડાને નિયમિત કાળ, ધ્રી
જિનરાજનો રોગ પડો. અને ઉપશમ કાળ આમેવરોગ
મર્યાદ અશ્વત્થવ જિનરાજના રાગરોગે પરિણત, પૃથ્વી

જે આજ કેતાં લે દિવસે પ્રભુને મેટ્યો, તે દિવસે માહરું
સિદ્ધિલાઘવકપણું સહ્યું ॥ ૭ ॥ હિતિ સમન ગાયાર્યઃ ॥

આજ કૃત્તપુણ્ય ધન્ય દીહ માહરો થયો,
આજ નર જન્મ મેં સફલ ભાવ્યો ॥
દેવચંદ્ર સ્વામી ત્રેવીશમો વંદીયો,
ભક્તિભર ચિત્ત તુઝ ગુણ રમાવ્યો ॥૨૦॥૮॥

અર્થઃ—આજ લે વેટાપે અનુશાનાદિક દોષ રહિન આત્મા
પ્રભુભક્તે પરિણમ્યો, તે દિવસ કૃત્તપુણ્ય કેતાં પુણ્યોદય થયો,
૫ દિન ધન્ય થયો, ૫ દિનેં જિનભક્તિ રત અધ્યવસાય થવે
૫ નર જન્મ સફલપને વિધાન્યો જે માહરો ૫ જન્મ સફલ
છે, લે મેં નીરામી, નિસ્પૃહી, પરમગુની, સર્વજ્ઞ, સર્વદર્શી દેવ,
શ્રીપાર્શ્વનાથસ્વામી ત્રેવીશમા તીર્થકર તેને મેટ્યો, વાંઘો, સ્ત્રાવ્યો,
અને ટેહની ભક્તિભરને વિષે ચિત્ત કેતાં મન રમાવ્યું પૃથ્ઠે
પુણ્યરમયતા તઝી, શ્રીઅરિહંતગુણની રમગનાં મન રમાવ્યું તેહીજ
દિન કૃતાર્ય કૃતપુણ્ય સફલ માનસો, ૫ દિન લેવાનો જા-
ણવો, સર્વ દેવમાહે ચંદ્રમા સમાન અથવા સ્તુતિકર્તા જે દેવ-
ચંદ્ર તે પૃથ્ઠવો લાભ પામ્યો ॥ ૮ ॥ હિતિ શ્રીપાર્શ્વનાથજીન
સ્તવનં ॥

દરિદ્રો, માર્ગનો વિચારક, અસંપન્નસંચારી, મહાવિકારી, તમારી આજ્ઞાર્થી વિમુક્ત, અનાદિનો ઉદ્ધત, પૃથ્વિ મુજ ઉપર દયા કરીજે તાહરી કૃપા તેહીજ ત્રાગ (શરણ) થયો. યદ્યપિ અરિ-
હંત તો કૃપાવંતજ છે, તો કૃપા શી કરવી છે ? તો પણ
કયો વિચાર નહીં માટે અર્થાત્તું એ વચન છે, લે દયાવંતનેજ
એમ કહેવાય છે, જે હે દેવ ! નમેં દયાના મંડાર છો, તમનેજ
અવલંબે તરીશ, એજ સત્ય છે ॥ ૧ ॥ इति प्रथम० ॥

રાગદ્વેષે ભસ્યો મોહ ધેરી નહ્યો.

લોકની રીતમાં ઘણું રાતો ॥

ક્રોધવશ ધમધમ્યો શુદ્ધગુણ નવિ રમ્યો,

ભમ્યો ભવમાંહે હું વિષય માતો ॥ તા૦ ॥૨॥

અર્થ:—તમ વહેંધો છે, રાગદ્વેષે મર્યો, જગન્માં પડ્યો,
શુભીશી રૂપા કરે છે, મોટાં લે મુલિનચંદ્ર તે તત્ત્વની અજા-
ણના વિષયાંસના, હેતુપે મોહવેળી નહ્યો તેવી દયાળો છે, તથા
લોકની જે રીત કેતાં ચાલ તેમાંહે ઘણોજ માતો છે, લોકની
ચાલ માંહે મગ્ન છે, લોકોંજનનો અર્થો હો, ક્રોધ જે તાતા
ચંડપરિણામ તેહને વિષે ધમધમી રહ્યો છે, જેમ ધમગ ધમતાં
અગ્નિ તપે, તેમ તની રહ્યો છે, શુદ્ધ ગુણ જે સમ્પદદર્શન,
સમ્પદજ્ઞાન, શુદ્ધચારિત્ર, ક્ષમા, માર્દવ, અર્જવ, આત્મગુણ,
તેને વિષે રમ્યો નહીં, તન્મની ન થયો. તે રૂપ ન દ્રવ્ય. વર્તી
ભમ્યો ચતુર્ગતિરૂપ ભવચક્રમાંહે દ્રવ્ય, દેવ, કાલ, ભાવરૂપ
સંમાર તેને વિષે હું વિષય જે પંચેન્દ્રિયના સ્વાદ, તેમાંહે માનો
કેતાં મગ્ન થયો, વિષયગ્રસ્ત થયો યકો એમ સંસારચક્ર અનુ-

સ્વામિદર્શન સમો નિમિત્ત લહો નિર્મલો,
જો ઉપાદાન ઇ શુચિ ન થાશે ॥

દોષ કો વસ્તુનો અહવા ઉચ્ચમ તળો,
સ્વામિસેવાસહી નિકટ લાશે ॥તા૦ ॥૪॥

અર્પ:—સ્વામી શ્રીચિત્રાગ લે પાકાર્યના અકર્તા, પર-
ભાવાદિના અભોક્તા ઇચ્છા, લીલા, ચપલતા રહિત પૃથ્લે લે
ઇચ્છા તેતો ઝળતાવંતને છે, અને લે પામેશ્વર તેનો પૂર્ણમુક્તી
છે, તેમણે ઇચ્છારહિત, ઘડી લીલા પણ મુક્તનો લાલચશાલાને
હોય, અને લાલચીપણું નથી, મુદ્રા સ્વામીના દર્શન સમાન
નિર્મલ નિમિત્ત લહી કેતાં પાર્યને જો ઇ આત્માનું ઉપાદાન
મૂલપરિણામિ છે શુચિ કેતાં પરિષ્ક નહીં થાશે તો જાનીયે
છડ્યે જે વસ્તુ લે જીવ, તેહનોજ દોષ કેતાં અચ્છુણ છે,
પૃથ્લે રહે ઇ જીવનો દત્ત અમોગ્ય હોય ? ઇ જીવની સત્તા
કેવી રીતની છે ? અપશ પોતાના ઉચ્ચની સ્વામી છે ? કેમકે
આશરે પ્રયત્ને લગ્ય કરી આત્માને સમારશે જોડ્યે, તે ઇ જીવ.
પોતાની ઝગારો આત્માને સમારતો નથી, તેમણે હવે શું કર્યું ?
જે ધીમી ઉગાય થોડું નથી, તો ધીમીરહિતની સેશ તેહીજ
નિષ્ઠે નિષ્ઠ કેતાં નહીંજાતમે કેતાં પમાડો પૃથ્લે ઇ આત્મા
હત છે, જેનું અવિન્યાસનાં સેશનો હુદ્યા તથાને ॥૪॥

સ્વામિગુણ ઓલસી સ્વામીને જે મજે,
દર્શન શુદ્ધતા તેહ પામે ॥

વિનતિ માનજો શક્તિ એ આપજો,

ભાવસ્યાદ્વાદતા શુદ્ધ ભાસે ॥

સાધી સાધક દશા સિદ્ધતા અનુભવો,

દેવચંદ્ર વિમલ પ્રભુતા પ્રકાશે ॥તા૦॥ ૭ ॥

અર્થ:—માદરી એટલી વિનતિ માનજો, એ પણ મદકપ-
ણાર્થી ભક્તિનું વચન છે, જે શક્તિ સામર્થ્ય એવી આપજો,
તે વહે છે, જે ભાવ વેનાં ચમુર્ધ્મ તે સ્યાદ્વાદરીતે નિત્ય,
અનિત્ય, અનેક, અમ્નિ, નામ્નિ, મંદ, અમેદપર્ણે છ દ્રવ્યના
અનંતા ધર્મ શુદ્ધ, શંકાદિક દુષણ રહિત ભાસે, કેતાં જાણપ-
ણામત્તે આવે, સાધિ કેતાં નીપજારીને સાધકદશા તે મેદર-
તરવી, સિદ્ધતા, નિષ્પત્તતા, અનુભવે, કેતાં ભોગવે, સર્વદેવમાંહે
ચંદ્રમા સમાન સિદ્ધ ભગવાન તેહની વિમલ કેતા નિર્મલ જે
પ્રભુતા, તે પ્રકાશે કેનાં પ્રગટ કરે, એટલે સ્યાદ્વાદ જ્ઞાને
સાધકતા પ્રગટે, સાધકનારી સિદ્ધતા પ્રગટે, પુહીજ સારપદ્ધતિ
છે ॥ ૭ ॥

એટલે એ ચોવીંશ સ્તવન થયાં. પોતાના જાણપણાપ્રમાણે
પરમેશ્વરની ગુણ ગ્રામં સ્તવના કરી, તેમાંહે જે સ્પર્ધા તે
પ્રમાણ, અને અસ્પર્ધાનું નિષ્કટામિ લુક્કટં. ગીતાયે ગુણ લેવો,
ત્રોપ તજવો, મેં મટકત્રાપે એ રચના કરી છે, મહોટા પુરુષે
ક્ષમા રાસી ગુણ લેવા ॥૭॥ શ્રી મહાવીરજિન સ્તવનમ્ ॥૨૪॥

॥ અથ સામાન્યકાલરૂપ પંચવિંશતિતમ સ્તવનં ॥

॥ કાલ્ય ચાલ્યવાનાં રંગીમાં ॥

ચોવીશે જિનગુણ ગાડ્યેં,
દશાઈયેં તત્ત્વસ્વરૂપો જી ॥
પરમાનંદ પદ પાડ્યેં,
અક્ષય જ્ઞાન અનૂપો જી ॥ ચો० ॥ ૧ ॥

અર્થ:—શ્રીકૃષ્ણમહાદેવો માહાત્મા મહાવીર પર્યંત અમ-
રિયગી કાલેં જામનના નાયક ગુણગતાર મદ્રામાહુણ, મહા-
ગોપ, મહાવિદ્ય, પુદ્ગલા ચોવીશ નીચેનક વયા, તેહને ગાડ્યેં
કેતાં ગુણગ્રામ કરીયેં, અને પોતાના તત્ત્વસ્વરૂપને વ્યાપીયેં
તેહને વ્યાપે, તત્ત્વની પુકારના પાનીયેં, તેહથી પરમાનંદ અ-
વિનાશીપદ પાનીયેં. વડી અક્ષય, અવિનાશી, પુદ્ગલું શાયિક
જ્ઞાન તે અનૂપ અદ્ભુત પાનીયેં ॥૧॥ इति प्रथम गाथाः॥

ચોહદસેં વાવન ભગ્યા,
ગણધર ગુણમંદારો જી ॥
સમતામયી સાધુ સાધુળી,
સાચય શ્રાવિકા સારો જી ॥ ચો० ॥ ૨ ॥

અર્થ:—ચોવીસે જિનગુણ ગણધર (૧૪૨૨) મયા
ગણ મનિ વિટકના ઘની, ગુણના મંદાર તથા સમતામયી સાધુ

સાધ્વી, અને ધાવક, ધાવિકા સાર કેતાં પ્રધાન ધર્મના ધોરી,
સમ્પદદર્શન, જ્ઞાન, પારિત્યનાં પાવ. ય પ્રકારનો સંવ તે સદિત
ગાયથો ॥ ૨ ॥ હનિ દ્વિતીય ગાયથાઃ ॥

પર્દમાન જિનવસ્ત્રણા,
શાસન અતિ સુખકારો જી ॥
ચૌવિહ સંઘ ચિરાજતાં,
દુઃપમકાલ આધારો જી ॥ ચો ॥ ૩ ॥

અર્થ—તથા હમણાં ધાવકમાન મહારીર સ્વામીનું શા-
સન અર્થેત સુખનું વારક છે. ય શાસનમાંહે જે પેટા, તે
જીવ સંસારનો પાર પામે, તથા હુસમ કાલ પાંચમા આરામણે
ભગ્વર્જીવને આપાત્મન ધનુવિંધ સંઘ ચિરાજે છે, વર્તમાનકાલે
મશત્ત્વ પદદાપ્તી ઓટરલાગ પાવ, નિષ્પાન્ન અસંપમનો
સેવી થાત આગે, તે ઉપગા ધારીરવધુના શાસનનો છે, તે
ધારીરનાંજ આગમ ૭ ॥ ૩ ॥

જિનસેવનથી જ્ઞાનના,
રહે હિતાહિત વૉધાં જી ॥
અહિત ત્યાગ હિત આદરે,
સંપમ સપનો દોષો જી ॥ ચા ॥ ૪ ॥

અર્થ—ય જિનસેવનનું જન ધર્મિનેસાદરવરને અનુભવે
જહીવે ઉમે. જે ધર્મીતત્ત્વનાં ઉમેરનાં જુને સંબંધનાં
જનનું થયે, તે જ્ઞાનજી નિ અહિનમે સેવ પાવ. પરી

અહિનનો ત્યાગ કરે, નવા હિનને આઠરે તેહથી સંયમ તંત્રી
શોધ કેનાં શુદ્ધતા થાય ॥ ૪ ॥

અભિનવ કર્મ અગ્રહણતા,

જીર્ણકર્મ અભાયો જી ॥

નિઃકર્મણે અનાયતા

અવેદન અનાકુલ ભાયો જી ॥ નોં ॥ ૫ ॥

અર્થ. — મધ્યમ નવના ગણ ॥ યાગતા નવા કર્મની અગ્ર-
હણતા થાય. છંદ્રે નવા કર્મ ન રાને. તેને જીર્ણ કેનાં શુદ્ધ
કર્મનો અભાય થાય, છંદ્રે પાંચ મનાગન કર્મ નિર્જરે અને
નવાનો થય નટી થાય. નવા મનાગ મનાગન ક્ષય ગાય
તેવારે આત્મા નિ કર્મો કેના મોક્ષભેદિન થાય. અયાયના
કેનાં થાયા સહિત થાય, જે થાયા ૧ જાતવૃદ્ધિ પુદ્ગલા
સંગની છે, પુદ્ગલોગ છે, થાયા મટી ગઈ, તેવારે આત્મા અ-
વેદન અનાકુલપણે પામ્યો ને આકુલતા પગેપાધિની છૂતી તે ગઈ
તે સર્વપ્રભુભક્તિનો ઉપગાર જાયો તે માટે થોરીશે જિનને
સ્તવીયું છૂતીજ ગય છે ॥ ૫ ॥ इति पंचम गाथायः ॥

ભાવરોગના વિમગથી,

અચલ અશય નિરાશાધો જી ॥

પૂર્ણાનંદદશા ભક્તી.

વિલસે મિલ્લ સમાધો જી ॥ નોં ॥ ૬ ॥

અર્થ. — વટી ભાવરોગ જે પાનુપાનુદેહનો વિલસ

કેતાં સર્વદી ટલ્લે કરીને અચલ કેતાં ચપલતા રહિત અક્ષય
કેતાં અવિનાશીપણું નિરાવાચ કેતાં અઘ્યાવાચ પદ પ્રગટે, તે
સર્વતું મૂલ કારણ જિનરાજ શ્રી વીનરાગ દેવર્યા સેવના ભાવ
રુચે, દ્રવ્ય તથા ભાવદી પ્રગટે, માટે સેવના કરવી પૂહીજ
હિત છે, પૂર્ણાનંદ પરમાનંદ અતંન ગુણના ભોગરૂપ સ્વસિ-
દ્ધતા દશા સહી કેતાં પામીને ઘિલસે કેતાં અનુભવે, સિદ્ધ-
નિપ્પત્ત પરનિશ્ચિતાર્ય આત્મિક સમાધિ, જ્ઞાનદર્શન સમાધિ,
અઘ્યાવાધાનંદસમાધિ ભોગવે, પામે, છુ શ્રી જિનેશ્વરના સેવનતું
ફલ પૂહીજ પરમ નિર્વાણપદની પ્રાપ્તિ છે, તેજે સર્વ વિકલ્પ
ક્લપના નિવારીને, સર્વજ્ઞ સર્વદર્શી શુદ્ધનત્ત્વી પરમેશ્વર નિર્વિ-
કારી દેવતું સેવન કરો, પૂહીજ પરમસુખતું પુષ્ટ કારણ છે ॥૬॥

શ્રીજિનચંદ્રનો સેવના,

પ્રગટે પુણ્ય પ્રધાનો જી ॥

સુમતિ સાગર અતિ ઉલ્લસે,

સાધુ રંગ પ્રભુ ધ્યાનો જી ॥ ચો૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—શ્રી જિનચંદ્ર અરિહંત દેવ તેહની સેવના કરતાં
પુણ્ય પ્રધાન પ્રગટે અને બ્રેષ્ટ સુમતિ તે પરમાનંદ સાધવમાત્રિ
તે ઉલ્લસે કેતાં ઝળાસ પામે અને પ્રભુને ધ્યાને સાધુ
કેતાં ભલો રંગ થાય. ધીલો અર્થ શ્રીજિનચંદ્રમરિ મટારક
શ્રી સ્વરનાર ગન્ઢાર્યાધાર તેહના શીષ્ય શ્રીપુણ્યપ્રધાનોપાત્પાય,
તેહના શીષ્ય શ્રીસુમતિ સાગરોપાત્પાય, તેહના શીષ્ય શ્રીસા-
ધુરંગવાચક, છુ સ્તુતિ વર્ત્તાની પંપરાનાં ચદ્દન થયા, તેહનાં
નામ કહ્યાં ॥ ૭ ॥ इति सामं गाथाः ॥

મુવિહિત સ્વરતર ગચ્છવરુ,

રાજસાર ઉવજ્ઞાયો જી ॥

જ્ઞાનધર્મ પાટક તળો,

ગિણ્ય મુજમ સુમ્વદાયો જી ॥ ચો० ॥ ૮ ॥

અર્થ—મુવિહિત કહેતાં પચામી પ્રમાણ સ્વપ્રમીની જેવે
કેતાં કારણ પૃથ્વી જેટલી પ્રમાણી, પૃથ્વી જે સ્વરતરગચ્છ
તે મધ્યે કા કેતાં પ્રધાન સર્વ શાસ્ત્ર નિપુણ મહુસ્પલ તિરે
અનેક જિનચેત્યપ્રતિજ્ઞા કારક આવરપકોદાર પ્રમુલ પ્રપોના
કર્તા ધૃવા મહોપા-યાય, ઈગતમાગ્રી થયા, તેટલા ક્ષિપ
શ્રીજ્ઞાનધર્મ યોગ્યાય, ન્યાયાદિક પ્રશાન્યાયક, જેને સાઠ
વર્ષ વર્ષન જિટ્ઠાના ત્થ નર્જા ગાક જાતિ નર્જી, ને સંરેગ-
વૃત્તિ ધરી, તેમના ક્ષિપ્ય રુદ્ધ વશના થયી, મુવ્વના દેવ-
વાલા પૃથ્વી ॥ ૮ ॥ इति अष्टम गाथायः ॥

દોષચંદ્ર પાટક તળો,

ગિણ્ય મ્તવે જિનરાજો જી ॥

દેવચંદ્ર પદ સેવતાં,

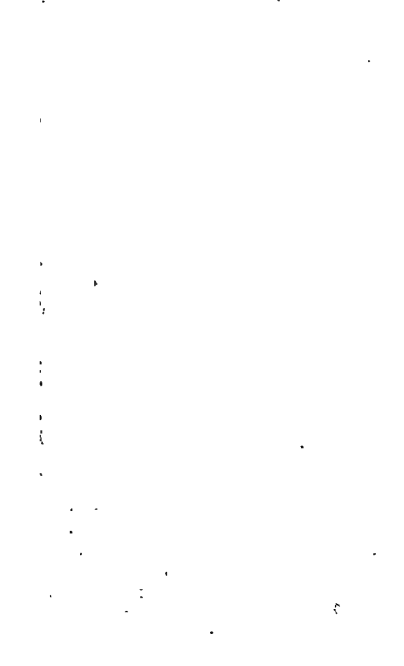
પૂર્ણાનંદ સમાજો જી ॥ ચો० ॥ ૯ ॥

અર્થ—નવા જેને ઈગતમાગ્રી નીચે ઉત્તર કિલોસોમની
કૃત શોમુમની અનેક કિંમ પ્રતિજ્ઞા કરી મવા પાંચ પાંડવના
વિષ્ણુ પ્રતિજ્ઞા કરી, તથા મનોમગ્ન ક્ષિપ્ય નવા ઈગતમાગ્રી
ક્ષિપ્ય પ્રતિજ્ઞા કરી, ઈગતમાગ્રી મહુસ્પલનાથ મધુની પ્રતિજ્ઞા

करी, एहवा उपाच्याय श्रीदीपचंद्रजी, तेहना क्षिप्प पंडित
देवचंद्रगनि, तेणें ए घोवीश प्रमुनी स्तवना भक्तिवर्शे करी,
पोतानी भक्ति परिणति महानंद हेतु छे, एहवा गुणना
नाथ, देवचंद्र पद पूर्णानंद ले सिद्ध अग्याभाव आनंदनो
समाज केतां समुदाय ते पामे, ए जिनभक्ति ते मोक्षनो
परमोपाय छे ॥ ९ ॥ इतिर्भा घोवीश जिनस्तुतिनो बाल-
वबोध संपूर्ण ॥

॥ इति श्री देवचंद्रजी महाराज कृत बालवबोध सहित
चतुर्विंशति जिनस्तवनानि संपूर्णानि ॥

अथ श्रीदेवचंद्रजीकृत विंशति विहर- मानजिन स्तवनानि ॥

॥ तत्र प्रथम श्रीसीमंथरजिन स्तवनं ॥

॥ सिद्धचक्रपद यंदो ॥ ए देशो ॥

॥ श्री सीमंथर जिनवर स्वामी, विनतडी अयधारो ॥
शुद्धधर्म प्रगट्यो जे तुमचो, प्रगट्यो तेह अम्हासो रे स्वामी,
विनवीये मनरंगे ॥ १ ॥ जे परिणामिक धर्म तुमारो, तेहवो
अगचो धर्म ॥ श्रद्धाभासन रमण विपोगें, बलग्यो विभाव
अधर्म रे, स्वामी ॥ वि० ॥ २ ॥ वस्तु स्वभाव स्वजाति
तेहनो, मूल अभाव न थाय ॥ परविभाव अनुगत परिणतियी,
कर्म ते अवराय रे, स्वामी ॥ वि० ॥ ३ ॥ जे विभाव ते पण
नैमित्तिक, संतति भाव अनादि ॥ परनिमित्त ते विषय सं-
गादिक, ते संयोगें सादि रे, स्वामी ॥ वि० ॥ ४ ॥ अबुद्ध
निमित्तें ए संसरता, अत्ता कत्ता परनो ॥ शुद्ध निमित्त रमे
जव चिद्वचन, कर्ता भोक्ता घरनो रे, स्वामी ॥ वि० ॥ ५ ॥
जेहना धर्म अनंता प्रगट्या, जे निजपरिणति वरीयो ॥
परमात्म जिनदेव अमोही, ज्ञानादिक गुणदरीयो रे, स्वामी
॥ वि० ॥ ६ ॥ अवलंबन उपदेशक रीतें, श्री सीमंथर देव ॥
भजीये शुद्ध निमित्त अनोपम, तजीये भवभय देव रे, स्वामी
॥ वि० ॥ ७ ॥ शुद्धदेव अवलंबन करतां, परहरीये परभाव ॥
आत्मधर्म रमण अनुभवतां, प्रगटे आत्म भाव रे, स्वामी ॥
वि० ॥ ८ ॥ आत्मगुण निर्मल नीपजतां, ध्यान समाधि

श्रीदेवपंदजीकृत विंशति विहरमानजिन

भय सहाय रे ॥ ६० ॥ देवचंद्र पद नीपजे रे
सुपत्ताय रे ॥ ६० ॥ १० ॥ श्री० ॥ इति श्री
स्तवनं ॥

॥ अथ तृतीय श्रीबाहुजिन स्तवनं

॥ संभवजिन अवधार्ये ॥ ए देशी ॥ बाहुजि
दयी, वर्तमान भगवान् ॥ प्रभुजी ॥ महाविदेह विष
ज्ञान निधान ॥ प्र० ॥ १ ॥ बा० ॥ द्रव्यपक्ती
न हृषे जेह टगार ॥ प्र० ॥ भावदया परिणामनं
छे व्यवहार ॥ प्र० ॥ २ ॥ बा० ॥ रूप अनुत्ता
अनंत शुभंजनिताम ॥ प्र० ॥ जोतां पन जगजंतुने,
विषय विराम ॥ प्र० ॥ ३ ॥ बा० ॥ कर्मउदय जि
भविजन धर्मसहाय ॥ प्र० ॥ नामादिक संभारनां, नि
विटाय ॥ प्र० ॥ ४ ॥ बा० ॥ आननगुण अविराचना
दया भंडार ॥ प्र० ॥ क्षाधिक शुभ पर्यायने, नवि परध
॥ प्र० ॥ ५ ॥ बा० ॥ शुभगुण परिणति परिणने, बाध
विहीन ॥ प्र० ॥ द्रव्य अमंगी अग्नियो, शुद्ध अहितर
॥ प्र० ॥ ६ ॥ बा० ॥ क्षेत्रे सर्वप्रदेशने, नहीं परमाव
॥ प्र० ॥ अत्रनु अयोगी भावनी, अवगाहना अभंग ॥
॥ ७ ॥ बा० ॥ उन्नत रूप धुवन्ने, सदेवे परिणति
॥ प्र० ॥ छेदन रोजनना नहीं, वस्तुस्वभाव समाप ॥ प्र०
॥ ८ ॥ बा० ॥ शुभ पर्याय अनंतता, करक परिणति तेम
प्र० ॥ निज निज परिणति परिणने, भाव अहितर पुन
प्र० ॥ ९ ॥ बा० ॥ पुन अहितरतात्पनी, दांटी वं निज
॥ प्र० ॥ एह निज पर्यायने, तदन तदन विहाज ॥ प्र

॥ अथ पंचम धीसुजातजिन स्तव

॥ देहं देहं नणद हठीली ॥ ए देशी ॥ १ ॥
 सुहाया, दीठा आणंद उपाया रे ॥ मनमोहना ॥
 जिणे प्रण तत्त्व निपाया, द्रव्यास्तिक नय ठहराय
 ॥ १ ॥ पर्यायास्तिक नयराया, ते मूढस्वभाव समाया
 शानादिक स्व परजाया, निजकार्य करण वरताया रे
 ॥ २ ॥ अंशनय मार्ग कहाया. ते विकल्पभाव
 ॥ म० ॥ नय चार ते द्रव्य थपाया, शब्दादिक भा
 रे ॥ म० ॥ ३ ॥ दुर्नय ते सुनय घलाया, एक
 द्याया रे ॥ म० ॥ ते सविपरमार्थ समाया, तसु व
 गमाया रे ॥ म० ॥ ४ ॥ स्याद्वादीवस्तु कहिजे, त
 अनंत लहीजे रे ॥ म० ॥ सामान्य विशेषतुं धाम, ते
 स्तिक परिणाम रे ॥ म० ॥ ५ ॥ जिनरूप अनंत गग
 दिव्यज्ञान जानीजे रे ॥ म० ॥ धुनज्ञाने नयपय लीजे
 भव आस्वादन कीजे रे ॥ म० ॥ ६ ॥ प्रमुशक्ति
 एकभावे, गुण सर्व रक्षा समभावे रे ॥ म० ॥ माहरे
 प्रमु सरखी, जिनवचन पसाये परती रे ॥ म० ॥ ७ ॥
 निज संवति भोगी, हुंनो पररिणातिचो योगी रे ॥ म०
 तिने तुम्ह प्रमु माहरा स्वामी, हुं सेवक तुझ गुणधामी
 ॥ म० ॥ ८ ॥ ए संवेचे चित्त तनवाय, मुझ सिद्धिंतुं का
 पाय रे ॥ म० ॥ जिनराजनी सेवना कररी, ध्येय ध्य
 घाण्या धरवी रे ॥ म० ॥ ९ ॥ तुं प्रथम मझ जरूनी,
 ज्ञानानंद स्वरूपी रे ॥ म० ॥ इम तत्त्वालंवन करीये, तं
 देवचंद्र पदचरीये रे ॥ म० ॥ १० ॥ इति सुजातजिनस्तवनं ॥

ॐ देवचंद्रध्वज विंशति विहरमानजिन

॥ अथ सप्तम श्रीरूपभाननजिन रु

॥ वारी हुं गोडी पासने ॥ ए देशी ॥ १ ॥
 बंदिये, अचल अनन गुणवास ॥ जिनवर ॥ क्षा
 भोगयी, ज्ञानानंद विलास ॥ जि० ॥ १ ॥ श्री०
 प्रभु मुख ग्रहे, तेहीज नयन प्रधान ॥ जि० ॥
 ले नाभीये, मस्तक तेह प्रमाण ॥ जि० ॥ २ ॥
 अरिहापदकज अगविये, स लईजे ते हृत्प ॥ जि०
 गुण चिन्नमे स्मे, तेहज मन मुकपन्थ ॥ जि० ॥ ३ ॥
 जाणो छो सहु जीवनी, साथक वायक भांन ॥ जि०
 श्रीमुखयी सांभली, मन पामे नीरांन ॥ जि० ॥ ४ ॥
 तीन कात जाणंग भगी, शुं कदिये वांगवार ॥
 एरानंदी प्रभु नष्ट, ह्यान ते पाम आचार ॥ जि० ॥
 श्री० ॥ कारणयी कारण हुवे, ए श्री जिनमुख वाण ॥
 एष्टहेतु मुज मिदिना, जानी किथ प्रमाण ॥ जि० ॥
 श्री० ॥ शुद्ध नत्त्व निज मंपदा, ज्यां लगे पूर्ण न
 ॥ जि० ॥ ५ ॥ त्यां लगे जग गुरु देवना, सेवुं धरण
 ॥ जि० ॥ ६ ॥ श्री० ॥ कागज पूर्ण कर्पा विना, ॥
 केम मुकप ॥ जि० ॥ कागज रुवि कारणनगा, सेवे शुद्ध ॥
 ॥ जि० ॥ ७ ॥ श्री० ॥ ज्ञान चरण संशर्णा, अद्या
 अमाय ॥ जि० ॥ देवचंद्र १२ पामीये, श्री जिनराज प
 ॥ जि० ॥ ८ ॥ श्री० ॥ इति श्री कथभाननजिन स्तवनं

॥ अथ नवम श्रीमूरग्रभजिन स्तवनम् ॥

॥ देदी कटयानी ॥ मर जगदीशनी तीक्ष्ण अति शूता,
 तेजं चिक्काटनो मोह जीवो ॥ भाव रयाद्रादना शुद्ध परकाश
 करि, नीपनो पद्म पद जग वरानो ॥ १ ॥ सू० ॥ प्रथम-
 मिध्याप्य हृदि शुद्ध इमं गतिना, प्रगट करि जेणें अविरति
 पणारी ॥ शुद्ध चारित्र्य मन वीर्यं एवमसी, परिणति कलु-
 षता गति विनाशी ॥ २ ॥ सू० ॥ वाक् परभाषनी कर्तृता
 मूलनी, आत्मपणिनाम कर्तृत्व धारी ॥ अग्नि आरोहतां वेद
 हारपादिनी, संगमी चेतना प्रभु निशारी ॥ ३ ॥ सू० ॥ भेद-
 ज्ञानें यथा वस्तुना ओलसी, इत्य पर्यायें यद् अभेदी ॥
 भाव सचिद्रूपता रोदि पेशल सारल, ज्ञान अतनता रयामि
 वेदी ॥ ४ ॥ सू० ॥ धीर्यः शक्ति बरें चरयता योगनी,
 रोधि चेतन वरें शुचि अवेदी ॥ भाव शिष्टेशीमें परम
 अविष पद, क्षय वरी यत्र ननु कर्मजरी ॥ ५ ॥ सू० ॥
 धर्म रस गंध विगु पद्म स्थान विह, योगनतुं संग विनु
 जिन अमणी ॥ पद्म आनंद अच्युत सुख अनुभरी, तत्त्वत-
 म्मय सदा चिद्वन्द्य ॥ ६ ॥ सू० ॥ तद्वरी शूना धारता
 भीतयता, देवि नेत्ररतनो वित्त सारो ॥ शय सुप्रसारनी
 शुली आधर्यता, मुली अद्रुतरी जीव सारो ॥ ७ ॥ सू० ॥
 आत्मगुण गवि पदे नख सारन रती, नख निपति निर्वाण
 धारे ॥ देवपदं शुद्ध पद्मस्य सौन्दर्यरूपं, पद्म आनंद आनंद
 पदे ॥ ८ ॥ सू० ॥ इति नवम सुगमभजिन स्तवनम् ॥ ९ ॥

॥ अथ दशम श्रीविशालजिन स्तवनं ॥

॥ प्राणी वाणी जिननणी ॥ ए देशी ॥ देव विशाल
जिणंदनी, तंम व्याप्यो नत्त गमाधि रे ॥ विदानंद रम अन-
भरी, सहज अकृत निरुपाधि रे ॥ १ ॥ स० ॥ अरिहंत
पद वंदीये गुणवंत रे ॥ गुणवंत अनंत महंत स्तरो, माना
णो भगवंत रे ॥ ए आंकणी ॥ भर उपाधि गद दास्य,
प्रभुजी छो नेय अमोन रे ॥ सत्रयि आप्य करी, तंम ताप
भविजन ओव रे ॥ २ ॥ त० ॥ अ० ॥ भर समुद्र जल भागा
निर्यामक सम जिनगज रे ॥ जगण छाहं पामीये, अक्ष
क्षितनगालं राज रे ॥ ३ ॥ अ० ॥ अ० ॥ भर अट्टी भवि
गहनदी, पागम प्रभुजी मवशाह रे ॥ शुद्धमार्ग दर्शकणो,
योग क्षमकर नाह रे ॥ ४ ॥ यो० ॥ अ० ॥ गुरुक जिन
छकायना, वही मोहनिशक रसामी रे ॥ भ्रमण संग रक्षक
सदा, नेणं गोण हंस अमिगम रे ॥ ५ ॥ ते० ॥ अ० ॥ भर
अहिमक गर्जना, माहणना उदांस रे ॥ धर्म अहिंसक नीसने,
माहण जगदीश विजेण रे ॥ ६ ॥ मा० ॥ अ० ॥ पुद्
काण अरिहन्त्री, तारक ज्ञापक मुनिपं रे ॥ मोक्ष मां
विभादरी, डीगाव मोह अहि रे ॥ ७ ॥ छी० ॥ अ० ॥
कामदभ मुग्धनि वं, महेजे उगारी वाय रे ॥ देवपद सुह-
क प्रभु, गुण मेह अमोह अमाय रे ॥ ८ ॥ गु० ॥ भ० ॥
हंन श्री विशालजिन स्तवनम् ॥

श्रीदेवचंद्रसीहृत्त विगति विहरमानजिन स्तव

॥ अथ एकादश श्री वज्रंधरजिन स्तव

॥ नदी यमुनाके नीर ॥ ए देशी ॥ विहरमान
मुणो मुज विनति ॥ जगनायक जगनाथ. अछो निभुव
भायक लोकाटोक, निंग जागो छती ॥ नो पण विन
कहं छुं तुज प्रीति ॥ १ ॥ ह गन्ध निज छोटि. १
पुटते ॥ झाल्यो उलट आनी. विषय तृणाजले ॥
अंधविभाव, करं रुखि आपना ॥ भुल्यो मिथ्यायास, दे
परभगी ॥ २ ॥ अवगुण शंकरा काज. कर जिनमन नि
न नहुं अवगुण चाल. अनादिनी जे प्रिया ॥ दृष्टिरागनो
तेह समकित गय ॥ रयाद्रादनां रीन, न देखुं निजपयं
मन ननु धन्य स्वभाव, कथन एकानता ॥ वस्तु
स्वभाव, न भाये जे उता ॥ जे लोकोत्तर देव, नमु लै
करी ॥ दुर्लभ सिद्ध स्वभाव, प्रभो नहकीकरी ॥ ४
महाविदेह भजार ये, नारक जिनवर ॥ आंवज्वर अरि
अनंत गुणाकर ॥ ते निर्णामक श्रेष्ठ. मही मुज तारो
महाविद्य गुणमोग, रोग भव चारो ॥ ५ ॥ प्रभुमुख भ
स्वभाव, मुन जो माहरो ॥ तो पामे प्रमोद, एह चेन
खो ॥ धाये क्षिप्रद आश, राशि सुखंदनी ॥ सहज स्वतं
स्वरूप, स्वाय आणंदनी ॥ ६ ॥ बल्यो जे प्रभुनाम, धाम
ते गुण तया ॥ धागे चेनन राम, एह दिग्गजसना ॥ देवचंद्र
जिनचंद्र, हृदय स्थिर थापजो ॥ जिन आगायुक्त भक्ति, शक्ति
मुज आपजो ॥ ७ ॥ इति एकादश आंवज्वरजिन स्तवनं ॥ ११ ॥

हो, के करताभाव नहीं ॥ सर्व प्रदेशों हो, के वृत्ति विभक्त
 कही ॥ चेतन द्रव्यने हो, के सकल प्रदेश मिले ॥ गुणव-
 र्तना वों हो, के वस्तुने सहज बलें ॥ ३ ॥ शंकर सहकारी
 हो, के सहजें गुण वरते ॥ द्रव्यादिक परिणति हो, के भवे
 अनुसरते ॥ दानादिक लब्धि हो, के न हुवे सहाय विना ॥
 सहकार अकंपे हो, के गुणनी वृत्ति घना ॥ ४ ॥ पर्याय अनंता
 हो, के जे एक कार्यणों ॥ वरते तेहने हो, के जिनवर गुण
 पमणे ॥ ज्ञानादिक गुणनी हो, के वर्तना जीव प्रते ॥ धर्मादिक
 द्रव्यने हो, के सहकारें करते ॥ ५ ॥ ग्राहक व्यापकता हो, के
 प्रभुतुम धर्म रमी ॥ आत्म अनुभवयी हो, के परिणति
 अन्य धमी ॥ तुझ शक्ति अनंती हो, के गानांने ध्यानां ॥
 मुझ शक्ति विकामन हो, के थाये गुण रमनां ॥ ६ ॥ इस
 निज गुणभोगी हो, के स्वामि भुजंग मुदा ॥ जे नित्य भेदे
 हो, के ते नर धन्य सदा ॥ देवचंद्र प्रसुनी हो, के पुणें
 भक्ति सवे ॥ आत्म अनुभवनी हो, के नित्य नित्यगति
 वषे ॥ ७ ॥ इति ॥ १४ ॥

॥ अथ पंचदश श्री ईश्वरदेवजिन स्तवनम् ॥

॥ काल अनंतानंत ॥ ॥ देगी ॥ ऐश्वर्य ईश्वरदेव, जिगें
 ईश्वरता हो निज अद्भुत धरी ॥ तिगेभावनी शक्ति, आ-
 विर्भावें हो महु प्रगट करी ॥ १ ॥ अग्निन्वादिक धर्म,
 निर्मल भावें हो सद्गुने सर्वदा ॥ नित्यन्वादि स्वभाव, ते
 पण्डितानी हो जट्टेनन सदा ॥ २ ॥ कनो भोक्ता भाव,
 कारक ग्राहक हो ज्ञान आग्निना ॥ गुणपर्याय अनंत, पाम्पा

बुद्ध ॥ वीरज वीरज अनन स्वभावनी हो जी, चारि ॥
 शुद्ध ॥ ५ ॥ न० ॥ विश्रामि विश्रामि निजभावना
 जी, स्याद्वादी अप्रमाद ॥ परमानम परमानम प्रभु दे
 हो जी, भाषि प्राप्ति ॥ ६ ॥ न० ॥ जिन
 जिनसम मना ओदगा ते न, सम प्रागभावनी इह
 अंतर अंतर आनमना न हो जा, परगणिति निर्
 ॥ ७ ॥ न० ॥ प्रतिष्ठः प्रतिष्ठ जिनगजन हो जी,
 साथक भाव ॥ देवचंद्र देवचंद्र पद अतभव हो जी, शुद्ध,
 प्रागभाव ॥ ८ ॥ न० ॥ इति पोटश नमिप्रभजिन स्तवनं ॥

॥ अथ सप्तदश श्री गेरंगजिन स्तवनम् ॥

॥ लाललदे मान म ॥ १ ॥ जिन जगदीश
 ताहरी परम जगीश, आज हो जगदीश निभयनवी
 घणी जी ॥ १ ॥ अणहारी नमग, लय नमप अनिरी,
 आज हो अविनारी जेरी प्रभुना घणी जी ॥ २ ॥
 अनीद्रिय गत कोह, विगनमाय मय रोह, आज हो मोह
 रे मोह जगजनना भणी जी ॥ ३ ॥ अमर ॥ अनी नम,
 पूर्णानंद स्वरूप, आज हो चित्त दीप विर मम ॥ घणी जी
 ॥ ४ ॥ वेदगद्दिन अरुणाप, शुद्ध मित्र अमहाप, आज हो
 व्यापक नायकने ध्येयदे श्रो जी ॥ ५ ॥ अनराम निज
 भोग, शुद्धगुण उपभोग, आज हो जजोगी कृपा भोना
 प्रभु लो जी ॥ ६ ॥ दरियण ज्ञान चारि, महत् प्रदश
 पवित्र, आज हो निर्मल निम्मी अरिना वदीप जी ॥ ७ ॥
 देवचंद्र जिनचंद्र, पूर्णानंदनो वृंद, आज हो जिनगमेशदी, वि
 आनंदीप जी ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ अष्टादश श्री महाभद्रजिनस्त

॥ नट यमुनातुं रे, अति रत्नपामणुं रे ॥ १ ॥
 महाभद्र जिनराज, राज राजविराजे हो आज तुमा
 क्षापिकर्त्तव्य अनन, धर्म अभंगे हो तुं साहिव बडो
 हुं बलिहारी रे श्री जिनवगनी रे ॥ कर्त्ता भो
 कारक काग्य हो तुं स्वामी छनो जी ॥ ज्ञानानं
 सर्व वस्तुनो हो धर्म प्रकाशनो जी ॥ २ ॥ हुं० ॥
 दर्शन नित्त, स्थितिनिर्धार रे अविमंवादन जी ॥ ३ ॥
 समाधि, कोश अनधुं १. निज आनंदना जी ॥ ४ ॥ हुं० ॥
 असंख्य प्रदेश, निजनिज रीने रे गुण संपत्ति भया जी ॥
 हुं० अभंग, आनम शक्तं हो परजय संघर्षा जी ॥ ५ ॥
 धर्मक्षमादिक सैन्य, परिणानि प्रभुना हो तुझ बल
 जी ॥ तत्त्व सकल प्राग्भाव, सादि अनंती रे रीते प्र
 जी ॥ ६ ॥ हुं० ॥ द्रव्य भाव अरिछेद, सकल निव
 साहिव अवतरो जी ॥ दृज रभाव विद्याम, भोगी उ
 रे ज्ञान गुणें भयो जा ॥ ७ ॥ हुं० ॥ आचारिज उ
 साधक मुनिव हो देश विग्न धरु जी ॥ आनम सिद्ध
 कारणरूपे रे योगक्षेमकरु जी ॥ ८ ॥ हुं० ॥ सम्पगदष्टि
 आणारगी हो सहु जिनगजना जी ॥ आत्म साधन व
 सेवे पदकज हो श्री महागजना जी ॥ ९ ॥ हुं० ॥ देव
 जेनचंद्र, भगते रावो हो नवे आनम रुचि जी ॥ अ
 ज्ञाय शुद्ध संपत्ति प्रगटे हो सत्तागत शुचि जी ॥ १० ॥ हुं०

बुद्ध ॥ वीरज वीरज अनंत स्वभावनो हो जी, चारित्र क्षायिक
 शुद्ध ॥ ५ ॥ न० ॥ विश्रामि विश्रामि निजभावना हो
 जी, स्याद्वादी अप्रमाद ॥ परमात्म परमात्म प्रभु देखता
 हो जी, भामि भ्राति जनाद ॥ ६ ॥ न० ॥ जिनसम
 जिनसम सत्ता ओलम्बी हो जी, नसु प्रागभावना इह ॥
 अंतर अंतर आनमना लही हो जी, परपरिणति निरीह
 ॥ ७ ॥ न० ॥ प्रतिछंदे प्रनिछंदे जिनराजनें हो जी, कर्ता
 साधक भाव ॥ देवचंद्र देवचंद्र पद अनुभवे हो जी, शुद्धानम
 प्राग्भाव ॥ ८ ॥ न० ॥ इति षोडश नमिप्रभजिन स्तवनं ॥

॥ अथ सप्तदश श्री वीरसेनजिन स्तवनम् ॥

॥ लाछलदे मान मल्हार ॥ ए देशी ॥ वीरसेन जगदीश
 ताहरी परम जगीश, आज हो दीमे रे वीरजना त्रिभुवनवी
 घणी जी ॥ १ ॥ अणहारी अशरीर, अक्षय अजय अतिवीर,
 आज हो अविनाशी अलेशी द्रुव प्रभुता घणी जी ॥ २ ॥
 अतीन्द्रिय गत कोह, विगतमाय मय लोह, आज हो सोहे
 रे मोहे जगजन्ता भणी जी ॥ ३ ॥ अमर ॥ अखंड अरूप,
 पूर्णानंद स्वरूप, आज हो चिद्रूप दीपे धिर समता घणी जी
 ॥ ४ ॥ वेदरहित अकषाय, शुद्ध सिद्ध असहाय, आज हो
 व्यायक नायकने ध्येयपदे ग्रहो जी ॥ ५ ॥ दानलाभ निज
 भोग, शुद्धस्वगुण उपभोग, आज हो अजोगी करना भोक्ता
 प्रभु लहो जी ॥ ६ ॥ दरिण ज्ञान चारित्र, सकल प्रदेश
 पवित्र, आज हो निर्मल निस्संगी अरिहा वंदीये जी ॥ ७ ॥
 देवचंद्र जिनचंद्र, पूर्णानंदनो वृद्ध, आज हो जिनवरसेवायी, विर
 आनंदीये जी ॥ ८ ॥ इति ॥

श्रीदेवचंद्रजीवृत विंशति विरहमनजिन स्तवनं

॥ अथ अष्टादश श्री महाभद्रजिन स्तवन ॥

॥ तट मनुनातुं रे, जति रत्नियामगुं रे ॥ ए दे
महाभद्र जिनगज, राज राजविराजे हो आज तुमारडो
क्षापिकर्षण अनन, धर्म अभंगे हो तुं साद्विष बडो जी
हुं बलिहारी रे श्री जिनवर्गनी रे ॥ कर्ता भोक्ता
कारक कारण हो तुं स्वामी छनो जी ॥ ज्ञानानंद
सर्व वस्तुनो हो धर्म प्रकाशनो जी ॥ २ ॥ हुं ॥ स
दर्शन नित्त, स्थिरनिर्धार रे अविसंवादना जी ॥ अथ
समाधि, कोश अनश्वर रे निज आनंदना जी ॥ ३ ॥ हुं ॥
असंख्य प्रदेश, निजनिज रीते रे गुण संपत्ति भरी जी ॥ ४ ॥
हुं ॥ अहं, आनम शक्त हो परजय संचर्या जी ॥ ५ ॥ हुं ॥
धर्मक्षमादिक सत्य, परिणाम प्रभुना हो सुख बल अ
जी ॥ तत्त्व सकल प्राणभाव, सादि अनंती रे रीते प्रभु
जी ॥ ६ ॥ हुं ॥ द्रव्य भाव अखिलेश, सकल निवार
साद्विष अवतरो जी ॥ ७ ॥ हुं ॥ स्वभाव विलास, भोगी उपप
रे ज्ञान गुण भरी जी ॥ ८ ॥ हुं ॥ आचारिज उवड़
साधक मुनिवर हो देश विरत धरु जी ॥ आनम सिद्ध अ
कारणरूपे रे योगक्षमेकरु जी ॥ ९ ॥ हुं ॥ सम्पगृह्णति उ
आणारानी हो सद्गु जिनराजना जी ॥ आत्म साधन क
सेवे पदकज हो श्री महाराजना जी ॥ १० ॥ हुं ॥ देव
जिनचंद्र, भगते राजो हो नाव आनम रुचि जी ॥ अथ
अक्षय शुद्ध संपत्ति प्रगटे हो सत्तागत शुचि जी ॥ ११ ॥ हुं ॥

बुद्ध ॥ वीरज वीरज अनंत स्वभावनो हो जी, चारिख क्षायिक
 शुद्ध ॥ ५ ॥ न० ॥ विश्रामि विश्रामि निजभावना हो
 जी, स्याद्वादी भ्रममाद ॥ परमानम परमात्म प्रभु देखता
 हो जी, भासि भाति नानाद ॥ ६ ॥ न० ॥ जिनसम
 जिनसम सत्ता ओलम्बी हो जी, नमु प्रागभावनी इह ॥
 अंतर अंतर आनमना लही हो जी, परपरिणति निरीह
 ॥ ७ ॥ न० ॥ प्रतिछंदे प्रनिछंद जिनगजनें हो जी, करतां
 साधक भाव ॥ देवचंद्र देवचंद्र पद अनुभवे हो जी, शुद्धानम
 प्राग्भाव ॥ ८ ॥ न० ॥ इति षोडश नमिप्रभजिन स्तवनं ॥

॥ अथ सप्तदश श्री वीरसेनजिन स्तवनम् ॥

॥ लाललदे मान मल्हा ॥ ए रेखी ॥ वीरसेन जगदीश
 ताहरी परम जगीश, आज हो दामे र वीरजना त्रिभुवनयी
 धणी जी ॥ १ ॥ अणहारी अशरीर, अक्षय अजय अतिवीर,
 आज हो अविनाशी अलेशी त्रय प्रभता वणी जी ॥ २ ॥
 अतीन्द्रिय गन कोह, विगनमाय मय लोह, आज हो सोहे
 रे मोहे जगजनता भणी जी ॥ ३ ॥ अमर ॥ अखंड अरूप,
 पूर्णानंद स्वरूप, आज हो चिद्रूप दीपे विर समता धणी जी
 ॥ ४ ॥ वेदरहित अकषाय, शुद्ध सिद्ध असहाय, आज हो
 घ्यायकें नायकने ध्येयपदें ग्रह्यो जी ॥ ५ ॥ दानलाभ निज
 भोग, शुद्धस्वगुण उपभोग, आज हो अजोगी कला भोक्ता
 प्रभु लख्यो जी ॥ ६ ॥ दरिगण ज्ञान चारिय, सकल प्रदेश
 पवित्र, आज हो निर्मल निरमंगी अरिहा वंदीयें जी ॥ ७ ॥
 देवचंद्र जिनचंद्र, पूर्णानंदनो वृंद, आज हो जिनवरसेवायी, विर
 आनंदीयें जी ॥ ८ ॥ इति ॥

श्रीदेवचंद्रजीवृत विंशति विरहमन्त्रजिनः ।

॥ अथ अष्टादश श्री महाभद्रजिनस्त

॥ नमः यन्मनानुं रे, अति स्वीयामयं रे ॥ १ ॥
महाभद्र जिनगज, राज राजविगजे हो आज तुमा
क्षायिकर्षण अनन, धर्म अभंगे हो तुं साद्विष बडो
हैं कलिहारी रं श्री जिनगजना ॥ १ ॥ कर्ता भो
कारक काण्ण हो तु स्वामी छनो जी ॥ ज्ञानानं
सर्व वस्तुनो हो धर्म प्रकाशनां जी ॥ २ ॥ हुं० ॥
दर्शन मित्त, स्थितिनिर्धार रं अविमंशना जी ॥ ३ ॥
समाधि, कोश अनशं र. निज आनंदना जी ॥ ४ ॥ हुं० ॥
असंख्य प्रदेश, निजनिज रीने र गुण संपत्ति भर्षा जी ॥
दुर्ग अभंग, आनम गले, हो परजय संघर्षा जी ॥ ४ ॥
धर्मक्षमादिक मन्त्र, परिणानि प्रभुना हो तुझ बल
जी ॥ तत्त्व सकल प्रागभाज, सादि अनंती रे रीमें प्र
जी ॥ ५ ॥ हुं० ॥ द्रव्य भाव अरिछेद, सकल निव
साद्विष अवतरं जी ॥ दृज रभाव विद्याम, भोगी उप
रे ज्ञान गुणें भर्षा जी ॥ ६ ॥ हुं० ॥ आचारिज उव
साधक मुनिवर हो दश विग्न वर जी ॥ आनम सिद्ध
शरगर्षे रे योगक्षमंकर जी ॥ ७ ॥ हुं० ॥ सम्पणदृष्टि
भाणारणी हो सह जिनगजना जी ॥ आनम साधन व
वि पदकज हो धो महागजनां जी ॥ ८ ॥ हुं० ॥ देव
चंद्र, भगने राचो हो नर आनम रुचि जी ॥ अ
क्षय शुद्ध संपत्ति प्रगटे हो सत्तागत शुचि जी ॥ ९ ॥ हुं०

॥ अथ विंशति श्री अजितवीर्यजिन स्तवनम् ॥

॥ अजितवीर्यजिन विचरता रे ॥ मनमोहनां रे लाल ॥
 पुष्कर अर्द्धविदेह रे ॥ भविमोहनां रे लाल ॥ जंगम सुरतरु
 सारिखो रे ॥ मन० ॥ सेवे धन्य धन्य तेह रे ॥ भवि० १ ॥
 जिनगुण अमृत पानयी रे ॥ म० ॥ अमृतक्रिया सुपसाय रे
 ॥ भ० ॥ अमृतक्रिया अनुष्ठानयी रे ॥ म० ॥ आनम अमृत
 दाय रे ॥ भ० ॥ २ ॥ प्रीति भक्ति अनुष्ठानयी ॥ म० ॥
 वषट्पनअसंगी सेव रे ॥ भ० ॥ कर्तान्मपता लहे रे ॥ म० ॥
 प्रसुभक्ति निग्यमेष रे ॥ भ० ॥ ३ ॥ परमेश्वर अवलंबने रे
 ॥ म० ॥ घ्याता ह्येय अमेद रे ॥ भ० ॥ ह्येय समाप्ति हुवे
 रे ॥ म० ॥ साध्यासिद्धि अविच्छेद रे ॥ भ० ॥ ४ ॥ जिन-
 गुण राग परागदी रे ॥ म० ॥ वासिन् मुझ परिणाम रे ॥ भ० ॥
 तजरो दुष्टविभावता रे ॥ म० ॥ सारो आनम काम रे ॥ भ० ॥
 ॥ ५ ॥ जिनभक्तिगत चित्तने रे ॥ म० ॥ वेचकरत गुण प्रेम
 रे ॥ भ० ॥ सेवक जिनपद पामरो रे ॥ म० ॥ रसवेधित अप
 जेम रे ॥ म० ॥ ६ ॥ नाथ भक्तिगत भावदी रे ॥ म० ॥ तृण जायुं
 परदेव रे ॥ भ० ॥ परमानम विन्तामनि सुरतरु धरि रे ॥
 म० ॥ अधिक अरिहंत सेव रे ॥ म० ॥ ७ ॥ गुण स्मृतिपत्ति रे
 ॥ म० ॥ फारदपो आनमराम रे ॥ भ० ॥ निदमाकंचनता
 लहे रे ॥ म० ॥ लोह जुं पारस पाम रे ॥ म० ॥ ८ ॥
 निर्मल तत्त्वरुचि थइ रे ॥ म० ॥ करलो जिनरति भक्ति
 ॥ भ० ॥ देवचंद्र पद पामरो रे ॥ म० ॥ परम महोदय
 सुक्ति रे ॥ भ० ॥ ९ ॥ इति ॥ २० ॥

॥ अथ एकोनविंश श्री देवजसाजिन स्तवनम् ॥

॥ महाविदेह क्षेत्र सोहामणुं ॥ १ ॥ देवी ॥ देवसजा श्री-
सण करो, निघटे मोह विभाव लाल रे ॥ प्रगटे शुद्ध स्वभा-
वना, आनंद लहरी नाव लाल रे ॥ १ ॥ दे० ॥ स्वामी वसो
पुष्कर वें, जपुभंगें नाम लाल रे ॥ क्षेत्र विभेद घणो पङ्क्तो,
किम पोहोंचे उलाम लाल रे ॥ २ ॥ दे० ॥ होम जो तनु
पांखडी, आयन नाथ हज्ज लाल रे ॥ जो होती चित्त आं-
खडी, देखण निष्प प्रभु न लाल रे ॥ ३ ॥ दे० ॥ शासन-
मक्त जे सुखग, विनयुं शीघ्र नमाय लाल रे ॥ कृपा करो
पुष्ट उपरं, नो जिनबंदन धाय लाल रे ॥ ४ ॥ दे० ॥ पणुं
वै विराधना, शी कीची इणें जीव लाल रे ॥ अविरति मोह
ले नहीं, दीटे आगमदीन लाल रे ॥ ५ ॥ दे० ॥ आनम
शुद्ध स्वभावनं, बोधन शोधनकाज लाल रे ॥ स्वार्थि प्राप्ति
णो, हेतु कदो महागज लाल रे ॥ ६ ॥ दे० ॥ तुष्ट स-
खो सादिय मिल्यो, भांजे भग्नम टेव लाल रे ॥ पुष्टावन
भु लहि, कोण करे पम्मेव लाल रे ॥ ७ ॥ दे० ॥ दीन-
पाल कृपाशुभो, नाथ भक्ति आधार लाल रे ॥ देवचंद्र जिन
वना, पम्माभूत सुखकार लाल रे ॥ ८ ॥ दे० ॥ इति श्री
जसाजिन स्तवनं ॥

॥ अथ विंशति धो जजितवीर्यजिन स्तवनम् ॥

॥ जजितवीर्यजिन विहरना रे ॥ मनमोहनां रे हात ॥
 उक्तर जजितवेह रे ॥ भविष्योहनां रे हात ॥ जंगम सुगुरु
 सतिस्ते रे ॥ म० ॥ सेवे घन्य घन्य तेह रे ॥ भवि० १ ॥
 दिनप्रद जवन पाननी रे ॥ म० ॥ अनुनावेया सुपनाय रे
 ॥ म० ॥ जजितक्रिया जनुशनयी रे ॥ म० ॥ आनम अपून
 दाव रे ॥ म० ॥ २ ॥ प्रीति भक्ति अनुशनयी ॥ म० ॥
 वचनजलंगी सेव रे ॥ म० ॥ कर्मान्मपना लहे रे ॥ म० ॥
 प्रभुभक्ति निरूपनेव रे ॥ म० ॥ ३ ॥ परमेश्वर अवलंबने रे
 ॥ म० ॥ छात्रा ह्येय जमेद रे ॥ म० ॥ ह्येय समाप्ति ह्ये
 रे ॥ म० ॥ साधसिद्धि अविच्छेद रे ॥ म० ॥ ४ ॥ जिन-
 द्युप रण पागली रे ॥ म० ॥ वासिन मुझ परिणाम रे ॥ म० ॥
 तदो ह्येयमावता रे ॥ म० ॥ सरो आनम काम रे ॥ म० ॥
 ॥ ५ ॥ जिनभक्तितन वित्तने रे ॥ म० ॥ वेधकरस गुण प्रेम
 रे ॥ म० ॥ सेवक जिनपद पामदो रे ॥ म० ॥ रसवेधित अप
 लेन रे ॥ म० ॥ ६ ॥ नाथ भक्तिगत भावयी रे ॥ म० ॥ तृण जायुं
 पदेव रे ॥ म० ॥ परमानम चिन्तामणि सुरनर धरि रे ॥
 म० ॥ जजित अग्रिंत सेव रे ॥ म० ॥ ७ ॥ गुण स्मृतियकी रे
 ॥ म० ॥ फरदो आनमराम रे ॥ म० ॥ नियमाकंचनता
 रे ॥ म० ॥ लोह ज्युं पारस पाम रे ॥ म० ॥ ८ ॥
 नैर्ज तत्त्वरुचि धइ रे ॥ म० ॥ करजो जिनपति भक्ति
 रे ॥ म० ॥ देवचंद्र पद पामदो रे ॥ म० ॥ पाम महोदय
 कति रे ॥ म० ॥ ९ ॥ इति ॥ २० ॥

॥ कलश ॥ राग धन्याश्री ॥

॥ वंदो वंदो रे जिनवर विचरंता वंदो ॥ कीर्तन स्तवन
नमन अनुसरतां, पूर्वपाप निकंदो रे ॥ जिनवर विचरंता वंदो
॥ १ ॥ जंघू द्वीपे चार जिनेश्वर रे, घातकी आठ आणंदो ॥
पुष्कर अर्थे आठ महामुनि, सेवे चोशठ इंदो रे ॥ जि०
॥ २ ॥ केवली गणधर साधु साधवी, श्रावक श्राविका वंदो ॥
जिनमुख धर्मअमृत अनुभवतां, पामे मन आणंदो रे ॥ जि०
॥ ३ ॥ सिद्धाचल चौमास रहीने, गायो जिनगुण छंदो ॥
जिनपति भक्ति मुगतिनो मारग, अनुपम शिवसुखकंदो रे
॥ जि० ॥ ४ ॥ खरतर गच्छ जिनचंद सूरिवर, पुण्यप्रधान
मुणिंदो रे ॥ सुमति सागर साधु रंग सुवाचक, पीयो क्षुतम-
कांदो रे ॥ जि० ॥ ५ ॥ राजसार पठक उपगारी, ज्ञानधर्म
दिणंदो ॥ दीपचंद सद्गुरु गुणवंता, पाठक धीर गपंदो रे
॥ जि० ॥ ६ ॥ देवचंद्र गणि आत्म हेतें, गाया वीश
जिणंदो ॥ अद्भि इद्भि सुखसंपत्ति प्रगटे, मुजस महोदप
इंदो रे ॥ जि० ॥ ७ ॥ इति पंडितश्री देवचंद्रजीकृत विंशति
विहरमान जिनस्तवनानि संपूर्णानि ॥

॥ अथ श्री महोपाध्याय देवचंद्रजी कृत
अतित जिन चोविशी ॥

॥अथ प्रथम तीर्थंकर श्रीकेवलज्ञानी जिनस्तवन॥

नामे गाजे परम आल्हाद,

प्रगटे अनुभव रस आस्वाद ॥

तेथी थाये मति सुप्रसाद,

सुणतां भाजेरे कांई विषय विषादरे,

जिणंदा ताहरा नामथी मन भीनो ॥१॥

क्षेत्र असंख्य प्रदेश,

अनंत पर्याय निवंश ॥

जाणग शक्ति अशेष,

तेहथी जाणेरे कांई सकल विशेषरे ॥जि० २॥

सर्व प्रमेय प्रमाण,

जस केवल नाण पहाण ॥

तिणे केवलनाणी अभिहाण,

जस ध्यावेरे कांई मुनिवर ज्ञाणरे ॥जि० ३॥

ध्रुव परिणति छनि जास,

परिणति परिणमे त्रिक राश ॥

करता पद प्रवृत्ति प्रकाश,
अस्ति नास्तिरे कांई सर्वनो भासरे ॥जि० ४

सामान्य स्वभावनो बोध,
केवल दर्शन शोध ॥
सहकार अभावे रोध,
समयंतररे कांई बोध प्रबोधरे ॥जि० ५॥

कारक चक्र समग्न,
ते ज्ञायक भाव विलग्न ॥
परमभाव संसग्न,
एक रीतेरे कांई थयो गुण वग्नरे ॥जि० ६॥

इम सालंबन जिन ध्यान,
भवि साधे तत्त्व विधान ॥
लहे पूर्णानंद अमान,
तेहथी थायेरे कांई शीव इशानरे ॥जि० ७॥

दास विभाव अपाय
नासे प्रभु सुपसाय ॥
जे तन्मयताए ध्याय,
सही तेहनेरे देवचंद्र पद थायेरे ॥जि० ८॥

॥ अथ द्वितीय श्रीनिवाणी प्रभुनुं स्तवन ॥

॥ घोरजी प्याराहो घोरजी प्यारा ॥ ए राग ॥

प्रभुमुं चरण परमगुरु जिनना,

हस्त ते मुनि जन मनना ॥

घासी अनुभव नंद व बनना,

भोगी आनंद घनना ॥ १ ॥

मोरा खानो हों नोरो ध्यान धरीजे,

ध्यान धरीजे हों निद्रि बगेजे,

अनुभव अमृत पीजे,

मोरा स्वामी हों ताग० ॥ ए आंकणी ॥

सकल प्रदेश नमा गुण धारी,

निज निज कारण कारी ॥

निराकार अद्वैत उदाते,

शक्ति सर्व विस्तारी ॥ मोरा० २ ॥

गुण गुण प्रति पर्याय अनता,

ते अभिलाष्य स्तनना ॥

अनंत गुणानभिलाषी संता,

कार्य व्यापार करंता ॥ मोरा० ३ ॥

छति अविभागी पर्यय व्यक्ते,

कारज शक्ति प्रवर्ते ॥

ते विशेष सामर्थ्य प्रशक्ते,
गुण परिणाम अभिव्यक्ते ॥ मोरा० ४ ॥
निरवाणो प्रभु शुद्ध स्वभावी,
अभय निरायु अपावी ॥
स्याद्वादी यम नोगत रात्री,
पूरण शक्ति प्रभावी ॥मोरा० ५॥
अचल अखंड स्वगुण आरामी,
अनंतानंद विसरामी ॥
सकल जीव खेदज्ञ सुस्वामी,
निरामगंधी अकामी ॥मोरा० ६॥
निःसंगी सेवनथी प्रगटे,
पूर्णानंदो ईहा ॥
साधन शक्ते गुण एकत्वे,
सीधे साध्य समीहा ॥मोरा० ७॥
पुष्ट निमित्तालंवन ध्याने,
सालंवन लय ठाने ॥
देवचंद्र गुणने एक ताने,
पहोचे पूरण थाने ॥मोरा० ८॥

श्री तृतीय सागर प्रभु जिन स्तवन.

८१

॥ अथ श्री तृतीय सागर प्रभु जिनस्तवन ॥

॥ चउमासी पारणुं आवे ॥ ए राग ॥

गुण आगर सागर स्वामी,
मुनि भाव जीवन निःकामी ॥
गुण करणे कर्तृ प्रयोगी,
प्राग्भावी सत्ता भांगी ॥ १ ॥

सुहंकर भव्य ए जिन गावो,
जिम पूरण पदवी पावो ॥ सुहंकर ० ॥ ए आंकणी ॥

सामान्य स्वभाव स्वपरना,
द्रव्यादि चतुष्टय घरना ॥
देखे दरशन रचनाये,
निज वीर्य अनंत सहाये ॥ सु० २ ॥

तेहने ते जाणे नाण,
ए धर्म विशेष पहान ॥
सावय वीकारज शक्ते,
अविभागी पर्यय व्यक्ते ॥ सु० ३ ॥

जे कारण कारज भावे,
घरते पर्याय प्रभावे ॥

प्रति समये व्यय उत्पादि,
 ज्ञेयादिक अनुगत सादि ॥सु० ४॥
 अविभागी पर्यय जेह,
 समवायी कार्यना गेह ॥
 जे नित्य त्रिकाली अनंत,
 तसु ज्ञायक ज्ञान महंत ॥सु० ५॥
 जे नित्य अनित्य स्वभाव,
 ते देखे दर्शन भाव ॥
 सामान्य विशेषनो पिंड,
 द्रव्यार्थिक वस्तु प्रचंड ॥सु० ६॥
 ईम केवल दर्शन नाण,
 सामान्य विशेषनो भाण ॥
 द्विगुण आतम श्रद्धाए,
 चरणादिक तसु व्यवसाए ॥सु० ७॥
 द्रव्य जेह विशेष परिणामी,
 ते कहीए पज्जव नामी ॥
 छती सामर्थ्य दुभेदे,
 पर्याय विशेष निवेदे ॥सु० ८॥
 तसु रमणे भोगनो वृंद,
 अप्रयासी पूर्णानंद ॥

चतुर्थ श्री महाजस जिन स्तवन.

८१०

प्रगटी जस शक्ति अनंती,
निज कारज वृत्ति स्वतंती ॥ सु० ॥३॥

गुण द्रव्य सामान्य स्वभावी,
तोरधपती त्यक्त विभावी ।
प्रभु आणा भक्ते लीन,
तिणे देवचंद्र पद कीन ॥ सु० ॥१०॥

॥ अथ चतुर्थ श्री महाजस जिन स्तवन ॥

आत्म प्रदेश रंगधल अनुपम,
सम्यकदर्शन रंगरे, निज सुखके सधैया ॥
तुं तो निज गुण खेल वसंतरे ॥ निज० ॥
पर परिगति चिंता तजी निजमें,
ज्ञान सखाके सगरे ॥ नि० ॥ १ ॥

वात्त वरास सुरुचि केशर घन,
छांटो परम प्रमोदरे ॥ नि० ॥
आतम रमण गुलालकी लाली,
साधक शक्ति विनोदरे ॥ निज० ॥ २ ॥

ध्यान सुधारस पान भगनता,
भोजन सहज स्वभोगरे ॥ निज० ॥

रिझ एकत्वता तानमें वाजे,
वाजिंत्र सनमुख योगरे ॥ निज० ॥३॥

शुक्लध्यान होरीकी ज्वाला,
जाले कर्म कठोररे ॥ निज० ॥
शेष प्रकृति दल खिरण निर्झरा,
भस्म खेल अति जोररे ॥ निज० ॥४॥

देव महाजस गुण अवलंबन,
निर्भय परिणति व्यक्तिरे ॥ निज० ॥
ज्ञाने ध्याने अति बहुमाने,
साधे मुनि निज शक्तिरे ॥ निज० ॥ ५ ॥

सकल अजोग अलेश असंगत,
नाहि होत्रे सिद्ध रे ॥ निज० ॥
देवचंद्र आणामें खेले,
उत्तम युंर्हि प्रसिद्ध रे ॥ निज० ॥ ६ ॥

॥ अथ पंचम श्री विमलजिन स्तवन ॥

॥ राग-कडम्बो. ॥

धन्य ! तुं धन्य तुं ! धन्य ! जिनराज तुं,
धन्य ! तुज शक्ति व्यक्ति सनूरी ॥

कार्य कारण दशा सहज उष्णारता,
 शुद्ध कर्तृत्व परिणाम पूरी ॥ धन्य० ॥१॥
 आत्म प्रभाव प्रतिभास कारज दशा,
 ज्ञान अविभागि परजय प्रवृत्ते ॥
 एम गुण-सर्व निज कार्य साधे प्रगट,
 ज्ञेय दृश्यादि कारण निमित्ते ॥ धन्य० ॥२॥
 दास बहु मान भासन रमण एकता,
 प्रभु गुणालंबनी शुद्ध थाये ॥
 बंधना हेतु रागादि तुज गुण रसी;
 तेह साधक अवस्था उपाये ॥ धन्य-तुं० ॥३॥
 कर्म-जंजाल युंजनकरण योग जे,
 स्वामी भक्ति रम्या धिर समाधि ॥
 दान तप शील व्रत नाथ आणा बिना,
 धर्इय बाधक करे भव उपाधि ॥ धन्य० ॥४॥
 सकल परदेश समकाल सवि कार्यता,
 कारण-सहकार कर्तृत्व भावो ॥
 द्रव्य परदेश पर्याय आगमपणे,
 अचल असहाय अक्रिय दावो ॥ धन्य० ॥५॥
 उत्पति नाश ध्रुव सर्वदा सर्वनी;
 पट्टगुणी हानिघृद्धि अन्यूनो ॥ :

कार्य कारण दशा सहज उपगारता,
 शुद्ध कर्तृत्व परिणाम पूरी ॥ धन्य० ॥१॥
 आत्म प्रभाव प्रतिभास कारज दशा,
 ज्ञान अविभागि परजय प्रवृत्ते ॥
 एम गुण सर्व निज कार्य साधे प्रगट,
 ज्ञेय दृश्यादि कारण निमित्ते ॥ धन्य० ॥२॥
 दास बहु मान भासन रमण एकता,
 प्रभु गुणालंबनी शुद्ध थाये ॥
 बंधना हेतु रागादि तुज गुण रसी,
 तेह साधक अवस्था उपाये ॥ धन्य० तुं० ॥३॥
 कर्म जंजाल युंजनकरण योग जे,
 स्वामी भक्ति रम्या धिर समाधि ॥
 दान तप शील व्रत नाथ आणा विना,
 धर्य बाधक करे भव उपाधि ॥ धन्य० ॥४॥
 सकल परदेदा समकाल सवि कार्यता,
 कारण सहकार कर्तृत्व भावो ॥
 द्रव्य परदेदा पर्याय आगमपणे,
 अचल असहाय अक्रिय दावो ॥ धन्य० ॥५॥
 उत्पति नाश ध्रुव सर्वदा सर्वनी,
 पद्गुणी हानिवृद्धि अन्यूनो ॥ :

सबला साहिव ओलगे,
 आतम सबलो थायरे ॥
 बाधक परिणति सवि टले,
 साधक सिद्धि कहायरे ॥ जग० ॥ १३ ॥
 कारणथी कारज हुये,
 ए परतित अनादिरे ॥
 माहरा आतम सिद्धिना,
 निमित्त हेतु प्रभु सादिरे ॥ जग० ॥ १४ ॥
 अविसंवादन हेतुनी,
 द्रढ सेवा अभ्यासरे ॥
 देवचंद्र पद निपजे,
 पूर्णानंद विलासरे ॥ जग० ॥ १५ ॥
 ॥ अथ श्री सप्तम श्रीधरजिन स्तवन ॥

॥ रसीयानी देशी ॥

से मुख मुख प्रबुने न मली शक्यो,
 तो सी बात कहाय, जिणंदजी ॥
 निज पर बोलक बात लहो सहु,
 पण मने किम पतित आय ॥ जिणंदजी ॥
 से मुख० ॥१॥

भव्य अभव्य परित्त अनंत तो,
 कृष्ण शुक्लपक्ष धार ॥ जि० ॥
 आराधक विराधक रीतनो,
 पूछि करन निरधार ॥ जि० ॥ से मुख० ॥१॥
 किण काले कारण केहवे मले,
 थासे मुजने हो सिद्धि ॥ जि० ॥
 आतम तत्त्व रुचि निज रिद्धिनी,
 लहिशुं सर्व समृद्धि ॥ जि० ॥ से मुख० ॥२॥
 एक वचन जिन आगमनो लही,
 निपाव्यां निज काम ॥ जि० ॥
 णटले आगम कारण संपजे,
 डील थई किम आम ॥ जि० ॥ से० ॥३॥
 श्रीधर जिन नामे बहु निस्तस्या,
 अल्प प्रयासे हो जेह ॥ जि० ॥
 मुज सरिखां णटले कारण लहे,
 न तरे कहो किम तेह ॥ जि० ॥४॥
 कारण जोगे माधे नत्तने,
 नहि समखो उपादान ॥ जि० ॥
 श्री जिनराज प्रकाशो मुज प्रने,
 तेहनो कोण निदान ॥ जि० ॥ से० ॥५॥

भाव रोगना वैद्य जिनेश्वर,
भावोपध तुज भक्ति ॥ जि० ॥
देवचंद्रने श्री अरिहंननां,
छे आधार ए व्यक्ति ॥ जि० ॥ से० ॥ ७ ॥

॥ अथ अष्टम श्रीदत्तप्रभु स्तवन ॥
॥ राग धमाल ॥

जिन सेवनयें पाईये हो,
शुद्धात्म मकरंद ॥ ए आंकणी ॥
तत्त्व प्रतीत वसंत ऋतु प्रगटी,
गई सिसिर कृप्रतीत ॥ ललना ॥
दुरमती रजनी लघु भई हो,
सदबोध दिवस वदीत ॥ ललना ॥ जि० ॥ १ ॥
साध्य रचि सुसखा मिलीहो,
निज गुण चरचा खेल ॥ ल०
बाधक भावकी नंदना हो,
बुध मुख गारिको मेल ॥ ल० ॥ जि० ॥ २ ॥
प्रभु गुण गान सुछंदशुं हो,
वाजिप्र अतिशय तान ॥ ल०
शुद्ध तत्त्व बहुमानता,
खेलत प्रभु गुण ध्यान ॥ ल० ॥ जि० ॥ ३ ॥

गुण बहुमान गुलालसो हो,
 लाल भए भवि जीव ॥ ल०
 राग प्रशस्तकी भ्रममें हो,
 विभाव विडारे अनोव ॥ ल० ॥ जिन० ॥३॥
 जिन गुण खेलमें खेलने हो,
 प्रगट्यां जिन गुण खेल ॥ ल० ॥
 आत्म थर आत्म रमे हो,
 समता सुगति के खेल ॥ ल० ॥ जिन० ॥५॥
 तत्त्व प्रतिन प्याले भंग हो,
 जिन वाणी रगपान ॥ ल० ॥
 निर्मल भक्ति लाली जमी हां,
 रिश्ट एकत्वना नान ॥ ल० ॥ जिन० ॥६॥
 भव वैराग अविशु हो,
 वरुण रमण सुमदन ॥ ल० ॥
 समिति गुपति वन्धना रमे हो,
 खेलें हो शूल वसन ॥ ल० ॥ जिन० ॥७॥
 वायव गुण गीता दिये हो,
 निज वायव वरिणाम ॥ ल० ॥
 कर्म प्रवृत्ति अर्थन मरु हो,
 प्रवृत्ति अर्थन प्रवृत्ति ॥ ल० ॥ जिन० ॥८॥

धिर उपयोग साधन मुखे हो,
 पिचकारीकी धार ॥ ल० ॥
 उपशम रस भरी छांटतां हो,
 गई तताई अपार ॥ ल० ॥ जि० ॥ ९॥
 गुण पर्याय विचारतां हो,
 शक्ति व्यक्ति अनुभूति ॥ ल० ॥
 द्रव्यास्तिक अवलंबतां हो,
 ध्यान एकत्व प्रसूति ॥ ललना० ॥ जि० ॥ १०॥
 राग प्रशस्त प्रभावनाहो,
 निमित्त करण उपभेद ॥ ल० ॥
 निरविकल्प सुसमाधिमें हो,
 भये हे त्रिगुण अभेद ॥ ल० ॥ जि० ॥ ११ ॥
 ईम श्रीदत्त प्रभु गुणे हो,
 फाग रमे मतिमंत ॥ ल० ॥
 पर परिणति रज धोयके हो,
 निरमल सिद्धि वसंत ॥ ल० ॥ जि० ॥ १२॥
 कारणर्थे कारज सधे हो,
 एह अनादिकी चाल ॥ ल० ॥
 देवचंद्र पद पाईयें हो,
 करत निज भाव संभाल ॥ ल० ॥ जि० ॥ १३॥

॥ अथ नवम श्री दामोदर जिन स्तवन ॥

॥ मोरा साहेब हो श्री शीवल नाथके ॥ ए देशी ॥

सुप्रतीते हो करि थिर उपयोग के,
दामोदर जिन बंदीये ।

अनादिनी हो जे मिथ्या भ्रांतिके,
तेह सर्वथा छंडीये ॥

अविरति हो जे परिणति दुष्ट के,
टाली थिरना साधीए ।

कपायनी हो कसमलना कापी के,
बर समता आराधीए ॥ १ ॥

जंबूने हो भरते जिनराज के,
तवमा अतित चोवीशीये ॥

तस नामे हो प्रगटे गुण राशि के,
याने शिव मुख बिलसीये ॥

अपराधी हो जे तुजथी दूर के,
भ्रि भ्रमण दुःखना धणी ॥

। माटे हो तुज सेवा रंग के,
जेजो ए इच्छा घणी ॥ २ ॥

रुधरमें हो जिन तुरतरु लुंवके,
गगरमें प्रवहण समो ॥

भवभमतां हो भविजन आधार के,
 प्रभु दरशन मुख अनुपमो ॥
 आत्मनी हो जे शक्ति अनंतके,
 तेह स्वरूप पदे धर्या ॥
 पारिणामिक हो ज्ञानादिक धर्म के,
 स्व स्वकार्यपणे बर्या ॥ ३ ॥
 अविनाशी हो जे आत्मानंद के,
 पूर्ण अखंड स्वभावनो ॥
 निज गुणनो हो जे वर्त्तन धर्म के,
 सहज विलासी दावनो ॥
 तस भोगी हो तुं जिनवर देव के,
 त्यागी सर्व विभावनो ॥
 श्रुतज्ञानी हो न कही शके सर्व के,
 महिमा तूज प्रभावनो ॥ ४ ॥
 निःकामी हो निकपाई नाथ के,
 साथ होजो नित तुम तणो ॥
 तुम आणा हो आराधना शुद्धके,
 साधुं हुं साधकपणो ॥
 वीतरागधी हां जे राग विगुद्धके,
 तेहीज भवभय वारणो ॥

आणा आराधन विना,
 किम गुण सिद्धि धाय नाथरे ॥नमि०॥६॥
 हवे जिन वचन प्रसंगधी,
 जाणो साधक नीति नाथरे ॥
 शुद्ध साध्य रुचिपणे,
 करिए साधन रीति नाथरे ॥ न० ॥ ७ ॥
 भावन रमण प्रभु गुणे,
 योग गुणी आधीन नाथरे ॥
 राग ते जिम गुण रंगमें,
 प्रभु दीटां रति पीन नाथरे ॥नमि०॥८॥
 हेतु पलटावी सवे,
 जोड्या गुणि गुण भक्ति नाथरे ॥
 तेह प्रशस्तरणे रम्या,
 साधे आतम शक्ति नाथरे ॥नमि०॥९॥
 धन तनु मन वचना सवे,
 जोड्या स्वामी पाय नाथरे ॥
 साधक कारण वारतां,
 साधन कारण धाय नाथरे ॥ न० ॥ १० ॥
 आतमता पलटावतां,
 प्रगटे संवर रूप नाथरे ॥

स्वस्वरूप रसी करे,
 पुरणानंद अनूप नाथरे ॥नमि०॥११॥
 विषय कषाय जहर टले,
 अमृत थाये एम नाथरे ॥
 जे परसिद्ध रूचि हुवे,
 तो प्रभु सेवा धरी प्रेम नाथरे ॥नमि०॥१२॥
 कारण रंगी कार्यने,
 साधे अवसर पामि नाथरे ॥
 देवचंद्र जिनराजनी,
 सेवा शिवसुख धाम नाथरे ॥नमि०॥१३॥

॥ अथ द्वादशम श्री मुनिसुव्रत जिन स्तवन ॥

॥ नमणी स्वमणी ने मन गमणी ॥ ए देशी ॥

दिठो दरिशाण श्री प्रभुजीनो,
 साचे रागे मनसुं भीनो ॥
 जसु रागे निरागी थाये,
 तेहनी भक्ति कोने न मुहाये ॥ १ ॥
 पुद्गल आशा रागी अनेरा,
 तसु पासे कुण म्हाये फेरा ॥

जसु भगते निर्भय पद लहिण,
 तेहनी सेवामां धिर रहियो ॥ २ ॥
 रागी सेवकधी जे राचे,
 घास भक्ति देखीने माचे ॥
 जसु गुण दाखे तृष्णा आंचे,
 तेहनो सुजस चतुर किम वाचे ॥ ३ ॥
 पूरण ब्रह्मने पूर्णानंदी,
 दर्शन ज्ञान चरण रस कंदी ॥
 सकल विभाव प्रसंग अफंदी,
 तेह देव समरस मकरंदी ॥ ४ ॥
 तेहनी भक्ति भवभय भाजे,
 निगुण पिण गुण शक्ति गाजे
 दास भाव प्रभुताने आपे,
 अंतरंग कलिमल सवि कापे ॥ ५ ॥
 अप्पातम मुख कारण पूरां,
 स्वस्वभाव अनुभूति सनूरां ।
 तसु गुण पलंगी घनना कीजे,
 परम महोदय शुद्ध लहीजे ॥ ६ ॥
 मुनिनुमन प्रभु प्रभुता लीना,
 आनम संपत्ति भासन पोना ॥

आणा रंगे चित्त धरीजे,
देवचंद्र पद शीघ्र वरीजे ॥ ७ ॥

॥ अथ त्रयोदशम श्री सुमतिजिन स्तवन ॥

॥ कान्हेयालाल ए देवी ॥

प्रभुम्युं डुम्युं विनवुरे लाल,
मुक्त विभाव दुःख गीनरे साहचरिया लाल ।
जिन कालना जयनारे लाल,
जाणा ओ मह नोनिं साहचरिया लाल ॥ प्रभु० ॥ १ ॥
जय जानम्युं नचि मिन्दे लाल,
जान न जाय नथर ॥ सा० ॥
प्राप्त अप्राप्तमयनरे लाल,
जाणा जे जिन जथर ॥ सा० ॥ प्रभु० ॥ २ ॥
छान परजाय जे जाननारे लाल,
ने ना नचि पलटायरे ॥ सा० ॥
जयनो नचनचि वनेनारे लाल,
माचि जाण अमहायर ॥ सा० ॥ प्र० ॥ ३ ॥
धर्मादिक मह द्रव्यनारे लाल,
प्राप्त भणी महकाररे ॥ साहि० ॥
धर्मादिक गुण वनेनारे लाल,
जान नच न थाररे ॥ सा० ॥ प्र० ॥ ४ ॥

जाणग अभिलाषी नहिरे लाल,
 नवि प्रतिविंवे ज्ञेयरे ॥ सा० ॥
 कारक शक्ते जाणवुरे लाल,
 भाव अनंत अमेयरे ॥ सा० ॥ प्रभु० ॥ ५ ॥
 तेह ज्ञान सत्ता थकेरे लाल,
 न जणाये निज तत्त्वर ॥ सा० ॥
 रुचि पण तेहवि नवि घंधरे लाल,
 ए अम मोह महत्त्वरे ॥ सा० प्रभु० ॥ ६ ॥
 मुज ज्ञायकता पर रसीरे लाल,
 पर तृष्णाए तत्तरे ॥ साहिबि० ॥
 ते समता रस अनुभंवेरे लाल,
 सुमति सेवन व्याप्तरे ॥ सा० ॥ प्र० ॥ ७ ॥
 बाधकता पलटाव्वारे लाल,
 नाथ भक्ति आधाररे ॥ सा० ॥
 प्रभु गुण रंगी चेतनारे लाल,
 एहीज जीवन साररे ॥ सा० ॥ प्र० ॥ ८ ॥
 अमृतानुष्ठाने रखारे लाल,
 अमृत क्रियाने उपायरे ॥ सा० ॥
 देवचंद्र रंगे रमेरे लाल,
 ते सुमति देव पसायरे ॥ सा० ॥ प्र० ॥ ९ ॥

सहज अनंत अत्यंत महंत

मुखे भख्या हो लाल ॥ म० ॥

अविनाशी अविकार अपार गुणे

वरया हो लाल ॥ अ० ॥ ५ ॥

जे प्रवृत्ति मूल छेद

उपाय जे हां लाल ॥ छे० ॥

प्रभु गुण रागे रक्त थाय

शिवदाय ते हो लाल ॥ था० ॥

अंश थकि सरवंश विगुह्यपणु

टवे हो लाल ॥ वि० ॥

शुकल बीज दाशि रेह तेह

पूरण हुये हो लाल ॥ तेह० ॥ ६ ॥

तिम प्रभुथी शुचि राग करे

बीतरागता हो लाल ॥ करे० ॥

गुण एकत्ये थाय मगुण

प्राग्भावता हो लाल ॥ मगुण० ॥

देवचंद्र जिनचंद्र सेरामांदि

रहो हो लाल ॥ सेवा० ॥

अव्यावाय अगाध आत्म मुख

संप्रदो हो लाल ॥ आ० ॥ ७ ॥

॥ अथ पंचदशम श्री आस्तागजिन स्तवन ॥

॥ मन मोक्षं अमार्गं प्रभु गुणे ॥ १ ॥

करो साचो रंग जिनेश्वर,

संसार पिरंग सह अन्यरं ॥

गुरपति नरपति संपदा,

ते तो दुरगंधी कदरं ॥ करो० ॥ १ ॥

जिन आम्नाय गुण रस रसी,

घल निषय रिक्ता रिहप रे ॥

विज समविज मने अभिलग्ने,

जिजं आम्नाय शुद्ध स्वरूपं ॥ करो० ॥ २ ॥

निज गुण विजल जल रम्या,

समु मोक्ष अनलनो नाप रे ॥

नरि व्यापे पापे भरमिधिनि,

जिन शीतने अर्क प्रतापरे ॥ करो० ॥ ३ ॥

जिन गुण रंगी चेतना,

नरि पापे अग्निनर एमरे ॥

गुण रमणे निज गुण उदामे,

ने आम्नाय निज धर्मरे ॥ करो० ॥ ४ ॥

८४० श्री महो० देव० कृत अतिश जिन चाविशी.

पर त्यागी गुण एकतत्त्वता,
रमता ज्ञानादिक भावरे ॥
स्वस्वरूप ध्याता थई,
पामे शुचि क्षायिक भावरे ॥ करो० ॥ ५ ॥
गुण करणे नव गुण प्रगटता,
सत्तागत रस धीती छेद रे ॥
संक्रमण उदय प्रदेशथी,
करे निर्झरा टाले खेद रे ॥ करो० ॥ ६ ॥
सहज स्वरूप प्रकाशथी,
थाण पूर्णानंद विलामरे ॥
देवचंद्र जिनराजनी,
करज्यो सेवा मुख वासरे ॥ करो० ॥ ७ ॥

॥ अथ षोडशम श्री नमिश्चर स्वामी जिन स्तवन ॥

॥ हो षोड पंचाष्ट ॥ १० देजी ॥

जगत दिवाकर श्री नमिश्चर स्वामजो,
तुज मुख दोटे नाटो भूल अनादिनीरेलो ॥
जाग्यो सम्यग् ज्ञान मुखारम घामजो,
छांदी दुर्गम मिथ्यानींद प्रमादनीरेलो ॥ ज० ॥ १ ॥

सहज प्रगट्यो निज पर भाव विवेक जो,
 अंतर आतिम ठहस्यो साधन साधवेरे लोल ॥
 साध्यालंबी धई क्षायकता छेक जो,
 निज परिणति धिर निज धर्म रसेठवेरे लो ॥ ज० ॥ २ ॥
 त्यागीने सवि पर परिणति रस रीझ जो,
 जागी छे निज आत्म अनुभव इष्टतारे लोल ॥
 सहजे छुटी आश्रय भावनी चालजो,
 जालम ए प्रगटी संवर शिष्टतारे लोल ॥ ज० ॥ ३ ॥
 बंधुना हेतु जे छे पाप स्थानजो,
 ते तुज भगते पाम्या पुष्ट प्रशस्ततारे लोल ॥
 ध्येय गुणे बल्यो पूरण उपयोग जो,
 तेहथी पामे ध्याता ध्येय समस्ततारे लोल ॥ ज० ॥ ४ ॥
 जे अति दुस्तर जलधि समो संसारजो,
 ते गोपद सम कीधो प्रभु अवलंबनेरे लोल ॥
 जाण्यो पूर्णानंद ते आत्म पाम जो,
 अवलंब्यो निर्विकल्प परमात्म तत्त्वनेरे लोल ॥ ज० ॥ ५ ॥
 स्वाहादी निज प्रभुनाने एकत्वजो,
 क्षापिक भावे थाए निज रत्नवरीरे लोल ॥
 प्रत्याहार करीने धारे धारण शुद्ध जो,
 तत्त्वानंदी पूर्ण समाधि लय मंदिर लोल ॥ ज० ॥ ६ ॥

अव्यावाध स्वगुणनी पूरण रीत जो,
कर्ता भोक्ता भावे रमणपणे धरेरे लोल ॥
सहज अकृत्रिम निर्मल ज्ञानानंदजो,
देवचंद्र एकत्वे सेवनथी वरेरे लोल ॥ ज० ॥७॥

॥ अथ सप्तदशमा श्री अनीलजिन स्तवन ॥

॥ देणो गति देवर्ता रे ॥ ए देर्ता ॥

स्वार्थ विणु उपगारता रे,
अद्भुत अनिशय रिद्धि ॥
आत्म स्वरूप प्रकाशना रे,
पूरण सहज समृद्धि ॥
अनील जिन मेवोणरे ॥
नाथ तुमारी जांति न को त्रिहुं लाकमेंरे,
प्रभुजो परम आधार अछो भवि धोकनेरे ॥१॥
परकारज करना नहिरे,
सेव्या पार न हेन ॥
जे सेवे तनमय थडें,
ते लहे शिव संकेत ॥ अ० ॥ २ ॥
करना निज गुण नृनिनारे,
गुण पणिनि उपभांग ॥

निप्रयास गुण वर्जितारे,
 नित्य सकल उपयोग ॥ अनील० ॥ ३ ॥
 सेव भक्ति भोगी नहीं रे,
 न करे परनो सहाय ॥
 तुज गुण रंगी भक्तनार,
 सहजे कारज धाय ॥ अनील० ॥ ४ ॥
 किरिया कारण पार्यतारे,
 एक समय स्वाधीन ॥
 वत्तें प्रति गुण सर्वदारे,
 तसु अनुभव लयलीन ॥ अनील० ॥ ५ ॥
 शायक लोकालोकनारे,
 अनील प्रभु जिनराय ॥
 नित्यानंद मयी सदार,
 वेवचंद्र मुखदाय ॥ अनील० ॥ ६ ॥

॥अथ अष्टादशमा श्री यशोधर जिनराजनुं स्तवन॥

॥ राग मारु ॥ ९ देशी ॥

वदन पर वारिहो जशोधर वदन पर वारिहो ॥
 मोह रहित मोहन जयाको उपशम रस क्यारिहो॥
 अहो उपशम रस क्यारिहो ॥ व० ॥ १ ॥

मोही जीव लोहको कंचन,
 करवे पारस भारि हो ॥
 समकित सुरतरु उपवन सिंचन,
 वर पुष्कर जलधारि हो ॥ अहो० ॥ व० ॥ २ ॥
 सर्व प्रदेश प्रगट सम गुणथी,
 प्रवृत्ति अनंत अपहारी हो ॥
 परम गुणी सेवनयें सेवक,
 अप्रशस्तता वारी हो ॥ अहो० ॥ व० ॥ ३ ॥
 पर परिणति रुचि रमण ग्रहणतां,
 दोष अनादि निवारी हो ॥
 देवचंद्र प्रभु सेवन ध्याने,
 आत्म शक्ति समारी हो ॥ अहो० ॥ व० ॥ ४ ॥

॥ अथ एकोनविंशतितम कृतार्थ जिन स्तवन ॥

॥ अधिका ताहरो हुं अपराधि ॥ ए देशी ॥

सेवा सारज्यो जिनजी मन साधे,
 पण मत मागो भाई ॥
 महेनतनो फल मागी रेलतां,
 दास भाव सवि जाई ॥ से० ॥ १ ॥

भक्ति नहि ते तो भाडायत,
जे सेवा फल जाचे ॥

दास तिके जे घन भरि निरखी,
केकीनी परे माचे ॥ सेवा० ॥ २ ॥

सारी विधि सेवा सारंतां,
आण न कांड भाजे ॥

हूकम हाजर खिजमति करतां,
सहजे नाथ निवाजे ॥ सेवा० ॥ ३ ॥

साहिव जाणो छो सडु वाते,
शुं कहीए तुम आगे ॥

साहिव सनमुख अमे मागणनि,
वात कारमी लागे ॥ से० ॥ ४ ॥

स्वामि कृतारथ तो पण तुमथी,
आश सडुको राखे ॥

नाथ विना सेवकनी चिंता,
कोण करे विणु दाखे ॥ सेवा० ॥ ५ ॥

तुज सेवा फल माग्यो देतां,
देवपणो थाये काचो ॥

विण माग्यां वंछित फल आपे,
तिणे देवचंद्र पद साचो ॥ से० ॥ ६ ॥

॥ अथ विंशतितमं श्री धर्माश्वर जिन स्तवन ॥

अखीपां हरखन लागी हमारी अखीपां ॥ ए देशी ॥

॥ राग प्रभानी ॥

हुं तो प्रभु वारि छुं तुम मुखनी,
हुं तो जिन बलिहारी तुम मुखनी ॥
समता अमृतमय सुप्रसन्ननी,
त्रेय नही राग रूखनी ॥ हुं० ॥ १ ॥
भ्रमर अधर सिस धनु हर कमल बल,
कीर हीर पुन्यम शशीनी ॥
शोभा तुछ प्रभु देखत याकी,
कायर हाथे जिम असिनी ॥ हुं० ॥ २ ॥
मन मोहन तुम सनमुख निरखत,
आंख न तृपति अम्हची ॥
मोह तिमिर रवि हरख चंद्र छवी,
मुरत ए उपशमची ॥ हुं० ॥ ३ ॥
मननी चिंता मटी प्रभु ध्यावत,
मुख देखतां तुम जिनजी ॥
इंद्रि तृषा गई जिनेश्वर सेवतां,
गुण गातां वचननी ॥ हुं० ॥ ४ ॥

मीन चकोर मोर मतंगज,
जल शशी घन नीचनथी ॥
तिम मो प्रति साहिव सुरतथी,
और न चाहुं मनथी ॥ हुं० ॥ ५ ॥

ज्ञानानंदन जाया नंदन,
आस दास नीयतनी ॥
देवचंद्र सेवनमें अहनिश,
रमज्यो परिणति चित्तनी ॥ हुं० ॥ ६ ॥

॥ अथ एकविंशतितम श्री शुद्धमति जिन स्तवन ॥

श्री जिन प्रदिप्ता हो जिन मग्गी कही ॥ ए देशी ॥

श्री शुद्धमति हो जिनवर पूर्वो,
एह मनोरथ माल ॥

सेयक जाणी हो महेश्वानी करी,
भव संकटधी टाल ॥ धी० ॥ १ ॥

पतिन उच्चारण हो तारण वच्छलुं,
करे अपणावन एह ॥

नित्य निरागी हो निरुह ज्ञाननी,
शुद्ध अरुधा देह ॥ धी० ॥ २ ॥

परमानंदि हो तुं परमांतमा, . . .
 अनिनाशी तुज रीत ॥ . . .
 ए गुण जाणी हो तुम वाणी थकी,
 ठहराणी मुज प्रीत ॥ श्री० ॥ ३ ॥
 शुद्ध स्वरूपी हो ज्ञानानंदनी,
 अव्यावाध स्वरूप ॥
 भवजल निधि हो तारक जिनेश्वर,
 परम महोदय भूप ॥ श्री० ॥ ४ ॥
 निरमम निसंगी हो निरभय अविकारता,
 निरमल सहज समृद्धि ॥
 अष्ट करम हो वन दाहथी,
 प्रगटी अन्वय रिद्धि ॥ श्री० ॥ ५ ॥
 आज अनादिनी हो अनंत अक्षता,
 अक्षर अनक्षर रूप ॥
 अचल अकल हो अमल अगमनुं,
 चिदानंद चिद्रूप ॥ श्री० ॥ ६ ॥
 अनंत ज्ञानी हो अनंत दर्शनी,
 अनाकारी अविरुद्ध ॥
 लोकालोक हो ज्ञायक सुहंकरु,
 अनाहारी स्वयं वृद्ध ॥ श्री० ॥ ७ ॥

एकविंशतिवर्ष श्री हृदयनि जिन स्तन.

८५१

जे निज पासे हो ने सुं मागीण.
देख्यंद जिनराय ॥
तो पण मुजने हो शिवपुर साधनां,
होजो सदा सुखदाय ॥ धी० ॥ ८ ॥

॥ अथ श्रीदेवचंद्रजीकृत स्नात्रपूजाविधि प्रारंभः ॥

॥ प्रथम निस्तरीपूर्वक श्रीदेवासमन्वये आरती अंग शुद्ध
करी, नवीन वस्त्र पहरी, स्वभालतिलक करी, बाजोटनी स्था-
पना करी, ते उपर बाजोट मांडी, छात्र पीठ उपर घालनी
स्थापना करवी, ते उपर तंडुलनी डगळी करवी ॥ तेनी उपर
रूपानाशं तथा नालीयेर धरीनें पछी छात्रीयाये पोताने हाये
मौली सूत्र बांधवुं, तथा बीजा कलश प्रमुख स्थानकें मौली
बंधन करी, कलशाने धूप दइ, दुध, दधि, घृत, जल तथा
शर्करा, ए पंचामृतयी कलश भरी राखवा. पछी मुखकोश
बांधी मूल नायकजी आगल आरवी नमस्कार करी, अने धूप-
घाणुं हापमां दइ धूप उत्तेववो ॥ ते समने मुखयी धूपा-
वलीनी गाया कहेवी, ते आ प्रमाणेः—

॥ असुरिंदसुरिंदाणं, किन्नर गंधर्व चंद्र सुराणं ॥ विजं-
हरा सुराणं, सज्जोगा सिद्धाणं ॥ १ ॥ मुणिय
परमत्थ वित्पर, नियत्थ विविह तव सोसियंगाणं ॥ सिद्धिबहू
निम्भरदं, ठियाणं जोगीसराणं च ॥ २ ॥ जं पूयाय भग-
वओ, तित्थपरा राग रोस तम रहिया ॥ विणय पणपण तेसिं,
समुद्धओ मे इमे धूओ ॥ ३ ॥ तित्थंकर पडिमाणं, कंचण
मणिरपण विहुममयाणं ॥ तिहुयण विमूसगाणं, सासय सुरनर
कयाणं च ॥ ४ ॥ सिद्धाणं धरि पाटग, साहूणं झाण जोग
निरयाणं ॥ सुपदेवय माईणं, समुद्धओ मे इमे धूओ ॥ ५ ॥

॥ એ ગાયાઓ કહ્યા પછી પ્રથમ અક્ષતને ધોડે તેઓ ને કેશર તથા ચંદન લગાડવું, તથા પુષ્પોને પણ જલથી શુદ્ધ કરી રાखવાં, તદનંતર તે અક્ષત તથા ફુલની કુસુમાં-જાળિ હાથમાં લઈ, હમા થઈને “ નમો અરિહંતાણં, નમોઽર્હ-ત્સિદ્ધાં ” ॥ એમ પાઠ કહેવો. અને પછી એ શ્લોક પઠન કરવા, તે આ પ્રમાણે:—

॥ શ્રીમત્પુણ્યં પવિત્રં કૃત્તવિપુલકલં મંગલં લક્ષ્મ લક્ષ્મ્યાઃ,
ધુળ્નારિદ્ધોપસર્ગગ્રહગતિવિકૃતિસ્વપ્નમુત્પાતયાતિ ॥ સંકેતં કૌતુ-
કાનાં સકલમુસ્ત્રમુસ્ત્રં પર્વ સર્વોત્સવાનાં, છાત્રં પાત્રં ગુણાનાં
ગુરુગરિમગુરો વૈચિતાયૈ નં દૃષ્ટ્ ॥ ૧ ॥ અશેષભવનાંતાત્રિ-
તસમાજલેદક્ષમો, નચાપિ રમણીયતામતિશયીત તત્સાપરઃ ॥
પ્રદેશ ઇહ માનતો નિલિલલોકસાચારણઃ, મુમેરુરિતિ તાપિનઃ
છાપનપીઠભાવં ગતઃ ॥ ૨ ॥

॥ એમ કહ્યા પછી છાત્ર પીઠ સન્મુખ કુસુમાંજાળિ અર્પણ કરવી, તદનંતર છાપનપીઠ પસાલી લાડીને હુંકુમનો સ્વસ્તિક કરવો, ઘૂપ ઉલેવવો, અને સર્વ છાત્રીયાઓના હાપને ઘૂપાવલી આપવી, પછી કર્પૂર લગાડવો, અને એક નવકાર કરીને છાત્રપીઠ ઉપર પ્રતિમાર્જીની સ્થાપના કરવી, તે પ્રતિમા પ્રાયઃ પંચત્રીયિક, અર્પણસ્કરસંયુક્ત સ્થાપવી, તેના મુખ આગલ અક્ષનોની ડગલી કરવી, અને તેની ઉપર પંચામૃતનો એક કલ્પશ મુકવો, પછી હાથમાં કુસુમાંજાળિ લઈને “મુક્તાલંકાર વિકારઃ” એ આર્યા મળી કુસુમાંજાળિ અર્પણ કરીને, પ્રતિ-માર્જીનાં નિર્માલ્ય ઠનારી પ્રજ્ઞાટન કરવું, અંગદહણાદી પ્રમા-ર્જિને ઘૂપ ઉલેવવો, અને કેશર, ચંદન, કર્પૂર તથા કલ્પી

ઘસી તે પવિત્રભાજનમાં ભરીને તે ભાજન પ્રતિમાજી આગલ
 ધણું ઘલી કુસુમાંજલિ હાથમાં લઈ ઉભા થઈ “ ઇચ્છં ણમો
 અરિહંતાણં ॥ નમોઽર્હત્સિદ્ધ ॥ ” કહીને શ્રાવ પૂજાની
 પહેલી પાંચઠી કહેવી, એમ અનુક્રમે પાંચ પાંચઠી વહી કુસુ-
 માંજલિ ષર્ણ કરીને હાથમાં ધામર લઈને તેને ભગવંતની ઉપર
 ઢોલતો ॥ વસ્તુ ॥ “ સપ્ત જિનશ્રયી માંઠીને યાવત્ વધાઈ
 વધાઈ થઈ અતીત ” મુર્ધાનો પાટ કહે, તે પૂર્ણ થયા પછી
 ચૈત્યવંદન કરવું. પછી શરન્નવ કહી જયવીપરાય મુર્ધા
 મળવું. પછી દાઘ ધોઈ ધૂપ કર્પણાદિક હાથને લગાડવાં, સ્વાર
 કેઢે જે પૂર્વે કલશોને ધોઈ ધૂપ આપી કંઠે મીઝીસૂત્ર ઘાંધી
 ઉપર સ્વસ્તિક કરી તેઓમાં પંચામૃત ભરી, અક્ષતોના ટગ-
 લાઓ ઉપર ધારણ કરી તેની ઉપર અંગરૂહણાં ઢાંકી ધૂપ
 ઊતેવી, તેઓમાંના માત્ર ઘેજ કલશોને આસપાસ જલધારા
 દેડને રાહ્યા હોય પછી શ્રાવીયાના હાથમાં સ્વસ્તિકો કરી
 સર્વે જળોયે ભેગીવદ્ધ ઉભા રહેવું, અને પ્રત્યેક શ્રાવીઓયે
 સ્વમાસમય દેહ, પંચાંગ નમસ્કાર કરવો, પછી પ્રત્યેક શ્રાવી-
 યોયે પોતાના ઘે હાથમાં કલશો લેવા, તે કલશધારક શ્રાવી-
 યોયે પોતાના ઘે હાથને વિષે રહેલા કલશને ઉત્તરામંગ વસ્ત્ર-
 થડે ઢાંકી રાહ્યા, અને પોતે ઉભા ઉતાં મુસદ્દી “ ધી
 તીર્થપતિનો વન્દશ મન્નન ॥ ” હાંતી માંઠીને સંસ્પર્શ પૂજા
 મળવી, સ્વાર પછી પ્રતિમાજી ઉપર કલશો ઢોરી, પચાલ
 કરી અંગરૂહણાં મન્નન કરી, યેશ્વર ચંદનથી અર્ચન કરીને
 પૂજા ચટાવશાં. પછી ઘાટમાં સ્વસ્તિક કરી ચિંત્તી સ્થાપના
 કરવી ॥ અને ધૂપ વગરો તે સમયે જા પ્રમાણે પાટ મચવો.—

॥ अथ कलश ढालवा समयनुं स्तवन ॥

॥ इंद्र कलशभर ढाळे श्रीजिन पर ॥ इंद्र कलश० ॥
 हाथो हाथ अमरगण आनन, खीर विमल जलधारे ॥ श्री
 जिनपर० ॥ १ ॥ सुग्वनिना मलि मंगल गावे, भावत भाव
 महारे ॥ श्री जिनपर० ॥ २ ॥ किन्नर अरु गंधर्व महोरग
 निरत नीर निन्य सारे ॥ श्री जिनपर० ॥ ३ ॥ देव हुंडु-
 मिश्रुनि गर्जन अति, शिर पर गुजम विपारे ॥ श्रीजिनपर०
 ॥ ४ ॥ परमानंद जिनराज जगनपद, जगजीवन हितकारे ॥
 श्रीजिनपर० ॥ ५ ॥ इति कलश ढालवा समयनुं स्तवन ॥

॥ पट्टी ग्केयीमां लूणपाणी लडने आरतिनी पों कातुं
 अने ते वखनें मुखयक्की गाथाओ कहेवी, ते आर्वी रीने:-

॥ अथ लूण उतारण गाथा ॥

॥ उवहि पडिभग्ग पसरं, पपाहिणं मुणिवइ करेऊणं ॥
 पडइ सद्धण तणलाज्जियं च लूणं हु अवहंमी ॥ १ ॥ दोहा ॥
 पिरके विणु मुह जिणवरह, दीहर नयण सद्धण ॥ न्हावइ गुरु
 मन्धर भरिय, जलणी पइस्मइ लूण ॥ २ ॥ लूणउत्तारिह जिण-
 वरह, तिग्गि पपाहिण देउ ॥ नइपड मइ कंति यह, विज्जा
 विज्जा जजेण ॥ ३ ॥ गाथा ॥ ज जेणविज्ज विज्जइ, जजेण
 तं तह निहत्थह मम्मइ ॥ जिणग्ग मन्धरेणव, फुट्टइ लूण
 नइपडस्म ॥ ४ ॥ ॥ ए गाथाओ कहीने लूणने अभिशरण
 कवुं. पट्टी वरी प्रथमनी पेटें लूण पाणी लडने मुखवी
 आर्वी रीने गाथाओ कहेवी:-

॥ दोहा ॥ सर्वं मुनिवद् जलविजड, तं नह भमलड
पास ॥ जहव कयंनसुमिम्मलु, निग्गुण बुद्धि पयास ॥ १ ॥
जल आणेविद्यु जलनिह पामह, भर विकयंजलि भाविहि
पासह ॥ तिन्नि पयाहिण दितिय पासह, जिम जिउ छुट्टइ
भव इह पासह ॥ २ ॥ जल निम्मल कर कमलहि लेविण,
सुरवड भावहि मुनिवड सेविण ॥ पभणइ जिणवर तुह पइ
सरण, भय तुट्टइ लप्पइ सिद्धि गमणं ॥ ३ ॥ ए गाथाओ
कही लण पाणी उनारीने जल दाण करवुं, त्पार पछी माला
लइ उमा रहिने आ प्रमाणे गाथाओ कहेवी:-

अथ पुष्पमाला पूजा गाथा ॥

॥ उत्तय पुजय भत्तस्स, निपटणे संठियं कुणंनस्स ॥
जिणपासे भमिय जिणस्स, निप टाणे संठियं तस्स (पाटां-
तरे) पि वतुह हुयवटे पडणं ॥ १ ॥ सबो जिणप्पभावो,
सरिसा सरिमेसु लेण म्भंति ॥ सबन्नृण मपासे, जडस्स भमणं
ण संकमण ॥ २ ॥ अयंन दुकरं विट्, दुअवह निवडेण
जडेण कयं ॥ आणा सबन्नृणं, न कया मुक्कय्य मूलमणि
॥ ३ ॥ ए पाठ भर्गाने माला चडाववी, पछी हापमां छुटां
फूलो छेवां, ते वखन गाथाओ कहेवी, ते आ प्रमाणे:-

॥ अथ छुटां फूलपूजा गाथा ॥

॥ उत्तरणो जिणपुरजो, परिमल मिलिया उक्खिविह
मेगीया ॥ मुत्तामरेदिवो कुणजो, मरमल मिलिया उक्खिवि-
सं ॥ १ ॥ उवणेउ मंगलं वो, जिगाण मुहटाळि जाव
यटिया ॥ तिन्थ पवत्तण समण, तिपसेवि मुक्का कुसुम

पुत्री ॥ २ ॥ ए पाठ कहीने प्रभुनी आगल कलौ उग्र-
लगां, दो आभरण तथा गखो लइने उभा छां गाथाओ
कहेनी, ते आ प्रमाणे:—

॥ अथ चक्राभरण पूजा ॥

॥ श्लोकः ॥ शकोपया जिनगणे: सुश्रीरचूया, गिहा-
तानोपरि मितग्नपनाटुगाने ॥ इत्यशने: रुगुम गंतगंत-
धी: कृत्वाग्नें न विद्वति सुखस्त्रयजां, ॥ १ ॥ तदा
श्रावणगंतपु विधिनालंकायस्त्रादिना, पूजा वीर्यहतां कोलि
सननं शनयातिभययादयः ॥ नीगगम्य निग्ननम्य विजिता-
गतेस्त्रिशोषिणो, ग्यागाम्यम्य जनम्य निमित्तिने क्लेशशय-
कांक्षया ॥ २ ॥ एव कही आभरण नवा वस्य पूजा करी ॥

॥ पत्नी ज्ञान पूजा करे, मेनी गाथाओ ॥

॥ नमनि गाथिनि मज्जानाह, इत्य एव सुमदे ॥ १ ॥
भलीम विन मग दामपति, मता रुकट वीर नाह ॥ १ ॥
नदे मता मग मृत पति, गुण रुकट मगपति ॥ २ ॥
वदन नमन नाग, नागम दामप मगपति ॥ ३ ॥
मगपति कहीन वृषोना मता वदति, नवा विपद-
मुक्तमृग, वन म, नर वर पति ॥ ४ ॥
मग मगपति वर कही.

॥ पत्नी पूज करी वाने आ गाथा कहेनी ॥

॥ मगपति मगपति, मगपति मगपति ॥ १ ॥
मगपति मगपति, मगपति मगपति ॥ २ ॥

करीने धन उजेववो. परी मंगल दीपक करीने आ गाथाओ
करेवी—

॥ अथ मंगलदीपक पूजा ॥

॥ कोमरी मंडपमणि. पयसिण कुण्ड मंडपम-
ण्डो ॥ जिमनोम दमनोदिण, परुव तुह नाह मंगल पंडो ॥
॥ १ ॥ भार्मीजनो सु सुमोहि. तुहनाह मंगल पंडो ॥
कनपापलस निदिप, भाउ पयसिण दिनो ॥ २ ॥ क-
गव सामल पालधर विउ. कोमल सगदिहि करीहि करेविउ,
ले उनाह मंगल पंडो, मो ना होइ निरोप पंडो ॥ ३ ॥
प गाथा करीने मंगलप्रदाय करवो. परी खेपीमां कर परी,
अग्निमां रानी सतगारीने सुवधरी आ गाथाओ करेवी:—

॥ अथ आग्नि गाथा ॥

॥ जं बागव बनि गदिप. जिमल पाल मणिज मंडिप
पंडो ॥ एवम एवम विन. भवत लिम अगतिपं तुहं
॥ १ ॥ अग्निअ निप पट. लिपम धव जिमलमंडपं ॥
पामेसु भवत निजिप. सगव जिमिदिदि ॥ २ ॥ प-
लेपरी भवत, सगिदरभमम, सगव ॥ अग्निप मंग-
लगा. उजउजि मंडिपम ॥ ३ ॥ एवी रीते अग्नि
परी ॥ इति सोम अग्निविधि ॥

॥ परी उजममं कर, विचरन करुं. जे जे
हो जे कर. कलदिप अजकरी हवा न करन नो
पन इमे निरेड ले होव. ते पुन्य करी देह. परी

ગુણગીત કરવાં, જય જય શબ્દ ઉચ્ચારવા, સાહાર્મીવાત્સલ્ય કરવું તથા યયાશક્તિ દાન દેવું ॥ ઇતિ શ્રી સ્નાત્રપૂજાવિધિઃ સમાપ્તઃ ॥

॥ આરતિ ॥ દીપક ॥ લૂણજલવિધિઃ પ્રારંભ્યતે ॥

પ્રભુચી અંતરપટ કરી, પ્રભુ સન્મુખ વેશી આરતિ કરનારને નવ અંગે કુંકુમનાં તિલક કરવાં. પછી એક ધાલમાં સ્વસ્તિક કરી, તેમાં આરતિ, મંગલ દીપક, જમણી શણ રાણી, ત્યાં આરતિમાં ઘૂત થોડું ભરવું. અને મંગલદીપકમાં ઘૂત પૂર્ણ ભરવું. પછી કેશર, ફૂલ, તંડુલ કરી, તેની પૂજા કરવી. ઉપર કુંકુમના છાંટા નાંચી મંગલ દીપક પ્રગટાવો અને કર્પૂર સલગાવવો તેનો મંત્ર કહે છે. ॐ અર્હતે પંચશા-
નમહાજ્યોતિર્મયાય, દ્વાંતવાતિને દ્યોતનાય, પ્રતિમાયે દીપો મૂયાત્સર્વદાર્હતે ॥ ૧ ॥ એમ બળી ॥ મંગલદીપક પ્રગટાવીને પછી તે મંગલદીપકથી આરતિ પ્રગટાવી, પછી દીવો નીચે મૂકીને આરતિ ઉતારવી, તેવાર પછી દીપક ઉતારે, પછી લૂણની કાકરી લેઈ “લૂણ ઉતારો જિનવર અંગે” इत्यादिक પાઠ કહી લૂણની ગાથા મળવી, પછી બૃહચ્છાંતિ કહેવી, તે ન આવડે તો ત્રણ નવકાર ગણી, આ પ્રમાણે શ્લોક કહેવો તે ॥ શ્લોક ॥ આજ્ઞાહીનં ક્રિયાહીનં મંત્રહીનં ચ યત્કૃતં ॥ તત્સર્વં ક્ષમયા દેવ, ક્ષમ ત્વં પરમેશ્વર ! ॥ ૧ ॥ એમ કહી ચૈત્યવંદન કરવું ॥ ઇતિ આરતિ દીપક લૂણ જલ વિધિઃ ॥

॥ स्नात्रपूजा प्रारंभः ॥

(पांखड़ी गाथा) ॥ ढाल पहेंली ॥

॥ चउत्तिसे अतिसय जुजो, वचनानिसय जुत्त, सो परमेसर देखि भवि, सिहात्तग संपत्त ॥ १ ॥

॥ ढाल ॥

॥ सिहात्तन घेरा लग भाण, देखि भविक जन गुण-
ननि खाण ॥ जे दीठे तुज निर्मल नाण, लहिये परम
महोदय टाण ॥ कुसुमांजलि मेहेलो जादि जिणंदा, तोरां
घरणकमल सेवे घोसउ इंदा ॥ कु० ॥ १ ॥ घोवीश बैरागी,
घोवीश सोभार्गी, घोवीश जिणंदा ॥ कु० ॥ एम कहीं प्र-
भुना घरने पूजा करीये ॥

॥ गाथा ॥

॥ जो निपगुण पज्जव रम्पो, तसु अलुभव एगंत ॥
सुह पुगल आरोपनां, जो तसु रंग निरत्त ॥ २ ॥

॥ ढाल ॥

॥ जो निज आनमगुण आगंदी, पुगल संगे जेह
अरंदी ॥ जे परमेसरनिज पदलीन, पूजो प्रणमो भव्य अ-
दीन ॥ कुसुमांजलि मेहेलो शांनि जिणंदा ॥ तो० ॥ कु०
॥ ३ ॥ एम कहीं प्रभुना जाणये पूजा करीये ॥

॥ गाथा ॥

॥ निम्मल नाग पयात्तकर, निम्मल गुण संपत्त ॥ नि-
म्मल धम्मोवपत्त कर, सो परमप्पा धन ॥ ३ ॥

ગુણગીત કરવાં, જય જય શબ્દ ઉચારવા, સાહાર્મીવાત્સલ્ય કરવું તથા યથાશક્તિ દાન દેવું ॥ इति श्री छात्रपूजाविधिः समाप्तः ॥

॥ आरति ॥ दीपक ॥ लूणजलविधिः प्रारभ्यते ॥

પ્રભુચી અંનરપટ કરી, પ્રભુ સન્મુખ વેશી આરતિ કરનારને નવ અંગે કુંકુમનાં તિલક કરવાં. પછી એક ધાલમાં સ્વસ્તિક્ કરી, તેમાં આરતિ, મંગલ દીપક, જમણી શાહ રાણી, ત્યાં આરતિમાં ઘૂન થોડું ભરવું. અને મંગલદીપકમાં ઘૂત પૂર્ણ ભરવું. પછી કેશર, ફૂલ, તંદુલ કરી, તેની પૂજા કરવી. ઉપર કુંકુમના છાંટા નાંચી મંગલ દીપક પ્રગટાવવો અને કર્પૂર સલગાવવો તેનો મંત્ર કહે છે. ॐ અર્હતે પંચજાનમહાજ્યોતિર્મયાય, દ્વાંતરવતિને દ્યોતનાય, પ્રતિમાયૈ દીપો મૂયાત્સર્વદાર્હતે ॥ ૧ ॥ એમ મળી ॥ મંગલદીપક પ્રગટાવીને પછી તે મંગલદીપકથી આરતિ પ્રગટાવી, પછી દીવો નીચે મૂકીને આરતિ ઉતારવી, તેવાર પછી દીપક ઉતારે, પછી લૂણની કાકરી લેઈ “લૂણ ઉતારો જિનવર અંગે” इत्यादिक पाठ कही लूणी गाया भणवी, પછી બૃહદ્દાંતિ કહેવી, તે ન આવડે તો વ્રણ નવકાર ગળી, આ પ્રમાણે શ્લોક કહેવો તે ॥ શ્લોક ॥ आज्ञाहीनं क्रियाहीनं मंत्रहीनं च यत्कृतं ॥ तत्सर्वं क्षमया देव, क्षम त्वं परमेश्वर ! ॥ ૧ ॥ એમ કહી ચૈત્યવંદન કરવું ॥ इति आरति दीपक लूण जल विधिः ॥

॥ छात्रपूजा प्रारंभः ॥

(पांचवी गाथा) ॥ दाम् पहेली ॥

॥ अजिते अनिमय जुओ, वधनानिमय गुत्त, सो
परमेसर देखि भवि, सिद्धासन संरत ॥ १ ॥

॥ दाम् ॥

॥ सिद्धासन घेरा लग भाग, देखि भविक जन गुण-
नि खाग ॥ ले दीटे तुज निर्मल नाग, लहिये परम
होदय टाग ॥ कुसुमांजलि मेहेलो आदि जिणंदा, तोरां
चरणकमल सेवे घोसट इंदा ॥ कु० ॥ १ ॥ घोवीश वैरागी,
घोवीश सोभागी, घोवीश जिणंदा ॥ कु० ॥ एम कही प्र-
भुना चरणे पूजा करीये ॥

॥ गाथा ॥

॥ जो नियगुण पज्जव रम्यो, तसु अनुभव एगंत ॥
सुह पुगल आसोपनां, जो तसु रंग निरत ॥ २ ॥

॥ दाल ॥

॥ जो निज आनमगुण आणंदी, पुगल संगे जेह
आणंदी ॥ ले परमेसरनिज पदलीन, एजो प्रणमो भव्य अ-
दीन ॥ कुसुमांजलि मेहेलो शांति जिणंदा ॥ तो० ॥ कु०
॥ २ ॥ एम कही प्रभुना जानुये पूजा करीये ॥

॥ गाथा ॥

॥ निम्मल नाग पयासकर, निम्मल गुण संपन्न ॥ नि-
म्मल धम्मोवएस कर, सो परमप्पा घन ॥ ३ ॥

|| ५५ ||

॥ लोकाग्रोक्त प्रकृतमह नानी, भविजन नाग्न जेहूनी
 गानी ॥ पद्मामंदनानी नीशानी, नमू भगवंत गुप्त प्रविष्ट उद-
 रानी ॥ कृष्णमार्जनि मेहेतो नेम तिमंडा, नो० ॥ इ०
 ॥ ३ ॥ एम कनी प्रभुता ये हाथे वज्रा करीये ॥

॥ गङ्गा ॥

॥ ३ मित्रा मित्राणि ५ मित्राणि भवन् ॥
तस्य भवन्ति शीघ्रं वयं, गो वयं भवन्ति ॥ ४ ॥

॥ ५१५ ॥

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥
निष्ठा ॥ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥
॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥
॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

11 017441 91

॥ भगवन्तः इह भव, वाह वाह वाह ॥ भगवन्तः
इह भव, वाह वाह वाह ॥

1874

[illegible]

1. 442.572.4.01

1. How many people are there in your family?

पञ्चविधि संप्रविष्ट, करित धम्म सुपन्न ॥ सुंदरमय इग
सति निष्पन्न, एक समय विहरंति महीपट, पद्मग सम
इगवीस जिण. जम्म समय इगवीम ॥ भक्तिप भावें पजीया
कगे संघ गुजगीम ॥ १ ॥

॥ दाल घोर्जा ॥

॥ एक दिन अचिरा इल्लगरी ॥ ए देशी ॥

॥ भव बीजे समस्तिन गुण रम्या. जिन भक्ति प्रभु
खगुण परिणम्या, तजि इंद्रिय मुख आशमना, करी स्थानक
वीशनी सेवना ॥ १ ॥ अनि राग प्रशस्त प्रभावता, मन
भावना एहवी भावना, सवि जीव करुं शासन रखी, इसी
भाव दया मन उल्लसी ॥ २ ॥ लही परिणाम एहवुं भलें,
निपजावी जिनपद निर्मंशु ॥ आयुबंध वधें एक भव करी,
भद्रा संवेग ते दिय धरी ॥ ३ ॥ त्यांदी धविय लहे ना-
भव उदार, भरनें तेम ऐखनेंज सार, महाविदेहं विजयें वर
प्रधान, मत्प खंडे अवनरे जिन निधान ॥ ४ ॥

॥ अथ सुपनानी ॥ दाल श्रीजी ॥

॥ पुण्यें सुपनह देखे, मनमांटे हर्ष विरोधे, गजवर
उज्ज्वल सुंदर, निर्मल वपभ मनोहर ॥ १ ॥ निर्भय केशरी
सिंह, लक्ष्मी अतिदीर्घ अर्घाह ॥ अनुपम फूलनी माल, निर्मल
शशी सुकुमार ॥ २ ॥ तेजेनानी अति दीपे, इंद्रचवजा जग
जीने, परग कलश पडुर, पद्म सरोवर पूर ॥ २ ॥ अग्यारमे
रम्यापर, देखे माताजी गुण सागर ॥ बारमे सुवन विमान,
तेरमे अनुपम रत्न निधान ॥ ४ ॥ अग्निशिखा निर्मम, देखे
माताजी अनुपम ॥ हर्षी रायने भासे, राजा अरथ प्रकारो

॥ ५ ॥ जगपति जिनवर सुखकर, होशे पुत्र मनोहर ॥
इंद्रादिक जसु नमशे, सकल मनोरथ फलशे ॥ ६ ॥

॥ यस्तुच्छंद ॥

॥ पुण्यउदय पुण्यउदय उपना जिननाह, माता तव
रयणी समे, देखी सुपन हरखंती जार्गीय ॥ सुपन कही निज
कंतने, सुपन अरथ सांभलो सोभार्गीय ॥ त्रिभुवन तिलक
महागुणी, होशे पुत्र निधान ॥ इंद्रादिक जसु पाय नमी,
करशे सिद्धि विधान ॥ १ ॥

॥ डाल ॥ चोथी ॥ चंद्रावलानी देशीमां ॥

॥ सोहमपति आसन कंपियो ए, देइ अवधि मन आण-
दियो ए ॥ निज आतम निर्मल करण काज, भव जलतारण
प्रगट्यो झहाज ॥ १ ॥ भवअडवी पारण सत्यवाह, केवल
नाणाइय गुण अगाह ॥ शिव साधन गुण अंकुरो जेह,
कारण उलट्यो आसाहि मेह ॥ २ ॥ हरखें विकसी तव
रोमराय, बलपादिकमां निज तनु न माय ॥ सिंहासनयी उट्यो
सुरिंद, प्रणमंतो जिन आनंदकंद ॥ ३ ॥ सग अडपय साहा-
मो आवि तत्य, करि अंजलीय प्रणमीय मच्छ ॥ मुखें भांखे
ए क्षण आज सार, तिय लोय पहु दीठो उदार ॥ ४ ॥ रें
निसुणो सुर लोय देव, विषयानल नापिन तुंम सर्वें ॥ तसुं
शांति करण जलधर समान, मिथ्या विष चूरण गरुडवान
॥ ५ ॥ ते देव सकल तारण समत्य, प्रगट्यो तसु प्रणमी
हवो सनाथ ॥ एम जंपी शक्र स्तव करोवि, तव देख देवी
हरखें सुणेवि ॥ ६ ॥ गावे तव रंभा गीत गान, सुरलोक
हवो मंगल निधान ॥ नरक्षेत्रे आरिज वंश टाम, जिनराज

वधे सुर हर्ष धाम ॥ ७ ॥ पिना माना धरे उत्सव अशेष,
 लिन शासन मंगल अति विशेष ॥ ८ ॥ सुरपति देवादिक हर्ष
 संग, संपद अर्थजनने उमंग ॥ ९ ॥ शुभरेखा लगने तीर्थ
 नाथ, जनम्पा इंद्रादिक हर्ष साय ॥ सुख पाप्मा त्रिभुवन
 सर्व जीव, बचाई बचाई यह अनीव ॥ १० ॥

॥ दाल ॥ पांचमी ॥

॥ श्रीशानि लिननो कलश कहिनुं प्रेम सागर पर ॥ ए देशी ॥

॥ श्रीतीर्थपतिनुं कलशमज्जन, गाइये सुखकार ॥ नर-
 सिक्त मंडग हुह विहंडण, भविक मन आधार ॥ तिहां रात्र
 राणा हर्ष उमंग, पयो जग जपकार ॥ दिशकुमरी अवधि
 विशेष जानी, ललो हर्ष अपार ॥ १ ॥ नियअमर अमरी
 संग कुमरी, गावनी गुणलंड ॥ लिन जननी पामे आवि
 पोहोती, गह गहती आंगंड ॥ हे माय ! नें लिनराज जायो,
 शुचि बथायो गम ॥ अम जम्म निम्मल करण कारण, क-
 रीश मुईकम्म ॥ २ ॥ तिहा भूमि शोधन दीप दर्पण, वाय
 बीजग धार ॥ पिना कंगय कदरी मेह लिनवर, जननि
 मज्जनकार ॥ बगरखडी लिनपानी बाधि, दीये पून आशीष ॥
 शुग कोडा कोडि चिरजीवो, धर्मदायक ईश ॥ ३ ॥

॥ दाल ॥ छठी ॥ एकदाशानी ॥

॥ जग नायकजी, त्रिभुवन जन दिनकार ए ॥

॥ परमानमजी, विद्वानंद धनमार ए ॥ ए देशी ॥

॥ लिन रपनीजी, दशदिशि उज्ज्वलना घरे ॥ शुभ-
 लगनेजी, ज्योतिष चरते संचरे ॥ लिन जनम्पाजी, लेणे
 अवसर माना धरे ॥ तेजे अरुणजी, इंद्रासन पग धरहरे ॥

॥ श्रुटक ॥

॥ थरहरे आसन इंद्र चिते, कोण अवसर ए वन्यो ॥
जिन जन्म उत्सव काल जाणी, अतिही आनंद उपन्यो ॥
निज सिद्धि संपत्ति हेतु जिनवर, जाणी भक्ते उमह्यो ॥
विकसित वदन प्रमोद वधते, देव नायक गहगह्यो ॥ १ ॥

॥ ढाल ॥

॥ तव सुरपनिजी, घंटानाद कराव ए ॥ सुरलोकेंजी,
घोषणा एह देवराव ए ॥ नरश्रेष्ठे जी, जिनवर जन्म दुभो
अछे ॥ तसु भगनें जी, सुरपनि मंदर गिरि गछे ॥

॥ श्रुटक ॥

॥ गच्छेति मंदर शिखर उपर, भवन जीवन जिन तणो ॥
जिन जन्म उत्सव करण कारण, आवजो सवि सुरगणो ॥
तुम शुद्ध समकित घाशे निर्मल, देवाधिदेव निहालनां ॥
आपणां पानक सर्व जाशे, नाथ चरण परवालनां ॥ २ ॥

॥ ढाल ॥

॥ एम सांभली जी, मुक्क कौडी बहु मळी ॥ जिनवं-
दनजी, मंदरगिरि सामा चली ॥ सोहमपतिजी, जिन जननी
घर आविया ॥ जिन मानाजी, वदी स्वामी वधाविषा ॥

॥ श्रुटक ॥

॥ वधाविषा जिन हर्ष बहुछे, धन्य हूं कृतपुण्य ए ॥
त्रैलोक्य नायक देव दीप्तो, मुज समो कोण अन्य ए ॥
हे जगत जननी ! पुन तुमचो, मेरु मज्जन कर करी ॥
उमंग मुमचे वलिय थापिज, जानमा पुन्ये मरी ॥ ३ ॥

॥ दाल ॥

॥ सुर नापकजी, जिन निज कर कमलें टप्पा ॥ पंथ
रूपेजी, अतिशय महिमाये स्तम्भा ॥ नाटक विधिजी, तय
बनीश आगल घरे ॥ सुर कोटीजी, जिन दर्शनने उम्मे ॥
॥ घुटक ॥

॥ सुरकोटा कोटी नाचती बडी, नाथ शुचि गुण गा-
वती ॥ अप्परा कोटी हाथ जोडी, हावभाव देखावती ॥
जयो जयो तुं जिनराज जगगुरु, एम दे आशीष ए ॥ अम्ह
प्राण शरण आधार जीवन, एक तुं जगदीश ए ॥ ४ ॥
॥ दाल ॥

॥ सुरगिरिवर जी, पांडुरंग वनमें विहुं दिशें ॥ गिरिशिल
परजी, सिंहासन सासय वसे ॥ तिहां आणीजी, शकें जिन
खोले मद्या ॥ चासटेजी, तिहां सुरपति आवी रखा ॥
॥ घुटक ॥

॥ आविया सुरपति सर्व भक्तें, कलश भेगी घनाव ए ॥
सिद्धार्थ पमुहा तीर्थ औपधि, सर्व वस्तु अणाव ए ॥ अच्यु-
अपति तिहां हुकम कीनो, देव कोडा कोडिने ॥ जिन
मन्जनारय नीर टावो, सवे सुर कर जोडिने ॥ ५ ॥
॥ दाल ॥ सातमी ॥

॥ शांतिने कारणे इंद कलशा भरे ॥ ए देशी ॥

॥ आत्मसाधन रसी देवकोटी हसी, उल्लसीने घसी
क्षीरसागरदिशि ॥ पउमदह आदि दह गंगपमुहा नई, तीर्थ-
जल अमल लेवा भनी ते गई ॥ १ ॥ जातिअड कलश

करि सहस्र अक्षोभग, छत्र चामर सिंहासन शुभतरा ॥ उ-
 गरण पुष्प चंगेरी पमृहा सवे, आगमं भासिषा तेम आणी
 टये ॥ २ ॥ नीर्यजल भरिय करकलश करि देस्ता, गाता
 भायता धर्म उन्नतिना ॥ तिरिय नर अमग्ने हर्ष उपायता,
 धन्य अम्ह शक्ति शुचि भक्ति एम भायता ॥ ३ ॥ सप्त
 क्तिन पीज निज आत्म आगेयता, कलश पाणीमशें भक्ति-
 जल सीयता ॥ मेरु सिंहागेवर गरं भायता वही, शर उमंग
 जिन देली मन गह गही ॥ ४ ॥

॥ वस्तुस्तु ॥

॥ हंहो देवा हंहो देवा अणाड काटो, अदिह पुरो
 तिडोयनाणो तिडोय वन्दु, सिउल मोहविदगणो अणाड
 तिण्हा रिणागणो, देवादिदेवो दिह बोहिष कामेदि ॥ ५ ॥

॥ दान्य मेरुज ॥

॥ एम पभणन् वण भवण जोडमग, देव विसाणिया भनि
 घम्मादग ॥ केवि कर्णाटिया करि समनाउ गा, करि वा मणि
 वपनेग अउ उण्डुगा ॥ ६ ॥

॥ वस्तुस्तु ॥

॥ नन्द अण्णुय नन्द, अण्णुय देव अण्णुय ॥ का मोह
 मदि देवणा, केव कटम अण्णुय वदि ॥ अण्णुय नन्द
 नन्द, कटम उण्डु उण्णुय मदि ॥ देव वदि नन्द
 वदि अम वदि ॥ नन्द नन्द नन्द विदि, वदि देव
 अण्णुय ॥ ७ ॥

॥ दाल ॥ आठमी ॥

॥ तीर्थकमलदल उदक भरीने पुष्कर ॥ सागर आवे ॥ ए दे

॥ पूरणकलश शुचि उदकनी घारा, जिनवर अंगें ता
जातम निर्मल भाव करंना, वधते शुभ परिणामें ॥ अद-
दिक सुरपति मज्जन, टोकनाल टोकांत ॥ सामानिक हं
पमुहा, एम अमिदेक करंन ॥ १ ॥

॥ गाथा ॥

॥ तव ईसाग सुरिदो, साकं पभनेई, काइ सुपसाअं
सुम अंके महाजाहो, पगमित्तं अम्ह अप्पेह ॥ २ ॥
सकेंदो पभनेई, साहनी वट्टलंमि बहु लाहो ॥ आणा
ठेणं, दिण्हि हवो उज्जय्याभो ॥ ३ ॥ एम कडीं सर्व
विषा कटश दाडे, अने मुखयी नीचें प्रमाणे पाठ कहे

॥ दाल ॥ तेहीज ॥

॥ सोहम सुरपति वपम रूप करी, गृहवग करे
अंग ॥ करिय विठेयग पुष्पमाळ टवि, वर आभरण अर्भ
तव सुरवर रुडु जय जयग्व करि, नाचे घरी आनंद ॥
मार्गे सातपति पाम्पो, भांजयुं हवे भव पंद ॥ ४ ॥
बबोश सोवन उवारी, वाजेडे वर नाई ॥ सुरपति संव
रभी प्रमुने, जननीने सुप्रसादे ॥ जाणी धानी एम
अंजें निल्लरिया जाज ॥ सुख तुमारो धनी रे हमारो,
तल्ल शहाज ॥ ५ ॥ मान जनन करि साखजो पृहने,
मुन जन आपात ॥ सुरपति भक्ति मनन नंदीसर, करे
भक्ति उगात ॥ निप निप कण्ठ गला रुदि निज्झा, व
प्रमुदुपवार ॥ दीक्षा केवन ज्ञान कल्याणक, इच्छा

करि सहस्र अटोतरा, छत्र चामर सिंहासण शुभतरा ॥ उप-
 गरण पुष्प चंगेरी पमुहा सवे, आगमं भासिया तेम आणी
 ठवे ॥ २ ॥ तीर्थजल भरिय करकलश करि देवता, गावता
 भावता धर्म उन्नतिरता ॥ तिरिय नर अमरने हर्ष उपजावता,
 धन्य अम्ह शक्ति शुचि भक्ति एम भावता ॥ ३ ॥ सक-
 कित बीज निज आत्म आरोपता, कलश पाणीमशें भक्ति-
 जल सींचता ॥ मेरु सिंहरोवरें सर्व आग्या वही, शक असंग
 जिन देखी मन गह गही ॥ ४ ॥

॥ वस्तुच्छंद ॥

॥ हंहो देवा हंहो देवा अणाइ कालो, अदिइ पुत्रो
 तिलोयनारणो तिलोय बंधु, मिच्छत मोहविद्वंसणो अणाइ
 तिण्हा विणासणो, देवादिदेवो दिइ बोहिय कामेहि ॥ ५ ॥

॥ ढाल तेहीज ॥

॥ एम पभणं वण भवणं जोइंमरा, देव वेमाणिया भति
 धम्मायरा ॥ केवि कप्पट्टिया केवि मित्ताणु गा, केवि वर रमणि
 वयणेण अइ उत्तुगा ॥ ६ ॥

॥ वस्तुच्छंद ॥

॥ तन्थ अच्युय न्य, अच्युय इंद आदेस ॥ वर जोडि
 सवि देवगण, लेय कलम आदेम पामिय ॥ अइमुनरूप सरूप
 सुअ, वधण पढ उमंगें मामिय ॥ इंट वदे जग तारणो,
 पाग्य अम पनेम ॥ नायक दायक वनम निदि, करियें तय
 अभिनेम ॥ ७ ॥

तत्त्वरांगी, प्रथमनेदामेदना ॥ सविकल्पने अविकल्प वस्तु,
सकल शास्य छेदना ॥ १४ ॥

चारित्रपूजा ॥

॥ चारित्रगुण बड़ी बड़ी नमो, तत्त्वस्मय जसु मूलोजी ॥
परमनीयपद टले, सकलसिद्ध अनुकूलोजी ॥ १५ ॥ प्रतिहूल
आश्रय त्याग संयम, तत्त्वधिरता दममपी ॥ शुचि परम खंति
मुक्ति दश पद, पंच संवर उपचई ॥ सामायिकादिक मेद धर्म,
यदारूपाते पूर्णता ॥ अकषाय अवलुप अमल उज्ज्वल, काम-
कदमत चूर्णता ॥ १६ ॥

तपपूजा ॥

॥ इच्छागेधन तप नमो, बाह्य अम्यंतर मेद जी ॥
आनम सत्ता एकना. पणपरिणति उच्छेदे जी ॥ १७ ॥ उलालो ॥
उच्छेद मर्म अनादिमन्ति. जेह सिद्धपद करे ॥ योगसंगे
आहार टाडी, भाव अक्रियता करे ॥ अंतर मुहुरत तत्त्व साधे,
सर्व संवरता करी ॥ निज आत्मसत्ता प्रगटभावे, करो तप
गुण आदरी ॥ १८ ॥

॥ हाट ॥

॥ एम नवपद गुणमंडल, चउ निरखोप प्रमाणेजी ॥ सात
नये ले आदरे, सम्पगज्ञानने जाणे जी ॥ १९ ॥ उलालो ॥
निर्दारसेवी गुणी गुणनो, करे जे बहुमान ए ॥ तसु करण
इहा तत्त्व रमणे, थाय निर्मल ध्यान ए ॥ एम शुद्धसत्ता भृत्यो

॥ अथ श्रावकगुणोपरि एकवीशप्रकारी प्रारंभः ॥

॥ प्रथमस्नात्रपूजाप्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

॥ स्वस्तिभी मुख पूजा, कल्पवेली अनुहार ॥ पूज
भक्ति जिननी करो, एकवीश मेय विस्नार ॥ १ ॥ (पाटां-
तों) विधिपूर्वक विस्नार ॥ १ ॥ छात्र विन्नेपन मूषणं, पुष्प
वास धूव दीव ॥ फल अन्न तेम पवनी, पूग नैवेद्य अतीव
॥ २ ॥ उदक वस्त्र धामर तथा, छत्र बाद्य गीत जाण ॥
नृत्य स्तुति जिनकोशनी, वृद्धि ए एकविश टाण ॥ ३ ॥
शुधितद्र तैलजलादिकें, पहेरी चीवर सार ॥ पीठत्रिकोपरि
जिनटवी, जिनजाणा क्षिर धार ॥ ४ ॥ गंगा मागघ क्षीर-
निधि, औषधिनिम्बिन सार ॥ कुसुमें शस्तिन शुचिजले, करो
जिनलाश उदार ॥ ५ ॥

१ स्नात्रपूजा ॥

॥ दोहा ॥ सुरती महोनानी देशी ॥

॥ मणिकनकादिक अड विध, करी भरी कलश सफार ॥
शुभरुचि ले जिनवर न्हवे, तस नहिं दुरित प्रचार ॥ मेरुशि-
खर लेम सुरवर, जिनवर न्हवण जमान ॥ करता वरता निजगुण,
समकित वृद्धि निदान ॥ ६ ॥ कव्यम् ॥ हर्ष भरी अप्सरा-
इंद आवे, छात्र करी पूम आशीष भावे ॥ जिहां टों म

४ कुसुमपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ शनपत्री वर मोवरा, थंपक जाय गुलाब ॥ केतकी दम
 लप घोलसिरि, पूजो जिन भरी छाव ॥ १४ ॥ शाल ॥ अ-
 मल अखंडित विहसित, शुभ सुमनी घनि जानि ॥ तारपीणो
 शोहर टवो. आंगी रचा बहु भारी ॥ गुणकुसुमें निज आत्मा,
 मंडित कवा भव्य ॥ गुणगगी जडयागी, पुष्प चढावो नव्य
 ॥ १५ ॥ काव्यम् ॥ जगधनी पूजनां विविधकूले, सुरवरा ते
 गने क्षण अमले ॥ खांति धरी मानवा जिनप पूजे, नस तगां
 पाप संनाप छूजे ॥ १६ ॥ इति चतुर्थ कुसुमपूजा ॥ ४ ॥

५ वासपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ बावन चंदन कुंडुमं, सुरमिजात मंदार ॥ धनसारैयुत
 वासुं, पूजो जिनप उदार ॥ १७ ॥ शाल ॥ सरस सुगंधित
 वासे, वासे जिनशति जेह ॥ तस मिथ्यान विनासे, वासे
 समकित देह ॥ निज गुण वासित आत्मा, गततम होये
 निःशंक ॥ तत्त्वाटंनी घेवना, डाडे कर्म कलंक ॥ १८ ॥
 काव्यम् ॥ सुरमिवर वासुं भक्तिरागे, विबुधवर वासतां एम
 भागे ॥ तुज गुणज्ञानमां लीन अप्पा, धिर रहो दूर छंडी
 विगप्पा ॥ १९ ॥ इति पंचम वासपूजा ॥ ५ ॥

६ धूपपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ कृष्णागरु मृगमद तगर, अंबर तुरक लोचन ॥ मेलि

गिरि जंबुदीवो, अम तणा नाथ जीवो तुं जीवो ॥ ७ ॥
इति प्रथम स्नातपूजा ॥ १ ॥

२ विलेपनपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ बावना चंदन कुंकुमें, मृगमदने घन सार ॥ जिन-
तनु छेपे तस टले, मोह संताप विकार ॥ ८ ॥ ढाल ॥
सकल संताप निवारण, ठारण सवि भवि चित्त ॥ परम अनीहा
अरिहा, तनु चरचो भवि नित्य ॥ निज रूपें उपयोगी, धारी
जिनगुण मेह ॥ भाव वंदन सुहभावयी, टाले दुरित अछेह
॥ ९ ॥ काव्यम् ॥ जिनननु चरचनां सकल नाकी, कते कुग्रह
उघ्मता आज थाकी ॥ सकल अनिमेषता आज माकी, भयना
अम तणी आज पाकी ॥ १० ॥ अथ द्वितीयविलेपन पूजा ॥ ११ ॥

३ भूषणपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ तिलक मुकुट कुंडल सुगल, अंगद कंठी हार ॥
भूषणमूषिन जिनतनु, करी पामो भवपार ॥ ११ ॥ ढाल ॥
मणि मुगनाफल हीरला टालडी पाच पीरोज ॥ नीउकी
विद्रुम पुष्करें, लसणीया लहें बहु मोज ॥ कनकजडित व
मूषणें, मूषिन जिन व देह ॥ सावक धर्म जगायवा, अति-
शय संपद एह ॥ १२ ॥ काव्यम् ॥ शोभना भूषण देखि
पीजे, जडमयी आनमा स्वगुण छोजे ॥ अविकारी जिननने
देखी एह, भवि लहे तत्त्व आनंद रेह ॥ १३ ॥ इति तृतीय
भूषणपूजा ॥ २ ॥

४ कुसुमपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ शतपत्रो वर मोवरा, धूपक जाय गुलाब ॥ केतकी दम
णय बोलसिरि, पूजो जिन भरी छाव ॥ १४ ॥ डाढ ॥ अ-
मल अखंडिन विकसिन, शुभ सुमनी घनि जानि ॥ लाखीणो
टोडर टबो, आंगी रची बहु भारी ॥ गुणकुसुमें निज आनमा,
मंडिन कवा भव्य ॥ गुणगमी जइयागी, पुष्प चडावो नश्य
॥ १५ ॥ काव्यम ॥ जगधर्मी पूजनां विविधकूलें, सुखरा वे
गने क्षण अमूलें ॥ खांति धरी मानवा जिनप पूजे, तम नगां
पाप संनाप पूजे ॥ १६ ॥ इति चतुर्थ कुसुमपूजा ॥ ४ ॥

५ वासपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ वासन चंदन कुंडुमं, सुरमिजान मंदार ॥ धनमौखुन
वासुं, पूजो जिनप उदार ॥ १७ ॥ डाढ ॥ सगस गुगंधिन
वासे, वासे जिनपति जेह ॥ तम मिथ्यान विनासे, वासे
समकिन देह ॥ निज गुण वास्ति आनमा, गनतम होये
निःशंक ॥ तत्त्वालंकी घेनना, टाडे कर्म कलंक ॥ १८ ॥
काव्यम ॥ सुरमिवा वासुं भक्तिगणें, विबुधवर वासनां एम
बागे ॥ तुज गुणज्ञाननां लीन अप्पा, दिर रहो दूर छंडी
विगप्पा ॥ १९ ॥ इति पंचम वासपूजा ॥ ५ ॥

६ धूपपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ द्वापदरु दृगनद नगर, अंतर मुग्ध टोदन ॥ मेदि

सुगंध घनसार घण, करो जिनने धूप घाण ॥ २० ॥ दाउ ॥
 धूप घटी जेम महमहे, तेम दहे पातकहंद ॥ आरति अना-
 दिनी जाये, पावे मन आणंद ॥ जे जिन पूजे धूपे, भा-
 कूपे करी तेह ॥ नाचे पाचे घुव घर, आपे सुरा अण्ठेद
 ॥ २१ ॥ काव्यम् ॥ जिन घर वासनां धूप पुं, मिथुन दुर्ग-
 धना जाय वें ॥ धूप जिम सहज ऊर्ध्वग स्वभावे, कारका
 उद्योगति भाव पावे ॥ २२ ॥ इति पञ्चपूजा ॥ ६ ॥

७ दीपपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ मणिमय रत्न नाभप्रमुख, पाव भरी घुन पर ॥
 रति गृध्र कौमुदी, कगे प्रदीप सदा ॥ २३ ॥ दाउ ॥
 मंगलदीप कथावो, गावो जिनगुण गीत ॥ दीप नगी जेम
 आलिका, मालिका मंगल नीत ॥ दीपनी शुभ ज्योति,
 द्योतिन जिनमुख बंद ॥ निगूनी हगूनी भविजना, जेम लहो
 कणांनंद ॥ २४ ॥ काव्य ॥ जिनगृहे दीपमात्र प्रशसे,
 तेहदी निमिर अज्ञान नामे ॥ निज घटे शान ज्योति निशमे,
 जेहदी जगत्तणा भाव भावे ॥ २५ ॥ इति मन्त्रपदीपपूजा ॥ ७ ॥

८ फलपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ पद बीजोऽहं जिनके, टपतां शिखर देव ॥ जेम
 मरु शुभ फल दाना, रुद्र जिन सेव करेद ॥ २६ ॥ दाउ ॥
 अनेक फल दाना, मनीष अंश जेम ॥ जेही अंश

दाडिम, करणा पट्टीज सफार ॥ मधुर सुखादिक उत्तम,
लोके अनिदित जेह ॥ वर्ण गंधादिके रमणिक, धनु फल दोके
तेह ॥ २७ ॥ काव्यम् ॥ फल भरे पूजतां जगत स्वामी,
मनुज गति वेलि होय सफल पामी ॥ सकल मुनिव्येय गत-
भेद रंगे, ध्यावतां फल समाप्ति प्रसंगे ॥ २८ ॥ इत्यष्टमफल-
पूजा ॥ ८ ॥

९ अक्षतपूजा ॥

॥ दाल ॥

॥ अक्षत अक्षत पूरुं, जे जिनआगे सार ॥ स्वस्तिक
रघतां विस्तरे, निज गुण भर विस्तार ॥ २९ ॥ दाल ॥
उज्ज्वल अमल अखंडित, मंडित अक्षत चंग ॥ पुंजवपी करो
स्वस्तिक, आस्तिक भावे रंग ॥ निज सत्ताने सन्मुख, उन्मुख
भावे जेह ॥ ज्ञानादिकगुण टावे, भावे स्वस्तिक एह ॥ ३० ॥
काव्यम् ॥ स्वस्तिक पूरतां जिनप आगे, स्वस्ति श्री भद्रक-
ल्याण जागे ॥ जन्मजरामरणादि अशुभ भागे, नियति शिव-
शर्म रहे तास आगे ॥ ३१ ॥ इति नवमाक्षतपूजा ॥ ९ ॥

१० पत्रपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ अमल अखंडित अग्रयुत, शुभ संख्याये पत्त ॥ जिण-
करपत्ते पत्त भवि, टवतां बहुगुण पत्त ॥ ३२ ॥ दाल ॥ वि-
भ्रगुणाकार नागर, आदर धरी ग्रहे जास ॥ भोजन उत्तर
देवे, लेवे तास मुख वास ॥ तेह सुपत्ते पूजतां, पूजक वाधे
र ॥ अहमरुवादिकपत्ते, विभक्ति भत्ते पूर ॥ ३३ ॥ काव्यम् ॥

पूजना पत्र शुचिभाव जागे, अग्र उपयुक्तता सवि दोष तागे ॥
भावतंत्रोल धीजेह माचे, शिववधू तेहया सद्य राचे ॥३४॥
इति दशमपत्रपूजा ॥ १० ॥

११ पूगीफलपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ उज्ज्वल शुद्ध सुस्वाद्यवर, नग्न भव्य जे जाति ॥
जनप्यारी सोपारी वर, पूजो जिन भलि भाति ॥ ३५ ॥
ढाल ॥ मंगल कारण लाविये, भाविये घर घर हर्ष ॥ स्व-
स्तिक मंडन खंडन, इरित तणा उत्कर्ष ॥ क्रमुक फलें जिन
अरचो, विरचो घरी गुणराग ॥ मंगलमाला धावे, पावे
भवजल ताग ॥ ३६ ॥ काव्य ॥ शुद्धस्याद्वाद मुदुभावसंगे
शुद्धता शुद्धवर भाव रंगे ॥ भावयी पूजतो एम पूगे, निपति
आनंद घर तेह पूगे ॥ ३७ ॥ इत्येकादशपूगीफलपूजा ॥ ११ ॥

१२ नैवेद्यपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ सरस शुचि पक्वान भर, शाळि दाढ वृत्तपूर ॥ करे
नैवेद्य जिन आगळे, शुद्धा दोष नस दूर ॥ ३८ ॥ दाढ ॥
लपनश्री वर घेवर, मृदुतर मोतीवर ॥ सिंदूर केसर सेवइया,
दलिया मोदक पूर ॥ साकर द्राख शींगोडां, भक्त व्यंजन वृत्त
सद्य ॥ एम नैवेद्य जिनने करे, तस मजे मुख अनवद्य
॥ ३९ ॥ काव्य ॥ दोक्ता भोग्य परभाव त्यागे, भवि-
जना निजगुण भोग मागे ॥ अम भगी अम तनु स्वरूप

भोज्य, आपजो तातजी जगत पूज्य ॥ ४० ॥ इति द्वादश-
नैवेद्यपूजा ॥ १२ ॥

१३ जलपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ शुभरुचि शुचिनिर्वाणनं, पूर्ण कलश भरि तोप ॥
जिनपति आगल डोक्तां, गनगुणा भवि होय ॥ ४१ ॥ दाल ॥
जगजीवन गुणनावन, निर्मल शीतल जेह ॥ उदक रपणें
जिन पूजतां, न रहे पानक रेह ॥ अतिमीषें भवमीषें,
नवि पीडादे तेह ॥ सुखभर सिवधर वासवा, आदिमंगल एह
॥ ४२ ॥ काव्यम ॥ निम्नतें समजलें जेह प्राणी, भरी
पाव भद्रान ते सुगुणतानी ॥ एकता जिनगुणें देवदेवा, भजे
भावपी जलनपी एह सेवा ॥ ४३ ॥ इति त्रयोदश जल-
पूजा ॥ १३ ॥

१४ वस्त्रपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ बीनांशुक मुखमल अमल, जखानी शुद्ध पद ॥ ताम्र
सुशेमत दल धनां, वस्त्रज गहगह ॥ ४४ ॥ दाल ॥ वस्त्र-
लोढी मन बोडे, धातो जिनदगनाग ॥ गनशेवें लोये,
अह जिनमंदिर राग ॥ शोभातो ध्वज टावो, धावो करी बह
मान ॥ वस्त्रपूजा हरे भविनां, दुःख शान्तिदि जमान
॥ ४५ ॥ काव्यम ॥ भावपी वस्त्रपूजा ते परीण, ते धरे
जिनतानी अमल लीना ॥ सिद्ध लह आभवे मोहमोषे,
१९

नवि लहे दुःख संसारभीष्में ॥ ४६ ॥ इति चतुर्दश वस्त्र
पूजा ॥ १४ ॥

१५ चामरपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ अति उज्ज्वल अंगुल तणुं, एकशन आठ प्रमाण ॥
चामरत्नं पूजतां, नासे दुरिनविहाण ॥ ४७ ॥ ढाल ॥ कनक-
रणनें दंडे, मंडित चामरजोडि ॥ हरखनां जिनमुख नि-
खतां, बीजे होडा होडि ॥ विकसिन कज जेम जिनमुख,
सन्मुख आवी हंस ॥ सेवे एम उपमति करे, भवि जन धरी
आशंक ॥ ४८ ॥ काव्यम् ॥ ज्ञान मय किरिय उज्ज्वल
स्वभावे, नति उन्नति गौण मुख्यादि भावे ॥ मानगुणसंस्त
जिनराज आणे, भावयी बुद्ध चामर वस्त्राणे ॥ ४९ ॥ इति
पंचदशचामरपूजा ॥ १५ ॥

१६ छत्रत्रयपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ उज्ज्वल शारद चंद जिम, छत्रत्रय बहु मूल ॥ ठाविनें
जिन उपरे, तस दुगसिरि अलकूल ॥ ५० ॥ ढाल ॥ छत्रत्रय
जेम फरके, भरके पातकहंद ॥ मोहादिक अरि शत्रु, नाश
करे आहंद ॥ जे निग्य पूजे छत्रे, शुभगोत्रे लहे जन्म ॥
तनसणे छत्र धरे हरि, मुगिरे उत्सव कम्म ॥ ५१ ॥ का-
व्यम् ॥ हक्कजे जेह जिनगज व्यावे, लीनना अवंचक योग
छावे, भावउय प्रयी गुणसमाजे, सादि निरअन शिवराजगजे
॥ ५१ ॥ इति षोडशपूजा ॥ १६ ॥

१९ नृत्यपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ मूक्री शंक संसारनी, जिनपति आगे जति ॥ क
 नृत्य सूर्याभ पों, तस नहीं भवभय नृत्य ॥ ५९ ॥ ढाल
 मूघर खेचर अमस्वर, किन्नरी नरी शुभचित्त ॥ नाचे मा
 जिनगुणें, सांचे मुकृतचित्त ॥ योग अंचक एहयी, ठेह
 जिनपद हेतु ॥ चउगड गमणनिषारण, तारण भवजलसे
 ॥ ६० ॥ काव्यम् ॥ जेह निजयोगगति सहजंरंगें, को
 अमृतानुष्ठान संगें ॥ अतुलगुणनान न चूके असंगें, भाव
 त्यपूजना एह ढंगें ॥ ६१ ॥ इति एकोनविंशतिनृत्यपूजा ॥

२० स्तुतिपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ व्याकरण काव्य अलंकृति, तर्क छंद अपभ्रंश ॥ ६
 न दोषें स्तुति करे, स्तुतिपूजा गुणसन्ध ॥ ६२ ॥ ॥ ढाल
 स्वरपदवर्णविराजति, भाजति उक्ति अनूप ॥ अतिशय ॥
 उपगारी, अह तस शुद्ध स्वरूप ॥ मंद प्रिक एम स्वर
 टवनो जिनगुण चित्त ॥ सुनार किन्नर थवे तम, पूर्णदश
 करे नित्त ॥ ६३ ॥ काव्यम् ॥ जेह पटव्य जिन आग
 भाखे, शुद्धस्याद्वादनी टेक राखे ॥ अवर एकांनना दूर नाखे,
 भावस्तुति पूजना एह आखे ॥ ६४ ॥ इति विंशतिस्तुति
 पूजा ॥ २० ॥

२१ कोशपूजा ॥

॥ दोहा ॥

॥ निज मुहूर्तउदये लघु. न्यायोपाजिनवित ॥ इति
जिनरनिकोशनी. करे पूजा जहर्मात् ॥ ६५ ॥ दान ॥ कर्पपा
सोनप, अभिगनी अर्चन ॥ ह्य एनलिदा गम्हा, उन्ना
भेदमसंग ॥ दुपे पामीगम्हा. स्वर्थासनिजिनकोश ॥ इति
हगे अप्पा भगे, निजगुण भावमनोष ॥ ६६ ॥ काव्यम् ॥
प्रतिज्ञे लेह जिनगज अने. निजपरभाव विज्ञाय माने ॥
लेहपी आत्मगुणदाय मये. भावपी कोशनी इति साधे
॥ ६७ ॥ इति एकविंशनिकोशपूजा ॥ २१ ॥

॥ दोहा ॥

॥ एम एकविंश विधिपूजा, विरचे ले विरचित ॥
मानव भव सरलो करे, दाउ मन्किनवित ॥ ६८ ॥ दान ॥
अगनिव मुनगम आगर, नगरवदितरा ॥ मुनगपी उन्नापी
ज्ञानमारा उदरदाय ॥ नमस्कारक मन्त्र, मधुकरसे दस-
लीन ॥ भीजिनपूजा मन्त्र, जिनरानी रत्न ॥ ६९ ॥
काव्य ॥ संवत गुण गुण अपन इह, हर्षमा गम्हा भी
जिन ॥ तम पद मुहूर्तनी मन्त्र मन्त्र, दहो ज्ञानउद्योत
पद विरचितनी ॥ ७० ॥

॥ दोहा ॥

॥ इत्येवम् भाववृत्तने, पूजा पुनः मेह ॥ इति नर
मुन दने करे, विरचित दरे अनेह ॥ ७१ ॥

सकलसंताप निवारण, दाग्न सह भविवित्त ॥ परम अनीहा
अरिहा, तनु धाचो भविवित्त ॥ निजरूपे उपयोगी, धारी
जिनगुण गेह ॥ भावचंदन सह भावरी, राखे दुरित अछेह
॥ २ ॥ घाल ॥ जिन ननु चरचतां सकल नाकी, कहे
कुग्रह उण्णता आज पाकी ॥ सकल अनिमेषता आज म्हांकी,
भयता अन्न नगी आज पाकी ॥ ३ ॥

॥ सकलमोहनजिह्वविनाशनं, परमशीतलभावमुनंजिनम् ॥
विनयकुंडमुदशनचंदनः, सहजनत्वविकाश इत्येव ॥ २ ॥
ॐ श्री परमपरमात्मने अनंतानंतज्ञानशक्तये जन्मजरामृत्युनि-
वारणाय श्रीमज्जिनेन्द्राय धदन यजामहे स्वाहा ॥ २ ॥ इति
चंदनपूजा ॥

॥ अथ तृतीय पुष्पपूजा प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥ शनखी धर्मोगरा, धंपक जाइ गुलाब ॥
केतकि दमगो बोलसिरी, पूजो जिन भरिलाब ॥ १ ॥ टाल ॥
अमल अखंडित विवसित, शुभमुमनी धनी जाति ॥ टाखीयो
शोडा टवो, अंगी रचां पट्ट भाति ॥ गुणकुमुदे निज आतमा,
मंडित करवा भय ॥ गुणगण जडपागां, पुष्प चद्रावो नय
॥ २ ॥ घाल ॥ जगद्वर्ग पूजना विविधदृष्टे, सुखवा ते गने
क्षण अनूठे ॥ रक्षांति धरि मानवा जिनप पूजे, तसु तमां
पाप संताप धुजे ॥ ३ ॥

॥ विरुचनिर्मलशुद्धमनोरमं, विशदप्रेतनभावसमुद्भवैः ॥ सु-
परिणामप्रवृत्तवर्तनैः परमतत्त्वमयं हि पञ्चांग्यहम् ॥ ३ ॥
ॐ श्री परमपरमात्मने अनंतानंतज्ञानशक्तये जन्मजरामृत्युनि-

अज्ञान नासे ॥ निजघटे ज्ञानज्योति विकसते, तेहयी जगन्ना
भाव भासे ॥ ३ ॥

॥ भविकनिर्मलनेत्रविकाशकं, जिनगृहे शुभदीपक दीपनम् ॥
सुगुणरागविशुद्धिसमन्वितं, दधतु भावविकाशकृते जनाः ॥ ५ ॥
ॐ ह्रीं परमपरमात्मने अनंतानंतज्ञानशक्तये जन्मजरामृत्युनिवा-
रणाय श्रीमज्जिनेन्द्राय दीपं यजामहे स्वाहा ॥ ५ ॥ इति
दीपपूजा ॥

॥ अथ पष्ठाक्षत पूजा प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥ अक्षत अक्षत पूरुं, जे जिन आगे सार ॥
स्वस्तिक रचनां विस्तरे, निजगुण भर विस्तार ॥ १ ॥ दाढ ॥
उज्जल अमल अखंडिन, मंडिन अक्षतचंग ॥ पुंजवप करो
स्वस्तिक, आस्तिक भावे रंग ॥ निज सताने सन्मुख, उन्मुख
भावे लेह ॥ ज्ञानादिक गुण टावे, भावे स्वस्तिक पृह ॥ २ ॥
घाल ॥ स्वस्तिक पूजा जिनप आगे, स्वस्तिक श्रीभद्र कल्पण
जागे ॥ जन्मजगमग्नादि अशुभ भागे, निपत शिवशर्म रहे
तासु आगे ॥ ३ ॥

॥ सकलमंगलकैलिनिकेननं, परममंगलभावमयं जिनम् ॥
अथत भव्यजना इति दर्शयन्, दधतु नाथ पुरोऽस्तस्वस्ति-
कम् ॥ ६ ॥ ॐ ह्रीं परमपरमात्मने अनंतानंतज्ञानशक्तये ज-
न्मजरामृत्युनिवारणाय श्रीमज्जिनेन्द्राय अक्षतान् यजामहे स्वाहा
॥ ६ ॥ इति अक्षतपूजा ॥

॥ अथ सतम नेत्रेयपूजा प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥ सतत शुचि पकवान भर, शाटशाट धृतर ॥

धरे नैवेद्य जिन आगळे, क्षुधाशेष तसु दूर ॥ १ ॥ ढाल ॥
 लपनश्री वरधेवर, मृदुतर मोतीचूर ॥ सिंहकेसरियां सेवैया,
 दलिया मोदकपूर ॥ साकर द्राख सिंगोडा, भक्तव्यंजन दूत
 सद्य ॥ करो नैवेद्य जिन आगळे, जिम मिळे सुख अनवध
 ॥ २ ॥ चाले ॥ टोवतां भोज्यपर भाव त्यागे, भविजना निज
 शुण भोज्य मागे ॥ अम्ह मणी अम्हणो सरूप भोज्य,
 आपजो तानजी जगनपूज्य ॥ ३ ॥

॥ सकलपुद्गलसंगविवर्जनं, सहजचेननभावविलासकम् ॥
 सरसभोजननय्यनिवेदनान्, परमनिर्द्विभावमहं स्पृहे ॥ ७ ॥
 ॐ ह्रीं परमपरमात्मने अनन्यानंतज्ञानशक्तये जन्मजगमृत्युनिवा-
 रणाय श्रीमज्जिनेन्द्राय नैवेद्यं यजामहे ॥ ७ ॥ इति नैवेद्यपूजा ॥

॥ अथाष्टम फलपूजा प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥ पक्क विजोरुं जिन करे, टवतां शिपद देइ ॥
 सरस मधुर शुभ फल यणां, इह जिन भेट करेइ ॥ १ ॥
 ढाल ॥ श्रीफल कदली सुरंगा, नारंगी आंबा सार ॥ जंजीर
 अंजीर दाडिम, करणा पदवीज सफार ॥ मधुर मुरादिक उत्तम,
 लोके आनंदित जेह ॥ वरण गंधादिके रमणीक, बहुफल शोभे
 तेह ॥ २ ॥ चाल ॥ फलभरे पुजनां जगनस्वामी, मनुजगति
 बेलि होय सकल पामी ॥ सकल मुनि ध्येयगन भेद रंगे,
 प्यावतां फलमपापनि प्रसंगे ॥ ३ ॥

॥ कद्वृक्षकर्मविनाशविनाशनं, सरसपुष्पफलप्रजदोक्तनम् ॥
 विहितमोक्षफलस्य प्रभोः पुनः, कृन्वन् मिद्विफलदायं महाजनः
 ॐ ह्रीं परमपरमात्मने अनन्यानंतज्ञानशक्तये जन्मजगमृत्युनिवा-

॥ अथ मंगल दीपक ॥

॥ दीवो रे दीवो मंगलिक दीवो, मुवनप्रकाशक जिन
 चिरंजीवो ॥ दी० ॥ १ ॥ चंद सूरज प्रभु तुम मुख केरां,
 छेउग करतां दे नित फेरा ॥ दी० ॥ २ ॥ जिन तुज आ-
 गल सुखी अनरी, मंगलदीप करी दिये भरी ॥ दी० ॥ ३ ॥
 जिन जिन धूपझरी प्रगटवे, तिम तिम भवना दुरित दझावे
 ॥ दी० ॥ ४ ॥ नार अशन कुसुमांजलि घंदन, धूप दीप
 फल नैवेद्य वंदन ॥ दी० ॥ ५ ॥ इनि पों अष्ट प्रकारी कीजे,
 पूजा क्राव महोत्सव भरीजे ॥ दी० ॥ ६ ॥ इ० मं० दी० ॥

तुंज पद सेवत श्रेणिकभाई, सुलसा रेवड़ाई,
प्रभुसम पदवी तुरत निपाई साचि भगति सहार्ई
हो प्रभुजी ॥ ५ ॥ तुं ॥

॥ ढाल ॥ श्री सुपास जिनराज ॥ ए देशी ॥

वरगणवर इग्यार, चउदसहस अणगार;
अणगारि हो सहस्स छतिस सुहामर्गीजी,
श्रमणोपाशकसार इगलख अधिक हजार;
गुणसद्धी हो सोभंना देसवीरन धर्गीजी ॥ १ ॥
तिडलख श्राविका चारु उपरि सहस अडार,
सम्पग् टाष्टि हो दर्शनपुन शीवमारगसिजी;
चौदसपुबि धन्य सबखर संपन्न,
अजिणा जिण सकासा हो तिगसय उल्लसीजी ॥ २ ॥
वादीचउसय घीर परमन भंजक वीर,
पंचसपावाचंयम मणनाणिखराजी;
निज दिक्षीन मुनिराज समना ध्यान समाज,
सातसया केवलनाणि सिद्धिवराजी ॥ ३ ॥
वैक्रियवर सयसान पदजीवन पिनमान,
राजें हो आज तेरस ओही जिणशयाजी;
अष्टतरवाइ मुनिशगद्धिर्ई श्रेयइस,
अनुभव अम्पासि यतिवर अटसपार्जी ॥ ४ ॥
इत्यादिक परिवार जिनवर आणा धार,
वुंदेहो परिवरिया विचरे मूनउेजी;
वरिनडमरभयशोक इनि मीतिना थोक,
नाथे हो जिनपद करसनने यजेजी ॥ ५ ॥

हाल राग गोडि ॥ घन घन सुरनर पतितनी ॥ ए देशी ॥

वीर विहारे विहारे विचस्ता करता जगकुं शाताजी,
घरण सोवन पंकज थापता जगवत्सल जगवाताजी.

॥ श्रुटक ॥

ज्ञाता अनादि विभाव दुखके जाविषा पावापुरी,
जिनराज आगम हस्व धान्या भव्यकेकि हितघरी;
धन्य पुहवि धन्य वनसो धन्य जनपदपुरसहि,
श्रीवीरनायक घरण फरसक भइ पावन या महि ॥ १ ॥
इंद्रादिक आगल चले भगते जपजय कहेतेजी,
छत्र सिंहासन चमर स्युं इंद्र च्वज लई बहुतेजी.

॥ श्रुटक ॥

बहुतिज आगळे देवकोडी घर्मचक्रदेखावनी,
नरतिरिज्यंनर असुर विजय अगडरा गुन गावति;
निज कार्यकर्णी भ्रमणभ्रमणी आत्मतत्त्व नीपावनी,
हुनभ्रमि उनी उभय पासे नायपद शीर नामनी ॥ २ ॥
गगन पंखागग उडता करता प्रदक्षिणा रंगेजी,
पूठि पवन अतुललता हरवी इति प्रसंगेजी;

॥ श्रुटक ॥

सहजे सुगंधित निर वरसे पुष्प वृद्धि चिह्न दिसे,
कंठक अयोमुख कहे जिनते भाव कंठक सविनसे;
जपजय कहंति मुनि नचंति देव हुंदमि रगझने,
देवाधिदेवा करे सेवा तत्त्वस्विजनने भजे ॥ ३ ॥
पावन करता मृत्यु निष्णा विनिर हंगनाजी,
विषयविषे मूर्छात भनी देशना अप्रुत झरताजी;

श्रीवीरेजी गौतम गणवर मोकल्या,
आणाकरजि देवशरमा बोधन चल्या;
जिन आणाजि हित सुख मंगलकारण,
इम जानीजी गणवर करे विहार प ॥
॥ श्रुटक ॥

नवरापलछिनवें मज्झि वीर वचन रसेरस्या,
निज देश चिंता तजी जिनपद सेवना करवा वदया;
सुराय चौसट्टि तिहां आव्या सिद्धि अवसर जाणता,
श्रीवीर दर्शन भक्त कीरतन परम सुख मन आपता ॥३॥
॥ दोहा ॥

कार्तिक वदी चौदश दिने प्रात समय जिनराय,
सिंहासने बैठा जित्ये वारंभा गुण गाय ॥ १ ॥
॥ ढाल ॥ जीरीपानि ॥ अथवा सोहलानी ॥

बालहेसर विसटादेवीनंद दीडो हे दीडो अमृत घनसमो
सोभार्गीस्वामी सोभार्गी सिद्धि वधू भरता,
मोहन हे मोहन मूर्ति नीत नमो, उपगारी स्वामी ॥ १ ॥
मुन्हे गाओ हे मुन्हे गाओ नित गुण धरि मनमेम,
लैम न हे लैम न छाओ कुर गति ॥ ३० ॥
विरजीओ हे विरजीओ गौतम गुरुराय,
नित प्रति हे नित प्रति पूजे सुरतिवे ॥ ३० ॥ २ ॥
अनूळि बड हे अनूळि बड याओ जगनाय,
जिण जित्यो हे जिण जित्यो मोह सुभटजरू ॥ ३० ॥
पूटो हे पूटो आज जमीयमय मेह,
सररुओ हे सररुओ फल्यो धरिसुरतरू ॥ ३० ॥ ३ ॥

जय जय हे जय जय जगजीवन जगवंधू,
 सिद्धारथ हे सिद्धारथ नृप कूलतिलो, ॥ ३० ॥
 तूठा हे तूठा आज सर्वे कन्यां पुन्य,
 भेट्यो हे भेट्यो जिनवर गुणनीलो ॥ ३० ॥ ४ ॥
 बलिहारि हे बलिहारि वार हजार,
 तुं ज्ञानि हे तुं ज्ञानि गुग सेहरो; ॥ ३० ॥
 जंगम हे जंगम तीरथ शिवसुखकंद,
 निश्चय हे निश्चय शिवसुख देहरो ॥ ३० ॥ ५ ॥
 इंद्रादिक हे इंद्रादिकना प्राण आधार,
 जीवो हे जीवो कोडि जुगो लगे ॥ ३० ॥
 जसु दिठे हे जसु दिठे नासे दुःख अंवार,
 भामंडल हे भामंडल दिनकर झगमगे ॥ ३० ॥ ६ ॥
 त्रिभुवन पति हे त्रिभुवन पति तुज वचन सवाद,
 मोह्या हे मोह्या सुरपति नरपतिजी ॥ ३० ॥
 तुंहि हे तुंहि भवभवनाथ दयाल,
 करिये हे करिये इणविधि विनवीजी ॥ ३० ॥ ७ ॥
 तरीये हे तरीये भवसागर दुःखमूरि,
 हरिये हे हरिये कर्म महा अरि ॥ ३० ॥
 वरिये हे वरिये देवचंद्र पदसार,
 करिये हे करिये भक्ति सदा खरी ॥ ३० ॥ ८ ॥

॥ बाल यतिनो ॥

इम गाती रंभा गीत प्रभु आख्या सुविदित,
 ज्ञानदर्शन चरणानंदि हरल्या सवि प्रभुपद वंदी ॥ १ ॥

- प्रभु देशना अतिह्रस्वकार भाव्या निश्चय विवहार,
कारण कारज विधि भास्वी शिव साधन शिखा दासी ॥२॥
- सर्व जीव जटे मन एष, मंगल मत्ताने लेशः
ले पर परगति त्याग. नमः वर्त्तनी भावट भागी. ॥३॥
- जगु नन्दन्ति धनो ज्ञान ते मात्वे साव्य अमान,
निज व्यक्ति शक्ति. निज गंगा मन्त्रे गुण शक्ति अनंगी ॥४॥
- शुचि भद्राभासन रम्य कारक निज कार्यने गमणे,
भागे परपरणति रिन एकन्त्रे नत्त्व प्रतिन ॥ ५ ॥
- परभाव आरोधक दृष्टि निज ज्ञानसुधानि वृष्टि,
परभोगी भाव अभावे कर्मादि धया निज भावे ॥६॥
- जाणि निज परणति स्वामी, कुंठ थाई परपरणामी;
ए भावे निज गुण पोषे, ते शुद्ध समाधि संतोषे ॥७॥
- दुःख पोषक पर परमंग, न भजेहेन धरि रंग;
निज तत्त्व रमो भविष्यानी, देवचंद वदे इम वाणि ॥८॥
- ॥ दाल ॥ पत्तिनी रक्षा न सकि निसंजी ॥ ए देशी ॥
- सुरनरतिरिय मम हर्मेजी घेरा श्रीवर्द्धमान;
जगत दया उपदिमेजी, शुद्ध धर्म सुख ध्यान ॥१॥
- जिनेशर तुम मुज प्राणधार ॥ टेक ॥
- भवभय पीडित जीवनेजी. यागदण सुखकार;
सोल पहोरनी देशनाजी, वीर चर्या विणवार
- क्षीराभववधने कल्लाजी, प्रभु दर्वास्त उदार जिने ॥२॥
- पंचावन अव्ययनमांजी, सुखविपाक स्वरूप;
वडी वेता अव्ययनमांजी, दुःखविपाक विरूप जिने ॥३॥

अवने अगंधे अफासे अरूपी, प्रभु तुं ययो अरस संटाण हीनो,
अमोहि अकर्ता अभोगी अयोगी, अवेदी अखेदी गुणानंदपीनो.

॥ २ ॥ प्रभु० ॥

प्रभु जाणतो ज्ञानयी तुं सर्व उति, वस्तुने देखतो सर्व सामान्य भावो;
आत्मा गुणरमण, अनुभव स्ते घूमतो ते लक्ष्यो पूर्ण शुद्धात्म भावो.

॥ ३ ॥ प्रभु० ॥

आत्मगुण दान टागे अनंते वस्यो, भोग उपभोग निज धर्म लीनो;
सकल गुणकार्य सहकार विस्य वस्या, चपल वीर्य गये पिर अदीनो.

॥ ४ ॥ प्रभु० ॥

तुं क्षमी तुं दमी तुंहि मारं वमयी, आपं विमुक्ति समता अनंति;
तुं असंगी अभंगी अनंगी प्रभु, सर्व प्रदेश गुणशक्तिवंति ॥५॥

प्रभु० ॥

प्रमागी प्रमेइ अनेइ अगेहि, अकंपार्य देशी अलेशी अपेशो;
स्वयं ध्यानमुक्ते सदा ध्येयरूपो मुनिमानसे जेहनो वास देशो.

॥ ६ ॥ प्रभु० ॥

॥ दोहा ॥

सिद्ध पदा जिन जानिने, इन्द्रादिक सुरगूह;
शोकतुर आदूर रडे चौविह संव समूह. ॥ १ ॥

है है नाथ वियोगयी, ए जिवन निष्काम;
मोक्षमार्ग साधन भगी, कीम पदोचसे हाम. ॥ २ ॥

वीर वियोगे जीवयो, ते निहुर परिणाम;
धन तनु बनिता संपदा, स्युं कीजे सरवाम. ॥ ३ ॥

अग उपगारि विछड्ये, स्ये टेखे मूर शक्ति;
प्रबल मने करस्युं किहां, बडु विस्तारि भक्ति. ॥ ४ ॥

॥ ढाल ॥ मेरे नंदना ॥ ए देशी ॥

एतला दिन लगे जांगतारेहां, प्रभु सनमुख बहुवार; मेरे साहिब
 वंदन विधि नाटक करिरेहां, लहेस्युं लाभ अपार. मेरा० ॥१॥
 बोलो नाथ दयाल कियानिधि करुणाल तुंज वपणां गुणमाल;
 थईसर्व निहाल तत्त्वरमण संभाल थाय ज्ञान विशाल. मे० ॥२॥
 एक वचन श्रीवीरनोरे कापे भवनी कोडी;
 अविनाशी सुख आपवारे कोण करे तुंज होडि. मे० ॥३॥
 तुंज सरीखे साहेब छतेरे कारता मोटी हुंस;
 मोह महारिपु जीपिनेरेहां करुपां कर्मनो ध्वंस. मे० ॥४॥
 मोहावीन जे जीवडारेहां तृष्णा तापें तप्त;
 पुद्गल आशाबंधि विषयारस सलित्त. मे० ॥ ५ ॥
 तनु विभावरंगी दुखीरेहां आवृत आतमशक्ति;
 तेहवाने कुंण तारसेरेहां देखाडि गुणव्यक्ति. मे० ॥ ६ ॥
 बहु परिचित परमावनारेहां चपल एकत्व अपाय; मे०
 करतां कहे कुंण वारसेरेहां ते देखाडो ताप. मे० ॥ ७ ॥
 विषयादिक आसेवनारेहां धातो अम संकोच; मे०
 तुज उपगारे तेहवेरेहां धार्ये किमते सोच. मे० ॥ ८ ॥
 वीर धरण जायोअछेरेहां गुणवा अपून वाणि; मे०
 ते माटे मुर भोगनारेहां करना नवि मंडाण. मे० ॥ ९ ॥
 कृपा करो एक वचननीरेहां अद्य पिछो वीतराग; मे०
 महा मोहना कश्यीरेहां छोडावो महाभाग. मेरा० ॥१०॥
 भरतक्षेत्रना जीवनेरेहां तुंजविग कुण रखमाल;
 दुसम काठ कृतांतमारेहां एहवो कवग हवाल. मेरा० ॥११॥
 मेघमुनिने राखीपोरेहां राख्यो सोमलहंद; मेरा०
 खंयक शिवपमुहा तपारेहां नाथो चमर मुदि. मेरा० ॥१२॥

हुं सोहम पति विनवरेहां दया करो मुज देव; मेरा०
 सदा हजूरि दासनीरेहां मानो विनति सेव. मेरा० ॥१३॥
 नित्य मनोरथ नव नवरेहां कम्ना मु अवलंब मेरा०
 ते दिशी दास्यो सजने रेहां प्रभुजी जान कदंब मेरा० ॥१४॥
 एह भ्रमण भ्रमणे भगीरेहां निज आराधक भाव मेरा०
 केहने पड़ी आलोचनेरेहां अंतर गन परभाव मेरा० ॥१५॥
 भय्य अभय्य निग्यान्नरेहां पड़ीशुं कुण पास मेरा०
 आश्रय पीडिन जीवनरेहां कुण सुणसे अरदास मेरा० ॥१६॥
 ते सवि मनसां गहिरेंहां घाल्यो तारक सिद्धि मेरा०
 आगा आलंबन करिरेहां करवी कार्य संपृद्धि मेरा० ॥१७॥
 तोपण पुहना नामर्यारेहां राखो मोटी आश मेरा०
 देवचंदनी सेवनारेहां शिव सुख कारण खाम मेरा० ॥१८॥

॥ दोहा ॥

१. इम दुःख भरि ॐ के विमन चित्त मुखदिन
 कलश विवे नर विषा चिन भक्ति टपलीन ॥ १ ॥
 करि विधेयन अति सुगनि बहुविध फूलनी माठ
 आभरणादिक अलंकन्या धां जिन जगत दयाल ॥ २ ॥
 सहस्र धंभ शिविका रवि उदयय अभिराम
 सिंहासनपाद पीठ विधि चाना ध्वज अनिराम ॥ ३ ॥
 प्रभु घेतान्ना पातरजी उपाटे गुरांद
 हेमानिक भुवनाधिपति ध्वज सरजचंद ॥ ४ ॥
 घामर जिने भक्तिरुखं शक पलिईशान
 दीवे आपगने धर्मनो दुप दें सिंहा दान ॥ ५ ॥

॥ गाथा ॥

- दुलहो जिणंदजोगो दुलहंत धम्म सवण निवारं
 दुलहा मुख पवित्ति, सामग्गी संगमो दुलहो ॥ १ ॥
 हाहाइय किं जायं, अग्गो सिद्धो महोदयं पत्तो;
 अम्हाण पुट्ट साहण, हेउ विजोग भवं दुत्तं ॥ २ ॥
 वीर विहम्मि धम्मा, धारेण असरण यादुहियां;
 तेसिंदुसमकाले, कोदायी एरिसंघम्म ॥ ३ ॥
 ॥ ढोलं ॥ मेघनुनिसर काइं डमडोलइं रे ॥ १ देशी ॥
 गीत गांन नाटिक करीजी, करुणा रसमय सर्व;
 हा नायक हा तारकुंजी, कहता वदन सुपर्व
 नाथजी मोटो तुंज आघार ॥ १ ॥
 तुं त्रिभुवन निसतार; तुं प्रभु ज्ञान आधार,
 तुंज सरिखो दासार दुलहो एणिवार नाथ० २ ॥
 चंदनकाटे जिनततुंजी दाहे अभि कुमार,
 दुखभरि सजल नयणे करीजी वायु ते पवन कुमार नाथ० ३ ॥
 उदधि कुमार जळे करीजी शीतल कीधि ठाम,
 जिनदादा छे भक्तियोजी सुरपति दक्षिण वाम नाथ० ४ ॥
 अस्ति भस्म माटि ग्रहेजी सुरनर अवर अनेक,
 वंदे पूजे भक्तियोजी धरता चित्त विवेक नाथ० ५ ॥
 देवसरमा प्रतियोधिओजी बलिया गौनम स्वामि,
 सांजे वनमां मुनि वदयाजी पाग्या श्रुति विशराम नाथ० ६ ॥
 पावा परिसर गणवरुंजी राति वस्या जिहि टाय,
 वीर विरह गौनम मुण्योजी हायडे दुःख न माय नाथ० ७ ॥
 हे प्रभु मुज बालक भगिजी स्ये न जणायुं आम,
 मुंकी स्ये मुने वेगलोजी ए निपाय्यो काम नाथ० ८ ॥

हये कुंण संशय नेटसेजी केरये सुख भाव,
 फेने चांदिश भगतिखुंजी करखुं विनय स्वभाव नाय० ९॥
 वीर विना केम धायखेजी मुने आनमसिद्धि,
 वीर लगवारे एनल जी पाम्पा पूण समृद्धि, नाय० १० ॥
 इम चिनवनां उख्योजी वस्तु धर्म उखयोग,
 फत्ता सहु निज कार्यनाजी प्रभु नमिसिद्धि योग, नाय० ११ ॥
 एपानालंबन नाथनोजी, ते तो सदा अभंग,
 तिण प्रभु गुणने जोइवेजी, जोइतुं जातम अंग, नाय० १२ ॥
 आनम भासन रमगवीजी भेदे ज्ञान पृथक्त्व,
 तेह अभेदे प्रणम्योजी पाम्पो नत्त्व एकत्व नाथ० १३ ॥
 एपान लीन गौतम प्रभुजी, क्षपक भेणि आरोहि,
 घन घाति सविचरियांजी, कीथो आनम अमोह नाथ० १४ ॥
 लोकालोकनी अस्तिनाजि, सर्वस्व पर परजाय,
 निन कालना जाणियाजी, केवल ज्ञान पसाय नाथ० १५ ॥
 प्रभु प्रभु कतनां प्रभु थपाजी श्री गौतम गणराय
 ननक्षिणइंदादिक भगीजी, एह ववाई थाय नाथ० १६ ॥
 संव सकल हरस्तिन थपोजी, जानि गौतम ज्ञान,
 कारण तूट पडि नहीजी, एह पुण्य अमान नाथ० १७ ॥
 गुरपति नरपति जन सहजी चौविह संव महंत,
 आज्या गौतम पदकजेजी जय जय शब्द कहें नाथ० १८ ॥
 करि उलव पद थापियाजी जगगुरु पाटेत्पार,
 इंदादिक वंदन करीजी, बेटा सभा मझार नाथ० १९ ॥
 तिन भुवन हरस्तिन थपाजी, वीर पयोवर देखी,
 हरखें गुण गावे घणाजी, चौविह संव विशेष नाथ० २० ॥

वीर प्रभु-पाटे थयार्जो, गौतम ज्ञान निधान,
देवचंद्र वंदे सदाजी, समता अमृत खान नाथ० २१ ॥

॥ दोहा ॥

श्री गौतम गुरु देशना, सांभली उज्ज्या सर्व,
सुरवर सह नंदीश्वरे पोहत्या भगति जखर्व ॥ १ ॥
चार वरस केवलपणे, विचर्या गौतम स्वामी,
आठ वरस केवलिनिधि, श्री सुधर्म अमिरामी ॥ २ ॥
वरस चौमालीस केवली, श्री जंबुसुखकार,
त्यार पछी श्रुन ज्ञान बल, चाले सासन सार ॥ ३ ॥
एकवीस सहस वरस लगे, रहस्ये वीरवचन;
तसु आलंघन जे रमे, तेहीज जीव सुधन ॥ ४ ॥

॥ दाल ॥

धन्य धन्य सासन श्री जिनवरनो, जिहां वर वाचक वंस रे,
दूसम काले जास प्रसादे लहिइं धर्म परसंस रे धन्य० ॥ १ ॥
आर्य प्रभ सीजंभवसरि, सरि पशोभद्र स्वामी रे,
श्री संमूति विजय सुतसागर, भद्रबाहु वर नाम रे धन्य० ॥ २ ॥
दश निर्युक्ति छेद वर आगम, उधर्या धन्तु स्वरूप रे,
संपूर्ण द्वादस आगम धर, ज्ञानक्रिया विधि रूप रे धन्य० ॥ ३ ॥
पूजभद्र कोइया प्रतिबोधी, महाणीरि सरिसुहृति रे,
वपरस्वामी जे पूव दशवर युग प्रधान सु प्रशस्त रे धन्य० ॥ ४ ॥
भाष्योद्धार कारक उपगारी श्री जिनभद्र मुनिंद रे,
पूरणी करना श्रुन उद्गना श्री देवाट्टि मुणिंद रे धन० ॥ ५ ॥
पुस्तकारूढ कर्पा जिन आगम, राख्यो सामन शुद्ध रे,
टीकाकार श्री मिलांग मुरिगर, श्री अभयदेव प्रबुद्ध रे धन० ॥ ६ ॥

श्री हरिभद्र मलयगिरि पंडित हेममूर्ति मल्हार रे,
 धंदमहत्तासुरि जिनेश्वर जिन वज्रभ मुखकार रे धन० ॥ ७ ॥
 श्री देवेंद्र हेम आचारिज कुमारपालज शुभक्ति रे,
 श्री खेमेंद्र प्रभुख धनुरसिपा वृणम काळे व्यक्त रे धन० ॥ ८ ॥
 वृषसहसुरि छेद्गा गगनार आगधक जिन आण रे,
 घोविस संय शुभधगाधर, पंधांगी परमाग रे धन० ॥ ९ ॥
 द्रव्यलोक नव तत्त्वनी धदा, जानक्रिया शिरगार रे,
 उत्सर्गने अपवाद साधना, निश्चयनपथ्यवहार रे. धन० ॥ १० ॥
 निमित्त घटी उपादान ने कारण, योग साधन तीन प्रकार रे,
 प्रवृत्ति विकल्प तथा परगति, शुचिकर्मा भव निस्तार रे. धन० ॥ ११ ॥
 पुष्ट निमित्त सेवननी आनन, परगति धाई शुद्ध रे,
 तत्त्वालंवि तत्त्व प्रगटना, नाचे पूर्ण समृद्ध रे. धन० ॥ १२ ॥
 देवचंद्र श्रीवीर धर्मगुण, सेवो भक्ति अखंड रे,
 सासन संगी आगा रंगी, ते धाई गतदंड रे. धन० ॥ १३ ॥

॥ हात ॥ कुमन इम सकल दूरे करि ॥ ए देगी ॥

भगति इम चित्त सावो धरी धाई सासन रीत रे,
 वारीई हुष्ट हुरवाकना वंसीई भगनी मित्री रे. भग० १॥
 वीर जिनराज सम प्रभु टरि गहगहि बुद्धि शुण्णामरे,
 कोण पर देवने आदरे, कल्पनरु तन प्रभु पानि रे. भग० २॥
 एक आधार छे ताहरो माहरे दिनदयादरे,
 सार कीजे हरे दाननि नाथ जगजीव मतिरुदरे. भग० ॥ ३ ॥
 विनयी दासनी धरीई तरिई कर उन्नार रे,
 दोष अनादि निवारीई अग्नि इम अनुभव सार रे. भग० ॥ ४ ॥

मोह जंजाल वशे जीवडा रडवडे पुटल राग रे,
 तेहने शुद्ध स्तनवयि दाखवि ते महाभाग रे. भग० ॥५॥
 एक आलंबन स्वामीनो दासना चित्तने नाह रे,
 असरण सरण भवअडविनो तुंहि परम सत्यवाह रे. भग० ॥६॥
 तुंज गुण रागभर हृदयेमें किम वसे लुष्ट कयाप रे,
 निरमल तत्त्वना ध्यानयी ध्याय निरमल थाय रे. भग० ॥७॥
 ध्येयनी शुद्धता रसयकि विद्वअय कंचन धाय रे,
 तिम अमोहिरसि चैनना पूर्ण आनंद उपाय रे. भग० ॥८॥
 माहरी परणति दोषनी तीव्रता धारणहार रे,
 ताहारा सासन श्रुततणो राग छे एक आधार रे. भग० ॥९॥
 खिण खिण नाम तुमचो, जपुं तुंज गुण स्तवन उच्चास रे,
 चीनविरूप प्रमूजी तणो, किजीये आत्म प्रकाश रे. भग० ॥१०॥
 वलि वलि विनपुं सामीजि नित्यप्रत्ये तुंहिज देव रे,
 शुद्ध आशयपणे मुज होज्यो भवभव ताहारी सेव रे. भग० ॥११॥
 वीर आणा अविहडपणे आदरु साधन एह रे,
 ताहारि साखयी सत्य छे, सीझस्ये माहरे तेह रे. भग० ॥१२॥
 भद्रकभावरागीपणे, विनती एम कराप रे,
 देवचंद्र पद निपजे नायजी भगति गुप्तसाप रे. भग० ॥१३॥

॥ ढाल ॥ राग धन्याश्री ॥

गावो गावो रे जिनराजतणा गुण गावो,
 सम्पददर्शन ज्ञान चरणनी निर्मल दिरता पावो रे; जि० टेक॥
 पंचकल्याणक स्तवना स्तवतां आत्म तत्त्व नीपावो,
 मोह महासिद्ध दोष अनादि खीणमें तेह गमावो रे; जि० ॥१॥

आत्म तत्त्व ध्यान एकता, साचो शिवसुख दावो,
 ईश्वर भक्ति तेहनो कारण, जागममांदि कहावो रे; जि० ॥२॥
 प्रभु गुण ध्यान स्वजाति रमणे, निर्मल परणति थावो रे,
 तेहया सिद्धतणे प्रभु सेवन, आत्मशक्ति वचावो रे; जि० ॥३॥
 सुविहित खरतरगळ पंथर राजसार उवझायो,
 तास शिष्य पाटक सम दमधर ज्ञानधरम सुखदायो रे; जि० ॥४॥
 दीपचंद्र पाटक उपगारी सासन राग सत्रायो,
 तास शिष्य सुचि भक्ति, प्रसंगे देवचंद्र जिन गायो रे; जि० ॥५॥
 भावनगर श्रीकृष्णभक्तसादे दीवालि दिन ध्यायो,
 संव सकल श्रुत शासन रागी परम प्रमोद उपायो रे; जि० ॥६॥
 सादान नायक वीर जिनेसर गुण गातां जयमालो,
 देवचंद्र प्रभु सेवन करतां मंगलमाल विसालो रे. जिन० ॥७॥

इति श्री वीरजिनवर निर्वाण समाप्त ॥

श्रीशुभंभवनं ॥ श्रीकल्याणमस्तु ॥

आवती चोवीशीना प्रथम जिनेश्वर पद्मनाभ
स्वामीनुं स्तवन ॥

॥ पंधडो नीलानुं रे ॥ ए देशी ॥

वाटडी वीलोडुरे भावी जिन तणी रे, पद्मनाभ जसु नाम;
वसम दोर्पारे भरत कृपाकरुं, उपशय असुन धाम ॥ वाटडी० १॥
वीर निमित्ते श्रेणीकने भवेरे, तुमे बांयुं जिन नाम;
कल्याणक अतिशय उपगारतारे, वीर समान समाव ॥ वाटडी० २॥
सुदि असाढे छठीने दिनेरे, उपजशो जगनाथ;
चैत्र धवल तेरस प्रभु जनमशोरे, थाशे मेरु सनाथ ॥ वाटडी० ३॥
भागसीर वदी दसमी दीक्षा ग्रहीरे, वरशो चरण उदार;
सुदी वैशाखे दसमे केवली रे, चौविह संव आवार ॥ वाटडी० ४॥
समवसरण सीहासन वेसिनेरे, प्रभु करशो व्याख्यान;
आतम धर्म सुणी ते अवसरेरे, घरतो प्रभु गुण ध्यान
वाटडी० ॥ ५ ॥

संमुख त्रिपदी पामी गणवरारे रचशे द्वादश अंग;
ते वेला ॥ प्रभु घण्णे रुंदुरे, जिनधरमे द्दरंग ॥ वाटडी० ६ ॥
दीवार्थी दिन शिवपद पापशोरे, सुद्धानम भकरुं;
देवचंद्र साहेबनी सेवनारे, कर्नां परमानंद ॥ वाटडी० ७ ॥

॥ श्री सीमंथरस्वामी विनयरूप स्तवन ॥

प्रभुनाथ तूं तिपलोकनो. प्रन्यस्त विभुवन भाण;
सर्वज्ञ सर्वदर्शी तूंमे शुद्ध सुखनी खाण ॥ १ ॥

लिंगजी वीनती छे एह (ए टेक)

प्रभु जीव जीवन भव्यना, प्रभु मुज जीवन प्राण;
ताहरे दर्शनं सुख लहं, तुंहीज गति स्थिति जाण जि० ॥ २ ॥

तुज विना हूं बिहूं गति भयो, धर्यां नेख अनेक;
निजभावने परभावनो, जाण्यो नही सुविवेक जि० ॥ ३ ॥

धन्य तेह जे नितु महममें, देखे श्रीजिनमुख चंद;
तुज वाणी अमृतराम लही. पामे ते परमानंद जि० ॥ ४ ॥

एक वचन श्री जिनगजनो, नय गम भंग प्रमाण;
जे सुंने रुचियी ते लहे. निज नत्त्व सिद्धि अमान. जि० ॥ ५ ॥

जे क्षेप विषयो नाथज . ते अति सुपमध्य;
जे क्षेप विषयो नाथज . ते अति सुपमध्य; जि० ॥ ६ ॥

तुज विरह जे क्षण जाय छे, ते मांणीये अकथ्य. जि० ॥ ६ ॥
श्री वीतराग दर्शन विना, वाग्यो जे बाल अनीत;
ते अफल मिच्छाहुकडं, तिविहं तिविहनी रीन. जि० ॥ ७ ॥

प्रभु वान मुज मननी लह, जाणोज छे लगनाथ;
दिरभाव जो तुमचो लहं तो मिडे दिवपुर साथ. जि० ॥ ८ ॥

प्रभु मिडे हूं दिरता लहं, प्रभु विहें चंचल भाव;
बवार जो तन्मय खुं तो, कहं अचल स्वभाव. जि० ॥ ९ ॥

प्रभु जओ क्षेप विदेहमां, हूं रहं भक्त मझाग;
पग प्रभुना गुण विरे, राखूं स्वचेनन तार. जि० ॥ १० ॥

आणंद रक्षित भावनाए भावतां सिवपुर पत ॥ से० ॥
 कालासी इगसहसयीए, मुनी सुमद्र सय सत्त ॥ से० ॥११॥
 रामचंद्र पण कोडयीए, नारदमुनि पिसताल ॥ से० ॥
 पांडव कोडि वीसखीए, सिव पोथ्या सगकाल ॥ से० ॥१२॥
 संघ प्रद्युम्न मुनिश्वरुए, मुनि साढीयिण कोड ॥ से० ॥
 विमलाचलें निर्मल घया ए, ते प्रणमुं थे करजोड ॥ से० ॥१३॥
 धावच्चा सुत सूकमुनिए, सेलंग पंथक सिद्ध ॥ से० ॥
 वसुदेव धरणी सिव लघु रे, सहस पैथीस प्रबुद्ध ॥ से० ॥१४॥
 वेदरतिनिकरमताए सामी सल घोफाल ॥ से० ॥
 श्री वससार आनंतताए, पामी गुण संभाल ॥ से० ॥१५॥
 सिध्या बहु मुनि इण गिरिवरेंए, यादव वंश अनेक ॥ से० ॥
 श्रेणिक कुल साधु साधवीए, सिद्ध लह्या थिर टेक ॥ से० ॥१६॥
 विद्याधर मूचर घणाए, इहां पाम्या गुण कोडि ॥ से० ॥
 आत्म हेते एहनीए, को न करी शकें होडि ॥ से० ॥१७॥
 तिवारें तीरथपतीए, ए तीरथ बहुवार ॥ से० ॥
 आध्या भविजन तारवाए, निरमम निरहंकार ॥ से० ॥१८॥
 पुंडरगिरिनी सेवनाए, जेह करे भवी जीव ॥ से० ॥
 ते आनम निरमल करीए, पामे सुख सदीव ॥ से० ॥१९॥
 ए गिरिराजने सेवनाए, पामे देवचंद्र पदसार ॥ से० ॥
 भव भव ए तीर्थ सेवनाए, होज्यो परम आधार ॥ से० ॥२०॥

॥ कलस ॥

इम सकल तीरथ नाथ सेचुंज शिखर मंडण जिनवगे
 श्री नामिनेंदन जग आनंदन विमल शिख मुख आगरो

आणंद रक्षित भावनापु भावतां सिद्धपुर पत ॥ से० ॥
 कालामी इगसाहमयीपु, मुनी सुभद्र सय सत ॥ से० ॥११॥
 रामचंद्र पण कोडयीपु, नागमुनि पित्तनाल ॥ से० ॥
 पांडव कोटि वीर्ययीपु, मित्र पो'व्या सगहाल ॥ से० ॥१२॥
 सय प्रद्युम्न मुनिश्रुपु, मुनि साडीयिण कोड ॥ से० ॥
 विमलाचल निर्मल यथा पु, ते प्रणमुं ये कज्जोड ॥ से० ॥१३॥
 धाणशा सुन सूक्तमुनिपु, मेलंग पंथक सिद्ध ॥ से० ॥
 वसुदेव धणी मित्र लघु रे, सहग पंथीग प्रद्युद्ध ॥ से० ॥१४॥
 वेदगतिनिगमनापु, सामी सल चोहाल ॥ से० ॥
 श्री वगगा आनन्तनापु, वामी गुण संभाल ॥ से० ॥१५॥
 मिथ्या बहु मुनि इण गिरिगणु, यादव वंश अनेक ॥ से० ॥
 श्रैलिक वृत्त गाव गावरीपु, मिद्ध वृत्ता विर दंक ॥ से० ॥१६॥
 विद्याधर मृग पणापु, इटां पाण्या गुण कोटि ॥ से० ॥
 आनम हेने पट्टनीपु, को न वर अहे होटि ॥ से० ॥१७॥
 निशां नीरुदनीपु, वृ नीरुद वदुसा ॥ से० ॥
 आर्या भक्तिजन नाग्यापु, निगम निरुद ॥ से० ॥१८॥
 वृत्तगिरिनी सानापु, उद्ध वर भी नीर ॥ से० ॥
 ने अणम निगम वरपु, पावे गुण मदी ॥ से० ॥१९॥
 वृ विरुदगने सानापु, पावे वर वर ॥ से० ॥
 अथ अथ वृ नीरुद सानापु, वृत्तगा पाव अणम ॥ से० ॥२०॥

॥ वरुदा ॥

वृत्तगिरिनी सानापु, उद्ध वर भी नीर ॥ से० ॥
 ने अणम निगम वरपु, पावे गुण मदी ॥ से० ॥१९॥

सुविपूर्ण विदघन ज्ञानदर्शन, सिद्ध उद्योत सुम मने
निज आत्मसत्ता शुद्ध करवा वीरजिन केवल दिने
श्री सुविहित खरतर गच्छ जिनचंद्र सुरि साखा गुणनीलो
उवझायवर श्री राजसारु, सीस पाटक सिर वीलो

श्री ज्ञानधर्मसुम पाटक देवचंद्र वीनघ्यो जगदितकरो
इति धैर्यपत्रवाडी सिद्धखेत्रनी संपूर्ण ॥

॥ श्री सिद्धाचल स्तवन ॥

धन धन मुनिवर ले संजमवर्याजी परिहर्या पाप अडारे
समता आदरी मुनि ममता तजीजी सम्यक् क्षमा दया भंडारे.
धन धन० ॥ १ ॥

रूपभ वंश द्रवड नृप पुत्र येजी द्रविड अने रीजो वारिखिद्धरे
मूढि निमित्ते रणसीया थकाजी तापस संयोगे काढ्यो सद्ग रे.
॥ धन० ॥ २ ॥

संजम ठीघो भट दशकोडियीजी पुहुता सिद्धाचल पिरिशंग रे
अणसण करि निज तत्त्वे परिणम्याजी त्रिविध त्रिविध
बोसिरावी संगरे ॥ धन० ॥ ३ ॥

रत्नत्रयी रमी आत्म संवरीजी ओलखी छंद्यो सर्व विभावरे
प्रत्याहार करि धरी धारणाजी वटगा निर्मल ध्यान स्वभावरे
॥ धन ॥ ४ ॥

मैत्रिभाव भजी सवि जीवर्याजी, करुणाभाव दुःस्वर्या तेमरे
पंच गुणीनी नित्य प्रमोदताजी, शुभ अशुभ विपाके मव्या प्रेमरे
॥ धन० ॥ ५ ॥

पिंडस्ये अरिहंतादिक तणीजी, मुद्रा आसन शुभगाकार रे
 घाता अतिशय उपगारीपणुंजी ध्यानपदस्य थपो सुविचार रे
 ॥ धन० ॥ ६ ॥

निर्मल सिद्ध स्वभावे तन्मयीजी, ज्ञानादिक गुणयी थिर भारे;
 सिद्ध शुद्ध गुणीगुण गायनाजी, अविलंब्यो रूपस्य स्वभारे
 ॥ धन० ॥ ७ ॥

सत्तागत आनमगुण पेरनाजी, ध्याना निज गुण पर्यापरे;
 मेद स्वभावे थद्द अमेदनाजी, तन्मय नत्वे मोहविलापरे ॥
 धन० ॥ ८ ॥

मोह क्षय थये घातिदलक्षय गपाजी, पाप्मा निर्मल केवल ज्ञानरे;
 सिद्ध थपा दसकोटि मुनिमरुजी, कार्त्तिक शुद्ध पुनम दिन
 मानरे ॥ धन० ॥ ९ ॥

कार्त्तिक शुद्ध पनिम जे सिद्धाचलेजी, वंदे पुजे धन नर वेदरे;
 उत्तम गति पामी शिर गुण लदेजी, थारे ते अनुपम गुण
 गेदरे ॥ धन० ॥ १० ॥

सिद्धाचल सिध्या मुनिगयनेजी, गगो थ्यवो धरि आगंदरे;
 सद्गुरु पाटक श्री दीपबंदनोजी, क्षिप्य गति भांगे देवदंदरे ॥
 धन० ॥ ११ ॥

श्री सिद्धाचल स्तवन.

चाळो सवि त्रिन वंदन जरा, श्री विनयपत्र अंगरे;
 अनंत सिद्धि ध्यान सिद्धाचल, पामी जे मन वंदे ॥ धन० ॥ १२ ॥
 गुरुआचर्य मंत्रे सुविद्धित, घेने पापरिदारी;
 पुरा आहारी मुनि मंदारि, मकर मथिन परिहारी ॥ धन० ॥ १३ ॥
 अरु अरि अरि मम मुन गति, मम भक्ति अरि मरि;
 कीर्तनने नमने उरारी, गतगति थुन मुदारी ॥ धन० ॥ १४ ॥

जिहां मुनि कोडि शिवगेह पड़ोता, निज अनुभव लसलसवीरे;
विषय दोष उपसम तरसि, तनवरीमें रसवीरे ॥ चालो ॥४॥
रूपभादिक जिन फरसित अंगे, फरस्या पाप पुलाइरे;
सुद्ध गुण स्मरण गुण प्रगटे, ध्यान लहर लीलाइरे ॥ चालो ॥५॥
अवीत अनागतने वर्तमाने, ए तीर्य क्षिर दिकोरे;
श्री शेषंजा भक्ते पाने, देवचंद्र पदनिचोरे ॥ चालो ॥ ६ ॥

श्री सिद्धाचल स्तवन.

चालो चालोने राज श्री सिद्धाचल जइए;
श्री विमलाचल तीरथ फरसि, आत्म पावन करिपु ॥ चालो ॥१॥
इण पिरिवर मुनिवर कोडि, आत्म तत्त्व निपायो;
पूर्णानंद सहज अनुभव रास, महानंद पद पायो ॥ चालो ॥२॥
पुंडरिकपमुहा मुनिवर कोडि, सकल विभाव गमायो;
भेदानेद तत्त्व परिणतिथी, ध्यान अमेद उपायो ॥ चालो ॥३॥
जिनवर गणवर मुनिवर कोडि, ए तीरथ रंगराता;
शुद्ध शक्ति व्यक्ते गुणसिद्धि, विभुवन जिनना प्राप्ता ॥ चालो ॥४॥
ए तीरथ फरसे भव्य परीक्षा, दुरगति उछेद;
सम्पत् दानि निर्मल कारण, निज आनंद अमेद ॥ चालो ॥५॥
संवत अठार बीडोन्तर वसै, सित प्रगसर वेरसीये;
श्री सुरती भीक्ति हस्तखी, संव सहित लज्जतीये ॥ चालो ॥६॥
कचरा कीका जिनवर भक्ति, रूपचंद्र (गुणवंत) जीइए;
श्री संवने प्रभुजी भेटाया, जगपति प्रयन जिणंद ॥ चालो ॥७॥
ज्ञानानंदीत विभुवन वंदीत, परमेश्वर गुण भीना;
देवचंद्र पद पावे अश्मभुत, परम मंगल लखीना ॥ चालो ॥८॥

॥ श्री वीरप्रभुनुं दीवालीनुं स्तवन ॥

मारग देशक मोक्षनोरे, केवलज्ञान निधान ॥
 भावदया सागर प्रमुरे, पर उपगारी प्रधानोरे ॥ १ ॥
 वीर प्रभु सिद्ध धया, संघ सकल आचारो रे ॥
 हवे इण भरनमां, कोण करो उपगारो रे ॥ वी० ॥ २ ॥
 नाथ विहूणुं सैन्यज्यूं रे, वीर विहूणोरे संघ ॥
 साधे कोण आधारयीरे, परमानंद अभंगो रे ॥ वी० ॥ ३ ॥
 मात विहूणो बाल ज्युरे, अरहो परहो अयडाप ॥
 वीर विहूणा जीवडारे, आकुल व्याकुल घाय रे ॥ वी० ॥ ४ ॥
 संशय छेदक वीरनोरे, विरह ते केम खमाय ॥
 जे दीठे सुख उपजेरे, ते विण केम रहेवाय रे ॥ वी० ॥ ५ ॥
 निर्णामक भव समुद्रनोरे, भव अडवी सत्पवाह ॥
 ते परमेश्वर विण मलेरे, केम बाधे उत्साह रे ॥ वी० ॥ ६ ॥
 वीर यकां पण श्रुततणोरे, हतो परम आचार ॥
 हवे इहां श्रुत आचार छेरे, अहो जिन मुद्रा साररे ॥ वी० ॥ ७ ॥
 प्रण काले सवि जीवनेरे, आगमयी आणंद ॥
 सेवो घ्यावो भवि जनारे, जिन पडिमा सुख कंदरे ॥ वी० ॥ ८ ॥
 गणवर आचारज मुनिरे, सद्गुणे एनि परे सिद्धि ॥
 भव भव आगम संगयीरे, देवचंद्र पद लीखरे ॥ वी० ॥ ९ ॥

॥ श्री नवानगर आदिजीन स्तवन ॥

नवानगरमे भेटीए लिनइर उपकारी,
 परमानंद महागुसी मुनि मनोहारी. नवा० ॥ १ ॥
 घणा दीवतनी हुंछडी हती मनमाहे,
 ते सवि आज सरल धड प्रणमे जगनाहे. नवा० ॥ २ ॥
 दरिस्तग दीठे देवनां दुःख जाए वरे,
 चिदानंद रस उरजे समता रस परे. नवा० ॥ ३ ॥
 लिन बुझा लिनइर लमी दिव साधन भांसी,
 भी अरिहंत अरुंरने पुंता दासी. नवा० ॥ ४ ॥
 पन संवर लिन भक्तिनो पल सरखो तोल्पो,
 दितमुख निभपरणो जागममे दोल्पो. नवा० ॥ ५ ॥
 तुंगीया नगरीना भावके लिन पूजा कीची,
 भगवदमे शंग पुनरी पूजन विव टीची. ॥ ६ ॥
 रीखभदन अधिरामन उरइ उरगे,
 विहरजी लिन पुण पूजना अधिवा प्रसंगे. नवा० ॥ ७ ॥
 भगवद अंगे साधुजी लिन प्रतिभा वरे,
 आवदवहमां पूजना अण्णदे अण्णदे. नवा० ॥ ८ ॥
 भक्त पयाता मुप्रमे नव लेख पदपरां,
 महा नीक्षिने पूजनां पल अहमन लप्यां. नवा० ॥ ९ ॥
 भगवद अतुलोगुणामे निरुक्ति भवली,
 ते मे पूजा ऐक्यनी जीवनले दारणी. नवा० ॥ १० ॥
 सोपविओ वानेइहुं लिन जगज नवरं,
 सोपताने उरव प्रतिभा लंनवरं. नवा० ॥ ११ ॥

આવશ્યક પંચાંગતું પુસ્તક થયું પહેલું,
 જે અધિકાર તિહાં લખ્યું વિધિપૂર્વક વહેલું. નરાં ॥૧૨॥
 અન્ય સૂત્ર લખતાં યકાં ન લખું તે વિગતે;
 તે માટે શંકા કશી જિન પૂજા મગતે. નરાં ॥૧૩॥
 પુસ્તકારૂઢ જીણે કર્યું તમુ વચન કઢોલ;
 ચૂંચિમે પૂજા વહી શી શંકા ખાલી. નરાં ॥૧૪॥
 આગમ અર્થ લઘ્યા વિના આગમ ઉત્થાપે;
 તે તપ રાખ કરતા યકો નવી ભય ભય કાળે. નરાં ॥૧૫॥
 વિનય વેચાવશ્ચ દાનમે હિંસા નપિ લેલે,
 અછતિ હિંસા દાસ્યવી કાં પૂજા ડોલે. નરાં ॥૧૬॥
 નામ નિશ્ચેપો ઉચ્ચરી નમતાં આળંદે,
 નામ થાપના હુગ ભણી શે માટ ન વંદે. નરાં ॥૧૭॥
 એમ આલોચી ચિત્તમાં જિન પ્રતિમા વંદો,
 જિન દાસન ઉદ્દિષ્ણાં કરના આળંદો. નરાં ॥૧૮॥
 શેઠ વિદ્યાર મુદ્દામળો આદિગ સ્વામી,
 વંદો પૂજા ભવિજનાં પૂણ મુગ્ય કામી. નરાં ॥૧૯॥

કાવ્યસ.

એમ મોક્ષ કાળ્ય રિયન કાળ્ય તળ્ય સારણ મુગ્યકી
 જિનગજ પડિના નમન પૂજા સૂચ માલો આદર
 મુખિ ઘડાન કાલે મિત્ર માલે કર્મ વચ્ચેમ મટુ દરિ
 શ્રી દીપચંદ્ર પમણ માંગી દેવચંદ્ર દિલે ઘી

आत्मभावे रमो हो चैनन आनमभावे रमो ए आंकणी
परभावे स्मतां ते चेतन, काल अनंत गमो. हो चे० ॥१
रागादिकशुं मलीने चैनन, पुडल संग भम्पो,
चोगति मांहे गमन कत्ता, निज आत्म न दमो. हो० ॥२
ज्ञानादिक गुण रंग घरीने, कर्मका संग वमो,
आत्म अनुभव ध्यान धरंतां, शीव रमणीशुं रमो. हो० ॥३
परमात्मनुं ध्यान कर्तां, भवयितीमां न भमो,
देवचंद्र परमानम साहिव, स्वामी करीने नमो. हो० ॥४

इति द्रुपद संपूर्ण.

॥ समवसरणनुं स्तवन ॥

आज गहनी हुं समवसरणमां जिन वचनामृत पीवारे,
धी परमेश्वर वदनकमल उनी निरख निरख हस्तेवारे. आ० १
तिनभुवन नापक शुद्धानम नचामास घट्टरे,
सकल भविक वसुधानी लानी, माहे मन पिण तुहारे. आ० २
मनमोहन लिनवरी मुजने, अनुभव पिपाळो दीघोरे,
पूणानंद अक्षय अविचल्यम, भक्ति पवित्र घड पीघोरे. आ० ३
ज्ञानमुखा लालीनी लहरे, अनादि विभाव विसापोरे,
सम्पज्ञान सहज अनुभवस्त, सुचि निज घोव सनापोरे. आ० ४
भोटी सरीपो एम शुं जोवो, मोह मगन मत राचोरे,
देवचंद्र प्रभुशुं एकतने, निलवो ते मुख साचोरे. आ० ५

॥ कुंभ स्थापना स्तवन ॥

धरंम उत्समसमै जैनपद कारणे उत्तम मंगल आचरे ए,
 भावमंगल तिहां देव अरिहंन प्रभु एहयी परम मंगल मंगल वरे ए;
 सेहना नामने जाउं हुं भामणे, खिणखिण हरख समरण करे ए,
 पांच कल्याणके जीम सुरपति करे, तिम जिन भक्ति भवि आदरे ए. १॥
 भावमंगलतणि पुष्टता कारणे, द्रव्यमंगल भला कीजीए ए,
 तिहां गुणे पूर्णता इच्छना भविकजन, कुंभ धिरपूरण लीजीए ए;
 पदमआसन ठव्यो परम छत्रे ठव्यो, मंत्र पवित्रयी जनीए ए,
 जिनवर जिनमणि दीशि हरखभरी, हियडे पूरण कलशजयी पीये ए. २॥
 माहरा नाथने परम मंगल होजो, मंगल संव चउविह भगे ए,
 मंगल तीर्यने मंगल चैत्यने, मंगलनेह करना भणीए;
 जैनशासनतणो हरख मंगल करे, तेन आनंद अति उपजे ए,
 चवन अवसर समे मानाना गर्भमें, पूरे हरखजै संपजे ए. ३॥
 तिम प्रासादनी थापना अवसरे कुंभ थापन समे 'हरसीये' ए,
 जेम संसारना मंगल करे ए,
 तिम जिन धर्मेनी वृद्धिने कारणे, श्रावक सुविधि मंगल धरे ए,
 परम आनंदवर धन्यना मानना गीन मंगल धरी उधरे ए;
 देवना देवने मंगल कीजना देवचंद्र पद अनुसरे ए.

अथ श्री सहस्रकूट (१०२४) जिनप्रतिमा स्तवन.

देवी रम्यानी.

सहस्रकूट जिन प्रतिमा बंदीये, मन धरी अधिक जगीत विवेकी;
 सुंदर मूर्ति अति सोहामगी, एकसहस्रे चोवीस. वि० सह०
 (ए टेक) १॥
 अतीत अनागत ने वर्तमाननां, वृण्य चोवीसी हो सार विवेकी;
 धोतेर जिनवर एकएक खेचमें, प्रणामीजे बारंवार. वि० सह० २॥
 पांच भरत वर्ण एखन पांचमे, सरस्वी रीत समाज विवेकी;
 दश क्षेत्रे पड़ थाए सातसें, वीस अधिक जिनराज. वि० सह० ३॥
 पंचविदेहे जिनवर शाठ सो (१६०) ऊकृष्ट एहीज टेव विवेकी;
 जिन समान जिन प्रतिमा ओळखी, भक्ती कीजे हो सेव. वि० ४॥
 पंचकल्याणक जिन चोवीसना, 'वीसासो (१२०) तेहीज थाय विवेकी
 ते कल्याणक विधिं साचवीं, लाभ अनंत कहाय. वि० सह० ५॥
 पंच विदेहें हो हमणां विहरना, 'वीसअछे अरिहंत विवेकी;
 शाश्वताजिन जैनपभानन आदिदे, चार(४) अनादि अनंत. वि० ६॥
 एकसहस्र चोवीस जिनवर तगी, प्रतिमा एकण टाम विवेकी;
 पूजा करतां जनम सफल होवे, सीझे बंधीत काम. वि० ७॥
 तीनकाल अराइ द्वीपमां, केवलनाण पहान विवेकी;
 कल्याणक करी प्रभु इहां सामटां, लाभे गुणमगी खांण. वि० ८॥
 सहस्रकूट सिद्धाचल उपरें, तीमहिज घरगी विहार विवेकी;
 तेयी अद्भुत ए छे स्थापना, पाटण नगर मझार. वि० ९॥

१-७२०

२-११०

३-१२०

४- २०

५- ४

१०२४

१ प.टणमां तांगडीयावाडामां सहस्रकूट पार्थनापनी

प्रभुत साव देहेरानरमो छे तेमां १ एक सहस्रकूट छे.

तीर्थ सकल वळी तीर्थकर सह, पूर्ण पूजा ते पूजाय विवेकी;
 एक जीह (जीह्वा)थी महिमा एहनो, किणभंते कहेवाय. वि० १०॥
 श्रीमाळी कुळदीपक जेतसी, शेठ सुगुणभंडार विवेकी;
 तस सुत शेठ शिरोमणि तेजसी, पाटण नगरमें दातार. वि० ११॥
 तेणें ए विंव भराव्या भावशुं, सहस अधिका चोवीस विवेकी;
 कीर्षी प्रतीष्टा पुनमगच्छवरु, भावभमगुरीस. वि० १२॥
 सहस जिनेसर विधीशुं पूजमे, द्रव्यभाव शुचि होय विवेकी;
 ए भव परभव परम सुखी होवे, लहस्यें नवनिधि मोय. वि० १३॥
 जिनवर भक्ति करें मनरंगशुं, भविजननी ए छे रीत विवेकी;
 दीपचंद्र सम श्री जिनराजजी, देवचंद्रनी ए प्रीत वि० ॥१४॥

इति सहस्रकूट स्तवन समाप्त ॥

॥ पद ॥ राग होरी ॥

अजितनाथ धरण तोरे ॥ आयो अ० ॥

तुं मनमोहन नाथ हमारो, त्रिभुवनजनकुं सुख प्यारो ॥

अरी अरी लाला वि० ॥

तृष्णा ताप निवारण वारो, श्रवणा चंदनसैं अति प्यारो ॥ अ० ॥ १॥

माहा माहांग रक्तंग करीगो, नग मेदनकुं वज्र अटारो ॥ अ० ॥

प्रांगवरा पुरमां मनोहारो, ग्रामाद वन्यो अतिसारो ॥ अ० ॥ २॥

समता रस वरपित घन घागे, समकित बीज उपावन क्षारो ॥ अ० ॥

देवचंद्र गुणि गुण संभागे, एही अशरण शरणता उदगो ॥ अ० ॥ ३॥

॥ श्री ज्ञान बहुमान नमस्कार ॥

सकल वस्तु प्रतिभागभानु निरमल सुख कारण,
सम्पन्न दर्शन पुष्ट हेतु भवजल निधि तारण;
संयम तप आनंद कंद अज्ञात निवारण,
मार विकार प्रचार ताप नार्थिन जिन टारण ॥ १ ॥

स्याद्वाद परिणाम धर्म परगति पडि बोहण,
साहु साहुणी संघ सर्व आराधन सोहण;
मोहतिमर विव्वंस सूर मिथ्यात्त्व पणासण,
आत्म शक्ति अनंद शुद्ध प्रभुता परगासन ॥ २ ॥

मति क्षति अवधि विशुद्ध नाग मणपज्जव केवल,
मेद पचास क्षायोपशमिक ओक क्षायिक निरमल;
दोष परोक्ष प्रथम तिहा हुग परतक्ष देशत;
सकल मतस प्रकाशभास ध्रुव केवल अपर मित ॥ ३ ॥

धर्म सकलनो मूल शुद्ध विपरी जिन भासै,
बाहिर अंग प्रधान बंध गणवर सुप्रकाशै;
श्री निरुक्तिभाष्य पडिशाखा दीपै,
धरण टीका पत्र पुण्य संशय तत्र दीपै ॥ ४ ॥

पंचांगीसार चोव कज्जो जित पंचम अंगे,
नंदी अनुयोग द्वार साख भानो मनरंगे;
वीर परंपर जीत अनुभव उपगारी,
अम्पासो आगम अगम निरुपन सुखकारी ॥ ५ ॥

मोह पंकहर नीर सिद्धांत अगाधै,
 देवचंद्र आणा सहित नय भंग अगाधै;
 ए ध्रुवज्ञान सोहामणो सकल मोक्ष सुखकंद,
 भगतै सेवो भविकजन पामो परमानंद ॥ ६ ॥

॥ श्री सिद्धाचल स्तुति ॥

विमलाचलमंडण जीनगर आदि जीणंद,
 निर्मय नीरमोही केवळ ज्ञान दिणंद;
 जे पुरव नवाणं वार धरी आणंद,
 शेवुंज गिरिशीखरे समवसर्या सुखकंद ॥ १ ॥
 इण घडवीसमां रुखभादिक जिनराय,
 वली काल जर्ताते अनंत घडवीसी थाय।
 ते सविइणगिरिवर आवी फरसी जाय,
 इग भावी काले आवसे सवि मुनिराय ॥ २ ॥
 श्री रुपभ नागणवर पुंडरिक गुणवंत,
 द्वादश अंगरचना क्रीडी जेण महंत;
 सवि आगम मांहे शेवुंज महिम महंत,
 भाविजिन गणवर सेवो करी थिर चित्त ॥ ३ ॥
 घक्केसरि गोमुह कपर्दि पमुह सुरसार,
 जसु सेवा कारण थापि इंद्र उदार;
 देवचंद्र गणिभावे भविजनने आधार,
 सवी तिरय मांहे सिद्धाचल शीस्दार ॥ ४ ॥

॥ वीस स्थानक स्तुति ॥

अरिहंत सिद्ध पवयण आचारज धविराण,
उपज्ञाप साधु नाणदंसेण विनयपहाण;
चारिष ब्रह्म किरिया तप गोयम जिनमाण,
संजमनाणी धुन संघ सेवो वीसे ठाण ॥ १ ॥

उत्कृष्टे जिनवर एकसो सित्तेर घीर,
घडी काळज धन्ये जिनवर वीस गंभीर;
जिन घाय अनन अतीत अनागन काळ,
ए वीसे थानिक आराधी गुण माल. ॥ २ ॥

आवश्यक धेवेला जिन वंदन त्रिणि काळ,
थानक पद गीणवो सहस दोय सुकमाल;
काउस ७ गुण रतवना पूजा प्रभावनासार,
इम शासन घच्छ ३ करतां भवनो पार. ॥ ३ ॥

समरीजे अहोनिक्षि गुणरागी सुरसाय,
जख जखगी सुरपति वैयावध कर नाय;
थानक तप विधिसुं जे सेवे मन रंग,
देवचंद्र आणाए शानिधिकरे तसु चंग. ॥ ४ ॥

॥ गिरनार स्तुति ॥

यादव कुलमंडण नेमिनाथ जगनाथ,
 विभुवर्ण जनमोहन शोभव क्षिरपुरसाथ;
 गिरनार क्षिखर क्षिर दीक्षानाथ निव्याण,
 सोरिपुर नयरे चवण जनम मुखकार. ॥ १ ॥
 इम भारते पंचे इत्यते वजीमार,
 चौबीसी जिननी धाये जन आधार;
 तगु पंच कल्याणक वंदे पूजे जेह,
 निरुपम गुण्य संपनि निश्चे पामे तेह. ॥ २ ॥
 जीन मुख लही वीपदी गुंप्पा जेह,
 वर अंग अग्याहृ दृष्टिवाह गुण मेह;
 विणि काळे जिनवर कल्याणक विधिनेह,
 समकित धिक्काण मेवो भगीये मनेह. ॥ ३ ॥
 श्री नेमिजीयेमर शामन निनपान,
 जिनवर कल्याणक आगधर भविचित;
 देवधंदने शामन मानिधि कर निन मेव,
 समरीजे अद्विनिधि सा अंसाद देव. ॥ ४ ॥

॥ वडी साधु वंदना ॥

ॐ नमः अथ तेर दासकी वडी साधु वंदना लिख्यते ॥

॥ दोहा ॥

अरिहंत सिद्ध साधु नमो, नमनां बौड कल्याण;
साधुनगा गुण गाईंगुं मनमे आगंद आय. ॥ १ ॥
गुण गावुं गीरुवानगा मन मोटे मंडाण;
गीरुआ सरेजे गुण करे सिद्धे वंछित कान. ॥ २ ॥
इणहीज अर्गी द्वीपमे जयवंता जगदीश;
भाव करी वंदन करुं उँऊक मन अति टीन. ॥ ३ ॥
भावप्रधान बटो तिमे सरने भावज जान;
ते भावे सबडुं नमुं अनंतो घोरीसी नाम. ॥ ४ ॥
उठ प्रभावे समने मरा साधु वंदना मात;
गुण गावो मोटावगा पाव गेग सब ज्ञान. ॥ ५ ॥

॥ दाल १ ली ॥ बांसाईनी बानमे ॥

पांच भन पांच इगन ज्ञान, पांच बहा विरेह वरदा;
लेह अनंत दस अरिहंत, का लोही मन्नुं ते मंत्र. ॥ १ ॥
लेह दस विरेह जियरेह, मेर विरेह मरा सुखरेह;
का लोही मन्नुं मम पाव, ज्ञान विन नू टनी ज्ञान. ॥ २ ॥
मिद अनंत फले नेह, ते मन्नुं मन धरि उमेह;
आपणव मन्नुं मन्नुं, भी उरुव मरा सुखरेह. ॥ ३ ॥

સાધુ સદા પ્રણમું કેવલી, કાલ અનાદિ અનંતે વલી;
 જેહિ વડા વિચરે ગુણવંત સાધુ સાધવી સદુ ભગવંત. ॥૪॥
 તે સદુ પ્રણમું મન ઉલ્લાસ, અરિહંત સિદ્ધ ને સાધુ પ્રકાશ;
 સાધુ વંદના કરું હિતકાર, તે સાંભલજો સદુ નરનાર. ॥૫॥

॥ દોહા ॥

ફળહી જંબૂ દ્વીપમે ભરનજ નામે ક્ષેત્ર,
 જિનવર વચન લહી કરી નિર્મલ કીધા નેત્ર. ॥ ૧ ॥
 તિહાં ચોવીસે જિળ હુવાં રીપભાદીક મહાવીર,
 પૂર્વ ભાવ કરી પ્રણમીયે પાંમીજે મયનીર. ॥ ૨ ॥
 પૂર્વભવ ચક્રવર્તિ યયા, રિપભદેવ નરહંદ,
 અજિનાદિક તેવીસ જિળ, રાજા સદુ મંડીક. ॥ ૩ ॥
 વ્રત લેઈ પૂર્વ થવડે રીપમુ મળ્યા મનરંગ,
 પૂર્વભવ તેવીસ જિળ મળ્યા અગ્યારે અંગ. ॥ ૪ ॥
 વીસ સ્થાનક તિહાં મેવીયા, યીજે મર સુરગપ,
 તિહાંવી ધવી ચોવીસ જિળ, તે હુશ પ્રણમું પાય. ॥ ૫ ॥

॥ દાહ ૨ જી ॥ નમણી રમણી ॥ નહની દેશી ॥

શ્રી ચક્રવર્તિ પૂર્વભવ જાળ, શ્રેષ્ઠ નામ તિહાં નામ વચાળ;
 ક્રમમદેવ પ્રણમું જગ ભાળ, ગુણ ગાતાનાં હો જગ્મ પ્રમાળ. ॥૧॥
 વીમગઈ પૂર્વમા નામ, અતિન જિનેશ્વર કરું પ્રણાપ;
 વિનયકાદન પૂર્વમા ગર, શ્રી મંમા પ્રણમું સ્ત્રીન લાપ. ॥૨॥
 પૂર્વમા ધર્મની ગજાન, અમિનંદન પ્રણમું સુખ ધ્યન;
 પૂર્વમા યયા મુમતિ પ્રસિદ્ધ, મુમતિ જિનેશ્વર પ્રણમું મિત્ર. ॥૩॥
 પૂર્વમા રાજા ધર્મચિત, પદ્મમૂર્તિને વાંદુ તિરપ;
 પૂર્વમા જે મુંડકાદ, તેહ મુનિશ્વર પ્રણમું જગ્મન. ॥૪॥

पूर्वभव इगवाहु मुनिस्त, चंदाप्रभु प्रणमुं निसदीत;
 जगवाहु पूर्वभव जीव, प्रणमुं सुवद लिपंद सदीव. ॥५॥
 लटवाहु पूर्वभव जात, श्री शीतल प्रणमुं उद्धात;
 दीनराई कुलतिलक समान, प्रणमुं श्री श्रेयांम प्रधान. ॥६॥
 इंददत्त मुनिवर गुणवंत, वालुख्य बांडू भगवंत;
 पूर्वभव सुंर घडभाग, बांडू विमल घरी मन राग. ॥७॥
 पूर्वभव जे राय महिर, तेह अनंतजिन प्रणमुं सुखकर;
 साधु शीरोमण सिंहसदाय, धर्मेनाथ बांडू चिन लाय. ॥८॥
 पूर्वभव मेघराय गुणगाउं, शांतिनाथ जिनवर चित लाउं;
 पूर्वभव अर्धामुनि वर्द्धपे, कुंठनाथ प्रणम्यां मुख लहाये. ॥९॥
 रायसुदर्शन मुनि विरूपान, बांडू अर्जुन विभुवन तात;
 पूर्वभव नंदनमुनिचंद, ते प्रणमुं श्री मद्रिजिगंद. ॥१०॥
 सिंहगिरी पूर्वभव साग, मुनि सुंरनलिण जगदायाग;
 अदीन सतु मुनिवर शिर साय, कजोही प्रणमुं ननिनाथ. ॥११॥
 संखनरेत्त साधु सुजाग, रहनेमि प्रणमुं गुणखाण;
 राय सुदर्शन जेह मुनिस्त, पार्श्वनाथ प्रणमुं निमदीत. ॥१२॥
 ठठे भव पोडिल मुनि जाग, कोही वग्न धारिष प्रमाण;
 घोमे भव नंदन गजान, वर जोही प्रणमुं वर्द्धमान. ॥१३॥
 घोविते जिनवर भगवंत, ज्ञानदर्शन धारिष अनंत;
 वारंवार कृतं परमान, अष्टकर्म क्षय करवा वान. ॥१४॥

॥ दोहा ॥

मेरु मसी उत्तर दिने, पृथिव जंघु द्रोण,
 इत्येव तोहानरो, निरविद्य मोती सीध. ॥ १ ॥
 जिहां घोवाते जिज हवा, चंद्रानंत धारिनेण,
 एही घोवातीमें सही ते प्रणमुं समनेण. ॥ २ ॥

॥ ढाल ३ जी ॥ राग त्रेलावली ॥ ए देशी ॥

धंदानन जिण प्रथम जिणेसरुं, दुजा श्री सुचंद भगवंतके;
अगीयसेण तीजा तीर्यकर, चोया श्री अश्रीनंदिपेण अरिहंतके;
विकरण सुद्ध सदा जिण प्रणमुं. ॥ १ ॥

ईखखेव तणारे चोवीस के, ऋषभादिक स्वामी अनुक्रम हवा;
एकसमे जिनं हवा जगदीसके. वि० ॥ २ ॥

पांचमा निसीदिन शुणीजे, बलिहारी छटा जिणरायके;
सोमचंद सातमा जिन समरु, युतिसेण आठमा सुखसायके. ॥ ३ ॥

नवमे अजीयसेण जिन प्रणमुं, दसमा श्री सीवसेण उदारके;
देवसभा इग्यारमा व्याउं, बारमा निपन सहिन सुखकारके. वि० ॥ ४ ॥

तेरमा असंजल जिणनारके, चौदमा श्री जिणनाथ अनंतके;
पंतरमा उपसांत नमिजे, सोलमा श्री गुप्तसेण महंतके. वि० ॥ ५ ॥

सत्तरमा अतिपास सुणीजे, प्रणमुं अठारमा श्री सुपासके;
उगणीसमा मरुदेव मनोहर, वीसमा श्रीधर प्रणमुं हुंछासके. वि० ॥ ६ ॥

इक्कीसमा समकोठ सुहंकर, बावीसमा प्रणमुं अगीसेणके;
तेवीसमा अगीपुत्र अनोपम, चोवीसमा प्रणमुं वारीखेणके. वि० ॥ ७ ॥

चोथे अंग थकी ए भाख्या, अडतालीस जिणेसर नामके;
छठे अंग कद्या मुनि सुवत सुखविपाक जगवाहु स्वामके. वि० ॥ ८ ॥

जिण पचास ए प्रवचन वचने, एम हवा अनंत अरिहंतके;
विहरमान बलि जिनवर विचरे, केवली साधु सद्गु भगवंतके. वि० ॥ ९ ॥

सिद्ध थया बली संप्रति विचरे, करजोडी प्रणमु तसुपायके;
हवे जे आगम नाम सुणीजे, ते मुनिवर कहिस्युं चितलायके. वि० ॥ १० ॥

प्रथमज जिनवर गणधर समणि, चक्रवर्ति हलधर बली तेहके;
पूर्वभव तसु नाम जगगुरु गायस्युं, चोया अंग थकी तेहके. वि० ॥ ११ ॥

घोवीस जिन तीर्य अंतर, बौड अनंत हुवा मुनि सिद्धके;
कर जोड़ी प्रणमुं प्रातस्तम, नाम कहूं हवे जे परसिद्धके. ३०॥१२

॥ ढाल ४ थी ॥ राग घन्याश्रीनी देशी ॥

प्रहसम प्रणमुं ऋषभ जिनेसरुं, श्रीमरुदेवा सिद्धसोहंकरुं,
चौरासी गगधार शीरोमगी, ऋषभसेन मुनिवर प्रणमु सुखमगी. ॥१
ऊलाली ॥

सुखमगी प्रणमु बाहुबलमुगी सहस चौरासि मुनि,
वीस सहस प्रणमु केवली वजी सिद्ध यपा त्रिभुवन धगी;
तीन लाख समगीरु नमु नित नाम माझीसुंदरी,
सहस चालीस केवली वजी नमु भ्रमण चित्त धरी. ॥१॥

ढाल ॥

आरिसेघरभरतनरेसरु, ध्यान बडेकर केवल लहिवरु;
सहसदसे संघाते नरपती, विचरे जगमे प्रणमुं शुभमति.
ऊलाली ॥

शुभमति जंजुद्वीपे पन्नवी बरवागीये,
भरतनी पेरे बल केवल खेव इरव जागीये;
बंदीये चक्री इरवा मुनि भावसु नित मनरली,
हवे भरत पाटे आठ अतुंक्रम बंदीए नृप केवली. ॥२॥

ढाल ॥

श्रीआई जसमहाजस केवली, जइवल महीवल तेजवीरिये वजी;
कीरत विरीये दंड वीरिये घ्याईये, जलविरीय मुनिनाव गुण गाईये.
ऊलाली ॥

गाईये ताणां (घणा) अंग मुनिवर एह भाषए संजति,
श्री ऋषभ ते बने अजित अंतर हवे मुणो कहु शुभमति;

पचास लाखे कोड सार तिहां असंख्य केवळी,
जेह थपा मुनिवर तेह प्रणमं असुभ दुरमति निरदली. ॥३॥

ढाल ॥

अजित जिनेसर ने गणवरं, घुर प्रणमं सहसेण सुहंकरं;
प्रणमु प्रहसम फगुसाढणी, हरखस्युं बांडु सगर महामुनि.
ऊलाली ॥

महामुनि सगर तीस लाखे कोड अंतरे जे थपा,
केवळी मुनिवर तेह प्रणमं दोय कर जोडी रापा;
श्री संभव चारु मुनिवर चिन समाधिकगुण रमु,
लाख दसेही कोडसागर अंतरे सिद्ध सधुं नमुं. ॥ ४ ॥

ढाल ॥

श्री अमिनंदन प्रणमु गुणपति, बैरनाम मुनि अजयातनी।
सागर लाखे नय कोड अंतरे, केवळी थपा बंदीये शुभपरे.
ऊलाली ॥

शुभपरे शुभत जिनेसर गणवर चमरकास विअजपा,
नेऊ सहस कोड सागर विथ नमुं जे सिद्ध थपा;
श्री पद्मप्रमु सीम नांमी गुझीये फरी बंदीये,
साढणी तेहुं नामे प्रणम्यां करव क निरंदीये. ॥ ५ ॥

ढाल ॥

कोड सहस नयसागर विथ बडी, प्रणमं मुनिवर जे थपा केवळी।
श्रीमुवाम जिगविथ गुणदधि प्रणमं, सीमा सननी गुणनिधि.
ऊलाली ॥

गुणनिधि नयसे कोडसागर अंतरे जे केवळी,
तेह प्रणमं मायमं प दुःख जने सद्गुणो;

धी धंद्रप्रभुदीन गणधर सती समगा घ्याईये,
नेउं सागर कोड अंतरे केवली गुण गाईये.

॥दाल ६ श्री ॥ सफल संस्तार अघनार एहु गिणुं ॥ए देशी॥

सुविधि जिणेसर मुनीवरा ए,
साहुणी वंदिये चित्त उडाह ए;
अंतरे कोड नव सागर सहु जिहां,
कालिकमुत्र नी मोह भाण्यो तिहां. ॥ १ ॥

स्वामी शीतल जिण सायु आणंद ए,
सती सुलसा नमु चित्त आणंद ए;
एककोड सागर तणो अंतरो वळो,
एकसो सागर ऊणो कर संगृह्यो. ॥ २ ॥

सहस छावीस साठ लाख उपरे,
कालिकमुत्रनी छेद ईण अंतरे;
श्री श्रेयांस मुनि गोध ववाइये,
धारगी साहुणी वळे वर्णवी चित्त लाईये. ॥ ३ ॥

पूर्व भव गुरु सायु बहु संमूनए,
वीस नंदी वली सुगुण संयुत ए;
अचल मुनिघर नमु पत्रम हलवरा ए,
शंभव नृप केसर सीरवरा ए. ॥ ४ ॥

घोपन सागर बीच थया केवली,
वंदीये सुत्रनी व्रीहभाण्यो वली;
इंम विछेद विच सात जिण अंतरे,
जानीये शांति जिणवर दखे इणपरे. ॥ ५ ॥

स्वामी वासुपूज्य जिण सावुश्री धर्मवर,
सावुणी वली जिहां धर्णी उपद्रवहर;
सुगुरु सुभद्र सुबंधव वसुणिजे,
वीजे मुनि बंधव रिपु हरि जाणीये. ॥ ६ ॥

नीम सागर बीच अनरे जे थया,
केवली वंदीये भाव भगतेसया;
विमलजिन वंदीये सावु सीमवर वली,
समणी धरणी घरा आगम सांभली. ॥ ७ ॥

गुरु सुदरसन मुनि सागरदत्त ए,
भवहर बंधव भद्र सिवपत्त ए;
नव सागर बीच अनरे केवली,
जे थया ते सह वंदीए वलीवली. ॥ ८ ॥

स्वामी अनंतजिण प्रणमीये असुगणी,
समणी (प्रेमे) नम सुगुरु श्रेयसमुनि;
सीस अशोकगु प्रणमुं प्रभयनी,
मात पुरुषोत्तम केमव वृपति. ॥ ९ ॥

सागर चारनो अंतगे भासीये,
केवली वंदीने सीव सुख चासीये;
जिणवर धर्म अरु गगधर वट्ट,
सती समणां सेवा वंदी मिग गुग सह. ॥ १० ॥

प्रांभव कृष्णगुरु लटनगु सीम ए,
राम प्रणमुं सुदगम नीमदीम ए;
बंधव पुरुषर्माह केमव भयो,
आश्रय पांय गुनर सुदरी गयो. ॥ ११ ॥

सागर तीन चीच आंतरे भांखीये,
 पुण्य फल्योपम ऊणो करि दाखीये;
 तिहांइणे रायरिखीमधव मुनिवर भयो,
 जै धन छोडीने सुद्ध संपत्ती थयो. ॥ १२ ॥

धोयो चक्रितर सनन कुमार ए,
 बंदिye अंतकिरिया अधिकार ए;
 इण अंतर मुनि मुक्ति गयाजिके,
 केवली बंदिye भाव भगवैतिके. ॥ १३ ॥

॥ दाल ६ द्वी ॥ धीर जिणेसर चरणकमल ॥
 कमलाकरवासी ॥ ए देशी ॥

सोढमा श्री शांति नमु चकी जिनराया,
 चक्रायुधगमि सममिह प्रणम्यां सुखपाया;
 पूर्वभव गंगदत्त गुरु नमु सिप्य वाराह,
 बंधव पुरुष पुंडरिक राम आणंद उडाह. ॥ १ ॥

अयं फल्योपम अंतरे ए सिद्धा बहु भेद,
 तेह मुनिसर वंदतां नहि तिरपे छेद;
 चक्री श्रीकुंभ नमु संभव गणवार,
 असुक अज्जा वंदतां हुवे लेजेकार. ॥ २ ॥

सागर गुरु धर्मसेन सित नंदन हलवार,
 बंधव केसवदत्त नाम सातमो विचार;
 कोड सहस वरसे करि ऊणोपलिये चौभाग,
 इण अवसर सौ सिद्ध बहु बाहु धरि राग. ॥ ३ ॥

जहुन चक्री सानमो ए कुंभ गणवर गाडे,
 रुषिया सखलि वंदना ए सौवसंपन्न पाउ;

कोड सहस वर्ष अंतरे ए सिद्धा मुनिवंद,
सातमी नरक सूम्भ चक्री पटुयो मतिमंद. ॥ ४ ॥

मल्लिजिनेसर वंदिए अमिनैय मुणिंद,
गणति वंदु चरण कमल प्रणमु सुखकंद;
सहस पंचावन साववी सावुसहसचालीस,
वत्तिससोमुनि केवली प्रणमु निसदीस. ॥ ५ ॥

मल्लि जिनेसर पूर्वभव सही वली अनगार,
तात वलि तमु वंदीये वली मुनिवारमवार,
अचल जीव थपो पडिबुव धर्ण चंद्र छाया,
पूर्ण जीवते संखवसुं रूपी कहाया. ॥ ६ ॥

वेस मनते अदिन सवु अभिचंद्र जित सवु,
लहि केवल मुक्ते गया पूर्व भव मित्र;
मुनिवर नंदन नंद मित्र सुमित्र वखाण,
बाल मित्र वली नाण मित्र अमरापन आणुं. ॥ ७ ॥

अमरसेण महासेण आठे नाय कुमार,
मिलिसंगाते साव थपा अंग छंदु विचार;
अंतरे इहां वली जाणीये टाख थोफरास,
केवलि तिहां बटुवंदीये धरी हणं ऊझास. ॥ ८ ॥

वंदु जिनेसर वीसभा मुनिमुरनम्वाभी,
गणवर इंद्र कुंभ पुस्कवंतो प्रणमु जीरनामी;
सुरवर सातमे कण थपो मुनिवर गंगदतो,
कीर्तिसिंह महेन्द्रपणे गुरथ्रीय गंजनो. ॥ ९ ॥

रायथ्री महापउमचर्फी वांडु कर जोडी,
समृद्र गुरु अरागजीयो वृ गाउं मनमोडी;

राम रूपीधर वंदीयेए नाम पौम लेह,
 केसव नारायण तणोए बंधव कहुं तेह ॥ १० ॥
 लही केवल मुक्ते गया आठ बलदेव,
 नवनो सुखसुख अनुभव लहेसे शिवसुख हेव,
 मुनि सुवन नमी अंगे ए वर्ष लाख छ होइ,
 केवली सिद्धा तेह प्रणमुं सूर जोइ ॥ ११ ॥

॥ हाल ७ भी ॥ श्री नवकार जपी मनरंगे ॥ ए देशी ॥

एकवीसमा श्रीननिजिन बांडु, गणधर मुभपरधानरी माई;
 समगी अमीला गुणगावना, सकल हुवे निज ज्ञानरे माई ॥ ११ ॥
 श्री जिन सासन मुनिवर बांडु ॥ ए आंकगी ॥
 भक्ति निज शीर नामरी माई, कर्म हर्णने केवल पाभ्या;
 पट्ट्या शीवपुर टामरी माई, श्रीनवनिव चौदेरैणजिण त्यागी;
 चक्री श्री हरिसेणरी माई, आश्रव छंडी संवर मंडी;
 बेगेवरी सिवजैनरी माई. श्री० ॥ २ ॥
 वरस बलि इहां पंचदश, अंतर तिहां चक्री जयरापरी माई;
 बली अनेरा मुक्ति पट्टोत्या, ते बांडु मन लापरी माई. श्री० ॥ ३ ॥
 गौतम समुद्र सागर गाउं, गंभीर धंभीर उदाररी माई;
 अचल कंपाल अश्लोम प्रसेण, दशमो विष्णुकुमाररी माई. श्री० ॥ ४ ॥
 पोसम प्रणमुं श्रीनेमीधर, समण ते सहस अठाररी माई;
 वरदत्त आदि मुनि पनरे, बांडु केवल धाररी माई. श्री० ॥ ५ ॥
 अश्लोम सागर समुद्र बांडु, हेमवत अचल सुचंगरी माई;
 धानि पुरिण अमिचंद जाटमो, भण्या इग्यारे अंगरे माई. श्री० ॥ ६ ॥

अंधक विष्णुसुत धारगी अंगज, मुनिवराएह अठाररी माई. श्री० ॥ ७ ॥

वसुदेव देवकी अंगज छऊं, आणीसेण अणंतसेणगे माई;
 अजिसेण ने अगिहयसिपु, देवसेण सनुसेणगे माई. श्री० ॥८॥
 सुलसाना घरे सुजोगे, वधीरमन वृत्तीगरी माई;
 छंडी छठ नग चउदश फणी, संयम वगमे वीसरी माई. श्री० ॥९॥
 वसुदेव देवकी अंगज आठमो, मुनिरा गजसु कुमाठरी माई;
 सहि परितहोमुक्ति पढोप्यो, ने वंदु विहाळरी माई. श्री० ॥१०॥
 सारण दारुण कुमर अणाडी, चउदे पुनं धारंगी माई;
 वीम वपं संयम आगची, कीचो कर्म संधारंगी माई. श्री० ॥११॥
 जाली मयाली ने उवयाली, परिमणेण गरीमेणगी माई;
 घारे अंगे मोळा वगमे, पाव्यो संयम तेगगी माई. श्री० ॥१२॥
 वसुदेव धर्णी अंगज आठे, रमणी नजी पचासगी माई;
 मुमना भावे शिउपुर पढोप्या, प्रणमं तेह उद्धारगी माई. श्री० ॥१३॥
 सुमुख सुमुख ने कुवर प वंदु, वलदे धारणी पुतगी माई;
 वीम वग संयम धर सोव्या, चउदे पुन सुतगी माई. श्री० ॥१४॥
 रूपमणी कृष्ण कटु कुमर प्रयुम, जेवनी गुन सांवगी माई;
 प्रयुम सुत अनिरुद्ध अनोपम, आगपेदगी अंगगी माई. श्री० ॥१५॥
 समुद्रविजय शिवादेवीगनंदन, सचनेमी हदनेमी माई;
 घारे अंगे मोळा वगमे, रमणी पचास तेमगी माई. श्री० ॥१६॥
 समुद्र विजय सुत मुनिराह नेमि, प मरु राजकुमारी माई;
 कर्म हानीने मुक्ते पढोप्या, ते प्रणम कंगारंगी माई. श्री० ॥१७॥
 आग्या जहागी आठेदेमि वृष्णी, ममणी सहस्र पत्नीमगी माई;
 साग्या मिट्टी नीन मद्रम ते, वंदु कुमारी सारंगी माई. श्री० ॥१८॥
 पैसा मारने सारंगी, सारंगता सुमनांवगी माई;
 वंदुनी सारंगी सारंगी, सारंगी अनिरुद्धगी माई. श्री० ॥१९॥

मूलतरी मूल दत्ताविऊ, संव कुमरती नारती माई;
 अंतगड अंगे ए सह भाखो, पानी भवनो पारती माई. श्री०॥२०
 उत्तराव्येन राजेनगी तगी, मंजम सोलरी खापगी माई;
 प्रविशोर्वा रहनेनि पन्ने, ततता सुख निरवाणरी माई. श्री०॥२१

॥ गाल ८ भी ॥ गौतन समुद्र कुमार सागर गंभीरा

॥ ए देशी ॥

धावडा सुन सुखसे लग अद दे, पंयक ममुख मुनि पांचसोए,
 मात संडेपनां करो तब अति घगां, पुंडरीक निरी सिखुरवर्षो ए;
 सुधिशि भीम अति बडी, अहुन नीकुल सहदेवजी ए,
 राय भीपरिहरी, सुब संपन घरी, सावुजी शीवरदवी भजीए॥१॥
 चौद पूर्व धरी, पीवर धर्मचोप, धर्मरुचि सांत गुण भयो ए,
 नाग भीमाङ्गनी बीष दीपो पापनी, तुंवांनो मात पारगो कपोए;
 तर्वाय सिद्ध अचरती तद नर भव करी, क्षेत्र विदेहमे सिव गयोए,
 वे मुनि चंदनां कर्मबडी मंदतां, जन्म जीवीत सरुडो पपोए॥२॥
 समनी गुवालीया वीण सुख माडीपां दीषोपाता सहगुण भवए,
 भीम घली गुनता द्वौदरी संपना, नेम तामन गुण धुंनुए;
 विमल जिन अनंत अंतरे राय महि, बलदेव परमावरीए,
 तानते अंगए कुमर विरह ए, तरुनी बत्तात तरुनी पतीए॥३॥
 ताम सिद्धाय गुरु पात संपन उर, मङ्गलोके सुर उरयो ए,
 चर्वा बलदेव धरे रेवती उरद रे, निपड नाम सुन संपनी ए;
 नेम पाई जनतरी अधिरदन पहरी, रुनी पंथास्तडी बत मङ्गोए
 करी बहु समदम वरत गर संपने, पाडीने सर्वाय सिद्ध लखोए॥४॥

क्षेत्र विदेहमे केवल संयम, सिद्धही सोछे ते मुनी ए,
 इण परि अर्नावह दोए गतीस सहु यति कहु गुण पूगीए;
 दसरह द्रव रहे महा धनुनेह, सनचनु गुण मुज मन बस्याए,
 नयधनु दसधनु सदि धनुमुनि पृह भागीषो, मूत्रवत्रही दशाए॥५॥
 पूरव भव हरगुरु नाम दुग्भमे ॥, ललन नाम ते पूरवभवे ए,
 राम बलदेव बरी नरमो हलधर, ब्रह्म लोके सुर अनुभवे ए;
 चविजिण तेरमो नाम निकपाय, थाप सीसही मुरतरु रामोए,
 बंधव केशव एरु अन्तार, अमम होसी जिण मारमोए ॥६॥
 सहस्रवळे रयांसियां सानसे भागीयां, यस्त पंचास इहां अंतरोए;
 तिहां वळे चित्तमुनि मिद्ध गंपतए, नाम लेईने कीस्त करुं ए,
 पूर्वभव बंधव चर्चा प्रज्ञदत्त, मानमी नरक गयो मरी ए;
 इण अंतरे बडी नमुं, बहु केरजो येमेमिय सुंदरी ज्यां वरीए ॥७॥

॥ बाल ९. मां ॥ रामचंद्रते पागमें चम्पो मारी रहोरी

॥ ए देदी ॥

देवीसमा जिन तारु, पुग्मा दागीय पाग,
 मुनिवर सोछे सहम, गणवर आठहुदाग;
 आज दिने सुभ सुभ धीरु, बांधु श्यामट नाम,
 बरी ब्रह्मचारी सोमट, श्रीधर कर्ण प्रणाम ॥ १ ॥
 बीरमद् जम आदि, मित्रा सहम द्रमण,
 वेह मुनिग वस्ता, दोर पन कन्याण;
 सावनी मण्णा महु अटनीम, मद्रम दमन,
 पुण्य गुडादि सहम दो, मित्री ते मन आउ ॥ २ ॥
 ममणी सुतामी दामो, मुगी, भागी धर्म धैर्याम,
 ए अविहार कछो, श्री टागंग मुटान,

राई उदाई सिंह दस विरनो, निर्मल संजम धारोजी;
 सेठ सुदर्शन मुनि मुगते गयो, सुणी महावज्र अधिकारोजी. नि० ॥ ३ ॥
 काल संवेगी गंगापो गणी, पिंगल ने शिराजोजी;
 काम उदये अवंतो मुनि, वंदना भांजे काजोजी. नि० ॥ ४ ॥
 मकाई मुनिकिकम वंदीये, अग्रुन माली हुझारोजी;
 काशव मव धर जाणीये, केवलरूप कैलासोजी. नि० ॥ ५ ॥
 मुनि हरीचंद भारतिये बली, सुदर्शन धरण भेरीजो;
 साध समण भद्र समता आदरे, सुपईउ समय मंदोजी. नि० ॥ ६ ॥
 मेव मुनीश्वर अवंतो मुनि, राय करी अलशोजी;
 श्री जिण सीस ए सह मुगते गया, सेवे गुरनर सकोजी. नि० ॥ ७ ॥
 सहस छत्तीसे समणी चंदणा, आदे चउदसे सिन्धीजी;
 देवानंदा जननी वीरनी, केवल ज्ञाने समिंदीजी. नि० ॥ ८ ॥
 नितनित वंदु समणी ए सह, समणी जेवनी पदम सिद्धा तरी;
 सिद्धां केवल पामीजी, नंदानंदवनी नंदीनग बन्नीनंदसेणीया
 नामोजी. नि० ॥ ९ ॥
 मरुतसमरुता महामरुता नमु, मरुदेवा बडी जारणीजी;
 भद्रासुभद्रा गुजया जिननणी, पाली निर्मल आपीजी. नि० ॥ १० ॥
 समणोममणी मुइ दोनानमु, राणी श्रेणकगईजी;
 माम संवेण तेरे मिद्व दई, प्रणम्या पारिक जायत्री. नि० ॥ ११ ॥
 काळी गुकाळी महाकाळी नमु, कन्या गुरुन्या तंमोजी;
 महा कन्या वीर कन्या साहुणी, राम कन्या सुत्र नेमोजी. नि० ॥ १२ ॥
 भियमेण कन्या महामेण कन्या, ए दस श्रेणिह नारीजी;
 निजनिजनंदन काउ गुने करी, दीयो संदन मारीजी. नि० ॥ १३ ॥
 ए दस सवनी ते देणारो, आदे दस प्रणमेजी;
 मदि केउट ए मऊ मुक्ते मऊ, ने वंदु बदासोजी. नि० ॥ १४ ॥

॥ दाल ११ मी ॥ सुरकारण भविष्यण ममरी नीन
नचकार ॥ एहनो देजी ॥

श्री धर्मपोक मुनीधर, महियल गुरु गुनवार;
जिन पूउयो रे हो, लोकालोक विचार. ॥ १ ॥
पेसाडे सारण, पिंगल नाम निहंत;
पर धायक पूउया, खंयक समय पहंत. ॥ २ ॥
बगरी पुत्र मेहल, आणंद करण्यो ज्ञान;
बजे कामा पोदी, दिवंगं पाम संतान. ॥ ३ ॥
मुनि तीस बरुदत्त, बरी निपंनो पुन,
धन नारद पुत्र मुनि, ताम हनी मंयुत्त. ॥ ४ ॥
मुनि क्षत्र सर्वण मुह, क्षीपर बरी आणंद;
जिन सीमो रूपायो, धन धन सिटी मुण्डि. ॥ ५ ॥
बरी पुउया लिनने, छेदयादिक बहु मेद;
गुण गाउं बहा मुनि, मार्करो पुत्र उमेद. ॥ ६ ॥
हरे भेजिह. गुन बहु, आरी पुत्र बगरी;
उरयालि पुरममेण, बरिमेण आपदा टाडी. ॥ ७ ॥
देह दंनने लट दंन, धरणी नंदन होय;
बेहलने बेधाम, पेटका अंगन होय. ॥ ८ ॥
हंक नंदन नंदन, मुनिर अभय महंत;
देहमेलेने महामेण, नंदनने गुनने. ॥ ९ ॥
गुण दंन प्रम हन, हकने हकनेण;
गुण गाऊं बहा हकने, निहने निहने. ॥ १० ॥
मुनिर महामेन: दुखमेन नंदन;
ए धरणी अंगन, देवे गुण महन. ॥ ११ ॥

नृप श्रेणिक नंदन, इय दस तेरे कुमार;
 आठ आठ रमणी तजी, अनुत्तर सुर अवतार ॥ १२ ॥
 तिण अवसर नयरी, काकंदी अभिराम;
 तिण पूरव देशे भद्रा, सारथवाही नाम. ॥ १३ ॥
 तसु नंदन धत्रो, सुंदर रूप निधान;
 तिन पण्णी तरुणी, वर्तास रंम समान. ॥ १४ ॥
 जिन वयण मुणीने, छीघो संयम जोग;
 मुनि तरुणरगेमे, छंड्या रसना भोग. ॥ १५ ॥
 नित छठ नव पारणो, आंघीले भुत्त भात;
 जस समणवणी मग, कांडं न वंछे तिलमान. ॥ १६ ॥
 अति हुकर तपस्या, आराधी नव मास;
 एक मास संघारे, सर्वार्थ सिद्ध प्राप्त. ॥ १७ ॥
 काकंदी मुनि क्षन, राजगृही मगदाम;
 पेलक ए धेउं, एकण नगर दुद्राम. ॥ १८ ॥
 राम पुत्रने चंद्रमा, साकेतपुर वर ग्राम;
 पुत्रीमां पैत्रा ले, पुत्र वाणीयां ग्राम. ॥ १९ ॥
 हृषणापुर पोडिल, सड्ड ए घना समान;
 तरुणी तप जिगनी, संयम वर सीमान. ॥ २० ॥
 हरे वटल कुमार बट्ट, राजगृही आवास;
 सर्वार्थ सिद्ध पट्टनो, घर संयम छट्ठ म्माय. ॥ २१ ॥
 एक भव क्षिरगामी, ए धी जिनार सीत,
 सट्ट नवने अंगे, माय्या मुनि तेकीस. ॥ २२ ॥
 हरे पौम मट्टा पौम, भट्ट गुमट्ट वग्याय;
 पौमभट्ट ने पौममेन, पौम गुम मन आग. ॥ २३ ॥

नटिगी शुल्म आणंद, नंदन एह मुनिजान;
 काटादिकना सुत, कप्पवडंसीया ठाण. ॥ २४ ॥
 मुनि उदग षडया, गौनमने पचखाण;
 था जामधकी कीपो, पंचनगी परिमाण. ॥ २५ ॥
 लिणे जिन मत मांडी, छंडो कुमत अनेक;
 ते आठ धुमर मुनि, धन घन बुद्ध विवेक. ॥ २६ ॥
 गर्व भाली घोव्यो, संजयी नृप अगगार;
 मुनि क्षत्री भाट्या, बहुविध अर्थ प्रकार. ॥ २७ ॥
 मही मंडल विचरे, विगत मोह अमाय;
 गुण गावंना अहोनिस्त, संपजे शिवपुर साय. ॥ २८ ॥
 नृप श्रेणिक नंदन, मुनिवर मेघ मुजाण;
 तज आठ अंतेउर, उपन्यो विजय विमाण. ॥ २९ ॥
 अपमाणी रेणा, आदर्यो संपम जेह;
 जिन पाटक मुनिवर, सोहम सुर थपो वेह. ॥ ३० ॥
 हरि घोर बीटापतो, सुसभा तात वे घनो;
 आराची संपम सोहम, सुर उपनो. ॥ ३१ ॥
 श्री वीर जिजेस्त, सासग मुनिवर नाम;
 निज भक्ते गाउं, वेहन्या गुण ग्राम. ॥ ३२ ॥

॥ टाल १२ मो ॥ विनालीया विंगल ॥ ए देशी ॥

धर्मबोध गुरु सोतदत्त, मास्ते पारने वेह मुमुत्त,
 प्रतिलाम्बो सुभ चित्त, सुमुख धपो भव विष मुदाहु;
 सुर धपो संजय मही साहु, गुण तमु गाउं नित्त. ॥ १ ॥

विमलवाहण नामे राजान धर्मरुचिने देई दान,
 वरदत्त हुवो भव वीजे संयम लेई सुरश्री पामी;
 कल्प अंतर जे शिवपुगामी कीरति तेहनी कीजे. ॥१०॥
 पूर्वभव दान देई उदार वीजे भव यया रायकुमार,
 त्यां तजी पांचसे नार सहु यया वीरजिणेसर शिष्य;
 सुखविपाके एह मुनेस पंचमहाव्रतधारी. ॥ ११ ॥
 नामे मानंग ने सीमल गाउं रामगुतिसुदर्शन घ्याउं,
 नमु जमाली भोगाधि किंकम पेलक काटो ये तीजी;
 अंतगड अंगे वाहिण वीजी घणां अंग संभाली. ॥१२॥
 पूर्वभव महा पौम ते वीजे तेतली पुत्र मुनि प्रणमीजे,
 महापौम पुंडरीक तात वली वंदु जितशत्रु सुबुद्ध;
 कर्म हणी तिण करी विगुद्धां ते वंदु विल्यात. ॥१३॥
 मुनि जयघोष विजयघोषवांडु वली श्री नाम मृगा पुत्र वांडु,
 कमलावती इक्षुकार पुत्र पुरोहित वजी तसु नार;
 नामजसा संवेगे सारी वंदनां नित्य जयकारी. ॥१४॥

॥ ढाल १६ श्री ॥ चतुर विचारीयेरे ॥ ए देशी ॥

मुनिदास ने धनो वली वखाणीपरे मुणीखतकिस्तीयसंयुक्त,
 संगण सालभद्र आणंद तेतलीरे दशार्णभद्र ऐवंत. ॥ १ ॥
 मुनि गुण गाईयेरे गावंतां परमाणंद सिवसुख साधणे करी,
 अहोनिस्स संपजेरे भाजेभव भवदंद. मु० ॥ २ ॥
 अष्टत्तर अंगनी एहीज वीजी वाचनारे ऐदस मुनिवर नाम,
 नंदिसुत्रमे सावसुभदपणे कळारे नंदीसेण असिराम. मु० ॥३॥
 विषम नंदीफल अधिकार धनो मुनिरे धनो देव दिनतात,
 सुवता समगी गुरुणी सिष्यणी पोटरारे पुंडरीक कुंडरीकन प्रात. मु० ॥४॥

गुरुणी सुभद्रा केरी समणी सुवतारे षण्णभद्र सुचंग,
 माणमदने दत्तशीवकल मुनिरे, तिण तज्या लोभ संताप;
 इंद्र परीक्षा अवसर उपजम आदोरे, नमो नमावे आप. मु० ६
 सुखर सेवत श्रीहरि केसो धलमुनिरे, संवर धार सुलेस;
 सकले प्रे (हो?) डी प्रतिसंयम आदयोरे, दशार्णभद्र नरेस. मु० ॥७
 मुनि काकंडुराजा देश कलिगणोरे, दुमुही पंचमूपाल;
 वली विदेही नृपति चमि नामे व्रतिरे, निग्वार्ड गंधार रसाल. मु० ॥८
 सेतवीजे ने महिबल ए सह राजवीरे, वन लेई थया अणगार;
 कामकषाय निवारी सीनल आनभारे, यिवरते अक गणधार. मु० ॥९
 हवे श्रीवीर जिणेश्वर सीस सुहमगणीरे नास परंपर एह;
 जंघू प्रभव वलि सप्यंभव जाणीवेरे, मनगपीया मुनि तेह. मु० ॥१०
 श्रीजसोभद्र ने मुनि संमूतवीजे वलीरे, भद्रबाहू पूलभद्र एम;
 अणेरा जिणवर आणमांही ह्वारे, ते मुनि गाउं समुद्र. मु० ॥११
 काल अनंते मुनिवर मुक्ते गयारे, संप्रति विचरे तेह;
 नाणदर्शन ने चणकण धुरंधरारे, श्रीदेववंदे तेह. मु० ॥ १२ ॥

॥ कलश ॥

इम चौवीस जिणवर प्रथम गणवरधकी हलवर जे हुवा,
 संसारतारक केवली वली समणसमणी संधुवा;
 संवेग श्रुनवर सावु सुखकर आगम वचने जे सुण्या,
 दीपचंद गुरु सुपमावे श्री देवचंद्रे संगण्या. ॥१३॥
 इनिश्री वडी सावु वंदना तेर डालकी घोपाई संगणम ॥

સદ્ગુરુ શાસન દેવ નમી, ગૃહસ્કરુપ અનુસાર ।

શુદ્ધ ભાવના સાધુની, ભાવિશ પંચ પ્રકાર ॥૩॥

અર્થ:—વધી શુદ્ધ નવે સ્વાદ્રાદ ઉપદેશ દેવાપાલા તદ્દગ્રા
અને તીર્થસ્થાનેની ગાળી શામનદેવીને નમી ગૃહસ્કરુપ માપ્યને
અનુસારે કિંમ માર્ગે સાધના સાધુઓને ભાવનાની શુદ્ધ પંચ
ભાવના માર્ગશું ॥ ૩ ॥

ઈન્દ્રી યોગ કષાયને, જીપે મુનિ નિશંક ।

દ્વિજ જીતે કૃધ્યાન જય, જાણ ચિત્ત સંતરંગ ॥૪॥

અર્થ:—મુનિ પંચ ઈન્દ્રિયો, વળ યોગ અને ધ્યાન કષાયને
નિર્મળ નિશંકાળે જીતે નોજ આનંદ સેત્ર કૃધ્યાન માટા અપ-
વિગતે જીતે અને તેથી ચિત્તના શુભાશુભ સંકલ્પો કળ
તરંગો જાય પડે નિર્વિકલ્પાળે શુદ્ધાત્મગુણમાં તમ તમાની
પામે ॥ ૪ ॥

પ્રથમ ભાવના શ્રુતનગો, ત્રીજી ત્રય ત્રિય સત્ય ।

તુરિય એકતા ભાવના, પંચમ ભાવ મુનરત્ય ॥૫॥

અર્થ:—હેમાદે શ્રુત અધ્યાયની વહેલી માના (૧)
ત્રિય મોગ દુષ્ટા દહિત શુદ્ધાત્મ મુનમા ત્વ મેદે મે ત્ર-
કા વાંચી માના (૨) દુષ્ટાત્મ શ્રેય મળી ત્રિય અને
ત્રિયદિકલી શુદ્ધાત્મન વધુ નહિ પણ માત્રમ મળાવ
ત્રીજી મળાવમાના (૩) શુદ્ધાત્મ તત્ત્વનં પદ્મ અત્યંત-
નો ત્રિયમ ત્રિય કલ્પ કલ્પ મેદે કલ્પમાના (૪) અને
અપ્પ તત્ત્વ ત્રિય કલ્પનંની મુનરત્યમાના ત્રીજી (૫) ॥૫॥

શ્રુતભાવના મન ધિર કરે, ટાલે ભવનો સ્વેદ ।
તપભાવના કાયા દમે, વામે વેદ ઉમેદ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—શ્રુતભાવના મન ધિર કરે અને ભવમય મીતિનો સ્વેદ ટાળે. તપભાવના કાર્મય અને ઔદારિકાદિ કાયાને દમે અને વેદ ભોગદાના ઉમેદને પેંકે છુટે તેની ઇચ્છા આશા કામના મટી યિત્તા યાય ॥ ૬ ॥

તત્ત્વભાવ નિર્ભય દશા, નિજ લઘુતા ઇક ભાવ ।
તત્ત્વભાવના આત્મ ગુણ, સિદ્ધ સાધના દાવ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—તત્ત્વભાવનાયી નિર્ભયદશા પામીએ. પોતાની લઘુતા ભાવીએ તો સ્વસ્વરૂપમાં એકતા યાય. તત્ત્વભાવના ભાવનાયી આત્મ શુદ્ધતા સિદ્ધ કરવાનો દાવ આવે ॥ ૭ ॥

॥ દાલ ૧ સી ॥

લોક સ્વરૂપ વિચારો આત્મ દિત મર્ગિરે ॥ ૧ દેશી ॥

શ્રુત અભ્યાસ કરો મુનિવર સદારે,
અતિચાર સહુ ટાલિ ।

હીણ અધિક અક્ષર મત્ત ઉચ્ચરોરે,
શબ્દ અરથ સંભાલિ ॥ શ્રુત૦ ॥ ૧ ॥

અર્થ:—હે મુનિ ! અકાલ અવિનયાદિક આઠ અતિ-
ચાર તજી સદા શ્રુત અભ્યાસ કરો, અજ્ઞાનો હીણ અધિક
ઉચ્ચાર ન કરો અર્થ સંભાળી શબ્દ ઉચ્ચાર કરો ॥ ૧ ॥

सूक्ष्म अर्थ अगोचर द्रष्टृधीरे,
रूपी रूप विहीण ।

जेह अतीत अनागत वर्ततारे,
जाणे ज्ञानी लीन ॥ श्रुत० ॥ २ ॥

अर्थ:—जे सहजे दृष्टिगोचर न आते एता अर्थरूपी
के अरूपी अतीत अनागत के वर्तमान विषय जेम होय
तेम ज्ञाने लीन होय ते ज्ञानी जाणे छे तेम रूपी अरूपी
कालादिक नया आत्मगुणने प्रशान्त अप्रशान्त विचारी मुक्त
अर्थ दृष्टिगोचर कहे ॥ २ ॥

नित्य अनित्य एक अनेकनारे,
सदसद भाव स्वरूप ।
छ ए भाव एक द्रव्य परिणामारे,
एक समयमां अनृप ॥ श्रुत० ॥ ३ ॥

अर्थ:—सकल द्रव्यमा समजाते नित्य, अनित्य, एक
अनेक, मय्य अमय्य, एता छ ए भाव परिणामे छे ए अनाम
कहे द्रव्य विचारो ॥ ३ ॥

उत्तमार्ग अपराधपट्टे करीरे,
जाणे सद्गुरु
बचन निगे

અર્થ:—ચતુર્થે અને અપવાદે લેમ કહી છે તેમ સર્વે શ્રુતચાલ જાણે અને નપણુક્તિથી વચન વિરુદ્ધતા નિવારે અને બીજી દૂષણ ટાલી અધ્યાપ્તિ, અતિધ્યાપ્તિ અને અસંભ-વાદિ દોષ ટાલી સૂત્રનો અર્થ યથાર્થ ગ્રહે, યાપે નિશ્ચય કરે ॥૪॥

દ્રવ્યાર્થિક પર્યાયાર્થિક ધરે,
નયગમ ભંગ અનેક ।
નય સામાન્ય વિશેષ બેહુ ગ્રહેરે,
લોકાલોક વિવેક ॥ શ્રુત૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ:—જ્યાં મુખ્યપણે દ્રવ્યાર્થકને આગલ કરી બોલ્યા હોય ત્યાં પર્યાય અર્થની ગૌણતાની સાપેક્ષતા રાખવી, જ્યાં મુખ્યપણે પર્યાય અર્થ બતાવી બોલ્યા હોય ત્યાં દ્રવ્ય અર્થની ગૌણતાણ સાપેક્ષતા રાખી તત્ત્વાર્થ વિચારવો, નયના ગમા અને અનેક ભાંગા તે પૂર્વાપર અને ગૌણ મુખ્ય સાપેક્ષતાણ વિચારી છેવા, એમ સામાન્યનય વિશેષનય આદિ અનેક પ્રકારના નપણદ વિચારી છેવા, બહી લોકાલોક કે૦ લૌકિક અલૌકિક વિવેક રાખવો તે લૌકિક લોકોત્તર વિવેક જાણવો ॥૫॥

નંદિસૂત્રે ઉપગારી કહ્યોરે,
વલિ અશુચા ઠામ ।
દ્રવ્યશ્રુતને વાંધો ગણધરે,
ભગવદ્ અંગે નામ ॥ શ્રુ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—નંદીસૂત્રમાં તથા ભગવતી અંગમાં અશુચાકેવલીના અધિકારે સૂત્રને ઉપકારી કહ્યો છે, બહી ભગવતીસૂત્રમાં દ્રવ્ય-

શ્રુતને ગણ્યસોઈ વાંચો ઇમ કશું છે પૃથ્લે દ્રવ્યશ્રુત તે વળ
ભાવશ્રુતનું કાણ છે માટે શ્રુત તે ઉપજારીજ છે ॥ ૬ ॥

શ્રુત અભ્યાસે જિનપદ પામિણે,
છટે અંગે સાચ ॥

શ્રુતનાળી કેવલનાળી સમાંરે,
પદ્મવણિજે ભાચ ॥ શ્રુત ૭ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—જ્ઞાના અંગમાં શ્રુતઅભ્યાસે જિનપદ પામીઈ ઇમ
કશું છે વરી શ્રુતજ્ઞાની કેવલજ્ઞાની સમો વૃત્તી વળ પ્રકૃતિ
સિદ્ધાંતોમાં વળે ટેકાળે છે ॥ ૭ ॥

શ્રુતધારી આરાધક સર્વ તે રે,
જાળે અર્થ સ્વભાવ ॥
નિજ આનમ પરમાતમ સમ મંહેરે,
ઘ્યાવે તે નયદાવ ॥ શ્રુત ૭ ॥ ૮ ॥

અર્થ:—શ્રુતજ્ઞાની વંચાવિ દ્રવ્યના વળે માવડાં અર્થો
જાળ માટે મર્મ આગવજ કહ્યો છે શ્રુતજ્ઞાનીને લેનાની આ-
ત્માને વચ્ચે મમત જાળ ઘ્યાવે દ્રવ્યે, નરસાદ શ્રુતજ્ઞાનીને
દાવ છે પૃથ્લે નય કુતિરે અભ્યાસ વચ્ચેનાને જાળી
દરી વચ્ચેનાને વાવે ॥ ૮ ॥

સંપદ દરગત તે જ્ઞાને વંધે,
ઘ્યાવે નિજ સાધન ॥

ભવ સ્વરૂપ ચડ ગતિનો લહેરે,
તેળે સંસાર તજંત ॥ શ્રુ૦ ॥ ૯ ॥

અર્થ:—શુદ્ધ સંયમ અને શુદ્ધ સમ્યક્દર્શન તે શ્રુતજ્ઞાનેજ
વધે અને ધર્મવ્યાપ્ત શુદ્ધવ્યાપ્ત તે શ્રુત અજાણ સાધી શકે
નહી પણ દ્રવ્ય ગુણ પર્યાયનો પૂર્ણ જાણ શ્રુતજ્ઞાની હોય તેજ
ધર્મ શુદ્ધવ્યાપ્ત સાધી શકે વહી શ્રુતજ્ઞાનીજ શુદ્ધ ધ્યેય અને
શુદ્ધ સાધના પ્રવૃત્તિ જાણી સાધી આત્મ સિદ્ધિ કરે; વહી
શ્રુતજ્ઞાની ચારે ગતિનું ભવસ્વરૂપ જાણે તેથી તે ભવમોગથી
વિરક્ત થઈ ઉદાસીનતા રૂપ નાવે ચઢી ક્ષેમ કુશલતાપુર્ણ નિર્ભ-
યપને ભવ સમુદ્ર તરે ॥ ૯ ॥

ઈન્દ્રિય સુખ ચંચલ જાણી તજેરે,
નવ નવ અર્થ તરંગ ।
જિમ જિમ પામે તિમ મન ઉછડેરે,
વસે ન ચિત્ત અનંગ ॥ શ્રુ૦ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—શ્રુતજ્ઞાની ઈન્દ્રિયસુખ ચંચલ અને ઉપચરિત જાણી
તજે અને શ્રુતજ્ઞાનીને વસ્તુના નવા નવા અર્થ તરંગો પ્રગટે
તેની સકલ શંકા કંઠાજાદિયી નિવર્તે જેમ જેમ અધિક
શ્રુત પામે તેમ તેમ આત્મચીરે કરી મન ઉદ્ધાત પામે અને
તેના ચિત્તમાં અનંગ કે ૦ કામ વિકાર વસે નહિ-રહે નહિ
અને કોઈ ટેકાણે લટકું છે કે “નવ નવ અપત રંગ”
પડે છે શ્રુત તે ચિત્તને શુદ્ધાત્મ ભાવમાં નવો નવો રંગ રીફ
આપે ॥ ૧૦ ॥

કાલ અસંખ્યાતાના ભય લહેરે,
 ઉપદેશક પળ તેહ ।
 પરભવ સાથી આલંબન સ્વરોરે,
 ચરણ વિના શિવ ગેહ ॥ શ્રુ૦ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—જ્યાં શ્રુતજ્ઞાની અર્ગદયાના કાલ સખી પાપોર
 ભય જાળે અને શ્રુતજ્ઞાન વિના જે ઉપદેશ કરે છે તે પોતાને
 અને વા જીવને જુઠાવવાવાળા છે પણ શુદ્ધ શ્રુતજ્ઞાની તેજ
 સમભાષી અને સત્ય ઉપદેશ કરવાવાળો છે. પરમો જના
 જીવને શ્રુતજ્ઞાન તેજ સંગે રહેવાવાળું સાતું આલંબન છે અને
 શાસ્ત્ર ચારિત્ર વિના પણ શ્રુત પુત્ર મોક્ષનું ઘર છે ॥ ૧૧ ॥

પંચમ કાલે શ્રુત થલ પળ ઘડ્યોરે,
 તો પળ ઇ આધાર ।
 દેવચંદ્ર જિન મનનાં તત્ત્વ ઇ રે,
 શ્રુતશ્યું ધરાયો પ્યાર ॥ શ્રુ૦ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:—આ વાતમા તુલ્યકાલમાં શ્રુતવદ્ ગરુ છે તો
 વા શ્રુતનોજ અધાર છે. દેવચંદ્ર મુનિ કરે છે કે જિન
 મનને માત્ર તે શ્રુતજ્ઞાનજ છે ઇ મને શ્રુત અન્યાયર્થ તાં
 પ્રીતિ પામશે ॥ ૧૨ ॥

॥ ઢાલ ૨ જી ॥

॥ અનુમતિ દીઘી માણ રોવની ॥ એ દેશી ॥

રચનાવલી કનકાવલી,
મુક્તાવલી ગુણ રચણ ।
ઘજમધ્યને જવમધ્ય એ,
તપ કરીને હો જીપો રિપુ મયણ ॥ ૧ ॥

ભવિયણ તપ ગુણ આદરો,
તપ તેજેરે છીજે સહુ કર્મ ।
વિષય વિકાર સહુ ટલે,
મન ગંજે રે મંજે ભવ ભર્મ ॥ ભવિ૦ ॥૨॥

અર્થ:—રત્નાવલી, કનકાવલી, મુક્તાવલી, ગુણરત્ન, ઘજમધ્ય અને જવમધ્ય એ આદિ તપ કરી કામ શત્રુને જીતો. એ માટે હે ભવિ જીવો ! તમે શુદ્ધાત્મ ભાવમાં તૃપ્તિ રૂપ તપ ગુણ આદરો. તપ તેજે સર્વે કર્મ છીજે—ભસ્મ ઘાપ અને વિષય વિકાર સર્વે ટલે છુટ્ટે વિષયોની ઇચ્છા રહે નહિ તેનુંજ નામ તપ કર્હીએ. મન વિષયઈચ્છાને જીતે તેવી ભવભોગમાં મુક્તપણાનો ભર્મ હતો તે ભાગે છુટ્ટે આત્મ ઉપયોગ શુદ્ધાત્મ ભાવમાં ધિર પાય ॥ ૧ ॥ ૨ ॥

જોગે જય ઈન્દ્રિય જય તદા,
તપ જાણો હો કર્મ સુંડણ સાર ।

उबहाणे योग दुहा करी,

शिव साधेरे सूधा अणगार ॥ भ० ॥ ३ ॥

अर्थ:—शुद्धात्म भावमां तृप्तिवंत जीव मन वचन काय-
योगने तथा इंद्रिय विषयने पण जीते तेथीं तप ते कर्मने
छेदवावालो कापवावालो सार जाणवो. ध्यानतुं कारण तेने
उपव्यान कहीए एटले खावा पीवामां विषयादिक व्यापारमां
चित्त जतुं रोकीए ते ध्यान के० शुद्धात्म भावमां वीरतातुं
कारण छे तेने उपवान कहीए. ते उपवाने करी मन
वचन काय योग असंयम पुद्गल व्यापास्यी वारी संयमयागमां
थिर करी सुधा अणगार मोक्ष साधे ॥ ३ ॥

जिम जिम प्रतिज्ञा द्रढ थको,

वेरागीओ तपसी मुनिराय ।

तिम तिम अशुभ दल छीजवे,

रवि तेजेरे जेम शीत विलाय ॥ भ० ॥ ४ ॥

अर्थ:—वैरागी तपसी मुनिराज जेम जेम पोतानी प्रतिज्ञा
करे तेम तेम अशुभकर्मदल छीजवे जेम सूर्यना. तेजयी
शीत नाश पामे तेम अशुभकर्मदल नाश पामे ॥ ४ ॥

जे भिक्षु पडिमा आदरे,

आसन अकंप सुधीर ।

अति लीन समता भावमां,

तृण पेरे हो जाणंत शरीर ॥ भ० ॥ ५ ॥

अर्थ:—जे मुनि साधुनी बार प्रतिमा मांदेयी कोइ पण प्रतिमा आदरे अने धेरेपणे अडोल अकंप आसने रहे, समना-भावमां अतिशय तीन थड उपयोगनी दिस्ता वयारे अने शरीराने तृण परे जाणे ते मुनि सहज क्षिप्र संपदा वरे ॥५॥

जिण साधु तप तलवारधी,

सूंडयो छे हो अरि मोह गयंद ।

तिण साधुनो हुं दास छुं,

नित्य बंदुरे तस पय अरविंद ॥ भ० ६ ॥

अर्थ:—जे साधु नपरुपी नलवार बडे मोह शत्रुरूप गजेद्वने काप्यो ते साधुनो हुं दास छुं अने तेना पदकमलने नित्य बंधुं छुं ॥ ६ ॥

आचार सूयगडांगमां,

तिम कह्यो हो भगवई अंग ।

उत्तराध्ययन गुणतीशमें,

तप संगे हो सहु कर्मनो भंग ॥ भ० ॥ ७ ॥

अर्थ:—आचारांग, सूत्रकृतांग, भगवनी अंगमां अने उत्तराध्ययनना ओगणवांसमां कथं छे के नपस्यार्थी सकल कर्मनो नाश थाय एम अनेक स्थानके कथं छे ॥ ७ ॥

ते दुविध दुखर तप तपे,

भव पास आश विरक्त ।

धन्य ! साधु मुनि डंडण समा,

ऋपि खंधक हो तीलग कुरुदत्त ॥ भ० ॥ ८ ॥

અર્થ:—જે મુનિ ભાગાસ આગ તિરક્ત થયા તે દ્રવ્યભા
દ્વિતિય હુકાર તપ આદરે. ધન્ય ! તે ડેંગળ મુનિ, સંચક રહી,
તિસાગમુનિ અને કુરુદત્ત પ્ આદિ સાચુઓને કે જે હુકાર
તપ આદરી ઉત્તમ ગતિ ઘર્ષા છે ॥ ૮ ॥

નિજ આતમ કંચન મળી,
તપ અમ્મિ કરી સાધેત ।
નય નયિ લઘ્વિ ઘલ છેને,
ઉપસર્ગ હો ને રાહંત ॥ મ૦ ॥ ૯ ॥

અર્થ:—નિજ આતમ કંચન કર્યા પછી સમોત્રપાદિ મ-
હીનતા ટાલી શુદ્ધ મિહિરવ કર્યા ના રૂપ પ્રાપ્તિ કરી કર્મ
મેન્દ પ્રજાપ્તી આગમઅગ શુદ્ધ કંચન કરે. નય નયિ યદિના
બલ છેને પણ સનનુદમાર જાતી વટે મહત્ત વુદ્યો નિગદ્ય-
વો ઉપસર્ગ પરિમદ્દ મદ્દ ॥ ૯ ॥

ધન્ય ! તેહ જે ધન ગૃહ તત્તી,
તન યોહના કરી છેદ ।
નિઃશંગ વનચામે વમે,
તરધાગી હો ને અમિમદ્દ મદ્દ ॥ મ૦ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—ધન્ય ! તેને કે જે ધન ગૃહ તત્તી તન
યોહના છેદ કરી નિઃશંગ નિઃશંગો વનચામે તત્તી. વનચામે
છે. વનચામે મદ્દ ને અમિમદ્દ મદ્દ છે. તરધાગી તત્તી
યોહનામે કંચન છે. તેહ તરધાગી તરધાગી તત્તી, તેહ
મદ્દ તેહ તેહ છે. તેહ તેહ તેહ છે. તેહ તેહ તેહ છે.

કુટુંબાદિનો સ્નેહ ઘાય છે. લેજે દેહયા મિત્ર શુદ્ધ નિજાત્મ
સ્વરૂપ જાણું તેને દેહનો સ્નેહ પગ રહેતો નયા તો અન્ય
વસ્તુનો સ્નેહ જ્ઞાનો રહે ? માટે દેહ સ્નેહ છોડે તેજ તપસ્યા
આરો ॥ ૧૦ ॥

ધન્ય ! તેહ ગચ્છ ગુપ્તા તજી,
જિનકલ્પ ભાવ અફંદ ।
પરિહારવિશુદ્ધિ તપ તપે,
તે વંદે હો દેવચંદ્ર મુનીંદ ॥ ૨૦ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—ધન્ય ! તેને કે લે ગચ્છ ગુપ્તા આદિ આશ્રય
તજી જિનકલ્પ આદરી અફંદી થઈ પરિહાર વિશુદ્ધિ તપ તપે.
પ્રહવા મહંત મુનીંદ્રોને દેવચંદ્રમુનિ વંદના કરે છે ॥ ૧૧ ॥

॥ દાલ ૩ જી ॥

હવે રાત્રી પદમાવલી ॥ ૫ ॥ દેશી ॥

રે જીવ ! સાહસ આદરો,
મત થાઓ દીન ।

સુખ દુઃખ સંપદ આપદા,
પૂર્વ કર્મ આધીન ॥ રે જીવ ० ॥ ૧ ॥

અર્થ:—રે જીવ ! સાહસકે ૦ ધૈર્ય આદરો અર્ધાત્મનું
છોડો, અર્ધાત્મજાવી દીનપણું ઘાય છે માટે અર્ધાત્મનું આદરો.
સુખદુઃખ સંપદા અને આપદા તે તો પૂર્વ કર્મ આધીન છે,

કુટુંબાદિનો સ્નેહ થાય છે. જેને દેહથી મિત્ર શુદ્ધ નિજાત્મ સ્વરૂપ જાણ્યું તેને દેહનો સ્નેહ પણ રહેતો નથી તો અન્ય વસ્તુનો સ્નેહ જ્ઞાનો રહે ? માટે દેહ સ્નેહ છોડે તેજ તપસ્યા આદરે ॥ ૧૦ ॥

ધન્ય ! તેહ ગચ્છ શુભા તજી,

જિનકલ્પ ભાવ અપંદ ।

પરિહારવિશુદ્ધિ તપ તપે,

તે વંદે હો દેવચંદ્ર મુનીંદ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—ધન્ય ! તેને કે જે ગચ્છ શુભા આદિ આશ્રય તજી જિનકલ્પ આદરી અપંદી થઈ પરિહાર વિશુદ્ધિ તપ તપે. પૂરવા મહંત મુનીશોને દેવચંદ્રમુનિ વંદના કરે છે ॥ ૧૧ ॥

॥ ઢાલ ૩ જી ॥

હવે રાગી પદમાવતી ॥ ૫ ॥ દેશી ॥

રે જીવ ! સાહસ આદરો,

મત થાઓ દીન ।

સુખ દુઃખ સંપદ આપદા,

પૂર્વ કર્મ આધીન ॥ રે જીવ ० ॥ ૧ ॥

અર્થ:—હે જીવ ! સાહસકે ૦ ધૈર્ય આદરો અધીરપણું છોડો, અધીરપણથી દીનપણું થાય છે માટે અદીનપણું આદરો. સુખદુઃખ સંપદા અને આપદા તે તો પૂર્વ કર્મ આધીન છે,

શ્વતા પાતંત્ર ઘલ મલ જડ છે, તેથી શું સ્નેહ કરવો ? કે
જેના વડે શુદ્ધ આત્મિક સ્વતંત્ર આનંદની હાની અને અજ્ઞાન
મિથ્યાત્વ કષાય જન્મ જરા મરણાદિની શુદ્ધિ થાય છે તો
પણ દુઃખદર્દી પુદ્ગલ પર્યાયો ઉપર કોણ મૂર્ખ સ્નેહ કરે ॥૩॥

જિમ લાલક વેલૂ તળાં,

ઘર કરીય રમંત ।

તેહ છતે અથવા ઢહે,

નિજ નિજ ગૃહ જંત ॥ રે જીવ૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ:—જેમ લાલક વેલુ અને ઘૂલનાં ઘર કરી રમે છે
અને તે ભાગેથી અપરા નો તેને પટ્ટાં મુક્તિને પોત પોતાને
ઘેર જાય છે. તેમ પૌદ્ગલિક વિશ્વવ પટ્ટો મુક્તિને અપરા નારા
ધર્મેથી સંસારી જીવ અન્ન ગ્રપંતરે જાય છે. તો પૂછવા
પાતંત્ર પદાર્થો ઉપર સ્નેહ કરવો અગર તેના સ્નેહવરો થંચાઈ
રહેલું છે મોક્ષાભિલાષી જીવોને શુક્ત નથી ॥ ૪ ॥

પંથી જેમ સરાહમાં,

નદી નાવની રીતિ ।

તિમ ઇ પરિયણ તો મિલ્યાં,

તિળધી શી પ્રીતિ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ:—પંથી લોકો જેમ ધર્મશાસ્ત્ર અવગત સગાહમાં મેળા
મળે છે વર્ગ નદીઓ વાગેરેના નાવનાં પન અનેક નહેના
લોકો મેળા મળે છે તેમ ઇ કામો પરિચર મળ્યો છે તેથી
પ્રીતિ કરી આત્મ શુદ્ધિને શુદ્ધિ ઇ શું દિનકરો છે ? ના
ઇ તો દિનકરો નર્ક પન અદિનકરો છે ॥ ૫ ॥

ज्यां स्वारथ त्यां ए सहु सगां,

विण स्वारथ दूर ।

पर काजे पापे भले,

तुं किम हांये सूर ॥ रे जीव० ॥ ६ ॥

अर्थ:—ज्यां सुखी जेन स्वारथ छे त्यां सुखी ते सवें सगपण राखे छे पण स्वारथ थया पछी वेगळा रहे छे तो ताहरे पोताना आत्म गुण शिवाय अन्य परिजनयी कांड स्वारथ नयी तो परकाजे तुं शा वाखे पापमां भलुं छुं अने पाप कार्यमां केम शूरो थाउं छुं ? ताहरुं शरण्युं ताहरा रागादि शत्रुओने विदागवामां जो वापरुं तोज ताहरुं पुरुष-पणातुं सांचुं पडाक्रम कहेवाय पण कर्म शत्रुओने पोषवामां अने आत्म गुणोनी हानि करवामां शरण्युं करे तेना जेवो मूर्ख कोण ? ॥ ६ ॥

तज बाहिर मेलावडो,

मिलियो वडु वार ।

जे पूरव मिलियो नहीं,

तिणस्युं धर प्यार ॥ रे जीव० ॥ ७ ॥

अर्थ:—आत्म अंगयी बाहिरनो मेलापरूप मेलावडो छोट के जे अनंतिवार मल्यो तों पण निवृत्तिरूप सुख लेश मात्र ताहरां हांपमां आय्युं नहीं माटे जे अनादियी नयी मल्यो एहवो शुद्धात्म धर्म अने शुद्धात्म धर्मना दातारयी प्यार कर के जेवडे परां निवृत्ति शायत सुख पामे. ॥ ७ ॥

चक्री हरी बल प्रतिहरी,

तस विभव अमान ।

ते पण काले संहस्या,

तुज धन श्ये मान ॥ रे जीव० ॥ ८ ॥

अर्थ:—चक्रवर्ती वासुदेव बलदेव अने प्रतिवासुदेव तेमने
ज्याहा वैभव होय छे तेहवाने पण काले नाश कर्पा तो
ताहकं धन अने वैभव तुं गगतीमां छे ? माटे हे पुद्ग-
लीक धन अने बलनी ममता छोटी आत्मिक धन अने बल-
पूर्ण प्रेम प्रतिये आसो । ८ ॥

हा हा हुंतो तुं फिरे,

परिण चित ।

नरक पट्या कहे तूजने,

कोण को निचिंत ॥ रे जीव० ॥ ९ ॥

अर्थ:—तुं परिवर्तनी दिना माटे हा माहकं अमुक तगुं
मांडुं घडुं मरण पावुं, अपरा तो आ खोने आ शरद छे
अमुक रीतासुं, एम परिवर्तनी दिनामां हां हां कर्मो करुं छुं,
पण तुं जे कर्म बांधुं छुं तेनी दिना कर्मो नवी तो नरक
पट्यां तने कोण निचिंत राखतो ? माटे तांनी नरके दिवरा
हर के ले सुदान तत्त्व पूरुं प्रवाद आसरे छे तेनुं पट
तेज भोगरे पण पीलो बरे भोगवरा तने तेन नवी. को
पुरुष हाथ अंगेटी कोर छोटी दे अने विष्टरे के कर्पां
जडानी छे ? पण ते कोर पाले हाथ जरे नही तेन धन

સાધના રૂપ ઉત્તમ નરભા હાય આધ્યો છે અને તું ગાહત
સાધું કે શી ફીર છે નો નરભાદિ સર્વે ધર્મ સામ્યોનો
જોગ મલ્યો દુર્લભ છે પ્રમ જાણવું ॥ ૯ ॥

रोगादिक दुःख उपने,

मन अरति मध्ये ।

परव निज कृत कर्मनो,

ए अनुभव देव ॥ रे जीव ॥ १० ॥

अर्थः—रोगादिक कृत्वा उत्पन्ने तु मन्त्रां जपति न द्वादिग
केभके पूर्व निज कृत्वा कर्मनो पद्वयो अनुभवा ऐ. वरी तु
निज कृत्वा आगेव्य जायक भगवद् गुरु मन्त्र एं नो ए
अर्था देह सभाजना आ पत्र न हं पतिन सभाजनी
वेद के प्रथम क्या मुखा कर्मनो मन्त्रे नाहरी आगेव्य
जायकत्वात् सभाज के सेवा नि प्रथम शपन शर्मासु।
प्रगटे ॥ १० ॥

एह दरीर अशाश्वनां,

ग्योजमें सौधन ।

प्रोब किसि ने डारे,

जे स्वास्थं ॥ ते जीवन् ॥ ११ ॥

जयं—उत्तर तुल्य शक्तिं प्रोक्तं त्वं अं प्रोक्तं
अथवा तुल्यं शक्तिं प्रोक्तं त्वं अं प्रोक्तं
उत्तरं तुल्यं शक्तिं प्रोक्तं त्वं अं प्रोक्तं
उत्तरं तुल्यं शक्तिं प्रोक्तं त्वं अं प्रोक्तं

રેલા પદાર્થોમાં વિસ્તરી રહ્યો છે પણ તને દિનકારી થતો નથી. માટે શુદ્ધાત્મગુણનાં અને શુદ્ધાત્મ તત્ત્વ દાતારમાં પ્રાંતિ કર કે લેવી અનંતિ પ્રીતિ નાહરી તાહરામાં થશે ॥૧૧॥

જ્યાં લગે તુજ રૂઝ દેહથી,
છે પૂરવ સંગ ।

ત્યાં લગે કોટિ ઉપાયથી,
નવિ થાયે ભંગ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:—જ્યાંસુધી આ દેહથી તાહરો પૂર્ણ કર્મ થશે સંગ ॥ ત્યાંસુધી ક્રોડો ઉપાયથી પણ પૂરે દેહનો ભંગ થવાનો નથી અને તું તો ક્ષાયિક અભંગ અંગવાલો છું ॥ ૧૨ ॥

આગલ પાછલ ચહું દિને,
જે ઘિણસી જાય ।

રોગાદિકથી નવિ રહે.
કોથ કોટિ ઉપાય ॥ રે જીવ૦ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—દેહ તો આગલ પાછલ ચાર દિને નિશ્ચય વિનાશ પામવાવાળી છે અને રોગાદિ ટાલના ક્રોડો ઉપાય કરવાથી પણ રહે પૂવી નથી ॥ ૧૩ ॥

અંતે પણ એને તજ્યાં,
થાયે શિવ સુખ ।

તે જો છૂટે આપથી,
તાં તુજ રહ્યો દુઃખ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—આશ્વર પણ દેહનું મમન્વ છોડવાયીજ નિયમા શિવ-
સુખ થાય છે તો તે દેહ આપવી છૂટે તેમાં તુજને શું દુઃખ છે ?
દેહના મમન્વવડેજ અનેક જ્ઞાનના કર્મ રોગ અને દુઃખ
સ્વડા થયાં છે તો તે મમન્વ નજવાયીજ સુખ થાય એમાં શું
શંકા છે ? ॥ ૧૪ ॥

ए तन विणसे ताहरे,
नवि कोई हाण ।
जो ज्ञानादिक गुणतणो,
तुज आवे ज्ञाण ॥ रे जीव० ॥ १५ ॥

અર્થ:—જો તને નિજ જ્ઞાનાદિક ગુણનું ધ્યાન આવે
અને થીર રહે તો ઇ દેહ વિણગતાં તાહરી કોઈ પ્રકારની
હાનિ નથી ॥ ૧૫ ॥

तुं अजरामर आनमा,
अविचल गुण राण ।
क्षण भंगुर जड देहथी,
तुज किहां पिछाण ॥ रे जीव० ॥ १६ ॥

અર્થ:—તું અજર અમર આનમ તત્ત્વ છું તું તાહણ
જ્ઞાન થારિય કર્તા મોક્ષા પ્રાપ્તિના વ્યવસ્થા અર્થે અન્ય
અવિચલ ગુણોને રાજા છું અને તું પોતાનો મુન્દરી ઇ ગુણો
મર્યાદા કર્યાં તો કોણ કારુ જગદ્ગુરુ તાહણ ગુણો મર્યાદા
કરી કરાવે છે ? મર્યાદા ગુણો મર્યાદા અને થીર ગુણો અવર

ગુણોમાં રાજ્ય કર પરમાનંદ ભોગી થા. પુહવા ક્ષણ મંચુર
અને જડ દેહથી તેં રયો ગુણ પીઠાગી દોસ્તી રાસી છે ॥ ૧૬ ॥

છેદન ભેદન તાડના,

વધ વંધન દાહ ।

પુટલને પુટલ કરે,

તું અમર અગાહ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:—દેહ ઉપર છેદન ભેદન તાડન નર્જન થવ વંધન
દાહ આદિ જે લે વેદના થાય છે તે પુટલને પુટલ કરે પણ
તું તો અમર અને કોશને ગ્રહવા પકડવામાં ન આવું પુહવો
છું તો પર પુટલ અધિર વસ્તુનો મમત્વ શા વારતે કરું
છું ? ॥ ૧૭ ॥

પૂર્વ કર્મ ઉદયે સહી,

જે વેદના થાય ।

ધ્યાવે આતમ તિણ સમે,

તે ધ્યાની રાય ॥ રે જીવ૦ ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:—પૂર્વ કર્મ ઉદય વશે શરીર ઉપર લે જે વેદના
થાય તે સમય લે જીવ આત્માનો અણ્ય અવેદક ગુણ ધ્યાય
શેઝ ધ્યાની રાજા સમજવો ॥ ૧૮ ॥

જ્ઞાન ધ્યાનનો ધાતડી,

કરણી આસાન ।

અંત સમે આપદ પહ્યાં,

ચિરલા કરે ધ્યાન ॥ રે જીવ૦ ॥ ૧૯ ॥

अर्थः—ज्ञान ध्याननी बात करवी सुगम छे पण कोइ शुभाशुभ उदय आव्ये, अंन समय आफत पड्ये विरलाज ध्यान राखे छे माटे कोइ समय पण स्वसपम चूक्यो नही ॥ १९ ॥

अरति करी दुःख भोगवे,

परवश जिम कीर ।

तो तुज जाणपणातणो,

गुण केवो धीर ॥ रे जीव० ॥ २० ॥

अर्थः—अशुभ कर्म उदय आव्ये पर वशता मानी आदरी कीरनी पेठे अरति करी तुं दुःख भोगवुं तो ताहरा जाणपणातुं धैर्य हो गवुं ? माटे आत्म अंग अरंड अभंग जाणी धैर्य आदरी दीन भवुं नही ॥ २० ॥

शुद्ध निरंजन निरमला,

निज आत्म भाव ।

ते विणसे कहे दुःख किंदो,

जे मिलियो आव ॥ रे जीव० ॥ २१ ॥

अर्थः—ताहो शुद्ध निर्मल के० कर्मज मने नही पहचो मृदालम भाव छे ते जग निधाय कर ते मांहे रमन कर, पण स्वयं नही अपनी स्वयं दुःख पर्याप्त दिनरातानां जे गवुं ? तोही नही छे केने कोइ दुःख माने ते ता मर्यादा नम छे नम भाव छोडी दे अने

જો કદાપિ જન્મ મરણ અને પરિસહાદિયી ડરનો હોતો તો
અદાર પાપસ્થાનને લગ્નૂલ સહિત પહેલેયી ઝલેડી ફેંક દુટલે
તે પરિસહો આવવાના નથી. પર દ્રવ્યમાં અહંપણાનો ભર્મ મેદ-
જ્ઞાનની શક્તિ ઘડે પ્રથમવીજ દૂર કરવો એ પરમોત્તમ ફલાજ
છે ॥ ૨૧ ॥

દેહ ગેહ ભાડાતણો,

એ આપણો નાહિ ।

તુજ ગૃહ આતમ જ્ઞાન એ,

તિણમાંહે સમાહિ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૨૨ ॥

અર્થ:—દેહ એ ભાડાતું ઘર છે પણ આપણું નથી. તાહરું
ઘર તો આત્મજ્ઞાન સહિત સ્વપ્રદેશ રૂપ સત્તા ધૂમિ છે. તે
માંહે તું સમાજા ! પણ ઘડગલ પર્યાય રૂપ પત્થમાં તાહરો
સમાવેશ નથી ॥ ૨૨ ॥

મેતારજ સૂકોસલો,

ઘલી ગજસુકુમાલ ।

સનતકુમાર ચક્રી પેરે,

તન મમતા ટાલ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:—મેતારજ મુનિ, સૂકોસલ મુનિ, ગજસુકુમાલ મુનિ
ઘલી સનતકુમાર ચક્રી કે જેણે પ્રથમવીજ દેહની મમતા
ત્યાગી હતી તો ઉપસર્ગ આવ્યે પણ રૂઢી રીતે અવલ અડોલ
આત્મ શુદ્ધતામાં મગ્નપણે રહ્યા. તેમ તું પણ આત્મ શુદ્ધતામાં
ધિર મમતા અંદર અને દેહની મમતા ટાલ ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:—જ્ઞાન ધ્યાનની વાત કરવી સુગમ છે પણ કોઈ શુભાશુભ ઉદય આવ્યે, અંત સમય આફત પડ્યે વિસ્લાજ ધ્યાન રાखे છે માટે કોઈ સમય પણ સ્વસયમ ચૂક્યો નહીં ॥ ૧૯ ॥

અરતિ કરી દુઃખ ભોગવે,
પરવશ જિમ કીર ।
તો તુજ જાણપણાતણો,
ગુણ કેવો ધીર ॥ રે જીવ૦ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:—અશુભ કર્મ ઉદય આવ્યે પર વશતા માની આદરી કીરની પેટે અરતિ કરી તું દુઃખ ભોગવું તો તાહરા જાણપણાતું ધૈર્ય શું રયું ? માટે આત્મ અંગ અરંડ અભંગ જાગી ધૈર્ય આદરી દીન થવું નહીં ॥ ૨૦ ॥

શુદ્ધ નિરંજન નિરમલો,
નિજ આતમ ભાવ ।
તે વિણસે કહે દુઃખ કિશો,
જે મિલિયો આવ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:—તાહરો શુદ્ધ નિર્મલ કે૦ કર્મરાજ મહે નહીં પૂરો શુદ્ધાત્મ ભાવ છે તે જગ નિશ્ચય કર તે માંહે સ્વયં કા, પણ કર્મ વશે આત્મ કહેતો શુદ્ધાત્મ પદાર્થ વિગતવામાં જોઈ શકે ? તો તેને જાણ વિણે અને કોઈ દુઃખ માને તે તો નિર્મલ નહીં હૈ. તો તે કર્મ ભાવ છોટી દે અને

જો કદાપિ જન્મ મરણ અને પરિસહાદિયી ઢરતો હોય તો
અંધાર પાપસ્થાનને જાડનૂલ સહિત પહેલેયી ઉલેડી ફેંક દુટલે
તે પરિસહો આવવાના નથી. પર દ્રશ્યમાં અહંપણનો ભર્મ મેદ-
જ્ઞાનની શક્તિ ઘડે પ્રદમ્યીજ દૂર કરવો એ પરમોત્તમ ફાજ
છે ॥ ૨૧ ॥

દેહ ગેહ ભાડાતળો,

એ આપણો નાહિ ।

તુજ ગૃહ આત્મ જ્ઞાન એ,

તિળમાંહે સમાહિ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૨૨ ॥

અર્થ:—દેહ એ ભાડાનું ઘર છે પણ આપણું નથી. તાહરું
ઘર તો આત્મજ્ઞાન સહિત સ્વપ્રદેશ રૂપ સત્તા મૂમિ છે. તે
માંહે તું સમાજી ! પણ ધુડ્ડાલ પર્યાય રૂપ પરધરમાં તાહરો
સમાવેશ નથી ॥ ૨૨ ॥

મેતારજ સૂકોસલો,

ઘલી ગજસુકુમાલ ।

સનતકુમાર ચક્રી પેરે,

સન મમતા ટાલ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:—મેતારજ મુનિ, સૂકોસલ મુનિ, ગજસુકુમાલ મુનિ
ઘલી સનતકુમાર ચક્રી કે જેને પ્રપમ્યીજ દેહની મમતા
ત્યાગી હતી તો ઉપસર્ગ આવ્યે પણ રૂઢી રીતે અચલ અડોલ
આત્મ શુદ્ધતામાં મગ્ન રહ્યા. તેમ તું પણ આત્મ શુદ્ધતામાં
ધિર મમતા અંદર અને દેહની મનતા ટાલ ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:—જ્ઞાન ધ્યાનની વાત કરવી સુગમ છે પણ કોઈ શુભાશુભ ઉદય આથ્યે, અંત સમય આફત પડ્યે વિરલાજ ધ્યાન રાસે છે માટે કોઈ સમય પણ સ્વસપ્ન ચૂક્યો નહીં ॥ ૧૯ ॥

અરતિ કરો દુઃખ ભોગવે,

પરવશ જિમ કીર ।

તો તુજ જાણપણાતણો,

શુણ કેવો ધીર ॥ રે જીવ૦ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:—અશુભ કર્મ ઉદય આથ્યે પર વશતા માની આદરી કીરની પેઠે અરતિ કરી તું દુઃખ ભોગવું તો તાહરા જાણપણાતું ધેયું શું રવું ? માટે આત્મ અંગ અસંક અભંગ જાગી ધેય આદરી દીન થવું નહીં ॥ ૨૦ ॥

શુદ્ધ નિરંજન નિરમલો,

નિજ આતમ ભાવ ।

તે ઘિણસે કહે દુઃખ કિશો,

જે મિલિયો આવ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:—તાહરો શુદ્ધ નિરંજન કે૦ કર્મરત મટે નહીં પ્રહરો શુદ્ધાત્મ ભાવ છે તે જાણ નિશ્ચય કર તે માંહે સ્વભાવ, પણ કર્મ નહોતે અર્થ: રહેતું શુદ્ધાત્મ પર્યાય શિવમવાર્તાને છે તે જાણ ? તેણે જાણી તે જે અને કોઈ શુદ્ધાત્મ માને તે તા મંદબુદ્ધિ નમ છે. ત્યજ અર્થે ભાવ છોડી દે અને

જો કદાપિ જન્મ મારગ અને પરિસહાદિયી ઢરતો હોઉં તો
અગાર પાપસ્થાનને ઘડમૂલ સદિન પહેલેયી ઉસેઢી ફેંક એટલે
તે પરિસહો આવવાના નથી. પર દ્રવ્યમાં અહંપણનો ભર્મ મેદ-
જ્ઞાનની શક્તિ ઘડે પ્રદમ્પર્ણાજ દૂર કરવો એ પરમોત્તમ ફટાજ
છે ॥ ૨૧ ॥

દેહ ગેહ માઢાતણો,

એ આપણો નાહિ ।

તુજ ગૃહ આતમ જ્ઞાન એ,

તિણમાંહે સમાહિ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૨૨ ॥

અર્થ:—દેહ એ માઢાતું ધાર છે પણ આપણું નથી. તાહરું
ધાર તો આગજ્ઞાન સદિન સમદેશ રૂપ સત્તા મૂમિ છે. તે
માંહે તું સમાહ્યા ! પણ પ્રશ્નગત પર્યાપ રૂપ પરધર્માં તાહરો
સમાદેશ નથી ॥ ૨૨ ॥

મેતારજ સૂકોસલો,

ઘલી ગજનુકુમાલ ।

સનતકુમાર ધકી પેરે,

તન મમતા ઢાલ ॥ રે જીવ૦ ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:—મેતારજ સુનિ, મુશોત્ત સુનિ, ગજનુકુમાર સુનિ
ધારી સત્તરકુમાર ધકી કે જેને પ્રદમ્પર્ણાજ દેહની મમતા
સ્વર્ગી હતી તો જન્મનાં આવે પણ ધકી તેને અજ્ઞાત અજ્ઞાત
અજ્ઞાત દુઃખનાં કમરને મળે તેવું પણ જન્મ દુઃખનાં
ધાર મળ્યા અજ્ઞાત અને દેહની મમતા ઢાલ ॥ ૨૩ ॥

કષ્ટ પડ્યાં સમતા રમે,
 નિજ આતમ ધ્યાય ।
 દેવચંદ્ર તિળ મુનિ તળા,
 નિત વંદુ પાય ॥ રે જોવ૦ ॥ ૨૪ ॥

અર્થ:—દેવચંદ્ર મુનિ કહે છે કે કષ્ટ આપ્યા છતાં પણ
 પોતાના દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાઢ મગમાં સંતોષ રાખે સમતા ધરે વૃદ્ધે
 આતમ શુદ્ધતા ધ્યાય તેમ મુનિના ચગ્ગત્તમત વંદુ છે ॥૨૪॥

॥ હાલ ૪ થી ॥

॥ પ્રાણી ધરીય સયેગ વિચાર ॥ ૧ દેશી ॥
 જ્ઞાન ધ્યાન ચારિત્રને રે,
 જો દ્રઢ કરવા ચાહ ।
 તો એકાકી ત્રિહરતાં રે,
 જિનકલ્પાદિ સાય રે
 પ્રાણી એકલ માવના માવ,
 શિવ મારગ સાધન વાય રે ॥

॥ પ્રાણી૦ ૧ આંકળી ॥ ૧ ॥

અર્થ:—જે મુનિ જ્ઞાન ધ્યાન અને ચારિત્રને દ્રઢ કર્યા
 વદાય તો તે મુનિ ધર્મની તિહરતા જિનકલ્પ આદિ માવ
 કે૦ વરદે-આદે. ૧ માટે રે પ્રાણી ! તું એકલમાની
 માવના માવ. પણ મોક્ષમાર્ગ તજવાનો કશું છે ॥ ૧ ॥

સાધુ ભણી ગૃહવાસની રે.

છુટી મમતા તેહ ।

તો પણ ગચ્છાસીપણો રે,

ગણ ગુરૂ પર છે નેહરે ॥ પ્રાણી૦ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—સાહુને ઘરવાસની મમતા તો સ્ત્રી પણ ગચ્છ-
વાસીઓના સમુદાય ઉત્ત નેહ દોષ છે, તે પણ શુભ કર્મ-
બંધનું કારણ થઈ જીવને મંગલમાં ભેદે છે ॥ ૨ ॥

પણ મૃગની પેરે નેહપીરે,

છાંડિ સરલ પ્રતિબંધ ॥

તું પચાસી અનાદિનો રે.

કિણધી તુજ પ્રતિબંધરે ॥ પ્રાણી૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—તે મૃગની પેરે ગણ આદિ સર્વે પ્રતિબંધ
છોટી પુશાગિ દિશા. પણ બંધ છે. તું અનાદિનો પુશાગિ
પં. તારે કિણ પચાસી પ્રતિબંધ છે ॥ ૩ ॥

શત્રુ મિત્રતા સર્વપી રે,

પામી ધાર અનંત ।

યોગ સયણ દુરનન તિસ્ત્યો રે,

પાલે સહુનો અંતરે ॥ ૪ ॥ પ્રાણી૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ:—મિત્રતા અનંત સર્વના દાવે રહ્યા અને વિત્તા
અનંત ધાર પદ મેળવે છે તે દરે કોઈ મિત્ર અને કોઈ
દુરનન ૧ રાજે મરત હુલ્લ કર્મનો અંત છે ॥ ૪ ॥

वांधे करम जीव एकलोरे,
भोगवे पण ते एक ।

किण ऊपर किण वातनीरे,
राग द्वेषनी टेक रे ॥ प्राणी० ॥ ५ ॥

अर्थ:—जीव एकलो पोते पोताना अशुद्ध परिणामे वांधे छे अने ते उदय आय्ये पोते एकलोज भोगवे छे. अन्य कोना उपर अने कइ वातनी राग द्वेषनी देव राखरी ॥५॥

जो निज एकपणुं ग्रहेरे,
छोडी सकल परभाव ।

शुद्धात्म ज्ञानादिशुं रे
एक स्वरूपे भाव रे ॥ प्राणी० ॥ ६ ॥

अर्थ:—जो आत्मा अनंत लक्षणवालो एक शायक पोते छं, ए शिवाय अन्य ते छं नयी, शायकता शिवाय अन्य मने नयी, पुद्गलादि अन्य पदार्थों मादरा बटे के कर्षा नयी, अन्य पदार्थ कोइ पण मादरा माटे नयी, मादरादी के मुक्त माश्रित नयी, तेम मादरा के मादरायां नयी पण जागी नै. विभाव छोडी छं एकर निरूप अशक्ति शुद्ध शुद्ध पर्यायनो एक सिद्ध छं एन पदार्थों ग्रहे तो अन्य द्रव्य शुद्ध पर्यायना शुभाशुभ मंगल्यो विह्वलो विह्वल जाय अने निर्विकल्प समधि पमे. ए माटे अन्मना शुद्ध शानादि राखैतुं एह अनेकतुं भाव ॥ ६ ॥

આઠ્યો પળ તું એકલો રે,
જાઈશ પળ તું એક ।
તો એ સર્વ કુટુંબી રે,
પ્રીત કિસિ અવિવેક રે ॥ પ્રાણી૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—તું અહિંઆં એકલોજ આઠ્યો છું અને એકલોજ જાઈશ તો આ અદિ કુટુંબ અને અન્ય અનેક પદાર્થોથી હે અવિવેકી ! તું શા માટે મોતિ રાણું છું ? ॥ ૭ ॥

વન માંહે ગજ સિંહાદિથી રે
વિહરતાં ન ટલે જેહ ।
જિણ આસન રવિ આયમે રે,
તિણ આસન નિશિ છેહરે ॥ પ્રાણી૦ ॥ ૮ ॥

અર્થ:—મુનિ વનમાં ગજ સિંહાદિ દેસી ભય પામી પાછો ફરે નહીં પણ વિહાર કરતાં લે આસને રવિ અસ્ત થાય તેજ આસને નિર્ભયપણે રહિ રાત્રી ફરી કરે ॥ ૮ ॥

આહાર ગ્રહે તપ પારણેજો,
કરમાં લેપ ત્રિહોજ ।
એક વાર પાણી પોષતાં રે,
વનચારી ચિત્ત અડીનરે ॥ પ્રાણી૦ ॥ ૯ ॥

અર્થ:—મુનિ તપને પાળે સ્વાદ આદિકની લોભપતા મૂળાદિક કર્મ છેડે રહેત સંયમ અર્થે દિનમાં એક વાર અ-

હાથે અને ફક્ત વાર પાળી પીણ અને વનચારી પેઠે અદીન-
મુનિ ફક્તો વિચરે ॥ ૯ ॥

પ્રહ દોષ પર ગ્રહણથીરે

પર સંગે ગુણ હાણ ।

પર ધન ગ્રાહી ચાર તે રે,

ફક્તપણો સુલ્લક્ષણ રે ॥ ગ્રાણી૦ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—જે જે દોષો છે તે ગુણલ પર્ણે ગ્રહણતા, વ્યાપકતા, શક્તિ, કતા, મોક્ષ આદિવિષયની ઉપર છે જગત્તર પર્ણેની ગ્રાહકતા વ્યાપકતા શક્તિ આદિ છોડી ગુણાત્મ તત્ત્વનું ફક્તપણું કરે તો તે બનતુ ગુણની ગણ છે પણ પર સંગે તો ગુણોની જ્ઞાતિ વાચ છે માત્ર પર્ણે તરીકે ફક્ત ગુણાત્મ માવમાં મગ્નતા જેવું તેજ ફક્તપણું કરે તો સુલ્લક્ષણ છે. જે પર વસ્તુ પર વન કરે તે જોર જાણો, પણ પોતાની વસ્તુ મોક્ષે તે નિમંષણે તદ્દત્તે સુલ્લક્ષણ વર્ણ આત્મા પર પરિણતિ ગ્રહણતા તરીકે જ્ઞાનાદિક વિજ પર્ણે વિષયમાં ગ્રાહકતા વ્યાપકતા શક્તિ કતા મોક્ષ અદીન-મુનિ તરે તોજ શક્તિ સમયમાં મગ્ન રહે ॥ ૧૦ ॥

પર સંજોગથી થંધ છેરે,

પર વિયોગથી મોક્ષ ।

તેજ તરી પર મેન્દ્રાચરે,

ફક્તપણો નિજ વોચે ॥ ગ્રાણી૦ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—જે સંજોગે વા છે તે પર છેલ્લું મુક્તિ

છે. તે માટે પર મેલાવડો તરી પોતાના પુકપણને જાણી
જ્ઞાનાદિક ગુણોને પુષ્ટ કર ॥ ૧૧ ॥

જન્મ ન પામ્યો સાથ કોરે,

સાથ ન મરશે કોય ।

દુઃખ વહેંચવા કો નહીંરે,

ક્ષણભંગુર સહુ લોચરે ॥ પ્રાણી૦ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:—કોઈ સાથે મેલાઈ જરી જન્મ પામ્યો નથી તેમ
મન્યો પણ નથી તેમ દુઃખ વહેંચવા પણ કોઈ સમર્થ નથી
પણ જેને જેવાં જન્મ મરણ દુઃખ આદિનો ઉદય હોય તેવોજ
તે ભોગવે સર્વ જીવનાં શરીર ક્ષણભંગુર છે માટે અશ્વ
આત્મ અંગમાં પોતાવગું જાણી પુરસ્કવણે થિર રહો ॥ ૧૨ ॥

પરિજન મરતો દેખીનેરે,

શોક કરે જન મૂઢ ।

અવસરે ઘારો આપણોરે,

સહુ જનની રૂઢરે ॥ પ્રાણી૦ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—પરિવારમાંથી કોઈને મરતો દેખી મૂઢ પુરુષ
શોક કરે છે વળી અવસરે સર્વનો તેમ આપણો પણ ઘારો
છે એમ જાણીને પરિજન અને શરીર રૂપર દ્રવ્યમાં મમતા
કરતા નથી તે અલંકાર શુદ્ધ નિજ આત્મ સ્વભાવ જાણી નિર્ભય
નિરાકુટ રહે છે ॥ ૧૩ ॥

સુરપતિ ચક્રી હરી વલીરે,

એકલા પરભવ જાય ।

अर्थः—करकंदु मुनि, नमिशज रफी, हुम्मुह आदि ऋषीश्वरोने गाईए, बड़ी मृगायुन हरिकेशी मुनि के लेणे सत्पार्थ मुनिपणु आदरखु तेना चरणकमल हुं नित्ये प्रत्ये वंदु छुं ॥ १६ ॥

साधु चिलाती सुत भलोरे,
बलो अनाथी तेम ।
एम मुनि गुण अनुमोदतारे,
देवचंद्र सुख खेमरे ॥ प्राणो० ॥ १७ ॥

अर्थः—बड़ी रुडो बिलातीपुत्र नामा साधु बड़ी अनाथी आदि निग्रंधना गुणोनी अनुमोदना करतां देवचंद्र मुनि कहे छे के ऐम कुशलना शिवपद पामीए ॥ १७ ॥

॥ दाल ५. मी ॥

इतिपरे धंचल आउखुं जीव जागोरे ॥ ए देशी ॥
चेतन ए तन कारिमो तुमे ध्यावोरे,
शुद्ध निरंजन देव ।
भविक तुमे ध्यावोरे,
शुद्ध स्वरूप अनूप ॥ भविक० ॥ १ ॥

अर्थः—हे चेतन ! जा शरीर कारखुं छे एउठे क्षणमां छे अने क्षिणमां नही, क्षिणमां निरोगी अने क्षिणमां रोगा-
क्रांत, क्षिण सबळ निर्बल एम अघिर परीणतिवाहुं ए शरीर

તેથી કામ્યું છે પરવસુ છે. માટે હે મત્તિ ! તમે છુની મમતા
અને સ્નેહ સંભાલ છોડી શુદ્ધ નિરંજન આત્મદેવને વ્યાપો
પોતાના શુદ્ધ સ્વરૂપનો અનુપમ અનુભવ અમ્યાસ કરો ॥૧॥

નરભવ શ્રાવક કુલ લહ્યો ॥ તુ૦ ॥

લાધો સમક્તિ સાર ॥ મત્તિક૦ ॥

જિન આગમ રુચિશું સુણો ॥ તુ૦ ॥

આલસ નિંદ નિવાર ॥ મત્તિક૦ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—ઉત્તમ આર્ય ક્ષેત્રમાં નરભવ શ્રાવકકુલ સદ્ગુરુ
એ સત્શાસ્ત્ર યોગ પામ્યા કે જે વશે દ્રષ્ટાંત પામવો હુલંભ
૧. પૂર્વી સામગ્રી પામી વિષય પ્રમાદ વશે ફોગટ ન ગમાવો
તે સાર સમક્તિ પણ પામ્યા છે માટે આલસ અને નિંદા
હી જીનેશ્વરે પ્રરુપેલું આગમ કે જેમાં સમ્પરુપાક્રમ ફોરી
કલ કમનો નાશ કરી પરમનિવૃત્તિ રૂપ મોક્ષપદની પ્રાપ્તિ
પદ આદિ ભાવ ચનાય્યા છે તે આગમ પરમ પ્રેમ રુચિ
દર સહિત સાંભલો. વઢી આગમમાં પંચાસ્તિકાવના અને
તત્ત્વના ભાવ પ્રત્યક્ષપણે સિદ્ધ કરી દેરાહયા છે તે
મહો શંકાદિ દોષ ટાલી નિઃશંક નિર્ભયપણે મોક્ષમાર્ગ
તે ॥ ૨ ॥

સમયાંતર સહમાવનો ॥ તુ૦ ॥

દર્શન જ્ઞાન અનંત ॥ મ૦ ॥

આતમ ભાવે યિર સદા ॥ તું૦ ॥

અશ્વય ચરણ મહંત ॥ મ૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—જેને સમયાંતર વસ્તુના છતાં આત્મશાશ્વતા ભાવતું અનંત દર્શન જ્ઞાન છે તે આત્મભાવે સત્તાપણે સદા ધિર છે. અને શુદ્ધનયદ્રષ્ટે સ્વસ્વભાવમાં રમણ કરીયે તો દર્શન જ્ઞાન ધારિય સદા આત્મભાવથી અમેદ અને પ્રગટપણે ધિર છે. તે અક્ષય મહા સ્વભાવાચરણ સકલ સમય પરમાનંદ આપવાવાળું છે ॥ ૩ ॥

ત્રિન લોક ત્રિહું કાલની ॥ તુ ॥

પરિણતિ ત્રીન પ્રકાર ॥ મ ॥

એક સમે જાણે નિણે ॥ તુ ॥

નાણ અનંત અપાર ॥ મ ॥ ૪ ॥

અર્થ:—આત્મા જન લોકનાં શેલ દ્રવ્યોની ઉત્પાદ પ્પય પુરુષ ૧૧ પ્રકારની પરિણતિ સકલ સમય સમકાળે જાણે છે તેથી તેનું અંત શૂન અપાર જ્ઞાન છે ॥ ૪ ॥

સકલ દોષહર શાશ્વતો ॥ તુ ॥

ધીરજ પરમ અદોન ॥ મ ॥

સૂક્ષ્મ તનુ ધંધન વિના ॥ તુ ॥

અવગાહના સ્વાધીન ॥ મ ॥ ૫ ॥

અર્થ:—આત્મા શરદેષ અને સ્વયં સત્તાદિ સકલ દોષોને હરવાવાળો પોતે સર્વસ્વિદ્ જ્ઞાનનો છે, જન્મ મૃત્યુ અમર અનંત ધીરજન અને—મનસ કન્દેણી દીનતા રહિત છે. કાર્મણ આદિ સૂક્ષ્મ તનુ ધંધન વિના જેનો અવગાહના અસરકારે પોતાને સ્વાધીન છે ॥ ૫ ॥

પુદ્ગલ સકલ વિવેકથી ॥ તું ॥

શુદ્ધ અમૂર્તિ રૂપ ॥ મં ॥

ઈન્દ્રિય સુખ નિસ્પૃહ થઈ ॥ તું ॥

અકપાય અવાહ સ્વરૂપ ॥ મં ॥ ૬ ॥

અર્થ:—પુદ્ગલ તે પોતાના યર્ગ ગંધ રસ સ્પર્શ સંકલ્પ પડળ વિલ્લંસન ગ્રહણ ત્યાગ વા આદિ અનેક રૂપી લક્ષણ સહિત છે. એવી મિત્ર આત્મ જ્ઞાન દર્શન રમણ સુખ વીર્ય દાન લાભ ભોગ ઉપભોગ ઉપભોગાદિ અનેક અરૂપી અમૂર્તિ લક્ષણ સુક્ત સદા છે. કોઈ કાલે પણ તે પુદ્ગલાદિ અન્ય દ્રવ્યના વિશેષ લક્ષણવાળો હોતો નહીં, છે નહીં, થતો નહીં માટે પરલક્ષણે પોતાનો ન જાણે. આત્મા સ્વલક્ષણે અભિ પરલક્ષણે નાસ્તિ રૂપ છે. એમ એમ વિશેષે સ્વપર મિત્રના જાગી પર મમતા આદિ ત્યાગી આપણા દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલ ભારમાં આપાપણાની કઢી મતિ કરી વિગત ઉપયોગે અસંકલ્પ સમય આત્મશુદ્ધતા ધ્યાનો, આત્મ શુદ્ધતામાં ઉપયોગ રમણો, ઈન્દ્રિય સુખથી નિસ્પૃહ થઈ કપાયો અને કપાયોનાં કારણ તત્ત્વો અવાધિન શુદ્ધાત્મ સ્વરૂપમાં લક્ષણ વિગત કમે ॥ ૬ ॥

દ્રવ્યત્તણા પરિણામથી ॥ તું ॥

અગુરુ લઘુત્વ અનિત્ય ॥ મં ॥

સત્ય સ્વભાવમયો સદા ॥ તું ॥

અસત્ય તત્ત્વો તુમે મિત્ર ॥ મં ॥ ૭ ॥

અર્થ:—દ્રવ્યના પરિણામમાં અગુરુ લઘુત્વ અનિત્ય

નવે નવે સમયે નવા નવા પર્યાયે સ્વગુણ દ્વાનિવૃદ્ધિપને ધ્રુવ
છતાં ઉપાદ્ધિ વ્યવસ્થાને પરિણમે છે. ધ્રુવો અનિત્ય સ્વભાવ
છતાં પણ નિત્ય સ્વભાવચાલો અને સ્વાદ્વાદ પરિણામી આત્મ
સ્વભાવ ધ્યાસો, પોતાના દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલ અને ભાવે સદા સત્ય
સ્વભાવવંત આત્મા છે અને પર દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલ અને ભાવે
અસત્ય છે. માટે હે મિત્ર ! અસત્ય તજી સત્ય સ્વભાવમયી
આત્મ સ્વરૂપ ધ્યાસો ॥ ૭ ॥

નિજ ગુણ રમતો રામ ણ ॥ તું ॥

સકલ અકલ ગુણ સ્વાણ ॥ મં ॥

પરમાત્મ પર જ્યોતિ ણ ॥ તું ॥

અલસ અલેપ વસ્ત્રાણ ॥ મં ॥ ૮ ॥

અર્થ:—આત્મા પોતાના શુદ્ધ ગુણમાં રમતો પોતેજ રામ
છે, ઇચ્છે પરમ આરામી છે. વહી શુદ્ધિથી વહી શકાય નહીં
પ્રહ્લો અકલ અને સકલ ગુણની સ્વાણ છે. વહી ણ પરમાત્મા
છે, પરમભાવનો ભોગી છે, સૂર્ય ચંદ્ર તારા નક્ષત્ર ॥ અગ્નિ
આદિની વ્યાવહારિક જ્યોતિથી પર ઇચ્છે જ્ઞાન દર્શન રૂપ
અતીતિક પરમ જ્યોતિવંત છે, વહી હૃદયસ્પર્શે પૂર્ણ લક્ષમાં
આવે નહીં પ્રહ્લો છે. વહી જેમ આકાશને કર્દમાદિ લેપ
લાગે નહીં તેમ આત્મ અંગે પ્રદુગ્ધ લેપ લાગે નહીં પ્રહ્લો
છે, પણ જે મૂઠો પ્રદુગ્ધમાં પોતાપણું જાણે માને છે તેને
નિષ્પાત્વ રાગાદિ લેપ લાગ્યો કહિયે. પણ શુદ્ધનયે જેને
સ્વસ્વરૂપમાં લક્ષ છે તેને કર્મ લેપ લાગતો નથી પ્રહ્લો આત્મા
સિદ્ધાંતોમાં વસ્ત્રાણો છે ॥ ૮ ॥

પંચ પુણ્યગી પૂજ્ય ના ॥ તુ ૦ ॥

સર્વ ધ્યેયગી ધ્યેય ॥ મ ૦ ॥

ધ્યાતા ધ્યાન રૂ ધ્યેય ના ॥ તુ ૦ ॥

નિશ્ચ અમર ના શ્રેય ॥ મ ૦ ॥ ૧ ॥

અર્થ:--અરિહંત, મિત્ર, આધાર, ઉપાધ્યાય અને સાતુ પ
પંચ પામેથી પૂજ્ય છે તેમને પજાવી જીવ દેગારીક શુભ
મતિ પામે કેમકે પ્રશાન્ત રાગ તે પળ પુણ્યાશ્રય રૂપ છે અને
પોતાના પરમદેવને પૂજી તે નો રાગ સદિન શુદ્ધાત્મ ભાવ છે.
તો શુદ્ધાત્મ ભાવ મેળો પુરુષ નિર્વાણ પદ પામે. અરિહંત
અને આધારાંદિ તત્ત્વ ઉપદેશના દાનાર છે પણ તે ઉપદેશને
મહાન કરવાવાળો અને મેલવાવાળો આત્મા પોતેજ પૂજ્ય છે,
કહી આત્મશુદ્ધતા દિવાય જે અન્ય ધ્યેયનું ઘ્યાનું તે શુભ-
શુભ યંત્ર પ્રકૃતિને વગાડવામાં છે અને સદૃજ શુદ્ધાત્મ સ્વ-
રૂપનું ઘ્યાનું તે શુભાશુભ યંત્ર વિના નિર્વાણ પદ આપનારું
છે. માટે સકલ ધ્યેયમાં શુદ્ધાત્મ ભાવ તે પરમ ધ્યેય છે.
શુદ્ધ ધ્યાનને ઘ્યાવાવાળો પોતે આત્માજ છે અને ઉપયોગ
શુદ્ધ ધ્યેયમાં ધિર કરી તે ઉપયોગ પોતાનોજ છે અને શુદ્ધ
ધ્યેય તે પોતાનુંજ શુદ્ધ સ્વરૂપ છે, એમ ઘ્યાના ધ્યાન અને
ધ્યેય વ્યવહારે મેલ કહીયે અને નિશ્ચયને પુ થને ભાવ
આત્માવી અમેદ પળે છે છૂટે આત્માનાજ છે તેજ ધ્યેય કે
કલ્યાણકારી છે ॥ ૧ ॥

અનુભવ કરતાં વહનો ॥ તુ ૦ ॥

થાણ પરમ પ્રમોદ ॥ મ ૦ ॥

एक रूप अभ्यासशुं ॥ तु० ॥

શિવ સુખ છે તસુ ગોદ ॥ મ૦ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—આત્મ શુદ્ધતાનો અનુભવ કરતાં પરમ પ્રમોદ ઉપજે અને પુદ્ગલ વિષય અનુભવ રૂપ અશુદ્ધતા ટહે. જે મુનિ અનંત લક્ષણમયી પોતાના જ્ઞાપક એક રૂપનો અભ્યાસ કરે—
દયાય તેને મોક્ષ સુખ પોતાની ગોદમાં ધૃટે પોતાના સ્વોદા-
માંજ છે ॥ ૧૦ ॥

बंध अवंध ए आत्मा ॥ तु० ॥

करता अकरता एह ॥ भ० ॥

एह भोगता अभोगता ॥ तु० ॥

स्याद्वाद गुण गेह ॥ भ० ॥ ११ ॥

અર્થ:—પદ્મવ્યના મમત્વયી બંધાપટો આત્મા દ્રવ્યકર્મ તથા ભાવકર્મ બાંધે છે પણ શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપ જાગી પર પારિણામિકતા ત્યાગ્યા પછી સ્વસ્વરૂપમાં સ્મે ત્યાદી તે અવંધ છે. ઘડી વ્યવહારનપદી દ્રવ્યકર્મ અગર પુદ્ગલ વર્ગના, જીવ વર્ગની જીવ બાંધે છે અને નિષ્કય નપદી પોતાના ક્ષિય રૂક્ષગને કરી પુદ્ગલ પરમાણુ આ અગર પુદ્ગલ વર્ગના આ-
પત્તમાં પુદ્ગલો સાથે બંધાય છે પણ જીવ, પુદ્ગલો સાથે બંધાતો નથી. વ્યવહાર નપદી જીવ, દ્રવ્ય કર્મનો અને ગામ નગર ઘટ પટાદિનો કર્તા કહેવાય પણ નિષ્કયનપદી ગામ નગર કે ઘટ પટ તથા દ્રવ્યકર્મ પુદ્ગલ વર્ગના આદિનો કર્તા જીવ નથી. પણ સ્વસ્વભાવનો કર્તા છે. રાગાદિ વરો પર ગુણ પર્યાયનો ભોગી જીવ કહેવાય પણ નિષ્કય નપદી

પર ગુણ પર્યાયનો ભોગી જીવ નથી. અશુદ્ધ નિશ્ચયે સગાદિ
અશુદ્ધતાનો ભોગી છે પણ શુદ્ધ નિશ્ચયનયે પોતાનું શુદ્ધ
સ્વરૂપ જાણ્યા પછી પોતાના જ્ઞાનાનંદ આદિ અનંત શુદ્ધ
સ્વભાવનો ભોગી છે એમ સ્પષ્ટતાદ્વાદ્ એજ ગુણનું ઘર છે ॥
॥ ૧૧ ॥

एक अनेक स्वरूप ए तु० ॥

नित्य अनित्य अनादि ॥ भ० ॥

सदसद्भावे परिणम्या ॥ तु० ॥

मुक्त सकल उन्माद ॥ भ० ॥ १२ ॥

અર્થ:—આત્મા પોતાના પરમ ચેતનત્વ સ્વભાવે નિશ્ચય
અનંત પર્યાયનો એક વિંદુ એક રૂપ છે અને જ્ઞાન દર્શન
દ્વારા મુક્તિ વીર્યાદિ કે વ્યવહારે અનેક રૂપ છે. દ્રવ્યાર્થિક-
નયે નિત્ય છે. નવા નવા પર્યાય પરિણમવે પર્યાયાર્થિકનયે
અનિત્ય છે. સ્વદ્રવ્યોદિકે સત્ય અને પરદ્રવ્યોદિકે અમત્ય
છે. એમ સર્વે દ્રવ્યો સકલ સમય સદસદ્ભાવે પરિણમ્યા
અનાદિ સિદ્ધ છે. માટે મોહ મદિગનો ઉન્માદ છોડી વદ-
ન્ય વસ્તુ સ્વરૂપ જાગી પરદ્રવ્યની મમતા છોડી શુદ્ધત્વ
તત્ત્વમાં લીન થવું જોઈએ ॥ ૧૨ ॥

ज्ञप तद करिया स्वपयकी ॥ तु० ॥

अष्ट करम न विलाय ॥ भ० ॥

ते सद् आत्म ध्यानधी ॥ तु० ॥

क्षणमे स्वरू थाय ॥ भ० ॥ १३ ॥

અર્થ:—તપ જપ કિરિયાનો સ્વપ કરવાયી લે આઠ કર્મનો નાશ થાય નહીં તે આઠે કર્મનો શુદ્ધાત્મ ધ્યાનવડે ક્ષણમાં ક્ષય પાય છે ॥ ૧૩ ॥

શુદ્ધાત્મ અનુભવ વિના ॥ તું ॥

વંધ હેતુ શુભ ચાલ ॥ મં ॥

આત્મ પરિણામે રમ્યા ॥ તું ॥

પ્રહજ આસ્ત્રવ પાલ ॥ મં ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—શુદ્ધાત્મ અનુભવ વિના શુભાશુભ સર્વે આચરણ તે કર્મવંધનાં હેતુ છે. લે જીવ શુદ્ધાત્મ પરિણામે રમ્યા તેને આસ્ત્રવરૂપ પાળી આવતું અટકાવવાને પાલ ઘાંઘી પુટલે શુભાશુભ પુટલ દત્ત અને શુભાશુભ પુટલ પરિણામ રસ આવતા રોકવાને સંચર રૂપ આઠી પાટ ઘાંઘી એમ જાણવું ॥ ૧૪ ॥

ઈમ જાણી નિજ આત્મા ॥ તું ॥

વરજી સકલ ઉપાધ ॥ મં ॥

ઉપાદેય અવલંબને ॥ તું ॥

પરમ સહોદર સાધ ॥ મં ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:—એમ જાણી સકલ શુભાશુભ વિભાવ ઉપાધિ ઘાટી એકલો સહજ નિજ શુદ્ધાત્મ ભાવ રૂપ શુદ્ધ તત્ત્વ ધ્યાનો. શુદ્ધ આત્મભાવ રૂપ ઉપાદેય અવલંબને વર્તી પરમ મહોદય સિદ્ધિ પદ સાધ્ય સાધો-સિદ્ધિ વગે ॥ ૧૫ ॥

ભરત ઈલાસુત તેતલી ॥ તું ॥

ઈત્યાદિક મુનિ શૃંદ ॥ મં ॥

પર ગુણ પર્યાયનો ભોગી જીવ નથી. અશુદ્ધ નિશ્ચયે રાગાદિ
અશુદ્ધતાનો ભોગી છે પણ શુદ્ધ નિશ્ચયને પોતાનું શુદ્ધ
સ્વરૂપ જાણ્યા પછી પોતાના જ્ઞાનાનંદ આદિ અનંત શુદ્ધ
સ્વભાવનો ભોગી છે એમ સ્પષ્ટાદ એજ ગુણનું ઘર છે ॥
॥ ૧૧ ॥

एक अनेक स्वरूप ए तु० ॥

नित्य अनित्य अनादि ॥ भ० ॥

सदसद्भावे परिणम्या ॥ तु० ॥

मुक्त सकल उन्माद ॥ भ० ॥ १२ ॥

અર્થ:—આત્મા પોતાના પરમ ચેતનસ્વ સ્વભાવે નિશ્ચય
અનંત પર્યાયનો એક પિંડ એક રૂપ છે અને જ્ઞાન દર્શન
ચરણ સુખ વીર્યાદિ કે વ્યવહારે અનેક રૂપ છે. દ્રવ્યાર્થિક-
નયે નિત્ય છે. નવા નવા પર્યાય પરિણમવે પર્યાયાર્થિકનયે
અનિત્ય છે. સ્વદ્રવ્યાદિકે સત્ય અને પરદ્રવ્યાદિકે અસત્ય
છે. એમ સર્વે દ્રવ્યો સકલ સમય સદસદ્ભાવે પરિણમ્યા
અનાદિ સિદ્ધ છે. માટે મોહ મદિરાનો ઉન્માદ છોડી યથા-
વત્ વસ્તુ સ્વરૂપ જાણી પરદ્રવ્યની મમતા છોડી શુદ્ધાત્મ
તત્ત્વમાં લીન થવું જોઈએ ॥ ૧૨ ॥

जप तप करिया खपथकी ॥ तु० ॥

अष्ट करम न विलाय ॥ भ० ॥

ते सह आत्म ध्यानथी ॥ तु० ॥

क्षणमें खेरू थाय ॥ भ० ॥ १३ ॥

અર્થ:—તપ જપ કિરિયાનો સ્વપ કરાવી જે આઠ કર્મનો નાશ થાય નહીં તે આઠે કર્મનો શુદ્ધાત્મ ધ્યાનવડે ક્ષણમાં ક્ષણ થાય છે ॥ ૧૩ ॥

શુદ્ધાત્મ અનુભવ વિના ॥ તું ॥

બંધ હેતુ શુભ ચાલ ॥ મં ॥

આત્મ પરિણામે રમ્યા ॥ તું ॥

પ્રહજ આસ્રવ પાલ ॥ મં ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—શુદ્ધાત્મ અનુભવ વિના શુભાશુભ સર્વે આચરણ તે કર્મબંધનાં હેતુ છે. જે જીવ શુદ્ધાત્મ પરિણામે રમ્યા તેને આસ્રવરૂપ પાણી આવતું અટકાવવાને પાલ ધાંધી પુટલે શુભાશુભ પુટલ દલ અને શુભાશુભ પુટલ પરિણામ રસ આવતા રોકવાને સંકર રૂપ આઢી પાલ ધાંધી એમ જાણવું ॥ ૧૪ ॥

ઈમ જાણી નિજ આત્મા ॥ તું ॥

વરજી સકલ ઉપાધ ॥ મં ॥

ઉપાદેય અવલંબને ॥ તું ॥

પરમ સહોદર સાધ ॥ મં ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:—એમ જાણી સકલ શુભાશુભ વિભાવ ઉપાધિ ટાળી એકલો સદ્ગજ નિજ શુદ્ધાત્મ ભાવ રૂપ શુદ્ધ તત્ત્વ ધ્યાઓ. શુદ્ધ આત્મભાવ રૂપ ઉપાદેય અવલંબને વર્તી પરમ મહોદય સિદ્ધિ પદ સાચ્ય સાધો-સિદ્ધ કરો ॥ ૧૫ ॥

ભરત ઈલાસુત તેતલી ॥ તું ॥

ઈત્યાદિક મુનિ શૃંદ ॥ મં ॥

પર ગુણ પર્યાયનો ભોગી જીવ નથી. અશુદ્ધ નિશ્ચયે રાગાદિ
અશુદ્ધતાનો ભોગી છે પણ શુદ્ધ નિશ્ચયનયે પોતાનું શુદ્ધ
સ્વરૂપ જાણ્યા પછી પોતાના જ્ઞાનાનંદ આદિ અનંત શુદ્ધ
સ્વભાવનો ભોગી છે એમ સ્પષ્ટાદ એજ ગુણનું ઘર છે ॥
॥ ૧૧ ॥

एक अनेक स्वरूप ए तु० ॥
नित्य अनित्य अनादि ॥ भ० ॥
सदसद्भावे परिणम्या ॥ तु० ॥
मुक्त सकल उन्माद ॥ भ० ॥ १२ ॥

અર્થ:—આત્મા પોતાના પરમ ચેતનત્વ સ્વભાવે નિશ્ચય
અનંત પર્યાયનો એક પિંડ એક રૂપ છે અને જ્ઞાન દર્શન
ધરણ સુખ વીર્યાદિ કે વ્યવહારે અનેક રૂપ છે. દ્રવ્યાર્થિક-
નયે નિત્ય છે. નવા નવા પર્યાય પરિણમવે પર્યાયાર્થિકનયે
અનિત્ય છે. સ્વદ્રવ્યાદિકે સત્ય અને પરદ્રવ્યાદિકે અસત્ય
છે. એમ સર્વે દ્રવ્યો સકલ સમય સદસદ્ભાવે પરિણમ્યા
અનાદિ સિદ્ધ છે. માટે મોહ મદિરાનો ઉન્માદ છોડી યથા-
વનુ વસ્તુ સ્વરૂપ જાણી પરદ્રવ્યની મમતા છોડી શુદ્ધાત્મ
તત્ત્વમાં લીન થવું જોઈએ ॥ ૧૨ ॥

जप तप करिया खपथकी ॥ तु० ॥
अष्ट करम न विलाय ॥ भ० ॥
ते सद् आतम ध्यानथी ॥ तु० ॥
क्षणमें खेरू थाय ॥ भ० ॥ १३ ॥

અર્થ:—તપ જપ કિરિયાનો સ્વપ કરવાયી લે આઠ કર્મનો નાશ થાય નહીં તે આઠે કર્મનો શુદ્ધાત્મ ધ્યાનવડે ક્ષણમાં ક્ષય પામ છે ॥ ૧૩ ॥

શુદ્ધાત્મ અનુભવ વિના ॥ તું ॥

બંધ હેતુ શુભ ચાલ ॥ મં ॥

આત્મ પરિણામે રમ્યા ॥ તું ॥

પ્રજા આસ્ત્રવ પાલ ॥ મં ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—શુદ્ધાત્મ અનુભવ વિના શુભાશુભ સર્વે આચરણ તે કર્મપંથનાં હેતુ છે. જે જીવ શુદ્ધાત્મ પરિણામે રમ્યા તેને આસ્ત્રવરૂપ પાની આવતું અટકાવવાને પાલ યાંધી દુષ્ટે શુભાશુભ પુટ્ટલ દલ અને શુભાશુભ પુટ્ટલ પરિણામ રત આવતા રોકવાને સંચાર રૂપ આઠી પાલ યાંધી એમ જાણવું ॥ ૧૪ ॥

ઈમ જાણી નિજ આત્મા ॥ તું ॥

યરજી સકલ ઉપાધ ॥ મં ॥

ઉપાદેય અવલંબને ॥ તું ॥

પરમ સહોદર સાધ ॥ મં ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:—એમ જાણી સકલ શુભાશુભ દિશાવ ઉપાધિ ટાલી દુષ્ટો સહજ નિજ શુદ્ધાત્મ ભાવ રૂપ શુદ્ધ તત્ત્વ ધ્યાઓ. શુદ્ધ આત્મભાવ રૂપ ઉપાદેય અવલંબને વર્તી પરમ મહોદય સિદ્ધિ પદ નાત્ય નાચો-સિદ્ધિ વગે ॥ ૧૫ ॥

મરત ઈલાનુત તેતલી ॥ તું ॥

ઈત્યાદિક મુનિ મૃદ ॥ મં ॥

પર ગુણ પર્યાયનો મોગી જીવ નથી. અશુદ્ધ નિશ્ચયે રાગાદિ
અશુદ્ધતાનો મોગી છે પણ શુદ્ધ નિશ્ચયને પોતાનું શુદ્ધ
સ્વરૂપ જાણ્યા પછી પોતાના જ્ઞાનાનંદ આદિ અનંત શુદ્ધ
સ્વભાવનો મોગી છે એમ સ્પષ્ટતાદ ઇજ ગુણનું ઘર છે ॥
॥ ૧૧ ॥

एक अनेक स्वरूप ए तु० ॥

नित्य अनित्य अनादि ॥ भ० ॥

सदसद्भावे परिणम्या ॥ तु० ॥

मुक्त सकल उन्माद ॥ भ० ॥ १२ ॥

અર્થ:—આત્મા પોતાના પરમ ચેતનત્વ સ્વભાવે નિશ્ચય
અનંત પર્યાયનો એક પિંડ એક રૂપ છે અને જ્ઞાન દર્શન
ઘરણ સુખ વીર્યાદિ કે વ્યવહારે અનેક રૂપ છે. દ્રવ્યાર્થિક-
નયે નિત્ય છે. નવા નવા પર્યાય પરિણમવે પર્યાયાર્થિકનયે
અનિત્ય છે. સ્વદ્રવ્યાદિકે સત્ય અને પરદ્રવ્યાદિકે અસત્ય
છે. એમ સર્વે દ્રવ્યો સકલ સમય સદસદ્ભાવે પરિણમ્યા
અનાદિ સિદ્ધ છે. માટે મોહ મદિરાનો ઉન્માદ છોડી યથા-
વત્ વસ્તુ સ્વરૂપ જાણી પરદ્રવ્યની મમતા છોડી શુદ્ધાત્મ
તત્ત્વમાં ઊંન થવું જોઈએ ॥ ૧૨ ॥

जप तप करिया खपथकी ॥ तु० ॥

अष्ट करम न विलाय ॥ भ० ॥

ते सद् आत्म ध्यानथी ॥ तु० ॥

क्षणमें खेरू थाय ॥ भ० ॥ १३ ॥

બૃહત્કલ્પ સૂત્રની વાણી,

દીઠી તેમ કહાણીજી ॥ ભા૦ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—એ પંચ ભાવના મુનિઓના મનને સંવર નિપજા-
વનારી સંવર ભાવની રાણ વસાગી છે અને એનું વસ્ત્રાણ
બૃહત્કલ્પ ભાષ્યમાં જેમ દેહ્યું તેન અર્હિજાં કયું છે ॥ ૨ ॥

કર્મ કતરણી શિવ નિસરણી,

ધ્યાન ઠાણ અનુસરણીજી ।

ચેતન રામતણી એ ઘરણી,

ભવ સમુદ્ર દુઃખ હરણીજી ॥ ભા૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—એ ભાવનાઓ હુદ્ધ કર્મને કાપવાને કતરણી
સમાન, શિવ મહેલમાં ઘડવાને નિસરણી સમાન, હુદ્ધ ધ્યાન
વધારવાવાલી અને ધિરના આપવાવાલી ઘડી ગુણટાણાની શ્રે-
ણિ પૂર ઘડશમાં આધ્યમ્ન છે, આત્માનું ઘર સંભાલવા મુઘા-
રવાવાલી માટે ચેતન ઘસી અને ભવ સમુદ્રના દુઃખદી
તારવા નાવ અને સદ્ગુણ સમાન છે ॥ ૩ ॥

જયવંતા પાઠક ગુણ ધારી,

રાજસાગર સુવિચારીજી ।

નિર્મલ જ્ઞાન ધરમ સંભાલી,

પાઠક સદુ હિતકારીજી ॥ ભા૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ:—કર્મ શક્તિને જીતવાવાલા જયવંતા ઉત્તમ ગુણ-

૧ શ્રીમદ્ દેવચંદ્રની પંચભાવનાનાર વ્યક્ત્યોએ ટ્યો સ્તોત્ર નથી,

ધારી શુદ્ધ તત્ત્વ વિચારવાલા રાજસાગર નામા પાટક તેજ
 દિપ્ય નિર્મલ જ્ઞાન અને નિર્મલ ધર્મના મંડાર સદુ સેતે
 દિનકારી જ્ઞાનનામ નામના પાટક ચત્રી ॥ ૪ ॥

રાજહંસ સદ્ગુરુ સુપસાપે,

દેવચંદ્ર ગુણ ગાયત્રી ।

ભવિક જીવ જે ભાવના ભાપે,

તેહ અમિત સુખ પાવત્રી ॥ મ૦ ॥ ૫ ॥

જેગલમેરી શાહ સુત્રાગી,

વર્તમાન વટ ભાગીત્રી ।

ગુપ્ત કલ્પ સકલ સોભાગી,

સાધુ ગુણના રાગીત્રી ॥ મ૦ ॥ ૬ ॥

નગ આપદ્ધતી ભાવના ભાઈ,

દાલક્રમમાં ગાઈત્રી ।

મગદો ગુણદો જે જ્ઞાના,

લક્ષ્મી તે સુખ જ્ઞાનાત્રી ॥ મ૦ ॥ ૭ ॥

મન શુદ્ધ વંદે ભાવના ભાઈ,

પાવન ત્રિન ગુણ પાવોત્રી ।

મન મુનિશર ગુણ મંગલ વમાવો,

સુખ મંગલિ મૂલ્ય પાવોત્રી ॥ મ૦ ॥ ૮ ॥

अष्ट प्रयत्न मातानी सद्ग्यायो.

॥ दोहा ॥

गुह्य कल्पतरु धेनिनी,
पर उत्तरकुरु भोमि ।
अध्यात्म रस दासि कला,
क्षी जिन धाणी भोमि (नोमि!) ॥ १ ॥
दीपखंद पाटक गुगुरु,
पद बंदी अवदान ।
सार धर्मण गुण भावना,
गाइतुं प्रदधन मान ॥ २ ॥
जननी दुष्ट हित शुभवती,
निम ए पवण माय ।
पारित्र गुण वृणवर्जनी,
निरमल तिरु सुन्दरान ॥ ३ ॥
भाव अधोमी वरण वृद्धि,
मुनिवर हृति धरं ।
जो हृति ना नहि दखे,
तो सुमने दिखरे ॥ ४ ॥

गुप्ति एक संवरमयी,
 उच्छरंगीक परिणाम ।
 संवर निर्झर समितिथी,
 अपवादे गुणधाम ॥ ५ ॥
 द्रव्ये द्रव्यन चरणता,
 भावे भाव चरित ।
 भाव द्रष्टि द्रव्यन क्रिया,
 सेवि लहो शिव मित ॥ ६ ॥
 आत्म गुण प्राग्भावधी,
 जे साधक परिणाम ।
 समिति गुप्ति ते गिनं कहे,
 साध्य सिद्धि शिव ठाम ॥ ७ ॥
 निश्चय करण मनि थई
 समिति एतियर नाथि ।
 परम अर्द्धमक भावधी,
 आगधे निरुताथि ॥ ८ ॥
 परम महोदय भावधा,
 जेह यथा उजमान्द ।
 अमन निरु मादग सति,
 माई मय गुणमाद ॥ ९ ॥

॥ शाल पहेंतो ॥

प्रथम गोवाटण्ठने भवेजी ॥ ए. देशी ॥

प्रथम अहिंसक व्रततणीजी,

उत्तम भावना एह ॥

संवर कारण उपदिशीजी,

समता रस गुण गेह ॥

मुनीसर इरिया समिति संभार,

आश्रव कर तनु योगथीजी,

दुष्ट चपलता वार ॥ मुनीसर० ॥ १ ॥

काय गुप्ति उत्सर्गनोजी,

प्रथम समिति अपवाद ॥

इरिया ते जे चालवोजी,

धरि आगम विधिवाद. मुनी० ॥ २ ॥

ज्ञान ध्यान सिद्दशायमांजी,

धिर धेठा मुनिराज ॥

इयाने चपलपणो करेजी,

अनुभव रस सुखराज ॥ मुनी० ॥ ३ ॥

मुनि ऊठे वसही थकीजी,

पामी कारण च्यार ।

જિન યંવન પ્રામાંનરેજી,
 કે આહાર નિહાર ॥ મુની૦ ॥ ૪ ॥
 પરમ ચરણ સંચર ધરુજી,
 રાવં જાણ જિન વીઠ ॥
 ણુનિ રામતા રુનિ ઉપજેજી,
 નિળે મુનિને એ દેઠ ॥ મુની૦ ॥ ૫ ॥
 રાગ વધે થિર ભાવથીજી,
 જ્ઞાનથિના પરમાદ ॥
 થીનરાગતા રૂઢતાજી,
 વિચરે મુનિ રાલ્હાદ ॥ મુની૦ ॥ ૬ ॥
 એ શરીર ભય મૂલ છે જી,
 તમુ પાંચક આદાર ।
 જાવ અયાંતી નરિ હુવેજી,
 ર્યાં અનાદિ આવાર ॥ મુની૦ ॥ ૭ ॥
 વચ્ચાદારે નિશા છે જી,
 પદ્મ અંગ દયવદાર ।
 ધન્ય જનનુ પરમાત્માજી,
 ત્રિહં નિશ્ચલતા માર. મુની૦ ॥ ૮ ॥
 વા વચ્ચિત્તિ કૃત વચ્ચલતાજી,
 કીમ મુદ્ધરોં રજ ।

एम विचारी कारणेजी,
 करे गोचरी तेह ॥ मुनी० ॥ ९ ॥
 क्षमावंत दयालुआजी,
 निस्पृही तनु नीराग ।
 निर्विषयी गजगतिपरेजी,
 विचरे मुनि महा भाग ॥ मुनी० ॥ १० ॥
 परमानंद रस अनुभव्याजी,
 निज गुण रमता धीर ।
 देवचंद मुनि बंदतांजी,
 लहिये भवजल तीर ॥ मुनी० ॥ ११ ॥

॥ ढाल घीजी ॥

॥ भावना माद्री वृत्ती ॥ ए देशी ॥

साधुजी समिति वीजी आदरो,
 घवन निदोष परकासरे ।
 गुप्ति उत्सर्गनो समिति ते,
 मार्ग अपवाद सुविलासरे ॥ साधु० ॥ १ ॥
 भावना घीजा महाव्रततणी,
 जिन भणी सत्यता मूलरे ।

भाव अहिंसकता बधे,
 सर्व संघर अनुकूलरे ॥ साधु० ॥ २ ॥
 मोनधारी मुनि नवि बहे,
 वचन जे आश्रय मेहरे ।
 आचरण ज्ञानने ध्याननो,
 साधक उपदिरो तेहरे ॥ साधु० ॥ ३ ॥
 उदित पर्याप्ति जे वचननी,
 ते करो श्रुत अनुसाररे ।
 बोध प्राग्भावी राज्ञायथी,
 बलि करे जगत उपसाररे ॥ साधु० ॥ ४ ॥
 साधु निज वीर्यथी परगणां,
 नवि करे ग्रहणने त्यागरे ।
 ते भणी वचन गुप्ति रह्ये,
 यह उल्लसं मुनि मार्गरे ॥ साधु० ॥ ५ ॥
 योग जे आश्रयपद हनो,
 ते क्यों निर्भग रूपरे ।
 गोंदथी कंचन मुनि करे,
 साधना साध्य विद्वररे ॥ साधु० ॥ ६ ॥
 आत्म दिन पर दिन कागसो,
 प्राररे सर्व मित्रायरे ।

ते भणी अस्तन वसनादिका,
 आश्रय सर्व अववाचरे ॥ साधु० ॥ ७ ॥
 जिन गुण स्तवन निज तत्त्वने,
 जोइवा करे अविरोधरे ।
 देशना भव्य प्रतिबोधवा,
 वापणा करण निज बोधरे ॥ साधु० ॥ ८ ॥
 नय गम भंग निक्षेपयो,
 स्वहित स्याद्वादयुत वाणरे ।
 सोल दश चार गुणसु मिलि,
 कहे अनुयोग सुपहाणरे ॥ साधु० ॥ ९ ॥
 सूत्रने अर्थ अनुयोग ए,
 वीय निर्वृक्ति संजुत्तरे,
 तीय भाष्ये नये भावियो,
 मुनि वदे वचन एन तंतरे ॥ साधु० ॥ १० ॥
 ज्ञान समुद्र समता भर्या,
 संवरी दया भंडारे ।
 तत्त्व आनंद आस्वादता,
 वंदिए चरण गुणधारे ॥ साधु० ॥ ११ ॥
 मोह उदये अमोही जिता,
 शुद्ध निज साध्य लपलीनरे ।

भाव अहिंसकता वधे,
 सर्व संहर अनुकुलरे ॥ साधु० ॥ २ ॥
 मोनधारी मुनि नवि बहे,
 वचन जे आश्रय गेहरे ।
 आचरण ज्ञानने ध्याननो,
 साधक उपदिसं तेहरे ॥ साधु० ॥ ३ ॥
 उदित पर्याप्ति जे वचननी,
 ते करो श्रुत अनुगाररे ।
 बोध प्राग्भायी राजापयी,
 बलि करे जगज उपगाररे ॥ साधु० ॥ ४ ॥
 साधु निज धीर्यधी परमगो,
 नवि करे महगने श्यागरे ।
 ते भगो वचन मुनि रहे,
 पद उलग्ग मुनि मार्गरे ॥ साधु० ॥ ५ ॥
 योग जे आश्रयद हनो,
 न कयो निर्जग हाररे ।
 लोदधी कंचन मुनि करे,
 साधना साध्य विद्वाररे ॥ साधु० ॥ ६ ॥
 अगम दिन वा दिन कागमो,
 आदरे नवि गिज्ञापररे ।

ते भणी असन वसनादिका,
 आश्रय सर्व अवदायरे ॥ साधु० ॥ ७ ॥
 जिन गुण स्तवन निज तत्त्वने,
 जोडवा करे अत्रिरोधरे ।
 देशना भव्य प्रतिबोधवा,
 वायणा करण निज बोधरे ॥ साधु० ॥ ८ ॥
 नय गम भंग निक्षेपधी,
 स्वहित त्याहादयुत वाणरे ।
 सोल दश चार गुणसु मिलि,
 कहे अनुयोग सुपहाणरे ॥ साधु० ॥ ९ ॥
 सूत्रने अर्थ अनुयोग ए,
 धीय निर्युक्ति संजुत्तरे,
 तीय भाष्ये नये भावियो,
 मुनि वदे वचन एम तंतरे ॥ साधु० ॥ १० ॥
 ज्ञान समुद्र समता भर्या,
 संवरी दया भंडाररे ।
 तत्त्व आनंद आस्वादता,
 वंदिए चरण गुणधाररे ॥ साधु० ॥ ११ ॥
 मोह उदये अमोही जिता,
 शुद्ध निज साध्य लपलीनरे ॥ साधु० ॥ १२ ॥

देवचन्द्र तेह मुनि धनिये,
ज्ञान अमृत रस पीनरे साधु ॥ १२ ॥

॥ हाण श्रीजी ॥

॥ हांहरिपा मुनि ॥ ए देशी ॥

समिति तीसरी एषणाजी,
पांच महाग्रन मूल ।
अणहारी उरमर्गनोजी,
ए अणवाव अमृत;
मनमोहन मुनियर समिति राधाजितधार ॥ १ ॥
चेतनता चेतनतणीजी,
नवि परमंगी नेह ।
निण पर सन्मुख नवि कोरगी,
आत्मगती प्रती जेह ॥ मन ॥ २ ॥
काय योग गुरुन प्रदेजी,
एह न आत्म धर्म ।
आत्म करवा भोगताजी,
हुं भावते ए धर्म ॥ मन ॥ ३ ॥
अणनिर्गति अण श्रीगनीजी,
मेवह इति अन्तर ।

पण अभिसंधिज धीरधीजी,
 कीम प्रहे परभाव ॥ मन० ॥ ४ ॥
 इम पर त्यागी संवरीजी,
 न प्रहे पुद्गल खंध ।
 साधक कारण राखवाजी,
 अशनादिक संबध ॥ मन० ॥ ५ ॥
 आत्म तत्त्व अनंतताजी,
 ज्ञान विना न जणाय ।
 तेह प्रगट करवा भणीजी,
 श्रुत सज्ञाय उपाय ॥ मन० ॥ ६ ॥
 तेह जेहथी देह रहेजी,
 आहारे पलवान् ।
 साध्य अधरे हेतुनेजी,
 केम तजे गुणवान् ॥ ७ ॥
 तनु अनुपायी धीरनोजी,
 धर्तन अशन संजोग ।
 पृच्छ यदि सम जाणीनेजी,
 अशनादिक उपभोग ॥ मन० ॥ ८ ॥
 जो साधकता नवी अडेजी,
 तो न प्रहे आहार ।

बाधक परिणति वारणाजी,
 अशनादिक उपचार ॥ मन० ॥ १९ ॥
 मुडतालीसे द्रव्यनाजी,
 दोष तजी नीराग ।
 अराध्रान्ति मूढ्या विनाजी,
 भ्रमर पेरे यडभाग ॥ मन० ॥ १० ॥
 तत्त्व कचि तत्पाद्ययीजी,
 तत्त्व रसीक निर्घय ।
 कर्म उदये आहारनाजी,
 मुनि माने पत्नीगण ॥ मन० ॥ ११ ॥
 लाभयकी पण घन लहंजी,
 अति निर्झग करत ।
 पाम्ये अण दयापकरणंजी,
 निर्गमल रंत मईत ॥ मन० ॥ १२ ॥
 अणादायता साधनाजी,
 गमना अमृत कंद ।
 निशु भ्रमण वार्धयमीजी,
 जे रंदि रेवरीद ॥ मन० ॥ १३ ॥

॥ ढाल चोथी ॥

॥ भोलीडा हंसारे विषय न रावीए ॥ पृ. देशी ॥

समिति चोथीरे चठ गति वारणी,

भाखी श्री जिनराज ।

राखी परम अहिंसक मुनिवरे,

खाखी ज्ञान समाज ॥ १ ॥

सहज संवेगीरे समिति परिणमे,

साधन आत्म काज ।

आराधन ए संवर भावनो,

भव जल तारण जहाज ॥ सहज० ॥ २ ॥

अभिलाषी निज आत्म तत्त्वता,

साखी करि सिद्धांत ॥

नाखी सर्व परिग्रह संगने,

ध्यानाकाशीरे संत ॥ सहज० ॥ ३ ॥

संवर पंचतणी ए भावना,

निरुपाधिक अग्रमाद ।

सर्व परिग्रह त्याग असंगता,

तेहनो ए अपवाद ॥ सहज० ॥ ४ ॥

श्याने मुनिवर उपकरण संगहे,

जे परभाव विरक्त ।

देह अमोहीरे नवि लोही कदा,
 रत्नत्रयी संपत्त ॥ सहज० ॥ ५ ॥
 भाव अहिंसकता कारण भणी,
 द्रव्य अहिंसक साधि ।
 रजोहरण मुख यम्प्रादिक धरे,
 वरवा योग समाधि ॥ सहज० ॥ ६ ॥
 शिव साधननो मूल ते ज्ञान छे,
 तेहनो हेतु सप्रशाय ।
 ते आहारे ते बलि पात्रयी,
 जयणाष्ट ग्रहनाथ ॥ सहज० ॥ ७ ॥
 बाल तरुण नर नारी जंतुने,
 नग्न दुर्गच्छानो हेतु ।
 निगे बालपट ग्रही मुनि उपदिशे,
 शुद्ध धरम संहत ॥ सहज० ॥ ८ ॥
 वस मसक शीतादि वरिणाहे,
 न रंघे ध्यान समाधि ।
 कल्पक आदिक निरमोहीरगं,
 बाले मुनि निरवाध ॥ सहज० ॥ ९ ॥
 छेन अंश

दश वैकालीक भगवई साखधी,
 तन थिरताने रे तंत ॥ सहज० ॥ १० ॥
 लघु सजीव सच्चित्त रजादिनो,
 वारण दुःख संघट ।
 देखी पूंजेरे मुनिवर तेहथी,
 ए पूरव मुनिवट ॥ सहज० ॥ ११ ॥
 पुद्गल खंध ग्रहण निखेचना,
 द्रव्ये जयणारे तात् ।
 भावे आत्म परिणति नवनवी,
 ग्रहतां समिति प्रकाश ॥ सहज० ॥ १२ ॥
 बाधक भाव अद्वेषणे तजे,
 साधक ले गत राग ।
 पूरव गुण रक्षक पोषकपणे,
 नीपजते शिव माग ॥ सहज० ॥ १३ ॥
 संजम धेणेरे संचरता मुनि,
 हरे कर्म कलंक ।
 धरता समता रस एकत्वता,
 तत्व रमणी निशंक ॥ सहज० ॥ १४ ॥
 जग उपगारीरे तारक भव्यना,
 लायक पूर्णानंद ।

१७८६: अष्ट प्रवचन भाग्यो साक्षात्:

देवगर्भं पृथगा मुनिराजना।
वन्दे पयः अरविं ॥ सहजः ॥ १५ ॥

॥ दाल पांशमी ॥

चेनन चेंनजोरे ॥ पृ वैशी ॥

पंशमी रागिनि कहि अति सुखम्ये,
पारिठागणिया नाम ।
परम अहिमक धर्म कभारणीरे,
मृदु करुणा परिणाम ॥ १ ॥
मुनिवर संवाग्योरे,
समिति मदा मुखवाप ।
दिरता भावे संगम मांहायमंरे,
निमल संवर भाग ॥ मुनिः ॥ २ ॥
देव नेदयो नन्दता वंदे,
पिकमे दुष्ट कयाग ।
निग तनु गग व्यानं म्मेरी,
मान नग्न सुरगाय ॥ मुनिः ॥ ३ ॥
निहं गगो निहं मय उगंरे,
देव गगो वरिदा ॥

करे जंतु खर थिर अणदूहव्यारे,
 सकल दुगंछा वार ॥ मुनि० ॥ ४ ॥
 संयम बाधक आत्म विराधनारे,
 आणा घातक जाणि ।
 उपधि अशन शिष्यादिक परठवेरे,
 मायति लाम पिछाणि ॥ मु० ॥ ५ ॥
 वप्या आहारे सपीया परठवेरे,
 निज कोठे अप्रमाद ।
 देह भरागी भात अव्यापतारे,
 धीरनीय अपवाद मु० ॥ ६ ॥
 संलोकादिक धूपण परिहरीरे,
 घरजी रागने द्वेष ।
 आगम शीते परठवणी करेरे,
 लाघव हेतु विशेष ॥ मु० ॥ ७ ॥
 कल्पातीत जाहालंदी क्षमीरे,
 जिन कल्पादि मुनीश ॥
 तेने परठवणा एक मलतणोरे,
 तेह अस्य बली दीत ॥ मु० ॥ ८ ॥
 रात्रे प्रभवणादिक परठवेरे,
 विधिकृत मंडल ठाम ।

धिरि कल्पनो प्रति अपवाव छेरे,
 ग्लानादिक नहि काम ॥ मु० ॥ ९ ॥
 एह द्रव्यथी भावमांरे,
 बाधक जे परिणाम ।
 द्वेष निवारी भावकता विनारे,
 रात्रि विभाव विराम ॥ मु० ॥ १० ॥
 आत्म परिणति तत्त्वमयी करेरे,
 परिहरता परभाव ॥
 द्रव्य समिति पिण भावभणो धरेरे,
 मुनिनो एह स्वभाव ॥ मु० ॥ ११ ॥
 एव समिति समता परिणामधीरे,
 क्षमा कोण मन रोव ।
 भावन पावन मयम माधवतां,
 कर्ता गुण गण पाव ॥ मु० ॥ १२ ॥
 माय्यागो निज मन्त्रे मन्त्रमयीरे,
 उद्योगी निर्माण ।
 योग क्रिया कल भाव अर्थवतां,
 मुक्ति अनुभव मूल दाव ॥ मु० ॥ १३ ॥
 आत्मसुख नाणी दर्शनीरे,
 निश्चय निश्चय वद ।

देवचंद्र पहवा निर्ग्रंथ तेरे,
मुज गुरु तत्त्व महंत ॥ मु० ॥

॥ दाळ छट्टी ॥

॥ वैरागी यपोरे ॥ ए देशी ॥

मुनि मन वसि करो,
मन ए आस्त्रव गोहोरे ।
मन ममता रसी,
मनधीरे टालो यति घर तेहोरे ॥ मुनि० ॥ १ ॥

पुष्ट तुरंग चित्त ते कद्युरे,
सो मोह नृपति प्रधान ।
आर्त रौद्रनो खेग्र एरे,
रोक !!! तुं ज्ञान निधानरे ॥ मुनि० ॥ २ ॥

शुक्ति प्रथम ए साधुनेरे,
धर्म शुक्लनोरे कंद ॥
वस्तु धर्म चिंतन रन्यारे,
साधे पूर्णानंदरे ॥ मुनि० ॥ ३ ॥

योग ते पुद्गल जोग छेरे,
वांधे अभिनव कर्म ।

योग वर्तना कंपनारे,

नवि ए आत्म धर्मरे ॥ मुनि० ॥ ४ ॥

गीर्घ नपल परसंगमीरे,

एह न साधक पक्ष ।

ज्ञान चरण सहकारनारे,

घरतावे मुनि दक्षरे ॥ मुनि० ॥ ५ ॥

सविकल्पक गुण साधनारं,

घ्यानीने न मुह्यत ।

निर्विकल्प अनुभव रमीरे ॥

आत्मानंदी भायरं ॥ मुनि० ॥ ६ ॥

रत्नप्रयोनी भेदनारे,

एह समल व्यवहार ।

त्रिगुण वीर्य एकव्यनारं,

निर्मल आत्मापारं ॥ मुनि० ॥ ७ ॥

शुक्लजान श्रुतंवनारे,

ए वन साधन दाव ।

वस्तु धर्म दादंगानारे,

शुभ सुनी एक साधारं ॥ मुनि० ॥ ८ ॥

वस्तुदाय शुभ वनेनारे,

वस्तु धर्म न कदाव ।

साध्वरसी तो पीम प्रहरे,
 साधु चिन महापरे ॥ मुनि० ॥ ९ ॥
 आत्म रुचि आत्मालयीरे,
 ध्याता सत्त्व अनन ।
 स्यादद्याद शानी मुनिरे,
 तत्त्व रमण उपसंतरे ॥ मुनि० ॥ १० ॥
 नवि अपवाद रुचि कदारे,
 शिव रसीया अनगार ।
 शक्ति यथागम सेयतारे,
 निंदे कर्म प्रचाररे ॥ मुनि० ॥ ११ ॥
 शुद्ध सिद्ध निज तत्त्वतारे,
 पूर्णानंद समाज ।
 देवचंद्र पद साधतारे,
 नमीण ते मुनिराजरे ॥ मुनि० ॥ १२ ॥

॥ दाल सातमी ॥

मुमति सदाए दीलमे धरो ॥ ए देशी ॥ हसि० ॥
 वचन युति नुधी धरो,
 वचन ते कर्म सहाय, सलुणा ।

ઉદયાશ્રિત જે ચેતના,
 નિશ્ચય તેહ અપાય, સલુણા ॥ યચન ॥૧૧
 યચન અગોચર આત્મા,
 શિદ્ધ તે યચનાતોત, સલુણા ।
 શક્તિ અસ્તિ મ્યભાયમાં,
 ભાવક ભાવ અનોત, સલુણા ॥ યચન ॥૧૨
 અનુભવ રત આમ્યાદતા,
 કરતા આત્મ દયાન, સલુણા ।
 યચન તે ધાયક ભાવ છે,
 ન વદે મુનિ અદોન, સલુણા ॥ યચન ॥૧૩
 યચનાચર વલ્લભિયા,
 મુનિ માધે શ્રાધ્ધાય, સલુણા ।
 તેહ સર્વથા ગોપયો,
 પરમ મહારમ થાય, સલુણા ॥ યચન ॥૧૪
 માયા પુરુષ ધર્મિયા,
 મલ્લ નિર્મલ ઉત્તર ।, સલુણા ।
 કલ્પ અવતર સોને ।,
 કલ્પને સો મહારમ, સલુણા ॥ યચન ॥૧૫
 કલ્પ સો જ સિતલ,
 કલ્પન કલ્પ મહારમ, સલુણા । :

साधत सर्वे निरसरा,
 आसवधपर आयत्त, सल्लुणा ॥वचन०॥६॥
 ईम जाणी धिर संजमी,
 न करे चपलीनंध, सल्लुणा ।
 आरमानंद आराधतां,
 आसेच्छो निर्धय, सल्लुणा ॥ वचन० ॥७॥
 साध्य शुद्ध परमात्मा,
 सतु साधन उत्सर्ग, सल्लुणा ।
 धार भेदे तव द्विविधे,
 सकल धेष्ट व्युत्सर्ग, सल्लुणा ॥वचन०॥८॥
 समकित गुण गुणठाणे कार्यो,
 साध्य अयोगी भाव, सल्लुणा ।
 उपादानता तेहनी,
 शुस्तिरुष धित्ताय, सल्लुणा ॥वचन०॥९॥
 शुस्ति रुचि शुभे रत्ना,
 कारण सन्निधि प्रसन्न, सल्लुणा ।
 कर्ता धित्ता ईहना,
 मोहे तत्त्व गुण संस्र, सल्लुणा ॥वचन०॥१०॥
 अववादे उत्सर्गनो,
 दृष्टि न पृथे जेह, सल्लुणा ।

પ્રણમે નિત્યપ્રત્યે ભાવશું,
 દેવચંદ્ર મુનિ તેહ, સલુણા ॥ વચન ॥૧૧

॥ ઢાલ આઠમી ॥

॥ ફૂલના ધોરસ પ્રમુજીને શિર ચઢે ॥ ૬ દેશી ॥

ગુપ્તિ સંભારોરે ત્રીજી મુનિવરુ,
 જેહથી પરમ આનંદોજી ।
 મોહ ટલે ઘનઘાતી પરિગલે,
 પ્રગટે જ્ઞાન અમંદોજી ॥ ગુપ્તિ૦ ॥ ૧ ॥

કરિ શુભ અશુભે ભવ ભ્રમ જે છે,
 તિણ તજિ તનુ વ્યાપારોજી ।
 ચંચલ ભાવ તે આસ્ત્રવ મૂલ છે,
 જીવ અચલ અવિકારોજી ॥ ગુપ્તિ૦ ॥ ૨ ॥

ઈંદ્રિ વિષય સકલનો દ્વાર ણ,
 વંધ હેતુ દ્રઢ ણહોજી ।
 અભિનવ કર્મ ગ્રહે તનુ યોગથી,
 તિણ થિર કરિણ દેહોજી ॥ ગુપ્તિ૦ ॥ ૩ ॥

આતમ વીર્ય ફુરે પરસંગ જે,
 તે કહિણ તનુ યોગજી ।

ચેતન સત્તા રે પરમ અયોગી છે,
 નિર્મલ ધિર ઉપયોગજી ॥ ગુપ્તિ૦ ॥ ૪ ॥
 જાવત કંપન તાવત વંધ છે,
 ભાસ્વું ભગવદ્ અંગેજી ।
 તે માટે ધ્રુવ તત્ત્વ રસે રમે,
 માહણ ધ્યાન પ્રસંગેજી ॥ ગુપ્તિ૦ ॥ ૫ ॥
 વીર્ય સહાયીરે આતમ ધર્મનો,
 અચલ સહજ અપ્રયાસોજી ।
 તે પરભાવ સહાયી કિમ કરે,
 મુનિવર ગુણ આવાસાજી ॥ ગુપ્તિ૦ ॥ ૬ ॥
 રૂંતી મુત્તી અકિંચની,
 શૌચ બ્રાહ્મધર ધીરોજી ।
 વિષય પરિપહ સૈન્ય વિદારવા,
 વીર પરમ સૌંડીરોજી ॥ ગુપ્તિ૦ ॥ ૭ ॥
 કર્મ પડલ દલ ક્ષય કરવા રસી,
 આતમ શુદ્ધિ સમૃદ્ધોજી ।
 દેવચંદ્ર જિન આણા પાલતા,
 વંદો ગુરુ ગુણ વૃદ્ધોજી ॥ ગુપ્તિ૦ ॥ ૮ ॥

॥ ढाल नवमी ॥

॥ रसीयानी देशी ॥

धर्म धुरंधर मुनिवर सहज्जी,
 नाण चरण संपन्न, सुगुण नर ।
 ईंद्रि भोग तजो निज सुख भजी,
 भवचारक ऊद्विज्ञ, सुगुणनर ॥ धर्म० ॥१॥
 द्रव्य भाव साची सरधा धरी,
 परिहरी शंकादि दोष । सुगुणनर ।
 कारण कारज साधन आदरी,
 धरी सुध्यान संतोष ॥ सुगु० ॥ २ ॥
 गुण पर्याये वस्तु परखता,
 शीख उभय भंडार । सु०
 परिणति शक्ति स्वरूपनां परिणमि,
 करता तसु व्यवहार ॥ सुगु० ॥ ३ ॥
 लोकसन्न वीतिगिच्छा वारता,
 करता संयम वृद्धि ।
 मुल उत्तर गुण सर्व संभारता,
 धरता आत्म शुद्धि ॥ सुगु० ॥ ४ ॥
 श्रुतधारी श्रुतधरनिधारसी,
 वसि कर्मा त्रिक जोग ।

अभ्यासी अभिनय श्रुतसारना,
 अविनासी उपयोग ॥ सुगु० ॥ ५ ॥
 द्रव्य भाव आस्त्रव मल टालता,
 पालता संयम सार । सुगु० ॥
 साची जैन क्रिया संभालता,
 गालता कर्म विकार ॥ सुगु० ॥ ६ ॥
 सामायिक आदिक गुण श्रेणिमां,
 रमता चढतेरे भाव । सुगु० ॥
 तीन लोकधी भिन्न त्रिलोकमां,
 पूजनिक छे जसु पाय ॥ सुगु० ॥ ७ ॥
 अधिक गुणी निज तुल्य गुणीथकी,
 मिलता ते मुनिराज । सुगु० ॥
 परम समाधि निधि भवजलधिना,
 तारण तरण जहाज ॥ सुगु० ॥ ८ ॥
 समकितवंत संश्रम गुण ईहता,
 ते धरवा अस्तमर्थ । सुगु० ॥
 संवेग पक्षी भावे शोभता,
 कहेता साचोरे अर्थ ॥ सुगु० ॥ ९ ॥
 आप प्रशंसाए नवि माचता,
 राचता मुनि गुणरंग । सुगु० ॥

अप्रमत्त मुनि श्रुत तत्त्वं पूछवा,
 सेवे जासु अभंग ॥ सुगु० ॥ १० ॥
 सदहणा आगमं अनुनोदता,
 गुणकर संयम चालि । सुगु० ॥
 व्यवहारे साची ते साचवे,
 आयति लाभ संभालि ॥ सुगु० ॥ ११ ॥
 दुकरंकारीथी अधिका कहे,
 घृहत्कल्प व्यवहार । सुगु० ॥
 उपदेश माला भगवई अंगने,
 गीतारथ अधिकार ॥ सुगु० ॥ १२ ॥
 भाव चरण स्थानंक फेरस्यां विना,
 न हुये संयम धर्म । सुगु० ॥
 ते श्याने जूठ ते ऊंचरे,
 जे जाणे प्रवचन मर्म ॥ सुगु० ॥ १३ ॥
 यश लाभे निज सम्मत थांपवा,
 परजनरंजन काज । सुगु० ॥
 ज्ञान क्रिया द्रव्यत विधि साचवे,
 तेह नहिं मुनिराज ॥ सुगु० ॥ १४ ॥
 बाह्य दया एकांते उपदिशे,
 श्रुत आम्नाय विहीण । सुगु० ॥

घग पेरे ठगता मूरख लोकने,
 बहु भमसे तेह दोन ॥ सुगु० ॥ १५ ॥
 अभ्यातम परिणति साधन ग्रही,
 उचित वहे आचार । सुगु० ॥
 जिन आणा अविराधक पुरुष जे,
 धन्य तेहनो अवतार ॥ सुगु० ॥ १६ ॥
 द्रव्य क्रिया नैमित्तिक हेतु छे,
 भावधर्म लयलीन । सुगु० ॥
 निरुपाधिकता जे निज अंशनी,
 माने लाभ नवीन ॥ सुगु० ॥ १७ ॥
 परिणति दोष भणी जे निंदता,
 कहेता परिणति धर्म । सुगु० ॥
 योग ग्रंथना भाव प्रकाशता,
 तेह विदारे हो कर्म ॥ सुगु० ॥ १८ ॥
 अल्प क्रिया पण उपकारोपणे,
 ज्ञानि साधे हो सिद्ध । सुगु० ॥
 देवचंद्र सुविहित मुनिचंदने,
 प्रणम्यां सयल समृद्धि ॥ सुगु० ॥ १९ ॥

॥ कलश ॥

॥ राग धन्याश्री ॥

ते तरियारे भाई ते तरिया,
 जे जिनशाशन अनुसरियाजी ।
 जेह करे सुविहित मुनि किरिया,
 ज्ञानामृत रस दरियाजी ॥ ते तरिया० ॥१॥
 विषय कषाय सह परिहरिया,
 उत्तम समता बरियाजी ।
 शील संनाहथकी पाखरिया,
 भवसमुद्र जल तरियाजी ॥ ते तरिया० ॥२॥
 समिति गुपतिशुं जे परिवरिया,
 आत्मानंदे भरियाजी ।
 आत्मव द्वार सकल आवरिया,
 वर संवर संवरियाजी ॥ ते तरिया० ॥३॥
 खरतर मुनि आचरणा चरिया,
 राजसार गुण गिरियाजी ।
 ज्ञान धरम तप ध्याने बसिया,
 श्रुत रहस्यना रसियाजी ॥ ते तरिया० ॥४॥
 दीपचंद पाठक पद धरिया,
 विनय रयण सागरियाजी ।

देवचंद मुनि गुण उचरिया,
 कर्म अरि निझरियाजी ॥ ते तरिया० ॥५॥
 सुरगिरि सुंदर जिनवर मंदिर,
 शोभित नगर सवाईजी ।
 नवानगर चोनासु करिने,
 मुनिवर गुण धुति गाईजी ॥ते तरिया०॥६॥
 अरिहा अणविचार्यो
 विस्तरि जस संपदा ।
 निग्रंथ वंदन स्तवन करतां
 परम मंगल सुख सदा ॥ १ ॥

॥ कलश ॥

॥ राग भङ्गाभी ॥

ते तरियारे भाई ते तरिया,
 जे जिनशासन अनुतरियाजी ।
 जेह करे सुनिहित मुनि तरिया,
 ज्ञानामृत रंग तरियाजी ॥ ते तरिया ॥१॥
 विषय कषाय सह परिहरिया,
 उत्तम समता तरियाजी ।
 शील सेनाहथकी पातरिया,
 भयममुद्र जल तरियाजी ॥ ते तरिया ॥२॥
 समिति गुनिशुं जे परिहरिया,
 आम्मानेदे भरियाजी ।
 आत्मन द्वार सकल आरिया,
 पर धरार सारियाजी ॥ ते तरिया ॥३॥
 पावन मुनि आत्मन सारिया,
 सज्जन सज्जन तरियाजी ।
 ज्ञान भवन सज्जन तरियाजी ।
 मुनि सज्जन तरियाजी ॥ ते तरिया ॥४॥
 ज्ञान सज्जन तरियाजी ।
 ज्ञान सज्जन तरियाजी ।

પુ શ્યો દિતે જાણો તુમે, પૂર્વી નવિ સિદ્ધિ લો ॥ અહો પૂર્વી ॥
વિષય હલો હલો વિષ જિહાં, શી અમૃત યુદ્ધિ લો ॥

અહો શી ॥ ૭ ॥

ભોગ સંગ કારમાં કહ્યા, જિનરાજ સદાઈ લો ॥ અહો જિન ॥
રાગ દ્વેષ સંગેં થવે, મત્ર મમણ સદાઈ લો ॥

અહો મત્ર ॥ ૮ ॥

રાજ સુતા કહે સાચ પુ, જે માલો યાગી લો ॥ અહો જે ॥
પણ પૂ મૂલ અનાદિની, કિમ જાણું છંડાળી લો ॥

અહો ॥ કિમ ॥ ૯ ॥

લેહુ તજે છે ઘન્ય છે, સેવક જિનજીના લો ॥ અહો સેવક ॥
હમે જડ પુદ્ગલ રસ રમ્યા, મોદે ટપડીના લો ॥

અહો મોદે ॥ ૧૦ ॥

અંધ્યાત્મ રસ પાનદો, મીના મુનિ રાયા લો ॥ અહો પીના ॥
હે પરપરિંગતિરતિ તજી, નિજ તત્ત્વે સમાયા લો ॥

અહો નિજ ॥ ૧૧ ॥

અમને વિર્ણ કરવો થતે, કારણ સંયોગે લો ॥ અહો કારણ ॥
પણ ચેતનતા પરિણમે, જડ પુદ્ગલના ભોગે લો ॥

અહો જડ ॥ ૧૨ ॥

અવર કન્યા પણ ઉચરે, પિતિત હવે કીજે લો ॥ અહો પિં ॥
પહી પરમ પદ સાધવા, ઉદય સાધિજે લો ॥

અહો ઉદય ॥ ૧૩ ॥

પ્રમંજના કહે હે સહી, પુ કાપર પ્રાપ્તી લો ॥ અહો પુ કાપર ॥
ઘર્મે પ્રથમે કરવો સદા, દેવચંદ્રની યાગી લો ॥

અહો દેવચંદ્રની ॥

॥ अथ श्री प्रभञ्जनानी सङ्क्षायः लिख्यते ॥

॥ वाग १ स्त्री ॥ मादकीयानी भन्दनी ॥ १ वेणी ॥

विधि नैवाङ्गने उगरे, पदांश मयि हो ॥ अहो नर्तना
नक्रागुन राजा विद्या, जीया तपि वपि हो ॥

अहो श्रीया ॥ १ ॥

मदन छना मयु सदगी, गुण शीत अर्पना हो ॥ अहो गुण
प्रसी नाग मनजना, कवे तपि रत्ना हो ॥

अहो कवे ॥ २ ॥

विद्यालय मयु मना, बहु मित्रि हन नी हो ॥ अहो बहु
गाने ॥ मङ्गिनी, वर वाग स्त्री हो ॥ अहो वा ॥ ३ ॥

कृष्ण मुख दृढगति, मनजना वारी हो ॥ अहो प्रभञ्जना
काय भेदना भगवत्, वन वीर विजारी हो ॥

अहो वन ॥ ४ ॥

विद्वान् मूर्च्छित, बहु दैवनी को हो ॥ अहो मूर्च्छित
मयु विद्वान् विद्वान्, वर मन हो हो ॥

अहो मूर्च्छित ॥ ५ ॥

काय वर मयु वर, उग्र हो वर हो हो ॥ अहो वर
विद्वान् वर विद्वान्, वर वर विद्वान् हो ॥

अहो वर ॥ ६ ॥

साम्यकूप्याने घट्टेनारे । अप्पा । हुं अमृतं चिद्रूप रे ॥
कर्ता भोक्ता तत्त्वनो रे । अप्पा । अक्षय अविष अनुप रे ॥
सु० ॥ १० ॥

सर्व विभाव थकी जुदो रे । अप्पा । निश्चय निज अनुमृति ॥
पूर्णानंदी परणम रे । अ० । नदि पर परिणति रीति ॥
सु० ॥ ११ ॥

सिद्ध समो ए संयहे रे । अप्पा० । पर रंगे पटशाय ॥
संगांगी भावे करी रे । अप्पा० । अशुद्ध विभाव अपाय रे ॥
सु० ॥ १२ ॥

शुद्ध निश्चय नये करी रे । अप्पा । आत्म भाव अनन ।
तेह अशुद्धनये करी रे । अ० । शुद्ध विभाव महंत रे ॥
सु० ॥ १३ ॥

द्रव्य करम कर्ता थयो रे । अप्पा० । नय अशुद्ध व्यवहार ॥
तेह निवारो स्वपदेरे । अप्पा । समतां शुद्ध व्यवहार रे ॥
सु० ॥ १४ ॥

व्यवहारे समरे थके रे । अप्पा० । समरे निश्चय तिहार ।
प्रवृत्ति समारे विवल्पने रे । अप्पा० । तेयी परिणति सार रे ॥
सु० ॥ १५ ॥

सुदुर्गलने पर जीवयी रे । अप्पा० । कीयो भेद विज्ञान ॥
बाचवता बुरे टळि रे । अप्पा० । हवे कुण रोके ध्यान रे ॥
सु० ॥ १६ ॥

आटंवन भावन वसे रें । अप्पा० । घरम ध्यान प्रगटाय ॥
देवचंद्र पद सावदा रे । अ० । एदिज शुद्ध उपाय रे ॥
सुज्ञानी० ॥ १७ ॥

॥ ઢાલ ૨ જી ॥ હું વારો ઘના તુલ્લ જાણ ન દેસ ॥૧૬૦૥
કહે સાહુળી મુણ કન્યકારે । ઘન્યા । એ સંસાર કલેશ ॥
પહેને જે હિત કરિ ગણે રે । ઘન્યા । તે નિષ્પ્યા આવેશરે ॥
મુજાની કન્યા સાંભલ હિત ઉપદેશ । જગ હિતકારી જિનેશરે ॥
મુજાની૦ । કીજે તમ આદેશરે ॥મુજાની૦ ॥૧૭૥ એ આંકળી ॥
સ્વરહીને જે ઘોયબુંદે । કન્યા । તેહ ન શ્રેષ્ઠાચાર ॥

રત્નવપી સાધન કરો રે । કન્યા । મોહાધીનતા વારે ॥મુ૦ ૨૮૥
જે પુરુષ ઘરવા તળી રે । કન્યા । ઇચ્છા છે તે જીવ ॥
શ્વે સંબંધપણે મળો રે । કન્યા । દ્વારી કાલ સદીવ ॥મુ૦ ૨૯૥
તવ પ્રમંજના ધિતવેરે । અપ્પા । તું છે અનાદિ અનંત ॥
તે પણ મુજ સત્તા સમોરે । અપ્પા । સહજ અકૃત મુમહંતરે ॥

મુ૦ ૩૦ ॥ ૪ ॥

મત્ર મમતાં સવિ જીવયી રે । અપ્પા । પામ્યા સવિ સંબંધ ॥
માત પિતા પ્રાતા મુતારે, અપ્પા । પુત્ર વધુ પ્રતિબંધરે ॥મુ૦ ૩૧૥
શ્વે સંબંધ કહું ફારે । અપ્પા । શત્રુ મિત્ર પણ ધાપ ॥
મિત્ર શત્રુતા વળી છહે રે । અપ્પા । શ્વે સંસાર સ્વમારે ॥

મુ૦ ૩૨ ॥ ૫ ॥

સત્તા સમ સવિ જીવ છે રે । અપ્પા । જોતાં યસુ સ્વમાવ ॥
પૂ માહરો પૂ પારકો રે । અપ્પા । સવિ આરોપિત માવરે ॥

મુ૦ ૩૩ ॥ ૬ ॥

શુરુળી આગલ પહાવું રે । અપ્પા । જૂઠું કેમ કહેવાય ॥
સ્વપર વિવેચન કીજતાં રે । અપ્પા । માહરો કોડ ન ધાપ રે ॥

મુ૦ ૩૪ ॥ ૭ ॥

મોગળા પણ મૂલ્યી રે । અપ્પા । માને પુરુગલ સંબંધ ॥
હું મોગી નિજ માવનોરે । અપ્પા । પાસી નહિ પ્રતિબંધ રે ॥

મુ૦ ૩૫ ॥ ૮ ॥

सम्पक्क्याने वहेधतारे । अप्पा । हुं अमूर्त चिद्रूप रे ॥
कर्ता भोक्ता तत्त्वनो रे । अप्पा । अक्षय अक्षय अनुप रे ॥
सु० ॥ १० ॥

सर्व विभाव यकी जुदो रे । अप्पा । निश्चय निज अनुमूति ॥
पूर्णानंदी परणम रे । अ० । नहि पर परिणति रीति ॥
सु० ॥ ११ ॥

सिद्ध समो ए संग्रहे रे । अप्पा० । पर रंगे पलटाय ॥
संगांगी भावे करी रे । अप्पा० । अशुद्ध विभाव अपाय रे ॥
सु० ॥ १२ ॥

शुद्ध निश्चय नये करी रे । अप्पा । आनम भाव अनन ॥
तेह अशुद्धनये करी रे । अ० । शुद्ध विभाव महंत रे ॥
सु० ॥ १३ ॥

द्रव्य करम कर्ता ययो रे । अप्पा० । नय अशुद्ध व्यवहार ॥
तेह निशतो स्वपदेरे । अप्पा । रमतां शुद्ध व्यवहार रे ॥
सु० ॥ १४ ॥

व्यवहारे समरे थके रे । अप्पा० । समरे निश्चय तिवार ।
प्रवृत्ति समारे विवल्पने रे । अप्पा० । वेदी परिणति सार रे ॥
सु० ॥ १५ ॥

पुद्गलने पर जीवनी रे । अप्पा० । कीघो मेद विज्ञान ॥
बाधकता करे टलि रे । अप्पा० । हवे कुण रोके ध्यान रे ॥
सु० ॥ १६ ॥

आलेखन भावन वने रे । अप्पा० । धरम ध्यान प्रगटाय ॥
देवचंद्र पद साधवा रे । अ० । एहिज शुद्ध उपाय रे ॥
सुज्ञानी० ॥ १७ ॥

॥ शाल ३ जी ॥ तुठो तुठोरं मुज माहेव जगनो तुठो ॥ पदेसी ॥

आपो आपोरे अनुभव आनमयो आयो ।

गुह निमित्त आलंवन भजनां, आलंवन पापो रे ॥

अनुभा० ॥ १ ॥

आनमयेंची गुण गज्याय निधि, तिहां उगयोग रमापो ।

पा परिणति पारीते भागी, तास निह्य गमापो रे ॥

अनुभा० ॥ २ ॥

गुणगुण विनकं गुहल आगोदी, गुण गुणी एक रमापो ।

गज्याय दूज विनकं एकता, वृद्ध मोह गमापो रे ॥

अनु० ॥ ३ ॥

अननानुवर्गी सुभटने काडी, वृद्ध मोह गमापो ।

निधि गति जेवू प्रार्थना शाय करि, यपो आनमय गतो रे ॥

अनु० ॥ ४ ॥

टुकीय नुकीय शोककी खपागी, वेद बुगड शाय यपो ।

हृदयदिक मन्दादी कर्मा, उदय वेद मिहपो रे ॥ अनु० ॥ ५ ॥

जद अलेडी वे अलिहणी, हृदये धमनो कपापो ।

मनो मोहनाय मन्दादी करि, गुण गज्याय समपो रे ॥ अनु० ॥ ६ ॥

मन्दादी दिक् मोहनाय मन्दादी, मन्दादी मन्दादी यपो ।

मन्दादी मन्दादी मन्दादी, मन्दादी मन्दादी यपो रे ॥

अनु० ॥ ७ ॥

मन्दादी मन्दादी मन्दादी, मन्दादी मन्दादी यपो ।

मन्दादी मन्दादी मन्दादी, मन्दादी मन्दादी यपो रे ॥

अनु० ॥ ८ ॥

સયોગી કેવળી ધ્યા પ્રભંજના, લોકલોક જણાયો. . .
ત્રીન કાલની ત્રિવિધ વર્તના, એક સમે ઓલખાયો રે ॥

અનુ૦ ॥ ૯ ॥

સર્વ સાધ્યરીયે વંદના કીર્તી, ગુણી વિનય ઉપજાયો. . .
દેવ દેવી તવ સ્તવે ગુણસ્તુતિ, જગજય પટ્ટહ વજાયો રે ॥

અનુ૦ ॥ ૧૦ ॥

સદ્ગુણ વ્યવસ્થા દીક્ષા ટીર્થી, આશ્રય સર્વ તજાયો. . .
જગ ઉપગારી દેશ વિહારે, શુદ્ધ ધરમ દીપાયો રે ॥

અનુ૦ ॥ ૧૧ ॥

કારણ ઓગે કારણ સાધે, ઠેઠાં ચતુર ગણે. . .
આનંદ સાધન નિમંત્ર સાધે, પરમાનંદ પાડે રે ॥

અનુભવ૦ ॥ ૧૨ ॥

૫ અધિશત વલ્લો ગુણગણે, વસાગે મન ભારી. . .
વસુદેવ દ્વાંડનને અનુસારે, મુનિ ગુણ ભાવના ભારી રે ॥

અનુ૦ ॥ ૧૩ ॥

મુનિ ગુણ ગુણનાં ભાવિગુણે, ભવ વિઠેશન પાવે. . .
પર્યાનંદ પદ પદની ઉલ્લે, સાધન શક્તિ અપાવે રે ॥

અનુ૦ ॥ ૧૪ ॥

મુનિ ગુણ ગાત્રો ભારી ભાવના, વ્યારો સહજ સંગાધિ. . .
સ્વચ્છની પુરત્તરે સેવો, નિતરે અનાદિ અનાદિ રે ॥

અનુ૦ ॥ ૧૫ ॥

સાધનાત્મક પટ્ટક ઉપગારી, જ્ઞાનરત્ન દાનરી. . .
દીપક પટ્ટક સ્વચ્છ વા, દેવચંદ્ર સુચરણરી રે ॥

અનુ૦ ॥ ૧૬ ॥

નપર લીચઢી માંઢે રહીને, વાચંયમ સ્તુતિ ગાઢ ।

આત્મ રસિક શ્રોતા જન મનને, સાચનુ રુચિ ઉપજાઈ રે ॥

અનુ૦ ॥ ૧૭ ॥

હમ ઉત્તમ ગુણ માલા ગાવો, પાવો હરણ વચાઢ ।

જૈન ધરમ મારગ રુચિ કરતાં, મંગલ લીલ સઢાઈ રે ॥

અનુ૦ ॥ ૧૮ ॥ સંપૂર્ણ ॥ શ્રીસ્તુ ॥

॥ અથ ઢંઢળમુનિજીની સહસ્રાય ॥

॥ યનિતા વિહસાંને વિનયં ॥ ૧ દેશી ॥

ઘન ઘન ઢંઢળ મુનિવરુ, કૃષ્ણનરેસર પુત્રો રે;

ગુણમણિ લવણિમ શોભતો, લલમી છીલા શુત્તો રે. ઘન૦ ૧

કોમલ કમલા કામિની, મૂકી ઇક હજારો રે;

નેમિવચને વૈરાગીયો, લીલો સંજમ આરો રે. ઘન૦ ૨

મદ્દળા ને આમેવના, શીશી શિશા સારો રે;

વિચાના આખ્યાજી ઢારિકા, નેમિ સામેં શુભાસારો રે. ઘન૦ ૩

ઇકઢિન ગોધરી સંચર્યા, કાના મમેલ્લસા શુઢિ રે;

આહાર વાંઢ મિઢ્યો નડી, મુનિ મન સમના શુઢિ રે. ઘન૦ ૪

મુનિ ઢિતે પુટ્ટ વંઢે, ઢયો નિજગુણ આખ્યાનો રે;

જમમે (ઉઢમે) આનમરે, કાજે શિશુ વામો રે. ઘન૦ ૫

શાંકિ યવમેં જાનં, અઢાઢેં અનેરો રે;

સઢવેં રો સંસાર વેઢે, તો ન મરે પર ઢેરો રે. ઘન૦ ૬

नितप्रति गोचरी संचरे, न निजे अलने पांनो रे;
 ममुघरले आवी नमी, पूछे तजी अभिमानो रे. घन० ७
 श्युं कारण कहो नापजी, एवडो ए अंतरायो रे;
 जिन भाखे कृत कर्मनो, एहवो छे व्यवसायो रे. घन० ८
 पूवभव घन लोभदी, कीयुं मूर अपायो रे;
 तीव्रसे जे बांधीयां, तेहनो फल दुःखदायो रे. घन० ९
 नृप आदेशे पांचसे, हठ खेडवा अधिकारो रे;
 घात एक निज क्षेत्रनी, खेडावी घरी प्यारो रे. घन० १०
 मात घरीनो सर्वने, तुम्हे कीवो अंतरायो रे;
 तीव्रसे जे बांधीयो, तसु विपाक ए आयो रे. घन० ११
 मुनिवर अभिद्रह आदयो, एह काम क्षय कीचे रे;
 तेदयुं हवे आहारने, धीरज काज सीचे रे. घन० १२
 मात गया पट दुर्गानेरे, पण मुनि समताजीनो रे;
 अगपामे अति निर्जरा, जांजे तिणे नवि दीनो रे. घन० १३
 वासुदेव जिन वंदीने, पूछे घरी आनंदो रे;
 साधक साधुमें निरमलो, कवण कहो लिनचंदो रे. घन० १४
 नेनि कहे श्रवण मुनि, संवर निर्जरा घरी रे;
 सह साधुदकी अधिक छे, समता शब्द विहारी रे. घन० १५
 निजधर आदनां नरपति, बंदो मुनि शमचंदो रे;
 दीयो तब इक गृहपति, पाम्पो हारत आनंदो रे. घन० १६
 मुनि आप्पा तसु आंगणे, पडिटाप्पा मनरागे रे;
 मोदक सजता मुनि दही, घट्टे मन बैरागे रे. घन० १७
 जिन वंदीने पूछीयो, भूट्यो ते अंतरायो रे;
 नाथ कहे जडनाथने, कायली तुम्हे पायो रे. घन० १८

सांभळी मुनि अति हरखीया, धन धन ए गुरुराजो रे;
 वीतराग उपगारीया, कृपा करी मुज आजो रे. धन० ११
 साव्य अशुरे कुंण करे, ए आहार असारो रे;
 पुद्गल जगनी एंठ ए, किम ल्ये मुनि सुविचारो रे. धन० २०
 साधन वधते आदरे, ए साचक व्यवहारो रे;
 निःकारण परवस्तुने, छीपे नही अणगातो रे. धन० २१
 इम चिन्वी शुद्ध थंडिलें, परठवनो ते पिंडो रे;
 पुद्गल संगनी निंदना, निजगुण रमण प्रचंडो रे. धन० २२
 पर परिणति विच्छेदतां, निज परिणति प्राग्भावो रे;
 क्षपकश्रेणि व्याने रम्या, पाम्यो आत्म स्वभावो रे. धन० २३
 आतमतश्च एकाग्रता, तमय वीरज धारे रे;
 धन घाती सवि खेरन्या, रत्नवपी विस्तारे रे. धन० २४
 क्षीणमोह करी चरणनी, क्षायिकता करी पूरी रे;
 केवलज्ञानदर्शन वर्षा, अंतराय सवि चूरी रे. धन० २५
 परम दान लाभ नीपनो, कीचो कारज सुयो रे;
 समवसरणमें आवीया, साध्य संपूण सीयो रे. धन० २६
 एहवा मुनिने गाड्ये, घ्याड्ये घरी आगंदो रे;
 देवचंद्र पद पाड्ये, लहीये परमानंदो रे. धन० २७

इति श्री ढंङ्गमुनिगर स्वाव्याप समाप्त.

॥ श्री समकितनी सद्ज्ञाय ॥

समकित नवि लखुरे, ए तो रूखो धनुर्गति मांहे;
 वस पावरी करुणा कीनी, जीव न एक विराख्यो;
 तीन काळ सामायिक करनां, शुद्ध उपयोग न साख्यो. स० १
 झूठ बोख्याको वत लीनो, चोरीको पण त्यागी;
 व्यवहारादिक महा निपुण भयो, पण अंतरदृष्टि न जागी. स० २
 ऊर्ध्व बाहु करी उंचो लटके, भस्म लगा घूम घटके;
 जत्र झूठ सिर मुंडे झूठो, विण भद्रा भव भटके. स० ३
 निज पानारी त्याग ज करके, ब्रह्मचारी वन लीनो;
 स्वर्गादिक याको पळ पामी, निज कारज नवि सिख्यो. स० ४
 बाह्य क्रिया सब त्याग परिग्रह, द्रव्य लिंग घर लीनो;
 देवचंद्र कहे या विध तो हम, बहुत धार कर लीनो. स० ५

॥ गजमुकुमाल मुनीश्वर सद्ज्ञाय ॥

॥ बाल १ ली ॥ आस फळी मेरी आस फळी ॥ ए देशी ॥

द्वारिकानगरी ऋद्धि समृद्धि, कृष्णनरेश्वर भुवन प्रसिद्ध;
 येन सांभळो. (ए टोक)

वसुदेव देवकी अंग सुजात, गजमुकुमाल कुमार विरूपात. चे० १
 नपरी परिसरे श्रीजिनराय, समवसर्या निरमम निर्माय;
 पादवकुल अवतंस सुनिद, नेमिनाथ केवल गुण वंद. चे० २

माताजी एह संसारमां, सुखतगो नही टवलेह रे;
 वस्तुगत भाव जवलोक्तां, सर्व संसार कलेह रे. मा० १४
 कर्मयी जन्म, तनु कर्मयी, कर्म ए सुखदुःख मूल रे;
 आत्मदर्शन नहि ए कदा, आज मुज टपी सवि मूल रे मा० १५
 नेमिप्राणे रहि आदरुं, धारण गुण शिवसुखकंद रे;
 विषय विष दिवें मुज नहि रूपे, सांभळे अमृतानंद रे. मा० १६
 माताजी अनुमति जानीये, हवें मुज एम न रहाय रे;
 एक सिण अवित्तशेषनी, बातही वचन न कहाय रे. मा० १७
 मोहयशें मुंझी देवसी, विलखी इम कहे बात रे;
 पुत्र तें ए किदहुं भारियुं, तुज विरह मुज न सुहात रे. मा० १८
 बात ! संपम अति शोदिहं, तोल्लो मेरु एक हाथ रे;
 मानजीवन मुज बातहो, माहरे सुदिज आय रे. मा० १९
 मान तुंमे आविहा नेमिनी, तुंमे एम न कहाय रे;
 मोक्ष सुख हेतु संपमनगो, किम कगे मान अनयाय रे. मा० २०
 बात ! मन भाव दुखर घणो, जीपरो मोह मूराह रे;
 विषय सेना सह बागी, तने लो बाल सुखमाल रे. मा० २१
 मानजी निजवर आंगने, बालक रमे निर्ग्राह रे;
 तेम मुज आत्म धर्ममे, गमन कणां किमी बीह रे. मा० २२
 मोह विष करिन ले वचनदां, ते दिवें मुज न छिबंन रे;
 एतम गुरु अहं वचनधरि, हं यनो उरदायन रे. मा० २३
 भवनगो बंद हरे भांजरो, सादरो मोह अतिरंद रे;
 आत्मनंद अंगदरो, सादरो मोक्ष मुखरंद रे. मा० २४
 नेमनी कोहं अविशो होवे. (नो) कर्मने तम दधन रे;
 माताजी काहं नहि भर्गने, माहरे कर्मने मज रे. मा० २५

॥ वाण्ड ३ जी ॥ धन धन साधु गिरिधरिनि कृपण ॥१॥ वेणी ॥

धन धन जे मुनिर ध्याने रम्या रे,
 समवासागर जगज्जन रे;
 निपण कर्षण जे नडिणा नही रे,
 साधक कर्मभारण समहंन रे,
 धन धन जे मुनिर ध्याने रम्या रे, (गु. श्रीकृष्ण) ३१
 आश्रयनि परि तारे परिणयों रे,
 नेमि चण्डे पदंता गजगुहमात्र रे;
 धान पिना धाने पहिगनीया रे,
 नंदन भाइ मनोहर भाव रे, धन धन जे ३२
 मधुमय तारे विमल अंगीरसी रे,
 मुनी साध अनादि जगति रे;
 पुत्रे स्वाधी कर्तुं केस नीयते रे,
 मृजते गह्वरी निरिद समाधि रे, धन धन जे ३३
 जनु भावे निज मन्त्र लक्ष्मणमा रे,
 उदय अस्त्रागमना परिणाम रे;
 संन्यासो ध्याने निजेश रे,
 लघुनाथि लज्जिते निजनाथ रे, धन धन जे ३४
 पुण्ड्रि लक्ष्मण भूने अंगी रे,
 धरणी अनामदा मुनि रे,
 मधुमय भूने निज कर्तुं रे,
 निज भूने भूने भूने रे, धन धन जे ३५
 निज भूने निज भूने भूने रे, धन धन जे ३६
 मधुमय भूने भूने भूने रे,

क्षमा नीरं न्हराज्यो जातमा रे,
 शृंग दाक्षे तेहनो ए श्लाळे-१ रे. घन घन जे० ३१
 दहनधर्म ते दाह ले अगनिनी रे,
 हुं तो परम अदाज अगाह रे;
 ले दाक्षे ते तो माहरो घन नदी रे,
 अक्षय विन्मय तत्त्व प्रवाह रे. घन घन जे० ३२
 क्षपकभ्रेणि ध्यान आरोहणे रे,
 पुद्गल आत्म भिन्न स्वभाव रे;
 निजगुण अनुभव बडी पक्काग्रता रे,
 भजतां कीयो कर्म अभाव रे. घन घन जे० ३३
 निर्मल ध्याने तत्त्व अमेदता रे,
 निर्विकल्प ध्याने तद्रूप रे;
 पातरक्षणे निजगुण उल्लेखां रे,
 निर्मल केवलज्ञान अनूप रे. घन घन जे० ३४
 यई अजोगी शैलेसी करी रे,
 राज्यो सर्व संजोगीभाव रे;
 आत्म आत्मरूपे परिणम्या रे,
 प्रगट्यो प्रण वस्तुस्वभाव रे. घन घन जे० ३५
 सहज अकृत्रिम बडी असंगता रे,
 निरुपधरित बडी निर्द्वन्द्व रे;
 निरुपम अघ्याबाध सुखी थया रे,
 भोगजसुकुमाळ मुनींद रे. घन घन जे० ३६
 नित्य प्रति एहवा मुनि संभारीये रे,
 धरीये एहसुं मनमांहाज ध्यान रे;

मुनिगुणस्वाध्याय.

राग प्रभाति.

जगतमें सदा सुखी मुनिसज पर विभाव परिणतके त्यागी,
जागे आत्म समाज निजगुण अनुभवके उपयोगी

जोगी ध्यान जिहाज ॥ ज० ॥ १ ॥

हिंसा मोस अदत्त निवारी, नहि मैद्युनको पास,
द्रव्यभाव परिग्रह त्यागी, छीने तत्त्व विलास ॥ ज० ॥ २ ॥

निर्भय निर्मल चित्त निराकुल, विलगे ध्यान अभ्यास
देहादिक ममता सवि वारी, विचरे सदा उदास ॥ ज० ॥ ३ ॥

ग्रहे आहारशक्ति पात्रादिक, संपम साधनकाज
देवचंद्र आणानुजार्ई, निज संपति महाराज ॥ ज० ॥ ४ ॥ इति॥

साधुपदस्वाध्याय.

साधक साधज्यो रे निज सत्ता ईक चित्त,
निजगुण प्रगटपणे जे परिणमें रे, एहिज आत्म वित्त ॥

सा० ॥ १ ॥

पर्याय अनंता निज कारजपणें रे, वारते ते गुण शुद्ध,
पर्यायगुण परिणामें कर्तृता रे, ते निज धर्म प्रसिद्ध ॥ सा० ॥ २ ॥

परमात्रानुगत बीरज चेतना रे, तेह वक्रताचाल,
करता भोक्तादिक सवि शक्तिमां रे, व्याप्यो उलटो रूपाल ॥

सा० ॥ ३ ॥

क्षयोपशमिक ऋजुतानें उरनें रे, तेहिज शक्ति अनेक,
निज स्वभाव अलुगलता अनुसरेरे, आर्यव भाव विवेक ॥ सा० ॥ ४ ॥

अपार्णे पर शंभुकादिहारे, ए माया परिणाम
 एसांगे निजगुणनी शंभना रे, परभावे निभाम ॥ सा० ॥ १ ॥
 साते पात्री अपार्णे जाज्जी रे, न करे काय काय
 आत्मगुण निज निजमति कोणे रे, ए उपागं अमाय ॥
 सा० ॥ १ ॥

सत्तालोभ इमणगति चाभं रे, पर आभीने वनि
वक्तादयी आभम दुःख लदे रे, जिम मृतीति विन ॥
सा ॥ ७ ॥

ते मांश्च मुनिं कृतवर्णं स्मरेत्, तमे अनादिं उपाधि
 समन्ता रंगीगंगा नन्वना रे, तांश्च आत्म समाधि ॥ सा० ॥ ८ ॥
 मायशून्यं आर्जुनीं वर्णना रे, तानि गुण कृतवर्णं
 पूर्वं प्रयोजनं कृतवर्णं रे, नदी नद्यु कृतवर्णं ॥ सा० ॥ ९ ॥
 सायनभाव प्रयमदी नांश्च रे, तेदिज शान्ति मित्र
 द्रव्यं सत्त्वं विज्ञान विद्याणा रे, तेमिषु सुखमिषु ॥
 सा० ॥ १० ॥

मते सत्यं ते इह विदुषी रे, भव सत्यं निवर्तय
 मत्पुत्रं सत्यं ते इह, निवर्तय मत्पुत्रं ॥
 मा० ॥ ११ ॥

हेन मन्मथ वरुण वरुणमन्त्रे हे, का भोगने साध
 मन्मथ वरुण के अन्तर्गत हे, निज गुण भोगने ॥
 मन्मथ वरुण ॥ ११ ॥

वि. १. निमित्त निमित्त निमित्त, वाच्य निमित्त निमित्त
निमित्त निमित्त निमित्त, निमित्त निमित्त निमित्त

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

साधुपद सद्दशाय.

साधक साधज्यो रे
 निज सत्ता इक चित्त ॥
 निज गुण प्रगटयणें जे परिणमें रे
 एहीज आत्म वित्त ॥ सा० ॥ १ ॥

* ट्यार्थः—अहो आत्म स्वरूपानुभव साधक भण्यो ! साधज्यो—नाम साधन करज्यो, साधने साध्यनी सिद्धता एषाम-
 दुक्तिः इहां साध्यस्वस्वरूपानुभवकारिका निज सत्ता इक
 चित्त—एक चित्ते नाम तदाकार इतिषे—तद्वर्षी तन्मयी तन्त्री
 छे आत्म सत्ता चित्तवती, किम से लीखे. आत्मद्रव्यमें आत्म-
 त्वयमें रूप छे, तेसां आत्मता आत्मत्वपेणें रही छे, आत्मता
 निज सत्ता अमेषोपचारीणो छे, एउछे आत्मता निज सत्तामें
 भेद नहीं एक छे एउछे अनादिए सिद्धनी सत्ता असंख्यात
 प्रदेशात्मक तिमज संसारमें रह्यो केवजी असंख्यात प्रदेशा-
 कीना सत्ता एक सूक्ष्म निगोदीपानी जाठ रुचकर प्रदेशा-
 त्मक सत्ता एक ॥ यदुक्तं नंदि सूत्रे ॥ सब जीवाणं पिणं
 अख्यरस्स अणंनमो भागोनिच्छुग्घाट्टियो चिद्दह इति
 सिद्धान्त वचन प्रामाण्यात् ॥ सत्ता एक अखंड अवाचित ईह
 सिद्धान्त प्रीठ जोइ एषामपिमदुक्तिपुनः स्वसत्ता इदगूरूपा
 एषामदुक्तिः सत्तैषतत्त्वमिनि सिद्धान्त वचन प्रामाण्यात् ॥

* भा ट्यो धीम्ह ज्ञानसारनी महाराने छखेछां छे.

ફેણહીજ એકાંત પશ્વને ગ્રહણ કરી તિમહીજ સપ્તભંગી થતી સ્પારસિ
 ભંગો ગ્રહણ કરીને અદ્વૈતપદ સ્થાપન કર્યો છે તે એક નવાન
 એક ભંગાત્મક છે. આત્મા તુપુષ્કરપત્રવન્નિલેપઃ પ્રકૃતિઃ
 કર્ત્રી इति सिद्धांतः ए पक्षे हीज सिद्ध समान सत्पद 'મો
 હુસેરો નયી, ઓર એક આત્માહી રામ હે, એ કથન છે પં
 સત્પદનો જૈનમતને આશ્રયે એક નવ એક ભંગીતું કથન છે.
 સર્વ નવાશ્રયી નયી, સકથં ભવ્ય ૧ અભવ્ય ૨ જાનિમવ્ય ૩
 એ ત્રીન જીવની જાતિ છે. તેમાં એક ભવ્ય જીવ જાનિ આ-
 શ્રયી એ કથન છે. ઇહાં જૈન ન્યાયસમ્મતિતી ૭૧૦૦૦
 પ્રકરણ, તેમાં હજાર વ્યારેક મ્હારો વાંચેલ છે તેતું આંડ ટિ-
 खत लिखये अयं वर्षी जाय इत्यलम्. સાચક સાચગ્યોરે
 નિજ સત્તા ફકગિત્ત એ વે પદોમે વિરોધાભાસ છે તે કિંચિત્
 લિખું, પં હું મહા નિયંદિ વગ્ગટાર છું જૈનોજિંદો છું. મ્હાણે
 માજનો અતિમંદ છે, સિજાણ કર્તાનો મોટો માજનો છે, પં
 સિદ્ધાંત વાક્યાર્ય વિરોધાભાસ કથન લક્ષ લક્ષણ જૈન વિરુદ્ધ
 જાણ્યા પછી ન લિખવું તે અનંત જિનતું ચોર થાયું છે, તેયો
 લિખું. પેનન નિર્મલ મેલો થાય, મેલો, ડજલો થાય, તે વે
 હેતુપ થાય. તપ્ત હેતુ લક્ષણમાહ ॥ દિનોનિ પ્રાપયનિ સાણ-
 મર્થમિનિદેતુઃ સાધગાયોમ્ય કાર્ય તિણપત્તે પ્રમિદ્ર કરે તે
 હેતુ કહીજે. તદ્દેતુમિત્રિયા સદ્દેતુઃ અમદ્દેતુઃ । મદ્મા-
 દેતુશ્ચ ॥ યન્મન્યે યન્મન્યમિન્યન્વયઃ જે શને જે જાં તે અન્ન-
 અન્વયદેતુમન્વેચેનનામન્વ-ચેનનામન્વે પરમાન્મનામન્વ-
 પરમાન્માપયું શું છે તદ્માગેનદ્માવાંચ્યવિગ્નકઃ પેનના-

અભાવે પરમાત્મનો અભાવઃ એ વ્યતિરેક હે ॥ અન્વય અરુ
વ્યતિરેક હેતુ લઘી મેટરૂપ અંધેરો; પરમાત્મ અંતર બહિરાત્મ
સહિજ દુવે સુરહેરો. મદુક્તિ. દિવે સજ્ઞાયના વે પદોમાં વિ-
રોધાભાસ જણાવું. સાધ્યવ્યાપકત્વે સાધનાવ્યાપકત્વમુપાધિઃ
તિહાં સાધવા યોગ્ય વસ્તુને વિષે વ્યાપીને રહી છે, હેતુ તેહને
વિષે અવ્યાપક રહી છે તે ઉપાધિ સાધ્યસમાનાધિકરણા-
ત્પંતાભાવ પ્રતિયોગિત્વં સાધનાવ્યાપકત્વં. સાધ્ય વસ્તુને
અધિકરણ મિટાવ. હુંવે અત્યંતપણે અમાત્ર હુંવે અત્યંતપણે
વિરોધી સાધના વ્યાપકત્વં નામ તેવું સાધ્ય કહીજે. સાધવા
યોગ્ય પદાર્થને વ્યાપક કહીજે, સાધવા યોગ્ય પદાર્થમે
વ્યાપીને રહ્યો છે. હહાં સાધવા યોગ્ય પદાર્થ સ્વરૂપાનુભવ
છે. એ ગાથામાં એ કયનપૂર્વક દલનો કયન ઉતારદલ થકી
વિરોધ પામે છે તે આગલ લિખું છું, તિહાંથી વાંચી જોણ
હેજ્યો. સાધક સાધ્યોરે રૂપાદિક પદ પ્રપાર્થ ગનમ્ ॥
નિજગુણ આત્મગુણ અનંતજ્ઞાનાદિક ક્ષાતિકર્માર્થે સ્વસ્વ-
રૂપમેં સાક્ષાત્કાર અનંતકાલે અવિનશ્વર સુખભાવી જ્ઞાનતું
ઝાંડ કયન નદી તેંદેણે હહાં કેદતું કયન છે તે લિખે.
ક્ષાપોપશમભાવે વ્યાનારુઢ ધવાની રૂચ્છા થયે છેવે રેચક કુંભક
પૂરક મન પવનનાં દલિયાં રેવાવી નામ પગના અંગૂઠાવી
રિવસાંવીને મૂલદ્રોરે અપાન પવનથી તે દલિયાંનો કુંભક
ઘડાનો આકાર કરી પછે પૂરક કરે તે પોટા ઘડામેં તેજ
દલિયાં પૂરે-મરે, મરીને દડો કરે પછી એજ પૂર્વોક્ત રીતે
મીજા ઘોરીચક્ર નામિચક્રે તિમજ તીલે ઘણ માયે હાથ દીવે

૧ પદે ૨ નાગી ૩ અહીં ૪ ત્યારે ૫ સરોદી.

ઘડવડાંટ કરે એ ચક્રે 'લ્યાવીને' ચોથા હૃદયકમલચક્રે તેજસ્કે
 ઘ્યાન નિજગુણ ચિંતવણ કરતો અંતર આત્માવન કહિવાયે, યથા
 આનંદઘનમુનિરાજોક્તિઃ પાપ વ્યાપારવાન્ બહિરાત્મા કહિ-
 રાતમ તર્જી કાર્યા મન વચન ગૃહવા નિશ્ચલ કર્યા છે તે કોઈકે
 કહ્યું એ તો મરી ગયો તેની પરીક્ષા કરવા કારણ દર્શને દ્વાર
 ટોંપા દીર્ઘે લોહી દીડું નિર્વારે જીવતો જાણ્યો તે અંતર
 આત્માવાન. ગાયા તેવનની

બહિરાત્મ તંજ અંતરઆત્મા રૂપ થઈ ધિરભાવ,
 પરંમાંતમનું આતમભાવનું આતમ અરપણં દાવં ॥૧॥

• એહવો છતો ધિરભાવે થઈને પરમાતમનું પરમાત્મા અનંત-
 જ્ઞાનાદિગુણમયી છતો અછેદ્ય, અમેદ્ય, અવેદ્ય, અઘ્રેદ્યાદિ એહવું
 પોતાના આત્મામાં ભાવનું ચિંતવનું વિચારનું તે ક્ષયોપશમભાવને
 રણું છે, ને સિદ્ધાયા કર્તા “નિજગુણ પ્રગટપણે જે પરિણમે”
 તે તો જ્ઞાનાદિ ગુણ આત્મામાં પ્રગટપણે તે તો આત્માયી
 સાક્ષાત્કાર થઈ પ્રગટે કહિવાય ને પ્રગટ કહ્યાં વિના જે પરિ-
 ણમે સદાકાર થાવું સંભવે નહીં, વલી તે વિના ગૃહીજ આનમ-
 ચિત્ત । ઘન છે એ તો કથન ક્ષાયકભાવે છે. પરં ક્ષાયિક-
 ભાવે આત્મવિત્તને સિદ્ધમાં તો અમેદોપચારીપણું છે એ વિરોધ-
 માસ છે. તિહાં પૂર્વકદલે તો ક્ષયોપશમભાવે કથન સાધક-
 સ ધન્યોરે નિજસત્તા ઇકદિત્ત તે ઉત્તરદલમાં સિદ્ધાયા કર્તાયે
 નિજગુણ પ્રગટપણે જે પરિણમેરે ગૃહિજ આતમવિત્ત ।
 એહવું જે કયું એ ક્ષાયિકભાવે કથન તે વિરોધ. ઇતિ સંતેકઃ
 દિવે આગલ સિદ્ધાયાની ગાયાઓમાં સ્યો વર્ણન કરેસ્યો. પરં

એ કવિરાજની યોજનાનો એજ સુભાવ છે તેજ વાતને ગદ્યપદ
 આંગેની પાછે, પાઉંની આગે હાંકનો ધાલ્યો જાય તે તમે
 પોતે વિચાર લેજ્યો. સંવંધ વિરુદ્ધ અંગોપંગમંગ કવિતા વારવાર
 એકપદ ગુંધામો તે પુનરુક્તિ દુષણ કવિના તે પૂર્ણજ સિદ્ધા-
 યમે તમેહી જોડ લેજ્યો, એક નિજપદ દસ જાગા ગુંપ્યો છે
 તે નિર્ણેલેજ્યો, ફકલો મૂજને દુષણ મન લેજ્યો, યીજુ પેંહુનો
 એટલે લિરવન સનવાધર્મી સમભંગ્યાધર્મી ખુલ્લ છે, -સ્વરૂપના
 કાવ્યની યોજના તેના તો ગદ્યપદલે, એ વિના ધીજી સહિજ
 એટલે યોજના મટક છે, યોજના કરવી એ વિગે વિદ્યા ન્યારી
 છે, કૌમુદી કનાંયે કિમ્પવી આય સ્લોક કાવ્યો આપવી ન
 થયો. ઘડી એ વાત સુઝી ન લિરું તો એ લિરવન...વાંચન-
 વાલો મર્યાદાગર જાય એ કારણે લિરું. ગુજરાતમાં એ કદિવત
 છે આનંદધન દલશાહિ, જિનરાજગૃહિયાયા તો અવલ્પવચની
 ૩૦ પદાંશિજય દાનરદુનરિયા પોતે ધાપ્યો તેજ ઉપાપ્યો
 ૩૦ દેવચંદ્રજાને નકાર્યું જ્ઞાન હતું તેવી ગદ્યપદરીયા.
 મોહનવિજયવળ્યામ તે લટકાતા, મૂજને આગળ અર્પે લિરવું
 તે તે અક્ષર પ્રમાણ અર્પે લિરવન, કિહાં સરીસો અર્પે દીને
 તે મૂળે દુષણ ન કાઢશે, અક્ષર વિરુદ્ધ અર્પે મારો દુષણ
 સરી હાં સંઘે ગાયા લિરું. હિરે ફેંજી ગાવાયે અર્પે લિરું.

પર્યાય અનંતા નિજ કારણપણે રે,

ચરતે તે ગુણગુહ;

પર્યાયગુણ પરિણામે ચર્તતારે,

તે નિજ ધર્મ પ્રતિજ્ઞ ॥ સાં ૨ ॥

૧ મુદર ૧ મ્તો ૧ દુષ્ટ ૧ જા ૧ કૌમુદી ૧ લટકો

પ્રથમ ગાયારે અંતે કહ્યો છે, એહિજ આતમવિત્ત મિ
 શર્દે આતમદ્રવ્ય નામ આત્મારો ઘન-રૂંજી ગાયારે આદે પર્યા
 હૈસો પદ ઘર્યો છે તેવી પ્રથમ દ્રવ્યરો લક્ષણ લિખે પછે પર્યા
 લક્ષણ લિખસું. કિમ દ્રવ્ય વિના પર્યાપરો અસંમય, તે મટે
 દ્રવ્યલક્ષણમાહ ગુણપર્યાયવત્ત્વં દ્રવ્યત્વમ્ । ઇત્ય કહિને શું
 જ્ઞાનપદાર્ય દ્રવ્ય છે. ગુણ કાંડે ? તત્ર ગુણલક્ષણમાહ । સહજા
 તિત્ત્વં ગુણત્વમ્ । ઇતિગુણલક્ષણમ્ ॥ જિમ સ્વર્ણ દ્રવ્યમે પીતના
 ગુણ સહજાતિપણો છે તિમહીજ જ્ઞાનદ્રવ્ય પ્રગટ હુવા છતાં ઘટ
 ટાદિ પદાર્યનો જાણપણો હુઓ તે ગુણ કહીજે, તેપિજ જ્ઞાનપદ
 મિલ્યા હુવો છે તિમહીજ દ્રવ્યને વિષે પર્યાય રહ્યા છે. પર્યાય
 લક્ષણમાહ । પૂર્વપૂર્વાકાર પરિત્યાગોત્તરોચારાકાર પરિ-
 રૂપિત્તિ મંતોહિ વિશેષાઃ અપરમાન પર્યાયાઃ ૫ પર્યા
 રા દોષ નામ છે, જિમ સ્વર્ણ દ્રવ્ય વિષમે પીતના લક્ષણ, ત્રી
 ધાતુયી મારી ૫ પિજ સ્વર્ણ દ્રવ્યનોહીજ ગુણ લક્ષણ છે
 સ્વર્ણના અનેક આમૂળ્ય કરણા તે પર્યાય તિમહીજ જગત્તે મી
 યાવંતઃ પરિચ્છેદ્યાઃ પર્યાયાસ્તાવંતઃ પરિચ્છિદિકાલમ્
 કેવલજ્ઞાનસ્ય સ્યમાયા ઘેદિતચ્યાઃ સ્યમાયાઃ પર્યાયા
 હિતિ । યાવંતો નામ જિતરા, પરિચ્છેદ્યાઃ નામ પરિચ્છેદન નમ
 પુકેક લક્ષણે કરીને મિત્ર કરિવા યોગ્ય નામ પરિમાન હમ
 યોગ્ય જે અનંતા ઘટપટ્ટાદિ પદાર્ય પૂનઃ જ્ઞાનપદ દ્રવ્યને
 ઘટપટ્ટાદિ અનંતા પદાર્ય તેજ પુક-પુકને મિત્ર મિત્ર લક્ષણે
 કેવલજ્ઞાનયી ઓટસ્તા જે તે પદાર્ય પરિચ્છેદ્યાઃ કરીને, નમ
 પદાર્ય મિત્ર લક્ષણે ઓટસ્તા યોગ્ય છે. હિતે પરિપેદ્યને

અર્થે ટિપ્પું. સાવંન: પરિચ્છેદકા: નામ તિતરાહીજ 'પરિચ્છેદ્ય
પદાર્થ મિત્ર મિત્ર કરી ઓટસવા સાગવા તે પરિચ્છેદક કહી
લે, તત્ત્વ કેવલજ્ઞાનત્ત્વ સ્વભાવાવેદિતવ્યા: નામ તિકે
પરિચ્છેદ્ય પર્યાયને વડી પરિચ્છેદ્યક પર્યાય તે સર્વ કેવલજ્ઞાન
કેવલ દર્શનરા સ્વભાવ છે, સ્વભાવાશ્ચ પર્યાયા: પર્યાય અનંતા
જ્ઞાન દ્રવ્યરા પર્યાય અનંતા તે નિજ કારજપણેરે નિજ સ્વ-
રૂપાનુભવ તદ્દપ જે કાર્ય તિજે સ્વરૂપ રૂપ કાર્ય પ્રાપ્તિપણે
ઘરતે તે ગુણ શુદ્ધ થતે નામ પ્રવર્તે સ્વરૂપ કાર્ય ચિંતવનમે
તે ગુણ શુદ્ધ તિકોશુદ્ધ નિર્મલ આત્મારો ગુણ છે. પર્યાય
ગુણ પરિણામે પર્યાય પરિણામ તિમજ ગુણ પરિણામે જ્ઞાનાદિ
ગુણ પરિણામે કર્તૃતારે આત્મારે સ્વરૂપ કાર્યની પ્રાપ્તિમાં
વીર્ય ફોરવગો તે વીર્યને વિષે આત્માનો કર્તાપણો છે, તે
નિજ ધર્મ પ્રસિદ્ધ તેદિજ નિજ ધર્મ આત્મારે આત્મત્વ ધર્મ
તે ધર્મને વિષે સ્વરૂપ કાર્યની શિદ્ધતારો વીર્ય પરાક્રમીપણો
આત્માને વિષે રહો ય કપન શાસ્ત્રારે વિષે રહો પ્રસિદ્ધ-
હીજ છે. એદમેદીજ વિશેષપણે સુઠીને ટિપ્પું. દિવે ગાપાના
અક્ષર તપા એદિજ વાત ઉતારિયે છે, તિહાં જ્ઞાનાવરણાદિ
આઠ કર્મ તે તો આટેહી દ્રવ્ય છે તે દ્રવ્ય દ્રવ્ય દીઠ અનંતો
કર્મ વર્ગણા તેદીજ દ્રવ્ય દ્રવ્ય અનંતા અનંતા પર્યાય છે.
ચતુક્ત પ્રજ્ઞાપનાયા: પંચમ પદ દીક્ષાયાન્ ॥ એકમપિ દ્રવ્ય
મનંત પર્યાયન્ ॥ નિજ કારજપણેરે જો ટાણે આત્મા આત્મિક
સ્વરૂપાનુભવ પ્રત્યક્ષ રૂપ કાર્યમે પ્રવર્તે તે ટાણે પોતાનો
કોડ જ્ઞાનાદિ ગુણ વેદના જે અનંતા પર્યાય તે કર્મ

વર્ગાના એક એક પર્યાય દીઠ જ્ઞાન પર્યાય પદિલતીને
 પર્યાય સહિત કર્મ દ્વ્યનો નાશ કરે, પળેરે તે પળે આત્મા
 વર્તે પ્રવર્તે તે ગુણ શુદ્ધ નામ તે આત્મા શુદ્ધ આત્મિક
 સ્વરૂપનાવચ્છેદિકાવચ્છિત શુદ્ધ નિર્મલ આત્મિક સ્વરૂપના
 આત્મારે વિષે રહ્યો જે આત્મત્વધર્મ તેહને વિષે રહી આત્મા
 આત્મત્વપણોતિણે કરને અવચ્છેદિક સહિત નહીં પૂનરે આત્મિક
 સ્વરૂપાયે કરને સહિત તિણે કરીને અવચ્છિત વ્યાસતત્ત્વાકારણે છે
 તેમાં પ્રવર્તીજ રહ્યો છે. આત્મિકશુદ્ધગુણ છે. પછે પર્યાયગુણ-
 તામેં કર્તૃતારે તે પર્યાયના જે ગુણજ્ઞાન પર્યાયના જે ગુણ
 તે પુરેક ગુણ દીઠ આત્મારે કર્તૃતાપણો છે કર્તૃતાપણો છે.
 તે નિજધર્મ પ્રમિંદ નામ આત્મત્વધર્મ તે આત્મારે વિષે તેહને
 ધયે આત્માને વિષે પસિદ્ધ છે. જિમ કેવડી કેવલ સમુદયત
 કરતે ધોયે સમયે અંતરાલગુણે ૧૪ રાજકોરુમે સાતદર્શ
 ની તિમ પુરેકા કર્મની અનંતી અનંતીકર્મગર્ગણા, ધર્મગર્ગણા સંક-
 ણમાદ્ ॥ પંચમકર્મ ધ્રુવની ગાવા ॥ રૂગદુગુળુ ગાહજા અમય-
 ણન ગુણઅગુળુઅગરલોચિયવગ્ગણાડ ॥ રૂયાદિ વ્યાપ્ત
 અગુ શબ્દઃ પ્રત્યેક સંવચ્ચતે અગુ શબ્દ છે તિ કો રૂગ કરે પુરેક
 શબ્દ દેદ મિત્રાવળો તતઃ કેવડોઅગુરેવાગુકઃ પરમાણુ સિદ્ધરઃ
 તિગદ્ધતિ રૂનેલોજે કેવડદશિણ પૂનનો વૂજો ન હુરે તે અગુ વદિરે
 અગુ તેદિજ અગુક કદિ જે તિગ અગુ કરે પરમાણુ કદિ જે,
 રૂદ જગતને વિષે સમંત જે રોકાકાશ પ્રદેશ તિગાંમાંદિ જે
 પુરેકાતે પરમાણુ વિદ્યમાન છે. છતાં છે તિગ પંચમાણુ કરે
 સમુદય સમાન જાતિ પુરેકગર્ગણા કરી જે, રૂગ દીજ પ્રદેરે
 અનંતા જે દિ પ્રદેરે રૂદાં તિગરે સમાન જાતિરૂગ દુદિ

दूजीवर्गणा कही जे इणेहि प्रकारे अनन्ता ले विप्रदेशी स्कंधति-
 णरि समान जातीय पणाहुति विजी वर्गणा. इणे हीज प्रकारे एकेक
 परमाणु बुद्धिये करने वधावणे करने अनन्ता ले संख्यानप्रदेशी स्कंध
 तिणारे समान जातीयपणामुं संख्यान वर्गणा कहिले, इण ही
 प्रकारे असंख्यानवर्गणा जाणवी, अनंतपरमाणु वेकर निष्पन्न
 इस्या ले स्कंध तिके समान जातीयपणामुं अनंतवर्गणा कही जे,
 इणही प्रकारे अनंतानंतवर्गणा कहीजे, इणां सर्व वर्गणां प्रते
 उल्लंघने अभव्य हुंती अनंतगुणा सिद्धे अनंतमें भाग ले पर-
 माणु तिणे करी नीपज्या' ले स्कंध ते उदारिके शरीर छेवा
 जोग्यवर्गणा दुवे ॥ १ ॥ उदारिकमुं वीक्रिय मूश्म २ वैक्रि-
 यतो आहारिक मूश्म ३ अंहारकमुं तेजस रुश्म ४ तेजस-
 सुं भाषा सुश्म ५ भाषामो श्वासोश्वास ६ श्वासोश्वासमुं मन
 ७ मनसुं कर्म ८ ओ संवंच टीकामें घणोहे पण गारय
 भयारुपाज्यम तिण पुरी १४ राजमें सुइनां अगी टिके पुरी
 मोटुं क्षेत्र १५ अनंतख्यानगुण क्षेत्रही नही यारी
 खाडी न गतो पुरी ले ले कर्म दलीयां जीणक्षेत्र प्रत्यह
 भोगय खपावणा तिण तिण क्षेत्र प्रत्यह भोगवने कर्मदलीयां
 अवरोध आयु स्थिति अवरोध गही ते प्रमाने ७ तेही कर्म
 प्रकृतिनां अवरोध दलीयां गले, तिन कोइ निष्पत्ती जीव
 अनंगड केवळी यह दुक्त जावयावलो छे ते निधे शुद्ध
 साधकीज हुवे तेने अवरोध एक अनंतमुहूर्त अद्भुत्पति रही
 छे ने पृच्छा कालमो जिन कर्म प्रकृति तेनां एकेही कर्म
 दीठ अनंती अनंती कर्म वर्गणा खरादरी छे ते यने आत्मा
 आत्मन्व घने तद्दिन छतो आत्मा अनंत बडी छतो पोताना
 अनंत वीरनी शक्ति पोताना अनंत ज्ञानादि गुण विमन

पर्याय अनंतोमां आत्मधर्म संचषित-आत्मत्वः शक्तिने-फो-
ने अनंती कर्म वर्गणाओमां एकेकी वर्गणा दीठ ज्ञानादि
गुणना अनंत पर्याय वर्गणा दीठ फेलावीने स्वपावे, निस्से
सर्वया कर्म नाश करीने अंतर्मुहूर्तमां सिद्धे जाय विराजे.
आशये सिद्धाय, कर्ताये पर्याय गुण परिणामे...कर्तृतारेः.
निज धर्म प्रसिद्ध-सिद्ध सूची पोहचावी चुका. ए बे गाथा-
यामे स्वरूप ग्राहक आत्मा श्रुद्धता लिखी. हिवे परपरिणमन
आत्मा वात लिखे.

परभावानुगत वीरज चेतनारे,

तेह वक्रता चाल;

करता भोक्तादिक सवि शक्तिमारे;

व्याप्यो उलटो ख्याल ॥ सा० ॥ ३ ॥

परभावानुगत वीरज चेतनारे, परभाव नाम क्रोध मान
माया लोभ राग द्वेष मोह मिथ्यात्व इत्यादि स्वरूप प्रापक
आत्मा विषे नयी, परभावमे प्रवर्तते आत्मा विषे तिणरे
विषे अनुगत नाम प्राप्ति इह वीर्य चेतना एतले परमावरे
विषे आत्माये वीर्य पराक्रम, फोरव्यो. चेतनारे विषे वीरज
फोरव्यो तिवारे आत्मा गहिलो हुवो भांग पीची ठहिरि
तिवारे जे आत्मा करे ते लिखे यथामनुक्तिः ॥ परपरिणमन
विभावे आत्म अजा कृपाणी न्याये मिथ्यात्वादि हेतु आत्म
आपही बंध उदीरे आपही उदये सुख दुःख वेदे गत्यागति
यिति मीरे ए जे चालां छे ते स्वरूप प्रापक आत्मा नयी
तेह वक्रता चाल आत्मा वक्रता चाल ठहिरि, वांकी चाल
ठहिरि. कर्ता भोक्ता तिवारे आत्माने विचारी जोतां यक

वीर्य आत्माए फोर्खीने निष्पात्वादिक आत्मानुगत कीना
आत्माए विपे कीना आत्माए विपे तो ए नहुता अने आ-
त्माए कीना सवि शक्तिमां रते आत्मशक्तिए करने कीना
भोग्या विण आत्माहीज तिवारे कर्ताही आत्मा भोक्ताही
आत्मा दहिये पदुपत मागने यः कर्ता कर्म भेदानां, भोक्ता
कर्म फलरस्य, संसर्ता परिनिर्वाणा, सद्यात्मा नाज्य
लक्षणाः १ व्याप्यो उलटो ख्याल के तो स्वरूप कर्ता
आत्माहीज छे के विरूप कर्ता विण आत्माहीज दहिये
आत्मा सांगीतो सांगीहीज तिने आत्माहीज उलटो ख्याल
खेल्यो, आत्माए करवा योग्य नयी ते आत्माए कीनो तेयी
उलटो ख्याल दहिये ॥

क्षयोपशमिकञ्जुताने उपनैरे,
तेहिज शक्ति अनेक;
निज स्वभाव अनुगतता अनुसरेरे,
आर्यव भाव विवेक ॥ सा० ॥ ४ ॥

दिवे तेहीज जीवनेविपे अनंता भव प्रमग कर्ता पकां
अनंतो काल व्यतीत हुओ छे ते जीव जाते भव्य हुनो
तेयी क्षयोपशमक क्षयोपशम भावे "स्वभावसमिपं असंभ-
धारहोइ इति सिद्धांत वचन प्रमाणान्" ते अलंकारजीवतानां
प्रथम विरियां क्षयोपशम सम्यक्त्व पाप्यां पकां वज्रता द-
हतो निटि षड्जुताने उपनैरे सख्यता उक्ती तेहिज शक्ति
अनेक ते जीवनी हीज अनेक शक्ति छे, देखिअ आत्मा
शक्ति ए करने निज स्वभाव आत्मनो सन्दन्त ज्ञान-

દર્શન ચાલ્યાદિ તેહનો અનુગતના નિજસ્વભાવમેં આત્મા
 હુવો નિજ સ્વભાવમેં રમણ હુવો પુટલે આત્મા પોતાના
 ભાવ પામ્યાયી અનુમરે, ગ્રહણ કરે. આર્જવભાવ સરલતા
 સ્વભાવીપણો ગ્રહણ કરે, તિમર્હીજ વ્હી આત્મ સ્વભાવ પ્રાપ્તિ
 રૂપ વિવેક ગ્રહણ કરે આર્યવપણેશે ભાવ પ્રગટે એ તો
 આત્માનો ક્ષયોપશમ સમ્યક્ત્વયી ઉત્સર્ગ કયન છે.

અપવાદેં પરવંચકનાદિકારે,
 એ માયા પરિણામ;
 ઉત્સર્ગે નિજ ગુણની વંચનારે,
 પરભાવે વિશ્રામ ॥ સા૦ ॥ ૫ ॥

હિવે આત્માનો વિશેષ કયન લિખેં અપવાદેં વિશેષ કયન
 કરેં એ આત્મા ક્ષયોપશમ ભાવિ છે. ક્ષાયિકભાવે નથી તેયી
 પરવંચના અન્યને ટગણો એ કપટનો પરિણામ પરિણમન છે,
 ક્ષયોપશમી છે તેયી જીવમેં માયા પરિણમી છે, પરં ઉત્સર્ગે
 સામાન્યે આત્મગુણની ટગાડ થાય, સામાન્યે આત્મગુણ ટગી
 જે વિશેષપણે ન ટગી જે કીંગ વિરિયાં તેહિજ જીવ સ્વ
 સ્વભાવમેં પ્રવર્તનો તિંગ વિરિયાં તો નહીં ને સ્વભાવમેં પ્રવ-
 ર્તનો હતો એહિજ જીવ પરભાવ નામ આર્તસેદ્ધ્યાન રૂપ
 વિભાવમેં વિશ્રામ છે વિભાવે જાય ટહિરે તિયારે ઉ૦ નિજ-
 ગુણની સામાન્યે વંચના ટગાડ કરે ક્ષયોપશમાન્ ક્ષયોપશમ
 છે તેયી—

સાતે ઘરજી અપવાદેં આર્જવીરે,
 ન કરે કપટ કપાય;

आत्मगुण निज निज गति फोरवेरे,
ए उत्तर्ग अमाय ॥ सा० ॥ ६ ॥

पांचमी गाथामें क्षयोपशम भावरी विशेष कछो, हिवे
छडी गाथामें क्षाधिकभावे विशेषणो कहे छे. अपरादे नाम
तेहिज जीव विशेषणें साते धर्जी सान कर्मप्रवृत्ति अनंतानु-
बंधी क्रोध, मान, माया, लोभ, मिद्वान्व मोहनी, मिश्रमो-
हनी, साम्यकत्व मोहनी, ए साते वरजी तिवारे अपरादे नाम
विशेष आजरी दाय. विशेषणें मगळ स्वभावीपणो ग्रहण
करे. कष्ट तो अनंतानुबंधी चोरही क्षपायां थकां दोष
रहा से अप्रत्याख्यानदिक. तिय मंडवी माया परिणामीपणेमें
म प्रवर्ने तिवारे आत्मा आत्मगुण अनंतज्ञान दर्शनादि नि-
षांन निज निज गति फोरवे शक्तिमें प्रवर्नावे तेनिन पृच्छा
सुधी ही आत्मा उगळें सामान्ये अमायी अपरादे विशेषणे
हजी सुधी आत्मा अमायी नवी, मायावी दोड दगळें छुन्नछाने
रे अपरम समय सुधी छे. किम क्षयधर्मे हजी सुधी नवी कंनी
तेवी भाषान उगमारी छे निज संज्ञा क्षयवी नन. कथं
वेरदज्ञान वेरदज्ञान नवी पळो हे वन्दे तिवरे छुद
क्षायिती पतरे वेरदज्ञान वेरदज्ञान उगळें छे पहेलां जे
क्षायिकामो छे तेहने मिद्वाने अष्ट हृदयेरको कछो छे.
पदुगमागमे, ननुगमक्षये क्षायिह इच्छुद्वान् सनिक्षा-
विजे मग्यकत्वे श्रीहृदयवागुद्वे. कथंनक्षयनीजगाम
अजिरअ अथमानिनि इमो वरदोरो नने. लम्नाह क्षा-
पिकंदिश नुद्वननुद्वेनि ॥ नत्र श्री हृदय अतिक्रमो-
नुद्व क्षायिकं. । वरदोरो. नदेनुमाह ॥ नन्दनन्दवसि-

मयादिनि न विरोधः यदुक्तं श्री नवपद प्रकरण वृत्तौ ॥
 तथाहि । क्षापिकस्य शुद्धाशुद्धभेदेन द्विभेदत्वान् ॥ तत्रा-
 पायससूत्रग्यायिकला भवस्थ केवलित्वा मुक्तानां च या
 सम्यग्दृष्टिस्त्वच्छुद्धं क्षापिकम् । तस्य च साध पर्यवसा-
 मयासास्त्येव भंगः मस्य नाम तिण क्षापकरे सादि अपर्य-
 वसित्वाहंती भंग नदी यदाहुः गंधदृष्टि ॥ भवस्थ केवलित्वा
 द्विभेदस्य सयोगायोगभेदस्य सिद्धस्य दर्शन मोहनीय
 सप्तभयायिर्भूता सम्यग्दृष्टिः सादि पर्यवसितेति ॥
 यास्य पायसद्वयारिणी श्री श्रेणिकादेरिव सम्यग्दृष्टि-
 त्वशुद्धं क्षापिकं तिण शुद्ध क्षापकरे सादि सांत भांगो
 हुने अस्ति प्रतिपातः तिण जीवरे क्षापकं पङ्क्तौ छे किण
 हेने तिस्ते हेतु श्री गंधहस्तीजी ह्ये तत्रोवाच अपाय-
 ससूत्रस्य वृत्तिनी श्री सद्रूप्यापगमे
 भवत्पायसद्वयारिणीसा सा सहित
 सद्रूप एहि हुने तिस्ते वृत्ति
 सद्रूप प्रग
 हुने स्ते वृत्ति हुने
 सहचारिणी
 भांगो छे
 हुने छे
 हुने मश
 हुने मश

तत्त्वादिनि न विरोधः यदुक्तं श्री नवपद प्रकरण वृत्ती ॥
 तथाहि । क्षायिकस्य शुद्धाशुद्धभेदेन द्विभेदत्वान् ॥ तत्रा-
 पायसद्रव्यविकला भवस्थ केवलिना मुक्तानां च या
 सम्यग्दृष्टिस्तच्छुद्धं क्षायिकम् । तस्य न साय पर्यवसा-
 नत्वान्नास्त्येवभंगः तस्य नाम तिण क्षायकरे सादि अपर्य-
 वसितपणावृत्ती भंग नहीं यद्वाहुः गंधहरिणि ॥ भवत्य केवलिनो
 द्विविधस्य सयोगायोगभेदस्य सिद्धस्य दर्शन माहनीय
 संसक्षयार्थिर्भूता सम्यग्दृष्टिः सादि पर्यवसितेति ॥
 पात्य पायसहचारिणी श्री श्रेणिकांदेरिय सम्यग्दृष्टि-
 स्तदशुद्धं क्षायिकं तिण शुद्ध क्षायकरे सादि सांत भांगो
 हुवे अस्ति प्रतिपातः तिण जीवरे क्षायकसुं पडणो छे किण
 हेते तिको हेतु श्री गंधहस्तीजी लिखे तत्रोवाय अपाय-
 सद्रव्यवसिनी श्री श्रेणिकादीनां च सद्व्यव्यापगमे
 भवत्यपायसहचारिणीसा सादिः मति ज्ञानांशकर सहित
 सम्यग् दृष्टि हुवे तिवारे मति ज्ञानांशकर सहित क्षायिक
 सम्यक्त्व प्रगट होवणेसुं सादि कहीजे, केवल ज्ञानरी उपति
 हुवे छे मतिज्ञानांश क्षय हुवे तिवारे सांत कहीजे, अपाय
 सहचारिणी सम्यग् दृष्टिो अंत हुवो तिवारे सादि सांत
 भांगो ठहियों, केवल ज्ञान उपज्यां पछे मतिज्ञानांश क्षय
 हुवे छे शुद्ध क्षायिकरी आदि हुई तीन कालमें जीण क्षाय-
 करो नाश नहीं तिणसुं अनंत अतएव सादि अनंत भांगो
 शुद्ध क्षायिकमें पामे इति ॥ ६ ॥

सत्तारोध भ्रमण गति चारमें रे,
 पर आधीनें वृत्ति;

વક્ર ચાલથી આતમ દુઃખ લહે રે,
જિમ નૃપ નીતિ વિરત્ત ॥ સા૦ ॥ ૭

ઓ જીવ અશુદ્ધ ક્ષાયિકીપણમાટે સત્તા આતમ
તે આતમ સત્તાને રોચ-રોકને ભ્રમણ ગતિ ચારમે
ગતિ ધોરાસી લાખ જીવયોનીરો પ્રવર્તણો-ભ્રમણો
જડાદિકની આર્વાનશ્ચિ છે છૂટે જીવ જડાધીન
કરને ચાર ગતિમાં પરિ સમસ્તપણે ભ્રમણ કરે. તવ દ્ર
જિમ કૃષ્ણ વાસુદેવ અશુદ્ધ ક્ષાયિક સમ્યક્ત્વ પામકે
તારે મળા પાય તીજી નરકમે સાત સાગરોપમરી સ્થિતિ
જ્યો ઉપજ્યાં પછે તીજી નરકરો આડરો સંપૂર્ણ
મનુષ્યભવ કરને પાંચમે દેવલોકમે દસ સાગરોપમરી
ઉપજ્યાં, તિહાંવી ધવિકાર શામે અમમજી હૈસેનામે
ધોવીસીમે તીર્થકર હસી. યદુરત્ત શ્રી સંઘદા
કૃતિ વસુદેવ હિંદી તથાહિ । કદા તદ આપ
ઉવદિત્તાહ હયે ભારહેવાલે સય કુપારે નયરે જિ
સ્તરણો પુત્તતાણુવ્યજ્ઞિક્ષણપત્ત મંડલિય ભાયો
પટિયજ્ઞિય નિત્યવરણામ કમ્મં સમુજ્જણિતા વ
કળે દસ સાગરોવમાડળ તડચુઓ પારસમો ભ્રમમ
અરહા ભવિસ્સઈ ॥ તે આત્મારો વિચારી જોતાં તે
સ્થાનક સિદ્ધહીજ છે, પાંતે આત્મા જડાદિકને આર્વાન
કરને પરિભ્રમણ કરે તે આત્માની વક્રચાલ તે દુઃખ પા
સ્વચાલહોડ પા ચાલસે ચાલવા લાગો તારે પાઈ
આત્મા દુઃખ પામે પોતાની ચાલે. પ્રવર્તતો થકો સિદ્ધ
હીજ મોક્તા છે, છૂતો આત્મા પરચાહે દુઃખ પામ્પો તિહાં

जिम नृप नीति चिरत्त जिम राजा राजनीतिमां प्रवर्ततो
थको सर्व वाते साता पामे वेहिज राजा नीतिने विस्व
छोड्यां थकां दुःख पामे इत्यर्थः ॥ ७ ॥

ते माटे मुनिऋजुताये रमे रे,
वमे अनादि उपाधि;

समता रंगी संगी तत्त्वना रे,

साधे आत्म समाधि ॥ सा० ॥ ८ ॥

ते माटे तिण कारणे मुनिराज परभाव छोडनें रुहुता
सरलता आत्मिक स्वभाव संबंधित जीणें करनें आत्म स्वभा-
वमें रमे-रमण करे दिनरात फिरी वेहिज मुनिराज. अनादि
कालनो मिथ्यात्वादि उपाधिलक्षणमाह ॥ साध्य व्यापकत्ये
सनि साधना व्यापकत्वमुपाधिः ॥ साधवा योग्य वस्तु
तिणरे विषे तो सर्वथा प्रकाररूप स्वरूपता व्यापी रही छे.
व्याप रङ्गां थकां ते साधन जे कारण वेने विषे अव्यापकत्ये
व्यापन रही छे पृष्ठे स्वरूप कार्य साधवावालो ते साधन
ठहिये वेहनें विषे रुहुतापणो व्यापीने रङ्गो वेहिज उपाधि,
इहां साधवा योग्य आत्मिक स्वरूप सरलता वेहने विषे
व्याप रही छे साधन मुनिराज तिणरे विषे अनादि काजीन
मिथ्यात्वादिक उपाधि तिणमु रुहुता नावे निग कारणे मुनि-
राज रुहुताने ग्रहण कीयां स्वरूप प्राप्ति हुवे ते कारणे उपाधि
यमें वृ. करे निवारे साधुरे विषे स्वरूप ग्राहक शक्ति
उपजे मुमना रंगी मुममनि स्वरूप संबंधनी भडी ले मति
निगमुं मुनिगज रक्त हुवे. अहोनिशी मुमतिमयी प्रवर्त.
संगी. तत्त्वनारे शुद्धात्मन्य वेहनो अहोनिशि चिंतन

तद्रूपे संगी हुवे तिवारे साधे आत्म समाधि ॥ समाधि-
क्षित्त वृत्तिरोधः मुनिराजनी चित्तनी चित्त-मन तेहनी जो
वृत्ति प्रवर्तन तिण प्रवर्तनें आत्मिक स्वरूपमयी चितवन
मनमें साधन करे ॥ ८ ॥

मायक्षयें आर्जवनी पूर्णता रे,
सवि गुण ऋजुतावंत;
पूर्व प्रयोगें परसंगीपणो रे,
नही तसू कर्त्तावंत ॥ सा० ॥ ९ ॥

हिवे आठमी गायारे अंत पदमां साधे आत्म समाधि
ए पद धर्यो, आत्म समाधि साधे ईदयो कछां छतां क्षपकी
तो निश्चय टहियों क्षपकी ईग्यारमें गुण टाणानें फरसें नही
आगे आठमी गायारे पहिला पदमें मायक्षयें आर्जवनी पूर्णनारे
इसोद गुरुयो ओ पदनो संबंध धारमें गुणटाणे विना मिछे
नही पग कर्त्ताव गुरुयो तेथी मने पदो अर्थ करणो ते लिखुं
मायानो क्षय यथा छतां आर्जवनी पूर्णनारे प्रथम आर्जव-
भावरी संपूर्णता नहुंती हिवे धारमें गुणटाणे प्रवच्यौ छतां
सरटनानी पूर्णता इइ एतछे आत्माविषे संपूर्ण आर्पवता आव
रुजुनारो रमण आत्मसमाधिपूर्व होयचुको निण सिद्धावकर्त्ता
आर्पवपद गुरुयो तेथी पुनरुक्ति अर्थ लिख्यो. सब गुण जे
गुण साधुपणेरा खंतीमद्व अज्जवादि ए दशविषय यतिवर्म ते
सर्व गुण दशेही रुजुतावंत यथा पूर्व प्रयोगें ए मुनिराजने
जीवे पूर्व भवें वांच्यां जिके शुभाशुभ निष्पात्तादि हेतु करने
उपाज्यां जीके कर्म तेथी परसंगीपणारे पर ले जडादि तेहन

સંગી વંચાણો જે શરીર તેહનો સ્નાનપાનાદિ ઘાઘ શુશ્રૂષા રહી છે એતલેં શરીર સંવંચી પરસંગીપણો રહ્યો છે. નહી તમ કર્તાવંત તમુ તે જે કર્મવંચાણા શરીરની શુશ્રૂષાદિકે કરનેં તિણરો કર્તાવંચો તિણારે નહીં રહ્યો છે, કર્મરો કર્તાવંચો ચાકી ન રહ્યો ॥ ૯ ॥

સાધનભાવ પ્રથમથી નીપજે રે,
તેહોજ થાયે સિદ્ધ;
દ્રવ્યત સાધન વિધન નિવારણા રે,
નૈમિત્તિક સુપ્રસિદ્ધ ॥ સા૦ ॥ ૧૦ ॥

કર્મરો કર્તાવંતપણો નહીં તેવીજ સાધકભાવ આત્મિક ગુણ સાધક સ્વભાવ આત્મા આત્મિક ગુણજ્ઞાન દર્શનાદિ સાધક સાધન કરણો સિદ્ધ કરણો તિણરોભાવ પ્રથમથી-પહિલાં હુંતી એટલે એ હવે આત્મા થયેં છતે નીપજે થાય તેહિજ આત્મા થાય સિદ્ધ સિદ્ધપણે થાય પામે તો તે હવે થયે આત્મારે દ્રવ્યત સાધન દ્રવ્યત્વ સાધનપણો ઘાઘ સાધન-પણો ચારિશ્રાદિ તેહના દ્રવ્યત્વ સાધનના જે કોઈ વિધન તે વિધનોનો નિવારણારે નિવારણ કરણો દૂર કરણો નૈમિત્તિક એ તો નિમિત્તકારણ છે; સાધારણ અસાધારણમાંથી એકઠી નથી જીમ કુંભકારે દંડ ચક્રચીવરાદિ નિમિત્ત-કારણ ઘટરૂપ કાર્ય સિદ્ધિ કરતાં થકાં છે તિમ દ્રવ્યત સાધન દ્રવ્ય સાધુપણારો એહવો થયો આત્મા તેહને પાંચેઈ જે પ્રાણાતિ-પાતાશ્રવરો નિવારણ દ્રવ્ય સાધુપણારે વિષે પ્રાણાતિપાતાદિક નો વિધન ન પડે પ્રાણાતિપાત મૃયાવાદાદિક-લાગે તદ્દપ

દ્રવ્ય સાધનપણાતો વિવન તે વિવનનો નિવારણો પૂરવે થયે
જાતમારે સદિજ નિવારણો છે, તેવી નૈમિત્તિક કારણ કહ્યો
તિકો નૈનિત્તક કારણ સુપ્રસિદ્ધ-પ્રસિદ્ધિજ છે, એ સર્વ દ્રવ્ય
સાધન છે, દ્રવ્ય સાધનથી તથા વિવ સાધનતા નથી ॥૧૦॥

ભાવે સાધન જે ફક ચિત્તથીરે,
ભાવ સાધન નિજ ભાવ ।
ભાવ સિદ્ધ સામગ્રી હેતુ તેરે,
નિસ્સંગી મુનિભાવ ॥ સા૦ ॥ ૧૧ ॥

દ્રવ્ય સાધન કહ્યો, હવે નિજ સ્વભાવ સાધનથી સ્વસ્વરૂપ
સિદ્ધ પાય તે દિલ્લે તે ભાવસાધન છે, તેવી ભાવે સાધન
સ્વરૂપાનુયાયી જો ભાવસાધન આત્મિક સ્વરૂપને સિદ્ધ કરે
પૂરવો જે ભાવસાધન. જે ફક ચિત્તથીરે જીરો પૂરુ ચિત્ત
શક્તિયે કરને તદાકારભાવપણે પ્રવર્તેનું તે ભાવસાધન કહિયો
એ દિલ્લન શુદ્ધધ્યાનના સોષા પાપાનો છે. દિવે રૂપાનીતધ્યા
કહે છે, નિરાંતન નિર્મલ સંકલ્પ વિરહ્ય રહિત અમેદ પૂ
શુદ્ધસત્તારૂપ નિર્મલ વિદ્યાનંદ તત્ત્વાદ્ન અમંગ, અલંકાર, અને
ગુણપર્યાયરૂપ આત્મસ્વરૂપનો ધ્યાન તે રૂપાનીત ધ્યાન જાણવો
તેવીજ શિશ્યાવકર્તા આગલ પદમાં જમ શુંબો છે, ભા
સાધન ભાવે સાધન છે તે નિજ ભાવ નિજ સ્વભાવરનો
આત્માતો. દિવે તે જે નિજ ભાવ તે નિજ ભાવની ભાવમિ
સામગ્રી ભાવ નિજ સ્વભાવની સિદ્ધતા નિજ સ્વભાવનો સિદ્ધ પ
તરૂપ સાધનો તે સાધનો સંસ્પર્ષીરેનું નાનદો મંદાન્ધિ કરન
તેરે નામ તે વચ્ચ સ્પોષિતો નિસ્સંગી મુનિનાય નિસ્સ

મુનિપણો નિસ્સંગી મુનિભાવપણો તે સ્થું સંગ નામસંબંધ નામશરીર
પુત્રલાદિક પણ રહ્યા છે, પરણમ્યા તે પુત્રલ તે પુત્રલોચી નિ-
સ્સંગપણો છે. પોનાના પુત્રલ નથી જાણના, પુત્રલોની પરધર્યા
માવ મૂકી દીધી છે, મુનિભાવ નામસ્વભાવે મુનિરાજપણો તે છે,
પટલે તદાકારરૂતિપણો તેહને કહિયે તેરમે ગુણટાણાનો અંપ
અરુ ચૌદમો ગુણટાણો હિયે થાસ્યે તે પોતેજ કર્તા આગઠ
ગુપ્તું છે. તેહિજ લિલે ॥ ૧૧ ॥

હેયત્યાગથી ગ્રહણ સ્વધર્મનોરે,
કરે ભોગવે સાધ્ય ।

સ્વસ્વભાવ રસિયા તે અનુભવેરે,
નિજસુખ અવ્યાવાધ ॥ સા૦ ॥ ૧૨ ॥

હેય ત્યાગથી ભાવસાધન જિવારે સિદ્ધ થયો તિગારે હેય-
ત્યાગ-છોડ્યા યોગ્ય જીવો થરતુ સ્વસ્વરૂપો વિચનકારી જે
પંચાસી પ્રકૃતિ જુના કવટા પ્રાપ્ત તેહનો જે અંત કરવો
સ્વપાવવો તદ્વપ હેય-ત્યાગથી, ગ્રહણ સ્વધર્મનોરે લેવો સ્વધર્મનો
આત્મસ્વધર્મ અનંતજ્ઞાનદર્શન ચારિયાદિરૂનો ગ્રહણ કરે તદ્વપ
સ્વસ્વનો ગ્રહણ કરે ભોગવે સાધ્ય સાધ્ય યોગ્ય યસ્તુ
સ્વધર્મ તેહની મિટના તે જે ભોગવે, સ્વ પાંચ અક્ષર
નો ઉગાળાને કઠ ટિગ પ્રમાણે ચૌદમા ગુણટાણામે ભોગવે
પછે સ્વસ્વમાર રસિયાને આગે સ્વભાવ પૂર્વે કર્યો તે અનંત-
જ્ઞાનાદિ તેહનો રસિયો થયો છનો નિજ મુગ અવ્યાવાધ પીડાયે
કર રહિત તેહને અનંતજ્ઞાન તાંડ ભોગવે, ચૌદમે ગુણટાણે
અંતિમે પૂરુ સમયારહિમે થમ સમયને મિદ્દ પુટ્ટ્યો. પુટ્ટ્યા

पछे प्रथम समय सो तो आदि छे, सिद्धमां पुहचगरी अ
छे. अनंतकाले उठेहीज रहणो तिणतुं अनंत छे, तेयी स
अनंत भांगो सिद्धमां छे इतिश्रेयः ॥ १२ ॥

निःस्पृह निर्भय निर्मम निर्मलारे,
करता निज साम्राज ।

देवचंद्र आणायें विचरतारे,

नमिये ते मुनिराज ॥ सा० ॥ १३ ॥ इति

आगळी गायारो संबंध जोरावरी मिलावणो पडे छे, सि
कर्ता महा मोटा तेयी विरुद्ध कहिवाय नही. प्रथम गा
ते संबंध अंतिम ए संबंध ते पोतेही विचारी लेज्यो, निर
बांछा रहित इसा ते मुनिराज छे, निर्भय इहलोक परलो
भय तेणें कर रहित इसा ते मुनिराज छे, निर्मल गा
कर्ममल जे हुंती इसा भका करता निज साम्राज स्वरूप स
निज राज्य-आपणो राज्य कर रखा छे देवचंद्र आ
विचरतारे ॥ देवपुचद्रइव चंद्रोदेवचंद्र संसार संबंधी दे
विषे चंद्रमारी परे कर्मरहितपण्यामाटे उज्ज्वल महाइस्या ते
राग देव सींगारी आणा आज्ञा ते विषे विचरता-प्रव
नमिये ते मुनिराज इसा ते मुनिराजने नमियें, ए दोय अ
पदार्थो प्रथम पक्ष संबंधित अर्थ छे. द्विजे द्वितीय पक्ष
चित्त होय अंतिम पदार्थो अर्थ लिखाये छे, देवचंद्र कवि
एहवुं कहे-जिनेश्वरी आज्ञा समय प्रमाणे प्रवर्तता ए
जे मुनिराज तेनें नमस्कार करीये वारंवार इति संस्कृत
इति ज्ञानसारजी कृत स्वाध्याय बालावबोध संपूर्णम् ॥

શ્રી વાહુજિન સ્તવન સ્વોપજટવાસહ.*

વાહુજિનંદ દયામયી,
વર્તમાન ભગવાન, પ્રભુજી;
મહાવિદેહે વિચરતા,
કેવલ જ્ઞાન નિધાન, પ્રભુજી. વાહુ૦ ॥ ૧ ॥

ૐ હવે શ્રીજા વિહરમાન પશ્ચિમ જંબુદ્વીપનેવિષે ઘણું-
વિજય મૂસિમા નગરી, સુગ્રીવ રાજા, વિજયામાના પુત્ર, મોહની
રાણીના ભરતાર, દિશા લાંચ્છન, શ્રી વાહુ સ્વામીને જે દયા
નીપની છે તે દિશાએ છે, અને પ્રમુને સ્તવે છે. શ્રી વાહુ
સ્વામી દયામયી છે. इहां यथार्थ જ્ઞાન કરવાને દયાનું તથા
અહિંસાનું સ્વરૂપ કહીએ છીએ. જે કોડને હળવો નહિ તે
અહિંસા કહીએ. તે વિભાવપરિણતિએ પરિણમીને જે આત્મ-
ગુણનો હળવો તે ભાવહિંસા. અને ગુણી તથા જ્ઞાનાદિક
ગુણને અનુયાયી વીર્ય ઉપયોગ કરતાં આત્મગુણ હળાવજ
નહિં. તે ભાવ અહિંસા. તથા જે આત્માના જ્ઞાનાદિક ગુણ
આસ્ત્રવયી હળાતા જાણીને તે આસ્ત્રવયી ટાળીને આત્માને
સંવરને વિષે પરિણમતું તે ભાવદયા જાણવી. તથા કોડ પર-
જીવના દશ પ્રાણ ન હળવા તે દ્રવ્ય અહિંસા. અને કોડના
દ્રવ્ય પ્રાણ હળાના ઉગારા તે દ્રવ્યદયા, યંતું સ્વચ્છ વિરોધ-

* આ સ્તવન શ્રીમદ્ દેવચંદ્રનાં રચેલું હોય તેમના સમયની
ગુર્તર માત્રા પ્રસન્નેન અમે પ્રસિદ્ધ કરીએ છીએ, અને તે ઉપરનો અર્થ પણ
તેમજીવન મંત્રો છે.

વચ્ચકે ધનુર્ય ગણધરવાદર્યા જોગ્યો. તથા શ્રી હરિભદ્ર
 વૃત્ત જાહિસાશ્વર્યા તથા જોવનિયુક્તિદી જોગ્યો. આ
 જાહિસાનો એકપણો તે કારણે કાર્યોપચાર માટે છે, દય
 જાહિસાનો કારણ છે. જાહિસા તે વર્ષ છે. સ્વપરના જ
 દિક ગુણ ન હળવા એ ભાવ જાહિસા. એ ધર્મ યત્ન : “
 ધર્મને ધ્રુવે નીતિએ ” રૂપાદિક આગમ વચન છે. તે
 ઘાઠ જિન વહેતાં વીતરાગના રૂંદ્ર પુષ્પોપગારી માટે તી
 તે પરમદયામયી છે. આત્માની દયા સંપૂર્ણ કરી છે, પરની
 દયા ઉપદિશે છે. વર્તમાનકાળે વિચરના ભવ્ય જીવોને દેશન
 સિચતા મહાવિદેહકેવે તેહિ કેવલ-જે સર્વલ લોકાલોકના
 જેદ્યી પ્રત્યક્ષ પરસહાય વિના એક સમયે જાણે તે વે
 જ્ઞાનના નિધાન છે. એવા શ્રી ઘાઠજિન છે તે પરમદયાલ

દ્રવ્યશ્કો છકાયને,

ન હળે જેહ લગાર પ્રભુજી,

ભાવદયા પરિણામનો,

એહિજ છે વ્યવહાર. પ્રભુજી. ઘાઠ૦ ॥ ૨

દ્રવ્યથી છ કાય. ૧. પૃથ્વીકાય. ૨. અપ્પકાય. ૩.
 કાય. ૪. વાડકાય. ૫. વનસ્પતિકાય. ૬. પ્રસકાય. ને ન
 જેમ્ની અરિહંત ઊગાર અંતમાવરિણ. આમાં કોઈ પૂછયે
 કેવડીના પગથી પારેવાના વચ્ચાં પ્રમુખ હળાયે છે. તે
 હળે કિમ વહો હો ? તેનો ઉત્તર લે શ્રી ભગવતીસુત્રે
 ડીના પગથી પારેવા પ્રમુખનાં વચ્ચાં હળાયે પણ તેહને
 યાવડી વડી પણ હિંસા ન વડી તે માટે ન હળે રૂમ વ
 લે હળે ગુણ ટાળે સુનિને પ્રાણાતિપાતિકી ક્રિયા ઉતરી

તો કેવલીને કિમ હોવે ? રૂપા માટે જે ભાવદયા આત્મગુણનો
 રાખવાલો તેના ધર્મી જે ઉત્તમ ગુણી નિયંત્રાદિક તેહનો
 વ્યવહાર કહેનાં પ્રવર્તન છે, જે જેમાં જેહવા ગુણ હુવે તેહનો
 આચરણ પ્રવર્તન પિણ તેહનોજ હવે, જે પોતે સાદુકાર હવે
 તેહનો દેશ ચાલી પિણ સમી હવે. જેહનો લાંઠીયો હવે
 તેહનો દેશ ચાલી પિણ વાંઠી હવે, એ દૃષ્ટાંતે જે પરમેશ્વર
 ભાવદયા પરિણામે પરણ્યા છે તેહનો વિહાર પણ છકાયને
 રાખવાનોજ હવે રૂપ જાણવો. એ દ્રવ્ય દયારૂપ પ્રથમ ભેદ કહ્યો.

રૂપઅનુત્તર દેવથી,

અનંત ગુણો અભિરામ પ્રભુજી;

જોતાં પિણ જગ જીવને,

ન વધે વિષય વિરામ, પ્રભુજી. વાહુ૦ ॥ ૩ ॥

ધીજા સગર્મી જીવનો રૂપ હુવે તે ધર્મ જીવને વિકારનો
 તથા સંસારી રાગાદિકનો હેતુ થાય તિયારે તે જીવના આત્મ ગુણ
 દુષ્ટાપે, તિયારે તે રૂપ દિશ્તાનો હેતુ થયો, અને શ્રી પ્રભુજીનો
 રૂપ તે અનુત્તર વિમાનના દેવતાથી અનંતગુણો અભિરામ કહેનાં
 મનોહર છે. એહવો રૂપ છે. પિણ જગવચના જીવને જોતાં ધર્મ
 રાગ ઉપજે પિણ વિષયનો વિકાર ન ઉપજે રૂપને જે રૂપની મનો-
 હરના તે પિણ દયાનો કારણ જાણવો. એ ધીજો દયાવળો છે. ૩.

કર્મ ઉદય જિનરાજનો,

ભવિજન ધર્મ સહાય, પ્રભુજી;

નામાદિક સંભારતાં,

મિથ્યા દોષ વિલાય, પ્રભુજી. વાહુ૦ ॥ ૪ ॥

વડી શ્રીજી દયા કહે છે. હે દેવાધિદેવ જિનરાજ તુમ્હારો
 કર્મનો ઉદય, લે તીર્થંકર નામ કર્મનો ઉદય તથા માયા
 વર્ગાંગનો ઉદય પ્રમુખ તે જગન્નયના મધ્ય જીવને ધર્મનો
 સહાયનો કારણ ધાય છે. ઉત્તમ વાચકશક્તિનિર્ણયનો, તેમ
 કહું વેદજ્ઞ અગિલાણ ધર્મદેસણયાણ ક્ત્યાદિ માપને સાંભ-
 લ્યે ઘણા જીવ ધર્મ પામે. અતિશય મહિમા દેરીને ઘણા
 જીવને વિસ્મય સર્વોત્તમપણો માણે. તે અતિશયનો સ્વરૂપ
 પ્રથમધ્યાર અતિશય સદ્જના જન્મના છે. હમ્યાર ઘનવાતી
 કર્મક્ષય ઘણા પછી ઉદય ધાય છે; ઓગળીસ અતિશય
 દેવતા ગુણરામી થકી જગ-જીવની ભાવ કરુણા માટે કરે છે.
 ૫ ધોત્રીસ અતિશય, પાંચીસ વચનાતિશય એવું તીર્થંકર નામ-
 કર્મનો ઔદયિક વિપાક છે. પિણ મધ્ય જીવને ધર્મ પમાડ-
 ધાનો કારણ ધાય છે. લેહયી ઘણા જીવ સંતાર સમુદ્ર મધ્યે
 પડતાં ઉગરે છે. તિણે ૫ શ્રીજી દયાવંતપણો, તથા તુમ્હારા
 નામાદિક ફત્તે નામ નિર્લેપ સંભારતાં મિષ્ટાત્વ દોષ વિલય
 લાયે. તથા ધામનઃ મનાપલં સ્વનુત્તાત્ત્વાણં અરિહંતાણં
 ભગવંતાણ નામગોઝસ્ત વિસ્તવળયા કિમંતપુણ અભિગ-
 મણ ઘંદણ નમંસણાણ હાંનામ સાંભલવાનો મહા ફલ છે
 હમ કહ્યો. ધાપનાની ભક્તિનો આલંચો, શ્રીરામપસેની
 દિઆણ સુહાણ સેમાણ નિસ્સેસસાણ આણુગામિવત્તાણ
 ભવિસ્સહ. તથા પ્રથમ વ્યાકરણે પ્રથમ સંવરદ્વારે દયાના નામ
 કહ્યા છે તે મધ્યે “શ્રીજી” (૧) ૫ નામ દયાનો
 કહ્યો છે. તથા શ્રીજી સંવરદ્વારે ચૈત્યનો વેચાવચ્ચ નિર્જરા
 અર્થો હોય તે કરે. હાં ચૈત્યનો અર્થ જ્ઞાન કરે તે સ્વો
 બોલે છે. જ્ઞાનનો વિનય ધાય પિણ વેચાવચ્ચ ન ધાય તે મા

ચૈત્યશબ્દે જિન પ્રતિમા છે. ઘડી મગવતી સૂરે ચમર અધિકારે
સૌધર્મે ઇન્દ્રે અરિહંત તથા અરિહંત પ્રતિમાની આશાનના પુત્ર
કહી છે તથા કરેમિમંતે સામાદ્યં ઇ શબ્દ ઉચ્ચરતાં “ મંતે ”
ધ્યાપનાનો સંચોવન છે. તથા અંગચૂલીયા સૂત્રે કહ્યો છે જે
ગુણીની ધ્યાપના ગુણી સમાન વેવડવી. તથા દ્રવ્યનિશ્લેષો
જંઘડીપપત્તી મન્યે નિર્વાણ કલ્યાણકે શ્રી રુપમદેવના
શરીરને નવરાવી ચંદન વિષેપન કરી ફૂલ ઘડાવી મહાના
પહિરાવીને શનસ્તવ કર્યો છે. તથા ઉવવાઈમુખે અપ્પે ગદ્ધયા
યંદણવત્તિયાઃ અપ્પેગદ્ધયા પૂઅણ વત્તિયાઃ ઇ પાઠે વૂલતી
પૂજા તે ગવેપી છે. તથા મંદીમુત્રેં નિલ્લોઠ્ઠ મહિય પૂરુણિં
અરિહંતે પન્નયોઃ ઇત્યાદી પાઠ જોવો. તથા ભાવ નિશ્લેષો-
પરમ કેવલાદિ ગુણમયી શ્રી અરિહંતની સેવના યંદણ નમન
ધ્યાન તે ધ્યાર નિશ્લેષા જે નામ અરિહંત, ધ્યાપના અરિહંત,
દ્રવ્ય અરિહંત, ભાવ અરિહંતને સંભારતાં મિધ્યાવ્ય કુઞ્ઞદ્વા-
દિક દોષ વિલાય કહેતાં જાય. હે પ્રમુજી તારા નામાદિક-
પિણ પરજીવને આત્મગુણના કારણ છે. ફૂતરે તેપિણ દયાગાજ
હેતુ છે ઇ ચોથો દયાપણો છે.

આત્મ ગુણ અવિરાધના,

ભાવ દયા મંડાર પ્રમુજી ।

શાયિક ગુણ પર્યાયમે,

નવિ પર ધર્મ પ્રચાર, પ્રમુજી ॥ ચાહુ ૦ ॥૫॥

ઇ સર્વ ઉગ્ગર્ભરણે પર્ગતિના દિનશ્ચ, દ્રવ્યભાવના દયા.
સંતરણો દાન્યો. પિણ જે પોતના આત્મમત્તે અદિતારાનો
નિરનો છે. તે દયાવંતરણો ઓછગતો છે. વિદ્વાંતે અનાદિ

સંતારી જીવ પરાગુપાત્રી ક્ષયોપશમી ઉપયોગ વીર્યને પ્ર
સ્થગુણઅનંતતાને આચરણ કરતો હતો. તે આત્મગુણ
હતી. તથા પોતાના ગુણ, પુદ્ગલ છેવે ભોગવે પ્રવૃત્ત
આત્મગુણ વિરાધના થતી હતી, તે હે શ્રી યાહુ સ્વામી
તુમે તુમહારા કારણ ગુણ, જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્ય,
લાભ, ભોગ, ઉપભોગ, કર્નાપગો, ભોક્તાપગો, જ્ઞાપક
ગ્રાહકપગો, વ્યાપકપગો, રક્ષકપગો પ્રમુખ સર્વે સ્વરૂપાણા
સાધકત્વ સ્વરૂપ, કર્તા સ્વરૂપ, જ્ઞાતા સ્વરૂપ, ગ્રાહક સ્વરૂપ,
ભોક્તા સ્વરૂપ, રક્ષક સ્વરૂપાશ્રયી સ્વરૂપ તન્મયતાદિપગો
સર્વઆત્મગુણના અવિરાધક થયા તે માટે સ્વરૂપના
નિરાચરણને રહિયો, જે આત્માના ગુણને વિરાધવા નહિ
ભાવ દયા છે. તેના તુમ્હે હે પ્રમુજી ! હે પરમેશ્વર ! પરા
તુમ્હે મંદાર છો. ફનટે સ્વસ્વરૂપને નિર્મલપને તાલી રહ્યો
પૂજા ભાવ દયા છે. તેના મંદાર છોજી. તેનો કારણ
છે. જે ક્ષાયિક નિરાચરણ જે ગુણ વેચક જ્ઞાનાદિક
સકલ વેશ્યાદિક તેહમે દિવે, પાપ્યર્મ જે પુદ્ગલ તાગા
પાપ્યર્મ તાગાદિક તેહનો પ્રપત્ત વહનાં. પ્રદેશ નદિ
નદી, જે ક્ષયોપશમી ગુણ તે વશયિનુ શક્તિત્ત્વના
પરાગુપાત્રી થાવે. તે સાચનશરે નાપ્રપાત્ત રહે, પરં ક્ષાયિક
જે ગુણ તે જે સ્વશક્તિની સંતર્પકાવે, સ્વચાર્ય કરે, પરં
પાત્રી થાવે નહિ. પૂજા પાત્ર સ્વરૂપ અવિરાધના
અનંત માને નિરની, તે પાત્ર અહિન્ના નિપતી છે, પૂ
ગુણની પત્તિ છે. તે વર્ણવવાને રહે પ્રવર્તે છે. તે
શરૂ નીચની. શિવેતિત્ત્વ તપને વનને કરેજ છે. તે માટે

रीते थाय. ते दया कही छे. ते ए पांचमें बोले स्वरूप अवि-
रावकरूप भावदयाना पात्र होजी.

सर्व जीवे, सर्व आगम मध्ये एहवा भाव दया अरूपी
आत्मपरिणति ते धर्म सदहीबो. अरूपी धर्मेज अरूपी परमानंद
नीपजे. ए धारबो. तथा श्री भगवती सूत्रे अ.या सामाईयं
ए पाठ तथा श्री विरोधावश्यक मध्ये जीवो गुण पडियसो
नयस्स दब्बडियस्स सामाईयं, आत्मगुणत्वधर्म प्रवृत्तिः
तत्त्वापाधकनो अहिंसा, इति व्याख्यानात् तथा धर्म
संग्रहण्यां नाम ठयणा दःख? खित्ते काले तहेय भावेअ
एसोललु धम्मनिरुत्तेवो छविहो होई. ए गाथानी प्रथम
संक्षेप व्याख्या पहिलां करीने पछी विस्तर वाचनाए स्वगुण-
पर्यायाधारत्वं द्रव्यत्वं तस्य परसंगित्यमेवाधर्मः पंक्ति?
रथ न्यायात् अधर्म एव हिंसा ए आसमये तेहनो न
करवो ते अहिंसा ए आशये गाथा सूत्रे कहे छे.

गुण गुण परिणति परिणमे,

धाधरु भाव विहोन, प्रभुजी ।

द्रव्य असंगी अन्यनो,

शुद्ध अहिंसरु पोन. प्रभुजी ॥ बाहु० ॥६॥

तथा गुण जे ज्ञानादिक ते गुणनो परिणति जागवादिक
स्वस्वकार्ये परिणमे गुण परिणतिनो बाधरु भाव जे आचरण
तेहयी विहीन कहेतां रहिन एउछे निराकरण गुण परिणाम
तेहज स्वस्वकार्य करे, ते निराकरण गुण थयो ते शायी थयो?
जे कारणे द्रव्य आत्मा अन्यनो असंगी थयो तिवारे गुण
निराकरण थयो एहज द्रव्यनो अहिंसकरुपगो नीपनो. तथा

શ્રીપંચસ્તુ ટીકાપામ, હેતુભ્યોઽભિનવકર્મગ્રાહ્યં હિ
 સત્તિષ્ઠિતિઃ અહિંસા તથા શ્રી વિશેષાદયકે ભગવતી સ
 પદ્મા અધિકાર અનેક છે. લે નિષ્પાત્વ, અવિરતિ, કાર
 યોગ યદ્વાઃ ધાર ભવ સંતાર કદ્યા છે, તે માટે સર
 પ્રદેશ સકલ ભાવ ધર્મ, અન્ય લે પરમાત્મ તેહનો અસં
 સર્વ સંગ રહિતપણો તે દ્રવ્ય અહિંસકપણો નિપજે છે, તે મા
 તેહથી રહિત તે દ્રવ્ય અસિંસક કર્હાપેજી, પાસંગી આત્મ
 હિંસક દાસ્યે છે. એ શુદ્ધ ઉત્તર્ગનયે અહિંસકપણો પીન કહે
 પુષ્પ લે પોગ કહ્યો છે, તે અસત્યપણો કાંઈ બાણપણે સા
 રીતે નથી. પાંડુસર્ગે લે ન ઘટે. શબ્દ દ્રવ્ય શ્રુતાવલંબી
 યોગ તે રૂપાં ઉભો છે. તે માટે અસત્ય વચનયોગ કહ્યો
 તથા શ્રી ભગવતીશ્વરે સુધ્ધસંસારાણ ગુણદાણે સંસારાપકી મિ
 છે, તે માટે ઉસ્તત્તંત્રીયતિ એ પાઠ છે એ પિગ વસ્તુ
 આશ્રયી છે. તે માટે અસપાવગાહના થઈ એક મોટો આ
 ધર્મ પ્રગટ્યો. તે માટે ક્ષેત્ર લે અવગાહના ચલપણે આ
 હણતો હતો તે અચલપણે થયો એ ક્ષેત્ર અહિંસકપણો, અ
 ત્માને વિષે નીપનો, હમ ભાવનો. રૂપાં કોઈ પુઠરવે જે ક્ષેત્ર
 સંકોચ દુઃખ આત્માને શિમ મનાવે ૧ તિહાં ઉત્તર લે સિદ્ધ
 અવગાહના રહિ તે પિગ નાની મોટી છે, પિગ હવે સિદ્ધ
 નાની મોટી અવગાહના કરવી નથી. તે માટે હમ કહ્યો

ઉત્પાદ વ્યય ધ્રુવપણે,

સહજે પરણતિ થાય, પ્રભુજી ।

હેદન યોજનતા નહીં,

વસ્તુ સ્વભાવ સમાય, પ્રભુજી ॥ વાહુ ॥

હિવે-ભાવનાયે કાલવર્મની શુદ્ધતા કહે છે. કાલવર્મ લં-
ક્ષણ, ધર્મસંગ્રહણીયે કહીયે છે. પચરાણ સ્વો કાલો દ્વ-
સ્તચેય પદ્માઓ સોચેય તત્ત્વધર્મો કાલસ્ત ધજસ્તજોઈ
તથા તત્ત્વાર્થે વિશેષાવર્યકે પંચાસ્તિકામની વર્તના તેહનેજ
કાલપણો કહ્યો છે, તથા અનુયોગદ્વાર ગૂઢે પિણ કહ્યો છે
જે કિં ભંતે અદ્વા સમનિવુચતિ ગોચમા જીવાચેય
અજીવાચેય તિહાં પિણ જીવ અજીવની વર્તના તે કાલ તથા
સ્વદ્રવ્ય સ્વક્ષેય સ્વકાલ સ્વભાવત્વેન સ્યાન્ અસ્તિ ઇ પદ સંમતિ
તથા રત્નાકરાવતારિકા મલ્યે છે, ઇ અસ્તિપણો તે સ્વધર્મેજ
હવે. પાર્થર્મનો અસ્તિપણો તે દ્રવ્યતું ધર્મ નદિ. તે માટે કાલ
ઉત્પાદ વ્યયરૂપ વર્તના તે સ્વધર્મ છે. આત્માના વિશેષ પર્યા-
યાસ્તિમપી પરિણમન છે. તે ઉત્પાદ તથા વ્યય તથા ઘ્રુવપણે
જે આત્મા પરિણમે તેહને સહેજે પરિણમે છે. ફત્તે ઉત્પાદ
વ્યય તે કોઈને પર નિમિત્તે થતો નથી. તે માટે સહેજે ઇ
પરિણતિ થાય છે. સંયોગીભાવનો વ્યય તે છેદન કર્યો થાય છે
અને ઉત્પાદ તે કોઈ યોજન કહેતાં કોઈકને જોરે થાય છે,
અને આત્મગુણનો ઉત્પાદ તે પરમાત્મની યોજના વિના થાય છે.
ઇ ઉત્પાદ વસ્તુ સ્વભાવે સમાય છે. વસ્તુ ધર્મે સમાય છે. ઇ
કાલ પરિણતિ સર્વ દ્રવ્યની કિચારે હજાતી નથી. તે વસ્તુપણે
તિમદિજ પરિણમે છે. તે વસ્તુધર્મે દિશાદયા માટે કહ્યો છે.
તથા ગુણની વર્તના તે ગુણાવરક કર્મ રોચે છે. તે તો રોચક-
પણો દિશા છે, તે નિરાવરણ અવસ્થાયે પ્રાગ્ભાવી વર્તના તે
દિવે હજાતી નથી. તે માટે પદ્મને અદિસક વર્તના કરીપુ.
તે નીપનો છે. હે પરમેશ્વર પરમદયાળુ તુમ્હે સ્વદયા સંતો
નીપજાતી છે શ્રી યશોવિજયોનાથ્યાયે નિજદયા પરદયાનો સ્વ-

રૂપ ઉપદેશ રહસ્યમેં વર્ણવ્યો છે તે જોજ્યો. નિજ દયા વિણ
કહો પર દયા હવેં કવણ પ્રકારે ઇ વચનને અધિકારનો આ
શય પિણ પૂહજ છે.

ગુણપર્યાય અનંતતા,

કારક પરિણતિ તેમ, પ્રભુજી ।

નિજ નિજ પરિણતિ પરિણમેં,

ભાવ અર્હિસક એમ, પ્રભુજી. ॥ વા० ॥૧॥

હવે ભાવવર્મની અર્હિસકતા કહે છે. તથા શ્રી મગવતી સ
ભાયઓળં જીવે અણંતા નાગ પઝવા । અણંતા દંસ
પઝવા, અણંતા ચારિત્ત પઝવા, અણંતા અગુરુલ્લણુ પઝવા
હ્યાદિ વંચાધિકારે તથા ભાયજીવઃ ઉત્તરાધ્યયન નિર્ણુક્ત
જીવાજીવ વિભત્તિને વિષે જોડે છેજ્યો. નવરં તદ્વ્યપિ
રિત્તકજ જીવદ્રવ્યં દ્રવ્યજીવઃ ઉચ્ચને હનિ પ્રક્રમસ્તુ વિ
પયોતકઃ રુચિરિયં ન કદાચિત્તત્પર્યાય વિયુક્તં દ્ર
તથાપિ ચ યદાનદ્વિયુક્તતથા વિવક્ષ્યતે તદાતદ્વ્ય
ધાન્યનો દ્રવ્ય જીવો ભાવેતુ દશવિધ વ્ય પરિણા
કર્મક્ષય ક્ષયોપશમોદયાપેક્ષઃ પરિણનિરૂપો ભાયજી
હતિ ૩ ઇ શાંતિયાદિ ધેનાલટીકા પાઠ છે. તથા ધર્મે
હર્ગને વિષે તસ્મેવ ધર્મરુચે નિયવરરુચે હિ અસ્થિનતિ
ભિન્ન પવત્તિનિમિત્તં તન્મહાનત્તંઅણેગંત્રો ૧ ઇ ભાવવર્મ
શ્રી દશવૈકાલિક નિર્ણુક્તિ અર્હિસાના ૨ નિરૂપેા કર્પો
તેહની ટીકા રુચે પાઠ છે, લે સ્વગુણાયાયઃ અર્હિસા 'વ
પૃત્ત્યા અન્યાતત્ત્ કારણત્વાદ હિંસા' હ્યાદિ તે માટે
ગુણ જ્ઞાનાદિક પર્યાય અવશે 'અંગે' હ્યાદિ તથા

કર્તા ૧ કર્મ ૨ કરણ ૩ સંપ્રદાન ૪ અપાદાન ૫ આચાર ૬
 છે ૬ તે ગુણપર્યાય તો અનાદિકાલના અવરાણા પડ્યા છે તથા
 જે ધીર્ય ચેતનના ક્ષયોપશમી થઈ તે પરાનુયાયીપણે પ્રવર્તતા સ્વ-
 ગુણાવરગરૂપ કાર્ય કરવે સ્વગુણ પ્રવૃત્તિ ઘાતરૂપ સ્વહિંસા કરે છે,
 તે હે નાવ તુમ્હે સ્વકીય સર્વ ગુણ પ્રગટ કરવે વહી સ્વરૂપ પ્રવર્તન
 કરવે તે હિંસકણો નિવારીને સ્વભાવ ધર્મના આર્હિસક થયા છે.
 તથા કારકલટની પરગતિ અવરાતી નથી, વિણ અનાદિકાલની
 સંગાંત્રીપણે પરકર્તાપણે થયાથી આત્માવિભાવકર્તા, કાર્ય, કારણ
 સંપ્રદાન, અપાદાન, વિભાવ પરિણમનરૂપ પરાનુયાયી ક્ષયોપશમ
 તે અમિનવાશ્રય પરિણતિ શૂઙ્ગિ તે લામરૂપ સ્વશક્તિ રોક્યા-
 રૂપ તે દ્વાનિ તે આત્મશ્લેષે પરભાવ ગ્રાહકતા પરભાવ ભોગ્યતા
 રક્ષણતાદિરૂપણે આધારકારક, ઇંમ છ કારક હિંસક થયા છે.
 સંસારી જીવ તે તુમ્હારા સ્વટકારક સાધનપણે કરી પછી
 ફેવલ જ્ઞાનાદિક ગુણ પ્રવૃત્તિપણે પ્રવર્ત્તાશ્યો તે કર્તાપણો,
 કાર્ય, કરણ, સંપ્રદાન, અપાદાન, આચાર, સર્વજ્ઞતાદિક ગુણ
 પ્રવૃત્તિ તે ઉપગરણ તે ભાસનતાદિ લાભ તે પરભાવ સમુલ્લ-
 ન ઘસરો તે સ્વરૂપ રક્ષગત, તે ૬ ■ કારક સ્વગુણ કાર્ય
 કર્યારૂપ પરિણતે પાળમ્યા પૂજ્ય ભાવ આર્હિસકતા નીપતી.
 તે ભાવ આર્હિસા અવ્યવસાયપણે નીપતો. પૂજ્ય સ્વધર્મ નીપતો.
 ફત્તે આત્મગુણ આત્મપર્યાય તથા આત્માનાશરક તે સર્વ
 અનંતા પરિણામત્વાદિ રોચ ધર્મ તે સર્વ નિજ નિજ કહેનાં
 પોતાપોતાની જાગમ છે. તથા દેસરો તથા સમય આનંદાદિક
 પરિણમ પાળમે છે. તે હિજ મારજાહિંસકપણે છે. ફત્તે જે
 દ્રવ્યનો ભાવ આર્હિસક થયો તેહના દ્રવ્યશ્લેષકાલ નિયમા
 આર્હિસક થાય. તે, હે શ્રી યાદુજિનો તુમ્હારો ભાવધર્મ તુમ્હે

હણતા નથી અને પર કોઈ હળી શકે નહીં એ અહિંસકતા
જે સાધ્યમાં હલી તે તુમ્હારે નીપની છે. ફતલે તુમ્હે પરમ
અહિંસક છો અને અહિંસકતાના કારણ છોજી, એ રીતે ભાવ
અહિંસકતા નીપની છે. તે અહિંસકરૂપગો સર્વને ધ્યેય છે.
શ્રી જિનરાજ તુમ્હારો અહિંસકરૂપગો જે જીવ અવલંબીને
તન્મયી થાયે-તેહનો પોનાનો પરમ અહિંસકરૂપગો નીપત્રે, તે
માટે તુમ્હે પરમ આવર છો. અન્યજીવના પરમ ઉપગારી છો,
દયાલુ છો, દારણમૂલુ છોજી. ૧

અમ અહિંસકતામયી,

દીઠો તું જિનરાજ, પ્રભુજી;

રક્ષક નિજ પર જીવનો,

તારણ તરણ જિહાજ, પ્રભુજી ॥ વા. ॥ ૧૦ ॥

અમ કહતાં એ રીતે સર્વ ગુણે સર્વ પર્ણાયે ઉપાદાનપણે,
નિમિત્તપણે, ઉપગારીપણે, આધારપણે, ઉપદેશપણે, અભિશાસક
હકીકતપણે હે વંતગા તમ્હે પરમદયાલુ છો. તે હે પ્રભુજી મેં
નિષ્પાત્વ અસંયમની શાસ્ત્રપણે અનાદિકાલ સ્વરૂપાવત્તપણે અવ
મટકતાં આત્મધર્મ ઉદ્દેશીપણે પ્રવર્તતાં તુમ્હ સમાન તત્ત્વી રૂપ પર
માવનો ગરુર્તા અમોક્તા તે ફિતારે દીઠો નહતો. ફતલે ઉપ-
યોગ ગોચર કર્યો નહતો. તિ હવગાં કોઈક પિર સરિદુલ્લ
ઘોલના ન્યાયે શ્રી વંતગા આગમ અવગણ થયાર્ય માસક
ગુરુ ઉપગારે હે જિનરાજ તમ્હારો સ્વરૂપાવત્તપણે તત્ત્વોચાર-
રૂપગો એ અવસારે માસનગોચર થયો તે માહરે આજ પરમ
કલ્યાણ થયો. તે માટે શ્રી જિનરાજ તુમ્હે રક્ષક છો. નિજ
કહતાં સ્વધર્મનો તથા કારણપણે પારજીવના પિણ રક્ષક છો.

તે માટે નિમિત્ત કારણને કર્તાપણને આરોપે તારણ કહતાં
પરજીવના તારવાના કારણ છો. અને પોતે તર્પા છો. તે માટે
જિહાજની ઉપમા છે તુમ્હને હે દેવ. ૧૦.

પરમાત્મ પરમેસર,

ભાવ દયા દાતાર, પ્રભુજી;

સેવો ધ્યાવો ઇહને,

દેવચંદ્ર સુખકાર. પ્રભુજી. ॥ વા૦ ॥ ૧૧ ॥

પૂર્ણાનંદીપણા માટે સ્વસત્તા પ્રાગ્ભાવ માટે સકલ ગુણ
અનવચ્છિન્ન સ્વભાવ ભોગીપણે હે પ્રભુજી, તુમ્હે પરમાત્મા છો.
ઉત્કૃષ્ટ આત્મા છો. વચ્ચી સમસ્ત સ્વશક્તિ ગુણપર્યાય રૂપ સ્વાધી-
નપણામાટે પરમેશ્વર છો. વચ્ચી શુદ્ધોપદેશક, તત્ત્વધર્મ દેશ-
કપણાથી, સ્વધર્મ રાસત્ત્વારૂપ ભાવદયાના દાતાર છો. પૃથ્વા
પરમાત્મા પરમ પુરુષ નિરામય, નિર્દ્વંદ્વ, નિસ્સંગ, નિસ્તદ્વાપ,
નિર્મલ, નિઃપ્રયાસ, આત્માનંદભોગી શ્રીબાહુ વિહરમાન સીર્યકર
મતે સેવો. તેહની આજ્ઞા પ્રમાણે પ્રવર્તો, ધ્યાવો. તે ચાઃ
સ્વામી સ્વરૂપ સંપદા ઉપકાર સંપદા અતિશય સંપદા મત્યે
તન્મય ઉપયોગી થાવો. ઇ બાહુ સ્વામી કેવા છે. દેવ જે
ધ્યાર નિકાષના દેવતા તેહના ચંદ્ર જે ઇન્દ્રાદિક તેહને આત્મિક
સુખના કરગદાર છે, અથવા સ્તુતિ કર્તા એ દેવચંદ્ર નામે
પ્રમુ ગુણ રસિક તેહને સુખના કરગદાર છે, ફળે જે નિર-
મુશનપણે શ્રી વીતરાગ સેવના કરે તે પરમ અધ્યાત્મ સુખ
ધરે, મહાનંદ પામે. નિસ્સંગાનંદી થાયે. ઇ શ્રી નિસ્સંગ શ્રી
બાહુસ્વામીની સ્તવના ભાવદયારૂપ પરમ કરુણારૂપ વધી છે. ૧૧

શ્રીમદ્ દેવચંદ્રજીના લખેલા પત્ર.

(૧)

અવ વિવહાર્યી સુખ છે, તુમ્હારા ભાવ સુખસાતા સમાચાર
 લિખાવ તો લિખજો, જાન સંતોષ ઉપજે. તપા કોઈ કહેસે
 જે સ્વહાર્યી તો સુખ છે, તિવારે નિશ્ચયી દુઃખ ટપો
 પુહવો શબ્દ લિખ્યો તેહનો સ્વો કારણ ? તિહાં ઉત્તર કહે
 છે કે સાતાવેદની કર્મના ઉદયી ઉપન્યો જે સુખ તે પર ધર્મ
 માટે જાતે ય સુખ તે દુઃસ્વરૂપ છે. ઉત્તંચ સાપા સાપા
 દુઃસ્વં, નશિરદંમિયસુદં જાંતેજાં, દેહિદિપસુદુઃસ્વં સુખ્યં
 દેહિદિપાભાવો ॥ इति वचनात्. તે કારણે સાતાવેદનીના ઉદ-
 યી ઉપન્યો જે સુખ તે દુઃસ્વરૂપ છે. શાતા તે આત્માનો
 જે અપ્યાગય ગુણ તેહનો રોધક છે, તપા કોઈક આધાર્ય
 અપ્યાગયને પર્યાય પગ કહે છે, તે માટે ગુણપર્યાયનો રોધક
 તે શાતાવેદની કર્મ તેહના ઉદયી ઉદયાલિકાપ્ આપ્યા જે
 પુટલ તે આત્માનેભોગ્યરને ધાય છે, વિન નિશ્ચયને પુટલનો
 ભોગવો તે અપ્યાગ્યને સુત્ત નહી. તે સ્પામાટે જે નિશ્ચય-
 નને પુટલનો આપ્યા અભોગી છે. તિવારે કોઈ કહેમ્ને જે
 આત્મા તો પુટલનો અભોગી છે, તો ય આત્મા પુટલભોગી
 ક્રિમ ધાય છે, અને પુટલનો ભોગવો ક્રિમ કરે છે, તિહાં
 કહિને જે આત્માને વિને યક ભોગ ગુણ છે, તે હતાં ભોગ
 સ્વગુણપર્યાય કહેવો, તે ભોગ ગુણ અંગત કર્મે આવ્યો છે,
 તેનો નાન ભોગાંગત કર્મ કહિયે, તે ભોગાંગત કર્મ
 સર્વની ક્ષાન્તિનોહને જાત તત્ત્વે ક્રમ ધાય છે, તિવારે સ્વગુણ

જ્ઞાન પ્રવર્તનાવસરે લે વીર્યનો સહકાર તે સકામ પંડિત વીર્ય
 વહીયે અને જ્ઞાન સ્વપર જ્ઞાપક હોય વિગ સદા આત્મ પ્રદે-
 શાવગાદી રહે. ફળી રીતે સ્વગુણને વિષે ધિરતા સ્વગુણભોગ
 આસ્વાદનની સ્મરતા તે ભાવધારિત વહીયે. યુ સ્તનયપી જાની
 સ્વગુણ ઉપાદેય કરે, પરગુણ દેખવને પ્રવર્તે, સંસારીભાવ રોપવને
 પ્રવર્તે. સર્વ પુરોહિતિયાદિ જીવ પ્રથમ ગુણસ્થાનકરતી હોય તે
 ઉપરે મન્યસ્થ અને કારુણ્ય ભાવનાપૂર્વકે. સ્વગુણ નિરાવરણ
 પાતે અને પ્રમોદભાવનાયે વર્તે, સાધર્મ્ય ઉપરે સદા મૈત્રીભાવના
 રાખે સ્વપર ઔદયિક સન્મુખ દ્રષ્ટિ ન દિયે, તથા ધ્વજા શુદ્ધ
 જીવને ધર્મ ધ્યાન કહવાય તો કહેજોગી, લે જીવ શુદ્ધ પ્રવર્તનાપૂ
 પ્રવર્ત્યા પ્રવર્તે છે, પ્રવર્તશે તે જીવ ધન્ય છે, હમ વિધારુ
 વિગ માદકભાવ કાચો નહીં. ફળી રીતે વ્યવહારિક સુખ છે. ભાવ
 સુખ તો પરિણામની ધારાયે હોય ઇતિ તત્ત્વમ્ ॥

(૨)

શ્રી.

॥ સ્વસ્તિ શ્રી આદિજિનં પ્રણમ્ય । અહમ્મદાવાદયો પં૦
 દેવચંદ્ર લિપ્તિનં ધ્યોત્તરિતવંદરે જિનાગમતસ્વાસિક મુશ્વાવિકા
 જાનકીચર્ચ હરપચર્ચ પ્રમુખ ધર્મસ્વરૂપરુચિ આત્મા યોગ્ય
 ધર્મલાભ વાંચજો જી । અવ સાતા છે । અર્હિસાના સ્વરૂપ
 તો પૂર્વે તુમ્હને જણાવ્યા છું અને થડી સમજવાં । મૂલ
 અર્હિસા અતુલ્ય હોઈ, તે મલ્લે ઉપયોગીનડં ભાવ્યી અને અન-
 ઉપયોગીને દ્રવ્યી, તે તો જિહાં લે ગુણ સ્થાનક તે માફક
 જાણવી. તે મલ્લે મુસ્તતડં દિરતિયી લેવી અને તેહનાં કારણ
 આશ્રી લિપ્તિ, તે તો ઉપાદાન કારણ સર્વ ટામે આત્મ પરિણામ

तथा अनुबंध अहिंसा आश्री तो सामान्य तो इंसान जे गुण-
टाण्डे जिहां जिहां कल्प लगइ रहे ते विष्णु अहिंसा तिहां
तिहां साचीइ अतिक्रमादिक ३ लगइ भजना एकेकनी कहिइ
अनाधारतुं तो कहुं नही इत्यादि घणो विचार छे, तेतो
श्रीयशोविजयगंगी कृत नयरहस्य ग्रंथमल्ये छे, स्पष्टपणे, सुबु-
द्धिनेइ ते तो वजी कोइक समये जणाइ ते प्रीछुं तथा
अनंतचतुष्टय आश्री लिखुं ते तो केवली भगवानने निरुपा-
धिक चार कर्म घाटीइसुं ज्ञान १ दर्शन २ समकित ३
वैराग्य ४ ॥ स्वाभाविक चतुष्टय यथा अनंतपणे दोष चार
कर्मना क्षय्यी अस्यस्थिति-१ अस्यअनिर्वाच्य अपौरुषिक
मुख-२ एकत्वावगाहना अरूपी-३ अगुरुलघुपणं द्रव्यसौंद-
र्यायतुं अविनाशायतुं-४ ५ चतुष्टय सिद्धने यथा, ते माटे
सिद्धने तथा केवलीने आपापणे गुणे फेर नही न्यूनाधिक
नहीं इत्यादि, तथा विचने उगटणा आश्री लिखुं ते जाणुं
विचने भक्तिने आशये उगटण करनां दोष नयी, पनि आप
ज्ञान नासिकादि अवयवे उपयोगतापी उगटण करइ अने पीजे
ठेकाने जेतजी मटीनना जाणइ तेतुं ज वेदावद्य करे, इम
करनां जो अंशे बांइ घसाइ तो पनि शुभाशय माटे रूपण नयी
जाणुं, भाद्रविधि प्रमुष ग्रंथे पनि प्रतिमाने उगटणां नां वेदावद्य
करनां कहां छे, ते माटे वेदावद्य करनां दोष नही ते जाणुं.

दृष्टा ।

संज्ञास्तु वरुण दान्तरि धाज्यो आनन्दम् ।

और धर्म नर भर्म हे जानो वांछ कर्म ॥ १ ॥

क्षेत्र स्पर्शान्तरे उदे तुम्ह अन दर्शन होय ।

मनोरमना की निटन, चाहत हैं निन मोय ॥ २ ॥

તુમ્હ જેસે જ્ઞાયક ગુણી સમજો શ્રુતસંતોષ ।

મિલ્યાં જ્ઞાન વિમળૌ વર્વે, હજે જ્ઞાન ભરપોષ ॥ ૩ ॥

યા ચિત્તસે નિત વાંચજ્યો, શ્રીજિનાયનમઃ શુદ્ધ ।

સ્વામિ તુમ્હ વલપુરી અહ નિશિ જાન વિશુદ્ધ ॥ ૪ ॥

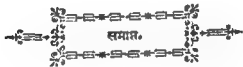
इति छिः पादलीप्ततीर्थे स्तनचंद्रेण ।

(૩)

॥ સ્વસ્તિ શ્રી આદિજિનં પ્રણમ્ય અહમ્મદાવાદયી પં०
દેવચંદ્ર લિખિતં શ્રી સુરતચિંદરે સુશ્રાવિકા જિનાગમરુચિ શાઈ
જાનકીચાઈ હરપચાઈ પ્રમુખ સ્વરૂપ ધર્મરુચિ જીવ યોગ્ય ધર્મ-
લાભ વાંચજ્યોજી. અવ સાતા છે અપરંચ તુમ્હે યથાર્ય જ્ઞાની
વીતરાગ સર્વજ્ઞ સર્વદર્શી અરિહંત પરમાત્મા યે પ્રગટ કર્યો સિ-
દ્ધાત્માને જે સંપૂર્ણ નીપનો છે, તે સર્વ જીવને અસંખ્યાત પ્રદેશે
ધ્યાપ્ય ધ્યાપકપણે અનાદિ અનંત સંવંચ રહ્યો છે, તે સ્વભાવ-
ધર્મની રુચિપણે રહ્યો જે ધર્મ તે આત્માનો અન્વય સ્વભાવ છે,
સહજ અકૃત સ્વરૂપ છે, તે ઉચ્છરંગ ધર્મ છે, જાણવો દેવવો
તે સ્વકાર્ય છે. તેહની પ્રદત્તિ તે રમણાદિક છે, તે શુદ્ધ ધર્મ
જેહને સમણે પ્રગટ્યો તે દેવતત્ત્વ તે સંપૂર્ણ ધર્મની રૂપા યે
સંપૂર્ણ ધર્મી સિદ્ધ પરમાત્માનો ચઢુમાન કરવો તે સાધન પરિ-
ણતિને સંપૂર્ણ થવાના કારણપણા માટે તેહને ધર્મ કહીયે. મૂલ
વસ્તુ ધર્મે સ્વસ્વભાવ તેહજ ધર્મ પુ શ્રદ્ધા કરવી. જે વાછા
પ્રવૃત્તિ યોગની આચરગી તેહને ધર્મ માને તેહના કલ્યામે સિદ્ધ
તે ધર્મ રહિત યાયે, તે માટે કારણ તે મૂલ ધર્મથી મિત્ર છે,
યદ્યપિ ઉપાદાન કારણ આત્મપરિણતિ છે પણ સાધનની રીત

ते सिद्धमानयी तेनलो मे [२] हैं. दशमा गुणटाणाना मुनिनें श्री भगवतीमुखें उस्ततं रियति इम कह्यो छें, तो जे स्वरूपरुचि विना सातादि गारव माटे संयम धुनाग्यासनें संसार हेतु छे, ए आघातांगे धुनाव्ययने चोथें उद्देशें कह्यो छें, ते माटे पूरण सिद्धावस्थायें जे छतो पामायें ते धर्म जाणवो. तेहनी रुचि जे आगम प्रमाणें पोताना प्राग्भायी गुण तथा उदीक गुणी अनुयायी करवो ए सावक्ता छें, ने करतां संपूर्ण धर्म प्रगट तेहनो उद्यम करवो ए सर्व जीवनें दिन छें, ए आत्मसत्ता प्रगट करवा माटे परमेश्वर परमपुरुष परमानंदमयी संपूर्ण आत्मसत्ताऽभोगी सहज आत्यंतिक एकांतिक ज्ञानानंदभोगी परमानो बहुमान ध्यान करवो. आत्मिक शक्ति कर्ता भोक्तादिक कारक चक्र ते विभावरूप कार्य कर्तापणें अशुद्ध संसार कर्तापणे करतां अनंत पुद्गल-परावर्त वही गयां, ते क्षयोपशमी चेतनादिक इद निरंजन निरामय निर्द्वंद्व निष्पन्न परमात्मगुणानुयायीक, ते स्वरूप प्रगट करवाना कारण थया, ते पटी स्वरूपावलंभी थया एनटें परम सिद्धताना कारण थायें, ते माटे प्रथम प्रज्ञातालंभी थई स्वरूपालंभीपणें परणमी स्वरूप निष्पत्ति करवी ए हित जाणवोजी । तथा द्रव्य साधन ते भावसाधन नो कारण, भावसाधन ते संपूर्ण सिद्धनो हेतु छें, ते रीतें श्रद्धा राखवोजी. पौद्गलिक भावनो त्याग ते आत्मानें स्वस्वरूप प्रगट करवानें करवो ए निमित्तकारण साधन छें, अने आरुचेतना आत्मस्वरूपालंभीपणें वरतें ते उपादान साधन छें, ते उपादान शक्ति प्रगट थवा माटे सिद्ध बुद्ध अविरोध निष्पन्न निर्मल अज सहज जविनाशी अप्रयासी ज्ञानानंद पूर्ण क्षायिक सहज पारिणामिक स्तनप्रपीनो पात्र जे

પરમાત્મા પરમેશ્વર્યમય તેહની સેવના લે પ્રભુ બહુમાન ભાસન
 રમણપણે કરવા વર્તમાનકાલે સ્વરૂપ નિર્દાર ભાસનપિણ દુર્લભ
 છે, તો સ્વરૂપનો રમણ તે તો શ્રેણિપ્રતિપદ્મ જીવને હુવે સંપૂર્ણ
 સ્વરૂપાનંદી વીતરાગની ભક્તિને અવલંબને રહવોજી. શ્રીઆચા-
 રાંગે લોકસારાવ્યયને આત્મસ્વરૂપાવલંબી જીવ તે સાધક છે,
 ધીજા સાધક નથી, હમ કહ્યો છે. તે મોટે શુદ્ધ સાવ્યરુચિ અને
 યથાપણે વસ્તુ પરમાર્યજ્ઞાની કર્મક્ષય કરવાનો અર્ધો નિસ્સંગ
 આત્માનો પરિણમન તે ધર્મ તેહના પ્રાગ્ભાવના અર્ધો તે સાધક
 જીવ પરમસિદ્ધતાને વેરે, એ રીતે પ્રતીત રાખવીજી. આજ્ઞા શ્રી
 તીર્થંકર દેવની તે પ્રમાણ, સાધન રસી ગુણી બહુમાન સ્વતત્ત્વ
 પૂર્ણતાના રસિકપણે વરતજ્યો એ તત્ત્વ છે જી !

શ્રી મહાવીર જન્મ જયંતી ગીત પારણું.

માતા ત્રિશલા કુલાલે પુત્ર પારણે. ૭. રાગ.

- આજે મહાવીર જન્મ્યા જગમાં આનંદ આપવા,
 કોટિ પંદ્ર મુરજની કટકી જગમાં ઝ્યોત;
 પ્રગટ્યો યજ્ઞ મુવનમાં આનંદમય ઓત,
 ત્રિમ્યા જડવાદી પાપી પંડિત રવોત. આ. ૧
- જગમાં સાત્ત્વિક આનંદના શાપા શુભ શાપગ,
 પામ્યા નારકીઓ પણ મનમાંદિ આનંદ;
 રુદા આનંદના શર્યા શરુદા શુભ મેદુદા,
 ભાગ્ય ઉદ્ગમું હમ્મે પાપ પટાપાં મં. આ. ૨
- રુદી સર્વ દિશાઓ આનંદ ઓધે નીતરે,
 ટસોટસ દેવ દેવીની મરિયું શરુ આકાશ;
 હંદો ગાથે દરસે ને નાથે હંદાનિઓ,
 પાંદા શેજે માસે રુપાસન આવાસ. આ. ૩
- મટો ને સોરકાટ શરુ ગાથે વીતનાં મીતરો,
 વિષ્ણોચારક પ્રમુનો આનંદે અરેવાટ;
 પ્રમુને નેરપર શુભસાથે શુભપતિ ભારતી,
 રટી ભાગ્ય ધરપર પ્રગટી મંગલમટ. આ. ૪
- શાસ્ત્ર આતિ હમ્મે શાસ્ત્ર વીચ દિવસવડી,
 હરસ્ય કશિયો શરુ કશી ધર અવતર;
 કશીકુંડનગમ્મે મંગલ વાટાં વાળીયાં,
 શાસ્ત્રો મોટાં મટને આનંદનો નદી પટ. આ. ૫

પ્રેમે આનંદના શ્વાસો છે ભારત ગાજીને,

શાંતિ આનંદના ઉશ્વાસો છે નરનાર;

હરહ્યાં વિશલમાતાને સિદ્ધારથ રાજવી,

હરહ્યાં જોપીઓ જાણી ભારત ઉદાર. આ૦ ૬

રાજા વૈશાલી ચેટક મનમાં આનંદિયા,

ઘરઘર આનંદ ઉત્સવ વર્તે જયજયકાર;

આજના ભારત દેશે ઘરઘર પુત્ર વધામણાં,

પ્રગટ્યો જગદ્ગુરુ પ્રમુ મહાવીરનો અવતાર આ૦ ૭

થેવીશ તીર્થંકર ભાષિત ચોવિશમા જિનપતિ,

આજે પ્રગટ્યા જાણી સૌને થયો નિર્ધાર;

માલે થેસી કરતાં વઝોલો સહુ પંસીઓ,

કરતાં આનંદના નાદો તેમ પશુઓ સાર. આ૦ ૮

સચલે પ્રસિદ્ધ થઈ તેરસ મહાવીરના જન્મયા,

જગમાં મહાવીર તેરસ ઘેરેઘેર ગવાય;

સોનું સ્તન અને રુપા હીરાના પારણે,

ઘીસે હુલાવે ત્રિશલા માતા મુલદાય. આ૦ ૯

ત્રિશલા ચોલે મારી કુચે પ્રગટ્યા વીરજિન,

તેથી સર્તીઓમાંથી થઈ પ્રથમ શિલાજ;

મ્હારી કુચે આવ્યા ધર્મોદ્ધારક રાજવી,

રાણી મારનજનની ધર્મનગી શુભ લાજ. આ૦ ૧૦

પ્રમુની જનની જાંવે લંછન સિંહનું શોભતું,

પ્રમુજી સિંહની પેઠે કરો પગદમ વેશ;

દપાના ઉપદેશે નિર્દપના ટાળી વિશ્વયા,

ટાળ્યો નરનારી પશુ પંસીના સદ્દુઃકેશ. આ૦ ૧૧

वीरजिन एक हजार ने लज्ज आठे शोभता,
 तेदी जाण्या घोवीशमा मोट्य जिनराज;
 केशीकुमार मुखयी विशला जागी गावती,
 रुडां हाटरदानां गीतो गुण सिरताज. आ० १२
 जगमां जोर प्रगट्ठुं ज्यारे हिंसा पापतुं,
 कस्तां नरनारीओ ग्राहि ग्राहि पोकर;
 जगमां जुंम घणा ने अंचकअ अज्ञाननो,
 त्यारे तीर्थकरनो जन्म थाप निर्यार. आ० १३
 भारत आर्य देशमां सोनाभूरज उगीपो,
 आज्ञे जाणुं भारत सर्व देश गुरुराज;
 साये जन्म्या कइक गगधर आदि ऋषियो,
 जन्म्या देवी जीवो कत्वा संवे साज. आ० १४
 रुडुं भारततुं तप फळ्युं जिनेश्वर जन्मयी,
 कत्वा सर्व वेदनो साचो अर्य प्रकाश;
 जन्म्या जाण्या इंद्रादिकना वषने भारते,
 पाण्या ऋषि तपस्वी योगीपो उद्भास. आ० १५
 बंदीखानेयी छोड्या सवळा बंदिजनो,
 भारत देश नगरमां जसत्र बहुला थाप;
 नगरमां नाटारभो ठेर ठेर थाता घणा,
 जमरापुर समुं क्षत्रीकुंड सुख उभराप. आ० १६
 प्रमुने जोवा आवे देवदेवी नरनारीओ,
 जोपी जोगीओ सह जोवा आवे दोडि;
 वासे सिद्धारथ घर कंचननी खुव कोडीओ,
 प्रमुनी जगमां जोतां मळे न बीजी जोड,
 वीरना तेजयत्री कोइ करे न जगमां होड- आ० १७

પ્રમુજી તીર્ય સ્થાપશે સમવસરણમાં વેશીને,
કરશે કેવલજ્ઞાને સ્ત્રય ધર્મે ઉપદેશ;
ગણવર દ્વદશાંગી ગુંચીને ધર્મે વચારશે,
જેવી ટલશે આધિ વ્યાધિના સહુ હેશ. આ૦ ૧૮

મહાર્વાર મારત ઘર ઘર જ્ઞાનાગ્નિ પ્રગટાવશે,
કરશે દુર્ગુણોનો બોધયકી સંહાર;
સર્વે આર્યો એક સ્વરૂપી થઈને ચાલશે,
રાજા સ્ક સકલને સરસ્વા હક નિર્વાર. આ૦ ૧૯

સર્વે આર્યો દુઃખ વંચનને છેદી નાશશે,
ઝંચા નીચાનો રહેશે નહીં મન અહંકાર;
સદુનો ન્યાય થશે સમભાવપણે જગ સારીઓ,
ટલશે હિંસાયજો તથા મનુજ સંહાર. આ૦ ૨૦

થાશે પ્રજાસંબંધનાં રાજ્ય અને સુનીતિઓ,
રક્તયી સ્વરડાશે નહીં સર્વ પ્રજાનો સંઘ;
રાજા રૈયત સર્વે આત્મરૂપી એક થઈ,
કરશે અરસપરસ સાહાય્ય થરી મનંગ. આ૦ ૨૧

પ્રમુજી આત્મજ્ઞાનયી બ્રાહ્મણ મુખ્ય કહાવશે,
ક્ષત્રી બનીને કરશે સર્વ કર્મ સંહાર;
જગત્માં ધર્મશૂરાનો ક્ષત્રપ્ણાયી જણાવશે,
અંતર વેદય બનીને કરશે ગુણ વ્યાપાર. આ૦ ૨૨

કેવલજ્ઞાની બનીને સેવા સદુની સારશે,
ગામોગામ કરીને પાદયકી વિહાર;
સેવાધર્મતણો ફેલાવો કરશે વિશ્વમાં,
મનુર્વિંચ સંવ બનાવી કરશે જગ ઉદ્ધાર. આ૦ ૨૩

- સાર્થી અભિક્તિ સાધ્યાં વર્ષો જ્ઞાને જગાવતો,
 વિદ્યાગો આધારોમાં પાતો રહુ ઉદય,
 દયાનો પેગલો થતો ભાગમાં આવતો,
 ધરોણ પંડીઓ આગ્રા થતો નિર્ધાર. ૩૮૦ ૨૪
- જીવી સમંદ્રધને દુનિયા થતો નિર્મલ,
 આપો લીનો સિતને અનુસરો દિનગલ,
 જાહાજ આમજાતીઓ પતીને વિષ જગાવતો,
 મરણ રહુ મગરુ ભાગલ પમાલ. ૩૮૦ ૨૫
- થારે વર્ષો રહિશન રોડા જગાવતો,
 પરીપા આમજાનના મગરો રહુદુમ,
 સાધા જગરાગે રત્તરે સાર્થી મીલિતો,
 જાતીયો ધોમી પાતો આવ માના દુર. ૩૮૦ ૨૬
- ધરોણ રહુભાવના થતો દુમ મગરુદરો,
 સિતલી રોડીઓ મહારાજાનો અવતર,
 અગે અંજલ રેલી રોડે ને રહુ અંજલો,
 રહુ જુલીને જગરા અવતર નાવર. ૩૮૦ ૨૭
- જયંતી હોમ રહુતો રહુતો રહુ ના નાવરો,
 થારો થર મુચરો, રહુ રહુ આજર,
 રહુતો સાર્થક આજર રહુ ન રોડીરોડી,
 મારા રોડીરોડી અવતર રહુ રહુ. ૩૮૦ ૨૮
- રહુ રહુ રહુતો રહુ રહુ રહુતો,
 રહુતો રહુતો રહુતો રહુતો રહુતો,
 રહુ રહુ રહુતો રહુ રહુ રહુતો,
 રહુ રહુ રહુતો રહુતો રહુતો રહુતો. ૩૮૦ ૨૯

श्री महावीर प्रभुनुं पारणं.

श्रीशला मातानुं गान. श्री महावीर प्रभुनुं हालरहुं.

व्हाटो व्हाटो हृदयनो प्राण. महावीर बालुडो;
 भारुं सर्व मनोरथ स्थान, महावीर बालुडो,
 आंखडी अणीयाळी अमूळी, जोतां तृप्ति न थाती रे;
 नाच नचावे आंख इसारे, निर्मल नेहे सोहावी. म०
 ब्रह्मदेज आंखे ऊभरातुं, मियजनो झट पारखेरे;
 आंख उलाळे विश्व उलाळे, सह हरखावी हरखे. म० १
 कार्यां नयणां लोकोत्तर दयां, कालजडाने कोरे रे;
 नाशुक नातुं नाक मजातुं, उभरे आनन्द छोळे. म० २
 दाडमवळी सम दांतनी पंक्ति, हंस पंक्ति झट जीवे रे;
 उपमादायक कोट न जगमां, अनुभव रीत प्रवीवे. म० ३
 हसतां पुण खरे ज्यम मोति, हास्य मयूरुं मुहातुं रे;
 सर्व ब्रह्मांडोनी सह लीला, करतुं दीठ जणातुं. म० ४
 कालजड हरे कालुं बोली, करे तन्मय मन टारी रे;
 अद्वैत ब्रह्मना मेळे झवोळे, प्रेमोदधि अवतारी. म० ५
 रक्त कमल अळताना जेवां, पुनित पगटां भरतोर;
 इशमयु घाळी विश्व डोलावे, छावीए बाझी पडतो. म० ६
 उठथी आनंदजोव उडाळे, खोळे पडी शुभ खेडे रे;
 अंगुठो मुखमांही घावी, रमतो नव नव मेडे. म० ७

नाचे राचे घावे प्रेमे, मीची जांख उवाडे रे;
 जोड रहे मुज सामुं धानां, अँद्रेन ब्रज जगाडे. म० १९
 व्हाल कर्तने अंगे वळगे, जंणे नही क्षगवारे रे;
 विश्वार्त्तामां सहुयी साचो; शुद्ध सारलता धारे. म० २०
 कुद्रती शोभा सौयी सारी, रवि शशी धारी जाउं रे;
 बालक राजा आनंद ताजा, गुण केटला हुं गाउं. म० २१
 आत्मप्रतिविंब निर्मल न्हातुं, मलके मुखयी मझातुं रे;
 दितयी दिल परत्वावे नयने, मौन रही कहे छातुं. म० २२
 मृमि न पामुं लाड लडावे, प्रभु खेले मुज खोळे रे;
 जन्म सरल थयो पुण्योदययी, आरे न को मुज तोले. म० २३
 अलंकारयी अंग ओपावुं, झभलां सरस पेहेरावुं रे;
 दिल आंगगीए बालुडाने, लय लावी पधरावुं. म० २४
 बालुडाना लाडना ल्हावे, हरखी धानो धाते रे;
 पूयां पूर्ण मनोरथ प्रभुए, जाय जीवन हरखाते. म० २५
 कल्पवृक्ष बीज चंद्रनी पेठे, बघनो हर्ष ब्यारे रे;
 बैरिने पण व्हालो लागे, घेली बनी अवनारे. म० २६
 बालुडा प्रभु आगळ गाती, गरबो नव नव गाने रे;
 प्रभुमय गानो तानो जणानां, मने समजावे साने. म० २७
 बालुडामां सर्व भयुं छे, बाकी रुपुं नही कांड रे;
 सर्व मनोरथ फलीया मारा, रही कल्पवृक्षनी छांही. म० २८
 जीवनमां अमीरस रेडायो, पत्नी जीवन शुभ सिवुं रे;
 कोटि वर्षनक नंदन जीवो, प्रभु चुंवी अमृत पीवुं. म० २९

રત્ન કુર્ક્ષિને જનની શિરોમણિ, વિશલા માત્ર ગણાળી રે;
વ્રણ મુવનમાં થઈ હું ચાલી, વિશ્વવ્રતસલ વ્રદ્યાળી. મં

અંબાદેવી શક્તિ પુરાળી, નામ અનેકે ગવાઈ રે;
દુનિયા શાંતિ શ્વાસ ગ્રહંતો, ઘરવર કરતી વધાઈ; મં

ચાલ પ્રભુમાં દેવ દેવીઓ, પ્રિયપણુ સદ્ જોતી રે;
બુદ્ધિસાગર ચારિ જાડે, પ્રમુને વધારું મોતી. મં

पं.	पं.	अर्थः	तदि.
४६१	२६	दत्ति य	लि द
४६४	९	यत्	यत्तम
४६५	२१	मन्त्रना	मन्त्रन
४६७	४	दन्त	पानी
"	९	मन्त्रना	मन्त्रनाए
४६९	१५	मन्त्रना	मन्त्रनाए
४७२	२	मन्त्र	मन्त्र सोनाना ज्ञानादि
अनन्तगुण भोगरे हो, वे भोग- राजः इ उपभोगांताय इमं क्षय गये			
"	२०	पत्तो	ओतो
४७६	६	मोक्ष, जीव सह-	
		जदी होय पाने पुरे	८
४७४	११	गुलेयग	गुले
४७६	१४	मेद	मेद
"	१७	रूपे ज्ञाने	ज्ञाने
४८८	२१	विगतमान	विगतमान
४७७	४	कर्ता	कर्ता कर्म
४७९	११	र	वि
४७२	२०	इहा	इहा
४८२	६	विनोपदीय	विनो सदीय
४८४	९	अनन्तगुण	अनन्त
"	१६	बनीना	पुनतीसा
४८९	१७	पत्तीक	पत्तीक

पृ.	पं.	अशुद्धि.	शुद्धि.
४९१	७	अधिपतन म	अधिपत न
"	८	समुद्र	भौ समुद्र
४९४	११	घाउं	ठाउं
"	"	भूत	भूत
"	१३	गउं	ठाउ
"	२३	तैसें	तैसें प
४९५	९	होन	हेन
४९७	१७	मेती	सेती
"	१८	विससे	विलसे
४९८	११	करसं	करस
"	२३	नासी	नामी
४९९	२३	मिथ्याको	मिथ्याको प्रपंच
५००	७	अछाद	छाद
"	१४	दोष	दोष दंसन चरन जो
५०२	१९	उत्कृष्ट	उत्कृष्ट
५०५	११	संन	संन अक्षर विगुण इ
५०६	१०	इकनीसा	तेनीसा
"	२३	कर्म	कर्मदे
५०८	१	नादानम्यना	तदानम्यना
५१४	१०	उद्यम	उद्यम सी करे कर्मभाष हीन अन्तमा की उद्यम
५१६	१०	बड़ो जाय	११
"	"	हेहन	हेहन
५२०	२	धरं हे	११ धरं हे

पृ.	पं.	अशुद्धि.	शुद्धि.
५२५	२१	मिथ्या	मिथ्या
५२६	१९	दो	दोष
५२८	६	टेकहे	टेकहे, ज्ञानिजड कौ वि- भेद होय नाहि एतै खेद यार्तै यह बात भैया गुन अति रेक हे
		द्रव्य	द्रव्य भोज
५४८	१५	घरनी	धरनी
५५४	१७	सापान्य	सामान्य
"	१९	तुउ	तुज
५५५	१२	पारमार्थिकण्य	पारमार्थिक
"	१४	दृश्यते	दृश्यन्ते
"	१८	सर्वया	सर्वया
"	२२	कृतः	कृतः
५५६	१२	वेतृ	वेचृ
५५९	२०	सम्य	सम्य
५६४	६	प्रवृत्ती	प्रवृत्ती
"	२२	पणण	पन
५६५	१२	नियामक	निर्णयक
५७६	५	टंकोत्कर्ण	त्रंकोत्कर्ण
"	१५	आका	वक्रा
"	१०	नहा	नह
"	२३	पवति	पवति
५८१	२	पोतानी	पोतना

पृ.	पं.	अशुद्धि.	शुद्धि.
५८३	१०	द्रव्या	द्रव्य
"	१८	पद्य	पज्ज
५८५	१७	तदेव	तद्व
"	"	प्रेष्टव्या	प्येष्टव्या
५८७	८	अनंर्या	अनंती
५८८	११	कार्म	कार्प
५८९	१	मूल	मूल
"	४	ये	यो
"	"	व्याचक्ष्यते	व्याचक्ष्येते
"	५	पुत्पाद	युत्पाद
"	७	व्यापितं	व्यापित्वं
"	११	विरुद्ध	विरुद्ध
"	१३	तेयी	ते
५९०	१४	कतेतां	कहेतां
५९१	९	भाष	भाषा
५९९	११	जीना	जीनना
६००	२१	प्रमु	प्रभु
"	२४	शनु	अनु
६०३	१०	निष्प	निष्पन्न
"	२१	म	तेम
६०४	२	करतां	कहेतां
"	४	केमम	केमन
६०५	१५	प्रन्न	प्रभ
६०७	२	मुयांसः	मूयांसः

पृ.	पं.	अशुद्धि.	शुद्धि.
६०८	४	भावयोर्भेद	भावयोरभेद
६०९	२२	सपञ्जावा	सपञ्जवा
६१२	३	समह	समूह
६१८	१६	छे	छे
६२६	१४	प्रपक्त्व	पृपक्त्व
६४०	१३	प्रभुयां	प्रभुनी
६४८	१४	छे,	छो,
६६३	१४	रघ	रहो
■	१६	गुणस्यना	गुणस्याना
६६८	१०	विम्हआ	विम्हओ
६७१	१८	केतां	सुरयट्केतां
६७२	१	माहा	महा
६७५	१	नीपजव	नीपजाव
६७८	५	पत्पैव	पत्पैव
६७९	१९	वस्तुः	वस्तु
"	२३	अनौ	अतः
६८०	६	भोक्नु	भोक्नु
"	२०	अक्रिया	अक्रिय
६८२	१४	दशम	दश
६८६	१८	पूरणम्	पूर्णम्
६८७	३	गाईंणं	गाईंणं
७०३	१२	जिनपारंगत	जिन
७१३	३	ज्ञान	ज्ञानी
"	८	अर्पिते	अर्पिते

पृ.	पं.	अशुद्धि.	शुद्धि.
७१३	८	संनपि	सन्नपि
"	"	वचन	वचनेना
"	२३	समयऋ	सम्यक्
७२५	२	कार्ययी	कार्ययी
७३०	६	चितां	चिता
७३४	२	प्रवृत्ते	प्रवर्त्ते
७३७	४	ना	नां
७५४	११	मेवने	मेवने
७५७	७	मेवन	सेवन
७६५	१७	पुरषा	पुरुषा
७७३	६	तुडा	तुल
७७५	१६	छो,	छे,
७६६	४	काइ	कोइ
७७९	१३	प्रकासे	प्रकाशे
७८३	७	पर	परि
"	१७	श्रेष्ट	श्रेष्ठ
"	२०	शीष्य	क्षिष्य
७८४	२	उवझा	उवज्झा
७८९	१९	गुणगुण	गुण
"	२०	नही	नहीं
७९८	२२	प्रमु	प्रमु
७९९	७	चं	चं०
८००	१	विभन्न	विमित्र
"	४	भवे	भावे.

पृ.	पं.	अशुद्धि.	शुद्धि.
८०२	१३	नी	जी
८०९	२	अतित	अतीत
८२३	१९	मानता,	मानता हो,
८२७	४	स्वरूप	स्वरूप
८३२	५	रुचि	रुचि
८४०	१३	ननि	नमी
"	१६	लो	होल
"	१८	"	"
८४२	७	स्वार्थ	स्वार्थ
८४३	८	समय	समय
८४८	२	अनिनाशी	अविनाशी
८५१	९	कलशा	कलशो
८५८	१२	घतिने	घातिने
"	२०	क्षमन्त्रं	क्षमस्त्र
८६१	८	ख	स्व
८६२	१७	मच्छ	मष
८६९	१८	मुद्ग	मद्ग
८७१	२	संशय	संशय
८७२	५	उवझाप	उवज्झाप
८७४	१५	हुगल	जुगल
८७५	२०	पञ्चम	पंचम
८७७	२१	गुणाकार	गुणाकर
८७९	१८	दृग	दृग
८८०	२३	पूजा	छन्नयपूजा

पृ.	पं.	अशुद्धि.	शुद्धि.
८८२	१४	दोपें	देपें
८८७	२०	श्रीमजि	श्रीमज्जि
८८८	२२	जनाः	जनाः ॥ ८ ।
८९०	१४	उत्तरणं	लूण उत्तरणम्
८९३	८	दूसमे	दुःपमे
"	१२	प्रमु	प्रमु
"	१९	त्राई	त्राई
"	२१	दाई	ठाई
८९४	७	पाशक	पासक
"	९	तिड	तिग
"	१०	मारगसि	मारगरसि
८९५	१५	हुम	हुम
८९६	९	वंझाजी	वंद्याजी
"	"	ज राया	जगराया
"	१७	गृहा	गृह्या
"	१९	गृहे	ग्रहे
८९७	२	कर	कारी
"	९	मत	नमन
"	२०	सुरति	सुरत
"	२३	बूठो	बुठो
८९९	१७	दया	दयाल
९०३	१४	दिन	दीन
"	१८	सहस्र	सहस्र
९०८	६	व्याय	व्यापक

पृ.	पं.	अशुद्धि.	शुद्धि.
९०९	११	साशन	शासन
"	१३	निर्वाण	निर्वाणं
"	१४	तुं	तु
९११	१७	प्रमु	प्रभु
९१२	११	"	"
"	१०	आनंत	अनंत
९१७	२२	दीत	दित
"	"	"	"
९१९	१९	नीशिये	निशीये
९२१	१३	तत्वाष्ट	तत्त्वामृत
"	१८	पु,	पु, ४॥
९२४	१३	तोरे ॥	तोरे
९२४	२	भाश	मास
"	५	तापीत	तापित
"	८	तिमर	तिमिर
"	९	अनंद	अनंत
"	१०	पुष्प	पुष्प
९२७	१२	कउस	कउसग्ग
"	१७	शानिधि	सानिधि
९३१	२४	नेन	नन
९३३	१७	अत्तुं	अत्तु
"	१२	छवीस	छवीस
९३८	१९	वंडु	वंडु
"	"	मुवत	मुवत

पृ.	पं.	अशुद्धि.	शुद्धि.
१०४६	९	गुणज्ञान	गुण ज्ञान
"	१२	प्रसिद्ध	प्रसिद्ध
"	२०	कहिजे	कहिजे
१०४७	१५	एह्यपी	एह्यपी
१०४८	१९	परणमन	परिणमन
१०४९	७	केतो	केतां
१०५२	६	गंधहस्ति॥	गंधहस्ति
"	१२	हेते	हेतो
१०५३	१७	वक्षिष	वर्क्षिष
१०५९	१५	विघ्नतारे	विघ्नतारे
"	"	चंद्र	चंद्रः
"	२२	संस्क	संस्कृतः
१०७०	८	कारण	करण
१०७२	९	अनवच्छिन्न	अवच्छिन्न

